

GOVERNMENT OF INDIA

ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA

CENTRAL  
ARCHAEOLOGICAL  
LIBRARY

ACCESSION NO 23556

CALL No. 091.4912/Har

D.G.A. 79

UD 2650

H





~~D-2050~~  
NOTICES

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES  
..

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ĆĀSTRĪ, M.A.

*Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.*

PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II. (Vol. 3 inside)

091.4912

Har

23556

CALCUTTA:

BAPTIST MISSION PRESS.

1904.

313/07



1910

1910

1910

1910

1910

1910

1910

1910

1910

1910

CENTRAL AND  
LIBRARY, NEW  
Acc. No. 23556  
20. 4. 56  
Call No. 091.4 912 / Har.

## PREFACE TO VOLUME II.

THIS volume contains notices of 266 manuscripts mostly either not mentioned in the *Catalogus Catalogorum* or not properly described in any descriptive Catalogue. The notices have been collected in Bengal and in Behār and include works on all subjects. They have been arranged in the alphabetical order. A classification of the works and their analysis is given below :—

*Vedas.*—Works on the *Samhitās* and *Brāhmaṇas* are very rare in these Provinces. But occasionally works subsidiary to the study of the *Vedas* are found here and there. Of these the *Sarvānukramanivṛtti*, No. 248, by Ṣaḍguruṇiṣya, has already been published in the *Anecdota Oxoniensis* series; *Sūktapratika*, No. 250, gives the first word of each *Sūkta* with its *R̥ṣi*, *chandaḥ*, and *devatā*; *Hanumaddurga*, No. 264, affiliated to the *Atharva Veda* is a work on the worship of *Hanumān* for the purpose of attaining prowess and military glory; *Anukramanikā*, No. 5, is the well-known work by *Kātyāyana*; *R̥g-Vedaprātiçākhyam*, No. 25, by *Bhagavān*, *Çaunaka* has been described in L. 902; *Kāṇḍānukramanikāvivarāṇam*, No. 29, not in *Cat. Cat.*, is an index to the *Kāṇḍas* or chapters of the *Yajurveda* with a commentary.

*Purāṇas.*—This volume contains a number of *Māhātmyas* or works on local *tīrthas*; of these *Yamunāmāhātmya*, No. 170, is affiliated to the *Padmapurāṇa*, the day sacred to the *Yamunā* being the second day of the waning moon in the month of *Kārttika*; *Narmadāmāhātmya*, No. 112, is affiliated to the *Revākhaṇḍa* of the *Skandapurāṇa*; *Naimiṣāranyamāhātmyam*, No. 116, is affiliated to the same *purāṇa*; *Miçritamāhātmya*, No. 163, is also affiliated to the same *purāṇa*, though the interlocutors being *Çiva* and his consort, it looks

more like a Tantra than a Purāṇa. An abstract of the contents of this work has been given in page 3 of the Report attached to the eleventh volume of the Notices of Sanskrit MSS. Utpalāranyamāhātmya, No. 22, is affiliated to the Brahma Saṃhitā of the Skandapurāṇa. Utpalāranya is one of the nine Aranyas sacred to Kṛṣṇa. It includes Brahmāvartta, the holy seat of the Brāhmaṇas, within its limits. This work is also in the form of a Purāṇa, though the interlocutors being Hara and Pārvatī, it looks like a Tantra. The Jālandharamāhātmya, No. 71, is affiliated to the Brahmāṇḍapurāṇa. It treats of the holy places in the Jalandar Doab between the Sutlej and the Beas in the Panjab. Citrakūṭamāhātmya, No. 64, is affiliated to the Vṛhad-Rāmāyaṇa, though it is in the form of a Purāṇa, the interlocutors being Çāṇḍilya and Bhuçuṇḍi. Pañcavaṭīmāhātmya, No. 120, affiliated to the Padmapurāṇa, describes the holiness of Nāsika which is traditionally identified with the Pañcavaṭī of Rāma. These are the Māhātmyas described in this volume. They treat of holy places in Northern India alone.

Guṇaratnakōṣa, No. 54, is a hymn to Viṣṇu and Lakṣmī by Raṅgarāja Bhaṭṭa, who is said to have been a *Kumāra*, or Prince, belonging to the Kūra family. It has many commentaries. The commentary in the present codex entitled Vyākhyānam is by no less a person than Rāmānuja, the great Vaiṣṇava reformer of Southern India. Viṣṇu in this hymn is known by his name Raṅganātha.

Bhaviṣyapurāṇa, No. 151, from the Library of the late Mahārājā of Hatwa, appears to be a more complete copy of this purāṇa than any hitherto noticed. It contains in the Pūrva-bhāga 287 chapters divided into Brāhmaṇaparva, Mahādevamāhātmya and Viṣṇuparva. Then comes the Madhyatantra divided into four parts, the first having 25, the second, 26, the third, 25, and the fourth, 11 chapters. The first three parts of the Madhyatantra appear to be the same as that in L. 1742. The first 144 chapters of the Pūrva-Bhāga appear to be the same as those in MS. A in L. 2553. The work is

mainly divided into nine parts named after the first nine tithis. This division seems to have been unknown to Rājā R. Mitra. The present codex has all the nine, while MS. A in L. 2553 ends with the Saptamī. MS. B. in L. 2558 seems to be an entirely new work, commencing from the dissolution and recreation of the world. The present codex seems to be the real Purāṇa, the others are partial dilutions.

Viṣṇudharmottara, No. 190, in the same Library is a complete work in three Kāṇḍas. The first Kāṇḍa consists of 269 chapters; the second has 111 chapters and a large portion without chapter marks. The third Kāṇḍa has no chapter marks whatever. The interlocutors throughout are Vajra, the great-grandson of Kṛṣṇa and Mārkaṇḍeya. It contains all the various Paurāṇika topics concerning life. In Southern India this work is regarded as the second part of Garuḍapurāṇa. In Northern India this is regarded as an independent Upapurāṇa to be differentiated from Viṣṇudharma L. 2293 and the MS. described in I.O., Vol. VI, page 1308.

Çivagītātīkā, No. 211, by Kālādiveṅkaṭādrināyaka is a commentary in the interest of the Advaita sect on the Çivagītā in the Padmapurāṇa in sixteen chapters. This is to be differentiated from the Çaṅkaragītā in the Viṣṇudharmottara.

Çivatattvasudhānidhi, No. 212, affiliated to the Skandapurāṇa belongs to Southern India. There is a maṅgalācarāṇa in the beginning of the work in which appears the word likhāmi instead of Vakṣye. It is meant to be the scribe's maṅgalācarāṇa. The work treats of Çiva as looked upon from the Advaita point of view.

Vaidyanāthapūjāvidhi, No. 199, affiliated to the Skandapurāṇa, treats of the process of worshipping the earthen phallic emblem of Çiva in the peculiar form of Vaidyanātha.

Sanatkumāra-Saṁhitā, No. 237, from the Çivapurāṇa, contains a chapter on the Māhātmya of Avimukta or Benares. There is another work of this name affiliated to the Skandapurāṇa.

Kaçikalpalatikā, No. 36, and Dattātreyā-Sahasranāma, No. 94, are other Paurāṇika works described in this volume.

Haribhaktisudhodaya, No. 265, is a part of the Nārada-purāṇa. It is complete in 20 chapters and it treats of devotion to Hari.

The appearance of a MS. of the Brahmāṇḍa purāṇa, No. 144, containing 10,000 Ślokaś out of 12,000, the traditional extent, goes against the theory that this purāṇa hardly exists in a complete body, but seems to be made up of a large number of Māhātmyas. It is composed of Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, Madhyabhāga and Brahmāṇḍāvarṭta pādas. The same work in Stein, p. 205, contains only the first two pādas. Babu Nagendranātha Vasu in his edition of the Brahmāṇḍa purāṇa, in Bengali character, quoting Nārada purāṇa, says that there are two works going under this name : one is a Mahā and the other an Upa purāṇa. The Mahā purāṇa is divided into four parts : Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, and Upasaṃhāra. The topics of the second and third are mostly found in the present codex, but those in the other two, seem to have been very greatly condensed.

(1) *Kāvya*.—Bhramarādūtam, No. 158, is a wretched imitation of Kālidāsa's Meghadūtam by Rudra Nyāyavācaspati Bhattācāryya, son of Vidyānivāsa, and grandson of Vidyāvācaspati. He seems to have been the great Nyāya commentator Rudra Nyāyavācaspati, and not the poet Rudra Nyāyavācaspati who wrote the Bhāvavilāsa in honour of Māna Simha's son. The father of the poet Rudra is not Vidyānivāsa but Vidyāvilāsa. The work is to be differentiated from the Keral, a work entitled Bhramara Sandeṣa by Vāsudeva, mentioned in page 449, J.R.A.S., 1884.

Candradūtam, No. 61, by Kṛṣṇacandra Tarkālaṅkāra, son of Gopikānta Bhattācāryya, is another wretched imitation of the same work. Sabhākaustubha, No. 240, was compiled by Darpanārāyaṇa Mitra, under the orders of Harinārāyaṇa Mitra Vaṅgādhikāri, the Revenue Record-keeper of the Suba of Bengal, and published by Rāmanārāyaṇa Mitra in B.S.

1077 during the prosperous reign of Aurangzeb Alamgir I. The capital of Bengal was then at Dacca. It is a mirror of the times as the compilation treats only of those topics which were generally talked of in learned assemblies in those days, otherwise it would be difficult to account for the motley combination of subjects to be found in page 214. It does not appear from the preamble that the assistance of Brāhmaṇas was taken. The Mitra family of Bengali Uttara Rādhīya Kāyasthas seems to have cultivated Sanskrit to a very great extent two centuries ago.

Gīta-Rāghava, No. 53, is a wretched imitation of Jayadeva's Gītagovinda by Hariṇṇakara. Another work of this name by Prabhākara has been noticed by Bhāṇḍarkar.

Prastāvasāra-saṃgraha, No. 135, by Rāmaçarmā, is a collection of couplets on a variety of subjects from Purāṇas, Kāvya, and so on, mostly to be found in the Hitopadeça.

Kṛṣṇakeli, No. 41, by Kṛṣṇamohana, complete in 7 sargas, is a poem of ordinary merit. The author wrote four other works, entitled Nitiçata, Amṛtaçata, a collection of hymns, and Amṛtodaya. Rāmaliḷā L. 1533, also seems to be by the same author.

There are two Dramatic notices in this Volume: one, Kṛtārtha-Mādhava, a secular Drama, No. 38, by Rāmamāṇikya Kavirāja, and the other, Vikhyātavijaya, No. 186, on the fall of Karna in the battle of Kurukṣetra by Lakṣmaṇa Māṇikya Deva, one of the Bhūās of Bengal in Akbar's time, who ruled the District of Noakhali almost as an independent Prince. He was a patron of learned Brāhmaṇas whom he settled in his principality from Mithilā. From the notice before us he seems to have written several Dramas, the best of which, the work under notice, was enacted at Kurukṣetra on the occasion of a great pilgrimage there before the assembled Princes of India, who were greatly delighted by seeing the ancient scenes of the Bhārata war and wanted to see some anecdote of that war enacted. Manohara, the manager of the Prince's theatre, is spoken of in the highest terms.



*Stotras.*—Nyāsatilaka, No. 119, by Veṅkaṭanātha, a hymn to Kṛṣṇa, Raṅganātha and others, with a commentary by Ṣrīnivāsa, is very popular with the Rāmānuja sect. Rājā Raṅgendralāla in noticing this work has confounded the text with the commentary, see L. 3103. The text is by Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya, the founder of the Vaḍagele sect, who mark their forehead with the Y mark. This is the principal sect of the followers of Rāmānuja. His Ṣatadūṣaṇi raising one hundred objections against the advaita theory of Ṣaṃkara is the standard work of Veṅkatācāryya's followers. Ṣrībhāṣya Ṣrīnivāsa, the commentator of the present work belonging to the Kauṇika gotra was the pupil of another Ṣrīnivāsa, the proteḡe of Lakṣmaṇa Iyer, who again received his knowledge of Vedānta from Bādhula Ṣrīnivāsa, the Guru of Rāmānuja Dāsa, the author of Caṇḍamāruta, the commentary on Ṣatadūṣaṇi.

Raṅganāthapāḍukāsahasraṃ, No. 175, by the same Veṅkaṭanātha, is in honour of the footprint of Raṅganātha. Ramamahimnaḥ stotra, No. 180, by Vijayarāmācāryya, is an imitation of the famous Mahimnaḥ stava by Puṣpadanta. The author was a pupil of Caturbhujā. For other works of his, see p. 570 B, Vol. I, Cat. Cat. Sūryyātharvaṇiṣa, No. 252, purposes to be an upaniṣad of the Atharva Veda in honour of the Sun-god. Stavāmṛtalahari, No. 254, by Viṇvanātha Cakravartti the commentator of Bhāḡavata, according to the tenets of Caitanya sect, is a collection of short hymns in eight verses each, on Vaiṣṇava saints of the Caitanya sect, such as Narot-tama, Lokanātha, and of Kṛṣṇa and Rādhā. Atmamandira-stotra, No. 15, by Yāmunācāryya, the grandson of Nātha Muni, is a curious stotra on self as Kṛṣṇa. Caitanyacandrāmṛta, No. 65, is by Prabodhānanda Sarasvatī. The author was in his early years a Vaidāntika of the Ṣaṃkara sect. He was converted by Caitanya into one of his staunchest supporters. The story is given in Caitanyacaritāmṛta, a Bengali work written at the end of the sixteenth century. The author belonged to the early part of that century. Before conversion he was celebrated as Prakāṇanda, the author of the Vedānta-

siddhānta-muktāvalī. Rasikāśvādinī, No. 66, by Ānandī is a commentary on the same. Rasakalpalatā, No. 176, by Mohanānanda, is a hymn to Kṛṣṇa. Svadharmāmṛta-sindhu, No. 260, by Ćūkasudhī, who appears to have been a follower of the Nimbārka School of Vaiṣṇavism, who accepted the Vedas, the Mahābhārata, the Pañcarātras, the text of the Rāmāyaṇa as Ćāstras and reject the authority of the rest. The work is in 25 chapters. It is a comprehensive work on the rituals of the Nimbārka School and it occasionally treats of their philosophy too.

*Vaiṣṇava works of the Caitānya sect.*—Very few works are attributed to Caitanya the founder of the sect. Aufrecht mentions only three works under the name of Caitanya. One of these is Premāmṛta, L. 736, beginning with Yam Brahmā, &c. There is a commentary on that work in this volume, by Harinārāyaṇa Ćarmā, entitled Premāmṛtaṭikā, No. 138. Bha-janāmṛta, No. 150, gives the process of worshipping Kṛṣṇa in the form of ordinary Smṛti works, by raising objections and refuting them, by Narahari Ṭhakkura, the oldest man who accepted young Caitanya as an incarnation of Viṣṇu. He belonged to the Vaidya caste and was an inhabitant of Ćrikhaṇḍa in the District of Burdwan. His descendants are still the most noted Vaiṣṇavas of Bengal. They invented the melody known as Manoharasāhī Kīrttana. Rāgavartma-candrikā, No. 178, treats of *bhakti* as produced from feelings as opposed to that produced by study, and by following the processes laid down in the Ćāstras.

Gauragaṇoddeṣa dīpikā, No. 60, is a curious work; it traces the followers of Caitanya to his followers in his previous incarnations. For instance, Jagannāth Miṣra, the father of Caitanya, is traced to Nanda, the father of Kṛṣṇa, and to Daṣaratha, the father of Rāma. Every follower of Caitanya is traced to one of the gopikās or milkmaids in the Kṛṣṇa incarnation and to one of the Monkeys in the Rāma incarnation. The Author, Kavikarṇapūra, was the son of Sivānanda Sen of Kācnapāda who every year used to purvey the Bengali followers of



Caitanya to Puri as long as that great Reformer lived, the expenses being defrayed by Vāsudeva Datta, of Sātgaṛ, a Bania Millionaire. Karṇapūra was about 12 when Chaitanya died, and he composed this work in Saka 1498 i.e., 1576 A.D. He was educated at Kumārahatta, modern Halisahar, 26 miles north of Calcutta. He does not name his guru as it is prohibited to take the Guru's name. But his guru wrote a commentary on the Bhāgavata and consecrated an image of Kṛṣṇa under the name of Kṛṣṇadeva.

*Anthology.*—There are two works on this subject in this volume, viz :—Subhāṣitam, No. 248, a collection of Ṣlokas on a variety of subjects current among the Rāmanuja Sect and Subhāṣita-sāra-saṃgraha, No. 249.

*Poetics.*—Kavipriyā, No. 28, is the same work as the Kāvya-lankāravṛtti by Vāmana. Kāvyaakaumudī, No. 85, by Ratna-bhūṣaṇa is a modern work by a Paṇḍita belonging to the Vaidya caste in East Bengal. It includes certain chapters on Grammar in the beginning. The date, Śaka 1781, given after the colophon, may, in this instance, be referred to the composition of the work. This is to be differentiated from the work of the same name given in Cat. Cat. Sāhityaratnākara, No. 246, by Dharma Sudhī, the son of Parvanātha or Parvatanātha, who was the elder brother of Rāma Paṇḍita belonging to a learned family at Benares, and treats of Vācya, Lakṣya, Vyanga and Guṇa.

*Vyākaraṇa.*—Taddhitagaṇadīpikā, No. 77, by Saccidānanda Mahānta Thākura, appears to be a work on groups of words taking same suffixes. It belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Taddhitatīkā, No. 78, by Vaṃṣivadana, also belongs to the same School. The Author's father was Vaṣiṣṭha and mother Rāyamati. He wrote notes on the commentary by Goyīcandra. In this volume there is another work by the same author entitled Sandhipadaṭṭippanī, No. 239. Dhātugaṇa, No. 108, by Bhīmasenācāryya belongs to Panini's School. Dhātu-pravodha, No. 109, by Kālidāsa, the son of Kāmadeva Vācaspati, was written under the order of Rāmagovinda Cakravarttin.

This probably belongs to the Kātantra School. Pañjivākya-pravodha, No. 123, by Narahari Çarmā is a commentary on Trilocana's Pañji. This is a unique work. Akhyātavyākhyānam, No. 12, by Vilveçvara Tarkācāryya, a great writer on the Kātantra School, is another part of the work as Notices, Second Series, Vol, I, 247, where the work goes by the name of the author. Upasargavṛtti, No. 23, by Bharata Sena, son of Gaurāṅga, who belonged to the Mugdhavodha School of Sanskrit Grammar. Another work by the same author entitled Gaṇapāṭha treats of groups of words susceptible to the same grammatical changes. It treats not only of groups of roots but of other groups also.

Katipaya-kāraka-vyākhyānam, No. 27, by Vidyāsāgara, is a part of the author's great work on the Kātantra School. Kātantra-pariçiṣṭatikā, No. 30, by Govinda Paṇḍita is a commentary on Çripati Datta's Pariçiṣṭa. Kṛtpādavivarṇam, No. 39, a part of Sārāvali, by Raghuvīra Bandyopādhyāya, belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Sārāvali, No. 245, is a work composed by Nārāyaṇa Banerji, the founder of the Banerji family of Khānākula in the Hughli District. No. 39 is by a descendant of his and professes to be a supplement of his work. Vaṇçivādana's Kṛdantaṭippanī, No. 40, also belongs to the same school. Kramakaumudī, No. 45, by Dhanañjaya, does not seem to belong to any particular school as the author says that his work is Nānāmatānuvandhā. It treats of the classification of Sanskrit roots. Vākyagovinda, No. 184, by Rāmeçvara Sena of the Vaidya caste whose genealogy is thus given. Vināyaka's son was Dhanvantari. His grandson, Hingga Sena. His son Bhombu, who had three sons Ravisena, Ujjvala, and Rāma Sena. Ujjvala's son was Çṛidhara whose son was Çānti Sena. In Çānti Sena's family was born Nilakanṭha whose son was Rāma Kṛṣṇa. In his family was born Madhusūdana, the father of the author and an inhabitant of Kābjāpalli. The work treats of the analysis of sentences and the connotation and denotation of terms. Vibhaktitattvam, No. 187, is another work on logic as applied to gram-

mar. It treats of the various meanings of grammatical terminations. Çabdaratna, No. 205, by Janārdhana, Çabdasādhana by Rāmakānta, No. 206, are works on declensions belonging to the Kātantra School. Kārakacakra by Bhavānanda Siddhāntavāgīṣa, who flourished at Navadvīpa by the end of the sixteenth century and whose descendants in the 9th and 10th remove are still living, is a work of great merit on the logical analysis of the 'cases' in Sanskrit. The present volume contains an anonymous commentary on that work being No. 84. Anvayaçikṣā, No. 6, by Rāmakṛṣṇa Çarmā is a work on Sanskrit composition and it belongs to the Kātantra School of Grammar. Saṃkṣiptasāravayākhyā, No. 231, by Maheça Pañcānana, is an unique commentary on Saṃkṣiptasāra entitled Bhāvārthadīpikā. The Author's father was Vidyārṇava. A ṭippanī, or notes on the same work by Gopāla Cakravartī, is to be found in No. 232. The author has a commentary on the Caṇḍī.

*Tantras.*—Akulāgamatantra, No. 1, is an original tantra treating of Yoga. It has nine paṭalas. The interlocutors are Nārada and Çiva. It presupposes a whole literature on the subject and takes much from the Dharma Çāstras. Kātyāyanī tantra, No. 31, treats of the worship of Kalī in the forms of Kātyāyanī, Mahādurgā, and Jagaddhātṛī. Tripurāsāratantra, No. 92, in ten paṭalas treats of Bhakti and Yoga besides the ordinary topics of tantras. Puraçcaranalaharītantram, No. 128, is a dialogue between Subhagā and Nārada. Viçvāmītra-Saṃhitā, No. 189, is a dialogue between Çiva and his consort on the subject of mantra and their proper exercise and efficacy.

Yogasāra, No. 173, is an original tantra said to contain one hundred thousand çlokas in which unlike other tantras Çiva asks questions and Pārvatī answers them. It is a larger manuscript than that noticed in page 307 of Volume I. The chapters are named paricchedas. Merutantra, No. 169, has a chapter on widow-marriage. Çivarahasya, No. 213, is a large work in 100,000 çlokas divided in 12 aṃças. A nearly com-

plete work has been noticed by Burnell. But he classifies it as a tantra, while Stein who saw 4-12 amṣas classes it with Purāṇas. The Codex under notice is the eleventh Amṣa complete in 50 chapters. I should like to call this work a Samhitā consisting of some Tāntrika and some Paurāṇika chapters. The second Amṣa has been noticed in the Notices, Second Series, Volume I, No. 361. But there it is affiliated to the Skandapurāṇa. There are other notices, too, affiliating it with that Purāṇa. Saṃvat-Kumāra Samhitā, 238, in 25 Pāṭalas, is a Tāntrika work to be differentiated from the work of the same name belonging to the Skandapurāṇa. Samayā-cārat tantra No. 241, is a totally different work from L. 755.

Prapañcasāra, No. 129, attributed to Ṣaṅkarācāryya treats of the condition of a child in the womb. Prapañcasāra, No. 180, is the same work as described by Eggeling, p. 869. Devī-rahasya, No. 106, treats of the incarnations of Caṇḍikā in 120 Ṣlokas; Siddhikhaṇḍa, No. 247, in Hindi by Nityanātha Siddha treats of the six dark rites.

Ṣiva-Samhitā, No. 214, appears to be a totally different work from L. 474. This is complete in 500 Ṣlokas, while that is incomplete with 2511. This is divided into pāṭalas while that is divided into Adhyāyas. This treats of Yoga, while that treats of a dualistic system of Ṣaivadarṣana. This is said to be Īṣvaraviracita, composed by Ṣiva, a statement which stamps it as a Tantra.

The Tāntrika compilations contain Kulapūjanacandrikā, No. 37, by Candracekhara Ṣarmā, treating of the process of worship in the left-handed form. Tantradīpanī, No. 79, by Rāmagopāla is a compilation made in 1636 Saka. The author describes himself as a disciple of Kāṣṇānāthānanda Nātha, a Yogī. The work includes many Buddhist rites such as the worship of Mañjuḥṣa. Akṣobhya and Tārā are mentioned in the very first verse in a manner which stamps it as Buddhistic. Akṣobhya is placed on the forehead of Tārā just as Dhyānī Buddhas are placed on the forehead of Bodisattvas.

Tantrapradīpaprabhā, No. 80, by Sanātana Tarkācāryya,

a commentary on Tantrapradīpa which commences with the word *Ekadeśī* and ends with the word *Āhita sukha*. This is not the Tantrapradīpa by Gadādhara L. 2172, nor is it Tantra pradīpa by Jagannātha Notices, Second Series, Vol. I, p., 146. This is a short commentary in 500 Slokas on some Tantrapradīpa yet to be discovered. Tantrasaṃkṣepa-candrikā, No. 81, by Bhavānī Ṣaṃkara Banerji, deals with the ordinary topics of Tantra. Tārārahasya, No. 83, by Rājendra Ṣarmā is a different work from the well-known work of that name by Brahmānanda. The work is complete in 82 chapters and deals with the ordinary Tāntrika rites. The author distinguishes his work from others by the following epithet—प्रकटगुप्ततस्मदायकुलकौलात्तरनिगर्वरहस्यातिपरापररहस्यातिपूर्वरहस्याचिन्त्यप्रभावतारारहस्य. He gives his genealogy as follows:—वेदगर्भ, श्रूलपाणि, विद्यापति, धनपति, कृष्णानन्दमहाशय, जैलोकनाथ, रामानन्द, वंशीदास, महामहोपाध्याय किशोर, राजेन्द्र. This Vedagarbha is not one of the five progenitors of the Bengali Brāhmaṇas of that name.

Tikṣṇā kalpa, No 90, composed in Saka 1732, at Cāndratāpa a parganā in the district of Dacca, by the local zemindar Rādhāmohana. Tikṣṇā is described in the Vācaspatya as a form of Tārā, fond of strong drinks and human sacrifices.

Nārāyaṇārcāratnamālā, No. 114, by Bhagavat Gosvāmī, treats of the Tāntrika worship of Nārāyaṇa in which puraṣcaraṇa may be dispensed with.

Puraṣcaraṇapadīpikā, No. 127, by Candraṣekhara was composed in 1512 probably of the Saka era. The author begins with a Maṅgalācaraṇa to Kṛṣṇa but treats of all sorts of mantras.

Ṣarabhapūjāpaddhati, No. 207, a part of the Ākāṣabhairavatantra and Ṣarabheṣakavaca, No. 208, are works devoted to the worship of Ṣarabha, the lord of birds, who, in this form, was a popular object of adoration among the Tāntrikas.

Ṣyāmāsaparyyāvidhī, No. 224, by Kāṣinātha Bhattācāryya, composed in Ṣaka 1679, is divided into seven Vibhāgas.



It says that a single utterance of the name of Kālī is more efficacious than thrice repeating the thousand names of Viṣṇu.

Mahīṣamardinīstavarahasyaprakāśah, No. 160, is a commentary by Jagadīṣa Pañcānana on Mahīṣamardinīstava which consists of eight couplets, the first letters of each of the couplets taken together forms the Mahīṣamardinīmantra in eight letters.

Kāmāpañcatīrthavidhi, No. 33, treats of the worship of Kāmākhyā.

Çālagrāmalakṣaṇam, No. 209, treats of 34 varieties of Çālagrāma stones. Each is distinguished from the other by peculiar position of lines and circles inside the stones.

*Smṛiti*.—Tithidvaidhaprakaraṇam, No. 86, by the great Çūlapāṇi treats of those tithis which fall on two days. The worship of gods and goddesses should be performed in the A.M. part of the tithi, while rites for the propitiation of departed ancestors are to be performed in the P.M. part of it.

Tithivivekatīkā, No. 87, by Çrīnātha Acāryacūḍāmaṇi. Both the compiler and the commentator are well-known writers. But the work has not yet been properly described. The Sanskrit College Library has only one page of the work. The MS. under notice is, however, complete. Tithyādividhi saṃgraha, No. 89, by Raghūttama Tarkaçiromaṇi is a unique work not mentioned in Catalogus Catalogorum.

Dānasāgaravidhi, No. 97, appears to be an unique MS. by an unknown author, on Dānasāgara, the Ocean of gifts, by which is meant 16 times sixteen gifts.

Dāyatattva vyākhyā, No. 98, is also a unique anonymous work.

Durgārcākālaniṣkarṣa, No. 99, and Vratākālaniṣkarṣa, No. 201, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

The materials of Durgārcākaumudī, No. 100, by Paramānanda Vedāntavācaspati, are drawn from the Kālikāpurāṇa.

Durgārcāmukura, No. 101, by Kālicaraṇa, treats of the Jagaddhātṛpūjā in the month of Kārttika. This pūjā is an exact counterpart of the Durgāpūjā in Āṣvina, but it is

finished in one day while Durgāpūjā takes three days. The work is divided into two parts called *Mukurās*, one devoted to Durgā and the other to Kālī. This also is unique.

Dhānyācalādidānatattvaṃ, No. 110, treats of the gifts of mountains of paddy and mountains of sugar and so on. Unique.

Navyadharmapradīpa, No. 113, by Kṛpārāma is a unique MS. of Smṛti compilation. Kṛpārāma lived at a time when Tilakarāma and Kṛṣṇacandra were great landlords on the two sides of the Ganges. Both these Rājās flourished during the middle of the eighteen century : one lived at Burdwan and the other at Kṛṣṇanagara. The author's guru was Jayarāma, an extremely old man with a corpulent body, grey hair, and red appearance. The Author is perhaps one of the eleven Paṇḍits employed by Warren Hastings for the compilation of that work on Hindu Law, the translation of which goes by the name of Halhed's Gentoo Law. The codex under notice though incomplete extends to 4,200 ślokaś.

Nigūḍhārthaparakāṣikā, No. 137, a commentary on Āla-pāṇi's Prāyaścittaviveka, appears to be a brand-new discovery.

Gotrapravaraviveka, No. 56, by Dhanañjaya, a part of Dharmapradīpa and Vṛhad-gotra-pravara-mañjarī by Puruṣot-tama Paṇḍita, No. 142, are works on gotra and pravara of the brāhmaṇas compiled from the Purāṇas and Dharma Śāstras.

Mūrkhaḥ, No. 167, treats of a variety of Smṛti topics. and not of prāyaścitta only as stated in Cat. Cat. 464b.

Vrata-bodha-vṛtti, No. 202, is a work on vratas according to Vaiṣṇava rites. This is also called Vrata-vodhanī-saṃgraha.

Āuddhikārikā, No. 218, by Nārāyaṇa Vandyopādhyāya, Āuddhitattvakārikā, No. 219, by Rāmabhadra Nyāyālaṅkāra, Āuddhiprakāṣa No. 220, by Śrīkṛṣṇa Cakravartī, Āuddhi-pradīpikā, No. 221, by Kṛṣṇadeva Smṛtita-vāgiṣa. Āuddhi-muktāvalī, No. 223, by Mahāmahopādhyāya Bhīma of the Kāñjivillī race and Āudrāhaḥ-kṛtya-Tattva-prayoga, No. 222, by Raghunandana, are not mentioned by Aufrecht.

Of the four works on Āraddha, Āraddhatattvavivṛt

No. 226, by Kaçinātha is well-known. Çrāddhaprakaraṇa, No. 227, by Narottama, is mentioned in the India Office Catalogue. Çrāddhavivekavyākhyā, No. 228 by Rāmakṛṣṇa Tarkapañcānana and Çrāddhakālanirūpaṇa, No. 225, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

Satkriyāsārādīpikā, No. 235, by Gopāla Bhaṭṭa, is a work on Hindu rituals of the Vaiṣṇava sect. Gopāla Bhaṭṭa was a follower of Caitanya and he wrote other Smṛti works too for his sect. He belonged to Southern India and lived at Vṛindāvana where all Sanskrit works of this sect were composed. Gopāla Bhaṭṭa in his compilation of this work follows Aniruddha and Bhīma Bhaṭṭa.

Sat-smṛti-sāra, No. 236, by Jānakīrāma Sārvabhauma, and Sarvasādhāraṇapramāṇatattva, No. 242, appear to be orthodox works on Brahminical rites.

Smṛtikalpadruma, No. 256, in Bengali, gives, for the use of those men in Paṇḍita families who are not very strong in Sanskrit, rules of conduct in clear and lucid Bengali. The work was composed by Rādhāvallabha Kavivāgiṇa, son of Mukunda Miçra. The work is termed Kalpadruma or desire-fulfilling tree and its chapters are termed Mañjarī.

Smṛtisamkṣepa, No. 257, by Narottama and Smṛtisamkṣepasāra, No. 258, by Rāmakānta Cakravartī, son of Madhusūdana Bhaṭṭācāryya are works on orthodox Brahminical rites not to be found in Aufrecht.

Svatvavicāra, No. 259, attempts to define the rights of property and goes deeply into the philosophy of it. The style is that of the Navadvīpa School of Nyāya.

Ahnikakārikā, No. 21, is a short work on the daily rites of brahmaṇas belonging to the Çaiva sect based on the Tryambakakalpa attributed to Çaunaka.

Acārollāsa, No. 13, by Khaṇḍorāya Paṇḍita is a part of Paraçurāmaprakāṣa, a complete digest of Hindu Law and rituals compiled by the author under the order of Paraçurāma Miçra the prince of Yamunāpurī on the Gomati which is Modern Jaunpur: Paraçurāma was a Çākadvīpī



Brahmaṇa who obtained from the Emperor the title of Vāṇī-rsāla Rāya, and who is described as an ornament of learned men. The author's ancestors held for a long time the position of Dharmādhikāra at Benares. The genealogy runs thus:—

Mahīpati Paṇḍit.

his son Ananta Paṇḍita.

his son Kṛṣṇa Paṇḍita.

his grandson Nārāyaṇa Paṇḍit.

his sons Nīlakaṇṭha and Khandorāya.

The author quotes from the original Smṛtis, the Purāṇas, the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata, the Viṣṇudharmottara, the Cāmbapurāṇa, the Bhaviṣyapurāṇa, Vaikhānaś and other Āgamas, the Ācārya Āgamas, Medhātithi, Kalpataru, Kālādarṇa, Mitākṣarā, Hemādri, Parācaramādhava, Smṛticandrikā, Smṛtyarthasāra, Madanavala, Smṛtidarpaṇa, Prayogapārijāta, Siddhāntaṇṇakara, Nyāya, Panini, Mīmāṃsā and the Āgamas. He does not quote from Kamalākara. He, therefore, seems to have flourished in the beginning of the seventeenth century or a little earlier. The 25th chapter of this work is devoted to the origin and position of the Ācārya Brahmanas.

Prayogadarpaṇa, No. 132, is different from L. 1,775 and L. 2,773. It is anonymous and complete. It deals with the last rites of man, his cremation, and his ṇṇādhā. The author makes his obeisance to Ācārya the author of Smṛtyarthasāra and to all compilers down to his Guru.

Mahārṇavakarmavipāka, No. 159, a work on Karma-vipāka, i.e., diseases, good fortune, and misfortune generated by good or evil deeds in previous births. The work is by the same Viṇṇṇavara Bhaṭṭa who compiled the Madanapārijāta, but this time the patron was not Madanapāla the Kacchva Rājā but his second son Mādhātā. Vākyatattva, No. 185, is a part of the Dvaitatattva by Siddhānta pañcānana who wrote also a commentary on Daṇṇakarma. The work treats of Vākyā or Saṇṇkalpavākyā, i.e., the wording of resolution to perform any religious duty. It should contain the

name of the month, the fortnight and the lunar day. There is a meagre notice of this work in L. 296.

Svargavāda, No. 261, dealing with, from the point of view of Smṛti, what Svarga or heaven is, appears to be a different work from Eggling 1191 B p. 651 A.

*Darṣana, Vedānta*.—Brahma-sūtrabhāṣya, more correctly oṚju vyākhyā, No. 143, is by Vijnānabhikṣu. It stamps Vijnānabhikṣu, though he is known to be a commentator of and even the writer of the Sāṅkhya pravacana Sūtras, as a Vaidāntika.

Sārāvali, a commentary on the Bhagavadgītā, No. 148, by Rāma-çaṅkara, who appears to belong to the family of Nārāyaṇa Banerji, of Khānākula, whose Smṛti compilation "the Sārāvali" has already been noticed.

Pañcikaraṇavārttikābharana, No. 121, has already been described by Weber.

Tattvacandrikā or Pañcikaraṇavivaraṇatīkā, No. 122, by Brahmānandatīrtha, a disciple of Sadācivānandatīrtha, appears to be a different work from that mentioned by Hall, No. 139.

Tattvānusandhāna, No. 76, by Mahādeva Sarasvatī the disciple of Svayamprakāṣānanda Sarasvatī, is an independent treatise on Vedānta. The codex is accompanied with a commentary entitled Advaitacintākaustubha by Ānanda Sarasvatī, a disciple of the same.

Vedāntatattvabodha, No. 193, is an anonymous work of the Nimbārka School.

Vedāntatattvamañjarī, No. 194, by Çaṅkarācāryya, Paramahansa, who appears to be a very different person from the great Çaṅkara.

Vedāntatātparyyanivedanaṃ, No. 195, by Govinda, the son of Nīlakaṇṭha and Bhogavṛti, appointed as professor of Vedānta by Lakṣmaṇa Paṇḍita, is an independent treatise on Vedānta; not mentioned by Aufrecht.

Vedāntaratnamālā, No. 196, by Ananta Bhaṭṭa, the younger brother of Keçava Kaçmīrī, is an independent treatise of the Nimbārka School.

Vedāntasaṃjñāprakriyā, No. 197, is a treatise ex-

plaining the technical terms of the Vedānta System of Hindu Philosophy. Vedāntasiddhāntamuktāvalī with its commentary forms No. 198. The text is by Prakāṣānanda who became a convert to Caitanyism and assumed the name of Pravodhānanda Sarasvatī Gosvāmī, and the commentary is by Nānādīkṣita, a disciple of Prakāṣānanda when he was a Vedāntist.

Vyāsaśūtravṛtti, No. 200, is by Rāṅganātha, the disciple of Anandāchārya: the codex is complete. It contains in brief the ideas of Čamkarācāryya on the Vedānta Sūtras.

Čatadūṣanī is a well-known work by Veṅkaṭanātha. A work of the same name, No. 204, by Črinivāsadāsa, the protege of Lakṣmaṇa Deçika, has been written with the same object, namely, refuting Čamkara. (See page VI.)

Črīsūktabhāṣya, No. 229, by Rāmacandra, belonging to the Atri Gotra, is a commentary on the Črī Sūkta, not known to Aufrecht.

Upāsanāvinoda, No. 24, is unique. It treats of the Vedānta topics but at the same time inculcates the worship of Rāma.

Adhikārasaṃgraha, No. 4, by Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya treats of the Adhikāra sections of the Vedānta Sūtras. An enumeration of the Adhikāras will be found in page 4 of this volume. It is accompanied by a commentary by an unknown author.

Mīmāṃsā—Saṅkarśakāṇḍabhāṣya, No. 244, was known only in quotations. The last four books 13th, 14th, 15th and 16th of the Mīmāṃsā Sūtras form the Saṅkarśa kāṇḍa. They form a sort of appendix to the Pūrva Mīmāṃsā. They seem not to have been commented upon by Čavara Svāmī, and hence later Mīmāṃsākas neglected them. The prevailing opinion, therefore, was, and still is, that the Pūrva Mīmāṃsā has only twelve chapters. The bhāṣya has been written as a supplement to the Bhāṭṭadīpikā of Khaṇḍadeva, a commentary on the first twelve known books of Mīmāṃsā. This has been written by Bhāskara Agnicit, the son of Gambhīra.

He says twelve kalās made the work, *Dīpikā*, a lamp. He has made it full in 16 kalās and therefore rendered it *candrikā* or moonlight. *Khaṇḍadeva* was the guru of *Jagannāth Paṇḍit* of *Dārā Sheiko*, the son of *Shah Jehan*. The *Paṇḍita-rāja* is well known by his numerous works, and by his supposed conversion into Muhammadanism for the sake of a Muhammadan girl. The author of the present *bhāṣya* must, therefore, have flourished some time after *Khaṇḍadeva* within the last two hundred and fifty years. The work has been printed in the *Paṇḍit*.

*Saṅkhyā*.—*Kapilasūtravṛtti*, No. 32, is an anonymous commentary on four of the *Sāṅkhyasūtras* of *Kapila*, probably *Tattvasamāsa*. It is a short work running to 125 *śloka*s only. The last verse emphasises upon four *Sūtras* only.

*Nyāya*.—*Nyāya Sūtra* or *Nyāya Sūtroddhāra*, No. 118, by *Vācaspati Miśra*, is an attempt to fix the readings of the *Sūtras* of *Gautama*. There is another work on the same subject by *Vācaspati Miśra* entitled *Nyāya Sūcinibandha*, published as an appendix to the *Nyāyavārttika* in the *Bibliotheca Indica* series. The opening verses of these two works, *Nyāya Sūtroddhāra* and *Nyāya Sūci* do not however agree.

*Nyāya nibandha* : नमामि धर्मविज्ञानवैराग्यैश्वर्यशालिने  
निधये बागूविशुद्धीनामक्षपादाय तायिने ।  
अक्षपादप्रणीतानां सूत्राणां सारबोधिक्ता  
श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मया सूची विधास्यते ॥

*Nyāya Sūtroddhāra* : श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसुरिणा  
लिख्यते मुनिमूर्द्धन्य श्रीगौतममतं मञ्जु ।

There is no closing verse to the *Uddhāra* but the closing verses of the *Sūci* fix the date of *Vācaspati* at 888, probably of the *Saka* era. The *Sūci* counts the number of *Adhyāyas*, *Ahnikas*, *Prakaranas*, *Sūtras*, *Padas*, and *Akṣaras*, but the *Uddhāra* is satisfied with the bare wordings of the *Sūtras*. The *Uddhāra* makes *Vācaspati* the court *Paṇḍita* of *Mithilā* and this is the first statement connecting *Vācaspati* with that country.

Nyāyadīpikā, No. 117, by Rāmakṛṣṇa Tarkāvataṃṇa Bhaṭṭācāryya, is an independent treatise dealing with not only the 16 padārthas of the Naiyāyikas but also other topics that had grown up since the time of Gotama. It is a short work running through 225 ślokas in 16 chapters. The author's aim was to make Nyāya Čāstra, easy. The author quotes a sentence from Gadādhara's work entitled Amumiti Gādādhari, though the wording is slightly different from the current text. Hence he seems to have flourished within the last two hundred years.

Padārthakhaṇḍana-tika, No. 124, is a commentary on Padārtha-khaṇḍana, one of the great works of Raghunātha Čiromaṇi, the founder of the Navadvīpa School of Nyāya-Vaiśeṣika. The commentary is by Rudra Nyāyavācaspati. Unique. Mukti-vādarāhasya, No. 165, is a commentary on Mukti-vāda by Gadādhara. The commentary is anonymous.

Čaktivādavivṛti, No. 203, a commentary by Mādhava Siddhanta on Čaktivāda, a work on logic as applied to grammar by Gadādhara. Mādhava's pupils are still living. Mādhava's father was Viçvesvara, who was descended from Rājendra, who turned aside by the power of his yoga the impetuous current of the Bhairava, a river in the District of Jessore, and who again was a descendant of Cakrapāṇi of the Pūti—Gāi.

Avayavatīkā, No. 8, Asādhāraṇa-siddhānta-rahasya, No. 10, Ācāryyānumāṇatippanī, No. 14, and Viruddha-Jāgadiçi, No. 188, are works on different sentences and sections of Gaṅgeça's work, the Tattvacintāmaṇi. The second is by Mathurānātha, the first and third by Gadādhara, and the fourth by Jagadīça.

Jyotiṣa.—Catalogus Catalogorum Vol. I mentions five different works under the name of Jyotiḥsāra, page 211b-212a and Vol. II mentions one, page 201b. The present volume contains notices of two other works of the same name and on the same subject; one, No. 73, by Kṛṣṇadeva Smārta-vāgiça and the other No. 74, by Maheça Pañcānana. Jyotiṣaratna, No. 75, by Gopāla Cakravartī; Jyotiṣaratna, No. 72,

by Keçava Tarkapañcānana and Bālavivekinī, No. 139, by Nanhidatta; Saṃksepa-Jyotirākara, No. 233, by Rāmagovinda Cakravartī; Saṅketa-sārāvalī, No. 230, by Çivarāma Çarmā are also works unknown to Aufrecht. All these are elementary works on astronomy and astrology as applied to Smṛti. Another work on the same subject, Jyotirgranthah, by Devakīnandana, forms No. 107. The MS. is incomplete. It ends with the third chapter. Narajanmalakṣaṇa, No. 111, Janma candrikā, No. 68, and Jātaristyādīnirṇayaḥ, No. 69, by Vidyārṇava, are works on horoscopy. Praçnadīpa, No. 133, by Kāçinātha and Praçnasamgraha, No. 134, by Tājakācāryya, are works on fortune-telling—one according to the Indian, the other according to the Arabic system. The first is known to Aufrecht, the second is not.

Āya-prakaraṇam, No. 20, is a work on fortune-telling; by multiplying the length with the breadth and dividing the result by six, the remainders become the means of fortune-telling.

Vaçiṣṭha-saṃhitā, No. 183, appears more to be a work on Yogas than on astronomy. It differs, however, from L. 453. The Yog taught here appears to be tinged with Buddhist ideas. Vaçiṣṭha is said to have learnt the Yoga on Tārā mantra from Buddha at China, and here is a system of Pācupata Yoga tinged with the idea of Buddhist Çūnyatā.

Adbhutasāgara, No. 3, is a work on omens extending to over 2,000, çlokas. There is a work of this name attributed to Vallāla Sena.

*Vaidyaka*.—Rasacandrikā, No. 177, by Mādhava Kavīcandra is a work on Alchemy; Rāmavāṇa, No. 181, by Dāmodara is a book on the treatment of fever and so on, Snehamālikā, No. 255, is a work on the preparation of medicinal oils. Cikitsādarpaṇa, No. 63, is a new compilation. Hemādri Tīkā, No. 266, is entitled Ayurveda-rasāyana, described in page 932a of the I.O. Catalogue.

ÇILPA.—Manavasāra, No. 161, is a work on domestic, palatial, and temple architecture. This is the same as that



described in page 62 of Burnell's Tanjore Catalogue. The MS. begins with the thirty-fifth and ends with the forty-seventh chapter of the work, which is sometimes called Māna-sāra.

## NOTICES OF SANSKRIT MSS. 1893.

**No. 1.** अकुलागमतन्त्रम्. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roailgrāma. District Dhākā, Bābu Yogindranātha Rayā. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

**Beginning.** योगेशाय नमः ॥ नारद उवाच ।  
यत् खट्वादौ त्वया नाथ मुनिसिद्धैरनेकधा ।  
अनेकशस्त्रमय्यादा कथिता परमेश्वर ॥  
प्रसन्नो भव देवेश भवदुःखविनाशन ।  
अनेकशस्त्रमयादध्माकं धामितं मनः ॥  
एतच्च कारणं किञ्चित् प्रयोगः प्रीयते मुनौ ।  
योगस्य पञ्चिंशं प्रीतं मानात् तस्य दृश्यते ॥ इत्यादि ।

**End.** अभ्यासाच्च स्वयं प्राप्नो गच्छते योगमण्डलम् ।  
अथ योगः सर्वशस्त्रो विजानीयाद्भरानने ।  
गुरोः प्रसादात् ज्ञातव्यं रश्मिमकुलागमम् ॥

**Colophon.** इति श्रीअकुलागमे योगशास्त्रे योगधारसमुच्चयो नाम नवमः पटलः ॥ \* ॥  
श्रीदुर्गा शरणम् ॥

**विषयः ।** १ मे पटले,—योगज्ञानादिकथनम् । २ ये पटले,—कर्माकर्मादिनिरूपणम् । ३ ये पटले,—विन्दुनिर्धारणादिः । ४ र्थे पटले,—वक्त्रिमार्गधूमसार्गादिस्वरूपकथनम् । ५ मे पटले,—गुणवयविभागादिकथनम् । ६ ठे पटले,—सूक्ष्मसूक्ष्मादिनिरूपणम् । ७ मे पटले,—षट्चक्रादिनिरूपणम् । ८ मे पटले,—द्वौचाशब्दयुत्पत्तिमुखेन तन्मात्रात्म्यादिकथनम् । ९ मे पटले,—आशमादिनिरूपणमिति ।

**No. 2.** अघोरपञ्चाङ्गम्. Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 145. Lines, 5 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārājā's Library. Appearance, Fresh. Verse. Generally correct.

1 A. S. B.



Beginning. ॐ अघोराय नमः ।  
 ॐ हिमाद्रिशिखराचीनं ईशानं पार्वतीपतिम् ।  
 विशूलखट्वाङ्गधरं कपालास्थिविभूषणम् ॥  
 चारणगन्धर्वसिद्धौघसेवितं विपुरात्मकम् ।  
 पार्वती विनता भूत्वा पश्य परमेश्वरम् ॥ इत्यादि ।

End. गजव्याघ्रादयो दुष्टाः पलायने दिशो दश ।  
 सर्वे दुष्टाः प्रणश्यन्ति चेत्याद्या पारमेश्वरी ॥

Colophon. इति सोवराजः सम्पूर्णः ॥

विषयः । १ । अघोरस्य पूजापद्धतम् । १ । अघोरपूजापद्धतिः । १ । अघोरसङ्क्ष-  
 मास । ४ । अघोरकवचम् । ५ । अघोरसोवच ॥

No. 3. अद्भुतसागरः . Substance, country-made paper, 12×6 inches.  
 Folia, 65. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 ślokaś. Character, Bengali.  
 Date, Sk. 1700. Place of deposit, District Bardhamāna, Kājōḍā, Post  
 Office Anḍāl, Rājendranātha Nāyek. Appearance, old. Verse. Generally  
 correct.

Beginning. श्रीशैवदुर्गायै नमः । अद्याद्भुतनिरूपणम् । तत्र द्वादशगर्भैः ।  
 अभूतपूर्वं यत्पूर्वं × × × आरयतेऽन्यथा ।  
 तद्भुतमिति प्रोक्तं नैमिषं स्यादग्निमित्रजम् ॥  
 अथाचोत्पादविवेकः । तत्र गर्भैः ।  
 प्रकृतेरन्य उत्पातः संशये तावदीदृशः ॥  
 विविधः स तु विज्ञेयो दिव्यनाभसभूमिजः ॥ इत्यादि ।

End. चन्द्रः प्रतिमुखे तिष्ठन् सप्तशो यदि दृश्यते ।  
 सर्वधान्यानि शृण्वन्ति जातं जातश्च नश्यति ॥  
 कृत्वा शस्त्रं रोगश्च अनाहतं तथैव च ।

उपद्रवश्च भूताशिताः । (?)  
 तदा दिगुणकाले च फलं विद्यात् शुभाशुभम् ।  
 मयूरचित्रे ।  
 लोहस्यैवाशु विशेषमद्भुतं निष्कलं हि तत् ।  
 मातृपुराण-विष्णुधर्मोत्तरयोः । यदि निर्विकारमन्त्रः पञ्चमस्त्यजति सप्त  
 रात्रात् । प्रथममुपगच्छतीति शेषः ॥ • ॥

Colophon. इति ऋक्षुतसागरः समाप्तः । १००० शकाब्दाः ।

विषयः । उत्पातनिरूपणम् । खर्याङ्गतावर्तादिकथनम् । शुभसूचकचन्द्रलक्षणम् । राक्षी-  
रङ्गतावर्तादिकथनम् । प्रक्षेपफलादिनिरूपणम् । पञ्चभक्तकथनम् । मङ्गलाखरुतावर्तादिकथनम् ।  
मध्यमार्गचारिफलकथनम् । बुधायङ्गतावर्तादिकथनम् । मङ्गलफलादिनिरूपणम् । नक्षत्र-  
विशेषचारसमयफलादिनिरूपणम् । वर्षफलानिरूपणम् । रव्यादिवर्षाङ्गतादिनिरूपणम् ।  
उत्कालक्षणादिनिरूपणम् । वातदृष्ट्याङ्गतादिनिरूपणम् । गङ्गाद्याङ्गतादिनिरूपणम् । ऋक्षुत-  
फलादिनिरूपणमेति ।

No. 4. अधिकारसंयुक्तः (सटीकः) By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः. Substance,  
country-made paper, 12 x 5½ inches. Folia, 32. Lines, 11 on a page.  
Extent, 850 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sam. 1879. Place of  
deposit, Candrakona, District Medinipura, Mahānta Rāmānuja Dāsa.  
Appearance, new. Verse. Correct.

सूक्तम्—

Beginning. प्रपदनमये विश्वाभेदे प्रतिष्ठितचेतसः  
प्रतिपदमिह प्रज्ञादायं दिग्गन्त दयाधनाः ।  
शठरिपुशुकयासप्राचेतसादिनिबन्धन-  
कमपरिणतशब्दाशुभाशया मम देशिकाः ॥  
यते मङ्गलमपोद्धमन्मयशरीरमाशय नायादय  
अय्यन्ते प्रतिनन्दनीययिविधोदना स्वदन्तामिह ।  
अज्ञातव्यशरणादम्यतिदयादिव्यापमायापकाः  
स्वर्वा + + + विप्रलम्भपदवी वैदेशिका देशिकाः ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् ॥

शौकण्याय नमः । इह खलु भगवान् कवितार्किकसिंहः स्रष्टवन्तस्तन्त्रः  
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः वेदान्ताचार्यवर्यः रक्षसत्रयसाराचार्याधिकारार्यसंघचेष्ट  
शिष्यबुद्धिसमाधानं कुर्वन्नादाचार्यप्रणामरूपमङ्गलवाजेन स्वरूपयाथात्म-  
ज्ञानं प्रार्थयते विश्वाभेदे प्रपदनमये प्रथमुपासत्वेन प्रमाणप्रसिद्धे प्रपदन  
इत्यर्थः । इत्यादि ।

End.

सूक्तम्—

स्त्रीषु निम्नितमस्मदुक्तिमयवा सीदुं समूर्धं जगत्  
किं नञ्जिह्नमन्तपिन्ननरये सुखे परं तस्युषाम् ।

शिक्षाः शिचित्तबुद्धयः श्रुतिपद्ये येषां मयं ये च न-

स्तत्सन्तोषसमर्पणसमिदं शाङ्करैः किं परैः ॥

शास्त्रिकवाग्निश्रितशुद्धिरनभ्यस्यः

सत्सम्प्रदायपरिशुद्धमनाः सदर्थी ।

सङ्केतभौतिरहितः स ह्येष्वसक्तः

सम्पर्जनैमनुविधास्यति शास्त्रती नः ॥

Colophon.

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रसूतन्त्रस्य श्रीमद्बेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-  
चार्यस्य हतिषु अधिकारसंपन्नः समाप्तः ॥

( टीकायाः शेषवाक्यम् )

शास्त्रिकवान् शास्त्रविश्वासशाली निश्रितशुद्धिः श्रुतार्थधारणशक्तः अनभ्य-  
स्यः गुणे दोषाविष्कारवरहितः सता श्रुतिस्मृत्यविरोधिना संप्रदायेन  
परिशुद्धमनाः निःसंशयबुद्धयः सदर्थी सदृभ्यः स्वार्थविशेषं जिज्ञासुः  
सङ्केतभौत्या रहितः ह्येषु निःसारपन्थेषु असक्तः पुण्यः यः सः शास्त्रती  
अविच्छिन्नसम्प्रदायां सम्पर्जनै सन्मार्गे अनुविधास्यति × × × × ॥

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रसूतन्त्रस्य श्रीमद्बेङ्कटनाथस्य वेदा-  
न्ताचार्यस्य हतिषु अधिकारसंपन्नः समाप्तः । शुभमस्तु संवत् १८०८ ।

विषयः। महत्साधनप्रत्ययप्रयोजने उक्ता उपोद्घाताधिकार-सारनिष्कर्षाधिकार-प्रधानप्रति-  
तन्त्राधिकार-अर्थप्रपञ्चाधिकार-परदेवतापारमार्थाधिकार-तत्त्वव्यतिनाधिकार-समुच्चलाधि-  
कार-अधिकारविभागाधिकार-उपायविभागाधिकार-प्रपत्तियोग्याधिकार-परिवारविभागाधिकार-  
पुष्पाध्याधिकार-शास्त्रीयनियमाधिकार-शिक्षकतयाधिकार-सिद्धोपायशोधनाधिकाराणां संपन्नः ।

No. 5. अनुक्रमशिक्षा. Substance, country-made paper, 7 × 2½ inches.  
Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 608 ślokaś. Character, Nāgara.  
Date, Sk. 1734. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Ap-  
pearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ । नं । अथ ऋग्वेदान्त्राये शाकलके सूक्तप्रतीक-  
षट्कसंख्या-अपिदेवतचन्द्रांस्तनुक्रमिष्यामी यद्योपदेशम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये शैशिरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ॥

Colophon. इति कात्यायनप्रोक्तानुक्रमशिक्षा समाप्ता ॥ \* ॥ शुभमस्तु शके १०६४  
अङ्कितोनामसम्बन्धरे वसन्तश्रुतौ अधिकवैशाखमासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां  
तिथौ श्रृगुवाकरे पूर्वाषाढनक्षत्रे मितुनक्षत्रे देवगुरौ रदं उल्लङ्घनं समाप्तम् ॥

विषयः । ऋग्वेदीयशकलशाखाया ऋषिदेवतचन्दसां निर्णयः ।

No. 6. अन्वयशिक्षा . By रामकृष्णशर्मा . Substance, palm-leaf, 12×1½ inches. Folia, 10. Lines, 3 on a page. Extent, 400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mānpāsā, District Bākharganja, Paṇḍita Jagaccandra Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।

नत्वा लृप्पपदद्वन्द्वं श्रुत्वा सतां वचस्कृता ।  
 एतिर्द्वयीयशिक्षायाः श्रीरामलृप्पशर्माणा ॥  
 श्रुत्वा दीर्घाश्च सन्धाया विन्दुसर्गां च कादिना । (?)  
 एवं ... मेरुका ज्ञेया पञ्चाशद्वर्णमालिका ॥ इत्यादि ।

End. साधूक्तिर्द्विविधा पद्यमयी गद्यमयीति च ।  
 चन्दसा प्रथितं पद्यं गद्यान् पदराजिना ॥

Colophon. इत्यन्वयशिक्षा समाप्ता ॥

विषयः । अथ प्रथमं स्वरनिरूपणम् । ततो वाक्यान्वयरीत्यादिः गद्यपद्यनिरूपणश्चेति ।

No. 7. अमरकोषटीका . By रत्नेश्वरः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 84. Lines, 8 on a page. Extent, 2,000, ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो महागणपतये ॥ ॐ नमो विष्णवे ॥

भवानीचरणाभ्योजं नत्वा गुरुपदं ततः ।  
 टीकासमरकोषस्य वक्ति रत्नेश्वरः सुधीः ॥  
 पण्डितैर्ज्ञायते सर्व्वं तदर्थं न च मे श्रमः ।  
 नानातन्त्रं समालोक्य बाळकापीं समोद्यमः ॥

अथ ग्रन्थारम्भे शिष्टाचारपरिप्राप्तयशेषविघ्नविनाशायाभिमतदेवतानम-  
 स्कारकौर्त्तनेन परोपदेशेन च पुण्यमर्जयन् ग्रन्थलदाच्च यश्चेति । अगं  
 पर्व्वतं आधत्त इत्यगाधो विष्णुः चे धीराः स विष्णुः सेव्यतां । अन्यैस्तु धीरा  
 इत्यथ च प्रसिध्य व्याख्यायते । यस्य अगाधस्य विष्णोर्लोकपालनादयो गुणा  
 अनघा निष्पापा निर्मला इति यावत् । ज्ञानं ददातीति ज्ञानदा सरस्वती

तथा विमिश्रस्य यद्वा ज्ञानदा सरस्वती ईश्वरीः ज्ञानदे तथा विमिश्रस्य  
वा सिन्धुरपि तथा विन्धोः सागरप्रायित्वात् तत्पल्लवावस्थितिः ॥  
इत्यादि ।

End. . बीजस्य कोषः पर्व बीजकोषः कोषोऽस्त्री .... पावे इति मेदिनी । त्रिषते  
हज् वरणे बाहुलकादटेन वरं दलानां दीप्तिं षटति इत्यपि सन्ध्यायां  
वराटः । (?) इयं पद्मबीजाधारे । पद्मबीज इति केचित् ॥ इच्च काण्डे  
यदुक्तं तत् श्लोकेन संहरति उक्तमिति । तत्र स्वर्गवर्गः सप्तधा उक्तः  
पातालसप्तधुर्वा शब्दादीत्यादिशब्देन कपरसादीनां ग्रहणं यथाश्च सङ्गत-  
मिति तत्र सःसङ्गतं देवादि अमुरादि च व्योमसङ्गतं मेघादि नक्षत्रादि  
च दिक्सङ्गतं दिग्गजादि कालसङ्गतं दिनपक्षादि च (?) सङ्गतं विचारणादि  
शब्देन कपरसादिगन्धादिक ... यशोनिन्दादि च नाट्यधुक्श्रादि-  
पातालसङ्गतं ...

Colophon. इति श्रीवन्द्यधटीय-श्रीरमानाथशर्माग्रज-श्रीरत्नेश्वरशर्माविरचितामरकोष-  
टीका समाप्ता ॥

अथ यत्लिखितं धनन्या चाज्ञानालिखितञ्च यत् ।

तत्सर्वं पण्डितैः शोध्यं प्रार्थना प्राक्कलिर्मम ।

यो मत्कृतिं समालोक्य स्वपौरुषसमीक्षया ।

मन्दमाध्यादनं कुर्वन् सुकृतं तस्य नमस्तु ॥

नला नारायणं देवं भवानीचरणनतः ।

गुह्यपादं नमस्कृत्य चक्रे लोकेयमुत्तमा ॥

यत्नेन लिखिता पुस्तो जलेन नीयते यदि ।

पिता वै गर्दभस्तस्य माता च शूकरी भवेत् ॥

बीचरिः शरणं मुदा ॥

विषयः । अमरसिंहकृतस्य कोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 8. अवयवटीका . By गदाधरभट्टाचार्यः . Substance, country-made  
paper, 18×4½ inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 2,100  
çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District  
Medinipur, Post Office Khaḍḍār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikācarapa  
Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीहरिः । कालिकेनुकूला भय । अनुमानं निरूप्य न्यायतदवयवनिरूपणं प्रतिजानीते । सूत्रे तच्चेति निरूप्यमानुमानं परार्थं विचारदशायामध्यस्थस्य विवादविषयसाध्यनिश्चयरूपप्रयोजनसाधनं न्यायसाध्यं न्यायप्रयोज्यमित्यर्थः वादिप्रयुक्तन्यायजन्यशब्दबोधेन मध्यस्थस्य लिङ्गपरामर्शरूपानुमानजननादिति भावः । ज्ञायमानलिङ्गस्यानुमानले विशेषणस्य परामर्शस्य न्यायाधीनत्वेन तद्विशिष्टस्य तथात्वमित्यवधेयम् । अथवा अनुमानमनुमितिः परार्थं मध्यस्थस्य साध्यसंशयनिवृत्तिरूपप्रयोजनसाधनं परः प्रतिवादी अर्थो निवृत्तिर्यस्मात् तादृशमिति वा । एतेन निरूपणप्रयोजनमुपदर्शितम् । इत्यादि ॥

End.

एतन्मतं दूषयति नीचयापीति । अयम्भावः सञ्ज्ञानसत्तादिनोपस्थितेऽधिकरणेषु साध्यवत्त्वप्रतीतावपि धूमवत्त्वावच्छेदेन वज्रिमत्त्वापत्तात् तत्तद्रूपसामानाधिकरण्यात्तेवैवाधिकरणेषु साध्याभावावगाहित्वात् अभिचारबुद्धौ बाधकाभावस्तस्माच्छब्दतो व्याप्तिप्रत्ययार्थमेव व्याप्तिं प्रतीच्छाकृपा नीचा । द्विरुक्तयत्तदसमभिव्याहारस्थले तत्पदार्थोऽपि विधेयबोधकपदस्य यत्पदार्थविधेयव्यापकताविशिष्टस्यार्थच्छब्दाया निरुद्धत्वात् व्याप्तिबोधानुपगमे धूमव ... .. अधिकरणानामेव यच्च बुद्धिस्थता तत्र तत्र यो यो धूमवान् स वज्रिमानिति प्रयोगस्यापि प्रामाण्यापत्तेः तादृशयत्तपदार्थेषु सर्वेषु वज्रिमत्सु धूमवत्त्वबोधात् वज्रिधूमग्रन्थाधिकरणस्याबुद्धिस्थत्वेन तदर्थविरहादिति ॥ ॥

Colophon.

श्रीकाली जयति तरा । समाप्तस्यार्थं ग्रन्थः ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणौयानुमानखण्डान्तर्गतस्य अवयवग्रन्थस्य शिरोमणिलतदिधीत्याख्या टीकायाः व्याख्यानम् ।

No. 9. अष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली. By रामचन्द्रेन्द्रः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 42. Lines, 8 on a page. Extent, 600 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātunā Mahārāja's Library. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीमद्देशाय नमः । श्रीमद्विज्ञाधिष्ठानपरमसंसदगुरुरामचन्द्राय नमः ।  
 ईशादुपनिषत् प्रोक्तमहावाक्यकलेवरम् ।  
 विकलेवरकैवस्य रामचन्द्रपदं भले ॥  
 विज्ञाधिष्ठानसम्भाववास्तुदेवेन्द्रसूतये ।

श्रीदेशिकलूपाय परस्मै शृङ्गणे ममः ॥

मत्वा श्रीदेशिकं शृङ्ग × × मिच्छताम् ।

महावाक्यरत्नाजिकिरणावल्लरीर्यते ॥ इत्यादि ।

End.

फलभूतमहावाक्यफलो वै देशमलकः ।

एवंविधादिदेशान्तमहावाक्यकलेवरः ॥

वस्तुतो निर्विशेषात्मा विपान्नारायणोऽस्मिन् ॥

यन्महावाक्यसिद्धान्तमुक्तचित्तैकगोचरम् ॥

वासुदेवेन्द्रसंज्ञं तं नौमि नारायणं ममः ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्य श्रीवासुदेवेन्द्रसरस्वतीचरणकमलमकरन्दप्रसाद-रामचन्द्रेन्द्रप्रदितेशास्त्रोत्तरशतोपनिषत्सारसंग्रहभूताष्टोत्तर-सहस्रमहावाक्यरत्नावली परिपूर्णा । ॐ तत्सत् ॥

विषय । अत्र प्रथमं षट्मादिक्रमेण वेदविभागनिरूपणं तेषां शाखाप्रशाखाकौतूहलम् । ततो महावाक्यरत्नावलीधकारिनिरूपणं, अष्टोत्तरशतोपनिषदां शाखाभेदनिरूपणं, ईशास्त्रोत्तर-शतोपनिषदां सारसंग्रहश्चेति ।

No. 10. असाधारणसिद्धान्तरहस्यम् . By मथुरानाथतर्कवागीशः . Substance, country-made paper, 16½ × 8½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khadār grāma Karān, Paṇḍita Ambikā Caraga Vidyasāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीदक्षिणकालिका स्फुरत् मम चित्ते ॥ सर्वैर्मनित्यं प्रमेयत्वादित्यादिः स्मरते साधारणत्वात् तच्चानिबन्धप्रदर्शनासङ्गतेराद्य सम्प्रदायेति । तन्मते निश्चितसाध्यतदभाववद्दृष्टेरेव साधारणतया उक्तचित्तोरनुपसंख्यार्थत्वासाधारणत्वदशायामलक्ष्यत्वमेवेति भावः । ननु मणिकारमते वास्तवसाध्याभाववद्दृष्टिरेव साधारण इत्येव कुतोऽवधारितमित्यत आद्य इतरएवेति स्मरते तस्य लक्ष्यत्वादेवेत्यर्थः । अपि सिद्धान्तग्रन्थे निश्चितसाध्यवत्तदन्यदृष्टिलमित्यव तत्पदस्य प्रक्रान्तनिश्चितसाध्यवत्परामर्शकत्वे साध्यसंग्रहविषयीभूतपक्षे रूपेण च वर्तमानसंज्ञेतावतिप्रसङ्ग इत्यतस्तस्य साध्यवन्मात्रपरतो स्पष्टयितुं व्याचष्टे निश्चित इति । इत्यादि ।

End.

तथाच प्रतिज्ञेतुपरामर्शप्रामाण्यज्ञानमिति पर्यवसितार्थः । एतेनाद्याय-लादिज्ञानस्नानुमितिविरोधिव्याप्यवज्ञानसत्वेऽकिञ्चित्करता व्याप्यवज्ञा-

परामर्शप्रतिबन्धात् दुर्घटना वेत्यसङ्गतिरिति परास्मै अप्रामाण्यज्ञानेऽप्य-  
त्वादर्थस्मितावच्छेदकानवच्छेदकानवच्छिन्न एव चेतो भानात् तस्य व्याप्ति-  
निश्चयाप्रतिबन्धतया विरोधनिश्चयोत्पेजकीभूततत्त्वसमवधाने प्रकृतसाधानु-  
मितिसम्भवात् ॥

**Colophon.** ॐ कालौ जयति । इत्यसाधारणसिद्धान्तरहस्यम् ।  
श्रीकालौचरणाशोले धर्मकामार्थमुक्तिदे ।  
समो भावतु मे नित्यं द्विरेष इव पङ्कजे ॥

**विषयः ।** तत्त्वचिन्तामणौयानुमानखण्डान्तर्गतासाधारणग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

**No. 11. आख्यातवादविवरणम्.** Substance, country-made paper, 18×5 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Vardhamāna, Kājodāgrāma, Post Office Aṇḍāl, Yatīndranātha Nāyaka, Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ श्रीकृष्णः शरणम् । नन्वाख्यातस्य यत्प्रवाच्यत्वं शक्तिपादकं विना कथ-  
मवधारितमतमाह पचतीति ॥ इत्यादि ।

**End.** संयोगानुकूलस्य व्यापारस्य तरोरपि सत्वात् त्यजति इत्थ इत्यपि स्यादित्यर्थः ।  
गुणमतमाह तचेति घटं जानातीत्यसङ्गतेराह कचिदिति ॥ • ॥

**Colophon.** इत्याख्यातवादविवरणं सम्पूर्णम् ॥ \* ॥

**विषयः ।** आख्यातवादाग्रन्थस्य व्याख्यानम् ॥

**No. 12. आख्यातव्याख्यानम्.** By विष्णेश्वरतर्काचार्यः. Substance, palm-  
leaf, 17×1 inches. Folia, 101. Lines, 3 on a page. Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidgā, Paṇḍita Iṣānacandra Smṛtipāñcānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ परमदेवतायै नमः । द्विवचनम् । अधिकारस्त्वभिदं वक्ष्यमाणानां  
संचेपाय कार्याकार्यनिमित्तानां यदुदीरणं सोऽधिकारः ॥ इत्यादि ।



**End.** अन्तस्तेव निमित्तमित्यनेन समवायलक्षणः सम्बन्धः प्रतिपादितः । अधि-  
कारमतेत्या दर्शनादाह सपरस्वराया इति ॥ \* ॥

**Colophon.** इति महाभारतोपाध्यायविवेचरतकाचार्यविरचिताध्यातव्याख्यानं समाप्तम् ॥  
**विषयः ।** कातन्त्रीयाध्यातपादस्य व्याख्यानम् ॥

**No. 13. आचारोल्लासः . (परशुरामप्रकाशौयः) By खण्डोरायपण्डितः .** Sub-  
stance, country-made paper, 19 x 4 inches. Folia, 103. Lines, 7 on a page.  
Extent, 3,600 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
Calcutta Çyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh.  
Verse. Incorrect.

**Beginning.** श्रीमद्देश्य नमः ।

मिच्छोतन्मदगण्डमण्डलमिच्छुद्वावलीमकुल-  
ध्वानाकर्षनिमीलितालयुगलयादृद्गजास्यप्रभुः ।  
श्रीविद्यनाथनगरी जयति विश्वोक्ता  
नारायणीति सुलभा किल यत्र मुक्तिः ।  
तत्र श्रुतिस्मृतिपुराणविवादविज्ञो  
धर्माधिकार्यंय मन्त्रोपनिषदितोऽभूत् ॥  
तस्मादभूत् श्रीमदनन्तपण्डितो  
यः सर्वशास्त्राभिनिवेशमण्डितः ।  
तस्मापि स्तुतुः किल छण्डपण्डितः  
काय मे धर्मं सचि येन खण्डितम् ॥ (?)  
तदीयस्तुतुः सकलार्थवेत्ता  
निरन्तरालोचितधर्मशास्त्रः ।  
ततः स नारायणपण्डितोऽपि  
समादिशद्दुपन्यमिमं विधातुम् ॥  
तं धर्मशास्त्रार्थविवादिनिष्ठं  
पुनं कनिष्ठं हि मुच्येर्गिरिष्ठम् ॥  
श्रीनारायणपण्डितस्तत्र तनयः श्रीनीलकण्ठानुजः  
खण्डोराय इति श्रुतिस्मृतिपुराणार्थं समुद्गत्य च ।  
नला देवमभीष्टदं स्वपितरौ विद्वज्जनप्रोक्तये  
+ + कुरुते निबन्धमखिलप्रन्याससारास्यदम् ॥

मन्वाद्याश्च स्मृतौः सर्वाः पुराणान्यखिलानि च ।  
 नारायणं भारतश्च विष्णुधर्मोत्तरं तथा ॥  
 शम्भुपुराणश्च तथा भविष्यश्च विशेषतः ।  
 वैखानसाद्याशर्माश्च तथा शैवाशमादिकान् ॥  
 मेधातिथिं कल्पतरुं कालादर्शं मितान्तराम् ।  
 ज्येष्ठाद्रिश्च पराशरमाधवं स्मृतिचन्द्रिकाम् ॥  
 स्मृत्यर्थसारं सदनवल्लभं स्मृतिदर्पणम् ।  
 प्रयोगपारिजातश्च तथा सिद्धान्तशेखरम् ॥  
 न्यायपाणिनिसौमंसा आगमाः परिशीलिताः ।  
 तथापि वालिशलाश्च धार्ष्ट्यमालम्बा यन्मया ॥  
 नान्ता हि परशुरामप्रकाश इति विभुतो धन्यः ।  
 प्रकटयतु धर्मतत्त्वं तमसाहतमर्थतत्त्वमिव । इत्यादि ।

End.

वासनं खड्गिनश्चैव दुःस्वप्नेषु सदा स्मरेत् ।  
 एवमन्योऽपि सप्रशन्तीजपादिविधिर्ज्ञेयः । अथ दुःस्वप्नतारतम्येन शक्तभेदेन  
 च व्यवस्था ज्ञेया । इति सप्तप्रकरणम् ।

Colophon.

इति परशुरामप्रकाशे निद्रामयूखः । इति शाकद्वीपीय कुलायतंसहोद्धि-  
 मिशात्मजपण्डितमण्डलीमण्डनायमान—सार्धभौमलक्षणाणी-रसालरायपदवी-  
 विराजमानमानोद्भूत-श्रीमत्परशुराममित्रकारिते वाराणसीसूयधर्माधिकारि-  
 नारायणपण्डितात्मज-खण्डोराय-पण्डितविरचिते परशुरामप्रकाशे आचारो-  
 क्ताः समाप्ताः ॥ \* ॥

विषयः । आदौ प्रबोधमयूखः । तत्र आचारादिकथनम् । आङ्गनिरूपणम् ।

वारप्रशंसा । प्रबोधकालनिरूपणम् । प्रातर्जप्यादिकथनम् । मातृव्यदर्शनादिनिरूपणम् ।  
 १ य मयूखे, अतितापवृत्ते कालादिनियमः । सूत्रपूरौपत्यागविध्यादिः । शौचविधिः । मण्डू-  
 विध्यादिश्च । २ ये स्नानमयूखे, दन्तकाष्ठप्रमाणकथनम् । निषिद्धदन्तकाष्ठादिकथनम् ।  
 दन्तधावनकालादिकथनम् । केशप्रसाधनादिकथनम् । ३ र्थे मयूखे, स्नानभेदादिकथनम् ।  
 स्नानमङ्गिमकथनम् । प्रातःस्नानविधिः । नैमित्तिकस्नानादिविधिश्च । ४ मे वस्त्रमयूखे, परि-  
 धेयवस्त्रादिकथनम् । परिधानविध्यादिकथनम् । ५ छे मयूखे, ऊर्ध्वपुण्ड्रप्रशंसादिः । तुलसी-  
 काष्ठमालाधारणविध्यादिः । विभूतिमाङ्गात्मकथनम् । भस्मधारणनिन्दादिकथनम् । विभूति-  
 धारणाधिकारिकथनम् । वस्त्रधारणादिनियमश्च । ७ मे मयूखे, सन्ध्याकर्म्मप्रशंसादिकथनम् ।  
 सन्ध्याशब्दार्थकथनम् । सन्धानुष्ठानविध्यादिः । प्राणायाममाङ्गात्मिकादिकथनम् । मार्जनादि-

विधिः । अर्घदानविधादिः । गायत्रीसहितकथनम् । गायत्रीअपविधादिः । अपयोग्य-  
प्रदेशादिकथनम् । अपमालालक्षणदिकथनम् । सन्यासक्रमकथनम् । सन्यासविधिनियेधादिश्च ।  
८ मे मयूखे, होमप्रशंसादिः । होमकालादिनिरूपणम् । होमविधिश्च । ९ मे मयूखे,  
दानप्रशंसा । नित्यदानविधादिश्च । १० मे मयूखे, अभिवादनविधिः । प्रत्यभिवादन-  
विधादिश्च । ११ मे मयूखे, वेदाभ्यासप्रशंसा । वेदाध्ययनविधादिः । विद्यादान-  
फलम् । अन्नभ्यायदिनादिनिरूपणम् । १२ मे मयूखे, कुशपञ्चकालादिकथनम् । कुश-  
प्रतिनिरूपणम् । १३ मे मयूखे, धनार्जनप्रशंसा । ब्राह्मणादीनां दृष्टिकथनम् । स्रष्टव्यनु-  
ष्ठानफलदिकथनम् । १४ मे मयूखे, साध्याङ्गिकथनादिविधिः । गृहस्थानविधिश्च । १५ मे  
मयूखे, ब्रह्मयज्ञप्रशंसादिः । तत्कालनियमादिः । तर्पणविधिश्च । १६ मे मयूखे, देवपूजा-  
प्रशंसा । देवपूजाकालनिरूपणम् । अधिकारिनिरूपणम् । पूजास्थानादिनिरूपणम् । शास्त्र-  
ग्रामसाक्षात्कारादिकथनम् । शास्त्रग्रामलक्षणनिरूपणम् । दामोदरादीनां लक्षणनिरूपणम् । उप-  
चारव्यादिनिवेदनविधिः । पुण्यसाक्षात्कारम् । अयनविधादिः । विष्णुपूजायां निषिद्धपुण्यादि-  
कथनम् । पञ्चायतनक्रमकथनम् । पार्थिवपूजाविधादिः । गुरुपूजादिः । निर्माणादि-  
धारणविधिः । देवार्चनकारणे प्रायश्चित्तादिकथनम् । १७ मे मयूखे, पञ्चयज्ञप्रशंसासुखेन तदकरणे  
दोषकीर्तनम् । वैश्वदेवविधादिः । नित्ययाजविधिः । अन्नदानफलादिकथनम् । १८ मे मयूखे,  
भोव्याभोग्यनिरूपणम् । भोजनकालादिकथनम् । भोजनोत्तरकर्मादिनिरूपणम् । ताम्बूल-  
भक्षणविधादिश्च । १९ मे मयूखे, विनाशमनियमादिकथनम् । सायंसन्यासविधादिश्च । २० मे  
मयूखे, निद्राविधिः । भार्यागमनविधादिः । स्रग्भानां शुभाशुभलक्षणम् । २१ मे मयूखे,  
आजस्ररूपकथनम् । आजस्रकरणे दोषकथनम् । अनुकल्पविधिश्च । २२ मे मयूखे, आजस्राधि-  
कारिनिरूपणम् । २३ मे मयूखे, आजकालादिनिरूपणम् । षोडशश्रावकालादिनिरूपणम् ।  
सपिण्डीकरणव्यवस्थादिः । बुद्धिश्राव्यवस्थादिश्च । २४ मे मयूखे, आजयोग्यप्रदेशादिकथनम् ।  
२५ मे मयूखे, आजार्चनश्रावणपरीक्षा । शकद्वीपिश्रावणानां शकद्वीपस्य च निरूपणम् ।  
शकद्वीपिलोकानां स्वरूपकथनम् । तथा शकद्वीपिश्रावणानां स्वरूपकथनम् । शकद्वीपि-  
श्रावणानां उत्पत्तिकथनम् । आज्यश्रावणनिमित्तविधादिश्च । २६ मे मयूखे, आज-  
पार्चनमन्त्रादिकथनम् । आज्ययोग्यधान्यादिनिरूपणम् । आज्यवहितभोजनपात्रादिनिरूपणम् ।  
२७ मे मयूखे, आजपरिभाषा । २८ मे मयूखे, अन्नोत्तरणहोमविधादिः । आजभोजन-  
कालादिनिरूपणम् । विकिरविधादिः । पिण्डप्रसादादिकथनम् । पिण्डदानविधादिश्च ।  
२९ मे मयूखे, वैश्वदेवश्राद्धमेघभोजनविधादिः । ३० मे मयूखे, आजस्रतर्पणविधादिः ।  
पार्थिवश्रादानुक्रमश्चेति ।

No. 14. आचार्यानुमानटिप्पणी. By गदाधरभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper, 18×4½ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 650 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office, Khaḍār, grāma Karāna, Paṇḍita Ambikācarana Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीकाशीचरणाम्भोज हृदि तिष्ठ सदा मम ।  
 उपलक्षणेनैव परिचायकत्वेन प्रसिद्धतया परिचायकत्वाप्रतिक्षेपेण लिङ्ग-  
 मेव विशेषकमिति विशेषणत्वापगमो मूलोऽसङ्गतः । न च परिचायकत्व-  
 प्रतिक्षेपपर एवायं ग्रन्थः । अग्रिमस्योन्द्रियसंयोगपरिचायकत्वाभिधानस्यासङ्गते-  
 रन उपलक्षणेविशेषणसाधारणपरिचायकत्वपरतां प्रकृतेर्दर्शयति परिचाय-  
 कत्वमिति । इत्यादि ।

End. अयस्याभ्युपगमवादः सत्तत्पक्षतावच्छेदकावच्छिन्नविशेषकवक्त्राद्यनुमितिल-  
 क्पविशेषकार्यकारणतावच्छेदकगर्भे यक्त्रानुमितित्वादिनिवेशादेवोपपत्तेस्तद-  
 वच्छिन्नं प्रति हेतुत्वान्तरस्य निर्युक्तिकत्वात् सुखादिसाधारणात्मगुणत्वावच्छिन्नं  
 प्रति मनस्त्वेन कारणताकल्पनात् सत एवानुमितेः सकरणकत्वनिर्व्याजे  
 अनुमितित्वावच्छिन्नं प्रति ज्ञानत्वादिना हेतुत्वमपि निर्युक्तिकमित्यस्तरस-  
 वीजमव बोद्धव्यम् ।

Colophon. इति आचार्यानुमानगदाधरीयटिप्पणी समाप्ता । श्रीकाशी मम चतसि  
 स्फुरत् । श्रीरामः ।

विषयः । तल्लिखितामणिदीधितेरनुमानखण्डोपानुमितिग्रन्थस्य आचार्यानुमानांशस्य  
 आख्येयम् ।

No. 15. आत्ममन्दिरस्तोत्रम्. By यामुनाचार्यः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakona, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।  
 ॐ स्वादयन्निज सर्वेषां × × × × सुदुर्गम् ।  
 शोचयामास योगीन्द्रसं वन्दे यामुनाचार्यम् ।

नमो नमो यासुनाय यासुनाय नमो नमः ।  
 नमो नमो यासुनाय यासुनाय नमो नमः ॥  
 नमो यासुनपादाङ्गे रेणुभिः पाविताङ्गने ।  
 विदिताखिलवेद्याय गुरवे विदिताङ्गने ॥  
 + + + + × +  
 तस्मै नमो मधुजिदङ्गिस्तुरोजतल-  
 ज्ञानानुरागमहिमातिशयातिशोभे ।  
 नाथाय नाथमुनये + + + + + +  
 नित्यं यदि + चरणौ शरणं मदौयम् ॥  
 भूयो नमः परिमिताश्रुतभङ्गितल-  
 ज्ञानाश्रुताम्बुपरिवाहशुभैर्बोधोभिः ।  
 लोकेऽवतीर्षपरमार्थसमग्रभक्तिं  
 + + + नाथमुनये यमिनां वराय ॥ इत्यादि  
 ननु प्रपन्नः सल्लभ नाथ  
 तवाहमस्मीति च याचमानः ।  
 तवानुकम्प्यः स्मरतः प्रतिज्ञां  
 मदेकवर्णं किमिदं व्रतं ते ॥  
 (?) प्रकृतिमत् लक्षरचारविन्दे  
 प्रेमप्रवर्णवधिमार्गवन्मम् ।  
 पितामहं नाथमुनिं विलोक्य  
 प्रसीद मदुत्तमचिन्तयित्वा ॥  
 यत्पादाभोरुद्ध्यान्विध्वस्ताग्रेषकलत्रः ।  
 वस्तुतामुपयातोऽहं यासुनेयं नमामि तम् ॥

End.

Colophon. इति श्रीयासुनाचार्यविरचितायां (?) आत्मसन्निधिरस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । यासुनाचार्यस्य स्तुतिः ।

No. 16. आनन्दलहरीटीका . By रामशङ्करचूडामणिः . Substance, country-made paper, 19 × 3½ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

नत्वा श्रीरामपितरौ रामशङ्करशर्मणा ।

आनन्दलक्ष्मीव्याख्या तन्यते रामतुष्टये ॥

अद्वैतवक्तुः कतिनो ... व्याख्या कृताऽस्या बहुधा पुरा सा ।

दोषैरभुक्तोद्भिरेणैर्निरस्ता गृह्णन्निष्ठां मे रघुनाथ धीराः ॥

सन्न धीरपरम्परापरिप्राप्ततयाद्वैतवादविमुखाः शङ्कर इव श्रीशङ्कराचार्याः  
शिव इति मङ्गलप्रतिपादकं निर्दिशन् स्नेहदेवं श्रीरामचन्द्रं स्तोतुमारभमाणः  
परमात्मनस्तस्यातिपुण्यवतां ज्योतीनामेवाराध्यतया अहमकृतपुण्यः सन् किं  
स्त्रीमीत्याह शिव इत्यादि - शिवशब्दोऽत्र श्रीरामपरः नित्ये परे ब्रह्मणि  
शिवे इत्यध्यात्मरामायणात् सन्धेदेवात्मकः शिवः ॐ तत्सत् इत्येवब्रह्म-  
चन्द्रस्य नामाद्योत्तरं शतमिति पद्मपुराणाच्च ... ..

... ..  
देवो दीप्तिमान् पुण्यस्रोतोजपसेद् यदि शक्तियुक्तो भवति तदा अक्षु-  
निश्चितं स्याद्विस्तृतमपि न कुशलाः न समर्थः शिरसाक्षनज्वेदमुक्तश्च ...  
... .. अतो हे चरित्रविरिञ्चादिभि-  
रप्याराध्य विष्णुशिवब्रह्मोद्भूतप्रभृतिभिरप्याराधनीयं स्वस्वकार्यनिर्व्याघाया-  
भयं नीय ... .. अथ अक्षराणामकारोऽस्तीति अकारः स्यात्  
परं ब्रह्मेति श्रीज्ञाकारलक्षणं त्वां प्रयन्तुं प्रकृतेन भक्तप्रतिश्रयादिना नमस्कृतुं  
स्तोतुं वा ... .. अकृतपुण्यः नास्ति कृतपुण्यं यस्य स जनस्तथा च कृत-  
पुण्याभाववान् जनः अथवा न कृतं पुण्यं येन सः ... .. कथं प्रभवति  
समर्थो भवति ॥ इत्यादि ।

End.

अथ भक्त्या पुनरप्याह कठिने इत्यादि - हे सीतापते अचरोऽपि त्वं यथा  
आदेवि किरातकन्यकाभिः सम्यग्दीप्तिमत्किरातवाक्त्राभिर्युतेऽपि किञ्च  
निश्चितं तत्र विष्णुशैले विन्यस्यते कृपय तत्कृपां विना तासां तत्-  
पर्वतस्य च प्रकाशवत्त्वाभावात् । न च कथं चित्रकूटादिं विहाय विन्ध्यो-  
पादानमिति वार्थं तद्भक्ताया निवासनस्तदुक्तं धन्यासि कृतपुण्यासि  
विष्णुभक्तासि पार्थ्वतौति विन्ध्याचलनिवासिनौत्यादौति ध्येयम् । तथा सन्न  
मानसे कठिने काठिन्येऽपि निर्जितशारदारविन्दो अनेनातिकोमलावपि  
तत्र चरणौ निधत्स्व निधापयेत्यर्थः ॥ १०५ ॥ ( अतःपरं खण्डितम् )

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलक्ष्मीस्तोत्रस्य श्रीरामचन्द्रपञ्चे व्याख्यानम् ।

No. 17. **आनन्दलहरौटीका . ( हरिमक्तिसुधोदया )** By हरिनारायणः .  
Substance, country-made paper, 14x4 inches. Folia, 37. Lines, 12 on  
a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of  
deposit, District Dhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra.  
Appearance, old Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ।

हरिनारायणः श्रीमान् विद्यामित्रकुलोद्भवः ।

तनोत्यानन्दलहरौहरिमक्तिसुधोदयाम् ॥

अथ खलु दुस्तरदुःखसंघातघोरतरसंसारसागरान्तरदामभोजसक्तानामप्रवृत्त-  
बद्धवानलप्यासाआलसकवलनविकलान् सकललोकानासोऽप्यात्मतत्त्वज्ञाननि-  
दानजगदुपादानकारण-परदेवतासमाराधनोपाय-मन्त्रयन्त्रध्यानविधानप्रस-  
न्नानाः करणो भगवान् शङ्कराचार्य्यो विचार्य्यातिरहस्यतन्त्राण्यनेकशो जन्म-  
मरणाद्यनेककलेशरूपामङ्गलरहितान् मन्त्रयन्त्रध्यानार्चनभजनप्रकारं प्रकाशयन्  
भवानीशुतिमारभते । शिव इत्यादि । शिवः शक्त्येति शिवोऽविद्या  
तत्कार्य्योपाजितजन्ममरणाद्यनेककलेशरूपा मङ्गलरहितत्वात् कस्याण्यरूपः  
सदाशिवः केवलनिर्गुणं ब्रह्म वा शक्त्या कर्तुमकर्तुमन्यथा कर्तुं शक्त्या  
विमुखादिकया अघटनघटनपट्टीयस्या प्रकृत्या यदि युक्तः परिप्वक्तो भवति  
तदा प्रभवितुं प्रभुतां विधातुं शक्तः समर्थो भवति । तथाचौष्ण्यज्ञान-  
जित्यात्मकशक्तिसम्भवादेव गुणानौतस्यापीश्वरत्वात् छट्यादिकार्य्यं प्रकृति-  
रिति भावः । इत्यादि ॥

End.

प्रकारान्तरेणापि पुनस्तत्त्वानमाह पवित्रीकर्तुमिति ।

पवित्रीकर्तुं नः पद्मपतिपराधीनहृदये

इयामिषेर्नैरवधवस्तुश्रामवर्चिभिः ।

मदः शीघ्रो मङ्गा तपनतनयेति भुवमसुं

यथायां तीर्थांनामुपनयसि सद्योदमनघे ॥

हे पद्मपतिपराधीनहृदये मङ्गादेवायनचित्ते अनघे निष्ठापि भुवं निश्चितं  
मोक्षान् पवित्रीकर्तुं अरवधवस्तुश्रामवर्चिभो रत्नशृङ्गलक्षणाकान्तिभिर्नैः  
शीघ्रो मदः मङ्गा शृङ्गा तपनतनया कालिन्दौ च लम्बा इत्येतन्नामकानां  
यथायां तीर्थांनां अमुं सद्योदं सङ्गमं उपनयसि प्रापयसि कीदृशेनैवेद्या-  
मिषेर्देयैव मित्रं येषां तेः ... ..

विष्णुपञ्चेपि अथे इति सम्बोधनं पद्मपतिपराधीनहृदिति मङ्गाविशेषार्थं



अथवा पशुपतिपराधीनहृदये इति समुदितमेव गङ्गाविशेषणं इं कामं  
ददातीति इदः कृष्णस्य कृष्णवर्णत्वात् तत्सादृश्यं वा सतीति इदं यमुना  
अनघे स्थाने पूर्ववन्निमित्तसम्भवी वा अनघे निष्पापे जने द्यामिवैरिति  
बान्धवः शेषं समानमिति ।

Colophon. ( अतःपरं खण्डितम् )

विषयः । शङ्कराचार्यकृताया आनन्दलहरीयाः शक्तिपञ्चे विष्णुपञ्चे च व्याख्यानम् ।

No. 18. आनन्दलहरीटीका . By श्रीकान्तभट्टः. Substance, country-  
made paper, 8×3½ inches. Folia, 63. Lines, 11-14 on a page. Extent,  
1,520 glokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1851. Place of deposit,  
Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose.  
Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुणचरणकमलोभ्यो नमः ।

अमलकमलनेत्रा पूर्णशीतांशुवक्त्रा  
दनुजमनुजदेवैर्वन्दिता सिद्धसंघैः ।  
उदिततरणितेजोमण्डलारक्तकान्ति-  
दिशतु सकलसिद्धिं सुन्दरी साधकेभ्यः ॥  
श्रीरामजीगुरुपदाम्बुजभक्तिपूतः  
श्रीकान्तभट्टकण्ठात्समस्तविद्यः ।  
गङ्गाधरेण गुरुषोदितशास्त्रश्रुत्वा  
टीकां करोति विबुधः कविराजशर्मा ॥ इत्यादि ।

End. जे वाचां जननि वाचां मातर्मदीयाभि वाग्मि मैम वाणीभिल्लवेथं क्षुतिः ।  
यत्तत्त्वं वाचां जननी मम मूढस्थायमभिमानः ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीकान्तभट्टविरचितं सौन्दर्यलहरीटिप्पणं सम्पूर्णम् ॥ सम्मत १८५१ ॥

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलहरीया व्याख्यानम् ।

No. 19. आपस्तम्बसूत्रे गृह्यप्रश्नः . Substance, country-made paper,  
10×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 756 Sūtras. Char-  
acter, Bengali. Date, ? Place of deposit, Benaras city, Govinda  
Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

- Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । अथ कर्माणां चाराद्यानि गृह्यन्ते । उदगयन-पूर्व-  
पञ्चाङ्गः-पुण्याङ्गेषु कार्याणि यज्ञोपवीतिना प्रदक्षिणम् । पुरस्तादुदगोपक्रमः  
तथापवर्गः । इत्यादि ।
- End.** दृष्टुदः समवेताकन्वयतः ॥ मयाभिर्गावो गृह्यन्ते । येन जुहोति तदगो  
प्रतिनप्य । अथ कर्माणां चाराद्यानि गृह्यन्ते । इत्यादि ॥
- Colophon.** इत्यापस्तम्बस्य गृह्यप्रश्नः समाप्तः ॥ \* ॥
- विषयः ।** लण्यजुर्वेदीयानां गृह्यकर्माकथनम् ।

**No. 20. आद्यप्रकरणम् .** Substance, country-made paper, 7×2½ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 80 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । आद्यप्रकरणम् । दीर्घत्वेन विस्तारं गुणयित्वा षड्भि-  
र्भाजयित्वा शेषं आद्यः स्यात् । अष्टौ आद्याः ।  
ध्वजधूमोऽथ ध्वजः स्या हवभद्य अरो गजः ।  
ध्वांस्येव क्रमोद्धूतै राद्याष्टकमुदाहृतम् ।  
एतत् फलमुक्तं गर्गेण ॥ इत्यादि ।
- End.** शेषशेषकयोश्चैव गृह्य-तत्त्वस्थामिनोरपि ।  
परस्परं भिद्योश्च एकनाडी प्रगच्छते ॥ इति ।
- Colophon.** अतःपरं खण्डितम् ।
- विषयः ।** श्रौतिपोक्तश्रुभाश्रयवचनसंग्रहः ॥

**No. 21. आह्निककारिका .** Substance, country-made paper, 10×8½ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent, 208 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

- Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
ब्राह्मे सृष्ट्वर्णे चोत्थाय चिन्तयेदाकनो चितम् ।  
गुरुं विष्णुं नमस्कृत्य मानापिबोक्ष्येव च ॥

अस्त्वं गच्छति तिर्यग्ग्रांशं व्य्याधिगतं एव यः । (?)

क्षपितं वाग्दयतः स्थित्वा समस्तमपि तां निशाम् ॥ इत्यादि ॥

End.

महादेवं समाराध्य वैद्यम्बकक्षपं जपेत् ।

सर्वान् कामानवाप्नोति शम्भोस्तस्य प्रसादतः ॥

Colophon.

इति शौनकीयवैद्यम्बकक्षपः ॥ \* ॥

विषयः । सूर्योदयमारभ्य अस्त्वं यावत् विप्राणां नित्यकर्म्मकथनम् ।

No. 22. उत्पलारण्यमाद्यात्म्यम् . ( ब्रह्मसंहितान्तर्गतम् ) . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 18 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933. Place of deposit, Hātua Mahārāja's Library. Appearance, new, Verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।

श्रीमद्वाग्भगीरथ्यै नमः ।

क्षप्यं क्षणायजं राधां स्तुतितां स्तुतितेक्षणाम् ।

वन्दे यशोदां गोपीश्वरं वन्दे सुद्धां निरन्तरम् ॥

याधं वैद्यासकिं स्तुतं शौनकादौन् मुनीश्वरान् ।

गिरिजां गिरिजाकान्तं प्रणमामि सदैव हि ॥

मुनय ऊचुः ।

अरण्यानां नवानां यन्माद्यात्म्यं गदितं त्वया ।

कुतस्तत्तत्पलारण्यमाधिक्येन निरूपितम् ॥

अतो येन निदानेन तत् प्रशस्तमभूद् यतः ।

तद्गः कथय सर्वज्ञं श्रद्धया समुपस्थितान् ॥

कथामृतं नैव वयं त्वन्मुखाभोजनिसुतम् ।

कदापि न विदध्यामः पिवन्तोऽपि सुहृद्भ्यः ॥

स्तुत उवाच ।

आकर्ण्यध्वं तत्सर्वं यन्मां प्रवृद्धय सप्तमाः ।

चिन्तोमि सुष्मत्सन्देहानुमाप्रश्नानुसारतः ॥ इत्यादि ।

End.

न चोत्पलानां साक्षात् भवान्मै भूतनायकः ।  
 श्वर्षेयद् यथेदानीं तदयं श्रोतुमर्हस्य ॥  
 यः करोत्युक्तिं बुद्धिं हृदयस्यः सदा मम ।  
 तस्मै कृण्वाम्य मयवे नमः कारणवार्द्धये ॥  
 या इमाः कथिता रम्याः कथाः श्वेषस्य वेधसः ।  
 सदैव देवदेवेशस्त्राभिः कृण्वः प्रसीदतु ॥

Colophon.

इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्वतीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्च-  
 मूर्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः । ॐ तत्सत् । ३३ भम् । संवत् । १८९९ ।

विषयः ।

इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मस्तुतिर्नाम प्रथमोऽध्यायः ।  
 इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये द्वितीयोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पला-  
 रण्यमाहात्म्ये ब्रह्मयज्ञवर्चनं नाम तृतीयोऽध्यायः । इति श्री० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये  
 वर्धिमतीवर्चनं नाम चतुर्थोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये गङ्गावतरणं नाम  
 पञ्चमोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्णचेषमाहात्म्यं नाम षष्ठोऽध्यायः ।  
 इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्णमहिमा नाम सप्तमोऽध्यायः । इति ब्रह्म-  
 संहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्णचेषयाचावर्चनं नामाष्टमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहिताया-  
 मुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्णचेषयाचादिफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहिताया-  
 मुत्पलारण्यमाहात्म्ये ज्ञानतीर्थवर्णनं नाम दशमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्य-  
 माहात्म्ये कपिलेश्वरवर्णनं नामैकादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये  
 सौतातीर्थवर्णनं नाम द्वादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये लक्ष्मण-  
 तीर्थकथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये भुवचेषमाहात्म्यकथनं  
 नाम चतुर्दशोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये शुकतीर्थमाहात्म्यकथनं नाम  
 पञ्चदशोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये रामतीर्थवर्णनं नाम षोडशोऽध्यायः । इति  
 प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये दशरथसेवतीर्थमाहात्म्यं नाम सप्तदशोऽध्यायः । इति प्र० सं०  
 उत्पलारण्यमाहात्म्ये गोचरसेवतीर्थमाहात्म्यं नामाष्टादशोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये  
 अष्टतीर्थयाचाविधिः नामैकौनविंशोऽध्यायः । इति प्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयाचा-  
 कथनं नाम विंशोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्वतीश्वरसंवादे  
 भवान्याः पञ्चमूर्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः ॥

**No. 23. उपसर्गदत्तिः.** By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 13 x 3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrigrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācūryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीहरिः शरणम् ।  
पाव्यैतौशङ्करौ नत्वा बालानामुपकारिका ।  
भरतेनोपसर्गाणां दत्तिः सख्या विधीयते ॥ इत्यादि ॥

**End.** प्रसिद्धा गदिता अर्थाः शेषा श्रेयाः प्रयोगतः ।

**Colophon.** इति वैद्य-गौराङ्गमञ्जिकात्मज-श्रीभरतसेनविरचितोपसर्गदत्तिः समाप्ता ॥\*

**विषयः ।** प्रपराद्युपसर्गाणामर्थादिनिरूपणम् ।

**No. 24. उपासनविनोदः.** Substance, country-made paper, 12½ x 5 inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakona, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** श्रीरामचन्द्राय नमः ।  
नत्वा रामं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दविद्यम् ।  
उपासनविनोदोऽयं कियते ज्ञानविजये ॥  
इह बलु प्रथमं तावत् स्वाध्यायोऽध्येतव्य इत्यध्यायशब्दवाच्यवेदान्तसिद्धि-  
पदैश्वर्यं विधीयते । तत्राध्ययनं किंरूपं कथञ्च कर्तव्यमित्यपेक्षायां अष्टवर्ग-  
ब्राह्मणमुपनीतमध्यापयेत् ।  
आवर्णा प्रोष्ठपर्णा वा उपाकृत्य यथाविधि ।  
शुक्लवस्त्रांस्त्रिधौरेत मासान् विप्रोऽर्जुनसमान् ॥  
इत्यादि व्रतनियमविशेषोपदेशैः ... .. विधीयन्ते ॥ इत्यादि ॥

**End.** अतो जन्मादिवाक्ये च जगत्कर्तृलोपादानत्वयोर्ब्रह्मलक्षणतया विवक्षित-  
त्वात् लक्ष्यस्य ब्रह्मपदार्थस्य दुरपलब्धमेवेति । उक्तन्यायेन ब्रह्मशब्दस्य  
मुख्यार्थः सिद्धः । उक्तञ्च गाण्डे ।  
वेदे भूरिप्रयोगाच्च गुणयोगाच्च शार्ङ्गिणि ।  
तस्मिन्नेव ब्रह्मशब्दो मुख्यार्थश्च सचासुते ॥

यस्मिन् प्रयुज्यमाने तु गुणयोगः सुष्ठुक्लः ।  
तत्रैव सुष्ठुष्टोऽयमन्यचेत्पुपचारतः ॥ इति ।  
प्रच्छाशब्दस्य परमाश्रय्येव सुष्ठुष्टतिर्नान्येति ॥

Colophon. (अनःपरं खचितम्)

विषयः । अथ प्रथमं भक्तिरूपनिरूपणम् । ततः श्रीरामोपासनाप्रकरणम् । सविशेष-  
प्रक्षुन्निरूपणम् । अद्वैतनिरूपणम् ॥

No. 25. ऋग्वेदप्रतिशास्त्रम् . By भगवान् श्रौनकः . Substance, country-  
made paper, 8×3 inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent,  
710 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares.  
city, Paṇḍita Vāmanācāryya Ṣāstri. Appearance, tolerable. Verse.  
Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ।

परायरे प्रक्षुप्ति यं सदाऽर्जुनं वेदनिधिं मुनीन्द्राः ।  
तं पद्ममर्धं परमं त्वादिदेवं प्रणम्यर्च्यं सत्त्वमात्रं शौनकः ॥  
माष्टकैः संहितां वायुमात्रं तथाकामं चाष्टमाष्टकं यव ।  
समानतामनिलाम्बरे च सत्त्वमाष्टकं विपरिचरं तदाष्ट ॥ इत्यादि ।

End. अथोप उपासो घोषात् स्रग्भोगः स्रग्भोगः घोषिणः ।  
अपूर्वं उपासंयुक्तो मकारो ह्यातिशयान्विताम् ॥ (?)  
एकारश्च एकारश्च त्रैलोक्याणाम्भिविन्ता ॥ (?)

Colophon. इति भगवत् श्रौनकप्रणीत ऋग्वेदप्रतिशास्त्रं समाप्तम् ॥ \* ॥

विषयः । वर्षानामुच्चारणस्थाननिरूपणम् । उदात्तादिस्वरभेदेनोच्चारणनिरूपणम् । तेषां  
गुणलक्षणानि । ऋग्वेदोक्तप्रयोगसिद्धादिकथनम् ॥

No. 26. एवकारविचारः . Substance, country-made paper, 14×2½  
inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 185 ślokaś. Character,  
Bengali. Date, Sk. 1601. Place of deposit, District Dhakā, Dhānakoṣā  
Paṇḍita Pitāmbara Bhattachāryya, Appearance, old. Prose. Generally  
correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । एवकारस्यात्यन्तायोगायोगान्ययोगानाञ्च प्रत्येकं  
व्यवच्छेदोऽर्थः । इत्यादि ।

**End.** न तु तद्विशिष्टान्यस्वरूपसम्बन्धावच्छिन्नाधिकरण्यासम्बन्धेन इति न काव्य-  
मुपपत्तिरिति ॥

**Colophon.** इति एवकारविचारः समाप्तः ॥ श्रीचरिः ।  
इन्दुविन्दुरसेन्द्रव्ये शुची भार्गववाचरे ।  
स्वायं श्रीकृष्णदेवो हि यस्मिन्नुक्तं पुस्तकं निशि ॥

**विषयः ।** एवकारस्य विचारमुन्नेन व्याख्यानम् ।

**No. 27.** कतिपयकारकव्याख्यानम् . By विद्यासागरः . Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 57. Lines, 9 on a page. Extent, 3,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Medinīmaṇḍala, Paṇḍita Vāmanadāsa Vidyārātṇa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । समासघटकपदोपस्थाप्येन समासघटकपदार्थस्य  
नाम्बयः । आकाङ्क्षाविरहात् । इत्यादि ।

**End.** प्रकृतविभक्तेरपादानादितत्त्वाभावेनायवहितस्त्रीयक्रमस्यैवोचितत्वात् ननु  
देवदत्तसंप्रदादि । ... ..

**Colophon.** इति श्रीविद्यासागरकृतार्था दुर्गेटीकाहभौ कतिपयकारकव्याख्यानं सम्पूर्णम् ॥

**विषयः ।** दुर्गेसिंहकृतहभौ कारकपादस्य व्याख्यानम् ।

**No. 28.** कविप्रिया . By वामनमिश्रः . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 52. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā grāma, Post Office Anḍāl, Akhilauātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य परमं ज्योतिर्वामनेन कविप्रिया ।

काव्यालङ्काररूपाणां तेषां वृत्तिर्विधीयते ॥

काव्यं प्राञ्चमलङ्कारात् । काव्यं खलु प्राञ्चमुपादेयं भवत्यलङ्कारात् । काव्य-  
शब्दोऽयं गुणालङ्कारसंस्कृतयोः शब्दार्थयोर्वैभवे । इत्यादि ।



**End.** कुयेन नागेन्द्रमिवेन्द्रवाचनमित्यत्र इन्द्रवाचनशब्दे वाचनमाहितादिति शर्लं  
न भवति स्वस्वामिसाचं विवक्षितं तेनेन्द्रवाचनमिति ।  
सदसन्तो मया शब्दा विविच्याख्येन दर्शिताः ।  
अनयेव दिशा कार्यं येषाणामप्यवेक्षणम् ॥

**Colophon.** इति वामनमित्रविरचिता कविप्रिया समाप्ता ॥ ० ॥

**विषयः ।** प्रथमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोजनम्याननिरूपणम् । २ याध्याये अधि-  
कारिचिन्तारौतिनिरूपणम् । ३ याध्याये काव्यशरीरादिनिरूपणम् । द्वितीयाधिकरणे, — १  
माध्याये दोषनिरूपणम् । २ याध्याये वाक्यार्थदोषदर्शनम् । तृतीयाधिकरणे, — गुणादि-  
विवेचनम् । चतुर्थाधिकरणे, — १ माध्याये शब्दालङ्कारविचारः । २ याध्याये उपमाविचारः ।  
ततः अलङ्कारविवेचनम् । पञ्चमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोगादिनिरूपणम् । २ याध्याये  
शब्दशुद्धादिनिरूपणम् ॥

**No. 29. काण्डानुक्रमणिकाविवरणम् .** Substance, country-made paper, 8 x 3  
inches. Folia, 11. Lines, 12 on a page. Extent, 258 ślokas. Character,  
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa  
Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । अथ काण्डानुक्रमो विस्तरतो व्याख्यायते अथ काण्डानु-  
क्रम इत्यादि काण्डशेषान् यथा काण्डं विदध्यात् विचक्षण इति वचनान्  
काण्डशेषसंयुक्तानि पुरोडाशीयादीनि क्रमेण निर्दिश्यते ॥ इत्यादि ।

**End.** यः वेदवित् यजुर्वेदं पठन् एतान् उक्तान् ऋषीन् वेद जानाति सः  
ऋषीणां सायुज्यं ब्रह्मणः साक्षोक्तं एति प्राप्नोति इत्यर्थः ॥

**Colophon.** इति काण्डानुक्रमणिकाविवरणे चतुर्थीऽध्यायः ॥ \* ॥

**विषयः ।** काण्डानुक्रमणिकाव्याख्या ।

**No. 30. कातन्त्रपरिशिष्टटीका .** By गोविन्दपरिश्रितः . Substance, palm-  
leaf, 13 x 1 inches. Folia, 94. Lines, 3 on a page. Extent, 1,150 ślokas.  
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā,  
Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose.  
Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

शिष्टाचारपरिप्राप्तं प्रारब्धविघ्ननाशकम् चरितमस्कारं कुर्वन् शिष्यशिष्यार्थ-  
मादौ निवध्नाति संसारेति । अस्यार्थः चरिं नत्वा कान्तन्त्रपरिशिष्टं ब्रूमः ॥  
परिशिष्टं यदुद्वादिमुपचारान्नाह्नयकं सूत्रमिति यथा कृतिना न  
कृताः कृत इति लक्षणं न कृतमित्यर्थः । संसारतिमिरमिहिरमिति  
विशेषणं नमस्कृतोपयुक्तं दर्शितम् । नमस्कृतं प्रतिपादयति महेष्टमिति  
तथाचि सर्वनियोजकलमिति संसारोत्कृष्टलेन नमस्कृतमिति । इत्यादि ।

End.

तच्छब्देन प्रकृतं कर्म उच्यते तस्य प्रत्ययस्तत्प्रत्ययः असङ्गतमिति न विद्यते  
संज्ञा यस्येति विग्रहः । ननु कथमेतदुपपन्नं मासादीनामपि कालादि-  
संज्ञायाः सत्त्वात् नैवमित्याद्यापादानादिसंज्ञानामविषय इति प्रस्तुतत्वादिति  
भावः कालादिशब्देन किञ्चनोऽभिधीयन्ते इति विशिष्टप्रतिपत्तिश्चिन्त्ये  
ल्लोकेन कालादिकं प्रतिपादयति कालस्येति कालस्य कालशब्दवाच्यस्येत्यर्थः  
कालभेदानां मासपक्षादीनां अध्वमानस्य ऋशदेः अपादानादेरविषय  
इति परच निगदितं कथमिदानीं तद्विधायाधिकरणे दर्शितमित्याह  
अधिकरणविधिरयमित्यादि यत्र स्वपदेन सच कालादेः सम्बन्धेनोपस्थिति-  
सौवैवायं विधिः । भौत्यस्येति किमिति राजावापानं पठतीति पाठोऽप्युक्त  
एव अधिकरणसंज्ञाविषयत्वेन कर्मलं भिन्नमिति दुर्गमन्तस्तीकारेऽप्यदीष्टान्  
तदयुक्तमित्याह इत्येत्यादि कर्मणि विधेयः ... .. ।

Colophon.

इति गोविन्दपण्डितविरचितकान्तन्त्रपरिशिष्टे सन्धिप्रकरणम् ॥

No. 31. कात्यायनीतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 10 × 4½  
inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 588 ślokaś. Character,  
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa  
Solāpurkār. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्री पार्वत्युवाच ।

ॐ देव जगदानन्द छटिस्थित्यन्तकारक ।

लघोक्ताखिलतन्त्रेषु देवी कात्यायनी पुरा ॥

कात्यायनीति विख्याता सा कथं तद्वद प्रभो ॥ इत्यादि ॥

End.

श्रीशिव उवाच ।

इति ते कथितं देवि संक्षेपेण तवाग्रतः ।

महादुर्गा-जगदाची-विद्योत्पत्तिं सुदुर्लभाम् ॥

Colophon.

इति कात्यायनीतन्त्रेऽष्टप्रतिः पटलः ।

विषयः । कात्यायन्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च । महादुर्गाजगदाद्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च ।

No. 32. कापिलसूत्रवृत्तिः . (संक्षिप्ता) Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

यद्वाग्भूतिरसनाखिलतत्त्वज्ञाना

नानाद्यैतत्त्वममलं परिबोधयन्ती ।

जेयः करोति जगतां भगवन्मासाद्य

तं श्रीमद्वर्णिकपिलं प्रभुमाननीऽस्मि ॥ इत्यादि ।

End.

इत्येवं परिसूचयन्कतिमते मोक्षापन्नं कापिलम् ।

सूत्राणाममलं द्विकद्वयमिदं जीयाचिरं चेतसि ॥

Colophon.

इति संक्षिप्तसांख्यशास्त्रे कापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ॥ • ॥

विषयः । सांख्यसूत्रस्य संक्षेपेण व्याख्यानम् ।

No. 33. कामापक्षतीर्थविधिः . Substance, country-made paper, 14×2½ inches. Folia, 9. Lines, 6 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Roail, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः कामाख्यायै । अथ कामापक्षतीर्थविधिः । तत्र पथक्रमः ।

पूर्वं तु धनकामः स्यात् राण्यकामश्च पश्चिमे ।

उत्तरे मुक्तिकामश्च देशान्ये रिपुनाशनम् ॥ इत्यादि ।

End.

तस्याः स्मरणमात्रेण पुन इति कामाख्यासंक्षेपपूजा अत्र पीठस्थानानि लिख्यन्ते ॥ • ॥

**Colophon.** लिपिरियं आषाढस्य त्रिंशद्विंशतौ ॥ • ॥

**विषयः ।** कामाख्यापूजाप्रयोगादिः ।

**No. 34. कारकचक्रटीका .** Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1746. Place of deposit, District Vākuḍā, Post Office Sālatāḍā, Vākule, Paṇḍita Caṇḍicarāṇa Cattopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.** श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः । क्रियानिमित्तलभिति क्रिया धालर्थः तद्विभिन्नं  
तत्प्रयोजकं ग्रामं गच्छति इत्यादौ गमधालर्थः । इत्यादि ।

**End.** इत्यत आह नौकापदस्येति । ननु काष्ठलौहप्रचयरूपा मानह्वारम्भ-  
कारभ्य (?) इत्यत आह नौकाया इति ॥ • ॥

**Colophon.** समाप्तं कारकचक्रटीका । शकाब्दाः १७४६ ।

**विषयः ।** कारकचक्रस्य व्याख्यानम् ।

**No 35. काव्यकौमुदी .** By रत्नभूषणः. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 130. Lines, 7 on a page. Extent 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1731. Place of deposit, District Barisāl Mānapāḥ, Paṇḍita Govindacandra Īromāṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** नमो गणेशाय ।  
विदधात्यपूर्वमखिलं पुष्पाति खेच्छयाय संहरति ।  
ब्रह्मायुतहरजयिनी जयति कवेर्भारती देवी ॥  
स्वरूपमिति शब्दानां तदर्थं च निगद्यते ।  
प्रागेव बालबोधार्थं ततः काव्यं निरूप्यते ॥  
श्रीरत्नभूषणेनैषा तथापि च यथासति ।  
विविच्य शब्दानर्थादीन् क्रियते काव्यकौमुदी ॥ इत्यादि ।

**End.** दोषाणामेवमन्येषामौचित्येन क्वचिदुभेः ।  
अदोषता गुणलक्षणभयलक्ष्य गम्यताम् ॥

अनुभयत्वं दोषगुणाभाववत्त्वं ... .. ।

ग्रन्थस्य कायकौमुद्यां विदन्तु सुधियः सुखम् ॥ ० ॥

**Colophon.** इति वैद्य-जीयुतरत्नभूषणछतायां कायकौमुद्यां दोषनिर्णयो नाम दशमः  
परिच्छेदः । शोके सोमल्लशानुशैलशशिनि त्वङ्गे गते कार्मुके ॥ \* ॥

**विषयः ।** १ म परिच्छेदे नामकाण्डम् । १ य परि० छिन्नादिनिरूपणम् । १ य परि०  
धातुप्रत्ययादिकथनम् । ४ यं परि० कायस्य प्रयोजन-कारण-स्वरूपादिनिरूपणम् । ५ म परि०  
ध्वनिनिर्णयः । ६ छ परि० गुणीभूतव्यङ्ग्यार्थचिन्तननिर्णयः । ७ म परि० गुणविवेकः । ८ म  
परि० अलङ्कारनिर्णयः । ९ म परि० अर्थालङ्कारविवेकः । १० म परि० दोषनिर्णयश्चेति ॥

**No. 36.** काशीकल्पलतिका . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 20. Lines, 6 on a page. Extent, 450 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Gāḍariā, District Barisāl, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमः काशी ।

देवाग्र प्रणमामि जन्म न च यत्ते मुक्तिदानक्षमाः  
ज्ञानाधीनतया मृतस्य विदुषां कौटादिकानामपि ।  
तत्त्वज्ञानकरं कक्षौ जडमतिः यन्मे न पण्डदर्शनं  
श्रीकाशीं प्रणमामि यान्तसमये निर्व्याणमुक्तिप्रदा ॥ इत्यादि ।

**End.** शेषो न दृष्टः ।

**विषयः ।** काशीकावादिप्रकरणं तन्मात्राद्यप्रकरणम् ।

**No. 37.** कुलपूजनचन्द्रिका . By चन्द्रशेखरशर्मा . Substance country-made paper, 14×3 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura, Vidgā, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

**Beginning.** ॐ तमो मणेशाय ।

नत्वा गुणपदद्वन्द्वं चन्द्रशेखरशर्मणा ।  
क्रियते कौस्तिकशैत्ये कुलपूजनचन्द्रिका ॥

नन्वच केषामधिकार इति जिज्ञासायां कालीयामली भैरवं प्रति देवीवाक्यं ।

सर्वेषामधिकारोऽत्र नैव कार्या विचारणा ।

सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं न संशयः ॥ इत्यादि ।

End.

न्युल्लिख्य ततः पात्रं पुष्पं तत्र क्षिपेद्बुधः ॥

Colophon.

अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । कौलिकानां पूजाविध्यादिः ।

No. 38. कृतार्थमाधवः . By राममायिककविराजः . Substance, palm-leaf, 13 x 1½ inches. Folia, 36. Lines, 3 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Mattagrāma, Bābu Amṛtānanda Kavirāja. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

खट्वा खट्टिविधौ कृता निरुपमा नैपुण्यसीमेव या

सा ज्येष्ठासि सुलोचना दिशतु यो गोपाक्षजानां वरा इत्यादि ।

End.

साध । निश्चय्य । सर्व्वे गता अष्टमपि गन्धिन्यालये गच्छामीति निष्क्रान्ताः ।

Colophon.

इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे । तृतीयोऽङ्कः । अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । साधवसुलोचनोपाख्यानात्मकं नाटकम् ।

No. 39. कृत्वादविवरणम् (सारावलीयम्) . By रघुवीरवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 15½ x 3 inches. Folia, 51. Lines, 6 on a page, Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Pūrṇacandra Tarkavāgīṣa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामः ।

अनाथनाथं रघुनाथमद्वयं चैतन्यमानन्दमनादिमादरात् ।

प्रणम्य टीका रघुवीरशर्मणा कृता कृतः कोविदमोदहृदये ॥

अथ नामपदसाधनमारभते तद्धि प्रथमादिसप्तविभक्त्यधीनं सा च विभक्ति-  
नामोत्तरविधेया प्रायो नाम-कृतप्रत्ययाधीनसाधनमिति नामोत्तरविहितान्  
तद्धितादपि प्राक् नामोत्पादककृतप्रत्ययविधायकं पादमातनुते तत्र च

शब्दशानयोर्दशलकारेषु पुरस्कृतलङ्घर्मातिदेशकिञ्चयविधेयत्वाच्च तत्-  
स्त्वमादौ विदधाति । लङ् । धातोः कृत्पर्यन्तमधिकार इति धातोरिति  
आख्यातम् । इत्यादि ।

End. एवं प्रकृतिप्रत्ययागमादिभिरन्यानि साधनीयानि । तथाचोक्तमाचार्यैः ।  
वर्णागमो वर्षविपर्ययश्च द्वौ चापरो वर्षविकारनाशौ ॥

Colophon. इति श्रीरघुवीरवन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां द्वितीयकृत्यादविवरणं  
समाप्तम् ।

विषयः । नारायणकृतसारावलीव्याकरणान्तर्गतलङ्घन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 40. छदन्तटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made  
paper, 17 x 3 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś.  
Character, Bengali. Date, Sana 1270. Place of deposit, Kājoḍā, Post  
Office Anḍāl, Paṇḍita Yādu Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose.  
Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

श्रीरामं जलदृश्यामं जितकामं तनुजिया ।  
रत्नसिंहासनासीनं ज्ञानमुद्राकरं भजे ॥  
लट् ॥ तिङ्प्रत्ययानन्तरं कृत्प्रत्ययविधानं इति तिङ्प्रत्ययद्वयमाह ।  
इत्यादि ।

End. श्रुत्वा इति सभावेत्यादि दृढदित्यादौ यथा तुक् तच्चायातमेव ॥  
श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं  
सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् विशिष्टः सः यत् । (?)  
व्याकारे क्रमदोषरेण चरिते श्रीनन्दिना प्रोक्षिते  
गौरीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादसूतीयो गतः ॥ ० ॥

Colophon. इति छदन्तटिप्पणी समाप्ता । सन १२७० साल ।

विषयः । संक्षिप्तसारीयलङ्घन्तपादस्य व्याख्यानम् ।



**No. 41.** कृष्णकेलौनामकाव्यम् . By कृष्णमोहनः . Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 45. Lines, 4 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Roail Raghunāthapura, Paṇḍita Ramaṇimohana Smṛtiratna. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।

अनन्तब्रह्माण्डं धमति सदकाण्डं तनुवद्वां  
विलेयस्याधारस्त्वगुपरिमितं मानसमद्यो ।  
जगद्भन्वं मायागुणत इति सोऽपि प्रयमितो  
प्रजोक्तः प्रमाख्यैरवतु गुणमुख्यैः स निखिलम् ॥ इत्यादि ।

**End.** काण्डं नीतिशतं तद्यास्तशतं सौवखजां यद्विका  
पूर्वं चाप्यस्ततोदयन्तु चतुरो दृक्तादिकं संयचान् ।

**Colophon.** इति श्रीकृष्णमोहनकृतश्रीकृष्णकेलौनामकाव्ये सप्तमः सर्गः । समाप्तश्चायं  
ग्रन्थः ॥ \* ॥

**विषयः ।** कृष्णकौलावर्णनम् ।

**No. 42.** कृष्णाभिषेकविधिः . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 110 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāngā, Nandigrāma, Rājapura, Paṇḍita Aṭalavihāri Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally incorrect.

**Beginning.** ॐ श्रीगुरु । अथ कृष्णाभिषेकविधिः । ज्ञातः शुचिः कृतनित्यक्रियः  
कुशश्चाचान् आसनशुद्धादिकं विधाय । इत्यादि ।

**End.** इति पुरुषसूक्तेन मन्त्रेण षोडशकलसंस्नानम् । ततस्तद्वस्त्रं परिवर्त्य  
गृहमानीय षोडशोपचारैः पञ्चोपचारैर्वा पूजयेत् ।

**Colophon.** इति कृष्णाभिषेकविधिः ॥ \* ॥

**विषयः ।** श्रीकृष्णस्याभिषेकविधिसूत्रप्रयोगादिष्व ।

No 43. कौलजमर्दनम् . By श्रीकृष्णानन्दाचलः . Substance, country-made paper, 11 x 5 inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1941. Place of deposit, Hātūā Mahārāja's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

गणपतये नमः ।

नत्वा श्रीगणेशपादकमलं प्रत्यूहकक्षानलं  
मार्तण्डं भव मे स्रपादयुगलं देवकिपद्माचलम् । (?)  
लब्धं यत्पदमेवनेन सकलं वेदान्ताचां फलं  
तं कैलासपदादिसज्जमचलं संसृत्य लब्ध्वा बलम् ॥  
विप्राणां रचणार्थाय विदुषां तोषयेतवे ।  
सूत्यागमादिभिः कुर्वे दुष्कौलजमर्दनम् ॥ इत्यादि ।

End.

येषां बुद्धिस्तु नो धर्मो यथेष्टं सञ्चरन्ति ते ।  
यथेष्टाचारतस्तोषां नो हृदिर्न च वै क्षतिः ॥  
रत्नचन्द्राङ्गचन्द्रेण्ये भाषास्ते विक्रमाद्भुते ।  
आषाढाक्षितपक्ष्यां काशिकायामिदं स्तम् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्कैलासाचल्यतिवर्त्यशिष्य-श्री-  
कृष्णानन्दाचलनिर्मितं कौलजमर्दनं समाप्तम् । सम्यत् १८४१ ।

विषयः । ताम्रिकसम्प्रदायमतविषयमतस्थापनम् ।

No. 44. क्वावादः . Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 64 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāl, Gāḍuriā, Paṇḍita Durgā-carāṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

क्लाप्रत्ययस्य क्वाघवात् प्रागभावे शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End.

असङ्कोचेनैवोपपत्तौ सङ्कोचस्यान्याय्यत्वात् इति समाप्तः ॥

Colophon.

इति क्वावादः समाप्तः ॥

विषयः । क्लाप्रत्ययस्य विचारः ।

No. 45. कर्मकौमुदी. By धनञ्जयः. Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhī, Baidyabel-ghariyā, Bābu Čaṣibhūṣaṇa Cakravartī. Appearance, old. Verse. In-  
correct.

Beginning.

नमः शिवाय ।

विवुधमुनिपण्योन्मथोदसौमन्निनीना-  
मुरवि सुभगसम्यगे पलायोद्यतानाम् ।  
मल्लविलसदचौन्द्रसुततैराद्रवेद्यः  
स्मितमवगु पुरारिः प्रवृद्धमूर्तेः ॥

... ..

... ..

शुश्रित्वोः कर्मकौमुदीं प्रतिपद्यामोचयत्ये सुख-  
प्रशमै च धनञ्जयः प्रतनुते सन्तोऽनुगृह्णन्निमाम् ॥  
येऽद्वाचो धातुसम्बन्धाख्येऽनुबन्धाः प्रकीर्तिताः ।  
क्षाप्यवर्णैः प्रयुक्तोऽन सुखोच्चारणसिद्धये ।  
भू सन्नायां तथोत्पत्तौ चितौ संज्ञानके तथा ॥ इत्यादि ।

End.

भूचुराद्योर्निविष्टाः स्फुर्येऽन्येऽनुज्ञास्तु धातवः ।  
तथोयुक्तरणामावादसमाप्तसमुच्चये ॥

Colophon.

नानासतानुबन्धेयं धनञ्जयविनिर्मिता ।  
(?) धराया १०० श्लोकेषु समाप्ता क्रियाकौमुदी ॥ • ॥ श्रीचरये नमः ॥

विषयः । भुवाद्यदाद्यादिधात्वर्णानां निरूपणम् ।

No. 46. गङ्गाजलहरीटीका. By सदाशिवभट्टः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 16 on a page. Extent, 912 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमो गङ्गादेव्यै ।  
धितुः स्तब्धे स्थित्वा विमलमुकुराश्लोकनर्धिया  
हिमांशुं व्याकर्षन्नहिमयविदूनेन मनसा ।

विधुं हित्वा वज्रं सरसमणिवुद्धा गिरिभुवा  
ग्रभं भीतो नीतो दिशतु वज्र वः शम्भुतनयः ॥ इत्यादि ।

End.

इमां पीयूषलक्षरीं जगन्नाथेन निर्मिताम् ।  
यः पठेत् तस्य सर्व्वत्र जायन्ते सर्व्वसम्पदः ॥  
सकायपठनफलमाह इमामिति पीयूषस्य अमृतस्य लक्षरीं तां यथा  
इत्यादि ॥

Colophon.

शके कौलकसंज्ञके नृसुखके सम्भासके चैवके  
वारे भार्गवके त्रिथौ करणके सर्पस्य सम्बालके ।  
मूले भे विबुधोद्यचितसुखदा टीका समाप्ता नरा-  
न्यां पातु समस्तपापहरणी गङ्गा मङ्गेशाङ्गमा ॥  
नारायणो यस्य पितामहोऽभून्माणिकभट्टस्य पिता यदीयः ।  
गोपी यदीया जननी सुशीला टीका कृता वेन सदाशिवेन ॥  
इति सदाशिवविरचिता जगन्नाथनिर्मितगङ्गालक्षर्या व्याख्या समाप्ता ॥

विषयः । गङ्गालक्षरीनामकस्य जगन्नाथकृतस्य लोचस्य व्याख्या ।

No. 47. गङ्गपाठः. By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātāgrāma, Paṇḍita Śaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः शरणं ।

स्मरन्ना तन्वकान्तः सम्पदलोकोऽपि सम्पदान्दाता ।  
पीतविषो जितमृत्युश्चित्रचरित्रो हरो जयति ॥  
समेतः कतिचिदाहुन् गृहीतानादिना तथा ।  
नद्यादींश्च सुपद्येन श्रवीति भरतो भिषक् ॥ इत्यादि ।

End.

देवता वन्दे देवं वन्दे देवता भक्तिरस्तु देवे भक्तिरस्तु ॥ देवादिः ॥

Colophon.

इति वैद्य-हरिहरखानवंशसम्भूत-गौराङ्गसत्त्विकाक्षज-श्रीभरतसेनकृतगङ्ग-  
पाठः समाप्तः ॥ \* ॥

विषयः । सुम्भवीधमतेन धालर्यादिनिष्पणम् ।

**No. 48. गणेशपञ्चाङ्गम् .** Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 85. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.**

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।  
 ॐ श्रीभैरव उवाच । (?) देव्युवाच ।  
 ॐ भगवन् भूतभयेश कुलधर्मप्रकाशक ।  
 कुलेश श्रोतुमिच्छामि तन्वस्यास्योत्तरार्द्धकम् ॥  
 श्रीभैरव उवाच ।  
 अधुना देवि कौलेशि कौलिकानां हितेच्छया ।  
 तन्वोत्तरार्द्धं वक्ष्यामि ... .. ॥  
 गणेशस्य च पञ्चाङ्गं ... .. ॥  
 ... .. ॥  
 देवि वक्ष्ये रक्षस्यं ते प्रश्नोत्तरमिमं मद्यत् ।  
 श्वश्रवणमभक्तभ्यो भक्तभ्यो मुक्तिसाधनम् ॥ इत्यादि ।

**End.**

पञ्चाङ्गं गणेशस्य रक्षस्यं मम पार्थिवं ।  
 विना शिष्याय नो दद्यात् साधकाय विना तथा ॥  
 पटलं पठति ... .. मन्त्रनामसङ्ख्यकम् ।  
 स्त्रीचं पञ्चाङ्गमनिशं गोपनीयं स्त्र्योनिवत् ॥

**Colophon.**

**विषयः ।**

इति श्रीदेवीरक्षसे महागणपतिस्त्रीवाङ्मनं नाम शताधिकविंशः पटलः ।  
 श्रीमहागणपतेर्देवीरक्षस्यान्तर्गत-पूजापठित-सङ्ख्यनाम-कवच-स्त्रीवाङ्मकपञ्चा-  
 ङ्गस्य कथनम् ॥

**No. 49. गयामाहात्म्यम् . (वायुपुराणीयम्) .** Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia, 25. Lines, 12 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1932. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।  
 सूत उवाच ।  
 सनकादीर्महाभागैर्देवयिः सद्य नारदः ।  
 सनत्कुमारं पप्रच्छ प्रणम्य विधिपूर्वकम् ॥

मारद् उवाच ।

सनत्कुमार मे ब्रूहि तीर्थं तीर्थोत्तमोत्तमम् ।

नारकं सर्वभूतानां पठतां शृण्वतां तथा ॥

सनत्कुमार उवाच ।

वक्ष्ये तीर्थवरं पुण्यं बाह्यदौ सर्वतारकम् ।

गयानीर्थं सर्वदेये तीर्थेभ्योऽप्यधिकं शृणु ॥ इत्यादि ।

End.

उपाख्यानमिदं पुण्यं शृजे निष्ठति पुस्तकम् ।

सर्पाग्निचौरजनितं भयं तत्र न विद्यते ॥

पठेद्वा पाठयेद्वापि पूजयेद्वापि पुस्तकम् ।

तस्य मेहे स्थिरा लक्ष्मीः सुप्रसन्ना भविष्यति ॥

स्तुत उवाच ।

सनत्कुमारी मुनिपुङ्गवाय

पुण्यां कथां तत्र निवेश भक्त्या ।

समाप्तं पुण्यवनैरुपेतं

विष्टव्यं सत्त्वैतमुत्तमं जगाम ॥

Colophon.

इति श्रीवासुपुराणे श्वेतवराहकल्पे गयामाचार्य्येऽष्टमोऽध्यायः । श्रीरामो-  
जयति तत्र । सम्वत् १८९९ चैत्र शुक्ल त्रयोविंशत्यामिदं पुस्तकं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । वासुपुराणान्तर्गतम् गयानीर्थस्य माहात्म्यम् ।

No. 50. गगंसंहिता. Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 302. Lines, 11 on a page. Extent, 5,600 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1931. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमो भगवते तुभ्यं वासुदेवाय साक्षिणे ।

प्रसुप्तायामिषज्जाय नमः सङ्कपेणाय च ।

श्रीगगं उवाच ।

इत्थं श्रीलक्ष्मणचरितं मया ते कथितं मुने ।

सतुःपदार्थदं नृणां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

श्रीशौनक उवाच ।

बहुलाश्वो मैथिलेन्द्रः श्रीकृष्णोऽष्टचरिप्रियः ।

किं पप्रच्छाथ देवर्षिं तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥ इत्यादि ।

End.

नवसर्गविचर्गायां सप्तमसर्गसंहिता ।

चतुर्वर्गप्रदामुक्ता गगौ गगाचलं ययौ ॥

शरद्विकचपङ्कजमियमतीव विद्वेषक-

मल्लिन्दसुमिलेक्षितं कुलिशकज्जचिह्नभूतम् ।

स्फुरत्कनकनूपुरं दलितभक्ततापत्रयं

चलद्गतिपदद्वयं हृदि दधामि राधापतेः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्भगवद्गीतासंहितायां विज्ञानखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे ब्रह्म-  
निरूपणं नाम दशमोऽध्यायः ॥ संवत् १८९१ ॥ ... ..

विषयः । अत्र नवखण्डाः सन्ति । आदौ विज्ञजित्खण्डस्तत्र श्रीमद्भगवद्गीतासंहितायां  
विज्ञजित्खण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे मरुतीपाख्यानं नाम १ अध्यायः । १ ग० सं० वि० ख०  
ना० ब० संवादे प्रद्युम्नविजयाभिषेको नाम २ अध्यायः । २ ग० सं० वि० खण्डे यादवसैन्यनिर्गमनं  
नाम ३ अध्यायः । ३ ग० सं० वि० खण्डे प्रद्युम्नदिविजयासंगमनं नाम ४ अध्यायः । ४ ग० सं० वि०  
ख० ना० ब० संवादे कलिङ्गदेशविजयो नाम ५ अध्यायः । ५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे  
मरुत्सैन्यमाहूतमाह्वयितौ देशविजयो नाम ६ अध्यायः । ६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० गुर्ज-  
राटविजयचेदिदेशगमनं नाम ७ अध्यायः । ७ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० धुमच्छत्रवधो  
नाम ८ अध्यायः । ८ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे रत्नपिङ्गवधे शिशुपालयुगे चेदिदेश-  
विजयो नाम ९ अध्यायः । ९ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे कौकिल-कुठक विगर्ग केरल-  
सैन्धव-महाराष्ट्र-कर्णाटविजयकारूपदेशगमनं नाम १० अध्यायः । १० ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं०  
दन्तवक्रयुगे करूपदेशविजयो नाम ११ अध्यायः । ११ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० उशीनर-  
विदर्भ-कुन्त-द्रव्यदेशविजयेऽगस्त्यकार्ष्णिजानप्रस्तावो नाम १२ अध्यायः । १२ ग० सं० वि० खण्डे ना०  
ब० सं० शास्त्रमहाराष्ट्रकाविजयो नाम १३ अध्यायः । १३ ग० सं० वि० वेङ्कटाद्रिद्राविजृदेशविजयो  
नाम १४ अध्यायः । १४ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० उज्जैशडासरवन्नसीमाधौशकामरूपकैकेयविजयो  
नाम १५ अध्यायः । १५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे १७ अध्यायः । १७ ग० सं० वि० ख० ना० काशी-  
कोशलोत्तरमरुपाह्वयैमिषकारूपपञ्चास्यकान्यकुलकापिष्यविन्दुनिषधभद्रमधुशूरसेनदेशविजयो नाम  
१८ अध्यायः । १८ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कुण्डदेशगमने यदुकोरवोपाख्यानं नामैकोनविंशो-  
ऽध्यायः । १९ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कौरवयुद्धवर्णनं नाम २० अध्यायः । २० ग० सं० वि०  
ख० ना० ब० सं० यादवकुलविषये २१ अध्यायः । २१ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० इन्द्रप्रस्थविगर्ग-





वर्णनं नाम ८ अः । १० ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० वल्लभद्रजन्मवर्णनं नाम १० अः ।  
 ११ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० श्रीकृष्णचन्द्रजन्मवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० गो० ख०  
 ना० व० सं० नन्दमहोत्सववर्णनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० पूतना-  
 मोक्षो नाम १३ अः । १४ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० संवादे शकटासुरखण्डावर्णनं नाम  
 १४ अः । १५ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० विश्वदर्शन नन्दप्रभाव श्रीकृष्णनामकरणं नाम  
 १५ अः । १६ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० श्रीराधाविवाहवर्णनं नाम १६ अः । १७ ग०  
 सं० गो० ख० ना० व० सं० श्रीकृष्णबालचरित्रे दधिस्रोतवर्णनं नाम १७ अः । १८ ग० सं० गो०  
 ख० ना० व० सं० यशोदाप्रकृष्टाण्डदर्शनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं०  
 यमलार्जुनभट्टो नाम १९ अः । २० ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० भगवद्भैरववर्णने दुर्व्या-  
 सघो मयादर्शने नन्दनन्दनस्रोतवर्णनं नाम २० अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं गोलोकखण्डः ॥ ० ॥  
 तृतीयो हन्दावनखण्डस्तत्र । १ श्रीगर्गाचार्य्यसंक्षितायां श्रीहन्दावनखण्डे श्रीनन्दसुनन्दसंवादे  
 हन्दावनोद्योगवर्णनं नाम १ अः । २ ग० सं० ह० ख० गिरिराजोत्पत्तिकथनं नाम २ अः ।  
 ३ ग० सं० ह० ख० नन्दसुनन्दसंवादे कालिन्दागमनवर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० ह० ख०  
 नारदवल्कलाश्वसंवादे वत्सासुरभोक्षो नाम ४ अः । ५ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० वत्सासुर-  
 भोक्षो नाम ५ अः । ६ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० अघासुरभोक्षो नाम ६ अः । ७ ग०  
 सं० ह० ख० श्रीकृष्णगोचारणवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० धेनुकासुर-  
 भोक्षो नाम ८ अः । ९ ग० सं० ह० ख० कालियदमनदावाग्निपानं नाम ९ अः । १० ग० सं०  
 ह० ख० ना० व० सं० श्रेयोपाख्यानवर्णनं नाम १० अः । ११ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०  
 कालियोपाख्यानवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० राधाकृष्णप्रेमप्रकाश-  
 वर्णनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० तुलसीमातात्म-तुलसीपूजनं नाम  
 १३ अः । १४ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० प्रीतिपरीक्षणं नाम १४ अः । १५ ग० सं० ह०  
 ख० ना० व० सं० कृष्णदर्शनं नाम १५ अः । १६ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० रासक्रीडायां  
 हन्दावनविचारो नाम १६ अः । १७ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० रासक्रीडायां गोवर्धनवाञ्छ  
 लता-कुसुम (?) मधुवनविचारो नाम १७ अः । १८ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० रा० क्री०  
 कामवन-कोकिलवनविचारे तानलीलावर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०  
 रा० क्री० शेषशायिलता-भाण्डीरवनविचारो नाम १९ अः । २० ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०  
 रा० क्री० लोहजङ्गमहावनविचारे शङ्खचूडबधो नाम २० अः । २१ ग० सं० ह० ख० ना० व०  
 सं० रा० क्री० हन्दावनविचारे शिवासुर्युपाख्यानं नाम २१ अः । २२ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०  
 रा० क्री० हन्दावनविचारे शिवासुरसुनिवरप्राप्तिर्नाम २२ अः । २३ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०  
 शङ्खचूडबधोपाख्याने विरजानदीसमुद्रोत्पत्ति श्रीदामश्रापप्रस्तावो नाम २३ अध्यायः । समाप्तश्चायं  
 हन्दावनखण्डः ॥ ० ॥ चतुर्थो गिरिराजखण्डस्तत्र । १ गर्गाचार्य्यसंक्षितायां गिरिराजखण्डे नारद-

बङ्गलाक्षसंवादे गिरिराजपूजाविधिवर्णनं नाम १ अः । ९ ग० सं० गि० ख० गिरिराजमञ्जोत्सव-  
 वर्णनं नाम २ अः । १० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोवर्धनोद्धरणं नाम ३ अः । ४ ग० सं०  
 गि० ख० ना० ब० सं० कृष्णभिक्षो नाम ४ अः । ५ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोप-  
 विवादो नाम ५ अः । ६ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डे नारदबङ्गलाक्षसंवादे ६ अध्यायः ।  
 ७ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गि० ख० ना० ब०  
 सं० गिरिराजविभूतिवर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजोत्पत्तिवर्णनं नाम  
 ९ अः । १० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० सं०  
 गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डप्रभावस्तवर्णने सिद्धमोक्षो नाम ११ अः । समाप्तार्थाय  
 गिरिराजखण्डः ॥ ० ॥ पञ्चमो माधुर्यखण्डस्तत्र । १ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोवर्धनोद्धरणं नाम  
 १ अः । २ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० मैथिलोपाख्यानं नाम २ अः । ३ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं०  
 कौशलोपाख्यानं नाम ३ अः । ४ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुर-  
 निवासिन्युपाख्यानं नाम ४ अः । ५ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपा-  
 ख्यानं नाम ५ अः । ६ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम  
 ६ अः । ७ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० यज्ञसीतोपाख्यानं एकादशीव्रतफलं नाम ७ अः ।  
 ८ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० एकादशीमाहात्म्यं यज्ञसीतोपाख्यानं नाम ८ अः । ९ ग० सं०  
 गि० ख० ना० ब० सं० पुलिन्दकोपाख्यानं नाम ९ अः । १० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं०  
 रमावैकुण्ठ-यतद्वीपोद्ध-वैकुण्ठाजितश्रीलोकचलवासिनी श्रीसखीनामुपाख्यानं ११ अः ।  
 १२ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० श्रीलोकेश्वरे दिव्यादिव्यगुणवृत्तिभूमिगोप्युपाख्यानं नाम  
 १२ अः । १३ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० देवजनस्त्युपाख्यानं नाम १३ अः । १४ ग० सं०  
 गि० ख० ना० ब० सं० जालन्धरोपाख्यानं नाम १४ अः । १५ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० वर्द्धि-  
 यतीपुरम्भारसतलवासिनी नागेन्द्रोपाख्यानं नाम १५ अः । १६ ग० सं० गि० ख० ना० ब०  
 सं० यमुनाकवचं नाम १६ अः । १७ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० यमुनास्तवो नाम १७ अः ।  
 १८ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० श्रीसौभरिमात्मात्सम्वादे पटलपद्मवर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं०  
 गि० ख० ना० ब० सं० श्रीसौभरिमात्मात्सम्वादे यमुनासचक्षनामकथनं १९ अः । २० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं०  
 बङ्गलाक्षसंवादे प्रलम्बवधो नाम २० अः । २१ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० दावाग्निमोक्ष-  
 विप्रजोदरं नाम २१ अः । २२ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० नन्दादिवैकुण्ठदर्शनं नाम २२ अः ।  
 २३ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० सुदर्शनोपाख्यानं नाम २३ अः । २४ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं०  
 व्योमासुरारिष्टासुरवधो नाम २४ अः । समाप्तार्थाय माधुर्यखण्डः ॥ ० ॥ षष्ठो बलभद्र-  
 खण्डस्तत्र । १ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डे दुष्येधनप्राग्विपाकसंवादे अवतारकारणं नाम  
 १ अध्यायः । २ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० सङ्कषेपागमनसंमन्त्रो नाम २ अः । ३ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं०

ख० ज्योतिष्मत्युपाख्यानं नाम ९ अः । ४ ग० सं० ब० ख० ज्योतिष्मत्युपाख्याने रयत्युपाख्यानं नाम  
 ४ अः । ५ ग० सं० ब० दु० प्रा० सं० वीरुण्यजन्तोत्सवो नाम ५ अः । ६ ग० ब० दु० प्रा० सं०  
 रामलक्ष्मणवज्रकीर्णवर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० ब० दु० प्रा० सं० मथुरालीलावर्णनं नाम ७ अः ।  
 ८ ग० ब० दु० प्रा० सं० द्वारकालीलावर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० ब० दु० प्रा० सं० राम-  
 रासक्रीड़ावर्णनं नाम ९ अः । १० ग० ब० दु० प्रा० सं० पञ्चतिपटलवर्णनं नाम १० अः ।  
 ११ ग० ब० दु० प्रा० सं० स्तोत्रकवचवर्मवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० ब० दु० प्रा० सं० बल-  
 भद्रसहस्रनामवर्णनं १२ अः । समाप्तार्थाय बलभद्रखण्डः ॥ ० ॥ सप्तमो मथुराखण्डः । तत्र — १ गर्गा-  
 चार्य्यसंज्ञितायां मथुराखण्डे नारदब्रह्मलक्ष्मणसंवादे कंसमन्त्रो नाम १ अध्यायः । १ ग० म० ना०  
 ब० सं० केशिबधो नाम १ अः । २ ग० म० ना० ब० सं० अक्षुरगमनं नाम २ अः । ४ ग० म०  
 ना० ब० सं० मथुराप्रयागं नाम ४ अः । ५ ग० म० वीरुण्यप्रवेशो नाम ५ अः । ६ ग० म०  
 मथुरादर्शनं नाम ६ अः । ७ ग० म० नारदब्रह्मलक्ष्मणसंवादे ७ अः । ८ ग० म० ना० ब०  
 सं० कंसवधो नाम ८ अः । ९ ग० म० ना० ब० सं० यदुसौख्यं नाम ९ अः । १० ग० म० ना०  
 ब० सं० रजकवायकसुदामोपाख्यानं नाम १० अः । ११ ग० म० ना० ब० सं० कुलाकुवलय-  
 पीडवर्णनं नाम ११ अः । ११ ग० म० ना० ब० सं० चानूरकसंभालपद्य (न्य) पूर्वाख्यानं नाम  
 १२ अः । १२ ग० म० ना० ब० सं० उज्जवागमनं नाम १२ अः । १४ ग० म० ना० ब० सं०  
 नन्दराजोद्भवमेकनं नाम १४ अः । १५ ग० म० ना० ब० सं० राधादर्शनं नाम १५ अः ।  
 १६ ग० म० राधागोप्यावधनं नाम १६ अः । १७ ग० म० लण्यधरणे गोपीवाक्यं नाम १७ अः ।  
 १८ ग० म० गोपीवाक्ये उज्जवागमनं नाम १८ अः । १९ ग० म० ना० ब० सं० लण्यगमनोत्सवो  
 नाम १९ अः । २० ग० म० ना० ब० सं० रासोत्सव-नृभुमीक्षो नाम २० अः । २१ ग० म० ना०  
 ब० सं० राधामाधवसंवादे २१ अः । २२ ग० म० ना० ब० सं० नारदीपाख्यानं नाम २२ अः  
 २३ ग० म० लण्यगमनं नाम २३ अः । २४ ग० म० कौलदेत्यवधो नाम २४ अः । २५ ग०  
 म० ख० ना० ब० संवादे मथुरामाहात्म्यं नाम २५ अध्यायः ॥ समाप्तार्थाय मथुराखण्डः ॥ ० ॥  
 द्वारकाखण्डोऽष्टमः । तत्र — १ गर्गाचार्य्यसंज्ञितायां द्वारकाखण्डे नारदब्रह्मलक्ष्मणसंवादे जरासन्ध-  
 पराजयो नाम १ अध्यायः । १ श्रीग० द्वा० द्वारिकावाचकरणं नाम १ अः । २ श्रीग० द्वा०  
 बलभद्रविवाहोत्सवो नाम २ अः । ४ श्रीग० द्वा० कुण्डनपुरणं नाम ४ अः । ५ ग० द्वा०  
 दक्षिणीनिर्गमनं नाम ५ अः । ६ ग० द्वा० दक्षिणीचरणं यदुविजयो नाम ६ अः । ७ ग० द्वा०  
 दक्षिणीविवाहो नाम ७ अः । ८ ग० द्वा० सत्यमन्त्रिद्विवाहो नाम ८ अः । ९ ग० द्वा०  
 द्वारकागमनकरणं नाम ९ अः । १० ग० द्वा० अक्रतीर्थमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० द्वा०  
 तीर्थोत्पत्तौ गजपादमोक्षो नाम ११ अः । १२ ग० द्वा० शङ्खीदारमाहात्म्यं नाम १२ अः ।  
 १३ ग० द्वा० प्रभास-सरस्वती-बोधपिप्ल-गोमती-चिन्मुचङ्गममाहात्म्यं नाम १३ अः । १४ ग० द्वा०

रत्नदेवतकाचलमाज्ञात्मा नाम १४ अः । १५ ग० द्वा० कपिलकुण्डगङ्गापगोपीभूमिमाज्ञात्मा नाम १५ अः । १६ ग० द्वा० सिद्धान्तमाज्ञात्मे राधादर्शनं नाम १६ अः । १७ ग० द्वा० सिद्धान्तम-  
राधाकल्याणसमागमे राधाप्रेमप्रकाशः १७ अः । १८ ग० द्वा० सिद्धान्तमाज्ञात्मे १८ अः । १९ ग०  
द्वा० प्रथमसर्गे लीलासरोवर-हरिमन्दिर-ज्ञानतीर्थ-लक्ष्यकुण्ड-बलभद्रसरोवर-गणेशतीर्थ-दानस्थल-  
मायातीर्थमाज्ञात्मा नाम १९ अः । २० ग० द्वा० द्वितीयसर्गे इन्द्रतीर्थ-सूर्यकुण्ड-ब्रह्मतीर्थ-नैल-  
लोहित-सप्तसमुद्रकमाज्ञात्मा नाम २० अः । २१ श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीद्वारकाखण्डे तृतीय-  
सर्गे पिण्डारकमाज्ञात्मे याचामाज्ञात्मे २१ अध्यायः ॥ समाप्तार्थाय द्वारकाखण्डः ॥ ० ॥ नवमो  
विज्ञानखण्डस्तथा । १ इति श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे व्यासगमनं नाम १ अध्यायः ॥  
२ ग० वि० व्यासोपसेनसंवादे लोकगतिनिरूपणं नाम २ अः । ३ ग० वि० व्या० सं० निर्गुणभक्ति-  
वर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० वि० व्या० सं० भक्तमाज्ञात्मा नाम ४ अः । ५ ग० वि० व्या० सं०  
भक्त्युक्त्यवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० वि० व्या० सं० मन्दिरप्रतिष्ठावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० वि०  
खण्डे ८ अः । ८ ग० वि० व्या० सम्वादे ८ अः । १० इति गर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे  
नारदब्रह्मसंहितासंवादे ब्रह्मनिरूपणं नाम १० अध्यायः ॥ समाप्तार्थाय विज्ञानखण्डः ॥ ० ॥

No. 51. गायत्रीपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 136. Lines, 5 on a page. Extent, 510 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्तुभ्य भगवान् याज्ञवल्क्यः स्वयम्भुवम् ।

परिप्रच्छति + ब्रूहि ब्रह्मन् गायत्र्या उत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मज्ञानोत्पत्तिं  
प्रकृतिं परिप्रच्छामि ॥ इत्यादि ।

End. विश्वामित्रसमुद्भूतं हितकरं सर्वार्थसिद्धिप्रदं

श्लोकार्णां परमं प्रभातसमये पारायणं नित्यशः ।

वेदानां विधिवेदमन्त्रसकलं सिद्धिप्रदं सर्वदा

संप्राप्नोति परत्र सर्वसुखदं आयुष्यमारोग्यदम् ॥

Colophon. इति श्रीविश्वामित्रकृते गायत्रीस्तवराजः सम्पूर्णः ।

विषयः । गायत्रीहृदय-वद्रयामल-तन्त्रोक्तगायत्रीरहस्यान्तर्गतगायत्रीनित्यपूजापद्धति-  
वद्रयामलीयगायत्रीरहस्यान्निहितगायत्रीसहस्रनाम-विश्वामित्रसंहितान्तर्गतगायत्रीकवच-विश्व-  
मित्रकृतगायत्रीस्तवराजरूप-पञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No 52. गीतगोविन्दटीका . By चैतन्यदासः . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 53. Lines, 9 on a page. Extent, 1,800, ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Dāsarā, Paṇḍita Guruprasāda Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीचैतन्यरूपसौधुकपोम्नतेन केनचित् ।

टीका संगृह्यते गीतगोविन्दस्य समासतः ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीकृष्णप्रार्थना । प्रत्यूहयदुत्सवान् सुम्भे ज्ञहौ पिता प्रीतिमवाप्यते । (?)  
तद्वत् श्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतामच जल्पिते ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णचैतन्यपूजक-श्रीचैतन्यदासगोस्वामिविरचितायां श्रीगीतगोविन्द-  
टीकायां द्वादशसर्गविहतिः सम्पूर्णा ॥ ० ॥

विषयः । जयदेवकविल्लतस्य श्रीकृष्णसौख्यकस्य गीतगोविन्दस्य काव्यस्य व्याख्यानम् ।

No 53. गीतराघवः . By हरिशङ्करः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Anḍāl. Kājoḍā, Paṇḍita Kārtikacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

श्रीरामचरणसरोजध्यायसन्मानधीरो (?)

दशरथगृहभाजं विश्वराजं स्वराजम् ।

+ + + + +

+ + + + +

वाग्देवताचरितचिजितचित्तसद्मा

जीजानकीचरणचिन्तनचक्रवर्ती ।

श्रीरामचन्द्रवनवासकथासमेतं

काव्यं करोति हरिशङ्करभूमिदेवः ॥ इत्यादि ॥

End. अतनुवनास्रसपरिश्रियिलासति  
रिनन्दति विलसति चिमवति सीता ।  
जिनपति-कुञ्जरकरनिभवाञ्जक-  
वलयित-सुतनुरतनुरणभोता ॥ (?)

द्विजद्विरशङ्करविरचितगीतक-  
मिदमुदयतु चरिजनचुदि सारम् ।  
कलियुगमानुप-बहुविधकिल्बिष-  
मिविद्विपिनपरिचननकुठारम् ॥

Colophon.

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

विषयः । नामाविधरागेण प्रथमसर्गे रामपरिदेवनादिकथनम् । १ य सर्गे, — भरत-  
सम्भाषणम् । २ य सर्गे, — पञ्चवटीहतात्मग्रूपेणखादशनादिः । ३ य सर्गे, — श्वमचरितादि-  
कथनम् । ४ म सर्गे, — जानकीदर्शनम् । ५ छ सर्गे, — अनुमत्प्रेषणादिः । ६ म सर्गे, —  
श्वयीध्यागमनादिवर्णनम् ।

No. 54. गुणरत्नकोषः. ( सटीकः ) By रङ्गराजभट्टः. Substance, country-  
made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 17. Lines, 18 on a page. Extent, 850  
ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District  
Medinīpura, Candrakonṣ, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old.  
Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

सूक्तम् ।

विधौ समस्तचिद्विद्विधानव्यसमं चरे ।  
चङ्गीकारिभिराश्लोकैः सार्थयन्यै छतोऽश्लिः ॥  
उणासपक्षवितपाहितसमश्लोकी-  
निर्व्याजकोरकितनेमकटाश्लोलात्  
श्रीरङ्गरङ्गम्यतलमङ्गलदीपकेषां  
श्रीरङ्गराजमहिषीं विद्यमानयामः ॥  
अनुकलतनुकाण्डालिङ्गनारम्भश्रु-  
प्रतिदिग्भुजग्राणश्रीसखानोकचर्दिः ।  
खननयनमुलुब्धस्फारपुष्पद्विरेका  
रचयतु मयि लक्ष्मीः कल्पवल्लीः कटाक्षान् ॥ इत्यादि ।

टी- प्रा-

श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीरङ्गरङ्गपद्मः पारावारपाश्वेषम्रमाद्यतुर्दश-  
विद्याविद्यासिनीविद्यासमुक्तरविम्बायमान-श्रीरङ्गनायककल्याणसमासादित-  
कुमारसाम्राज्य-श्रीनियामभूत-श्रीरङ्गराजभट्टनामधेयकविरविज्ञेन प्रारिचित-



ग्रन्थपरिचमाज्ञे स्तुतग्रन्थप्रतिपादितदेवतामेवाहौ नमस्करोति । त्रिये ।  
समस्तचिदचिदिति । इत्यादि ।

End.

मूलस्थानवाक्यम् ।

ऐश्वर्यमच्चरगतिं परमं पदं वा  
कस्मैचिदस्त्रिभरं वक्षते वितोर्यं ।  
अस्मै न किञ्चिदुचितं कृतमित्यथाम्ब  
लं लज्जये कथय कोऽयमुदारभावः ॥  
इत्युक्तिकेतवशतेन विदुस्त्वयाभि  
तानम् सत्यवचसः पुराणान् पुराणान् ।  
यद्वा न मे भुजबलं तव पादपद्म-  
लाम्भे तमेव शरणं विधितः कृतोऽस्मि ॥  
श्रीरत्ने शरदां शतं सद्यः सुहृद्गणैः निष्कण्टकं  
निर्दुःखं सुसुखं च दास्यरक्षिकां भुज्जा सद्यश्चिं पराम् ।  
युष्मत्पादसरोरञ्जानाररताः स्वामस्त्वमम्बा पिता  
सर्वं च त्वमपि तमेव भवनं स्त्रीकुलैककामात् लपाम् ॥

इति श्रीगुणरत्नकोषः समाप्तः ॥

टीकाया अन्तवाक्यम् ।

श्रीरत्नेति — निष्कण्टकादिपदचयं क्रियाविशेषणं दास्यरक्षिकां दास्यरक्ष-  
सञ्चितां दास्यसम्पत्तिमिति यावत् सुहृद्भिः सद्यः शतायुर्वै पुरयः इत्युक्ता  
+ रवसानपर्यन्तं दास्यमेवानुभुज्य ततः परमपि युवयोः पादपद्मनिरता  
भवामः । अस्माकं मातापितृप्रभृतिपुत्रकलं त्वमेव सम्बन्धश्च त्वमेव तस्माद्-  
कामात् लपामि निर्दुःखकदर्या अस्मद्विषये स्त्रीकुलैकैवेति सर्वं समञ्जसम् ।

Colophon.

इति श्रीमद्भारतानुशाचाचार्यविरचित-श्रीगुणरत्नकोषव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । रत्ननाथनामान्तरितस्य भगवतो विष्णोः शक्त्याश्च लक्ष्मीदेव्याः स्तुतात्मकोऽयं ग्रन्थः ।

No. 55. गोत्रप्रवरदर्पणः . By कमलाकरभट्टः . Substance, country-made paper, 19×4 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Ćyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

भारायणात्मज-दीप्तमल्लमस्य स्तुता ।

कमलाकरसंज्ञेन गोचप्रवरनिर्णयः ।

क्रियते विदुषां प्रीत्यै यन्मानालोच्य सर्वशः ॥

तत्र सगोत्राय दुहितरं न यच्छेत् : असमानप्रवरैर्विवाह इत्यापस्तम्ब-  
गौतमाचार्यैः सगोत्रा सप्रवरा निषिद्धा । इत्यादि ।

End.

भोगनस्त्वां परित्यज्य पालयेज्जगन्नीमिव ।

अज्ञानादेव वै गृहेत् बिभर्गैर्भक्षु कश्यप ॥ इति ।

तच्छोभितोपलभ्या स्याद्विषयत्वेन शेषमिति दिक् ॥

Colophon.

इति श्रीकमलाकरभट्टकृत-गोचप्रवरदर्पणः समाप्तः ॥ ० ॥

विषयः । समानगोत्रादिविवाहदोषकथनमुत्तेन गोचप्रवरादिनिरूपणम् ।

No. 56. गोचप्रवरविवेकः . (धम्मप्रदीपान्तर्गतः) By धनञ्जयः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 42 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office, Rūpaganja, Nāorā, Paṇḍita Cīvacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीसूय्याय नमः ।

अथ गोचप्रवरविवेकः ।

जमदग्निर्भरद्वाजो विश्वामित्राभिगोतमाः ।

वशिष्ठकाश्यपागस्त्या मुनयो गोचकारिणः ॥

एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥

एतदुपलक्षणम् । अन्येषामपि दर्शनात् । प्रवरस्तु गोचप्रवर्त्तकस्य मुने-  
र्थावर्त्तको मुनिगणः । जमदग्निगोचस्य जमदग्नि-आख्यैः वशिष्ठाः । भरद्वाज-  
गोचस्य भरद्वाज-आहिरस-वार्त्तस्यत्याः । विश्वामित्रगोचस्य विश्वामित्र-  
मरीचि-कौशिकाः । अत्रिगोचस्य अत्रि-आषेय शानातपाः । इत्यादि ।

End.

धन्वकारिगोचस्य धन्वकारि-अक्षर-नैयमुव-आहिरस-वार्त्तस्यत्याः । एवमन्ये  
व्यवहारतो ज्ञातव्याः । विष्णुहृदिगोचस्य विष्णुहृदि-आहिरस-वार्त्तस्यत्याः ॥

Colophon.

इति धनञ्जयकृते धम्मप्रदीपे गोचप्रवरविवेकः ॥ इति श्रीदुर्गा ॥

विषयः । गोत्रलक्षणम् । प्रवरलक्षणम् । जमदग्निप्रवृत्तिपञ्चविंशद्गोत्राणां प्रवरकथनम् ।  
मतभेदमाश्रित्य केपाक्षेद्गोत्राणां प्रवरस्य द्वैविध्यकथनम् ।

No. 57. गोपालपञ्चाङ्गम्. (गोपालपटल-गोपालमन्त्रपद्धति-गोपालसहस्र-  
नाम-गोपालकवच-गोपालस्तवराजात्मकम्) Substance, country-made paper,  
7×4 inches. Folia, 104. Lines, 5 on a page. Extent, 100 ślokas.  
Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library,  
Hātua. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । शुभम् ।  
ॐ गोपीजनान्ते प्रवदेद् ब्रह्मायाम्निस्तुन्दरी ।  
अथ दशाक्षरी मन्त्रो हृष्टाहृष्टफलप्रदः ॥  
अथ पूजाप्रकरणम् । इत्यादि ।  
End. राजव × × × मेति भवेत् सर्वजनप्रियः ।  
अचक्षां श्रियमाप्नोति स वाय्मी जायते भुवम् ॥

Colophon. इति श्रीगौतमीयतन्त्रे गोपालस्तवराजः समाप्तः ॥

विषयः । अथन्यास-ध्यान-विन्दुवीज-कामवीज-अष्टमन्त्राद्यात्मकगोपालपटल-गोपालमन्त्र-  
पद्धति-सम्बोधनतन्त्रोक्तहरपात्र्यैतौषवाद्यमयगोपालसहस्रनाम-सनत्कुमारसंक्षितान्तर्गतत्रैलोक्य-  
महालनामगोपालकवच-गीतगीतन्त्रान्तर्निहितगोपालस्तवराजात्मकोऽर्थं ग्रन्थः ॥

No. 58. गोपालसहस्रनामभूषणम्. By दयालुशर्मा. Substance, country-  
made paper, 16×5 inches. Folia, 31. Lines, 16 on a page. Extent,  
1,200 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1885. Place of deposit,  
District Medinīpura, Candrakopā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance,  
tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीविद्यागुरवे नमः ।  
ॐ नमः श्रीभुवोरक्ष देवाय दुरितच्छिदे । (?)  
छण्डाय तदुपद्रष्टे गुरवे बुद्धिदाक्षिणे ॥  
क्षिकीर्षानामसाहस्रभूषणं गोपिकापतेः ।  
शिवः शिवदया × × क्षौं दाक्षिण्यमवताद् विभुः ॥  
लयजय + + + + + ।

इह खलु सकलभुवनयन्द्यानवसैकशरणचरणा पञ्जरार्पितवस्तुमतीमण्डला  
गौरी निजस्त्रामिनं शङ्करं जगतां सुखकरं शिवं प्रवृत्ति तदनाज्ञातु-  
मिच्छतीति शङ्कराभिप्रायवृत्त्यन्तर्ज्ञानानुकूलव्यापाराशया गौरीति शब्द-  
बुद्धेरित्यादि ॥

End.

हे महादेवि तद्य गच्छे सदा सर्वस्मिन् काले श्रीगोपालो देवः वसेत् यस्य  
मेहे नाम्नां सखसमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति सिद्धम् ।

इति श्रीगोपालसखसनामस्तोत्रं विहृतं समाप्तम् ॥

शुद्धौ श्रद्धिमतो निरीक्ष्य नितरां गौडान् क्रियासु स्थिरान्  
प्रायो द्राविडभूषुरानिति यदोर्ध्वश्रावतंसो विभुः ।

शाल्वव्याजतयात्युपासनपरानवानयनभूषुरां-

श्लाकद्वीपनिवासिनोऽथ सवितुर्भर्गानुरूपान् भुवि ॥

सारस्वताः काम्यकुला गौडा उत्कलसैथिलाः ।

पञ्चगौडाः समाख्याता विन्ध्यस्योत्तरवासिनः ॥

+ + × +

माछान् विभ्रर यादवेन्द्र जगतां माघेन्द्रपौपचन्

+ + + + ।

+ + + + +

दीनानाथदयानिघे दयितया नाथान् सनाथान् कुरु ॥

Colophon.

इति श्रीभगवदपिंतसर्वस्वेन भूदेवशर्माश्रयेण मिश्रजीमदुदयालुशर्माणां  
विरचितं श्रीगोपालसखसनामभूषणं समाप्तम् ॥ संवत् १८८५ ॥

विषयः । गोपालसखसनामस्तोत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. गोपालसखसनामविहृतिः . Substance, country-made paper,  
13×5 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokas.  
Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library,  
Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमः श्रीभुवोरक्ष देवाय दुरितच्छिदे ।

लक्ष्माय तदुपद्रष्टे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥

चिकीर्षोर्नामसाहस्रभाष्यं श्रीगोपिकापतेः ।

शिवः शिवदयालोर्मे दाक्षिण्यमवतादिभुः ॥ इत्यादि ।

End. यस्य गेहे नाम्नां सप्तसमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति ॥

Colophon. इति श्रीगोपालसहस्रनामविष्टतिः समाप्ता ॥

विषयः । गोपालसहस्रनामव्याख्यानम् ।

No. 60. गौरगणोद्देशदीपिका . By कविकर्णपूरः . Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 10. Lines, 13 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyāṭsol vid Rāṇigañja Çricandranānda Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।

यः श्रीहृन्दावनभुवि पुरा सचिदानन्दसाम्बो  
गौराङ्गीभिः सहशरच्चिभिः श्यामधामा ननर्त ।  
तासां शशत् ददतरपररीरभसभेदतः किं  
गौराङ्गः स न जयति नवद्वीपमालम्बमानः ॥ इत्यादि ।

End. गौराङ्गकान्तशरणौ चिरञ्जीवसुखोचनौ ।

नवेष्ट × × गुर्वाङ्गामिति शास्त्रानुसारतः ॥  
श्रीश्रीनाथस्य पूर्वाङ्गा मया न प्रकटीकृता ।  
+ + कारपरीपाट्या यो भागवतसंक्षिता ॥  
कुमारद्वे यत्कीर्तिः कृष्णदेवो विरचाम (2)  
× × मद्दान्तः क्रमभङ्गभूता-  
खे मेऽपराधं कृपया क्षमन्तु ।  
गुणान् विनिर्णीय सतां स + +  
ब्रह्मेशेषाः कथितुं न शक्ताः ॥  
सीमांसकेभ्यः शठताकिंकेभ्यो  
विशेषतो हेतुवचः + + ।  
गोप्यः प्रयत्नाद्भक्तशास्त्रविद्भ्यो  
देयः सदा गौरपदाश्रयेभ्यः ॥

श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका रचिता मया ।

दीप्यतां परमानन्दसन्दोहा भक्तवेग्मनि ॥

शाकेवस्तुप्रचमिनैव युक्ते + ×

ग्रन्थो समाविरभवत् कथमस्य वज्रात् ।

चैतन्यचरिताम्बतमग्रचित्तेः

शोधः नितगौरगणाष्ट्य एषः ॥ (?)

Colophon.

इति श्रीकविकव्यंभूषणविरचिता श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । नित्यानन्दद्वैतादिसकलगौराङ्गपावन्दनादिनिरूपणम् ।

No. 61. चन्द्रदूतम्. By श्रीछायाचन्द्रतर्कालङ्कारः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 14. Lines, 4 on a page. Extent, 112 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, new. Verso. Correct.

Beginning.

ॐ भक्तो गणेशाय ।

रामो रामाभिरामो रमितकरभरैरात्मरामाधिरामो-

नमो भोमुष्णमानो भटिति विद्यति तं वीष्य चन्द्रं तदीयैः ।

स्फुरोऽयं वा स्फुरो वा स्फुरतिपुरिति वा स्फुरेयिषी विभाति

प्राणेशीवज्ज्वलः किमु गगनचरस्वर्कयामास चैतत् ॥

नाथं स्फुरः कुवलयवपुर्न स्फुरः सङ्कलक्ष्मा

मारप्रादुर्भवनवचनो न स्फुरारि ... .. ।

न प्राणेशीसुवदनशशी दूरगो यत् ... ..

जाने प्राणप्रणयविकली दुःखशक्ती शशाङ्कः ॥ इत्यादि ।

End.

इति निगदितवाक्यः प्रेक्षमाणः शशाङ्कं

मदनशरहतान्नो वचिषा रिक्तमाणः ।

विरहजलधिजेन प्रेमवारिप्रपूर्णे

रघुवरकुलसिंहेः क्षातले सम्यपात ॥

इति कतिपयवेलाः संस्थितो सूर्ष्टितात्मा

किमिति किमिति वाक्यैर्बोधितो लक्षणेन ।

भटिति करिकरीधेः क्षालिताशय इदृश

भिव शिव विदितात्मा जिह्वयामास रामः ॥

**Colophon.** इति श्रीगोपीकान्तभट्टाचार्यात्मज-श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारविरचितं चन्द्र-  
दूतमहाकाव्यं समाप्तम् ॥

मत्काव्यपीथपरसप्रसोदो येषाञ्च ... .. ।

मृत्कृन्तु ते मत्कृतकाव्यमेतत् श्रीराम ... कोमलाङ्गम् ॥

श्रीहरिकृष्णशर्मणो लिपिरेषा पुस्तिका च ।

**विषयः ।** शीतां प्रति रामस्य दूतरूपेण चन्द्रमसः प्रेषणम् ।

**No. 62. चम्पूभारतम् .** By अग्रन्तभट्टः. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 1869 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍo, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma Venkātā, Varadācāryya Gosvāmī, Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

**Beginning.** कलत्रं वो विधत्तां करदमदधुनौलकल्लोलमाला-  
खेललोलल्लवकोलाचलमुखरितदिक्चक्रवाकान्तरालम् ।  
प्रलं वेतसरलं सततपरिचलत्कर्णतानप्ररोचं  
दूताङ्कुरचिह्नीर्षादरविष्ठितफणाश्चभूषासुजङ्गः ॥ (?) इत्यादि ।

**End.** शीरेदीप्या घटितनिजदोर्लभैर्भूवेदिपार्श्वं  
साक्षीणां शतमखदशां चन्दधानोऽभ्यसूयाम् ।  
तत्ताभ्यर्चुं नियमपरधीराजहाराद्यमेधं (?)  
... .. ॥  
राज्ञां मौलिपरम्यरां चरणयोः पाथौ प्रदानश्रियं  
बुद्धौ रजेन योदयं हृदि कृपां सत्यं रसज्ञाश्रिते । (?)  
वाची सागरमेखलां वसुमतीं मखे किरौटं सुदा  
कुर्वन्मर्षतनूभवक्षिरमसौ गोपायति स्म प्रजाः ॥ \* ॥

**Colophon.** इत्यनन्तभट्टस्य कृतौ चम्पूभारते द्वादशस्तवकः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

**विषयः ।** संक्षेपेण महाभारतीयविषयस्य कथनम् ।

**No. 63. चिकित्सादर्पणः .** Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 313. Lines, 10 on a page. Extent, 9390 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vākule, Post Office Sālatadā, District Vīṣṇudā. Bābu Balarāma Caudhuri. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.



Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

रोगमादौ परीचेत ततोऽननरमौषधम् ।  
 ततः कर्म भिषक् पथात् ज्ञानपूर्व्यं समाचरेत् ॥  
 औषधा नीरसाः सर्व्यं मन्त्रयित्वा प्रदापयेत् ।  
 तेन सर्व्यं प्रयच्छन्ति व्यायुरारोग्यमेव च ॥  
 अथातो मूलिकादरणविधिमाह ।  
 स्रभावारण्यमेकानो प्रभाते मन्त्रयुक्तिः ।  
 संयाज्यमौषधैर्नैव न चेद्भवति काष्ठवत् ॥ इत्यादि ।

End.

कोयातकी नीलकण्ठा लाङ्गली सप्तदेविका ।  
 चक्रमहाम्बताकन्दकाकमाचौरविश्रिया ।  
 विष्णुक्रान्ता हस्तिशृङ्गी विदारौ भङ्गराट् पटुः ॥

Colophon.

अतःपरं णष्ठितम् ॥ ० ॥

विषयः । औषधप्रचणकरणादिनिरूपणम् । भेदादिज्वराकुशनिरूपणम् । बृहद्ब्रूयादि-  
 कथनम् । काश्चिकरसादिनिरूपणम् । वारयलिकथनम् । लघुगङ्गाधरचूर्णादिनिरूपणम् ।  
 प्रचण्णादिकित्सा । मन्त्राशक्तवट्यादिनिरूपणम् । शतावरीष्टतादिनिरूपणम् । मूलादि-  
 चिकित्सा । उदररोगादिचिकित्सा । निर्गुण्डीतैलादिनिरूपणम् । कुष्ठरोगचिकित्सादिः ।  
 कर्पूरोगादिचिकित्सा । शिरोरोगादिचिकित्सा च ॥

No. 64. चित्रकूटमाहात्म्यम्. Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 880 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm, 1933 Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीमते रामानुजाय नमः ।

रामं कामाभिरामं रघुकुलतिलकं सीतया शोभनीयं  
 श्यामं भक्तार्तिनाशं सज्जनभयहरं वामदेवाधिवन्द्यम् ।  
 कामं कामार्तिनाशं कलिकलुपहरं कामदं कामदानां  
 वन्दे लोकाभिरामं दशरथतनयं रावणारिं रमेशम् ॥  
 यतः सर्व्वाणि भूतानि प्रतिभानि स्थितानि च ।  
 यच्चैवोपशमं यान्ति तस्मै सत्यात्मने नमः ॥

... ..

शुला रामायणं छण्ड-रामचारित्रभूषितम् ।

भुशुण्डिं परिपत्रब्धं शाण्डिल्यो भगवाण्डभिः ॥

शाण्डिल्य उवाच ।

श्रुतं त्वत्तः कृपासिन्धो जगदुत्पत्तिकारणम् ।

अधुना श्रोतुमिच्छामि तीर्थमाद्यात्मसुत्तमम् ॥

चिचकूटो गिरिवेष्टः श्रीरामपदभूषितः ।

यस्मिन् श्रीजानकीनाथो रमते सर्वदैव हि ॥

माद्यात्म्यं श्रोतुमिच्छामि रक्षस्यं श्रुतिसम्पितम् ।

श्रुतञ्च परमैश्वर्यं श्रीरामस्य गिरेः प्रभो ॥ इत्यादि ।

End.

माद्यात्म्यमेतत् कथितं पुरातनं वाल्मीकिगीतं सुतधान्यवर्धनम् ।

शृण्वन्ति गायन्ति शृण्वन्ति ये नरास्तो रामभक्तिं सततं लभन्ते ॥

Colophon.

इति श्रीबृहद्रामायणे श्रीचिचकूटमाद्यात्म्यो समस्ततीर्थवर्णनं नाम षोडशो-

ऽध्यायः समाप्तः । जेठ यदि संवत् १८९९ खखखान श्रीचिचकूट ।

विषयः । चिचकूटमाद्यात्म्यकीर्तनम् । प्रसङ्गतः सर्वतीर्थानां माद्यात्म्यकीर्तनञ्च ।

No. 65. चैतन्यचन्द्रामृतम्. By प्रबोधानन्दसरस्वती. Substance country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 277 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyāḍsol, District Vardhamāna, Çrī Candranātha Thākura. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगौराङ्गः शरणम् ।

सुमसं चैतन्याकृतिमतिविमर्यादपरमा-

कुतौदार्यं वर्थ्यं व्रजपतिकुमारं रसयितुम् ।

विश्रुदस्तप्रेमोन्मदमधुरपीयूषलहरौ

प्रदातुं चान्येभ्यः परपदनवद्वीपप्रकटम् ॥ इत्यादि ।

End.

ब्रह्मेशादिमहापरमहंसमहिमापि महाप्रभुः ।

सुगंधासोदितं शुला विग्धोरस्यं भविष्यति ॥

दृष्टं न शास्त्रं गुरवो न प्रष्टा  
विवेचितं नापि बुधैः सुबुद्ध्या ।  
यथा तथा जल्पतु बालभावात्  
तथैव मे गौरवरिः प्रसीदतु ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामिना विरचितं श्रीमच्चैतन्यचन्द्रास्य  
सम्पूर्णम् । श्रीश्रीनरहरिचैतन्य ॥

विषयः । श्रीचैतन्यदेवस्य स्तवः ।

No. 66. चैतन्यचन्द्रास्यतयाख्या . ( रसिकास्त्रादिनी ) . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1,320 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Uthuli, Śrī Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।

कृत्वा दण्डप्रणामं सगुरुवरमहादीन्यसिंहाङ्गिपद्मे  
केनाप्यानन्दिनाम्ना प्रकरणघटिका रच्यतेऽनर्थाबुद्ध्या ।  
टीका चैतन्यचन्द्रास्यतरसरसिकास्त्रादिनी वैष्णवानां  
देवास्त्रीनामिवासत्कुलदनुजघटा मोक्षिनीय ... ॥ इत्यादि ।

End. तत्तत् श्रवणादिपूर्वकप्रेमास्यतयर्त्तितं सूचितम् ।

प्रेमनाम ... लादि श्रीहन्दावनमाधुरीम् ।

राधिकाञ्च विजानीयात् को वा गौरवरिं विना ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीचैतन्यचन्द्रास्यतेजतारमञ्जिमप्रकाशे विंशतिपद्यात्मके रसिका-  
स्त्रादिन्यां टीकायां संशयो विभागः ॥

विषयः । चैतन्यचन्द्रास्यतस्य व्याख्यानम् ।

No. 67. कृन्दः . Substance, country-made paper, 6×3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 115 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gobiunda Bhaṭṭa Solā-purkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

- Beginning.** श्रीगणेशाय परापर्याय श्रीकृष्णाय नमः । ॐ ।  
 म य-र-स त-ज-भ-न ल ग संमितं भवति वाङ्मयं जगति यस्य  
 स जयति पिङ्गलनामः शिवप्रसादादिश्रुद्धमतिः ।  
 चिगुर्विद्धि मकारं लघुादिसमन्वितं यकाराख्यं  
 लघुसमन्वितं यं सकारमन्ते गुरुनिबद्धम् ॥ इत्यादि ।
- End.** शेषः प्रचित इति । अचानुक्तं गायत्र्या । द्विकौस्तुभे । मित्रौ । प्रथमा  
 मित्राः वसवस्त्रिकाः ।
- Colophon.** इति छन्दः समाप्तम् ॥
- विषयः ।** छन्दसां विशेषेण कथनम् ।

**No. 68. जन्मचन्द्रिका .** Substance, palm leaf 15 × 1½ inches. Folia, 59. Lines, 3 on a page. Extent, 463 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kalasakāṭi vid̐ Barisāl, Paṇḍita Kā-  
 ṣiṣvara Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Generally correct.

- Beginning.** ॐ नमः सूर्याय । अथ जन्मचन्द्रिका लिख्यते । अथ पापसौम्यपद-  
 निर्णयः । अर्धो-नेन्द्रक-सौवाराः पापाः सौम्यास्ततोऽपरि । इत्यादि ।
- End.** शत्रुस्थाने स्थितो जीवो रिपुगेहो विधोः सुतः ।  
 एष शत्रुहन्तो योगो यदि शत्रुसमी भवेत् ॥
- Colophon.** इति जन्मचन्द्रिका समाप्ता ॥

**विषयः ।** पापादिपदनिर्णयः । पञ्चदश्यादिकथनम् । पञ्चत्वेवादिनिरूपणम् । प्रज्ञाया-  
 सुचनीचादिकथनम् । प्रज्ञायां मूलचिकीषादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिकथनम् । प्रज्ञायां  
 स्त्रीपुरुषज्ञानम् । योगादिकथनञ्च ॥

**No. 69. जातरिष्यादिनिर्णयः .** By विद्यार्णवः . Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ākiādhala, Post Office Lohajanga, District Dhākā, Paṇḍita Kāṣinātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

प्रणम्य परमानन्दं लब्धं त्रिभुवनेश्वरम् ।

वक्ष्ये विश्वार्णवो विद्वान् जातरिष्टादिनिर्णयम् ॥

आदौ गणनिरूपणम् । दौषिकायाम् ।

अश्विनी-मघ-मूलानां तिथौ गण्ढाद्यनाङ्किकाः ॥ इत्यादि ।

End.

खण्डितत्वान् शेषो नास्ति ।

विषयः । गण्ढादिनिरूपणम् । जन्मस्थानादिनिरूपणम् । जातकशिरोज्जानादि-  
निरूपणम् । दृष्टादिपादिकथनम् । मूर्धादिप्रसवज्ञाननिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणम् ।

No. 70. जानकीगीता . By श्रीहृर्य्याचार्यः . Substance, country-made  
paper,  $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 198 ślokas.  
Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura,  
Candrakoṇā, Bharatarāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Verse.  
Generally correct.

Beginning.

श्रीमते रामानुजाय नमः ।

साक्षात्पश्यति भक्तिलवेऽप्युदधं

प्रेमणि प्रदर्शयति पादसरोजशोभाम् ।

विभ्रं निवारयति या भजतां समन्तात्

सा जानकी विजयते कुलदैवतं नः ॥

विशुद्धमल्लतिमवाप निरीक्ष्य कान्तिं

शोभं करीन्द्रनिकरो गतिमाकलय्य ।

यस्या विलीक्य वदनं परितापमिन्दुः

सा जानकी रघुपतेरुद्दमातनोति ॥

× × × ×

गन्धार-रागे एकताल्ली-तालौ ।

जय जय जानकि रघुपतिदयिते

विधि-शिव-सनक-शुक्रादिकमञ्जिते ।

देवि शरणं तव कथया अभिलषिता

त्रिभुवनगुहया । भु ॥ इत्यादि ।

End.

जय जितदूषणा सुरकुलभूषणा जय जय चरिदयिते ।  
जय कविकमलविरोचन सुन्दर जय जय निखिले चिते ॥  
जय दशमुखलक्षणनिकरज्जताशन जय जय युवतिसङ्गे ।  
जय जय सद्यच्छुद्धय सकलेश्वर जय जय नतचरणे ॥

+ + +

विद्याविभूषणयुतो चरिरज्जनाभ-  
पादारविन्दमधुपो यदिदं व्यक्त ।  
श्रीजानकौचरितगीतमुदप्रभावात्  
तत् साधयः प्रतिदिनं मुदिताः पिवन्तु ॥

Colophon.

इति श्रीचर्याचार्यविरचिते श्रीजानकौगीते आनन्दसीतारघुनन्दनो नाम  
यथा संगः ॥

विषयः । गीतगोविन्दानुकारिणी श्रीजानकौविषयिणी गीतावलिः ॥

No. 71. जालन्धरमाहात्म्यम् (ब्रह्माण्डपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent, 1,080 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1839. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीनकादय जपुः ।  
सूत सूत महाभाग सधामविदाम्बर ।  
घन्योऽसि हतहत्योऽसि यस्मै ते मतिरीदृशौ ॥  
जालन्धरस्य माहात्म्यं आवितं कुलसत्तम ।  
पुनश्च श्रोतुमिच्छामस्वतः किञ्चिन्महाव्रत ॥ इत्यादि ।

End.

वक्तुमर्हसि सर्वं हि किं वाच्यमधिकं मया ॥

Colophon.

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे जालन्धरमाहात्म्ये त्रयोदशोऽध्यायः । सम्पत् १८९६

विषयः । १ मे अध्याये विषाशासाहात्म्यम् । २ ये अध्याये वाणनगाख्यापनम् । ३ ये अध्याये  
तस्य माहात्म्यकीर्तनम् । ४ थे—१६ श्लोके अध्याये जालन्धरमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 72. ज्योतिषरत्नं . By केशवतर्कपञ्चानन . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1748. Place of deposit, Vākule viś Sālataḍā, District Vāṅkuḍā, Bābu Caṇḍicarāṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ राधाकृष्णभ्यां नमः ।

श्रीकृष्णं सच्चिदानन्दं प्रथमं जगदीश्वरम् ।

चिन्ताय ज्योतिषः श्लोकान् सच्चिनोमि यथोचितम् ॥

तत्र सर्वकार्येषु वर्जनीयत्वात् प्रथमं वारवेला लिख्यते ।

रवेर्वैद्यं चतुः पञ्च सोमे सप्तदशं तथा ।

कुले षष्ठं द्वितीयं बुधे बाणतृतीयकम् ॥

गुरौ सप्ताष्टकं चैव निचलवारि च भार्गवे ।

शनावाद्यनाषष्ठं वारवेला प्रकीर्तिता ॥ इत्यादि ।

End.

सप्तदशाभिर्दशां जला नवभिर्भागमाचरेत् ।

शुद्धा मासास्तु तच्छेषं पूरयित्वा तु विंशता ॥

अष्टौर्हला दिनं शुभं तच्छेषे षष्टिपुरिते ।

नवभिश्च द्वादशं शुभं शेषा दण्डाक्षद्वये ॥

ज्योतिःशास्त्रमज्ञासिन्धोः सारास्यारतरं कृतम् ।

अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोगि यत् ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीकेशवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितं ज्योतिषरत्नं समाप्तम् ॥ \* ॥

शकाब्दाः १७४८ ।

विषयः । वारवेलाकथनम् । रिष्टादिकथनम् । चन्द्रवामवेधशस्त्रादिकथनम् । नक्षत्राणां देवतानिरूपणम् । अक्षतयोगादिकथनम् । विवाहविहितमन्त्रादिकथनम् । सप्तशलाकावेधादिकथनम् । युतयामिनादिकथनम् । भववध्वागमनकालादिकथनम् । ऋतुफलानिर्दिष्टकथनम् । नामकरणाप्रशानादिकालनिरूपणम् । तिथिदग्धादिकथनम् । पञ्चाङ्गतादिकथनम् । बीजवपनादिकथनम् । रव्यादिभोगकालनिरूपणम् ।

No. 73. ज्योतिःसारः . By श्रीकृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,576 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable Prose and verse. Correct.



Beginning.

श्रीलक्ष्मण सामुद्धर ।

श्रीसूयं विघ्नराजश्च श्रीगुरुं श्रीरघूत्तमम् ।  
 नत्वाचष्टे कृष्णदेवो ज्योतिःसारं सतां मुदे ॥  
 प्रकाशते प्रदीपेन वत्समानघटादिकम् ।  
 ज्योतिःशास्त्रप्रदीपेन विश्वं कालत्रयोदितम् ॥  
 सप्तविंशतिभैर्ज्योतिष्यत्रं क्षिप्तिवायुगम् ।  
 तदकौशो भवेद्राशिर्नवर्चस्वरणाङ्कितः ॥  
 अस्त्रार्थो यथा,— अश्विन्यादिसप्तविंशतिनक्षत्रे ज्योतिष्यत्रं भवति तत्र  
 क्षिप्तिवायुगं स्थिरं वायुविशेषेण धृतम् । तस्याकौशो द्वादशांशो  
 अश्विन्यादिनक्षत्रनवपादाङ्कितो राशिर्भवेत् । तथाच अश्विन्यादिसप्तविंशत्यां  
 भागां नवनवाङ्गप्रभिरैकैकराशिर्मेधादिद्वादशैव ते ॥ इत्यादि ॥

End.

अतएव विष्णुपुराणम् ।

ध्रुवे सकलकल्याणभाजनं यत्र जायते ।  
 पुरुषं तमजं नित्यं ब्रजामि शरणं हरिम् ॥  
 रिष्टयो ज्यतिपाताश्च येऽन्ये त्वनौतिचम्भवाः ।  
 ते नामस्मरणाद्विष्णोर्नाशं यान्ति मन्त्रात्मनः ॥  
 विदेशगतभानुरन्वेषणाय न गन्तव्यम् ।

विष्णुपुराणम् ।

ततः प्रभृति वै धाता भानुरन्वेषणे द्विज ।  
 प्रयातो न पश्यति तथा तत्र कार्यं विजानता ॥  
 ततः प्रभृति न धातुः कनीयान् मार्गमिच्छति ।  
 अन्विष्य दुःखमाप्नोति तेन तत्परिवर्जयेत् ॥  
 इति याज्ञप्रकरणं समाप्तम् ।

Colophon.

इति मन्त्रमन्त्रोपाध्याय—श्रीलक्ष्मणदेवस्मान्नेवामीशभट्टाचार्यविरचितो ज्योतिः-  
 सारः समाप्तः ॥

विषयः । राशिनिरूपणम् । केन्द्रपर्यायतत्त्वान्निरूपणम् । प्रचक्षणेकथनम् । दिग्धिप-  
 निरूपणम् । दिक्बलिकथनम् । गुणरसाधिपकथनम् । आत्यधिपकथनम् । वेदाद्यधिप-  
 कथनम् । दुष्टतिथिनिरूपणम् । प्रचक्षन्नादिशब्धिनिरूपणम् । जातक-पुच्छप्रसवादिजाराज-  
 योगप्रभृतिनिरूपणम् । पापप्रहरिदिकथनम् । रिष्टिभक्तादिनिरूपणम् । द्विप्रचक्षणेफलनिरू-  
 पणम् । अन्तर्देशफलान्निरूपणम् । क्षुत्प्रभृतिफलनिरूपणम् । याज्ञप्रकरणम् ॥

No. 74. ज्योतिःसारः . By महेश्वरचानन . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā, District Bardhamāna vid Anḍāl, Paṇḍita Mādhava Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो विवस्वते ॥

प्रथम्य भास्करं देवं बालकानां हितैषिणा ।

जिह्वते श्रीमच्छेन चारो ज्योतिषि यत्नतः ॥

वैशाखो ज्येष्ठ आषाढः श्रावणो भाद्रपदश्च ।

श्रावणः कार्तिको मार्गः पौषो माघशुक्लश्च ॥

फाल्गुनश्चैव इत्येव मासा द्वादश विदुताः ।

इति माससंज्ञा ॥ इत्यादि ।

End.

मैत्रीनरापुत्रधनिष्ठभाषिणीऽमुदे + वर्षे शुभेऽर्जे

वारे कुशुमेन्दुदृष्टस्तीर्णा शुभप्रदः स्यात् सरसः प्रकाशः ॥ \* ॥

Colophon.

इति महेश्वरचाननविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ॥ \* ॥ श्रीहरिः ।

विषयः । मासराशिचंदादिनिरूपणम् । अक्षरादिधोगनिरूपणम् । रविचन्द्रादिशुद्धि-  
निरूपणम् । याचिकतिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । निषिद्धनक्षत्रादिकथनम् । द्रेक्षाषय्यवस्थादिः ।  
जन्मलग्नादिनिर्णयः । चन्द्रादीनां स्थूलदशानिरूपणम् । वर्षणजनिताकालकथनम् ।  
विवाहनक्षत्रादिकथनम् । गण्डपादादिनिरूपणम् । वास्तुप्रकरणम् । जलप्रवाहादिकाल-  
निरूपणम् ।

No. 75. ज्योतीरत्नम् . By गोपालचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 154. Line, 5 on a page. Extent, 3,850 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1631. Place of deposit, District Medinipura, Post Office Ćirṣā, Yadupura, Paṇḍita Rājendralāla Gosvāmī. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

लक्ष्मीशेखरिचि-स्वरजनीजानीन्दुजङ्गूर + + वा-

गीशा सु + + नार्किराज्जिखिनो सुद्धा प्रथम्याम्बिकाम् ।

ज्योतीरत्नमिदं तनोति सुधियां मोदाय नानागमात्  
 संयुक्ताखिलकर्माद्यु चित्तिसुरो गोपालनामा छती ॥  
 वराहादिस्तान् ग्रन्थानालोक्य ब्रह्मशो मया ।  
 निरूप्यते कर्मकाण्डः सविशेषः सतां सुदे ॥  
 स्वरूपं राशिचक्रस्य नक्षत्राणाञ्च कौशेनम् ।  
 देवताकौशेनं तेषां नक्षत्रै + + + + ॥ इत्यादि ।

End.

शब्दागमं सुनिपुणं कविचन्द्रपादात्  
 योऽधीत्य तत्र + + स्मृतं व्यतानीत् ।  
 काव्यादिशास्त्रनियन्त्रेषु तथा × ×  
 यः सर्वदा व्यरचयद् ब्रह्मस्तु पत्नान् ॥  
 ज्योतीरत्नमिदं तस्य + + + + ।  
 नानाग्रन्थेषु यज्ञज्ञेयं + + + + ॥  
 वेदाङ्गवाक्यानि १५८४ संमितेऽब्दे  
 शाके दिनेषु प्रमदां गते च ।  
 गोपालशर्मा समपूर्णिमाञ्च  
 मिदं सुदा रूपवता + + + + ॥

Colophon.

इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दद्वन्द्वनिःस्यन्द + + + मधुसूत-श्रीगोपाल-  
 चक्रवर्तिविरचितं ज्योतीरत्नं सम्पूर्णम् ॥ श्रीरामः शरणम् । शकाब्दा १९११

विषयः । राशिनक्षत्रनिरूपणम् । सप्तविंशतिनक्षत्रघटितराशिसङ्कलनिरूपणम् । लग्न-  
 स्थाननिरूपणम् । कालाश्रुतिविवेचनम् । चन्द्रतारादिश्रुतिविवेचनम् । पुंसवनादिकृत्य-  
 निरूपणम् । छपिकर्मादिनिरूपणम् । दृष्टिज्ञानादिनिरूपणम् । शुभलग्नादिनिरूपणम् ।  
 शक्रोत्थानादिप्रकरणनिरूपणम् ॥

No. 76. तत्त्वानुसन्धानम् . ( अद्वैतचिन्ताकौस्तुभनामकटीकासहितम् )

Substance, country-made paper, 14×5½ inches. Folia, 147. Lines, 12 on a page. Extent, 5,292 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

शूलस्य । दत्तिर्नामविषयचैतन्याभिव्यञ्जकोऽन्तःकरणाज्ञानयोः परिणाम-  
विशेषः । अभिव्यञ्जकत्वं नामापरोक्षव्यवहारजनकत्वमावरणपरिणामो नाम ।

इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीकृष्णाय नमः ।

प्रमातारं मानं फलमपि च मेयं विजगतां

मियन्तारं जीवं विगलितभिदं गूढममलम् ।

यमाङ्ग्योगीन्द्रा जडतनुसमासङ्गवशतो

नमामस्तं कृष्णं व्रजयुवति ... कमलम् ॥

तत्त्वमस्मादिवाक्यजन्याखण्डापरोक्षदृष्ट्या ज्ञाननिवृत्तिरानन्दावाप्तिश्च भवती-  
त्युक्तं तत्र केयं दत्तिः किं वा तत्र प्रमाणं कथं वा तदुत्पत्तिः दृष्ट्या वा किं  
प्रयोजनमित्याकाङ्क्षायां प्रमाप्रमाभेदेन द्विविधां दृष्टिं निरूपयितुं प्रथमां  
दृष्टिं लक्षयति दत्तिर्नामेति । इत्यादि ।

End.

शूलस्य ।

परमसुखपयोधौ मग्नश्चिन्तो मधेश-

चरि-विधि-सुरमुष्मान् देशिकान् देशमावम् ।

जगदपि न विजाने पूर्णसत्यात्मसंवित्-

सुखतनुरश्चमात्मा सर्वसंसारशून्यम् ॥

यदुकुलवररत्नं कृष्णमन्याश्च देवान्

मनुजपशुखगादीन् मात्स्यणादीन् न जाने ।

परमसुखसमुद्रे ... .. तन्मयोऽहं

गलितनिखिलभेदः सत्यबोधैकरूपः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपाद-  
शिष्यमहादेवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानं ॥

मतिचर्चितध्यानयोगेन बन्धे जीवे साक्षात्कृतोऽसौ मुनिवरनिकरैः गूढसत्त्वे-  
वदारैर्गुप्तो गम्यो मुकुन्दो यदुकुलतिलकः श्रेयसे भूयसेऽस्तु ॥ (?)

जिज्ञासितव्यो विमलान्तरङ्गे-

रानन्दविज्ञानसदैकरूपः ।

वेदान्तवेद्यो यतिवर्य्यगम्यो

गोपीजनेशः प्रदिशत्वभोदम् ॥

वाणीति वेदवचनानि वदन्ति देवीं  
 यामात्मयोनिगृहिणीं हृदये स्मरन्ति ।  
 यच्चिन्त्या सकलशास्त्रलतो भवन्ति  
 तामानतोऽस्मि सततं प्रणतेष्टदात्रीम् ॥  
 दुरन्तसंसारमजाम्बराग्रोः  
 समुद्धृती येन दयालुनाहम् ।  
 मज्जन्तमं तं पुण्योत्तमं श्री-  
 स्वरूपं प्रकाशं गुणमानतोऽस्मि ॥  
 नामानि रूपाणि निरस्य वेदो  
 यद्बोधयेन्नित्यनिरस्तमोहम् ।  
 साक्षिरूपं परिपूर्णरूप-  
 मज्जं तदेवास्मि विमुक्तगम्यम् ॥

अन्तर्वाक्यं टीकायाः । पूर्णेति । पूर्णः अपरिच्छिन्नः सत्यात्मा कालवयावाधित-  
 स्वरूपः संवित् चिद्रूपः सुखतनुः सुखस्वरूपः असङ्गोद्भूतं पुण्य इत्यादि-  
 दुत्या कलंत्वादिसम्बन्धसंसारवर्जितः आत्माहमित्यनुभवासीत्यर्थः । भिन्न-  
 तया स्नेहदेवतामपि न पश्यामीत्याह यदुक्तेति । तत्र चेतुसाह परम-  
 सुखेति ॥

उपासकानां चार्दस्य तमसो विविधभेदम् ।  
 श्रीलङ्काया गलेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभमर्पितम् ॥  
 अध्यारोपापवाहोन्मृदितजङ्गतनुद्वैतचेतुः परात्मा  
 ... .. ।  
 ... ..  
 ... .. तैकगम्यः ... .. ॥ (?)

इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्यश्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्य-  
 पादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिशूद्रामणिविरचिते सत्त्वानुसन्धानव्याख्याने-  
 ऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः । समाप्तोऽयम् ॥

विषयः । मूलम् । इति प्रथमः परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्रीमत्परमहंसपरि-  
 ब्राजकाचार्यश्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवन्महादेवानन्दसरस्वतीमुनिविरचिते  
 सत्त्वानुसन्धानव्याख्यानेऽद्वैतकौस्तुभे प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः । मूलम् । इति द्वितीयः परि-  
 छेदः । टीकायाः । इति ... .. द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः । मूलम् । इति तृतीयः

परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्री ... .. तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः । सम्बत् १८११ ।  
 मूलस्य । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यमहा-  
 देवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानम् ॥ टीकायाः । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-  
 श्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूडामणिविरचिते तत्त्वानुस-  
 न्धानव्याख्यानेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः ॥

No. 77. तद्धितगणदीपिका . By सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent, 360 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇākhanda, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Gauragunānanda Thākur. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । आर्यागाथा । दृग्नायमकम् ।  
 गोकुलभूमौ योऽजनि गोकुलराजामुदा च तं वन्दे ।  
 गोकुलविधाधिनयो गोकुलमणिकरोच मोघम् ॥  
 सरस्वतीं नमस्कृत्य क्रियते गणदीपिका ।  
 तद्धितस्य च पथेन सच्चिदानन्दधीमता ॥  
 ... .. अथ गणा ।  
 अजैङ्काश्च वज्रवाद्यटकः कोकिलस्तथा ॥ इत्यादि ।

End. सचायमामकुमारौ यामपण्डस्तथैव च ।  
 मनोव्यादिमणौ ज्ञेयोऽन्येऽपि चात्र प्रयोगतः ।  
 भुजङ्गप्रयातम् ।  
 छत्वेऽस्मिन् गणे योऽप्यशुद्धो विज्ञात-  
 स्तदा शोधनीयः कृपावत्-सुधीभिः ।  
 मुनीनां धमः स्यादहं तत्र को वा  
 सदैवद्विचिन्त्याव चर्षाय सन्तः ॥

Colophon. इति तद्धितगणदीपिका समाप्ता ॥ \* ॥

विषयः । पथेन संचेषतस्तद्धितगणादिनिरूपणम् ।

**No. 78.** तद्धितटीका . By वंशीवदनः . Substance, country-made paper, 14×3 inches, Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,250 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1814. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Ukhā, Dakṣiṇakhanda. Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, new. Prose. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीश्रीगौराङ्गः ।

श्रीरामचरणद्वन्द्वमङ्गलसाधनम् ।

वन्द्यद्वन्द्वारकैर्वन्द्यमिन्दिरामन्दिरं भजे ॥

तद्धितप्रत्ययेषु विधान्तरेषु लिङ्गानां स्वभावतः प्रातिपदिकनिष्ठत्वेन सन्नि-  
धितत्वात् लिङ्गकार्यम् । इत्यादि ।

**End.**

समस्तलेऽपि दृश्यते अधिकाराणां प्रष्टुमिति निमित्ता । इति न्यायादनुवर्त-  
नीयमिति भावः ॥ \* ॥

**Colophon.**

श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रौढम्

रुते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।

आकारे क्रमदीक्षरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते

गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादे चतुर्थे लिदम् ॥

युगलारेन्दुमते शकौ ।

**विषयः ।** संक्षिप्तसारस्य तद्धितपादव्याख्यानम् ।

**No. 79.** तन्त्रदीपनी . By रामगोपालग्रन्थी . Substance, country-made paper, 18×4½ inches. Folia, 213. Lines, 7 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1626. Place of deposit, Boḍiā, District Rājshahi. Paḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

कालव्याहृतिषा सुनिश्चलधिया मायामयेऽभोनिधौ

नान्यः चातुस्रं विनाङ्गिकमलं श्रीनाथधन्वन्तरिः ।

तारा तारण्येतवे नञि तरिर्भिन्नाय सृष्टिं स्वयं

धत्तेऽलोभ्यगुणं तदीयचरणं वन्दे मनो मेधताम् ॥

निगमागोचरतत्त्वां तारितभुवनत्रयीसत्त्वाम् ।

किङ्करसिद्धकदम्बां जगदम्बां नौम्यनालम्बाम् ॥



कलौ विषयतादात्म्याकुलाशेषचेतसाम् ।  
 ज्ञानाय तन्यते सिद्धिसाधनौ तन्त्रदीपनी ॥  
 श्रीनाथसिद्धिसञ्ज्ञायै नमोऽस्मिन् ।  
 तन्त्राणां सारमालाय ज्ञाना साधकसम्पत्तिम् ॥  
 तत्रादौ ब्रह्मनिरूपणम् । यथा द्रुतिः ।  
 अजामेकां लोचितशुक्लकण्ठां  
 प्रजा ब्रह्मैकान्तयन्त्रीं स्वरूपाम् । इत्यादि ।

End.

आगमे सर्वविद्याय सर्वशास्त्रार्थमागमे ।  
 आगमे सर्वदेवा हि आगमाश्च परा गतिः ॥  
 येऽभ्यसन्ति लिङं शास्त्रं पठन्ति पाठयन्ति वा ।  
 सिद्धयोऽष्टौ करे तस्य धनधान्यदिसम्पदः ॥  
 आदताः सर्वलोकेषु भोगिनः शोभकारकाः ।  
 आप्नुयन्ति परं ब्रह्म सर्वशास्त्रविशारदाः ॥  
 यदत्र लिखितं भगवता मौञ्ज्यादुद्यत्वापि बहिमतम् ।  
 तत्सर्वं सम्यक् मातरलिङ्गात्मा यतोऽम्बिके ॥  
 मन्त्रेश्वरप्रोक्तनिगूढशास्त्र-  
 मन्मार्थभिन्नं लिखितं यदत्र ।  
 श्रीरामगोपालधरामरस्य  
 कृतौ मन्त्रद्विः परिशोधनीयम् ॥  
 यदुत्तरसप्तमः प्रमितशाकसम्पत्सरे (१६९६)  
 स्मरारिमुण्यपङ्कजाङ्गलितसौधधारोचिता ।  
 नितान्तपरविदुषे परमतत्त्वसंश्लेषिणां (?)  
 चिदर्थपरिपुञ्जिता जयति तन्त्रदीपन्यसौ ॥ ० ॥

Colophon.

इति परमनिरञ्जन-श्रीकाशीनाथानन्दनाथपदारविन्देश्वर-श्रीरामगोपाल-  
 शर्मकृत-तन्त्रदीपन्यामेकादशोऽङ्काः ॥ समाप्तेयं तन्त्रदीपनीति । श्रीदुर्गा-  
 चरणे भक्तिरस्तु ॥ ० ॥

विषयः । १ प्रथमोऽङ्काय तत्त्वज्ञानादिविवेचनम् । २ ये सामान्यपूजादिनिरूपणम् ।  
 ३ ये विष्णुसूर्यादीनां मन्त्रकथनम् । ४ ये श्रीविद्यादिमन्त्रपूजादिकथनम् । ५ मे विद्वा-  
 प्रकरणम् । ६ छे तारिण्यादिप्रकरणम् । ७ मे मञ्जुघोषादिमन्त्रनिर्णयः । ८ मे सावक्यवादिः ।  
 ९ मे पूजापचारादिनिर्णयः । १० मे विजयाकल्पादिः । ११ ये कुण्डादिनिरूपणमिति ।

No. 80. तन्त्रप्रदीपप्रभा . By सनातनतर्काचार्यः . Substance country-made paper, 18×3 inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1741. Place of deposit, District Rājasāhi, Puṭhiā, Paṇḍita Guruprasāda Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । पूर्वा । एकदेशोऽस्मास्तीति एकदेशी तत्रैकदेशशब्दे-  
नावयव उच्यते इत्युक्तम् ॥ इत्यादि ।

End. यदि हितसुखशब्दयोगे आशिषि षष्ठी तत्कथं प्रभा यद्गुणिनां हितं इत्यादि-  
प्रयोग इत्यत आह आहितसुखाभ्यामित्यादि ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीसनातनतर्काचार्यविरचितायां तन्त्रप्रदीपप्रभायां अन्तर्निहितपादः  
समाप्तः ॥ \* ॥ शकाब्दः १७४१ ।

विषयः । तन्त्रप्रदीपस्य व्याख्यानम् ।

No. 81. तन्त्रसंक्षेपचन्द्रिका . By भवानौशङ्करवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 18½×3½ inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Bābu Pūrṇacandra Bandyopādhyāya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ( १ म पत्रं नास्ति )

अथ शिष्यलक्षणेम् ।

शान्तो विनीतः ... अज्ञावान् धारणचनः ।

समर्थश्च कुलीनश्च प्राज्ञः सञ्चरितो यतौ ॥

एवमादिगुणैर्युक्तः शिष्यो भवति नान्यथा ।

गुरुता शिष्यता वापि तयोर्वैत्सर ... ॥

... ..

तत्र गुरोर्दोषा यथा,—

परीवादवैधकर्मप्रज्ञा-कितवता-श्रियाहीनता-तत्तत्कल्पानभिज्ञता-गुणनि-  
न्दा-लब्धता-सदासात्सर्ग्य-शिव-गलत्कुष्ठ-नेत्ररोग-कुनख-श्यावदन्तास्थिरा-  
ह्राधि ... .. बज्रभोजन-स्त्रीजित्त-पत्नीपुत्रोभयराहित्यानि ॥

इत्यादि ।

End. मन्त्रेणोङ्कारयुक्तेन स्वाचान्तेन विचक्षणः ।

... .. ॥

इति स्मृतौ स्वाचान्तमन्त्रे स्वाचान्तरं निषेधयति ।

मन्त्रतन्त्रप्रकाशकानां मन्त्र इत्यभिधीयते ॥

Colophon. इति बन्धघट्टीय-श्रीभवानीशङ्करदेवशर्माविरचिता तन्त्रसंचेपचन्द्रिका  
समाप्ता ॥

विषयः । शिष्यलक्षणम् । गुह्यदोषनिरूपणम् । साधककर्तव्यनिरूपणम् । अक्षरमन्त्र-  
निरूपणम् । राशित्राकनिरूपणम् । नक्षत्रचक्रनिरूपणम् । कुलाकुलचक्रनिरूपणम् । दीक्षा-  
कालनिरूपणम् । सालानिर्णयः । मन्त्रस्य दशविधसंस्कारनिरूपणम् । तान्त्रिकसन्धाननिरू-  
पणम् । दुर्गादिगायत्रीनिरूपणम् । पूजानिरूपणम् । प्राणायामनिरूपणम् । पुरश्चरणलक्ष-  
णम् । अक्षरपूर्णादिमन्त्रनिरूपणम् । श्यामापूजाप्रकरणम् । षड्यादिन्यासनिरूपणम् । राम-  
लक्ष्णादिमन्त्रनिरूपणम् । छट्यादिन्यासनिरूपणम् । दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । श्यामास्तोत्रम् ।  
शिवस्तवकवच्चादिः । संचेपचोमनिरूपणम् । कूर्मार्द्रिचक्रनिरूपणम् । सर्व्वतीभद्रमण्डलादि-  
निरूपणम् । पञ्चायतनीदीक्षानिरूपणम् । कुण्डविधानञ्च ॥

No. 82. तारापञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches.  
Folia, 168. Lines, 6 on a page. Extent, 1,175 ślokas. Character, Nāgara.  
Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance,  
new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीताराभगवत्यै नमः । तत्सत् ।

श्रीदेवुवाच ।

भगवन् सर्व्वधर्मज्ञ सर्व्वार्गमविचक्षण ।

श्रीमन्महोपाध्याय ... तद्भवता परम् ।

स्वचितं यत् कृपाभोधे कथयस्व दृष्टध्वज ॥

श्रीभैरव उवाच ।

श्रीतारा परमा विद्या जगच्चैतन्यरूपिणी ।

नातः परतरा विद्या नातः परतरो मनुः ॥ इत्यादि ।

End. मोक्षार्थी लभते मोक्षं धनार्थी लभते धनम् ।

विद्यार्थी लभते विद्यां तर्कव्याकरणादिकाम् ॥

इदं स्तोत्रं पठेद् यस्तु सततं भक्तिमान् नरः ।  
 तस्य शत्रुः क्षयं याति महाप्रज्ञा च जायते ॥  
 पीडायां चापि संघामे मञ्जीवाते तथा भवे ।  
 य इदं पठते स्तोत्रं सुखं तस्य न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीताराकल्पे तारास्तवराजः समाप्तः । शुभम् ॥

विषयः । श्रीतारायाः पठल-पूजापद्धति-ताराष्टोत्र-पञ्चनामस्तोत्र-भेरवीतन्त्रीत-  
 त्रैलोक्यमोहननामकवच-ताराकल्पीयमञ्जीवतारास्तवराजरूपपञ्चाङ्गम् ।

No. 83. तारारहस्यम् . By राजेन्द्रशर्मा . Substance, country-made  
 paper, 18×3½ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,300  
 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sana 1225. Place of deposit, Baradā  
 Ājabnagar, Post Office Ghāṭāl, District Medinīpura, Paṇḍita Īṣānacandra  
 Vācaspati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गुरवे ।

अथ श्रीराजेन्द्रकृत-श्रीतारारहस्यं लिख्यते ।

अथ प्रातःकृत्यमभिलिख्यते । गौतमीयतन्त्रे ।

इदानीं पूर्वकृत्यं प्रसङ्गात् कथयामि ते ।

यत् कृत्वाधिकारितां याति मन्त्रयन्त्रार्थनादिषु ॥

येन विना न सिद्धिः स्यात् नरकश्च प्रपद्यते ॥

यामले च ।

प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यो देवीं भक्तिनी यजेत् ।

तस्य पूजा च विफला शौचक्षीना यथा क्रिया ॥

स्तनन्ते ।

शुद्धस्तुतिकसङ्काशं शुद्धस्त्रीमविराजितम् ।

गन्धानुलेपनं शान्तं वराभयकरागुणम् ॥

मन्दस्मितं निजगुणं काव्येनायस्योक्तिम् ।

वामोदशक्तिचंद्रं शुक्लाभरणभूषितम् ॥

क्षरश्रुत्या दक्षक्षणेन धृतचारुकलेवरम् ।

वामे धृतीत्यस्त्रायाश्च दशश्रुतायाः क्षुद्रोभनम् ॥

परानन्दरसोक्तासस्त्रीचन्द्रयपङ्कजम् ॥ इत्यादि ।

End.

ऋतुः षोडशयामिन्वस्यतस्तस्मात्तु मर्चिताः ।  
 पुवास्तास्तपि या युग्मा अयुग्मा कन्यकाप्रदाः ॥  
 त्यक्त्वा चन्द्रमसं दुष्टं मघां मूलां विहाय च ।  
 शुचिः संनिविष्टेत् पत्नीं पुंसामर्थो विशेषता ॥  
 शुचिं पुत्रं प्रसूयेत पुरुषार्थप्रसाधकम् ॥  
 इत्यादि मन्वादिमुनिप्रणीत-  
 शास्त्रप्रणीते पथि वर्तमानः ।  
 न बध्यते कलमपकर्षपाशैः  
 श्रीरामचन्द्रस्य पदं समेति ॥  
 ... ..

Colophon.

इति प्रकटगुप्ततरसम्प्रदायकुलकौलोजरनिर्गन्धर्वरक्षसातिपरापररक्षसाति-  
 पूर्व्वरक्षसाचिन्मयप्रभाववत्-तारारक्षस्ये आगमशास्त्रे वेदगर्भवंशीय-राज्ञीय-  
 महासचीपाध्याय-श्रीशुतकिशोराक्षजश्रीशुतराजेन्द्रद्विजविरचिते मन्त्रचैत-  
 न्यादिविवेचनो नाम द्वाविंशतमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।  
 वेदगर्भः शुक्लपाणिस्तथा विद्यापतिः स्मृतः ।  
 छान्दातो धनपतिर्विप्रः छण्णानन्दो महाशयः ॥  
 बैल्लोक्षनाथो विख्यातो रामानन्दस्तथा स्मृतः ।  
 वंशीदासः सुतो विप्रकिशोरोऽपि महाशयः ।  
 राजेन्द्र इति विख्यातो गुरुदेवार्चने रतः ॥  
 अवासीद् वेदगर्भो जगति ... .. विद्यापतिश्च  
 छण्णानन्दस्तनूजस्तदभिनवस्तुतः श्रील्लैल्लोक्षनाथः ।  
 रामानन्दस्तदौयस्तनय इव च तत्तन्मनो वंशीदास (?)  
 स्तत्पुत्रः श्रीकिशोरोऽस्य तनय इव श्रील्लैल्लोक्षनाथः ॥  
 तेनैवेदं प्रयत्नात् गुरुचरण ... ..  
 ... ..  
 संसारे दुःखसारे सकलदुःखकरं तारिणीतत्वमुक्तं  
 यत् संसेव्य बिलोकीमपि वशयति अमकः स्थाय साक्षात् ॥  
 समाप्तश्चायं ग्रन्थः लिखितं ... .. सन् १९९५ शाल ।

विषयः । अत्र प्रथमद्वितीयतृतीयपरिच्छेदेषु प्रातःछन्द-गुरुकोवादिनिर्णयः । तत्तुर्थे  
 खानादिविधानम् । पञ्चमे खानादिशोधनप्रकरणम् । षष्ठे प्राणायामविधानम् । सप्तमे भुत-

शुद्धिकालपुरुषादिनिरूपणम् । अष्टमनवमदशमेषु मानसपूजादिविवेचनम् । एकादशे यन्त्रादिविवेचनम् । द्वादशे अर्घ्यशोधनविशेषनिरूपणम् । त्रयोदशे देवौपूजानिरूपणम् । चतुर्दशे पुष्पादिविवेचनं तारास्तोत्रकथनम् । पञ्चदशे स्तवादिः । षोडशे मन्त्रसिद्धेरुपायादिनिरूपणम् । सप्तदशाष्टादशोनविंशविंशेषु मालादिविवेचनम् । एकविंशे मन्त्रभेदविवेचनम् । द्वाविंशे मन्त्रचैतन्यादिविवेचनम् । इति ।

No. 84. तिथितत्त्वटीका . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 103. Lines, 8 on a page. Extent, 3,500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1778. Place of deposit, Amara-pura, District Medinipur, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna, Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीरामो जयति ।

नला गुरोश्चरणपद्मरजांसि मुञ्ज्वा

श्रीकान्तकान्तचरणश्च निधाय चित्ते ।

श्रीकाशिराममुल्लती कृतिमां चिताय

तिथ्यादितत्त्वविष्टतिं वितनोति सम्यक् ॥

स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसेतुं जगद्गुरुम् ।

विदितं विषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

मीमांसादिनानाशास्त्रपारद्व्या वन्द्यघटीय-श्रीमान् रघुनन्दनभट्टाचार्यः प्राचीनविचक्षणगणनानाविधव्याख्याजनितसन्देहस्य स्मृतिशास्त्रस्य सुन्यन्तरवचनयुक्तिभ्यां तत्त्वं निर्णीय इदानीन्तनामां सुखबोधाय निबन्धांशकार । तत्र च स्मृतिशास्त्रस्य स्वभावतो दुर्गमतया कानिचित् कठिनानि सन्ति अतस्तानि मया यथामति व्याख्यायन्ते । तत्र तिथितत्त्वव्याख्या । इत्यादि ॥

End.

तत्पूर्वदिने च सायं षष्ठीलाभात् तचामन्त्रणं निर्विवादं अत उक्तघटिका तदधिकेति । तदनुपपत्तेः आमन्त्रणानुपपत्तेः । अनुपपत्तौ हेतुमात्रं पूर्व्वेति पत्रिकाप्रवेशदिवसीय पूर्व्वतृतीयदिवसीयायाः अवहितत्वात् पत्रिकाप्रवेश-अवहितपूर्व्वदिनेन अवहितत्वात् इत्यर्थः । परदिवसीयायाः षष्ठ्याः कर्मानर्हत्वात् तिथिमलत्वात् घटिकान्यूनत्वाच्चेति बोध्यम् । सूत्रानुरोधात् सूत्रानुचनानुरोधात् मध्याह्नादौ यदि गृहं प्रविशतीत्यन्वयः । विसर्गे पञ्चविसर्जनम् ।

- Colophon.** इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता तिथितत्त्वटीका समाप्ता ॥  
 शाके वल्लभसप्तश्लोमिते सूर्य्ये गते चरिम् ।  
 टीकेयं लिखिता श्रीलवेचारासाध्यशर्मणा ॥  
 श्रीगोपालपदाम्बोजे मनो मे धमरायताम् ॥
- विषयः ।** रघुनन्दनकृततिथितत्त्वस्य दुर्गास्तयानां व्याख्यानम् ॥

**No. 85. तिथितत्त्वटीका .** By रामचरणविद्यावाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 17 x 3 inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrigrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

- Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । दयारम्भे विप्रविघाताय देवतानमस्काररूपमङ्गल-  
 माचरन् शिष्यप्रदत्तार्थं प्रतिजानीते प्रणम्येति । इत्यादि ।
- End.** अथवा चयोदशवर्षानन्तरं चतुर्दशवर्षे लघुकादयः योदशशब्दं कुर्यादिति ॥
- Colophon.** इति श्रीरामचरणविद्यावाचस्पतिना कृतं तिथितत्त्वटीकासामान्यकाण्डटीका  
 समाप्ता ॥ • ॥
- विषयः ।** रघुनन्दनकृत तिथितत्त्वटीकासामान्यकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

**No. 86. तिथिद्वैधप्रकरणम् .** By शूलपाणिमहामहोपाध्यायः . Substance, country-made paper, 17½ x 3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

- Beginning.** ॐ नमो रामाय ।  
 वचनद्वैधसंज्ञासंशयच्छिदुरः सताम् ।  
 तनोतु सुदमत्युच्चैर्दिशच्छतिथिनिर्णयः ॥  
 प्रतिपदादितिथिविशेषविहितानां खानदानादीनां कर्मणामखण्डतिथौ नि-  
 संशयमनुष्ठानम् । यदा तु वृद्धिश्चादिना दिनद्वये तिथिप्राप्तिकदा कुत्र  
 क्रियेतेति संशये निर्णयः । तत्र सम्मत्सरप्रदीपः ।



सा तिथिस्तद्विचाराच्चं यस्यामभ्युदितो रविः ।  
 तथा कर्माणि कुर्वीत ऋषिर्वा न कारणम् ॥  
 यथास्तं सविता याति पितरस्तासुपासते ।  
 तिथिं तेभ्योऽपराहो हि स्तव्यं दत्तः स्वयम्भुवा ॥  
 इति गृह्यपरिशिष्टवचनात् देवकर्माणि उदयगामिनौति व्यवस्थामाह । न च  
 पूर्वदिने षष्ठीयुक्तसप्तम्येकादशीयुक्ताद्वादश्याः परदिने विनिर्गमे सूर्यव्रत-  
 विष्णुव्रते स्नातामिति वाच्यं भविष्यपुराणविरोधात् ॥ इत्यादि ।

End.

यथा मनोरथद्वितीयायां दिवा वासुदेवाचनं रात्रौ चन्द्रोदये अर्घ्यदानं नक्तं  
 भोजनादिकं यथा विष्णुधर्म,—  
 देवमभ्यर्च्य पुण्यैस्तु धूपदीपानुलेपनैः ।  
 उद्गच्छत्यथ बालेन्दोर्दद्याद्धनं समाहितः ॥  
 नक्तं भुञ्जीत च नरो यावत्तिष्ठति चन्द्रमाः ।  
 अस्तं गते न भुञ्जीत व्रतभङ्गभयाद्भरः ॥  
 अस्तं गते चन्द्रे । तथा पद्मपुराणे,—  
 दिवारात्रौ व्रतं यच्च स्वमेव तिथौ स्मृतम् ।  
 तस्यामुदययोगिन्यामाचरेत्तद्व्रतं व्रती ॥  
 तेन प्रतिपदादियुक्तापि द्वितीया कर्मार्थं दिवारात्रौ न च लभ्यते न च  
 तदा युग्मादरः कार्यः । द्वितीयास्तृतीयायुग्मदिने द्वितीयाविहितकर्मणि  
 द्वितीया कालस्याल्लाभादित्यर्थः ।

Colophon.

इति साङ्गिहियानमन्त्रासौपाध्यायश्रुतपाणिर्विरचितं तिथिद्वैधप्रकरणं समा-  
 ष्टम् । श्रीश्रीकृष्णः ।  
 शाके खरिपुमैवाङ्गे द्विषष्टितिथिनिर्णयः ।  
 ग्रन्थोऽयं लिखितः श्रीमद्भुवचारामाख्यशर्मणा ॥

विषयः । सत्तु तिथिषु परम्परविज्ञेषु प्रतिपदादितिथिकृत्यकालनिर्णयः ॥

No. 87. तिथिविवेकटीका . By श्रीनाथाचार्यचूडामणिः . Substance,  
 country-made paper, 15½ × 3½ inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page.  
 Extent, 400 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of de-  
 posit, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahmanārāyaṇa Bidyālaṅkāra,  
 Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीरामः शरणम् ।

गजनिमीलनवन्न मनश्चिरं

दधति दर्शनतत्त्वविदः स्मृतौ ।

पदपदार्थविचारजङ्घाः × × ×

तद्विद् शिष्यश्चिताय भम भमः ॥

श्रीकराचार्यपुण्ये श्रीमच्छ्रीनाथशर्मणा ।

व्याख्या तिथिविवेकस्य यथामति वितन्यते ॥

शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्यङ्गं सम्मन्त्रप्रयोजनं ग्रन्थाशीर्वाद्याजनादौ  
निवर्त्तति वचनद्वयेति । संशयच्छिदुर इति । यद्यपि द्विदिभिद्योः कर्म-  
कर्त्तव्येवाभिधानं तथापि केचिदर्थकर्मार्थेपि दोषान्वकारभिदुरो दृष्टारिपच-  
च्छिदुर इति दृष्टिकारोक्तनयेन कर्मार्थेपि साधुरित्याहुः । इत्यादि ।

End.

अतएव वक्ष्यति ।

दिवा रात्रौ व्रतं यच्च एवमेव तिथौ स्मृतम् । इति ।

एवमेवेति दिवारात्रिण्यापिन्यामित्यर्थः द्वितीयाकाशस्यास्त्राभादिति शेषः ।

एवञ्च यद्युभयदिनस्यापि दृष्ट्वा दिवसान्नाद्वितीयादिति ये दिवसरात्रिण्याग्नि-  
स्तौत्रेण युग्मादयो नान्यथेत्युक्तमिति सर्व्वमनुकूलम् ।

स्तुतिरिति भावश्चेत्यो ग्रन्थो यथासौ विषयता मन्तौ ।

+ + + + + × ॥

स्तुतिरिति भावश्चेत्यो ग्रन्थो यथासौ विषयता मन्तौ ।

कृता तिथिविवेकस्य टीका तात्पर्य्यदीपिका ॥

Colophon.

इति सप्तमोपाध्याय-श्रीमच्छ्रीकराचार्यात्मज-श्रीमच्छ्रीनाथाचार्यचूडामणि-

कृता तिथिविवेकटीका तात्पर्य्यदीपिका समाप्ता ॥ श्रीसीतारामः ।

शाके वर्ग्यद्वितिरजनीनाथैर्मिते मौनमे

श्रीरामश्यामस्तपदयुगं ध्यात्वा पितुः पादकम् ।

मत्वा जन्माधनिकरश्चरं ब्रह्मार्थितं कोमलं

श्रीनाथाचार्यगुरुवरकेयलैः कृते मे स्तुतिः ॥

विषयः । श्रुतपाण्डित्यतिथिविवेकस्य व्याख्यानम् ।

**No. 88. तिथिसंग्रहः.** Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 38. Lines, 8 on a page. Extent, 1,200 śloka. Character, Bengali. Date, Sk. 1749. Place of deposit, Bākuliā, Post Office Sālatāḍa, District Vākuḍā. Bābu Caṇḍicarāṇa Caṭṭopādhya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्मणामारम्भकत्वात् आदौ स  
यव लिख्यते । कायवाङ्मनोभिरर्जितं कर्म फलदाय समर्थमिति श्रुत्या  
चयाचामङ्गलमुक्तम् । इत्यादि ।

**End.** तथा ब्राह्मे ।  
सर्वदानानि नियमा आवासाश्च तर्पाणि च ।  
यज्ञो दानं तथा जपः श्राद्धञ्च सुरपूजनम् ।  
गङ्गायान्तु कृतं सर्वं कौटिकोऽङ्गुणं भवेत् ॥

**Colophon.** इति समाप्तम् । लिखितमिदं गुरुचरणेन शकाब्दाः १७४९ ॥

**विषयः ।** सङ्कल्पादिनिरूपणम् । मन्त्रमासादिनिरूपणम् । अर्थवाद-निषेध-पर्युदासादि-  
निरूपणम् । जन्मतिथ्यादिव्यवस्था । प्रतिपदादितिथिव्यवस्था । दुर्मासव्यवस्थादिः । मन्त्र-  
ज्योष्ठादिनिरूपणम् । अर्द्धाद्यादिनिरूपणम् । सुवर्षदानविधिस्तत्फलमादिकथनञ्च ।

**No. 89. तिथ्यादिविधिसंग्रहः.** By रघूत्तमतर्कशिरोमणिः. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 750 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bidgā, Bikramapura, District Dhākā. Paṇḍita Ānandacandra Bidyā-lakṣara, Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।  
भवाव्यपक्वे च निमग्नकातरा  
भवन्ति यत्पादयुगं पुरद्विषः ।  
रघूत्तमस्तर्कशिरोमणिर्नमन्  
तनोति तिथ्यादिविधेश्च संग्रहम् ॥ इत्यादि ।

**End.** तच्च प्राप्तायवहितोत्तरत्वविशिष्टविशेषाभावादेव विशिष्टनित्यत्वाभावात् ।  
इति संक्षेपः ।  
शिष्टशशिश्चिष्टपादद्वन्द्व + + प्रथमाद्  
यदिह रघुलघुलं नेति तत्पादयुग्मम् । (?)

निरवधि हृदि धत्वा प्राप्नुयात् वाक्पतितं  
भुवि वपुरवसाने यद्भवेत् क्लृप्तकथ्यम् ॥ \* ॥

Colophon. इति तिथ्यादिविधिसंग्रहः सम्पूर्णः ॥ \* ॥

विषयः । तिथिस्वरूपादिनिरूपणमुखेन तिथ्यादिव्यवस्था ।

No. 90. तौत्षणाकल्पः. Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 81. Lines, 8 on a page. Extent, 2,700 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roail, District Dhākā. Babu Yogendranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

चितिरूपेण या छत्स्वमेतद्भ्याय स्थिता जगत् ।  
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै विभूर्भवे ॥  
ब्राह्मे मुक्तर्त्ते ज्ञायाय परिधायार्थशकान्तरम् ।  
अपवीतसमाकारमुत्तरीयं विष्टव्यं च ॥  
प्रसास्य नेत्रे आचम्य मूलाधारे विष्कोणके ।  
मुष्णारतमृच्छद्वारा ध्यात्वा क्रोधेन बोधयेत् ॥ इत्यादि ।

End. कूर्मश्रुतसं क्रुष्यात् दक्षिणस्य च श्रुतकम् ।

एवं बद्धा कूर्ममुद्रां सर्वसिद्धिं प्रयच्छति ॥  
संसङ्गा अङ्गुलीः सर्वाः ( अतःपरं खण्डितम् )

Colophon. शक्ते वर्षेऽक्षिविज्ञितितिधरधरणीमे तु चन्द्रप्रतापि-  
त्रीराधामौदनस्य द्विजमणिधरणीभर्तुरानन्दसूर्यैः ।  
संसारोपारपाथोनिधिपतितजनोच्चारतारापदेच्छो-  
सौत्षणाकल्पः सुलिप्रलिभुवनजननीतारिणीधोप्रकाशः ॥

विषयः । १ मे पटले,—प्रातःकृत्यादिकथनम् । अपपूजादिविधिः । यन्त्रादिकथनम् ।  
आसनशुद्धादिविधिः । साष्टकाध्यानादिः । ध्यानविध्यादिः । न्यासादिनिरूपणम् । एक-  
अष्टापूजाविधिसूत्रप्रयोगादिश्च । २ ये पटले,—पूजापचारादिनिरूपणम् । मन्त्राभिषेकादि-  
निरूपणम् । ३ ये पटले,—नित्यासाधकस्तवादिः । ४ र्थे पटले,—पुरस्सरणस्थानादिनिरू-  
पणम् । ५ मे पटले मायासौचादिः । मुद्रादिनिरूपणम् । अतःपरं खण्डितम् ।

**No. 91.** तीर्थतत्त्वम् . By रघुनन्दनभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent, 625 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Mānapāsā, District Barisāla. Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.** प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतामीश्वरं हरिम् ।

स्मृतितत्त्वे तीर्थतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

**End.** कलौ तु सर्वतीर्थाणि खं खं वीर्यं स्वभावतः ।

गङ्गायां प्रतिमुञ्चन्ति सा तु देवी न कुत्रचित् ।

अतःपरं खण्डितम् ।

**विषयः ।** तीर्थयात्राविधिः । गयापद्धतिकथनम् । प्रयागमाहात्म्यकथनम् । मथुरा-  
माहात्म्यकथनम् । खानगुहादिकथनम् । गङ्गामाहात्म्यं खण्डितम् । अतःपरं नास्ति ।

**No. 92.** त्रिपुरासारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 280 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roail, District Phākā. Babu Yogindramohana Rāya, Appearance, tolerable.\* Verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । पार्वत्युवाच ।

त्रिपुरेश महाभाग कुलाचारप्रवीणक ।

सारं श्रीत्रिपुरेशान्याः कथयस्व मयि प्रभो ।

सप्तलक्षमहाविद्याः कथितास्तन्त्रभेदतः ।

तेषु सारतरा का वा का वा श्रीब्रह्मप्रदा ॥ इत्यादि ।

**End.** अन्तर्यामिन् देवि बहिर्यामिं न चाचरेत् ।

अन्तर्यामिं हि चरिते बहिर्यामिं प्रवर्त्तते ।

देवताशापमाप्नोति न च देवी प्रसीदति ॥ \* ॥

**Colophon.** इति त्रिपुरासन्त्रे दशमः पटलः सम्पूर्णाऽयं तन्त्रः (?) ॥ श्रीदुर्गा ॥

**विषयः ।** १ मे पटले, — भक्तिविधानादिकथनम् । २ ये पटले, — दशविद्यादिकथनम् ।  
३ ये पटले, — महासन्त्रविवरणम् । ४ र्थे पटले, — मन्त्रार्थादिकथनम् । ५ मे पटले, — पूजा-  
विध्यादिः । ६ छे पटले, — गुरुसन्त्रगोपनविध्यादिः । ७ मे पटले, — योगोदयकथनम् । ८ मे  
पटले, — पूजाक्रमादिकथनम् । ९ मे पटले, — षट्कर्मासाधनप्रकरणम् । १० मे पटले, — अन्त-  
र्यामादिकथनश्चेति ।

No 93. चोटकदीपिका . By सच्चिदानन्दयोगी . Substance, country-made paper, 11 x 7 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ विलसति बलतः स्फुरदखिलस्तकतमसा  
परिनिर्मितविपुलस्वरपिहितस्तकमहिमा ।  
व्यवहारिकवपुषा विधिवचनादिकविषयो  
मम मानसनिष्ठयोऽस्मिता जगदखिलम् ॥ इत्यादि ।

End.

नियन्तारं सच्चक्षुशीर्षेत्यादिभुतिचिह्नं विष्णुं मुमुक्षुरक्षं नमामीत्यर्थः ॥

Colophon.

इति श्रीपूज्यपादयोगीन्द्रशिष्येण सच्चिदानन्दयोगिना विरचिता तत्त्वदीपिका  
चोटकदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । भुतिसारसमुद्धरणव्याख्यानम् ।

No 94. दत्तात्रेयसहस्रनाम (ब्रह्माण्डपुराणीयम्) . Substance, foolscap paper, 6 x 4 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । दत्तात्रेयसहस्रनामप्रारम्भः ।

स्मृत उवाच ।

पुण्ये भागीरथीतीरे तपस्वन्तं परन्तपम् ।

सनत्कुमारं ब्रह्मर्षिं ज्ञानयोगपरायणम् ।

सर्व्वं समेत्य मुनयः पप्रच्छुर्मुनिपुङ्गवम् ॥

ऋषय ऊचुः ।

कथ्यतां भो मुनिश्रेष्ठ भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥

सनत्कुमार उवाच ।

प्रणम्य परमानन्दमादिदेवं जगत्पतिम् ।

दत्तात्रेयं महात्मानं सत्यविज्ञानभास्करम् ॥ इत्यादि ।

End.

य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।

सर्व्वान् कामानवाप्नोति दत्तात्रेयप्रसादतः ॥

**Colophon.** इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे स्कन्दलाम्बे सनत्कुमारप्रश्नसिद्धिमादे दत्तात्रेयसहस्र-  
नाम सम्पूर्णम् ॥ श्रीछण्णाय नमः । सम्बत् १८९६ ।

**विषयः ।** दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामकथनम् ॥

**No. 95. दत्तात्रेयसहस्रनामस्तोत्रम् .** Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent, 189 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुहदत्तात्रेयाय नमः ।

श्रीपार्ष्वत्युवाच ।

देव शङ्कर सर्वेश भक्तानामभयप्रद ।

विश्वप्रिं षष्ठ्यु मे शम्भो नराणां हितकारिणीम् ॥

श्रीईश्वर उवाच ।

वद प्रिये महाभागे भक्तानुग्रहकारिणि ।

श्रीपार्ष्वत्युवाच ।

देवदेवस्य दत्तस्य हृदयं ब्रूहि मे प्रभो ॥ इत्यादि ।

**End.** तदारभ्य भुवि श्रेष्ठः प्रसिद्धश्चाभवदुत्थितः ॥

**Colophon.** इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमच्छंकराचार्य्यविरचितं सद्भाव-  
स्थायां दत्तात्रेयोपदेशितं सकलपुराणवेदोक्तप्रपञ्चार्यसारवत्सहस्रनामस्तोत्रं  
सम्पूर्णम् ॥ लि० नाथुरामेण ।

**विषयः ।** दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामस्तोत्रकथनम् ॥

**No. 96. दत्तात्रेयहृदयस्तोत्रम् .** Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 42 ślokas. Character, Nāgara. Date, SM, 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । श्रीदत्तात्रेयाय नमः ।

कदाचिच्छंकराचार्य्यचिन्तयित्वा दिवाकरम् ।

किं साधितं मया लोके पूजया चैव यन्दने ॥

बडकाले गते तस्य दत्तात्रेयो महासुनिः ।

स्वप्ने प्रदर्शयामास स्वर्यरूपमनुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End.

गुरुभक्ताय दातव्यमन्यथा न प्रकाशयेत् ।

तव स्नेहाच्च कथितं भक्तिं ज्ञात्वा मया प्रभे ॥

दत्तात्रेयस्य कृपया च भवेद्दीर्घमायुः (?)

Colophon.

श्रीवद्रयामले श्रीशिवपार्ष्वतीसम्वादे दत्तहृदयस्तोत्रं सम्पूर्णमष्टम् ॥

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतो हृदयाख्यस्तोत्रकथनम् ।

**No. 97. दानसागरविधिः .** Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 14. Lines, 3 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura, Vabara, Paṇḍita Tārīṇīcarāṇa Vidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । अथ दानसागरविधिः । दानकौमुदीये । तत्र दान-  
क्रममात्रं व्यासः । भूदीपात्रमित्यादि ।

End.

ताम्बूल-विचित्रोपानद्वयगल-विचित्रध्वजेन ग्राह्यमार्जनीवत् । विचित्र-  
दाह्यांसनाय नमः । इत्यादि वाक्यम् ॥

विषयः । दानसागरप्रयोगादिनिरूपणम् ।

**No. 98. दायतत्त्वव्याख्या .** Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1739. Place of deposit, District Barisāl Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । तत्त्वं साधयप्रतिपादकसम्बन्धेन तादृशस्मृतिवृत्त्य-  
साधारणरूपं दायतत्त्वमिति यावत् । ... निबध्यन्ते इत्यस्य क्रियन्ते  
इत्यर्थकले पित्रकृतविभागश्च इत्यन्वयापत्तिसामग्रीसत्ते आत्मन्येव निश्चय-  
सम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End.

दायभागकारोऽपि अस्य पुनरेव विषयो यत्र एकस्य धातुरल्पसंख्यकाः पुत्राः  
अपरस्य चाल्पसंख्यकास्तत्र पित्रतो भागकल्पना इत्याह ॥ \* ॥



Colophon. इति दायतत्त्वव्याख्या समाप्ता ॥ शकाब्दाः १०३२ ॥

विषयः । रघुनन्दनकृतस्य दायतत्त्वस्य व्याख्यानम् ।

No. 99. दुर्गार्चाकालनिष्कर्षः . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ।

नत्वा दुर्गां महाभागां सारदां लपामहीम् ।

तदर्चाकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥ इत्यादि ।

End. यजमानस्य चिताय पूजां कुर्यात् । महागुरुनिपाते तत्र कुर्यात् इत्यलं विलक्षणे ॥

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितो दुर्गार्चाकालनिष्कर्षः समाप्तः ॥ \* ॥  
ॐ गुरुः ।

विषयः । दुर्गापूजाव्यवस्थादिनिरूपणम् ।

No. 100. दुर्गार्चाकौमुदी वा दुर्गार्चापद्धतिः . By परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ कालिकापुराणोक्तदुर्गापूजाविधिर्लिख्यते ॥ अष्टादशभुजापत्ते लक्षणवयम् । विल्वदत्ते देव्या बोधनं षोडशभुजापत्ते लक्षणचतुर्दश्यां बोधनम् ॥ इत्यादि ।

End. नवय्यां दक्षिणादानमुचितं विषर्जनस्य पूजाद्वयमिति साङ्गपूजानन्तरमेवोचित्यात् । विद्यापतिरप्येवं । ततो जलश्रीङ्गां कृत्वा मङ्गलमाचरेत् ।  
श्रीगोविन्दपदद्वन्द्वन्द्वानन्दनामना ।  
दुर्गार्चाकौमुदी चक्रे परमानन्दशर्मणा ॥

**Colophon.** इति श्रीमहामहोपाध्यायवेदान्तवाचस्पतिभट्टाचार्यकृता कालिकापूराणीय-  
दुर्गाचरितप्रतिः समाप्ता ॥ \* ॥

**विषयः ।** कालिकापूराणीयदुर्गापूजाविधिसंज्ञाप्रयोगश्च ।

**No. 101. दुर्गाचरितम्.** By कालीचरणः. Substance, country-made paper, 18 x 3 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ तत्सत् । अथ दुर्गाचरितम् ।

प्रथम्य दुर्गाचरणं सुचेता

करोति कालीचरणोऽतिभक्तितः ।

तदीय-दुर्गानवमी-दिनार्चन-

व्यवस्थितेर्निर्ययमुत्तमं स्फुटम् ॥

अथ कार्तिकशुक्लनवम्यां दुर्गापूजामाह कामाख्यातन्त्रे । इत्यादि ।

**End.** सदाशिवं पूजयित्वा अन्नपूर्णां प्रपूजयेत् ।

तत आकचन्ति इति मन्त्रेण तदितरमूलमन्त्रेण वा ह्योमं कृत्वा शक्त्येदष्टो-  
त्तरशतप्रदक्षिणप्रणामं कृत्वा दक्षिणां दद्यात् ॥

**विषयः ।** अथ खण्डद्वयमस्ति । प्रथमखण्डो दुर्गाचरितस्य जगद्धात्रीपूजाकालादि-  
निरूपणम् । तत्पूजाप्रयोगश्च ॥ द्वितीयखण्डे कालिकाचरितस्य कालिपूजाकालादिनिरु-  
पणम् । अन्नपूर्णापूजादिनिरूपणश्च ॥

**No. 102. दुर्गापञ्चाङ्गम्.** Substance, country-made paper, 6 x 4 inches. Folia, 98. Lines, 5 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

**Beginning.** ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीदेवुवाच ।

भगवन् सर्वतन्त्रज्ञ साधकानां जयावह ।

यत् पुरा सूचितं देवि दुर्गापञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥

तदद्य कृपया ब्रूहि यद्यस्ति मयि ते दया ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीभैरव उवाच ।

इदं रक्षसं परमं दुर्गासर्वस्वमुत्तमम् ।

Colophon.

इति श्रीब्रह्मसंहितायामुक्तं देवीरक्षसो दुर्गास्तोत्रं पञ्चाशत्पटलः ॥ दुर्गापञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । १ मे पटले, — दुर्गापूजाविधिः । २ ये पटले, — दुर्गापूजापद्धतिनिरूपणम् ।  
 ३ ये पटले, — दुर्गायाः सङ्क्षेपनामकथनम् । ४ ये पटले, — दुर्गाकवचम् । ५ मे पटले, —  
 दुर्गायाः स्तोत्रम् ॥

No. 103. देवतावादरक्षसम् . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 3. Lines, 3 on a page. Extent, 38 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mollāigrāma, District 24-Pargannas, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । देवतावाचक इन्द्रादिपदानामिन्द्राय स्वाहा इत्यादि  
 मन्त्रात्मकचेतन एव शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End.

शक्तिसम्बन्धेन मन्त्रपदवत्त्वस्यैव मन्त्ररूपत्वादिति ।

Colophon.

इति देवतावादरक्षसम् ॥ \* ॥

विषयः । देवताशब्दविचारः ॥

No. 104. देवीमाहात्म्यव्याख्या . By गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 102. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Boāil grāma, Babu Yogīndracandra Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो दुर्गायै ।

यत्पादपद्ममभिषं परिवन्द्य भक्त्या

योगीन्द्रहृन्परिवन्द्यपदो जरोभूत् ।

तस्याः स्तुतेर्दृष्टिरियं प्रकाशये

गोविन्दरामेण विपश्चितां मुदे ॥ इत्यादि ।

- End.** स्वर्यात् जन्म लयन्ति समासाद्य प्राप्य सावर्णिर्मेनुर्भविता । लोकमेकं  
वारद्वयं केचित् पठन्ति तदिहाप्रमाणं वचनाभावात् प्राचीनव्यवहारा-  
भावाच्च ॥ इति देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥  
नागाग्रिरेतो नयनारिष्टघ्नी १६२८  
गते शकाब्दे गिरिजापदाक्षम् ।  
गोविन्दरासेण सदा प्रणम्य  
व्यकाशि चण्डीस्तुतिरुत्तिकेयम् ॥
- Colophon.** इति श्रीगोविन्दरामसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्यविरचिता चण्डीस्तुतिव्याख्या  
समाप्ता ॥ \* ॥ श्रीरामः ।

**विषयः ।** मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यव्याख्या ।

**No. 105.** देवीमाहात्म्यटीका. (तात्पर्यकौमुदीनाम्नी) By रघुनाथचक्रवर्ती.  
Substance, country-made paper, 17×1½ inches. Folia, 102. Lines, 3  
on a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1682.  
Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Bahar, Paṇḍita Tārīpicarāṇa  
Bidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

**Beginning.** (अस्य प्रथमपत्रं नास्ति तेन द्वितीयपत्रप्रारम्भवाक्यं लिखितम् ।) देवी  
भगवती आद्या शक्तिः । यदनुग्रहात् सर्वेषां सर्वकर्मसु शतप्रधिकम् ॥  
इत्यादि ।

**End.** स्वप्नकारेण सुरथः देव्या वरं लब्ध्वा क्षत्रियर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः स्वर्यात् जन्म-  
समासाद्य संप्राप्य सावर्णिर्मेनुर्भविता सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनरावृत्तिः  
समाप्तिं श्रोतयति ।

**Colophon.** इति वैशाखस्य चतुर्विंशतिदिवसे शनिवारे हृष्यपक्षीयकृत्यायां तिथौ  
दिवाप्रहरद्वयगते श्रीरघुनाथचक्रवर्तिरुक्तायां तात्पर्यकौमुद्यां देवीमाहात्म्य-  
व्याख्यानं समाप्तम् ॥ \* ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६८२ ॥

**विषयः ।** मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यव्याख्या ।

**No. 106. देवीरहस्यम् .** Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

राजोवाच ।

भगवन्नवतारा मे चण्डिकाया स्तुयोदिता ।

स्तेषां प्रकृतिं ब्रह्मन् प्रधानं वक्तुमर्हसि ॥

ऋषिर्वाच ।

इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रवक्षते ।

भक्तोसीति न मे किञ्चित् तवावाच्यं नराधिप ॥ इत्यादि ।

**End.**

आख्यानं दिव्यमूर्तीनामभौष्टफलदायकम् ।

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन देवीं जप निरन्तरम् ॥

सप्तजन्मार्जितैर्धैरैर्ब्रह्महत्याश्रितैरपि ।

पाठमात्रेण मन्त्राणां मुच्यते सर्वकिल्बिषैः ॥

देव्या ध्यानं मयाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं महत् ।

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वकामफलप्रदम् ॥

**Colophon.**

इति श्रीवैद्यतिकरहस्यं तन्त्रोक्तं समाप्तम् । शुभम् ।

**विषयः ।** चण्डिकापूजाविधानम् । पूजाकरणे फलतिशयकथनम् ॥

**No. 107. दैवकीनन्दनम् .** ( ज्योतिर्ग्रन्थः खण्डितः ) By दैवकीनन्दनः .

Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kāliganja grāma Dakṣiṇābhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcāna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीदैवकीनन्दनमादिभूतं,

प्रणम्य विश्वेशमेषवन्द्यं ।

विधीयते दैवकीनन्दनाख्यं,

दैवज्ञमोदाय चिताय शास्त्रम् ॥

आदौ भास्करमीश्वरं ... .. साक्षात् सुराणां वरं

विश्वेश्वरं विश्वगतं ... .. ।

नानाशस्त्रमुपास्य भास्करमतस्त्रालोक्य वाराहकं,

ज्योतिःशस्त्रमकल्पयन्ममिदं श्रीदैवकीनन्दनः ॥

बुधानाञ्च विबुद्धीनां बोधाय विबुधोपमं ।

विदधाति मन्त्राबुद्धिदैवज्ञद्रुतबुद्धये ॥

यद्यस्ति वाङ्मना भट्टेति प्रवेष्टुं,

ज्योतिःक्रियायामिदं दत्तचित्तं ।

न ज्योतिषे नास्ति विना जगत्यां,

क्रिया चि काचित्तिदिदं रक्षीहम् ॥ (?)

अथ नक्षत्राणि ! अश्विनी भरणी ज्येष्ठा रोहिणी मृगशिरा ... ..

... .. एषामधिष्ठात्री देवता यथा । अश्वि-यम-दहन-कमलज-

शशि-शुक्लभूत ... .. ततो राशिनाम ।

मेघद्विपनिधुनककंठसिंहकन्यातुलाबिह्वधनुर्मकरकुम्भमीनाः ।

अथ योगाः ।

विष्णुभ्यः प्रीतिरायुष्यान् सौभाग्यः शोभनस्तथा ।

अतिगण्डः सुकम्पा च धृतिः शुनस्तथैव च ॥

गण्डो वृद्धिर्भुवस्तथैव व्याघातो हर्षणस्तथा ।

वज्रस्यारूढं व्यतीपातो वरीयान् परिधः शिवः ॥

साध्यः सिद्धः शुभः शक्रो ब्रह्म इन्द्रश्च वैधृतिः ॥ इत्यादि ।

End.

अथ नक्षत्रगुणः । प्रियभूषणः शुभदः दक्षोऽश्विन्यां ॥ १ ॥ ... ..

... ..

धनी मधुरवाक् प्रजावान् स्त्रीजितो धार्मिकः सुखी जितशत्रुस्त्वष्टि-

ब्रह्मे ॥ १६ ॥ पूर्णाङ्गः शुभगः शूरः शुचिर्बलवाक् पौष्णे ॥ १७ ॥ \* ॥

Colophon.

इति माण्ड्ये दैवकीनन्दने तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥ \* ॥

मीने प्राप्ते रवेरंशे चन्द्रमाने शनेर्दिने ।

समाप्ता पुस्तिका चैषा श्रीरामसुन्दरशर्माणा ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । नक्षत्रकथनम् । नक्षत्राधिष्ठातृदेवताकथनम् । राशि-  
कथनम् । योगकथनम् । करणकथनम् । वारकथनम् । रव्यादिवाराणां गुणकथनम् । गोच-  
रादिप्रज्ञाणां गुणदोषकथनम् । एते विषयाः प्रथमाध्याये वर्तन्ते । द्वितीयाध्याये तावत्,—

दशक्रमकथनम् दशफलकथनम् । दशस्थितिकथनम् । षडष्टककथनम् । त्रीतिहादश-  
कथनम् । विवाहे कन्याया गोचरादियष्टफलकथनम् विवाहे मासदोषकथनम् । राशीनां  
जातिकथनम् । वर्षनिर्णयश्च । छतौथाध्याये तु,— गणकथनम् । नवान्नभक्षणविधिः । नूतन-  
पूपभक्षणविधिः । गर्भधारणक्रमेण जन्मप्रकरणम् । स्तेवक्रमकथनम् । बालनिष्क्रमणम् । अन्न-  
प्राशनम् । चूडाकरणम् । कर्णवेधः । विद्यारम्भः । उपनयनम् । वस्त्रालङ्कारधारणम् । देव-  
प्रतिष्ठाकथनम् । द्रविषाधाननिषेधः । कूपणनम् । अक्रयणीयकथनम् । यात्राप्रकरणम् ।  
वास्तुलक्षणम् । गृहचारम्भः । नववध्वागमनम् । रोगविमुक्तिस्नानम् । राशीनां गुणकथनम् ।  
नक्षत्राणां गुणकथनञ्चेति ।

No. 108. धातुगणः . By भौमसेनाचार्यः . Substance, palm-leaf,  
14×1½ inches. Folia, 16. Lines, 4 on a page. Extent, 300 ślokas.  
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhi  
Baidyabelghariyā, Babu Çaçibhūṣaṇa Çakravartī. Appearance, old.  
Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

सूत्राणि धातवः शब्दा वेदशास्त्रप्रयोगिनः ।

व्याहृता मुनिना येन तस्मै पाणिनये नमः ॥

भू सत्त्वायाम् । इत्यादि ।

End.

आदौ च एवं ।

दृढाविति दृढिशब्दः मध्येऽपि दृढस्त्विति ।

दृढेरिति दृढिशब्दः एवञ्च मङ्गलं शास्त्रम् ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीआचार्यभौमसेनेन प्रणीतो धातुगणः समाप्तः ॥\*॥ नमो गणपतये ॥\*॥

विषयः । धात्वर्थनिरूपणम् ।

No. 109. धातुप्रबोधः . By काकिदासचक्रवर्ती . Substance, country-  
made paper, 13×3 inches. Folia, 55. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200  
ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā,  
Vikramapura, Vidgṛ, Paṇḍita Īcānacandra Smṛtipañcānana. Appearance,  
tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

संसारध्वानविध्वंसि चतुर्वर्गप्रदं नृणाम् ।

इंद्रे ऋद्धपदाभोजमात्मनः कामसिद्धये ॥

धीर-श्रीरामगोविन्दचक्रवर्त्तिमहोजसः ।

जितस्त्रियशःकतेरादेशात् कृतनिश्चयः ।

वाचस्पतिप्रतिमभूसुरकामदेव

वाचस्पतेस्तनयसद्गमि सन्निविष्टः ।

धातुप्रबोधमसुमङ्ग शिशुप्रियार्थं

संचेपतः प्रकृतये द्विजकालिदासः ॥

धातवो द्विविधाः प्रोक्ता सकर्माकर्म्मभेदतः ॥

End.

प्रायशो बोध्यन्ते न प्रदर्श्यन्ते ते च यथाविधानं ज्ञास्यन्ते ॥

Colophon.

इति कालिदासचक्रवर्त्तिकृत-धातुप्रबोधे पञ्चमपरिच्छेदः ॥ \* ॥

विषयः । धातुर्थादिनिरूपणमुखेन तद्रूपादिकथनम् ।

No. 110. धान्याचलादिदानतत्त्वं . Substance, country-made paper, 12 x 3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent, 400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma Post Office, Raghunāthapura, Nerogrāma, Paṇḍita Veṅkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

प्रणम्य जगतामीशं ज्ञानकामप्रदं शिवम् ।

धान्याचलादिदानेषु तत्त्वं वक्ष्यामि यत्नतः ।

तदाह मत्स्यपुराणम् ।

महादेवं प्रति देवर्षिप्रश्नः ।

भगवन् श्रोतुमिच्छामि दानमाहात्म्यमुत्तमम् ।

यदक्षयं परे लोके देवर्षिगणपूजिते ॥ इत्यादि ।

End.

अथ दानपूर्वोत्तरदिने निवेदनोपवाससङ्कल्पवाक्ययोः परदिने च दान-  
सङ्कल्पपुण्यादादिवाचनवरणवाक्येषु धान्याचलपदस्थाने शर्कराचलनिवेशात्  
वाक्यं कुर्यात् सख्यादिप्रस्थापनब्राह्मणगृहप्रस्थापनञ्च कर्म्म धान्याचलयन्ये-  
नैव कर्त्तव्यम् ॥ \* ॥



**Colophon.** इति शर्कराचलदानम् ॥ \* ॥ इति धान्याचलादिप्रमाणप्रयोगौ ॥  
श्रीगुरुवे नमः ॥

**विषयः ।** धान्याचलादिदानविधिस्तत्प्रयोगादिश्च ।

**No. 111.** नरजन्मलक्षणम् . By विद्यार्णवः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 106. Lines, 4 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Lohajanga Post Office, grāma Ākiyādhala, Paṇḍita Kācīnātha Tarkālankāra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमः श्रीगुरुवे ।  
नत्वा सूर्यपदद्वन्दं गुणं विभुवनेश्वरम् ।  
यच्छे विद्यार्णवः श्रीमान् नराणां जन्मलक्षणम् ॥ इत्यादि ।

**End.** ... ..  
... ..  
आयुः श्रियं ददतु यस्य नरस्य कोष्ठे  
शास्त्रं विचार्य गणयामि गुरोः प्रसादात् ॥

**Colophon.** ( खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ) ।

**विषयः ।** कोष्ठोगणनकरणादिनियमः ।

**No. 112.** नमोदामाहात्म्यम् . ( स्कन्दपुराणीय-रेवाखण्डान्तर्गतम् ) Sub-stance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 424. Lines, 9 on a page. Extent, 5,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1938. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

**Beginning.** श्री गणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीनर्मदायै नमः ।  
मार्कण्डेय उवाच ।

पुराणानाञ्च सर्वेषां प्रारम्भे यासपूजनम् ।  
हिरण्यकर्णमुद्राभ्यां करमुद्रादिसंयुतम् ।  
वस्त्राणि पञ्च देयानि वज्रसूत्रानि भक्तितः ।  
तदन्ते च तथा देया दक्षिणा पुष्कला नृप ॥



नाम १३ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे पुरसिञ्चेत्तरादिलिङ्गवर्णनं नाम १४ अः । इति  
 स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे निषादशिवलोकप्राप्तिर्नाम १५ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे  
 नागेत्तरतीर्थवर्णनं नाम १६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे जनकयज्ञो नाम १७ अः ।  
 इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे सप्तसारस्रततीर्थकीर्तनं नाम १८ अः । इति स्क० पु० नर्मदा-  
 साक्षात्मे १९ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे २० अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे  
 कुजासङ्गमो नाम २१ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे २२ अः । इति स्क० पु० नर्मदा-  
 साक्षात्मे घृतकुल्यामधुकुल्यासाक्षात्मे २३ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे कुजासङ्गमो नाम  
 २४ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे साञ्जेश्वरपुराणानुकीर्तनं नाम २५ अः । इति स्क० पु०  
 नर्मदासाक्षात्मे मण्डलेश्वरकीर्तनं नाम २६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे गर्दभेश्वरतीर्थ-  
 वर्णनं नाम २७ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे गौरीखण्डाख्यानं नाम २८ अः । इति  
 स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे २९ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे वाणाशुरवरप्रदानो नाम  
 ३० अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे हिरण्यवाञ्छवरप्रदानो नाम ३१ अः । इति स्क० पु०  
 नर्मदासाक्षात्मे पञ्चलिङ्गवर्णनं दीक्षादिष्टपिमोक्षणं नाम ३२ अः । इति स्क० पु० नर्मदा-  
 साक्षात्मे ब्राह्मणभाष्यसप्तसर्गारोहणं चक्रतीर्थवर्णनं सुवर्णपुरहृतमोक्षणं नाम ३३ अः ।  
 इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे हिमाञ्जलेश्वरार्थं पातालेश्वरवर्णनं नाम ३४ अः । इति स्क०  
 पु० नर्मदासाक्षात्मे सान्नालतीर्थवर्णनं इन्द्रद्युम्नवरप्रदानो नाम ३५ अः । इति स्क० पु०  
 नर्मदासाक्षात्मे वैदूर्यपर्वतवर्णनं नाम ३६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे कपिला-  
 सङ्गमे बह्मदत्त(?)वरप्रदानो नाम ३७ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे विजयवाख्यानं  
 नाम ३८ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे ३९ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे  
 विमलेश्वरकीर्तनं बहुभारद्वाजादिष्टपीषां सानुग्रहं व्याघ्रेश्वरवर्णनं नाम ४० अः । इति स्क०  
 पु० नर्मदासाक्षात्मे पर्वतसूत्रवेष्टनमहिमा नाम ४१ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे  
 कावेरीसङ्गमो नाम ४२ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे ध्वजाविमलारोपणविधिखण्ड-  
 वेगासर्गसोपानपद्धतिर्नाम ४३ अः । इति स्क० पु० ररणीसङ्गममहिमाकथने निमिनास  
 राजर्षिमोक्षणं नाम ४४ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे ररणीसङ्गमे सूर्यसेनवरप्रदानो  
 नाम ४५ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे ररणीमहिमा ब्रह्मदुर्वासीवरप्रदानो नाम  
 ४६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे भरतवरप्रदानो नाम ४७ अः । इति स्क० पु०  
 नर्मदासाक्षात्मे भृगुसाक्षात्मा नाम ४८ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे ४९ अः । इति  
 स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे कपिलासङ्गमो नाम ५० अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे  
 कुवलयाश्वसर्गारोहणं नाम ५१ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे नरकवर्णनं नाम ५२ अः ।  
 इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे नरकाख्या नाम ५३ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाक्षात्मे

कूर्ममृगतिशक्ते (?) नाम ५४ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये राजर्षिशशाङ्कचरितचन्द्रवर-  
प्रदानो नाम ५५ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्तनं नाम ५६ अः । इति  
स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्तनं नाम ५७ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये  
माहकालोकादिवर्णनं नाम ५८ अः । इति स्क० पु० न० मा० माहकालोकादिवर्णनं नाम ५९ अः ।  
इति स्क० पु० न० मा० शिवमहिमा नाम ६० अः । इति स्क० पु० न० मा० युवनाथसत्यधर्मयो-  
राख्यानं नाम ६१ अः । इति स्क० पु० न० मा० शिष्टादि-ऋषि-रन्निदेवसंवादो नाम ६२ अः ।  
इति स्क० पु० न० मा० रन्निदेवसंवादो नाम ६३ अः । इति स्क० पु० न० मा० कुलामाहात्म्ये  
६४ अः । इति स्क० पु० न० मा० कुलामाहात्म्ये ६५ अः । इति स्क० पु० न० मा० अगस्त्य-  
प्रत्यागमनो नाम ६६ अः । इति स्क० पु० न० मा० अशोकवनिकावर्णने ६७ अः । इति स्क०  
पु० न० मा० वागीश्वराख्यानं नाम ६८ अः । इति स्क० पु० न० मा० सप्तसारखततीर्थवर्णने  
६९ अः । इति स्क० पु० न० मा० वाराहतीर्थवर्णने ७० अः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्ल-  
तीर्थे वृद्धकीर्तने ७१ अः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्लतीर्थमहीवर्णने ७२ अः । इति स्क०  
पु० न० मा० कोकिलाख्यान-विष्णुमूर्तिनाम ७३ अः । इति स्क० पु० न० मा० रोहिणीतीर्थ-  
वर्णने ७४ अः । इति स्क० पु० न० मा० भृगुतीर्थवर्णनं नाम ७५ अः । इति स्क० पु० न० मा०  
रेवासगरसङ्गमे भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७६ अः । इति स्क० पु० रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये  
रेवासगरसङ्गमे भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७७ अः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये  
रेवाखण्डकल्पकल्पान्तविवरणं नाम ७८ अध्यायः । इति सम्पूर्णम् ।

No. 113. नव्यधर्मप्रदीपः . By छपारामः . Substance, country-made  
paper, 18 x 4½ inches. Folia, 68. Lines, 11 on a page. Extent, 4,200 śloka.  
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura  
Post Office Khaḍḍāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara.  
Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ कालिकायै नमः ।

शोणाक्षरस्मितमुखेन्दुविलासलक्ष्मीम्

विश्वकमनोहर × × × निगमञ्जनाभः ।

हृत्पुण्डरीकमभितिष्ठति शम्भवं यो

भृङ्गायमानचरणोऽखिलधर्मसाक्षी ॥

लोहालकः कवलकुक्षितपाणिकोपः

स्त्रीताभिरामसितपङ्कजलोचनयोः ।

पायादपायवङ्गलादिह मां विभूत्यै  
 गोपीजनान्ननिभोऽखिलधर्मसाक्षी ॥  
 चित्ति-जल-शुचि-पवन-द्यो-यजमानेन्द्रकंशूर्तिर्जयति ।  
 विश्वं परिरभ्य X X नम ईशावेन्दुसौलये तस्मै ॥  
 विपुलतनुरतीवनिस्त्रिभिः  
 पलितशिराः करिविन्दुशेषशूर्तिः ।  
 स्मृतिषु नयविदर्शपारद्वया  
 जयति गुणैर्यरामनामधेयः ॥  
 हंसविव पुण्यपक्षौ चिलोकचन्द्रः कृष्णचन्द्रः ।  
 सीमामयस्रवन्तीतीरचरौ नरपती जयताम् ॥  
 तर्कादितन्त्रपरतन्त्रविशुद्धबुद्धि-  
 रामन्दकन्दभरतेषु विशारदस्य ।  
 तावेतयोर्विषदकीर्तिलतावितान-  
 ष्वायां निषेव्य सुखिनौ सुकवी शयाते ॥  
 तौ प्रीणयन् सुवलिताञ्जलि साधुता वा  
 (?) सद्गुरुवासतनयो ह्यय वंशजन्मा ।  
 मन्वादिशास्त्रममलौकिकधर्मजातं  
 पूर्वैरितो व्यक्तं समुदीरयामि ॥  
 वैषयेन व्यक्तं सूर्यसूर्या-  
 नम्पारम्भः श्रीकृपारामनाम्ना ।  
 निर्मलञ्च श्रीकृष्णपादारविन्दे  
 व्यातेनेऽयं नवधर्मप्रदीपः ॥  
 गौडाः स्मृतौ साम्प्रतमाद्रियन्ते  
 प्रायेण नयानुमतान् हि धर्मान् ।  
 अतोऽत्र गौडादत एव धर्म-  
 प्रकाशने स्थानम् पक्षपातः ॥  
 ... ..  
 ... .. ।  
 विश्वाधारं तं प्रपञ्चादिचेष्टं  
 कालं यद्यास्यर्थतो भेदतश्च ॥

यद्यप्यखण्डानन्दबोधः परमात्मा सर्ग-स्थिति-लय-लीन-सकलाधारः सनातनः  
शुभाशुभकर्माफलदानप्रतिभूरकः कालोऽखण्डदण्डायमानः सिद्ध एव यथाह ।

विष्णुपुराणम् ।

कालस्वरूपं रूपान्तरिणोर्मैवेयं वर्तते ।

विष्णुधर्मोत्तरम् ।

अनादिनिधनः कालो यद्रः सङ्कर्षणः स्मृतः ।

कलनात् सर्वभूतानां स कालः परिकीर्तितः ॥ इत्यादि ।

End.

अथ ब्राह्मणवधप्रायश्चित्तमुक्त्वा यस्मैः सद्यः सम्बन्धं कुर्यात् तस्यापि प्रायश्चित्त-  
मभिधाय सुमनुनोक्तमिति । तेनाततायिवधे नैतत् स्वरूपं पूर्वोक्तनिषेधकम् ।  
दोषोऽप्येवेति स्वरूपं अततायिवधिरिक्तवधे दोषप्रतिपादकं गोब्राह्मणात्  
ज्ञातः प्रायश्चित्तं कुर्यादिति तु प्रायश्चित्ताज्ञानप्रतिपादकं गोहेतुकं ज्ञानं  
व्यासेन प्रतिपादितम् । तथाच व्यासः ।

श्रूयन्ते यानि तीर्थानि त्रिषु लोकेषु विभुतः ।

अभिषेकः समस्तेषां गवां शृङ्गोदकस्य च ॥

ब्राह्मणशब्देनात्र विधिवाच्यमपेक्षितं तद्हेतुकं ज्ञानं यथाविहिताधर्मार्थ-  
पूर्वकम् । तेन गोहेतुकं ज्ञानो ब्राह्मणहेतुकं ज्ञातश्च प्रायश्चित्ताधिकारी  
भवति नत्वाश्रयनमावेष्टेति वाक्यार्थः ।

Colophon. ( अतःपरं खण्डितम् ) ।

विषयः । कालनिरूपणम् । धर्माधर्माणामादिकारणकथनम् दशविधसंस्कार-तित्यादि-  
शौर्द्धदेष्टिक-गृद्धि-श्राद्ध-आह्निकाचार-दृष्टापूर्तादिसमस्तधर्माणां निरूपणम् । स्वर्गापवर्गदधर्मो-  
निरूपणम् । राजधर्मानिरूपणम् । धर्माधर्मविवर्तनकथनञ्च ॥

No. 114. नारायणाक्षरत्नमाला By भगवद्गोस्वामी. Substance, country-  
made paper, 11×4 inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 1,150  
çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District  
Medinipura Candrakopā Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance,  
tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नारायणं परं धाम नौमि बोधदुःखाग्रये ।  
यन्नामाकौदयो जनि मायामोहतमस्त्रिनौम् ॥

प्रातः प्रबुध्य गुरुं देवस्य नमस्कृत्य बद्धाङ्गीपदेनोत्थाय स्वस्तिकाद्यासनेनो-  
पविश्य ... ब्रह्मरन्ध्रान्तं ज्योतिर्मयं देवं ध्यात्वा ... आवागच्छकं निर्वर्त्त-  
भौचं दन्तधावनं च कृत्वा मूलमन्त्रेण सुखं प्रप्त्वात्याचम्य मन्त्राभिषेकपूतदेहः  
देवनिष्ठास्त्रयसपाकृत्य पुण्यादिना अभ्यर्च्य स्नायात् ॥ इत्यादि ।

End.

अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।  
ग्रहणैर्लोकस्य चेन्दोर्वां शुचिः पूर्वमुपोषितः ॥  
नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रे जले स्थितः ।  
ग्रासाद्विमोक्षपर्यन्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः ॥  
अनन्तरं तद्दर्शनं क्रमाद्ब्रह्मादिकं चरेत् ।  
तदन्ते मन्त्रसिद्ध्यर्थं गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥  
ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्यात् देवता च प्रसीदति ।  
अथवा देवतारूपं गुरुं भक्त्या प्रतोषयेत् ॥  
पुरश्चरणद्वीनोऽपि मन्त्रौ सिध्येन्न संशयः ।  
एवं साधितमन्त्रस्तु काम्यकर्माण्याचरेदिति ॥

Colophon. इति श्रीभगवद्गोस्वामिकृता नारायणार्चारलमाला समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । प्रातःकृत्यनिरूपणम् । वास्तुदेवपूजानिरूपणम् । नारायणबीजादिनिरूपणम् ।  
नारायणपूजाविधिः । दशाङ्गपुपासनाभेदनिरूपणम् । मन्त्रसिद्धिप्रकारकथनम् । मन्त्रसिद्धौ  
पुरश्चरणस्य आवश्यकताकीर्तनम् । पुरश्चरणमकृत्वापि मन्त्रसिद्धिर्भविष्यतीति कथनम् ॥

No. 115. नृसिंहपूर्वतापनीयोपनिषद्दीपिका . ( षट्चक्रोपनिषद्दीपिकास-  
हिता ) By नारायणः . Substance, country-made paper, 13×7 inches.  
Folia, 33. Lines, 12 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Nāgara.  
Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance,  
fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । ॐ श्रीगुरवे नमः ।  
ॐ नृसिंहतापनी पूर्वपक्षोपनिषदुज्ज्वला ।  
खण्डानि सप्त चत्वारि चैकं त्रीणि च बीणि च ॥  
सशक्तिकः परस्पररोजादिरनन्ता इत्युक्तमद्वैतप्रकरणे स च खलीलया जगत्  
तनोति धर्माधर्मौ चान्योन्यप्रतियोगिनावाक्यमानौ राजैव भद्रे विलोक-

यितुं निर्मिमौते तदधिकारिणश्च समायाकल्पितान्यज्ञानिनो जीवानावि-  
ष्करोति तेषु च धर्माधर्मानुसारिणानुग्रहनिग्रहावातनोति तत्र यदा  
केचिदधर्माः स्वकृतधर्माधर्मावस्थाभङ्गाय प्रवर्तते तामिग्रहीतुं स्वयमदेहो-  
ऽपि देहवान् इवाभाति तदावतीर्ण इत्युच्यते । तेऽप्यवतारा भगवदीप्सा-  
नुरोधेन चतुर्विधाः गुणावताराः पूर्वावताराः कल्पावताराः श्वावतारा-  
श्च तत्र गुणावतारा यथा चतुर्मुख-चिन्मय-चतुर्भुजादयः ते श्लोकैकं  
गुणप्रधानत्वाद्गुणावतारा इत्युच्यन्ते पूर्वावतारा यथा नारसिंह-दाशरथि-  
देवकीपुत्रादयः ते हि गुणसाम्येन सकलभागवतैश्वर्यपूर्णत्वात् पूर्वावतारा  
उच्यन्ते । कल्पावतारा यथा नरनारायण-कपिल-व्यासादयः ते श्लोकैक-  
कार्यार्थमेकैकमैश्वर्यमायिर्भावयन्तः कल्पावतारा इत्युच्यन्ते । श्वावतारा  
यथा कार्त्तवीर्यार्जुन-नारद-भरत-पाण्डवेयार्जुनप्रभृतयः तेषु ह्यस्ति जीवांशो-  
ऽस्ति च पारमेस्वरांशः उभयथा (स्वान् अपारम्भ्यां ?) कार्यदर्शनात् तत्र  
परं तत्त्वं वेदानैवपदेशं तदुच्यवस्थाद्वययुक्तं निर्यापारश्च तत्र निर्यापारं  
निर्गुणं स्वरूपज्ञानेनापवर्गदं सव्यापारं समुपान्तु स्नानुग्रहेण तेनोभयमपि  
ज्ञेयं ध्येयमुपास्यतेति परमकारणिको वेदः शान्तं रूपमुद्दिश्य सानुग्रहं  
तूपदेष्टुं प्रवृत्तः । प्रथमं तावत् मायासाधोपादानं भौतिकं प्रातिभासिके  
स्नेहामयं स्वरूपानतिरिक्तं वस्तुतो गन्धर्वनगरीसममौखरोपितं नारसिंहं  
स्वरूपं मन्त्रतोऽर्थतश्च निर्णेतुमारभमाणो जगन्मङ्गलस्य भगवतो भजने प्रत्यु-  
च्चनिरासार्थमाशीरूपमङ्गलमाचरति ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम इत्यादि ।  
तापनीयोक्तस्तु पञ्चाङ्गन्यासपञ्चोऽनेन वा ध्यानेनापि विकल्पातेऽधिकफलार्थ-  
त्वात् —

End.

नारायणेन रचिता श्रुतिमाधोपजीविना ।

अस्मद्वचनपदवाक्यानां षट्चक्रस्य प्रदीपिका ॥

Colophon.

इति षट्चक्रोपनिषद्दीपिका समाप्ता ॥

श्रुतिं चोत्तरतापन्यां चिंश्यां स्युः खण्डका नव ।

श्रुतैः परमं रूपं प्रणवेनात्र गीयते ॥

पूर्व्यतापन्यनुष्टुप् विष्टुप् नापरा उत्तरा प्रणवद्वारा नारसिंहं रूपं निर्णेतु-  
मारभ्यते तत्रापि मङ्गलार्थं भद्रमित्यादि शान्तिः शान्तिः शान्तिः पाठः ॥ \* ॥

विषयः । श्रुतिं च पूर्व्यतापनीयोपनिषद्वाङ्मयम् । षट्चक्रोपनिषद्वाङ्मयम् ।



No. 116. नैमिषारण्यमाहात्म्यम् (स्कन्दपुराणीयं) । Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1908. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः पुरुषोत्तमाय ॥  
 पुरा कृतयुगे चैव ऋषयः शौनकादयः ।  
 नैमिषारण्यमागत्य तप उग्रं चकार सः ॥ (?)  
 अधोधानगरे रम्ये स्वयम्भुः प्रथिवीपते ।  
 सरोजवदना भार्या सत्यरूपा पतिव्रता ।  
 राज्ञा वशिष्ठमाह्वय ऋषीणां सर्वमागता ॥ (?) इत्यादि

End. कृतोपवासो द्वादश्यां ततः पूर्वन्तु पारणम् ।  
 त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां पौर्णमास्याश्च सा वसेत् ॥  
 सर्वपापविनिर्मुक्ता विष्णुलोकं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे नैमिषारण्यमाहात्म्ये उमामहेश्वरसंवादे मिश्रित-  
 माहात्म्यं पञ्चदशदिनवासः × × × × षोडशोऽध्यायः ॥ संवत् १८०८

विषयः । १ अध्याये, उमामहेश्वरसंवादेन मूलप्रकृतिनिरूपणम् । २ ये, चक्रतीर्थ-  
 माहात्म्यादिकथनम् । ३ ये, तीर्थयात्राविध्यादिः । ४ र्थे, द्वितीयादिप्रवासफलादिकथनम् ।  
 ५ मे, तृतीयादिप्रवासफलकथनम् । ६ छे, चतुर्थ्यादिप्रवासफलादिकथनम् । ७ मे, षष्ठदिवसादि-  
 प्रवासफलादिकथनम् । ८ मे, सप्तमदिवसादिप्रवासफलादिकथनम् । ९ मे, अष्टमदिवसप्रवास-  
 फलकथनम् । १० मे, नवमदिवसप्रवासफलकथनम् । ११ श्रे, ब्रह्मावर्तमाहात्म्यकथनम् । १२ श्रे,  
 पुष्करमाहात्म्यकथनम् । १३ श्रे, चंसचेवमाहात्म्यकथनम् । १४ श्रे, मूलभेदमाहात्म्यकथनम् ।  
 १५ श्रे, शालिनौमाहात्म्यम् । १६ श्रे मिश्रितमाहात्म्यकथनश्चेति ॥

No. 117. न्यायदीपिका . By रामकृष्णतर्कावर्तसमद्वार्याः . Substance,  
 country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page.  
 Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1737. Place of  
 deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita  
 Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. प्रथम्य परमात्मानं सतानन्दं ततो गुहम् ।  
 न्यायशास्त्रं ऋजूर्ध्वं ईश्वरज्ञानहेतवे ।

अथ वागीश्वरं नत्वा आचार्यं पितरं तथा ।

तर्कावतंसः श्रीरामकृष्णः × × × दीपिकाम् ॥

तत्र त्रिविधा चास्य शास्त्रस्य प्रवृत्तिः उद्देशो लक्षणं परीक्षा च । उद्देशश्च नाममात्रेण कीर्तनम् । लक्षणस्य साधारणो धर्मः । ललितस्य लक्षण-मुपपद्यते नवेति विचारः परीक्षा । भावकार्यस्य चोपनिषद् कारणानि भवन्ति । समवायिकारणं असमवायिकारणं निमित्तकारणञ्च । आद्यं यत्समवेतं कार्यमुत्पद्यते तत् । द्वितीयन्तु समवायिकारणप्रत्यासन्नत्वे सति कारणम् । तृतीयन्तु एतदुभयभिन्नकारणम् । इत्यादि ॥

End.

अतएव सर्व्वधियां सामर्थ्यमिति । अत्र नैयायिकाः ननु विशिष्टबुद्धि-विशेषणसाध्या बुद्धिलात् दृष्टीति बुद्धिवत् प्रत्येकज्ञानस्य कारणत्वे उभय-वत्त्वानभिज्ञपरादनुमित्यापत्तेः । वङ्गिवायो धूमः आलोकः पर्व्वतवृत्ति-रित्यादेः । अतो विशिष्टज्ञानस्यैव कारणत्वं न तु ज्ञानद्वयस्य अतएव ख्यातौ व्यधिकरणप्रकारकत्वमिति । इति षोडशपरिच्छेदः ।

Colophon.

इति श्रीरामकृष्णतर्कावतंसभट्टाचार्यविरचिता न्यायदीपिका समाप्ता ।

श्रीज्ञानन्दरामदेवशर्मणो लिपिरियं पुस्तिका च । शुभमस्तु शकाब्दाः १७२७ ।

विषयः । उद्देशलक्षणपरीक्षात्मकविविधशास्त्रप्रवृत्तिनिरूपणम् । समवायिप्रवृत्तिविविध-कारणनिरूपणम् । प्रमाणप्रमेयादिषोडशपदार्थनिरूपणम् । षडिन्द्रियनिरूपणम् । उपमान-निरूपणम् । शब्दनिरूपणम् । मङ्गलवादः । प्रामाण्यवादश्चेति ॥

No. 118. न्यायसूत्रम् वा न्यायसूत्रोद्धारः. By. वाचस्पतिमिश्रः. Sub-stance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent, 130 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khadāra, Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ काली जयति ।

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरस्वरिणा ।

लिख्यते मुनिसूक्ष्म-श्रीगौतममतं मन्वत् ॥

प्रमाण-प्रमेय-संशय-प्रयोजन-दृष्टान्त-सिद्धान्त-वयव-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-वि-तण्डा-हेलाभास-खलु जाति-निप्रवृत्त्यनानां तत्त्वज्ञानाग्निःश्रेयसाधिगमः ।

दुःखजकदोषमिथ्याज्ञानानामुत्तरोत्तरोपाये तदनन्तरापाद्यादपवर्गः । प्रत्य-

चानुमानोपमानशब्दाः प्रमाणानि । इन्द्रियार्थसन्निकर्षोत्पन्नं ज्ञानमपदेशम-  
व्यभिचारिव्यभिचारिव्यवसायात्मकं प्रत्यक्षं अथ तत्पूर्वकमनुमानं विविधं  
पूर्ववत् शेषवत् सामान्यतो दृष्टम् । इत्यादि ।

End.

स्वपक्षे दोषाभ्युपगमात् परपक्षे दोषप्रसङ्गी मतानुज्ञानिग्रहस्थानप्राप्तस्या-  
निग्रहः पर्यानुयोध्यापेक्षया अनियग्रहस्थाने नियग्रहस्थानानुयोगे निरनुयो-  
ध्यानयोगः । सिद्धान्तमभ्युपेत्यानियमात् कथाप्रसङ्गोऽपसिद्धान्तः । ज्ञेया-  
भासाश्च यथोक्ताः ।

Colophon.

इति सूत्रोदारे पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयमाह्निकम् । नियग्रहस्थानविशेष  
लक्षणं नाम समाप्तः पञ्चमाध्यायोऽपि ॥  
शिवेनोरसि विष्टौ पादौ नलापवर्गदौ ।  
बलेखि न्यायसूत्राख्यं चैत्रवस्त्रचिवाचरे ॥

विषयः । प्रमाण-प्रमेय-संशय प्रयोजन-दृष्टान्त-अवयव-सिद्धान्त-तर्क-निर्णय-वाद-अल्प-  
वितण्डा-ज्ञेयाभास-ज्ञल-जाति-निग्रहस्थानानां निःशेषकारणानां निरूपणम् ।

No. 119. न्यासतिलकम् ( सटीकम् ). By वेङ्कटनाथः . Substance,  
country-made paper, 12 x 5½ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page.  
Extent, 400 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1879. Place of  
deposit, District Medinipurā, Candrakōṇā, Mohanta Bharata Rāmanuja  
Dāsa. Appearance, new. Verse and prose. Correct.

Beginning.

गुरुभ्यस्तद्गुरुभ्यश्च नमोवाकमधीमहे ।  
दृषीमहे च तत्राद्यौ दम्पती जगतां पती ॥  
प्रायः प्रपदने पुंसां पौनःपुन्यं निवारयन् ।  
हस्तः श्रौरङ्गभर्तुर्मानव्यादभय + + + ॥  
अनादेर्निस्सीम्नो दुरितजलधेर्यद्विबपमं  
विदुः प्रायश्चित्तं यदु-रधु-धुरौणाशयविदम् ।  
तदारम्भे तस्या गिरमवदधानेन मनसा  
प्रपद्ये तामेकां त्रियमखिलनाथस्य मधिपौम् ॥  
महेन्द्राग्निविष्णुब्रह्मतिष्ठु मङ्गलप्रभृतिवत्  
प्रथमये तत्त्वे परिणमितवैशिष्ट्याविभवान् ।  
अष्टव्यलं धृत्वा कमितुरधिगम्यलज्जननीं  
त्रियं श्रौतापाङ्गामहमशरणो यामि शरणम् ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीमते ।

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेशरी ।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

बाधूल श्रीनिवासार्यप्राप्तेवेदान्तसम्पदम् ।

लक्ष्मणार्यदयापावं श्रीनिवासमुखं भजे ॥ इत्यादि ।

End.

आचार्यार्द्रहृद्यसमधिगमे लब्धसत्त्वं तदाले

विस्त्रिष्टास्त्रिष्टपूर्वोत्तरदुरितभरं यापिताराब्धदेहम् ।

नीतं लतकैस्त्वया वा निरवधिक्षुद्रयोद्भूतबोधादिरूपं

लङ्घ्यैकस्वभोगं दयितमनुचरं लतृते मां कुरुष्व ॥

विधानं रत्नेशदधिगतयतो वेङ्कटकवेः

स्फुरद्वर्णं वक्त्रे परिकलयतां न्यासतिलकम् ।

इक्षामुचायेष प्रणतजनचिन्तामणिगिरिः

सुपर्यङ्गे सेवां दिशति फणिपर्यङ्करसिकः ॥ इति ॥

टीकायाः शेषवाक्यम् ।

वेदान्ताचार्यपद्यानां भावं को वक्तुमर्हति ।

तथापि तत्कृतिव्याख्यानकार्षे तत्प्रसादतः ॥

श्रीमद्-वेङ्कटनाथार्य-कृष्णपरिणामतः ।

श्रीन्यासतिलकव्याख्या कृता सङ्निर्विशोध्यताम् ॥

वेदान्ताचार्यसन्दर्भव्याख्याने कृतसादसम् ।

समर्थं मां क्षमासारा विदुषामपि दुष्करे ॥

श्रीभाष्यश्रीनिवासेन कौशिकान्वयशोभिना ।

कृतेयं न्यासतिलकव्याख्या ग्राह्या विचक्षणेः ॥

Colophon.

इति श्रीन्यासतिलकव्याख्यानं समाप्तम् । ग्रन्थस्य श्रीरक्ष । श्रीग्रन्थ-

संवत् १८७६ ।

विषयः । श्री-श्रीलक्ष्मण-रङ्गनाथादिदेवतास्तवः ।

No. 120. पञ्चवटीमाहात्म्यम् . (पद्मपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 12x9 inches. Folia, 49. Lines, 9 on a page. Extent, 800 glokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसौतारामचन्द्राय नमः ॥

जटाजोर्धारणान्तरगतसरितौरनिनदत्-

खगश्रेणीकोलाहलविगतनिद्रा भगवती ।

पिपाय खौ कर्षौ स्वपति तु तदा तत्कुचयुगं

निजानन्दः शम्भुः स्पृशति सुखहेतुर्भवतु नः ॥

जैमिनिस्वाच ।

कलौ युगे पापमयी धरित्री

धर्मो गतः सर्वजनात् श्रुतिषाः ।

वर्णाश्रमा नैव वसन्ति तस्मां

दिवौकसः कापि गता मुनीन्द्राः ॥

तस्मिन् कलियुगे घोरे क वस्तव्यं द्विजातिभिः ॥

मार्कण्डेय उवाच ।

साधु साधु मन्त्राभाग बुद्धिमानसि वै मुने ।

यत् शृष्टं भवता सर्व्वं तव लोकहिताय च ॥

क्षेत्रं परं पञ्चवटीति नाम्ना

गोदानटे स्थातिसुपैष्यतीति ।

भुक्तिश्च मुक्तिं लभतां नराणां

वाराणसीयं प्रतिदास्यति यम् ॥ (?)

... .. पुंसां

रामस्य नामस्मरणेन वाच ॥

स्त्रोत्राणि यानि जगतीतलसंस्थितानि

मुक्तिप्रदानि कथितानि मन्त्रासुनीन्द्रैः ।

तेषामसौ पञ्चवटी लपासौ

रामस्य पादरजसाधिकृता भवन्ताम् ॥ इत्यादि ।

End.

तेषां मुक्तिफलं करस्मितमिति ज्ञेयं मुनिनिश्चयात् ।

श्रीरामस्य दयानिधेर्यदि लपा जायेत किं दुर्लभम् ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे नाशिकपञ्चवटीमाहात्म्ये महिमवर्धनं नाम एकोनविंश-

ध्यायः । श्रीसौतारामार्पणमस्तु ।

विषयः । पञ्चवटीनामकस्मरणस्य माहात्म्यकीर्तनम् ॥

**No. 121.** पद्मौकरणवार्त्तिकाभरणम् . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 280 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benaras, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगुरवे नमः । इह खलु परमेश्वराराधनार्थमनुष्ठितैरित्यादिकर्मभिः परि-  
श्रुतान्तःकरणानां अतएव नित्यानित्यवस्तुविवेको स्वार्थभोगविराग-शमादि-  
साधनसम्पत्-सुसुल्लाख्य ... .. ।

**End.** अवयवमननस्यैव निदिध्यासनोऽधिकारादिति ।

**Colophon.** इति पद्मौकरणवार्त्तिकाभरणं समाप्तम् ।

**विषयः ।** पद्मौकरणवार्त्तिकस्य व्याख्यानम् ।

**No. 122.** पद्मौकरणविवरणटीका (तत्त्वचन्द्रिका) . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 532 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नमः परमात्मने श्रीगुरवे ।  
यन्नामरूपजगदुद्भवसम्प्रतिष्ठा  
संकोचकारणमनिर्व्यञ्जनयशस्वि ।  
सञ्चितसुखाद्वयवपुर्जगतो हिताय  
रामाभिधासुपगतं भुवि तं नमामि ॥ इत्यादि ।

**End.** सीता-सुवर्णलतिका-परिवीतगात्रं  
प्रेमरसार्द्रचरणं सुखसुललावम् । (?)  
कीर्त्तिप्रसन्नपरिश्रान्ति + सर्व्वलोकं  
रामाभिधं अगति कल्पतथं नमामि ॥

**Colophon.** इति श्रीपद्मौकरणविवरणटीका तत्त्वचन्द्रिका नाम परिसमाप्ता । महाशैल-  
महाबुद्धि-श्रीसदाशिवानन्दतीर्थस्वामिपूज्यपादशिष्य-श्रीरामब्रह्मानन्दतीर्थस्वो-  
यम् ॥

**विषयः ।** पद्मौकरणविवरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 123. पञ्जीवाक्यप्रबोधः (कातन्त्रस्य, खण्डितः). By नरहरिशर्मा  
Substance, palm-leaf, 20½ × 1½ inches. Folia, 47. Lines, 4 on a page.  
Extent, 1,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
District Dhākā, Post Office Kāliganjā, Parganā Bhāyoāl grāma Dakṣiṇa-  
bhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose.  
Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ॥ श्रीधातुः ॥

श्रीयुतकृष्णपदाम्बुजयुगलं मम चित्तमन्तरोलम्बः ।

धौमकरन्द ... .. इन्दिराशयं विशतु ॥

श्रीधातुः ।

धातुविभक्तिवर्जमिति, ननु वर्जनं परित्यागः । न हि अर्थवत्तायां धातु-  
विभक्तिपरित्यागः सम्भवति तयोरप्यर्थवत्त्वात् । किन्तु हि लिङ्गसंज्ञाप्राप्ति-  
काले, ततश्च निषेधस्य प्राप्तिपूर्वकत्वात् अर्थवत्किङ्गं धातुविभक्तिवर्जमिति  
निर्देशो युज्यते । सत्यं लिङ्गसंज्ञाप्राप्तिदशायां धातुविभक्तौ वर्जयिष्यतीति  
कृत्वा तत्पूर्वदशायामपि योग्यतया धातुविभक्तिवर्जमित्युच्यते क्रियायोग्य-  
तयैव छद्मप्रयोगात् । यथा अपचन्नपि रूपकारः पाचनयोग्यतया पाचक  
उच्यते इति केचित् । वर्जनशब्दोऽत्यन्ताभाववचनोऽन्योन्याभाववचनश्च ।  
तत्र नाशः धातुविभक्त्योरन्यन्ताभावो धातुविभक्त्योरपि वर्जते, ततश्च धातु-  
विभक्त्योरपि लिङ्गसंज्ञा स्यात् वर्जनस्य वैयर्थ्यं स्यात् । द्वितीयस्तु सम्भव-  
त्येव । तथाहि धातुविभक्त्योरन्योन्याभाववद् यदर्थवत्किङ्गमिति । अत्यन्ता-  
भावोऽपि घटते । तथाहि जातिरेव पदार्थ इति मते धातुविभक्तिशब्देन  
धातुलविभक्तित्वमुच्यते, ततश्च धातुलविभक्तित्वात्यन्ताभाववद् यदर्थवत्किङ्ग-  
मिति न दोषः ।

End.

अन्ये तु प्रत्ययप्रचणाभावे ककार इति क्रियतां कृत्कारप्रचणस्य व्याप्यत्वात्  
सामान्येकारे भविष्यतीत्याह अपरे तु छद्मप्रचणसामर्थ्यादेव सामान्यककारो-  
पलब्धिः अन्यथा स्त्रियामाकार इति कृते अक्षयोरनुवर्तनात् उच्यताम्  
इत्यत्र सर्वथैव न स्यादिति दिक् ॥

Colophon.

इति श्रीनरहरिशर्मविरचिते पञ्जीवाक्यप्रबोधे नामप्रकरणे द्वितीयः पादः ॥

विषयः । वादार्थरौतिमाश्रित्य यथासम्भवं विशोचनदासकृत-कातन्त्रहन्तिपञ्चिकायाः  
व्याख्यानम् । अश्रुतपूर्वोऽयं ग्रन्थः काष्ठापानामतौषधयोगी । सन्निप्रकरणस्तु व्याख्यान-  
मनेन न कृतमित्यनुमीयते ।

**No. 124.** पदार्थखण्डनटीका . By रुद्रन्यायवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 360 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1547. Place of deposit, District Pharidpura, Kotālipādā, Unasiyā grāma, Paṇḍita Dvārikānātha Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नम इत्यादिस्तोत्रायां श्रद्धादीयानुमानदीप्तिपरौचायां द्रष्टव्या ।  
तत्र तेषु मध्ये दिक्कालौ दिक्कालपदवाच्यौ । इत्यादि ॥

**End.** तत्तत्प्रकारतातिरिक्तप्रकारतासम्बन्धस्यैव कार्यतावच्छेदकत्वात् ।

**Colophon.** इति रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता पदार्थखण्डनन्यायाख्या समाप्ता ।

**विषयः ।** रुद्रनाथशिरोमणिल्लतस्य पदार्थखण्डननामकस्य न्यायग्रन्थस्य टीका ।

**No. 125.** परमहंसपञ्चाङ्गम् (रुद्रयामलौयम्) . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 89. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । श्रीभैरवे नमः ।

ॐ लतसेवयास्मि तृष्टोऽहं वरं वरय सुवते ।

यत्किञ्चित् प्रच्छसे देवि तत्ते सर्वं वदाम्यहम् ॥

श्रीदेव्याय नमः ।

सन्तुष्टो देवदेवो मे वरयोग्यास्मिन्नहं यदि ।

तदा मे ब्रूहि पटलं परमहंसस्य दैवतम् ॥ इत्यादि ।

**End.** इदं परमतत्त्वं हि स्वरूपतस्तु पञ्चमम् ।

परमहंसस्य देवस्य स्ववराजं स्वोत्तमम् ॥

सदा गुह्यं सदा गोप्यं गोप्यं सदा प्रिये ।

राज्यं देयं शिरो देवि न देयं मे तदीश्वरि ॥

अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो दत्त्वा नरकमाप्नुयात् ।

विना शिष्याय नो दद्याद् यस्य कस्यापि कर्हिचित् ॥

दुर्जनैः सदा गोप्यं गोप्यं सर्वथा प्रिये ॥

**Colophon.** इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे परमहंससंज्ञितं समाप्तम् ।



विषयः । परमहंसस्य वदयामलौघ-पटल-पङ्क्ति-सङ्ख्यनाम-कवच-सोचान्तरकवच-कवच-  
कथनम् ।

No. 126. पुरश्चरणचन्द्रिका . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1738. Place of deposit, District Dhākā, Roail grāma, Bābu Yogīndra Mohana Rāya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शम्भवे ।

अथाद्यच्च प्रवक्ष्यामि पौरश्चारणिकं विधिम् ।

येन विना न सिद्धः स्यान्मन्त्रः कल्पगतैरपि ॥

जीवन्मृतौ यथा देशी सर्वकर्मसु चाक्षतः ।

पुरश्चरणक्षीनोऽपि तथा मन्त्रः प्रकीर्तितः ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीचतुर्विंशसि प्रोक्ता नासा न्यसेच्च श्लोके ।

अथ कर्पूरयोनाभौ मूलविद्याश्च विन्यसेत् ॥ \* ॥

Colophon.

इति पुरश्चरणचन्द्रिका समाप्ता ॥ शके वल्लभिसुनीन्दुमे कोषयामास )

विषयः । पुरश्चरणलक्षणादिनिरूपणम् । पुरश्चरणविधिः । नैमित्तिकपुरश्चरणनिरूपणम् ।  
यच्चणपुरश्चरणादिनिरूपणम् । मन्त्रप्रबोधज्ञानादिकथनश्चेति ।

No. 127. पुरश्चरणदीपिका . By चन्द्रशेखरः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 41. Lines, 6 on a page. Extent, 950 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1656. Place of deposit, District Barisāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ममो गणेशाय ।

इन्द्रीवरनिभं श्यामं पुण्डरीकदलेक्षणम् ।

गोपीनां हृदयानन्दं तं वन्दे यदुनन्दनम् ॥

श्रीचन्द्रशेखरो विप्रः सम्प्रदायक्रमाश्रितः ।

मानागुप्तमतं ज्ञात्वा सङ्कष्टां मतं श्रुतम् ॥

तनोति सर्वमन्त्राणां पुरस्वरणदीपिकाम् ।  
 धर्मार्यकामसोक्षेषु शास्त्रमास्त्रेषु योजनम् ॥  
 सिद्धमन्त्रस्य प्रोक्तो हि विनियोगो विचक्षणैः ।  
 पुरस्वरणपूर्वोऽसौ विनियोगो मनोर्मतः ॥ इत्यादि ॥

End. ... यः कृष्णं पश्यति चक्षुषा ।  
 जीवन्मुक्तो भवेन्मन्त्री सत्यं सत्यं मयोदितम् ॥  
 कलितिमिरहरा निश्चिता दीपिकेत्यम् ।  
 वर्षे द्वादशसंयुक्ते दशपञ्चशते गते ॥

Colophon. इति चन्द्रशेखरविरचितायां पुरस्वरणदीपिकायां पञ्चमः प्रकाशः समाप्तः ।  
 समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ ऋतुवाणतिथौ शके ... .. ।

विषयः । सर्वमन्त्राणां पुरस्वरणविध्यादिः ॥

No. 128. पुरस्वरणलहरीतन्त्रम्. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 125 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhi, Post Office Pākudā, Keḍā grāma, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीसुभगा उवाच ।  
 पूजास्यैकं महाभाग नारद ब्रह्मनन्दन ।  
 शिष्यस्त्वं शिवदेवस्य पार्वत्याश्च महापते ॥  
 एकोच्चारणमात्रेण सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।  
 किं तस्य पुरस्वरणं देव कथं वा क्रियते वद ॥ इत्यादि ।

End. काकिनौषु न सिञ्चेत शाकिनौपठितं अपि ।  
 तदा सिद्धो भवेद्विप्र नात्र कार्या विचारणा ॥

Colophon. इति पुरस्वरणलहरीतन्त्रे पञ्चमः पटलः ॥ \* ॥

विषयः । १ मे पटले नारदसुभगासम्वादमुखेन प्रातःस्तुत्यादिनिरूपणम् । २ ये ब्रह्मल-  
 चारणकलादिनिरूपणम् । ३ ये वर्षपूजनविध्यादिः । ४ ये अपविध्यादिः । ५ मे पुरस्वरणान्ते  
 कर्तव्यादिकथनम् ।

**No. 129.** प्रपञ्चसारः . By शङ्कराचार्यः . Substance, country-made paper, 8 x 3½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent 68 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अथ व्यवस्थिते त्वेवं मासात् पचात् दिनादपि ।  
सङ्क्षेपान्नाडिकायाश्च क्षणादपि च वर्ज्यते ॥  
जन्तुः षडङ्गी पूर्वं स्याच्छिरः पादौ करौ तथा ।  
अन्तराधिशेति पुनः षडङ्गेषु प्रवर्ज्यते ॥ इत्यादि ।

**End.** सौप्तिकवर्त्म सुषियोदित नादसङ्गात्  
पञ्चाशदौरयति पंक्तिश्च एव वर्णान् ।

**Colophon.** इति श्रीमच्छङ्कराचार्यकृते प्रपञ्चसारे द्वितीयः पटलः ॥ \* ॥

**विषयः ।** उदरमध्यस्थशिशोरवस्थावर्णनम् ॥

**No. 130.** प्रपञ्चसारः . Substance, country-made paper, 13 x 6 inches. Folia, 167. Lines, 9 on a page. Extent 2,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अ क च ट ल प यादौः सप्तभिर्वर्णवर्गै-  
र्विरचितसुखवाचा पादमध्याख्यवत्तुका (?) ।  
सकलजगद्भौशा शाश्वता विश्वयोनि-  
र्वितरतु परिशुद्धिं चेतसः शारदा नः ॥  
अथाभवन् ब्रह्मचरीयराष्ट्राः  
पुरा प्रधानात् प्रलयावसाने ।  
गुणप्रभिन्ना जगतोऽस्य सृष्टि-  
स्थिति-क्षये स्रष्टनिवृत्त्येव ॥  
स्वनिष्पत्तिं च कृत्यन्ते ते विचिन्त्य समाविदन् ।  
वक्तात्मजमयत्तमरूपं शायिनं विभुम् ॥  
सूर्याभासेन दुग्धाब्जौ कपशङ्खसमाकुले (?) ।  
मरुत्संघट्टनोत्कीर्णलक्षरीकणशीतले ॥

अथदादित्यकिरणप्रशान्तशिशिरोदये ।  
 पूर्णचन्द्रकरामर्शप्रतिचुम्बजलाशये ॥  
 अमन्मभोगे विसले फलायुतविराजिते ।  
 शयिनं शङ्खिणं शौरि ... .. ।  
 तुष्टुवृष्टमनघो विष्टर ... विभुम् ॥  
 इति प्रष्टो हरिस्तेन सरोजोदयधोनिना ।  
 मूलार्णमर्णविक्रतो विंशते विक्रतोऽपि ॥ इत्यादि ॥

End.

इत्याचारयुतः सम्यगाचार्यं यः समर्चयेत् ।  
 कृतकृत्यः स वै शिष्यः परमेष्ठ च ... .. ॥  
 देवाष्टपौनपि पिष्टुनतिथींस्तथाग्रीन्  
 नित्योदितेन मनसा ... .. ऽर्चयेद् यः ।  
 इष्टानवाप्य सकलानिष्ट भोगजातान्  
 प्रेत्यापि याति परमं पदमादिपुंसः ॥  
 पदान्नया हि प्रकृतिः प्रभावतो  
 विभिन्ननारादिसमुत्थितो यशः । (?)  
 अगन्नि पुंस ... रवीन्दुवङ्गयो  
 मनोस्तु तस्मै परिपूर्णतेजसे ॥

Colophon.

इति श्रीप्रपञ्चसारे षट्चिंशत्तमः पटलः ॥ १६ ॥ समाप्तोऽर्थः प्रपञ्चसार-  
 पन्थः । शुभम् ।

विषयः । मूलक्रियादीनां प्रकृतिनिरूपणम् । शिरःपादादिभिः षडङ्गैः पूर्णस्य जन्मो-  
 र्नेष्टिरभ्यन्तरवृत्तिनिरूपणम् । अग्निसोमयोर्भेदतः षोडशसंख्यात्मकवर्णविभागनिरूपणम् । वर्णानां  
 बीजस्वरूपनिरूपणम् । विधिविहितमन्त्राणां दीक्षाविधानम् । दीक्षाप्रवृत्त्यनियमः । अक्षर-  
 देवतानां नामकीर्तनपुरःसरं प्रवरादिकीर्तनम् । प्राणाग्निहोत्रविधानम् । शकलप्रपञ्चमूला-  
 त्तिकायाः प्रकृतेः सजपाभिषेकाज्जतार्चनाद्यसाङ्गमन्त्रविधानम् । त्रिपुराभिधविद्यानिरूपणम् ।  
 सहाङ्गभेदजपार्चनाज्जतक्रमैः त्रयोमन्त्रविधिः । दुर्गायाः साङ्गजपार्चनाज्जतविधिः । चतुरक्षर-  
 संज्ञकमन्त्रविधानम् । चन्द्रमन्त्रकथनम् । मन्त्रयमन्त्रविधिः । अष्टाक्षराष्टमन्त्रविधिः । मास-  
 भेदभिन्नमन्त्रादिविधानम् । श्रीकरनामधेयाष्टाक्षरमन्त्रविधिः । विष्णुपञ्चरनिरूपणम् । दक्षिणा-  
 मूर्तिसंज्ञकमन्त्रविधिः । यन्त्रविरचनादिभिर्वैजप्रकारयुतानां मन्त्रविशेषाणां कथनम् । प्राण-  
 प्रतिष्ठानमनोविधानम् । सन्तानयागकथनश्चेति ।

**No. 131. प्रमेयमाला .** Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Andāl Kājodā, Paṇḍita Yadunātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमः कृष्णाय । यत्तु भेदमिथ्यात्ववादिभिरुक्तं प्रमाणतः स्वरूपतश्च दुर्भिरूपकत्वात् भेदो न सम्भवतीति । इत्यादि ।

**End.** उदाहृतश्रुतिस्मृतिविरोधात् पूर्वव्याख्यादभिरनुदाहृतत्वाच्च स्वकपोलकल्पितमिति द्रष्टव्यम् । अतश्चतुर्णामपि यतीनां उपवीतमवग्रहन्वार्थमिति सिद्धम् ॥

**Colophon.** इति प्रमेयमालायां यतिलिङ्गसमर्थने प्रथमः स्कन्धः ॥ ० ०

**विषयः ।** भेददूषणखण्डनम् । भावान्तराभावसमर्थनम् । खण्डवाक्यार्थभङ्गः । विविधवस्तुपरिच्छेदराहित्यम् । सर्वशरीरत्वादिकथनम् । यतिलिङ्गसमर्थनश्चेति ।

**No. 132. प्रयोगदर्पणम् .** Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1740. Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēḍogṛāma, Śrī Jagannātha Ācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ श्रीहरिः ।

श्रीधरादक्षदाचार्यपर्यन्तान् प्रणमन् गुरुन् ।

प्रयोगदर्पणं कुर्वे दृश्यते येन संसृष्टम् ॥

श्रीवैकुण्ठं गमिष्यन् पुत्रादयः शम्भोदेवोः आपो वा इदं द्रुपदादिव आपो-  
च्छिष्टा मयोभुवः ऋतश्चेतैः संस्त्राय । इत्यादि ।

**End.** पित्रादीनां मात्रादीनां आबुद्धिकं प्रत्याबुद्धिकं वा कृत्वा परेषुः पित्रादीन् मात्रादीन् च तर्पयेत् । तीर्थश्राद्धे हिरण्यश्राद्धे च श्राद्धात् परं महासूत्रे परेषुः । \* । एवं ब्रह्ममेधादीनां प्रयोगो यथामति सौतारामप्रेरणया कृत-  
स्मादिदं प्रयोगदर्पणं सम्यग्वीक्ष्य अचानुक्तद्विषयतादीन् धर्मशस्त्रप्रवीणाः  
सन्तः संशोधयन्तु । अनेन भगवान् प्रीतः सौतारामः सौतारामः ॥

**Colophon.** इति प्रयोगदर्पणे सप्तदशः खण्डः ॥ श्रीहरिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥  
शकाब्दाः १७४० ॥

**विषयः।** १ मे खण्डे सुसुर्षुर्कर्मव्यादिनिरूपणम् । २ ये खण्डे प्रायश्चित्तादिनिरूपणम् । ३ ये खण्डे गर्भिन्यादिमरणे कर्तव्यविषयनिरूपणम् । ४ र्थे खण्डे ब्रह्ममेधप्रयोगादिः । ५ मे खण्डे प्रेतनिर्हरणप्रायश्चित्तादिनिरूपणम् । ६ छे खण्डे क्षनुमरणविशेषादिकथनम् । ७ मे खण्डे अस्त्रिसङ्घनग्निशानाग्निनष्टसन्धानादिनिरूपणम् । ८ मे खण्डे द्वात्रिंशत्त्यादिनिरूपणम् । ९ मे खण्डे एकादशात्रत्यादिनिरूपणम् । १० मे खण्डे एकोद्दिष्टादिनिरूपणम् । ११ ये खण्डे सपिण्डीकरणादिनिरूपणम् । १२ ज्ञे खण्डे सपिण्डीकरणकालादिनिरूपणश्चेति ।

**No. 133. प्रश्नदीपः .** By काशीनाथः . Substance, country-made paper,  $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Folia, 14. Lines, 5 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kālīgāñja grāma, Dakṣiṇabhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

**Beginning.**

ॐ नमः श्रीसूर्याय ॥

तिमिराशुनिधौ भग्नं करैरुद्धृत्य यो जगत् ।

प्रीणयत्यातुरं प्रीत्या तस्मै सूर्यात्मने नमः ॥

मिष्टिरेऽसुमुपायाते तम ... धरातले ।

प्रश्नगेहे प्रदीपोऽयं काशीनाथकृतो बभौ ॥

उच्चनीचादिकं भागं शत्रुनिवर्त्तक्यादिकम् ।

विचार्यमाणं जातकञ्च प्रश्नं श्रूयान्विचक्षणः ॥

सुतप्रश्ने सुतस्त्रामी लग्नस्त्रामी च संस्थितः ।

नरराशौ तदा पुत्रः स्त्रीराशौ कन्यकोप्यते ॥

समे लग्ने समांशे च शनिः कन्याकरो भवेत् ।

विषमे विषमांशे च लग्ने पुत्रः प्रमोदतः ॥

१७

१५

८

जनन्या नाम नक्षत्रं गतमासतिथौ पञ्चाः ।

४

दृष्ट्युक्ताः सप्तभक्ताः पुत्रदोऽर्को गुरुः कुजः ।

लग्नस्य विंशतांशेन गतमासा निरूपिताः ।

भोग्यांशेर्भोग्यमासस्य गर्भस्य कलयेद्दिनम् ॥

५ १

विषमे जीवसूर्या + पुत्रजनकरो मतौ ।

समे राशौ स्त्रियं कुर्युः शुक्र चन्द्रधरासुताः ॥

५ ११  
सुते लाभे शुभे नारी गुर्विणीति निगद्यते ।  
शुभयुक्ते स्त्रियः पुत्रे सन्ततेः शुभमादिशेत् ॥  
शुक्रासौमो सुतस्थानं यदि दृष्ट्वा न पश्यतः ।  
न जायते तदा पुत्रः पुत्रप्रश्ने निगद्यते ॥ इत्यादि ।

End.

लग्नस्थौ चन्द्रभूपुत्रौ षष्ठस्थौ बुधभार्गवौ ।  
निधनस्थो दिननाथस्तदा मन्त्रिवधो भवेत् ॥  
तनयस्य बुधः प्रष्टुः पापैरदयपुत्रगैः ॥  
निधने च निशानाथे भङ्गः सूर्यात्मजे स्त्रियः ।  
सप्तमे निधने चन्द्रे लग्नस्थे च दिवाकरे ॥  
विपर्यये वा प्रष्टुश्च भवेद्दम्बवधागमः ।  
द्विचिकेन्द्रस्थितैः पापैः सौम्ये च बलवर्जितैः ॥  
षष्ठमस्थे निशानाथे प्रष्टुर्बन्धे वधेऽथवा ।  
१  
अर्काकिंसंयुते लग्ने दृष्टे च क्षितिस्तनुना ॥  
चन्द्रे रविबले सौम्ये प्रष्टुः शिलापतेर्बन्धः ।  
इति जयपराजयप्रश्नः ।  
कटुः सूर्यः कुजक्षिप्तो नवनिशाकरं मिश्रो ।  
बुधो गुरुमित्रो भार्गवश्चाह उच्यते ॥ (?)  
शनिः कषायः केन्द्रो भवेन्नित्यं प्रष्टो बली ।  
सौम्ये लग्ने रसेर्युक्तो भुक्तः पापैर्न नीरसः ॥  
यः पश्यति प्रष्टो लग्नं केन्द्रस्थस्तस्य यो रसः ।  
स रसः प्रथमो भुक्तः प्रष्टुः ... .. ॥  
पापलग्ने शुभैर्युक्ते शुभे च पापसंस्थिते ।  
यद्वास्तु देवात् संप्राप्तं प्रष्टा तथ न भुष्यते ॥  
इति भोजनविचारः ॥

Colophon.

इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नदीपः समाप्तः ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । पुत्रप्रश्नः । स्त्रीप्रश्नः । स्त्रीजातकम् । रोगिप्रश्नः । पुरुषजा-

गमनप्रश्नः । गमनागमनप्रश्नः । हृत्प्रश्नः । नौकाविचारः । स्त्रीलाभप्रकरणम् । नष्टलाभ-  
प्रश्नः । लाभप्रश्नः । पथि विशेषवस्तुदर्शनम् । भोजनविचारश्चेति ।

**No. 134. प्रश्नसंग्रहः .** By ताजकाचार्यः . Substance, country-made paper, 13×22 inches. Folia, 46. Lines, 4 on a page. Extent, 1,150 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1713. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Lohajanga Ākiyādhala, Paṇḍita Kācinātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

भास्वन्तं जगदाधानं प्रणम्य विदुषां सुदे ।

कुपते ताजकाचार्यः प्रश्नानां सारसंग्रहम् ॥

परागमनप्रच्छायां लग्ने क्रूरपक्षो यदि ।

मार्गे आगच्छतः शचीर्ऋत्युरेव न संशयः ॥ इत्यादि ।

**End.** पापाः केन्द्रान्यवित्तगाः ।

यत्नात् प्रयत्नतस्त्याज्या अन्यत्रैव तु शोभनाः ॥

**Colophon.** इति प्रश्नसंग्रहः समाप्तः ॥ ० ॥ शकाब्दाः १७१३ ॥

**विषयः ।** प्रश्नगणनादिनिरूपणम् ।

**No. 135. प्रस्तावसारसंग्रहः .** By श्रीरामशर्मा . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 76. Lines, 5 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1645. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kālīgāñja grāma, Dakṣiṇabbhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcāna. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो वाग्देवतायै ।

उमेशमेशो सर्वेशो नत्वा श्रीरामशर्मणा ।

परिसन्तोषकामार्थं प्रस्तावसारसंग्रहः ॥

वाङ्मया सञ्जनसङ्गमे परगुणे प्रीतिर्गुरौ नमता,

विद्यायां वसनं स्वयोषिति रतिर्लोकापवादाङ्गयम् ।

भक्तिः शक्तिः शक्तिरात्मदमने संसर्गमुक्तिः खल्ला-

देते येषु वसन्ति निर्मलगुणा स्नेह्यो नरेभ्यो नमः ॥



तत्रादौ पुत्रप्रसक्तो यथा ।

कोऽर्थः पुत्रेण जातेन यो न विद्वान्न धार्मिकः ।

कायेन चक्षुषा किं वा चक्षुः पीडैव केवलम् ॥ १ ॥

अजातशत्रुसूत्रानां वरमाद्यौ न ज्ञानिमः ।

सहस्रशकरावाद्यावन्तिमस्तु पदे पदे ॥ २ ॥

न पठति यदि पुत्रो धर्मशीलो न शूरो,

वदति च परितोषं शेषमन्नस्य भुङ्क्ते ।

परगृहलक्षणव्याकृतशितः कर्मदुःखी,

स्मरति च पिष्टवाक्यं वास्यलोलकुलाक्षः ॥ ३ ॥

शक्यो वारयितुं जलेन उतभुक् क्वचन वपांतपो,

नागेन्द्रो निगडाङ्गुणेन समदो दण्डेन गोगर्जभौ ।

व्याधिवैद्यकभेषजैर्मणिमयैर्मन्त्रप्रयोगैर्विषं,

सर्व्वस्यौषधमस्ति शास्त्रविहितं सूखस्य नास्त्यौषधम् ॥ ४ ॥

स्नातयेत् पञ्चवर्षाणि दशवर्षाणि ताडयेत् ।

प्राप्ते तु षोडशे वर्षे पुत्रं मित्रवदाचरेत् ॥ ५ ॥

... ..

जायमानो चरेज्जार्थां वञ्चमानो धनं चरेत् ।

द्विधमाद्यौ चरेत् प्राणान् नास्ति पुत्रसमो रिपुः ॥ ११ ॥

End.

राजा मत्तः शिशुस्यैव प्रमदा धनगर्विता ।

अप्राप्तमभिवाञ्छन्ति किं पुनर्लभ्यमेव तत् ॥ १६ ॥

वक्ता गुणौ शुचिर्दक्षः प्रा ... वसनी क्षमी ।

प्राज्ञाणः परममर्मा च दूतः स्यात् प्रतिभाषवान् ॥ १७ ॥

शतब्दद्यान्न विवदेदिति प्राज्ञस्य लक्षणम् ।

विना हेतुमपि द्वन्द्वः सदा सूखस्य लक्षणम् ॥ १८ ॥

महतो दूरभौशलमासन्नेश्वरता गुणः ।

विपमौ हि महद्दोषो धीरतामधिगच्छति ॥ १९ ॥

Colophon.

इति श्रीरामशर्माविरचित-प्रस्तावसारसंग्रहः समाप्तः ॥ श्रीरक्षु शुभमस्तु  
शक १६४५, कार्तिकस्य चतुर्विंशतिदिवसे रविवासरे शृङ्गापत्ते दशम्यान्तिथौ  
समाप्तोऽयमिति ॥

**विषयः ।** मङ्गलाचरणम् । सज्जनप्रशंसनम् । पुत्रप्रसङ्गः । विद्याप्रसङ्गः । धनप्रसङ्गः । देवप्रसङ्गः । सुजनप्रसङ्गः । खलुप्रसङ्गः । निन्दाप्रसङ्गः । अनभिज्ञप्रसङ्गः । शत्रुप्रसङ्गः । मित्रप्रसङ्गः । आश्रयप्रसङ्गः । भार्याप्रसङ्गः । आश्वरसप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गः । आशौर्वादप्रसङ्गः । धर्मप्रसङ्गः । अन्योन्यप्रसङ्गः । गङ्गाप्रसङ्गः । बङ्गालसेनप्रसङ्गः । शिवाप्रसङ्गः । शङ्खप्रसङ्गः । वक्त्रप्रसङ्गः । नानाप्रसङ्गः । विषमार्थप्रसङ्गः । भिक्षाप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गान्तरम् । ग्रन्थोक्ति-  
द्वैकैकं प्रसङ्गमवलम्ब्य बहवः श्लोकाः समिवेशिताः, ते च नानाप्रत्येभ्यः संगृहीताः ।

**No. 136. प्रातिशाख्यभाष्यम् .** By उवटः . Substance, country-made paper,  $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Folia, 157. Lines, 11 on a page. Extent, 4,290 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।  
सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य शिरसा श्रुचिः ।  
शौनकश्च विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥ इत्यादि ।

**End.** साभिकुमारपुत्रेण सुदुलेन तु धीमता ।  
कसमानावेदं दत्तं भ्रात्रे शिष्याय धीमते ॥  
त्रैलोक्यभजागतानि यो वेदं भक्तिः स स्वर्गलोकं जयति एभिः अथ अस्मत्तत्वं  
गच्छति इत्याह भगवान् शौनकः ।

**Colophon.** इति श्रीपार्षदब्राह्मणायामानन्दपुरवास्यवद्वटपुत्र उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये  
अष्टादशं पटलं समाप्तं ॥ सम्बत् १८३० ॥

**विषयः ।** ऋग्वेदप्रातिशाख्यभाष्यम् ।

**No. 137. प्रायश्चित्तविवेकव्याख्या .** (निगूढार्थप्रकाशिका) . Substance, country-made paper,  $12 \times 3$  inches. Folia, 22. Lines, 8 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Andāl, Kājodā, Akhilanātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ दुर्गायै नमः ।  
गोरोचनानिलकमज्जलभालदीप्त-  
मिन्दोवरोदरसचोदरकान्तिकानाम् ।

नन्दाङ्गने तत इतः परिधावमानं  
 सानन्दमौशमनिशं हरिमानतोऽस्मि ॥  
 प्रायश्चित्तविवेकस्य निगूढार्थप्रकाशिका ।  
 टिप्पणीयं सङ्गृह्यै श्रिदत्तां हृदये सदा ॥  
 शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्युपयोगित्वेनाभिधेयप्रयोजने विवक्षुराह  
 नित्येत्यादि ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । शूलपाण्डितस्य प्रायश्चित्तविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 138. प्रेमास्तटीका. By हरिनारायणशर्मा. Substance, palm-leaf, 17 × 1½ inches. Folia, 43. Lines, 4 on a page. Extent, 1,100 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vidgṛh, Paṇḍita Īcānacandra Tarkapañcānana. Appearance, old, Prose. Generally correct.

Beginning. . . . . श्रीहरिनारायणशर्मा । तनुते प्रेमास्तस्य टीकां . . . . . इह  
 संसारोत्सारणकारण . . . . . अशेषविबुध्वंसपूर्वकसेष्टदेवतानमस्कारं  
 कुर्वन्नाह यं वक्ष्येति ॥ इत्यादि ।

End. × × × पिधानव इति तालयन्ते मेदिनी ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीहरिनारायणशर्माविरचितायां प्रेमास्तटीकायां पारखण्डः  
 समाप्तः ॥ \* ॥ अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । प्रेमास्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 139. बालविवेकिनौ. By नाह्निदत्तः. Substance, country-made paper, 9½ × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 125 glokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

रेवत्युत्तररोचिषीश्ममघासुलानुराधाकरः  
 स्नातीषु प्रमदातुलामिथुनके लगे विवाहः शुभः ।

मासाः फाल्गुनमासमार्गशुक्लपौष्णैष्ठसाया माघवः  
शक्ताः सौम्यदिनं तथैव तिथयो रिक्ताकुल्लवर्जिताः ॥

इति विवाहसुहृत्तः ।

पूषा पुण्यनर्वस्तुत्तरस्वर्गामैत्राश्वस्तवयं  
रोहिण्यां श्रवणं द्विद्विरागमविधौ मूला धनिष्ठा तथा ।  
कुम्भाजालिरविश्च वर्षमसमं त्यक्ता कुजाकौ तुला  
कन्या मन्मथमीनयुक्तमकरा लग्नानि याचानिधिः ॥

इति द्विरागमः ।

मूलादितितये करे श्रवणके भाद्रपदाश्रवणे  
रेवत्यां च मृगे गुरौ दिनकरे भौमेऽप्यरिक्ते तिथौ ॥

... ..

लग्ने पुंसवनं तथैव शुभदं सीमन्तकर्माष्टमे ॥

इति पुंसवनसीमन्तकर्म ॥ इत्यादि ।

End.

जीवे मूल्यमार्थमानिलमघात्रच्छात्रयं वाचयं  
पूषा चाथ करो शिवेन्द्रपवना × × चयं रोहिणी ।  
चित्रा चाथ शनौ मघा चरियुगं पूर्वार्थमादित्यं  
... .. प्राग् यासतः शोभनाः ॥  
बालानामकर्मः कैकतः श्लोकादेस्तिति ?  
संगयानि नियमात् श्लोकस्तुर्विंशति व । (?)  
पूर्वार्थकृतान् विलोक्य बलशो ज्योतिर्निर्वन्धान् बलान्  
नत्वा श्रीपतिपादपद्ममधुपः श्रीनाम्निदत्तो द्विजः ॥

Colophon.

इति श्रीबालविवेकिनी समाप्ता । श्रीरामाय नमः ।

विषयः । विवाहकालनिरूपणम् । द्विरागमकालनिरूपणम् । पुंसवनसीमन्तव्रतनकाल-  
निरूपणम् । निष्क्रमणकालनिरूपणम् । नववस्त्रपरिधान-नवाग्रप्रार्थनयोः कालनिरूपणम् ।  
विद्यारम्भकालनिरूपणम् । प्रथमाग्रप्रार्थनकालनिरूपणम् । कर्णवेधकालनिरूपणम् । वीजवपन-  
कालनिरूपणम् । गृहप्रवेशकालनिरूपणम् । तद्भागप्रतिष्ठाकालनिरूपणम् । याचायां निषिद्ध-  
कालनिरूपणम् । माघेन्द्रशशादिकालनिरूपणम् ॥

**No. 140.** बृहज्जावालोपनिषत् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंससद्गुरुभिरामचन्द्राय नमः ।  
यज्ज्ञानाग्निः स्वातिरिक्तधर्मं भस्म करोति तत् ।  
बृहज्जावालनिगम शिरो-वेद्यमहं महः ॥  
भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ आपो वा इदमासन् सलिलमेव स प्रजापति-  
रेकः पुष्करपथो समभवत् । इत्यादि ।

**End.** तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते ।  
विष्णोर्यत् परमं पदं ॐ सत्यमित्युपनिषत् ॥  
अष्टमं ब्राह्मणं ॐ भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंस-  
सद्गुरुभिरामचन्द्राय नमः बृहज्जावालोपनिषत् समाप्ता ॥

**विषयः ।** विभूतियोगादिकथनम् । कालाग्रिषद्रमाष्टाग्र्यादिकथनम् ॥

**No. 141.** बृहदारण्यकभाष्यटीका . By आनन्दज्ञानः . Substance, country-made paper, 12×7 inches. Folia, 532. Lines, 7 on a page. Extent, 10,600 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1884. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
यद्विद्यावशाद्विद्यं दृश्यते रसवाञ्छिवत् ।  
यद्विद्यया च तद्भाति तं वन्दे पुरुषोत्तमम् ॥ इत्यादि ।

**End.** गुरवे परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रतिपत्से । (?)

**Colophon.** इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाञ्जुदानन्द-पूज्यपाद-शिष्य-भगवदानन्दज्ञान-  
कृतायां बृहदारण्यकभाष्यटीकायां अष्टमोऽध्यायः समाप्तः । सम्बत् १८८४ ।

**विषयः ।** बृहदारण्यकशाङ्करभाष्यस्य व्याख्यानम् ।



**Beginning.** ॐ नमो नारायणाय ।  
 सर्व्वं यो यच्च सर्व्वं यच्च सर्व्वमतो भजेत् ।  
 वेदवित्शक्तये तस्मै नमस्त्रिभुवनरूपिणे ॥  
 गुरुद्विष्टज्ञान + × + विज्ञानभिच्छुणा ।  
 ब्रह्मसूत्रं ऋजुव्याख्या क्रियते गुरुदक्षिणा ॥  
 अतिस्मृतिन्यायवचः क्षीराब्धिमथनोद्धृतम् ।  
 ज्ञानास्तगुरोः प्रीत्यै भूदेवेभ्योऽनुदीयते ॥ इत्यादि ।

**End.** शरीरारम्भकलं न सम्भवतीत्याशङ्क्यामाह मांसादिमौनं यथाशब्द-  
 भितरयोश्च ॥

**Colophon.** इतो नास्ति ।

**विषयः ।** महर्षिवाटरायणप्रणीतस्य ब्रह्मसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

**No. 144.** ब्रह्माण्डपुराणम् . Substance, country-made paper, 17×7 inches. Folia, 312. Lines, 11 on a page. Extent, 10,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥  
 नमो नमः चये सृष्टौ स्थितौ सचेष्टमायया ।  
 नमो रजस्तमःसत्त्विकरूपाय स्वयम्भुवे ॥  
 जितं भगवता तेन हरिणा लोकधारिणा ।  
 स्वर्गेन विश्वरूपेण निर्गुणेन गुणात्मना ॥  
 ब्रह्माणं लोककर्तारं सर्व्वज्ञमपराजितम् ।  
 प्रभुं भूतभविष्यस्य साम्प्रतस्य च सत्यतिम् ॥ इत्यादि ।

**End.** सर्व्वणि चाति तथैव तानि  
 ... विधास्येवोपनिषदस्य ।  
 ... प्रच्छन्नं जननं जनानां  
 यज्ञात्मकं सत्यलोकप्रतिष्ठम् । (?)  
 वरं वराणां वरदं महेश्वरं  
 ब्रह्माणमादिं प्रयतो नमस्ये ॥

**Colophon.** इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाहस्रं संहितायां ब्रह्माण्डावर्तः  
 समाप्तः ॥ \* \* \* ॥

विषयः । इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रक्रियापादः प्रथमः अध्यायः । इति श्रीत्र० पु० अनुषङ्गे  
रुद्रप्रसवः १-४ अः । इति श्रीत्र० पु० मन्त्रादेवविभूतिः ५, ६ अः । इति श्रीत्र० पु० अनुषङ्ग-  
पादे अग्निविक्रमः ७ अः । इति श्रीत्र० पु० व्याससङ्कावः ८ अः । इति श्रीत्र० पु० त्रिषव्रतवंशा-  
नुकीर्णं ९, १० अः । इति श्रीत्र० पु० अनुषङ्गपादे भारतवर्षनं ११, १२ अः । इति श्रीत्र० पु०  
अनुषङ्गपादे जम्बुवर्षनं १३ अः । ... .. । इति श्रीत्र० पु० षट्पञ्चाशत्तमो-  
ऽध्यायः । एषु अध्यायेषु शाकद्वीपादिवर्णनम् । इति श्रीत्र० पु० आदित्यसङ्कीर्णं नाम ५७,  
५८ अः । इति श्रीत्र० पु० लिङ्गोत्पत्तिकथनं नाम ५९-६१ अः । इति श्रीत्र० पु० देवदाखन-  
प्रवेशभस्मस्नानविधिर्नाम ६४ अः । इति श्रीत्र० पु० सांख्यवर्णो नाम ६५, ६६ अः । इति श्रीत्र०  
पु० यज्ञप्रवर्तनो नाम ६७ अः । इति श्रीत्र० पु० अनुषङ्गपादे चतुर्युगाख्यं नाम ६८, ६९ अः ।  
इति श्रीत्र० पु० ऋषिलक्षणं नाम ७० अः । इति श्रीत्र० पु० अनुषङ्गपादे ऋषिशिष्योत्पत्तिः  
नाम ७१ अः । इति श्रीत्र० पु० अनुषङ्गपादे श्रुतिवीदोद्धनं नाम ७२ अः । इति श्रीत्र० पु०  
अनुषङ्गपादः द्वितीयः समाप्तः ॥ इति श्रीत्र० पु० उपोद्घाते प्रजापतिवंशानुकीर्णं नाम १,  
२ अः । इति श्रीत्र० पु० उपोद्घाते मरुदुत्पत्तिः नाम ३-५ अः । इति श्रीत्र० पु० उपोद्घाते  
दनुवंशकीर्णं नाम ६ अः । इति श्रीत्र० पु० आङ्ककल्पे शौचविधिः नाम ७-१४ अः ।  
इति श्रीत्र० पु० उपोद्घातपादे ब्राह्मणपरौक्षा नाम १५ अः । इति श्रीत्र० पु० आङ्ककल्पे  
दानप्रशंसा नाम १६ अः । इति श्रीत्र० पु० आङ्ककल्पे तिथिशाब्दं नाम १७ अः । इति श्रीत्र०  
पु० नक्षत्रशाब्दं नाम १८ अः । इति श्रीत्र० पु० उपोद्घातपादे आङ्ककल्पो नाम १९, २० अः ।  
... .. । इति श्रीत्र० पु० मध्यभागे २१ अः । इति श्रीत्र० पु० मध्यभागे  
वशिष्ठसगरसम्वादे अर्जुनोपाख्याने जामदग्न्यतपश्चरणं नाम २२ अः । इति श्रीत्र० मध्यभागे  
अर्जुनोपाख्याने २३-२७ अः । इति श्रीत्र० पु० मध्यभागे भार्गवचरिते २८-३९ अः । इति  
श्रीत्र० पु० भा० च० कार्तवीर्यवधः नाम ४०-४८ अः । इति श्रीत्र० पु० वायुप्रोक्ते वैवस्वतो-  
त्पत्तिर्नाम ४९ अः । इति श्रीमहापुराणे वायुप्रोक्ते वैवस्वतमनुष्टुतिः नाम १०० अः । इति  
श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्वमूर्च्छा नाम १०१ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्वलक्षणं  
नाम १०२ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० इच्छाकुर्वंशकीर्णं नाम १०३ अः । इति श्रीम० पु०  
वा० प्रो० मिथिलावंशकीर्णं नाम १०४ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० राजशुद्धं नाम १०५ अः ।  
इति श्रीम० पु० वा० प्रो० प्रसवः नाम १०६ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० व्यासदृष्टिः  
नाम १०७ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० दृष्टिर्वंशानुकीर्णं नाम १०८ अः । इति श्रीवायु-  
पुराणे अनुषङ्गपादः १०९ अः । इति श्रीमहापुराणे वायुप्रोक्ते शिवप्रकरणं नाम ११० अः ।  
इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाक्षरां संहितायां ब्रह्माण्डवर्णः समाप्तः ॥ \* ॥



No. 145. भगवदाराधनक्रमः. By श्रीमन्नारायणमुनिः. Substance, country-made paper,  $5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 170 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mohanta, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** श्रीमते रासानुजाय नमः । प्रातरारभ्यानुष्ठानक्रमः । प्रातः समुत्थाय  
पादौ हस्तौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुखः स्थित्वा हरिरिति त्रिरचार्य्यं गुरुपरम्परा-  
मनुसन्धाय स्वाचार्य्यं ध्यात्वा अन्नान्तरम्  
सत्सङ्गात् भवनिस्पृहो गुरुमुखत्वात् श्रीं प्रपद्यात्मवान्  
प्रारब्धं परिभुज्य कर्मसकलं प्रक्षीणकर्माम्भान्तरम् ।  
नाशादेव निरङ्कुशे चरदयानिर्मुक्तमाया × ×  
चार्दानुग्रहस्तत्त्वमयमणिद्वाराद्विभिर्गतः ॥ इत्यादि ।

**End.** संपूज्य भगवते पर्यङ्के निवेश्य निवेद्य मनसा चतुर्भागं परिकल्प्य विष्वक्सेन-  
अन्नान्-गरुड-सुदर्शनेभ्यः निवेद्यान् × × स्वाचार्य्येभ्यश्च निवेद्य × × ×  
शेषं भागवतैः सह मुञ्जीत ॥

**Colophon.** इति श्रीमन्नारायणमुनिकृतं भगवदाराधनक्रमणं सम्पूर्णम् ॥

**विषयः ।** भगवत्परायणस्य प्रातस्तुत्याय दिनं यावत् कर्तव्यकर्मनिरूपणम् ।

No. 146. भगवद्गीताटीका. ( सारार्थवर्षिणी ). Substance, foolscap paper,  $13 \times 6$  inches. Folia, 73. Lines, 14 on a page. Extent, 340 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Lohajanga, Bāba Mukundalāla Pāla Caudhuri. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीश्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।  
गौराङ्गकः सत्कुसुदप्रेमोदी स्वाभिख्यया मोक्षमसो निहन्ता ।  
श्रीकृष्णचैतन्यसुधानिधिर्मे मनोऽधितिष्ठन् स्वरतीः करोतु ॥  
प्राचीनवाचः सुविचार्य्यं सोऽहमज्ञोऽपि गीतामृतलेशस्त्रिभुः ।  
यतेः प्रभोरेव मते तद्वच सन्नाः क्षमध्वं शरणागतोऽस्मि ॥  
इह खलु सकलशास्त्राभिमत-श्रीमद्वरणसरोजभजनः स्वयं भगवान्प्राकृतिः  
परब्रह्म श्रीवसुदेवच्छनुः स्वसौन्दर्यमाधुर्यांस्वादनया स्त्रीयप्रेममहामुधौ  
निमज्जयामास । इत्यादि ।

End. भगवतोक्ते सति गार्हपत्यपाणिर्जुनो योदुमुदतिष्ठदिति । ... ..  
इति श्रीभगवद्गीताटीकायां सारार्थवर्षिणी समाप्तिभूता सतां प्रीतये स्ना-  
दिति । सारार्थवर्षिणी विच्छजनीना भक्तचातकान् ।  
माधुरी धिनुतादस्या माधुरी भातु मे हृदि ॥ ० ॥

Colophon. इति सारार्थवर्षिण्यां कर्षिण्यां भक्तचेतसां ।  
गीताष्टादशमोऽध्यायः सङ्गतः सङ्गतः सताम् ॥ ० ॥

विषयः । भगवद्गीताया व्याख्यानम् ।

No. 147. भगवद्गीताव्याख्या (तत्त्वप्रकाशिका) By केशवकाशसौरिमठः .  
Substance, country-made paper,  $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$  inches. Folia, 171. Lines, 12  
on a page. Extent, 6,000 śloka. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935.  
Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose.  
Correct.

Beginning. श्रीसर्वेश्वरोजयतिराम् ।  
यो मायागुणदोषलेशरहितः स्वाभाविकैः सदगुणैः  
स्वातन्त्र्याखिलविज्रताद्यगणितैर्गुणैर्गोप्योऽज्जगदिदृशतः ।  
भक्ताभीष्टप्रदो रमैकरमणो वेदैकगम्यो हि य-  
स्तं वन्दे मनसा गिरा च शिरसा गोपीप्रियं श्रीहरिम् ॥  
यस्य श्रीकृष्णार्णवस्य कृष्णालेशेन बालो भुवः  
खेष्टं प्राप्य समार्यधाम समगाद्रङ्गोपविन्दच्छ्रियम् ।  
याता मुक्तिमजामिलादिपतिताः शैलोऽपि पूज्योऽभवत्  
तं श्रीमाधवमाश्रितेष्टदमहं नित्यं शरण्यं भजे ॥  
श्रुतीनां सूत्राणां स्मृतिनिखिलवेदानुवचसां  
परं वाहं शुक्तं अखिलचिदचिदुभिन्नमपि च ।  
व्यभिचं स्वाभाव्याद् × × × परमं ब्रह्मकमिदं  
समादिष्टं यैस्तानपि सततमीडे गुरुवरान् ॥  
संशररोगशमने खलु निम्बवन्मो  
हार्दाभकारहरणेऽर्कवदेव यच्च ।  
श्रीकृष्णपादपरिचारणतुष्टचेताः  
निम्बार्कदेशिकवरः सच्चि मे गतिः स्यात् ॥

श्री श्रीनिवासमाचार्यं गुहं श्रीगङ्गाभिधं ।

प्रणम्य क्रियते गीतायाख्या तत्त्वप्रकाशिका ॥

अथ स्वभावतोऽपास्तान्त्रिहोऽविद्याल्लेशकर्मजन्मादिषड्भाव-सद्वादिगुणकार्य-  
सम्बन्धः सत्त्वज्ञानानन्दस्वरूपो ज्ञानशक्तिवलैश्वर्यतेजोवीर्यवात्सख्यौदार्य-  
कारण क्षमा-दया-साधुर्य-लावण्यमार्दवाद्यनन्तकल्याण-गुणसहोदधिः समस्त-  
चैवज्ञप्रकृतिकालकर्मनिश्चयान्ताऽतिशयशाम्यवर्जितो विध्वक्सेनगरुडादिनित्य-  
मुक्तैर्निषेवितो ब्रह्मरुद्रेन्द्राद्यचिन्महिमा तद्गुणयो वेदानैकवेद्यो जग-  
ज्जन्मादिहेतुः प्रणतार्तिक्षपणस्वभाव उभयविस्मृतिर्भगवान् श्रीपुरुषोत्तमो  
ब्रह्मरुद्रादिदेवताहन्तैः स्तोत्रारधनप्रार्थितो भूभारोत्तरणाय यादवकुले  
आविर्बभूवेति सर्वजनप्रसिद्धं भगवदवतारप्रयोजनम् । इत्यादि ।

End.

त्यक्त्वा श्रेयस्काम्यया श्रीभगवदाश्रितैर्लक्ष्मीविजया × × द्वैः पाण्डवैः सद्य  
राज्याद्यर्पणेन सन्धिं विधाय स्त्रीयानां संरक्षणं कुर्वन्ति भावः ।

श्रीछण्णाय नमः ।

स्वतन्त्रः सर्वफलदः सर्वोपास्योहि यो हरिः ।

कर्तृत्वं सर्वजीवानां तन्त्रत्वमिति निश्चयात् ॥

श्रेयस्कामो मुमुक्षुर्वा तमेव शरणं ब्रजेत् ।

स्वाभिमानं परित्यज्य ह्येतदनौ दृढीकृतम् ॥

संसारान्धमिग्नानां स्वभक्तकृपया हरिः ।

चकार गीतानावं तं बन्दे सर्वगरीयसम् ॥

हंसस्वरूपं शनकादिकेभ्य-

स्त्रालोपदेशाय विधाय शुद्धम् ।

तत्त्वं परं भागवतस्य धर्मं,

सत्सम्प्रदायार्थमुपादिशद् यः ॥

श्रीवासुदेवो भगवान् स एव,

भक्ताय पाचार्य तु भारतादौ ।

मोहापहं शास्त्रमुवाच गीतां

सर्वेश्वरं तं शरणं प्रपद्ये ॥

व्याख्यातमादौ तददध्ववीधा-

दाचार्यवर्येण हरिप्रियेण ।

निम्बार्कनःस्नातिगभीरबोधं

श्रीनारदानुपचभाजनेन ॥

तस्यादचिन्नाप्रतिबुद्धबुद्धिना  
 भङ्गेन श्रीकेशवसंज्ञकेन ।  
 यदर्थबोधाय तदाश्रितानां  
 संलिप्य चेतद्विष्टतं सुबोधम् ॥  
 मङ्गलं श्रीरमाकान्तः सन्निदानन्दविग्रहः ।  
 मङ्गलं नियमानन्दो ज्ञानभक्तिपदो दृष्टाम् ॥

**Colophon.**

इति श्रीसन्तकुमारसन्निप्रवर्तक—श्रीसन्निभार्कसम्प्रदायाश्रित—श्रीकेशव-  
 काश्मीरिमठविरचितायां भगवद्गीताटीकायां तत्प्रकाशिकायां सूर्य-  
 गीतार्थनिर्णयो नामाष्टादशोऽध्यायः । १८ । सम्बत् १८१५ ।

**विषयः ।** निम्बार्कमतेन भगवद्गीताव्याख्यानम् ।

**No. 148.** भगवद्गीताटीका (सारावली) By रामशङ्करः. Substance, country-made paper,  $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 400 śloka. Character, Bengali. Date, Sk. 1745. Place of deposit, District Hugli Khānākula Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Bidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

**Beginning.**

ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ रामाय नमः ।  
 श्रीरामपितरौ वन्द्यन्दं श्रीरामशङ्करः ।  
 श्रीधरस्वामिष्ठद्गीताव्याख्यां वन्द्यस्तनोतकि ॥  
 व्याख्या मे राम ते मुष्ट्या प्रभावात् तातपादयोः ।  
 सारावलीविदा गीताव्याख्या तस्याः समो जनः ॥  
 गीतास्वरूपमादौ यत् तदादौ दर्शितं यथा ।  
 प्रत्यर्जुनं भगवता यदुक्तं गुह्यसुखमम् ॥  
 तस्यादेशो भवेद् यच्च सा गीता परिकीर्तिता ॥

× × × × × ×

इह खलु सकललोकहितवतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः  
 तत्त्वज्ञानविश्वम्भितशोकमोहविभ्रंशितविवेकतया निजधर्मत्यागात् परधर्मा-  
 भिसम्भिनमर्जुनं धर्मज्ञानरहस्योपदेशश्रवणेन तस्याच्छोकमोहसागरादुद्धार ।

इत्यादि ।

End.

यचेति यव यस्मिन् स्थले योगेश्वरः कृष्णः श्रीकृष्णः यव धनुर्धरः पार्थः  
 अर्जुनः तत्र श्रीलक्ष्मीः विजयः भूतिरैश्वर्यं भुवानि निश्चितानि इति  
 एतानीति सम मतिः । एतेन पाण्डवेभ्यः सर्वस्वं दत्त्वा श्रीकृष्णशरणं प्रपद्य  
 त्वदीयानां प्राणरक्षासवश्यं कुरु अन्यथा तेषां विनाशो भविष्यत्येवेति भाव  
 ष्यथवा भुवा निश्चिता नीतिसूत्रेति मतिर्ममेत्यन्यत् प्रोक्तमिति वाक्यार्थः । :

Colophon.

इति गीताव्याख्यायां सारावल्यां अष्टादशोऽध्यायः ॥ समाप्तेयं व्याख्या  
 श्रीसौतारामपदाङ्गयुगलेऽर्पितेति समाप्तम् ।  
 श्रीरामगुरुताताङ्गिस्मृतेः सारावली सम ।  
 श्रीरामशङ्करस्येयं तदङ्गिद्वयतुष्टये ॥  
 श्रीधरस्वामिकृतगीताव्याख्येदानेन सुविस्तृता ।  
 इति राम सतां मोदा व्याख्यातारस्तदुचरात् ॥  
 जगद्रामः पिता रामो माता रामो रामोऽहं ।  
 ज्ञतः समं + + × × ॥  
 इति खानाकुलकृष्णनगराख्यासीनवन्द्यवटीय—श्रीरामशङ्करदेवशर्मविस्तारी-  
 कृता सारावल्याख्या गीताव्याख्या समाप्ता श्रीरामार्पितेति सुधीभिर्द्रष्टयेति ।  
 शकाब्दाः १७४५ ।

विषयः । भगवद्गीतायाः श्रीधरस्वामिकृतव्याख्यायाः विस्तृतरूपेण व्याख्यानम् ।

No. 149. भगवद्भक्तिरत्नावली . (सकान्तिमाला) Substance, country-made paper, 11 x 7 inches. Folia, 81. Lines, 11 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, new. Prose. Correct.

This is the same work as 422, in the Notices of Sanskrit MSS. It contains two verses at the end which give some information about its date and place of composition. From these we learn that the work was composed in Benares in the year 1555 Sk. in a Temple dedicated to Hari in front of the Great Temple of Śiva. The verses are :—

महायज्ञशर-प्राण शशाङ्कगुणिते शके  
 फासुने शुक्लपत्रस्य द्वितीयायां सुमङ्गले ॥

बाराणस्यां मङ्गेशस्य सन्निधौ हरिमन्दिरे ।  
भक्तिरत्नावल्लौ सिद्धा सच्चिता कान्तिमालया ॥

No. 150. भजनामृतम् . By नरहरिठक्कुरः . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 270 ślokas. Character Bengali. Date, Sk. 1813. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Dakṣiṇākhaṇḍa, Paṇḍita Gauragunānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीश्रीचैतन्यः ।

वन्दे श्रीकृष्णचैतन्यं प्राणसर्वस्वमीश्वरम् ।  
सर्वावतारकल्याणनिःसीमकल्याणं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End. सेवार्थां प्रीतिराक्षां मे प्रीतिरार्तिश्च कीर्तने ।  
आश्रिते प्रीतिराक्षां मे प्रीतिश्च भोजनोन्मुखे ।  
आत्मनि प्रीतिराक्षां मे कृष्णभक्तिर्यथा भवेत् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीमन्नरहरि (क?) विमुखोदितं श्रीकृष्णभजनामृतं समाप्तम् ॥  
शकाब्दाः १८१३ ।

विषयः । पूर्वपक्षसिद्धान्तमुखेन वैष्णवानां श्रीकृष्णभजनादिप्रकारकथनम् ।

No. 151. भविष्यपुराणम् . Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 877. Lines, 8 on a page. Extent, 21,925 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणक्षिताय च ।  
जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥  
श्रीनक्षत्रं तु राजर्षेः सचे चैव महात्मनः ।  
आयाता सुनयः सर्व्वं यज्ञमष्टपसुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

उत्तरभागश्च । ॐ नमः श्रीगणेशाय । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

सृष्ट्वं चन्द्रावदातं करिकरमकरक्षोभसञ्जातफेनं  
... ..  
... ..  
... .. पौष्करं वः पुनातु ॥ इत्यादि ।

End.      देवार्थं ब्राह्मणार्थं च यस्तु प्रार्थयते नरः ।  
 जलमग्नं महावाहो स याति परमं पदम् ॥  
 ...    ...    ...    ...    ...    ।  
 एष ते कथितो राजन् प्रतिष्ठाविधिरुत्तमः ॥  
 उत्तरभागस्य । गात्रे शिरे प्रलेपयेद् ... चान्द्रायणं चरेत् ।  
 मुखनासादिसंस्पर्शं महाचान्द्रायणं चरेत् ॥

Colophon.      इति श्रीभविष्यपुराणे नवमीकल्पे शतसाहसार्द्धसंहिताया नवमीकल्पः  
 समाप्तः २८१ । सम्भत् १८३६ ।  
 उत्तरभागस्य । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोऽध्यायः  
 समाप्तः ॥ ११ ॥

विषयः । अध्यायानां पुष्पिकाः । इति भविष्यपुराणे शतसाहस्रां संहितायां कथाप्रस्ता-  
 वने प्रथमोऽध्यायः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्वणि १ अः । इति भ० पु० उपनयनविधिः  
 १ अः । इति भ० पु० स्त्रीलक्षणं ४, ५ अः । इति भ० पु० स्त्रीविषये नरव्रतं ६, ७, ८ अः ।  
 इति भ० पु० गृहधर्मः ९ अः । इति भ० पु० स्त्रीधर्मो १०, ११, १२ अः । इति भ० पु०  
 प्रतिपदाकल्पे १३, १४, १५ अः । इति भ० पु० द्वितीयाकल्पः १६, १७ अः । इति भ०  
 पु० तृतीयाकल्पः समाप्तः १८ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे १९, २० अः । इति  
 भ० पु० चतुर्थीकल्पे पुरुषलक्षणे २१ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे २२, २३ अः । इति भ०  
 पु० पुरुषलक्षणं २४ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे स्त्रीलक्षणं समाप्तं २५ अः । इति भ० पु०  
 ४ थीकल्पे गणपतिकल्पः २६ अः । इति भ० पु० ४ थीकल्पे २७ अः । इति भ० पु० शिवा-  
 चतुर्थी २८ अः । इति भ० पु० शान्ताचतुर्थी २९ अः । इति भ० पु० साहसार्द्धसंहितायां  
 वैयासिक्यां ब्राह्मे पर्वणि चतुर्थीकल्पे अक्षारचतुर्थीं सुखावहा नाम चतुर्थीकल्पः समाप्तः ३० अः ।  
 इति भ० पु० ५ मीकल्पे ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७ अः । इति भ० पु० षष्ठीकल्पे ३८,—  
 ४५ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे शाकसप्तमी ४६ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे ४७, ४८, ४९ अः ।  
 इति भ० पु० ७ मीकल्पे रथसप्तमी ५० अः । इति भ० वै ७ मीकल्पे ब्राह्मे पर्वणि ५१,—  
 ६८ अः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्वणि आदित्यमाहात्म्ये सूर्यसप्तमी ६९ अः । इति  
 भ० पु० ब्राह्मे पर्वणि ७ मीकल्पे ब्रह्मप्रोक्तानि नामानि ७० अः । इति भ० पु०  
 ७ मीकल्पे ७१, ७२ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे मित्राध्यायः ७३ अः । इति भ०  
 पु० ७ मीकल्पे शम्भोपाख्यानं ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९ अः । इति भ० पु० विजयासप्तमी  
 ८० अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे आदित्यवारकल्पे नन्दविधिः ८१ अः । इति भ० पु०  
 आदित्यकल्पे भद्रविधिः ८२ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे सौम्यविधिः ८२ अः । इति

भ० पु० आदित्यवारकल्पे कामदविधिः ८४ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे विजय-  
विधिः ८५ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे जयन्तविधिः ८६ अः । इति भ० पु०  
आदित्यवारकल्पे प्रवरविधिः ८७ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे आदित्याभि-  
मुखविधिः ८८ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे हृदयविधिः ८९ अः । इति भ० पु०  
रविवारकल्पे ग्रहवग्रविधिः ९० अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे महाश्वेतावार-  
विधिः ९१ अः । इति भ० पु० ७ मीमंसे ९२, ९३, ९४ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे  
जपनामेति सप्तमी ९५ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे क्षपराजिताकल्पः ९६ अः । इति भ०  
पु० ७ मीकं महाजपासप्तमी ९७ अः । इति भ० पु० ७ मीकं भद्रकल्पः ९८ अः । इति भ०  
पु० ७ मीकं नक्षत्रेष्टा ९९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं १००, १०१ अः । इति भ० पु०  
७ मीकं कामदासप्तमी १०२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं पापनाशनौ सप्तमी १०३ अः ।  
इति भ० पु० ७ मीकं भानुपदद्वयव्रतं १०४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं सर्ववाप्तिसप्तमी  
१०५ अः । इति भ० पु० ७ मीकं मार्कण्डेयसप्तमी १०६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं अन्नसप्तमी  
१०७ अः । इति भ० पु० ७ मीकं अभ्यङ्गसप्तमी १०८ अः । इति भ० पु० ७ मीकं विभय-  
प्रदानं १०९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ११०, १११, ११२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं  
सवाजितोपाख्यानं ११३, ११४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं पाद्रोपाख्यानं (?) ११५ अः ।  
इति भ० पु० ७ मीकं दीपमाहात्म्यं ११६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ब्रह्मविष्णु-  
सम्वादः ११७ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ११८ अः । इति भ० पु० ७ मीकं आदित्यसूतः  
११९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ब्रह्म-वह्निसम्वादः १२० अः । इति भ० पु० ७ मीकं प्रवर-  
वर्णनञ्च समाप्तं १२१ अः । इति भ० पु० ७ मीकं व्योममाहात्म्यं १२२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं  
१२३ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने १२४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं सुव-  
राजः १२५ अः । इति भ० पु० शम्भोपाख्याने १२६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपा-  
ख्याने प्रासादलक्षणं १२७ अः । इति भ० पु० शम्भोपाख्याने दारुपरीक्षा समाप्ता १२८ अः ।  
इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने प्रतिमालक्षणं १२९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं  
प्रतिष्ठाकल्पे विष्टरूपाध्यायः १३० अः । इति भ० पु० ७ मीकं सर्पप्रतिष्ठामण्डनविधिः १३१ अः ।  
इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने सूर्यप्रतिमाविधिः १३२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं  
शम्भोपाख्याने सूर्यप्रतिष्ठायां १३३ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने प्रतिष्ठाविधिः  
१३४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने ध्वजारोहणविधिर्नाम १३५ अः । इति भ०  
पु० ७ मीकं भोजकानयनो नाम १३६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने भोज-  
काख्याने भोजकोत्पत्तौ १३७, १३८ अः । इति भ० पु० ७ मीकं अभ्यङ्गोत्पत्तिः १३९ अः । इति  
भ० पु० ७ मीकं शम्भोपाख्याने धूपविधिः १४० अः । इति भ० पु० शम्भोपाख्याने भोजको-  
त्पत्तौ १४१ अः । इति भ० पु० ७ मीकं भोजकाख्यानं १४२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं



शम्भोपाख्याने १४३ अः । इति भ० पु० ७ मीक० शम्भोपाख्याने भोजकलक्षणं समाप्तं १४४ अः ।  
 इति भ० पु० ७ मीक० शम्भोपाख्याने १४५, १४६, १४७ अः । इति भ० पु० शतार्द्धसाक्षरां  
 संहितायां ब्राह्मे पर्वणि समाप्तः सप्तमीकल्पः आदित्यमाहात्म्यं वाचकमाहात्म्यं श्रवणविधिः  
 समाप्तश्च ब्राह्मे पर्वणि प्रथममिति नन्दाकल्पः समाप्तः १४८ अः । इति भ० पु० प्रथममिति  
 नन्दाकल्पः समाप्तः १४९ अः । इति भ० पु० निषेधविधिः समाप्तः १५० अः । इति भ० पु०  
 षष्ठमीकल्पे शिवमाहात्म्ये प्रथमोऽध्यायः १५१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महेन्द्रमाहात्म्ये  
 प्रतिष्ठाविधाने लिङ्गलक्षणं १५२ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८ मीक० ईश्वरमाहात्म्ये  
 लिङ्गप्रतिष्ठापनविधौ १५३ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवमाहात्म्यं १५४ अः । इति भ०  
 पु० ८ मीक० लिङ्गप्रतिष्ठाविधौ १५५ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि लिङ्गलक्षणेषु  
 १५६ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवमाहात्म्ये लिङ्गार्चनविधौ १५७ अः । इति  
 भ० पु० ८ मीक० प्रतिष्ठाविधिः १५८,—१७० अः । इति भ० पु० ८ मीक० लिङ्ग-  
 प्रतिष्ठा समाप्ता १७१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुसप्ततुक्कुमारसन्वादे १७२, १७३, १७४,  
 १७५, १७६,—१७९ अः । इति भ० पु० ८ मीक० षष्ठकाष्ठमी १८० अः । इति भ० पु०  
 ८ मीक० महादेवमाहात्म्ये दाम्पत्यपूजनं १८१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुसप्ततुक्कुमार-  
 संवादे १८२, १८३ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुकृतं सौचं १८४ अः । इति भ० पु०  
 ८ मीक० शतरुद्रीयं १८५ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवमाहात्म्ये १८६ अः । इति भ०  
 पु० ८ मीक० महादेवरथयात्रायां १८७ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवरूपव्रतं १८८ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मीक० महाव्रतं १८९ अः । इति भ० पु० ८ मीक० १९०, १९१, १९२, १९३ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मीक० पुष्याध्याये १९४ अः । इति भ० पु० ८ मीक० १९५ अः । इति भ० पु०  
 ८ मीक० महाष्टमी १९६ अः । इति भ० पु० ८ मीक० जयन्त्यष्टमी १९७ अः । इति भ०  
 पु० ८ मीक० १९८, १९९, २००, २०१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि गौरी-  
 माहात्म्ये २०२ अः । इति भ० पु० ८ मीक० २०३ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि  
 गौरीविवाहो नाम २०४ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८ मीक० २०५ अः । इति भ० पु०  
 ८ मीक० चित्रसेनकृतं सौचं २०६ अः । इति भ० पु० ८ मीक० २०७, २०८, २०९ अः । इति  
 भ० पु० ८ मीक० ब्रह्मक्षत्याप्रायश्चित्तेषु २१० अः । इति भ० पु० ८ मीक० २११, २१२ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि ब्रह्मक्षत्याप्रायश्चित्तं नाम २१३ अः । इति भ० पु० विष्णु-  
 पर्वणि ८ मीक० सुरापानप्रायश्चित्तेषु २१४ अः । इति भ० पु० ८ मीक० २१५ अः । इति  
 भ० नवमीकल्पे दुर्गमाहात्म्ये २१६, २१७, २१८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० विष्णुपर्वणि  
 दुर्गमाहात्म्ये भगवतीसौचं समाप्तं २१९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २२० अः । इति भ० पु०  
 ९ मीक० विष्णुपर्वणि चण्डिकाराधने २२१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० चण्डिकास्तवः  
 २२२ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ९ मीक० २२३ अः । इति भ० पु० ९ मीक०

दुर्गाखानफलं २२४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० दुर्गासाहाय्ये २२५, २२६, २२७, २२८  
 २२९, २३० अः । इति भ० पु० ८ मौक० दुर्गासाहाय्ये उभयनवमीं २३१ अः । इति  
 भ० पु० ८ मौक० भगवतीनवमी २३२ अः । इति भ० पु० ८ मौक० रथनवमी २३३ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मौक० विष्णुव्रतं भगवतीस्रोतं २३४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २३५,  
 २३६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० सदानवमी २३७ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २३८,  
 २३९ अः । इति भ० पु० ८ मौक० सर्वमङ्गलार्चनविधौ २४० अः । इति भ० पु०  
 ८ मौक० मन्त्रोद्धारः २४१ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २४२, २४३, २४४, २४५, २४६ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मौक० भगवतीयज्ञे २४७ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २४८ अः । इति  
 भ० पु० ८ मौक० सिद्धाध्यायः २४९ अः । इति भ० पु० ८ मौक० रुद्रवधे २५० अः ।  
 इति भ० पु० ८ मौक० २५१ अः । इति भ० पु० ८ मौक० कौजम्भिवधो नाम २५२ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मौक० कुम्भानुकुम्भवधे २५३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० निचकुम्भवधः  
 २५४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० कुम्भवाहनवधो नाम २५५ अः । इति भ० पु० ८ मौ-  
 क० सुकुम्भवधो नाम २५६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २५७ अः । इति भ० पु० घण्टा-  
 कर्णवधो नाम २५८ अः । इति भ० पु० ८ मौक० रुद्रधर्मवधः २५९ अः । इति भ० पु०  
 मेघनादवधः २६० अः । इति भ० पु० ८ मौक० जम्भासुरवधः २६१ अः । इति भ० पु०  
 ८ मौक० रुद्रवधोपाख्याने २६२ अः । इति भ० पु० ८ मौक० रुद्रवधः २६३ अः । इति  
 भ० पु० ८ मौक० मण्डलविधिः २६४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० सालमण्डलविधानं  
 नामाध्यायः २६५, २६६, २६७ अः । इति भ० पु० ८ मौक० दैव्या नामविधानो नामाध्यायः  
 २६८ अः । इति भ० पु० ८ मौक० रथयात्रा २६९ अः । इति भ० पु० ८ मौक०  
 दुर्गायात्रा समाप्ता २७० अः । इति भ० पु० ८ मौक० २७१, २७२ अः । इति  
 भ० पु० ८ मौक० मन्त्रोद्धारः २७३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० २७४ अः ।  
 इति भ० पु० शतसाहस्रार्धसंज्ञिताया आनन्दनवमीकल्पो नामाध्यायः २७५ अः । इति भ० पु०  
 ८ मौकल्पे नन्दिनी नाम नवमी २७६ अः । इति भ० पु० नन्दा नाम नवमीकल्पे नामाध्यायः  
 २७७ अः । इति भ० पु० ८ मौकल्पे नन्दकल्पः २७८ अः । इति भ० पु० ८ मौकल्पे नन्दिनी-  
 प्रतिष्ठा २७९ अः । इति भ० पु० सदानवमीकल्पः समाप्तः २८० अः । इति भ० पु० ८ मौकल्पे  
 प्रतिष्ठातन्त्रे भूमिपरीक्षाध्यायः २८१ अः । इति भ० पु० ८ मौकल्पे प्रासादलक्षणं २८२ अः ।  
 इति भ० पु० ८ मौक० शिलालक्षणं २८३ अः । इति भ० पु० ८ मौक० ब्रह्मणोऽर्चालक्षणं  
 २८४ अः । इति भ० पु० ८ मौक० प्रतिमालक्षणं २८५ अः । इति भ० पु० ८ मौक० प्रतिष्ठा-  
 मन्त्रे अधिवासनविधिः २८६ अः । इति भ० पु० ८ मौक० शतसाहस्रार्धसंज्ञिताया नवमीकल्पः  
 समाप्तः २८७ अः । ग्रामस्तु त्रीसम्बत् १८९६ । पूर्वभागस्य ॥ ० ॥ इति त्रीभविष्यपुराणे  
 मध्यमतन्त्रे उपरिभागे प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः इति भ० पु० म० त० ७०

पातालवर्णनी नाम २योऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ज्योतिषको ४ योऽध्यायः ।  
 इति भ० पु० म० त० ७० ५ मोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० मुरसाचात्प्रकथनं  
 नाम षष्ठोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० पुष्पाकादिमानलक्षणी नाम ७ मोऽध्यायः ।  
 इति भ० पु० म० त० ७० अष्टमोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० यूपनियमो नाम  
 नवमोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० १०, ११, १२, १३ अः । इति भ० पु० म०  
 त० ७० प्रतिमालक्षणी नाम १४ अः । इति भ० पु० म० त० ७० १५, १६,  
 १७ अः । इति भ० पु० म० त० ७० षोडशोपचारविधौ १८ अः । इति भ०  
 पु० म० त० ७० अग्निनामकथनं नाम १९ अः । इति भ० पु० म० त० ७० द्रव्यपरिमाणो नाम  
 २० अः । इति भ० पु० म० त० ७० दर्वीनिर्णयो नाम २१ अः । इति भ० पु० म० त० ७०  
 २२, २३ । इति भ० पु० म० त० ७० मण्डलकथने २४ अः । इति भ० पु० म० त० ७०  
 मण्डलाध्यायकथने २५ अः । समाप्तोऽयं प्रथमभागः ॥ ० ॥ इति भ० पु० म० त० द्वितीये  
 भागे सूक्तकथनोऽध्यायः १ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० १, २, ३ अः । इति भ० पु० म० त०  
 द्वि० तित्थिखण्डकथनम् ५ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० व्रतादिकथने ६ अः । इति भ० पु०  
 म० त० द्वि० प्रवरकथनं नाम ७ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० वास्तुनिर्णयोनाम ८ अः ।  
 इति भ० पु० म० त० द्वि० ९ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० अर्घ्यदानविधौ १० अः । इति  
 भ० पु० म० त० द्वि० ११,—१२ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० मध्यमप्रतिष्ठाविधौ १८,—१९ अः ।  
 इति भ० पु० म० त० द्वि० क्षुद्रारामप्रतिष्ठाविधौ २० अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० २४ अः ।  
 इति भ० पु० म० त० द्वि० अश्वत्थप्रतिष्ठाविधौ २५ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० वटप्रतिष्ठाविधौ  
 २६ अः । इति भ० पु० म० त० तृतीयभागे १, २, ३, ४ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० पुष्पा-  
 रामप्रतिष्ठाविधौ ५ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० ६ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि०  
 सेतुप्रतिष्ठाविधौ ७ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० ८, ९, १० अः । इति भ० पु० म० त०  
 त्रि० गृहहोमविधौ ११ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० १२, १३ अः । इति भ० पु० म० त०  
 त्रि० प्रतिष्ठाविधौ १४ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० १५ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि०  
 मन्त्रालक्ष्मीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १६ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० एकादशीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १७ अः ।  
 इति भ० पु० म० त० त्रि० पवित्रविधानं नाम १८ । इति भ० पु० म० त० त्रि० ध्वजारोपणं नाम  
 १९ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० कुम्भदानविधौ २० अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० २१ अः ।  
 इति भ० पु० म० त० त्रि० प्रासादप्रतिष्ठाविधौ २२ अः । इति भ० पु० म० त० त्रि० २३, २४, २५ अः ।  
 इति भ० पु० म० त० चतुर्थभागे दानविधौ १ अः । इति भ० पु० म० त० च० २, ३ अः । इति  
 भ० पु० म० त० च० धेनुदानविधौ ४ अः । इति भ० पु० म० त० च० ५, ६ अः । इति भ० पु० म०  
 त० च० प्रायश्चित्तविधौ ७, ८ अः । इति भ० पु० म० त० च० ९, १० अः । इति भ० पु० म० त०  
 च० अः । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोऽध्यायः समाप्तः ।

No. 152. भारतसावित्री. By वेदव्यासमुनिः. Substance, country-made paper,  $9 \times 1\frac{3}{4}$  inches. Folia, 9. Lines, 4 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tripurā, Parganā Varadākhātā, Post Office Navinagara grāma Nārāyaṇapura, Śrī Candranātha Cakravartti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

## Beginning.

नमः कृष्णाय ॥ धृतराष्ट्र उवाच ।  
 ब्रूहि सङ्गय यद्वृत्तं युद्धे तेषां महात्मनाम् ।  
 पाण्डवानां कुरुणाञ्च सम्रट्ते महाहवे ॥  
 के तत्र प्रसुखा योधाः के च तत्र महारथाः ।  
 महाबलाश्च के तत्र कथनो विनिपातिताः ॥  
 भीष्मद्रोणौ कथं भग्नौ कर्णशल्यौ कथं चतौ ।  
 पुत्रश्च मम मन्दात्मा कथं दुर्योधनो हतः ॥  
 सङ्गय उवाच ।

शृणु राजन् यथा वृत्तं सैनयोरुभयोरपि ।  
 पाण्डवानां कुरुणाञ्च सम्रट्ते महाहवे ॥  
 ये तत्र प्रसुखा योधा ये च तत्र महारथाः ।  
 महाबलाश्च ये तत्र यथा ये विनिपातिताः ॥  
 भीष्मद्रोणौ यथा भग्नौ कर्णशल्यौ यथा चतौ ।  
 पुत्रश्च तव मन्दात्मा यथा दुर्योधनो हतः ॥  
 पाण्डवानां रणे योधाः सर्वे विष्णुपराक्रमाः ।  
 कौरवाणां रणे योधाः सर्वे वीरपराक्रमाः ॥  
 अर्जुनः सात्यकिश्चैव द्रुपद्युज्जो घटोत्कचः ।  
 नकुलः सहदेवश्च धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः ॥  
 भीमसेनो विराटश्च द्रुपदश्चोत्तरस्तथा ।  
 धृष्टकेतुः शिखण्डौ च काशिराजश्च वीर्यवान् ॥  
 सौभद्रो द्रौपदेयाश्च धोवृक्षेते महारथाः ।

... .. ॥

हेमन्तो प्रथमे भासि शृङ्गपत्रे च योदशौ ।  
 प्रहसं भारतं युद्धं नक्षत्रे यमदेवते ॥  
 अर्जुने दूरपातित्वमाचार्य्ये लघुशस्त्रता ।  
 कर्णे दृढप्रहारितं भीष्मे सन्ति च यो गुणाः ॥

... .. ।  
 अर्जुनेन हतो भीष्मो माघशुक्लाष्टमीतिथौ ।  
 नवम्यां वृषसेनसु हतो राजा मद्रावलः ॥  
 दशम्यामपि सौभद्र एकादश्यां जयद्रथः ।  
 द्वादश्यां मध्यभागे च हतो वीरो घटोत्कचः ॥  
 त्रयोदश्यान्तु मध्याह्ने भारद्वाजो निपातितः ।  
 षाकणो पलितश्यामो वर्षस्याशीतिपञ्च च ॥  
 रथे पर्यटते द्रोणो वृद्धः षोडशवर्षवत् ।  
 चतुर्दश्यान्तु सन्ध्यायां कर्णो वैकर्त्तनो हतः ॥  
 सूर्यपुत्रो यदा कर्णश्चार्जुनेन निपातितः ।  
 तदैवोर्ध्वमिता भूमिरङ्गुली चैकविंशतिः ॥ इत्यादि ।

End.

एषा भारतसावित्री व्यासेनोक्ता मनोमिषा ।  
 नरो भारतसावित्रीं प्रातस्तथाय यः पठेत् ॥  
 स भारतफलं प्राप्य परं ब्रह्माधिगच्छति ।  
 संवत्सरकृतं पापं पठनादेव नाशनम् ॥  
 ब्रह्मज्ञा स्वर्गदारी च मातृज्ञा पित्रज्ञा तथा ।  
 पापं प्रक्षिप्य ते यानि द्वैपायनवचो यथा ॥ ० ॥

Colophon.

इति महाभारते शतसहस्रसंहितायां वैयासिक्यां भारतसावित्री समाप्ता ॥  
 श्रीरामः ॥ श्रीकृष्णः ॥ ० ॥

विषयः । महाभारते वर्णितानां विषयाणां सारसंग्रहः ॥

No. 153. भ्रमरदूतम्. By रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent 288 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीरघुवीराय नमः ।  
 रामः सीताविरहविधुरो मास्यवत्कुन्दरास  
 पाण्डुक्षामश्चविरविरतं वाप्यरक्तेक्षणान्तः ।  
 प्रत्यावृत्तिं मनसि विन्द्यशङ्काञ्जनेयस्य निन्ये  
 दीर्घात्कण्ठः कथमपि तदा दीर्घदीर्घाण्यहानि ॥

क्षन्तश्चिन्ताशतकृतभुजा द्रुयमानः प्रियाया  
 नम्रांलापसरणसुधया सिञ्चितो राघवस्य ।  
 प्रौढानन्दप्रसरपिशुनो मन्दमन्दं तदानीं  
 पस्यन्त्यस्य प्रकृतिसुभगो दक्षिणो वाङ्मण्डः ॥  
 दूरात् पश्यन् पवनतनयः शसितारं रघूणां  
 प्रौढानन्दव्यतिकरसमुद्भिन्नरोमाञ्चदण्डः ।  
 पादन्यासैर्वनविटपिनां मौलिमभंलिचानां  
 व्याधुन्वानो रघुकुलपतेरष्टिभूले पपात ॥  
 वेणौबन्धान्मणिरश्मयं देव देव्यावतीर्णो  
 जल्पन्नित्यं पुलकिनि मणिं रामपाणौ निधाय ।  
 यावत् ब्रूते जनकतनयावाचिकं वायुस्तनु  
 स्थायद् वाष्पस्त्रवककलुषो रामभद्रो बभूव ॥  
 युत्तोदन्तं रघुकुलपतिः पेशलायाः प्रियायाः  
 प्रस्थानाय श्रवणपतये तत्क्षणन्यस्तभारः ।  
 कुञ्जाभ्यासे कचन विशिनीकाण्डखेलत्प्रवाले  
 रामः कान्तां विरञ्चविमनाः कौमलाङ्गीं निदधौ ॥  
 मन्दोन्मीलघवनवदलयन्विर्यन्मधूनां  
 शैलोपान्ते नवकमलिनीं राजहंसावतंसां ।  
 तवापश्यत् परिसलभैर्वीर्यसयनीं दिगन्ता-  
 नामतेन धमरमिश्रुनेनाभितः सेव्यमानाम् ॥  
 तत्र खिग्धे सरसि सरसाम्भोजकेलिप्रवीणं  
 रामो देव्या विरञ्चविधुरो द्रुततां प्रापयिष्यन् ।  
 धीरोदात्तः कथमपि दृशोः स्तम्भयन् वाष्पधाराः  
 प्रौढप्रेमस्त्रवकितपदं षट्पदं व्याजहार ॥  
 कश्चित् धातर्धमर भवता शैलितो मालतीनां  
 शीघ्रः कश्चित् कुसुमितशिखाः सेविता वा कदम्बाः ।  
 नीताः कश्चित् कथमपि सखे वासरा वारिवाह-  
 यूहच्छ्रे नभसि निभृतं यूथिकावीथिकासु ॥ इत्यादि ।

End.

पायं पायं मधु सुमधुरं पुष्पितानां लतानां  
 स्थायं स्थायं नवकमलिनीगर्भहर्षोद्गारेषु ।

## Colophon.

निर्मायेदं मधुकर सखे सादृशि क्षेत्रवन्धन  
 यीतग्लानिर्मुवतिसत्तितो यापयेस्व विद्यामाः ॥  
 योऽभूद् गौडसितिपतिशिखारत्नष्टाङ्गिरेणु  
 विद्यावाचस्पतिरिति जगद्भूतकौर्त्तिप्रपन्नः ।  
 तस्मादासीद् भुवनविदित-शैल-विद्यानिवास-  
 स्तत्पुत्रेण त्रिभुवनगुरोः प्रौढये राघवस्य ॥  
 खट्वेष्टा समरचि मया कापि वाचां मतस्त्रि-  
 वीतक्लेशा रसिकहृदयाङ्गादिनी कल्पयस्त्रिः ।  
 शब्दद् ... यसनजनिताशेषपापोपशान्तिं  
 तन्मे कुर्यान्निजगुणकथाराधितो रामचन्द्रः ॥  
 श्रीगुरुः शरणम् । इति श्रीन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचित-भ्रमरदूतकाव्यम्  
 समाप्तम् ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः । श्रीसीतायै नमः ॥

विषयः । श्रीरामस्य सीतासमीपे दूतरूपेण भ्रमरप्रेषणमवलम्ब्य रचितमिदं काव्यम् ।

No. 154. मतनिर्णयः . Substance, country-made paper,  $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches.  
 Folia, 24. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokaś. Character, Bengali.  
 Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Candrakona,  
 Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse.  
 Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ मतनिर्णयः । अथ समाह्वताः पुरुषतत्परोचिता  
 द्वे विद्वांसः क्रमशः प्रविशन्ति स्म तत्र प्रथमतः प्रविशन्तं वैष्णवमालोक्य  
 कोऽप्येकः सकलज्ञानाभिज्ञो विदितपरतलो निजगाद प्रभुं प्रति ।  
 आनासमूर्त्तिलकी वज्रशङ्खचक्र-  
 पद्माङ्कितोज्ज्वलवपुर्धृतपीतवासाः ।  
 कण्ठेन नामतुलसीसज्जमादधानः  
 श्रीरामचन्द्रिकथां कथयन्नुपैति ॥ प्रविश्य वैष्णवः ।  
 ईषन्मीलितलोचनो हृत्तरप्रारब्धयोगासनो  
 यद्ब्रह्मादिसुरेन्द्रवन्दितपदः शम्भुः स्वयं ध्यायति ।  
 वैकुण्ठैकनिकेतनं जगदपि व्याप्य स्थितं लीलया  
 तद् ब्रह्मास्त्रवपुः सदैव मुदितं लक्षितमालम्बताम् ॥

अथायानं शैवमालोकाच्च सः ।

श्रीमानसावेति जटालमौलिर्यात्रलगालम्बितमध्यभागः ।

विभूतिसंभूषितभास्वदङ्गो रुद्राक्षमालाकलितोर्द्धदेहः ॥

प्रविश्य च शैवः ।

संगाथानि सदा समस्तनिगमा ध्यायन्ति यं योगिनो

यस्याज्ञामधिगत्य देवतगणाः कुर्वन्ति सृष्ट्यादिवम् ।

सोऽयं यो ह्यवतामिराकृतिरपि चातुं जगत् साकृतिः

ध्यान् स्वं स्वमेव सर्वजगतां शिखाकरः + + ॥ इत्यादि ।

End.

अथान्तरे रामोपासकः — आ आसोदः ।

रामेति यन्नाम जनाः स्मरन्तः

संसारवारानिधिसुत्तरन्ति ।

स कस्य वेशस्य कृपासुपेत्य

बबन्ध सेतुं जगदेकनाथः ॥

महान् मुरारिरपरो न कश्चित्

तस्यापि रूपाणि वङ्गानि सन्ति ।

रूपेषु तेस्वप्युपपन्नशैलात्

न रामचन्द्रादपरो गरीयान् ॥

( अतः परं खण्डितम् )

विषयः । वैष्णव-शैव-शाक्त-वैशेषिक-नैयायिक-मीमांसक-वैदान्तिक-साङ्ख्य-पातञ्जलाभिज्ञ-पौराणिक-नास्तिकादीनां परस्परविभिन्नमतविरोधात्मकश्लोकसंग्रहः ॥

No. 155. मधुरासेतु . By अनन्तदेवः . Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,372 ślokaś. Character, Nāgarī. Date, Sm. 1934. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

समस्तब्रह्माण्डान्मुद्रविवरे यस्य सततं

वसन्ति ध्यायन्ति स्मृद्दि तपसा यच्च मुनयः ।

स यस्यां क्रौडायै स्मृदयति वनास्थान्विततनो

सुनौरेषा लोके जयति भवसिन्धोर्मधुपुरी ॥



इह खलु सकलवैष्णवजनसमुचितमार्गप्रदर्शनाचार्य—श्रुवाम्बरीप्रभतीनां  
परमपुत्रपार्थप्रापकतया प्रसिद्धतममपि माधुरमण्डलमहिमानं तत्रैव वसता  
हरिकेशवगोविन्दनामानं भगवन्तमनन्यतरतया भजतां तत्रभवतां सतां  
सन्तोषसंजननेन वाचः सफलतायै प्रदर्शयामः ॥ इत्यादि ।

End.

वासुदेवाभिधं ब्रह्म जगदिन्द्र मया स्थितम् ।  
माधुरे मण्डले नित्यं जयत्यानन्दकारितः (?) ॥  
आसीद्गोदावरीतीरे वेदवेदिसमन्वितः ।  
श्रीलक्ष्मभक्तिमानेकणकनाद्याभिधो द्विजः ॥  
तत्पुत्रस्तद्गुरुर्युक्तः सर्वशास्त्रार्थतत्त्ववित् ।  
आपदेवोऽभयदेवात् प्रापयः सकलान् मनून् ॥  
मीमांसानयकोविदो मधुरिपोः सेवासु नित्योद्यतः  
सर्वांशपरिपूरणचमयशा आसीत्तदीयात्मजः ।  
यस्यानन्तगुरुरेनन्त इति सद्गामार्थवशां गतं  
येनावादि च वादिना श्रुतिशिरःसिद्धान्ततत्त्वं मुदे ॥  
न्यायप्रकाशकर्ता निरवधिविद्यास्यतप्रदः सततं ।  
मीमांसाद्वयनयविततनयस्तस्यापदेवोऽभूत् ॥  
तदीक्षुर्मुनिजवंशदेवं श्रीकेशवं तोषयितुं चकार ।  
अनेन संशो मधुरामहिम्नः सेतुः सदाकाङ्क्षितपूर्तिहेतुः ॥  
अनुचितमप्यर्थे भुवती बालस्य गोः स्वतोऽनुचिता ।  
रचयति पित्रोऽक्षोषं वागेषा स्यात् तथा मुदे महताम् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्सकलशास्त्रार्थतत्त्वविद् वैष्णवसम्भारप्रतिपादनैकप्रयोजनगृहीता-  
वतार-श्रीमदापदेवसुतानन्ददेवेन कृतो मधुरासेतुः समाप्तः ॥ सम्बत् १८३४ ॥

विषयः । मधुरामाहाद्यादिकथनमुखेन तत्तत्तीर्थकर्तव्यादिनिरूपणम् ।

No. 156. मन्त्रप्रश्नः (तैत्तिरीयशाखोक्तः). Substance, country-made paper,  
5 × 2 inches. Folia, 45. Lines, 7 on a page. Extent, 540 ślokas. Char-  
acter, Nāgara. Date, Sm. 1771. Place of deposit, Benares City, Gobinda  
Bhaṭṭa Solāpūrkar. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्नारवे नमः ।

ॐ प्रद्युम्ना धियमानस्य सचष्टि

वरमिर्वरा अभिषु प्रसीदत ।  
 अस्माकमिन्द्र उन्नयं जुञ्जीषति  
 यत् सौम्यस्यान्वसो बुबोधति ॥ इत्यादि ।

End. परि लागे परिसृजामि ।  
 सुश्रवः सुश्रवसम्मा कुश ।  
 योगे योगे तवस्तरं ।  
 आगन्ता समगन्तहि ॥  
 आशुदां देवजयसं मृगानः ॥

Colophon. इति तैत्तिरीयशाखायां मन्त्रप्रज्ञः समाप्तः ॥ सम्मत् १७७१ ॥

विषयः । छण्डययुर्वेदीयानां कर्मविधानम् ।

No. 157. महानाटकटीका . By चन्द्रशेखरः . Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 1,498 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Cankidāngā Nandirājapura, Paṇḍita Çaçibhūṣaṇa Bhaṭṭācāryaya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नला रामपदाशोजइन्दं भवभयापहम् ।  
 टीकां महानाटकस्य कुरुते चन्द्रशेखरः ॥  
 बालानामन्वयज्ञानकृतं यथा वितन्यते ।  
 नाचोपस्थासं कुर्वन्नु तदीमानतिवस्तुनि ॥  
 कर्तव्ये महानाटकाख्ये अन्ये प्रथमतो विश्वेश इत्यादि दशभिः श्लोकेर्नान्दीं  
 विदधाति ॥ इत्यादि ।

End. येन युधि निर्व्यापितः जितः मम जीवनायः प्राणनायः तस्यापि परशु-  
 रामस्य विजयी । अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । महानाटकस्य व्याख्यानम् ॥

No. 158. महान्यासः . Substance, country-made paper, 5×3 inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 214 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । ओम् । अथातः पञ्चाङ्गरात्र्या न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः । ओम् या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा ॥ इत्यादि ।

**End.** स्वामिन् सर्वजगन्नाथ यावत् पूजावसानकम् ।  
तावच्च प्रीतिभावेन देवेऽग्निन् सन्निधीभव ॥

**Colophon.** इति मन्त्रान्यासः समाप्तः ॥

**विषयः ।** देवाधिदेवरुद्रस्य न्यास-जप-होमार्चनकथनम् ।

**No. 159.** महार्णवकर्मविपाकः . By विश्वेश्वरभट्टः . Substance, country-made paper, 14×6 inches. Folia, 307. Lines, 10 on a page. Extent, 6,202 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1903. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Generally Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
ॐ नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।  
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवनाथाय रामाय ॥ ?  
प्रवालद्रिप्रख्यद्व्युत्तिचयमयाय वपुषे (?)  
नमो विघ्नश्रेणीविघटनवरिष्ठाय सद्यसे ।  
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना-  
विनोदासक्ताय प्रयत्नफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥  
यदिन्द्रिरानाथपुरन्दराद्यै-  
राराध्यते भक्तिभरानताङ्गैः ।  
श्रीचण्डिकायाश्चरणारविन्दं  
वन्दामहे तत् कुलदेवतायाः ॥  
... ..  
आसीदसीमगुण्टङ्गकुलाम्बुराश-  
बुधत्प्रभूतशुभकौर्त्तिघनप्रकाशः ।  
लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसन्निविष्टः  
श्रीरत्नपालव्यपतिर्भुवनैकरत्नम् ॥  
तस्मात्प्रजो भरद्वाज इति प्रसिद्धः  
सिद्धाङ्गनाजनसमाजसम्बद्धकौर्त्तिः ।  
दानेन यः सुकृतिनां क्षिपति स्र दैन्यं  
सैन्यञ्च वैष्णवदृशः प्रतिभूयतीनाम् ॥

सुतोऽस्य जातः सुसुतोऽननस्य

न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव ।

यमसल्लत् + + मवेच्छ तातो

नाम्ना चरिष्यन् इति व्यथत ॥

तस्मात्तज्जोऽभूदुत्तुल्लप्रतापः

साधारणो भूमिपतिर्वेदान्यः ।

अभूतपूर्वमिवनीचराशा

+ × यो जगति स्रक्कीर्तिम् ॥

बन्धुहिंसा विशदकीर्तिमिहान्वितायां

कला परच च तथैव विधातुमिच्छुः ।

कीनाशपाशचयवन्धविमोचनार्थं

तीर्थचयीकरणमुक्लिमचौकरद् यः ॥

तस्मात्तज्जः श्रीमदनेन नाम्ना

धाव्ना च रूपेण च संगतार्थः ।

... ...

... ... कान्तारसमावितोऽभूत् ॥

यः कृपानारासाम् धर्मायतनानि सन्निवन्धांश्च ।

कला स्रक्कीर्तिमेकामदीदृशन् मूर्तिभेदेन ॥

परिशील्यता कलाकलापं

विदधानेन च भूरिशः प्रबन्धान् ।

मदनेन मद्भीष्टताय येन

प्रक्षिता नूतनभोजराजकीर्तिः ॥

पुत्रेषु सत्सुपि कलचयुगे च तस्य

पुत्रौ जगन्नाथविह्वलरक्कीर्तिपारौ

जातौ प्रियावतितरौ प्रथमप्रसूतौ

नीतौ मद्भीष्टतिसनत्पुत्रौ + × ॥

उदारशीलौ सुमनो विलास-

मनोज्ञ-शब्दावन केलिलीलौ ।

यशोदया वर्द्धितमङ्गलाङ्गौ

तौ रामलण्णाविति संप्रतीतौ ॥

+ + + + न युवा न ह्यः

शक्नोति कर्तुमपरः सुतसद्गुणोऽपि ।  
 दानं निदानमखिलार्थिजनार्थसिद्धौ  
 कौर्त्तिं + + विततान यतस्तदीया ॥  
 अप्रतिपक्षः धृष्ट्यां धृष्ट्वीमहसायोरभूद् व्येष्टः ।  
 अपरो मान्वाद्यगुणैर्मान्वाता गीयते जगति ॥  
 सोऽयं सुकृतिविधातरि × × तनोति मान्वाता ।  
 विद्वन्मुखेन मतिमान् सुकृतिरत्नं महार्णवं नाम ॥  
 माता पुण्यचरित्रकौर्त्तिविभवा यस्या हि का नामतः  
 शकल्यापरमूर्त्तिरार्थचरितः श्रीचेदिभट्टः पिता ।  
 सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविज्ञेश्वरो  
 वेदे स्मार्त्तमते नये च + × वाक्ये कृतौ वर्धते ॥  
 मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः  
 परा शीलं स्थायं जगति ऋजव स्ते कतिपये ।  
 चिरं चित्ते येषां सुकुरतलभूते स्थितिमिया  
 दिव्यं आचारणप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥  
 श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।  
 निवध्यते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः ॥  
 दुष्कर्म्मपाकजनितामयकर्षितानां  
 सत्कर्म्मशर्म्मकर × × मुनीन्द्रेः ।  
 सत्साङ्गजातमितरोक्तिविधान + +  
 वक्ष्यामि रोगनिखिलार्त्तिनिवर्त्तणाय ॥  
 तत्र तावद् वक्ष्याम्यकर्मोपयोगित्वेन कर्मविपाकरूपरोगादिनिवृत्त्यर्थं प्राय-  
 क्षितादेरवशकर्मयता प्रतिपाद्यते ॥ इत्यादि ।

End.

मेषप्रवृद्धेन वलिदानमन्त्रमाह ।  
 प्रष्टुं वलिं चेभं मेषप्रवृद्धं महारुह ।  
 आतुरस्य सुखं सिद्धिं प्रयच्छ त्वं महारुह ॥  
 इति मेषप्रवृद्धं ।  
 मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः  
 परं शीलं स्थायं जगति ऋजवस्ते कतिपये ।  
 चिरं चित्ते येषां सुकुरतलभूते स्थितिमिया

दिद्यं व्यासारणप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥

कविराधुनिकश्चिरान्नो वा

न विशेषः क्वचिदस्ति सज्जनानाम् ।

इयमेव जितं मयापदेशा

मत्तिलोकेषु गुणेषु जातः ॥ (?)

Colophon.

इति श्रीचेदिभट्टाक्षज श्रीविश्वेश्वरविरचिते मन्त्रार्णवाभिधाने निबन्धे कर्म-  
विपाकसमुच्चये मन्त्रार्णवः समाप्तः ॥ शुभमस्तु सम्बत् १८०३ शके १७६८ ।

विषयः । सल्लक्ष्मविपाकजनितरोगाणां निरूपणमुखेन तत्तद्रोगाधिष्ठातृद्वाराणां शान्ति-  
कथनम् ॥ रोगानुमितपापानां प्रायश्चित्तविधानञ्च ॥

No. 160. मद्दिपमर्दिनीस्तवरहस्यप्रकाशः . By जगदीशपद्माननभट्टाचार्यः .  
Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a  
page. Extent, 130 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of  
deposit, Nānākhi, Post office Demrā, District Dhākā, Paṇḍita Pratāpa-  
candra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

मनाक् कटाक्षविचेपात् पालयन्ती जगत्त्रयम् ।

भवानी भवतां भूत्यै भूयान्मद्दिपमर्दिनी ॥

अष्टश्लोकानामाद्यैरष्टभिरक्षरैः प्रायशः अष्टाक्षरमद्दिपमर्दिनीमन्त्रोद्धारपूर्वकं  
भैरवः स्रवमारभते मन्त्रित्यादि । हे चण्डि मम चित्ते मम भक्तस्य चित्ते च  
वसतिं कुरु ॥ इत्यादि ।

End.

इदानीं खलु ... फलमाह स्तोममित्यादि । गूढोपदिष्टं स्वप्रकाश-  
क्रमेण कथितं कुलोपचारः दक्षिणे ... केशवकौशिकाचनचरी कीर्ति-  
मांस्त्वित्यादिना उक्तं शृङ्खलि यदा मुनयः । तव सावेगेन हस्तागता  
इवेत्यर्थः ॥

Colophon.

इति श्रीजगदीशपद्माननभट्टाचार्यविरचितो मद्दिपमर्दिनीस्तवरहस्यप्रकाशः  
सम्पूर्णः ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

विषयः । मद्दिपमर्दिनीस्तवस्य व्याख्यानम् ॥

No. 161. मानवसारः. Substance, English paper, 6×10 inches. Folia, 54. Lines, 20 on a page. Extent, 1,040 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta Ćyāmapukura Viśvakośa office. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning.

मानवसारशिल्पारम्भः ।

सुराणां भूतुराणाञ्च वर्णानां वासयोग्यकम् ।  
 सव्यासामग्निशालानां लक्षणं यद्यप्येऽधुना ॥  
 दण्डका खलिकश्चैव मौलिकश्च चतुर्मुखम् ।  
 सर्वतोभद्रकश्चैव वर्धमानश्च यद्विधम् ॥  
 विचक्षणं समारभ्य द्वि-द्वि-द्वस्तविवर्धनात् ।  
 त्रयो विंशत्करान्तं स्यादेकादशविशालकम् ॥  
 सुगमद्वस्तविधानेन चतुर्दशं समारभेत् ।  
 चतुर्विंशत्करान्तं स्याद्द्वि-द्वि-द्वस्तविवर्धनात् ॥  
 एवमेकादश प्रोक्ता चैकशाला विशालतः ॥ इत्यादि ।

End.

मल्लमालामपि चार्थहारतः  
 तत्खण्डखचं परितस्तु नाभ्याम् ।  
 रत्नमालिका दुर्लभवीरायुतः  
 खर्णककुक्षिरण्यमालिका ॥ (?)  
 लम्बहारमपि चुम्बिकादिभिः  
 पूरि मन्दिरपिके चूडकम् । (?)  
 ब्रह्मविष्णुमहेश्वरसकलैर्दिक्पालकैः किन्नरै-  
 र्गन्धर्वैरपि सर्वदेवनिकरैर्दुर्गा सती गौरिभिः ॥ (?)  
 चामुण्डादिसरस्वती गणपतेः  
 यन्मातरः स्यापि तत्संख्यातम् । (?)  
 सकलं विभूषणं नित्यादिनैमित्तिके  
 राजाधिराजैरपि राजसुखैः ॥  
 सुरपि (?) देय देव्याविहङ्गमैः  
 पञ्जरमेवमुक्तं कृतयियै च ह्यतुल्यलक्ष्मीहेतुः ॥

Colophon.

इति मानवसारे वास्तुशास्त्रे भूषणलक्षणविधानं नाम सप्तचत्वारिंशो-  
 ऽध्यायः ॥ ० ॥ इत्यादिमानवसारः समाप्तः ॥

विषयः । शालाविधानादिनिरूपणम् । गृहसामानादिनिरूपणम् । गृहप्रवेशविधानम् । द्वारमानविधानम् । द्वारस्थानादिविधानम् । राजगृहविधानम् । राजलक्षणम् । रथलक्षणम् । शयनविधानम् । तोरणलक्षणानि निरूपणम् । मध्यरङ्गविधानम् । कल्पलक्षणम् । अभिषेकलक्षणम् । भूषणलक्षणनिरूपणश्चेति ।

No. 162. मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम्. Substance, country-made paper, 12 x 2½ inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālānā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणपतिर्जयति । अथ मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम् ।

तत्र ब्रह्माण्डभविष्यपुराणयोः ।

मासपक्षतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्व्वेशः ।

उल्लेखनमकुर्व्वाणो न तस्य फलभायवेत् ॥

मासपक्षतिथीनां निमित्तीभूतानामनिमित्तानां वा तदितरेषाञ्च निमित्तानामित्यर्थः । निमित्तानामुपस्थितक्रियानिमित्तानाम् । इत्यादि ।

End. जात्यभिलापपदव्याहृतिरभिहित्वा सातीव ज्ञेया तस्य प्रथमान्तास्त्रयदशटित्वादेव तत्रासत्तेरिति ॥

Colophon. इति मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनं समाप्तम् ॥ ० ० ॥

विषयः । दैवपैठकादिकर्मसु संकल्पे मासपक्षाद्युल्लेखविधिविचारः ।

No. 163. मिश्रितमाहात्म्यम् ( स्कन्दपुराणीयम् ). Substance, country-made paper, 10 x 6 inches. Folia, 30. Lines, 12 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, tolerable. Verses. correct

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीमिश्रिताय नमः ।

ॐ नमः परमात्मने श्रीपुराणप्रवचोत्तमाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरक्षैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

अज्ञानतिमिरावस्थ ज्ञानाञ्जनशलाकया ।

चक्षुरन्मोहितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥



सूत उवाच ।

कैलासशिखरे रम्ये नानाधातुयिचिचिवे ।

अश्वरीगणसङ्कीर्णे गन्धर्वगणसेविते ।

महादेवं सुखासीनं पप्रच्छ गिरिकन्यका ॥

पार्षत्युवाच ।

सर्वं धर्ममहं श्रुत्वा त्वत्प्रसादानुमतेः श्वर ।

मिश्रितस्य च माहात्म्यं गरिष्ठं पापनाशनम् ॥

इश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानां क्षितकाम्यथा ।

माहात्म्यं सर्वपापघ्नं उत्तमं मिश्रितस्य च ॥

चैलोक्ये यानि तीर्थानि ये सर्वे च देवताः । (?)

तानि सर्वाणि दृश्यन्ते मिश्रिते शृणु सुन्दरि ॥ इत्यादि ।

End.

विमानैरकसङ्काशैरागत्य तस्य बान्धवाः ।

पितरो बान्धवैः सार्धं श्रुत्यैवान्वितास्तथा ॥

भासमानाश्च तेजोभिर्ययुस्ते वैष्णवं पदम् ।

शतते कथितं देवि माहात्म्यं मिश्रितस्य च ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे उमानिखरसम्वादे मिश्रितमाहात्म्ये द्वादशोऽध्यायः । ११ ।

इति मिश्रितमाहात्म्यं सम्पूर्णम् । शुभमस्तु सम्वत् १८१४ भाद्रपद ११ ।

सोमवासरे ॥ + + ॥

विषयः । गङ्गायाश्चोत्तरे भागे सरयू दक्षिणेन च ।

यस्य दक्षिणभागे तु गोमती नाम विद्यता ॥

तादृशस्य महापुण्यस्य मिश्रितक्षेत्रस्य माहात्म्यं कीर्तनम् । दधीचिनाम्नो राज्ञ उप-  
कारार्थं महादेवोपदेशेन सर्वेषां तीर्थानामेकचसमावेशादस्य मिश्रिततीर्थमित्याख्या ।

No. 165. सुक्तिवादरहस्यम् . Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Ambikā Kālā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

19 A. S. B.

- Beginning.** औगुणजयति । कक्षावदपवर्गः । तचात्यन्तिकौ दुःखनिवृत्तिरेवापवर्गः ।  
इत्यादि ।
- End.** स्मृततया स्थितानि जीवात्मनि सुखदुःखावच्छेदकानीति विद्विधिनः ॥
- Colophon.** इति मुक्तिवादरहस्यं सम्पूर्णम् ॥
- विषयः ।** गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य मुक्तिवादस्य टीका ।

**No. 166. सुग्वबोधः .** By वैद्यरघुनन्दनः . Substance, palm-leaf, 18 x 1½ inches. Folia, 279. Lines, 3 on a page. Extent, 3,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhākā, Paṭuyāṭuli, Bābu Yād-avānanda Gupta. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

- Beginning.** नमो गणेशाय ।  
नमो गणेशाय शिवात्मजाय गजेन्द्रवज्राय चतुर्भुजाय ।  
किम्विघ्ननाशाय वरप्रदाय योगात्मने सिद्धिषु सेवकाय ॥  
चक्रपाणेः चक्रपदद्वन्द्वं वन्दे महेश्वरम् ।  
... ..  
यदुक्तं वाग्भटे तन्मे सुश्रुते वैद्यसागरे ।  
अन्ये च वज्रभिः सिद्धैरुक्तं तद्विलोक्य च ।  
तत्र यद्यदसार्थं स्मरन्त्यहोरेषु दुर्लभम् ।  
तत्तत् सर्वं परित्यज्य सारभूतं मया कृतम् ॥  
सुग्वबोधमहं कुर्वे वैद्यशास्त्रमहात्मने ।  
संगृह्य सर्वशास्त्रं वैद्यवीरघुनन्दनः ॥ इत्यादि ।

- End.** भौतस्यैव कथेरकं खमालिका तालादुरं तास्यकम् ।  
पट्टी नामधना तिला मधुरिका जातिफलं सैन्धवम् ॥  
( अतः परं अखितम् )

**विषयः ।** वैद्यलक्षणप्रसंगादिः । वैद्योत्पत्तिकथनम् । मूलपरीक्षा नाडीविज्ञानादि-  
कथनम् । सर्वरोगार्था निदान-चिकित्सा-पथ्यापथ्यादिकथनम् । नानातैलादिकरण-  
प्रकारादिकथनम् ॥

**No. 167. मूर्खहा .** Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 126. Lines, 8 on a page. Extent, 5,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्म्मार्थकलात् आदौ स एव निरूप्यते । कायवाङ्मनोभौरचितं कर्म्म फलाय समर्थमिति श्रुत्या एषां चयाणां अङ्गत्वमुक्तं तत्र केन रूपेण कस्याङ्गत्वमित्याह । इत्यादि ।

**End.** जीवोऽर्केण युतः करोति सरणं बालाङ्गको भागुरिः ।  
नक्षत्रैकगते वदन्ति यवनाः + पण्डितो देवलः ॥  
( अतः परं खण्डितम् )

**विषयः ।** सङ्कल्पवाक्यादिनिरूपणम् । नान्दीश्राद्धादिनिरूपणम् । प्रतिपदादिसङ्कल-  
तिथिव्यवस्था । श्राद्धव्यवस्थादिः । एकोद्दिष्टकालव्यवस्थादिः । गोवधादिप्रायश्चित्तकथनम् ।  
व्यवहारदायादिव्यवस्था । विवाहनक्षत्रादिकथनम् । अतः परं खण्डितम् ।

**No. 168. मृत्युञ्जयपञ्चाङ्गम् .** Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 119. Lines, 5 on a page. Extent, 450 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.** ॐ श्रीगणेशाय नमः ।  
ॐ कैलासशिखरे रम्ये मणिमालातिभासुरे ।  
नानाद्रुमलताकोर्णे नानापुष्पोपशोभिने ॥  
प्रसन्नवदनं दृष्ट्वा ... .. ।  
गिरा मधुरया गौरी प्रोवाच परमेश्वरम् ॥  
. श्रीदेव्युवाच ।  
भगव + + शिषो देवो मन्त्रामृत्युञ्जयः परः ।  
आदिनाथो जगन्नाता दीक्षानाथक ईश्वरः ॥  
वर्णितः प्राङ् मन्त्रादेव गुणान्तीतस्त्रिदीश्वरः ।  
भवता तस्य देवस्य परब्रह्मस्वरूपिणः ॥  
पञ्चाङ्गं श्रोतुमिच्छामि वक्तुमर्हसि मे विभो ॥ इत्यादि ।

**End.** इतीदं मम सर्व्वस्यं रक्षस्यं परमाद्भुतम् ।  
यस्य कस्य न द्रष्टव्यमित्याज्ञा परमेश्वरि ॥

**Colophon.** इति श्रीदेवीरक्षस्ये तन्त्रे मृत्युञ्जयस्तोत्रं समाप्तम् ।

**विषयः ।** श्रीमृत्युञ्जयस्य पटल-पञ्चति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No. 169. मेरुतन्त्रम्. By शिवः. Substance, country-made paper, 8×3½ inches. Folia, 144. Lines, 11-12 on a page. Extent, 3,164 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यथासत् सदिवाभाति न च भाति कदापि सत् ।  
यस्मिन् ज्ञाते न सा भाति तस्मै तस्मै नमो नमः ॥  
जलान्वरेण विजिते सुरासुरनरेऽखिले ।  
सूक्ष्मरूपेण ते सर्वे महेश्वरं नताः ॥ इत्यादि ।

End भविष्यति कलौ प्रायोऽविवेकाद्गुरुशिष्ययोः ।

ज्ञात्वा ज्ञातं गुरुं कुर्यात्तदा सुखमवाप्नुयात् ॥  
इति दीक्षाविधिः प्रोक्तः कुलाचारसमन्वितः ।  
अर्थवादं विना देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥

Colophon. इति श्रीमहाकालमहाभागानुसृते मेरुतन्त्रे शिवप्रणीते पीठवर्णनं नाम  
दशमः प्रकाशः ॥

विषयः । व्यवस्थाप्रकाशः । विधवाविवाहकथनम् । संस्कारप्रकाशः । दीक्षाप्रकाश-  
कथनम् । होमविधिः । आश्रमिकप्रकाशः । पुरश्चर्याप्रकाशः । सिद्धिस्तौकरप्रकाशः ।  
कौस्तुभिकाचारप्रकाशः । मन्त्रादित्यागप्रकाशः । मुद्रालक्षणप्रकाशः । पीठवर्णनञ्चेति ॥

No. 170. यमुनामाहात्म्यम्. ( पद्मपुराणीयम् ) Substance, country-made paper, 11×4 inches Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 175 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । शङ्खनिवाच ।

सर्गं कथयतो नात मरीचेर्द्धिं विवस्वतः ।  
अपत्यद्वयमुत्पन्नं यदुक्तं भवता पितः ॥  
+ + तद्विस्तरेणैव ब्रूहि सम्यगेषतः ।  
श्रोतव्यं मया तत्स्याद् वक्तव्यं त्वया गुरो ॥  
वशिष्ठ उवाच ।

शृणु पुन यदि अथा हृदये तय वर्धते ।

कथयामि यथातत्त्वं श्रोतुः कल्पयनाशनम् ॥  
 एवमेव पुरा शृष्टः प्राणो वैष्णवे भूभुजा ।  
 यदाह भार्गवो धीमान् तत्ते वक्ष्याम्यशेषतः ॥  
 खर्यात् लट्ठी पुरा पुचं लेभे वैवस्वतं मनुम् ।  
 धर्मेण धर्मं धर्माज्ञा पुत्रमैच्छत् ततः परम् ॥  
 ततः सम्प्राप्य संज्ञां स धर्माज्ञाजः समुत्थितः ।  
 श्यामः प्रांशुर्लोचिताक्षो विद्युत्कुन्तलमूर्द्धजः ॥  
 तथैव यमुना श्यामा पद्मपत्रायतेक्षणा ।  
 स्वभासा भासयन्ती सा भास्करानन्दिनीति या ॥ इत्यादि ।

End.

श्रोतव्यमेतत् कृतिभिः पवित्रं  
 धर्मार्थकामार्थिभिरेव सम्यक् ।  
 मोक्षार्थिभिश्चापि ततश्चतुर्णां-  
 साकर्ण्यतेऽस्मिन् भवतीह सिद्धिः ॥  
 कार्तिके शुक्लपक्षे तु द्वितीयायां विशेषतः ।  
 साक्षात्प्रां यमुनायास्तु यः शृणोति स मोक्षभाक् ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे सरौचिसर्गे यमुनामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । शुभम् ।  
 ॐ नमः ॥

विषयः । यमुनाया उत्पत्तिमुक्त्वा विशेषतो साक्षात्प्रांकीर्तनम् ॥

No. 171. यात्राविवाहादिविध्यपायः. Substance, country-made paper, 18 × 1½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nandirājapura, Post Office Coukiḍāngā, Paṇḍita Atalabihārī Bhaṭṭācāryya. Appearance, Old. Verse Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः ।

भूयः प्रणम्याच्युतपादपद्मं  
 संक्षेपतः कोऽपि तनोति यत्नात् ।  
 बालप्रबोधाय सुखेन शीघ्रं  
 यात्राविवाहादिविधेयपायम् ॥  
 मत्र तिथयः प्रतिपदादयः पञ्चदश सुप्रसिद्धाः ॥ इत्यादि ।

End. अन्त्यं खण्डितम् ।

विषयः । नक्षत्रादिनिरूपणम् । वामवेध-रक्षादिशुद्धिनिरूपणम् । वारवेलादिनिरूपणम् । क्षमतादियोगनिरूपणम् । यक्षाणां शत्रुमित्रादिभावकथनम् । यात्राविवाहादिविहिततिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । ज्योतिषादिनिरूपणम् । ब्रह्मागमनदिनादिनिरूपणम् । सौमन्योन्नयन-तिथ्यादिनिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणम् ॥ अतः परं खण्डितम् ।

No. 172. योगवाग्निष्ठरामायणे मोक्षोपायनानाप्रश्नः . (खिलः) Substance, country-made paper,  $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$  inches. Folia, 16. Lines, 14 on a page. Extent, 320 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । वेषामर्थं प्रतिमिहिः (?)

श्रीवाक्मीकित्वाच ।

निर्व्याणाख्यादुदारायादध्यात् प्रकरणात् परम् ।

जीवस्तभावाः श्रूयन्ते मोक्षोपायाः खिले इमे ॥

निर्व्याणाख्यं प्रकरणं वर्षयित्वा सुविस्तरम् ।

श्रेयसे महतां श्रेष्ठो वशिष्ठः प्रोक्तवानिदम् ॥

वशिष्ठ उवाच ।

सर्वैः स्ततः सजगति व्योम्नि (?) व्योमात्मनि स्थयम् ।

समार्ज्यं जवीभावं स्वभावोऽनुभवस्थितः ॥

यस्तस्यां बोधसंदृष्टो परां परिणतिं व्रजेत् ।

सोऽन्योन्यं तानयान्यांश्च पश्यत्यनुभवत्यपि ॥

श्रीराम उवाच ।

धाम्निमात्रात्मनि जगत्प्रसिद्धेवं स्थिते प्रभो ।

पश्चामो यदि नान्योन्यं वयं ते च मृता जनाः ।

तदितो ये मृता स्त्व्यास्तैरमुच स्ववन्धवः ।

तपो धर्मा वयमेति सुते किं सङ्गिष्यते ॥ इत्यादि ।

End.

ततो सुतेः स्तुतिमुखराननात्मनां

समन्ततो द्विजमुनिपौरभूताम् ।

समुद्ययो कलकल उच्यते

महापद्मैरिभित्तोदरादिषु ॥

पुण्याणि रत्नान्यथ मण्डलानि  
 धनानि विप्रर्धिसङ्गीपतिभ्यः ।  
 ददौ नृपेशो सुनये तु तस्मै  
 प्रणाममष्टाङ्गमनुत्तमश्रीः ॥  
 नानाप्रज्ञः समाप्तः ।  
 सर्वोपनिषदां सारं सारमाध्यात्ममुत्तमम् ।  
 नानाप्रज्ञेति यवास्ते सोऽक्षदं सिद्धिकारणम् ॥

**Colophon.** इत्यार्षे रामायणे शतसांक्षयां संहितायां निर्व्याणप्रकरणे नानाप्रज्ञः  
 समाप्तः । समाप्ताश्चामी सोऽक्षोपाया इति शुभमस्तु ॥

**विषयः ।** श्रीरामवशिष्टसंवादसुद्धृत्य वाल्मीकिरेवास्य वक्ता तथास्मिन् सञ्चाप्रत्ययविचारः ।  
 आतिवाहिकाधिभौतिकैक्यावबोधपूर्वकं बन्धाभावप्रतिपादनम् । ब्रह्मप्रतिपादनम् । प्राक्तनेन  
 मरणविचारणम् । मरणजीवितैक्यावबोधनम् । जीवस्वभावपरमार्थवर्णनम् । जीवस्वभावेण परम-  
 पदावबोधनम् । जीवन्मुक्तस्वभाववर्णनम् । सदेहादेहमुक्तवर्णनम् । लोकद्वयानुभवमुक्तापदेश-  
 वर्णनम् । सर्गादावुपादानकारणनिरसनम् । प्राक्तनजन्मपिढकार्यनिरूपणम् । परब्रह्मस्वरूप-  
 वर्णनम् । पूर्वोक्तविषयाणां साकल्येनावबोधनञ्च ।

**No. 173. योगसारः.** Substance, country-made paper, 18×3 inches.  
 Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali.  
 Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, Post Office Anḍāl, District Bardha-  
 māna, Yatindra Nātha Nāyaka. Appearance, tolerable. Verse. Gener-  
 ally correct.

**Beginning.** ॐ दुर्गा । श्रीमहादेव उवाच ॥  
 मातर्मे देवदेवेशि योगेशि प्राणवक्त्रमे ।  
 सर्वं मातः सुरेशानि संसारतारिके शुभे ॥  
 शरणागतदीनार्त्तपरिचाणपरायणे ।  
 त्वां विना देवदेवेशि संसारः ढणवत् प्रिये ॥  
 एकं संप्रष्टुमिच्छामि यदि तेऽनुग्रहो मयि ।  
 योगसारं सद्देशानि कथयस्वानुकम्पया ॥  
 संसारतारणे देवि तरणिस्त्वं यतः प्रिये ।  
 अंसारे घोरसंसारे सर्वे दुःखमल्लोससाः ।  
 आयन्ते च विद्यन्ते च, असंख्या जीवराशयः । इत्यादि ।

End. स्नाहान्तोऽयं मनुः प्रीक्षो रात्रिव्यत्ययकर्मणि ।

लक्षद्वयनपात् सिद्धिर्जायते कुलभैरव ॥

इति ते कथितं किञ्चिद्वशीकरणसुप्तम् ।

समासेन मन्त्रेशान किमन्यत् कथयामि ते ॥ ० ॥

Colophon. इति योगसारे सर्वांगमोक्षमोक्षने श्रीपार्वतीशिवसम्वादे शतसाहस्रां संहि-  
तायां वशीकरणोद्दीपने रात्रिव्यत्ययो नाम द्वादशः परिच्छेदः ॥ \* ॥  
अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । प्रथमपरिच्छेदे मन्त्रपुरस्सरविधिः । २ ये योगमाहात्म्यवर्णनम् । ३ ये षट्चक्र-  
दर्शनोद्दीपनादिः । ४ ये मूलाधारस्त्रदेवताध्यानम् । ५ मे वाणलिकोपाख्यानम् । ६ छे देवस्य-  
देवतावर्णनज्ञानमुखेन सविपूरकाधिष्ठानचक्रादिवर्णनम् । ७ मे हृत्पद्मध्यानार्चनादिः । ८ मे  
षोडशदलस्य वर्णनम् । ९ मे षट्चक्रादिचक्रे द्विदलादिवर्णनम् । १० मे गुरुस्त्रयकवचादिः ।  
११ ये गुरुसहस्रनामादिः । १२ ये वशीकरणोद्दीपने रात्रिव्यत्ययकर्मादिनिरूपणमिति ।

No. 174. रघुवंशटीका . ( सुबोधा ) By भरतसेनः . Substance,  
country-made paper, 13 x 3 inches. Folia, 169. Lines, 7 on a page. Ex-  
tent, 4,000 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
District Bardhamāna, Kālā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Ap-  
pearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

प्रथम्य गौरीं गिरिशञ्च भक्त्या

गौराङ्गमङ्गीकृतनुप्रभूतः ।

भूम्निदेशाद्भरतः सुबोधां

वैद्यो विधत्ते रघुवंशटीकाम् ॥

कालिदासो महाकविः महाकाव्यं रघुवंशमभिधं विधित्सुर्विघ्नविघातार्थं  
खेष्टदेवताप्रणामात्मकं मङ्गलमादावाचरति । वागर्थवित्यादि । पार्वती-  
परमेस्वरौ गौरीशङ्करावचं वागर्थप्रतिपत्तये वाचासर्गानाञ्च सम्यगवबोधाच्च  
बन्धे प्रथमामि । इत्यादि ।

End. रघुवधभो रघुवंशयेष्टो दशरथः सैनिकैः समीयिवान् सङ्गतः सन् स्वमन्दिरं  
म्यवगतं समागतवान् । अचिराच्छब्दः ।



**Colophon.** इति वैद्यहरिहरखानवंशसम्भवगौराङ्गमङ्गीकाग्रज-श्रीभरतसेनकृतायां रघु-  
वंशटीकायां सुबोधार्थां नवमः सर्गः ॥ \* ॥ श्रीकृष्णाय नमः ।

**विषयः ।** प्रथममारभ्य नवमसर्गं यावत् कालिदासकृत रघुवंशकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

**No. 175.** रङ्गनाथपादुकासहस्रम्, By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः. Substance, country-made paper, 11 x 4 inches. Folia, 79. Lines, 10 on a page. Extent, 1,400 slokas. Character, Nāgara. Date. ? Place of deposit, District Medinīpura Candrakona, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीमते निगमान्तगुरवे नमः ।

श्रीमान् वेङ्कटनाचार्यः कवितार्किककेशरी ।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

सन्तः श्रीरङ्गप्रस्थीशचरणनाथशेखराः ।

जयन्ति भुवननाथपदपङ्कजरेणवः ॥

भरताय परं नमोऽस्तु तस्मै

प्रथमोदाहरणाय भक्तिभाजाम् ।

यदुपज्ञमशेषतः प्रथित्यां

प्रथितो राघवपादुकाप्रभावः ॥

वर्णस्तोमैर्वैकुण्ठसुमनोवासनामुद्भवमन्त्री-

मान्वायानां प्रकृतिमपरां संवृतां दृष्टवन्नाम् ।

पादे नित्यं प्रणिहितधियं पादुके रङ्गभर्तु-

स्त्वन्नामानं मुनिमिच्छ भजे त्वामर्चं सौतुकामः ॥ इत्यादि ।

**End.** यदि स्त्रिया भक्तिः प्रणवमुष्णवाणी + + +

पदनाथस्तोत्रं हृदि विभूत रङ्गसिन्धुभिः ।

निबन्नादो यद्वा निरवधिसुधानिर्गौरमुचो

वचोभङ्गीरिताः कथमनुदन्ते सङ्गदयः ॥ (?)

जयति यतिपतिराजसूक्तैर्जयति मुकुन्दस्य पादुकायुगलम् ।

... ..

**Colophon.** इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्तनन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-  
चार्यस्य कृतिषु श्रीरङ्गनाथपादुकासहस्रे फलपत्रतिर्द्धानिर्ग + + १

विषयः । भगवतो रङ्गनाथस्य पादुकास्तवः पादुकयोश्च मनोभावप्रस्तावपद्धति-समाख्या-  
पद्धतिप्रभावपद्धति-सञ्चारपद्धति-परागपद्धति-विम्बप्रतिविम्बपद्धति-चित्रपद्धति-फलद्युतिपद्धतिप्रभृ-  
तिभिर्विविधाभिः स्तुतिभिः स्तवः ॥

No. 176. रसकल्पलता, By मोहनानन्दः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 122 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Uthali, Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीश्रीकृष्णाय नमः ।

राधायै रसकपायै कृष्णायानन्दरूपिणे ।

नमोऽनिश्चिततत्त्वाय तयोर्नुभवो रसः ॥

वाचं शीघ्रपनिषदोक्तां भक्तिसंघाधिप्यै पराम् ।

रक्षयामि यथाज्ञानं प्रीतये रतये श्वरो ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीकृष्णकरजस्यार्तात् प्रेम्णा या पुष्पकायिता ।

श्रेयं शब्दप्रवन्नेश्च रसकल्पलतां भज ॥ १२२ ॥

Colophon.

इति श्रीमोहनानन्दाचार्यविरचिता रसकल्पलता समाप्ता ॥ \* ॥

विषयः । कृष्णस्तुतिः भक्त्युपदेशश्च ।

No. 177. रसचन्द्रिका, By माधवकविचन्द्रः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 181. Lines, 5 on a page. Extent, 2,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Dhākā, Paṭuātuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

विषये यद्गुणं दक्षिणतल्लक्षणं ललितं

पुरारविमौलौ हिमकरकिशोरधमभवम् ।

... ..

शानीय सत्कृतिमुदे कविचन्द्रवैद्य-

श्रीमाधवेन विदधे रसचन्द्रिकेयम् ॥ इत्यादि ।

End.

भाषितः कामदेवेन मेथौमोदकसञ्जकः ।

षष्ठो दृषायते नित्यं मोदकस्य च सेवनात् ॥ मेथौमोदकः ।

Colophon.

इति दृष्याधिकारः ॥ \* ॥ समाप्तस्यायं ग्रन्थः ॥

वाणान्तिष्ठाधरक्षापरिमिश्रितगते वत्सरे राजलक्ष्मे

स्त्वय्ये तुर्ये द्विषष्टे चिमकिरणदिने वैश्ववंशोद्भवोऽसौ ।

श्रीदुर्गानन्ददासो निजलिपिनिकरैः पूर्णतां ग्रन्थमेतत्

× × × × × × × ॥

विषयः । रसप्रशंसा । तत्तुशोधनादिनिरूपणम् । दीपनादिनिरूपणम् । अन्धादिशोभन-  
प्रकारः । ज्वरादिचिकित्सा । शूलरादिचिकित्सा । मृषादिचिकित्सा । प्रदरादिचिकित्सा ।  
दृष्याधिकारश्चेति ।

No 178. रागवर्त्मचन्द्रिका . Substance, foolscap paper, 12×3 inches.  
Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 250 plokas. Character, Bengali.  
Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Lohajanga, Bābu Mukuunda-  
lāla Pālacaudhuri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिदासवय्याय नमः ।

श्रीरूपवाक्सुधासादि-चकोरेभ्यो नमो नमः ।

येषां कृपास्त्रवैर्बोद्धे रागवर्त्मनि चन्द्रिकाम् ॥

श्रीमद्भक्तिरसाम्बोधिबिन्दुर्यः पूर्वदर्शितः ।

तच्च रागानुगा भक्तिः संक्षिप्ताच्च प्रतन्यते ।

वैधौ भक्ति भवेत् श्राव्यं भक्तौ चेत् स्यात् प्रवर्णकम् ॥ इत्यादि ।

End.

गीतोक्तगर्हामर्शन्तो मुञ्जदत्पातमनुभूतवन्तोऽनुभवन्तोऽनुभवियन्ति चेत्त्यक्तमति  
विस्तरेण ॥ \* ॥

इत्त रागानुगावर्त्म दुर्दर्शं विबुधैरपि ।

परिचिन्वन्तु सुधियो भक्ताश्चन्द्रिकयामया ॥ \* ॥

Colophon.

इति समाप्त्यं रागवर्त्मचन्द्रिका ।

विषयः । संक्षेपेण रागानुगभक्त्यादिनिरूपणम् ।

No. 179. राजनीतिः. By नीलकण्ठः. Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 188 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः शरषम् ।

देवर्षियज्ञसंघानामवाङ्मनसमोचरम् ।

प्रत्यक्षमपि तदर्थं सर्वदा समुपास्महे ।

विरोधि मार्गद्वयदर्शनार्थं

द्वेधा बभूवाच परः पुमान् सः ।

श्रीशङ्करो भट्ट इत्येकरूपो

मीमांसकाद्वैतसुरीचकार ॥ इत्यादि

End.

विभुस्यापि दिवि वेष्टस्यान्यथ जगद्भितः ।

एते ज्ञानभिषिञ्चन् साध्या द्वादशपाथिवाः ॥

Colophon.

अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । राजधर्मकथनम् ।

No. 180. राममहिम्नः स्तोत्रम्, By विजयरामाचार्यः. Substance, country-made paper, 10½×5½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामाय नमः ।

महामोक्षावर्ते पतितमिच्छ मां ते शरषम्

शरण्यस्तोऽन्यः प्रभवति न कोऽप्यथ जगति ।

अतस्त्वत्पादाभोरुच्युतलसामित्य नितरा-

मितीचे संसाराद्दृष्टजिननिश्चयादुद्धर विभो ॥

निजाव्यक्तेनेदं जगदखिलमिच्छादिकरघौः

समुत्पन्नं कृत्वा वससि सततं श्रीरघुपते ।

युगान्ते सर्वं वै हरसि किञ्च रोद्रेण वपुषा

जमेकः सन्धातुम् विहरसि न धृान्यो गुहनिधे ॥

रमन्ते योगीन्द्रास्त्रिपुरचरसुष्मास्त्वयि सदा  
समाधौ विश्वात्मन् नियमित ... रघुपते ।  
तथाप्येते पारं निखिलनिगमागोचर विभो  
मच्चिन्मसो नूनं गमयितुमलं नैव कुशलाः ॥ इत्यादि ।

End.

तुभ्यं नमो भगवते रघुनन्दनाय  
श्रीजानकीप्रियतमाय खलानाकाय ।  
योगेन्द्रपूजितपदाङ्गुलद्वयाय  
संसारदुःखशमनाय नमो नमस्ते ॥  
कामाद्या दुर्जयाखेत्तम भवतु पुनर्मुक्तियोगित्तु कामः  
क्रोधश्चेत् पातके वै तव चरणयुगाभोरुच्ये स्थाप्य शोभः ।  
मोक्षश्चेत् ध्यानयोगे मम भवतु पुनर्मत्सरो वै ततोऽन्यद्  
+ + शौख्यस्थितिमिदं नितरां नैव पश्यामि भूमौ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्तुर्भुजाचार्यचरणसरोजनिबन्धनमन्त्रश्रितिकाखादितत्पिन्मकरन्द  
श्रीमद्विजयरामाचार्यविरचितं श्रीरामचन्द्रिनः स्तोत्रं समाप्तम् । शुभमस्तु ।

विषयः । श्रीरामस्य माताख्यकीर्तनम् ।

No. 181. रामवाणः . By दामोदरः . Substance, country-made paper,  
8 x 2½ inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 132 plokas. Char-  
acter, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda  
Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।  
महादेवपुनं गणेशं भजेऽहं  
स्मृतेर्यस्य कार्याणि सिद्धिं प्रयान्ति ।  
कथिलेति (?) शक्तिर्गदानां विनाशो  
(?) वशान्तिर्भवेत् यस्य शृणां प्रसादात् ॥ इत्यादि ।

End.

रुद्राभिषेकाय श्रिपूजनस्य सामग्रिकं स्तवसमं प्रदेयम् ॥

Colophon.

श्रीमदामोदरकृता वायुर्वेद + × × ।  
निर्मिते रामवाणेश्वरप्रधायो नेत्रसंमितः ॥ \* ॥

विषयः । श्वरादीनां निवृत्त्युपायादिकथनम् ॥

No. 182. लिङ्गादिसंयष्टिप्यनौ, By रामनाथविद्यावाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālñā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । सलिङ्गशास्त्रैरिति । पाणिनि-वररश्मि-चन्द्रप्रभृतिभि-  
र्यानि प्रणीताति तत्सञ्चितैः सनादिजैः प्रत्ययेः केषलस्य प्रत्ययस्यासम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End. पूर्णेश चन्द्रः कामेन पान्यदृष्टिविषं कृतम् ।  
इति दण्डिकाये स्तौत्रप्रयोगो न्यायसिद्धः ॥

Colophon. इति महासप्तोपाध्याय-श्रीरामनाथविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितायां  
लिङ्गादिसंयष्टिप्यन्यां कतिपयार्थैः समाप्तः ॥ \* ॥ लिखितं श्रीमद्देशचन्द्र-  
शर्मणोऽस्य सप्तदशवर्षसमये चण्डिकाशायं स्थिता । श्रीरोऽस्य निष्ठाभुक् ॥

विषयः । लिङ्गादिसंयष्टिनामकपण्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 183. वशिष्ठसंहिता . Substance, country-made paper, 18×5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Roail grāma, Bābu Yogīndranātha Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।  
इत्युक्तौ योगिना योगी वशिष्ठेन महात्मना ।  
शक्तिः पुत्रो महात्मानं पप्रच्छ पितरं पुनः ॥  
यथात्मा निर्गुणः शान्तः सदानन्दोऽजरामरः ।  
संस्तुतिः कस्य तातस्य चेचनाये कथं स्तुतिः ॥ इत्यादि ।

End. शून्यतामभ्यवेदित्यं सध्वारम्भविवर्जिताम् ।  
भावभावविनिर्मुक्ता समाहितः ... ... ।  
सोऽपि तस्यो विद्येयेष्व सत्युक्तिद्वययोगविक्रमे ॥ \* ॥

Colophon. इति वशिष्ठे योगकाण्डेऽष्टमोऽध्यायः ॥

विषयः । योगकथनम् । रागादियोगे शुभाशुभफलदिकथनम् ।

No. 184. वाक्यगोविन्दः. By श्रीरामेश्वरसेनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 39. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sana 1210. Place of deposit, District Dhākā, Aḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

## Beginning.

ॐ नमो गणपतये ।

प्रथम्य परमात्मानं सच्चिदानन्दविपद्यम् ।  
करोति वाक्यगोविन्दं ग्रन्थं गोविन्दरञ्जकम् ॥  
वाक्यलक्षणमाह । लक्षणन्वसाधारणवचनं यथा गोः साक्षावच्छं । तिङ्-  
सुवन्तचयो वाक्यं । तिङ्न्तचयो यथा पचति गच्छति पठति । सुवन्तचयो  
यथा पटुरथं भिज्जुः । उभयचयो यथा काष्ठैः स्थास्यामोदनं पचति गोविन्दः  
इत्यन्ये । कारकाक्षिता क्रिया वाक्यं यथा कुञ्जरं गच्छति गोविन्द इत्यपरे ।  
योग्यताकाङ्क्षासन्निधियुक्तं पदकदम्बकं वाक्यं यथा हृन्दावनं गच्छति लवणः  
इत्यत्र हृन्दावनकर्मकगमनानुकूलसाक्षात्कृत्याशयः लवणः । इत्यादि ।

## End.

अथ यदि शब्दस्यासत्त्वं कालविशेषश्चार्थः असत्त्वञ्च अभावप्रतियोगित्वं ततश्च  
धाल्थं अन्वेति अभावे प्रथमान्ताधीऽधिकरणत्वे नान्वेति । एवञ्च शिक्षाः  
स्रष्टव्यभावप्रतियोगित्वे तु भूतान्तीतकोमलौभवनप्रकारकप्रसङ्गनविषयाः  
तत्कालीन ... .. एवं यद्यथं निर्वर्जितः स्यात् तदा निर्धूमः  
स्यात् इति ... .. यदि वर्षसङ्ख्यसमीपिणं तदा  
पुत्रपौत्रमजनिष्यमित्यादिकम् ॥

विनायकस्तुतः श्रीमान् धन्वन्तरिददाहृतः ।  
तत्पौत्रस्तु चिद्वसेनस्तस्माद् भोग्युरजायते ॥  
भोग्युपजास्यते जाता रविसेनस्तथोज्ज्वलः ।  
रामसेनसमाख्यात उज्ज्वलो मध्यमोऽभवत् ॥  
तद्भवः श्रीधरस्तस्माच्छान्तिसेन उदाहृतः ।  
तद्वंशे नीलकण्ठश्च रामलण्णस्तदुद्भवः ॥  
तद्वंशे जायते श्रील माधुसूदनिरिव च ।  
श्रीरामेश्वरसेनेन काष्ठापक्षीनिवासिना ।  
तेन तेनेरितानेन वाक्यगोविन्दसंज्ञकः ॥ (?)

## Colophon.

इति श्रीरामेश्वरसेनकृते वाक्यगोविन्दव्याकरणे सिद्धान्तरूपाख्याननिरूपणं  
समाप्तम् ॥ दुर्गा । सन् १९१० साल ॥

विषयः । प्रथमं वाक्यलक्षणम् । तत्र योग्यताकारुचासत्तिनिरूपणम् । तात्पर्यवर्णनम् । पदनिरूपणम् । शब्दभेदकथनम् । शक्तिनिरूपणम् । अभिधालक्षणाव्यञ्जनादितिस्फोटनिरूपणम् । अथ कारकनिरूपणम् । तत्र कर्तुं कर्म-करण-हेतु-सम्प्रदान-अपादान-अधिकरण-निरूपणम् । अथ विशेषण-विशेष्यनिरूपणम् । लिङ्गनिरूपणम् । अनुकरणनिरूपणम् । समास-निरूपणम् । नञ्निरूपणम् । एकशेषनिरूपणम् । आख्यातस्य शक्तिनिरूपणश्चेति ॥

No. 185. वाक्यतत्त्वम् . By सिद्धान्तपञ्चाननः . Substance, country-made paper, 13 x 3 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Extent, 550 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Ćiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।  
आलोक्य तन्वावि बल्लनि यत्ना-  
श्रवा च पादौ शिवयोगैरुक्तम् ।  
सिद्धान्तपञ्चानन एव धीरो  
वाक्यस्य तत्त्वं सुग्रमं तनोति ॥  
अथ वाक्यं मासपक्षतिथिघटितम् ॥ इत्यादि ।

End. विधिद्वयकल्पने तन्मूलोद्भूतश्रुतिद्वयकल्पने च गौरवं स्यात् । इति युक्तमुत्-  
पश्यामः । अन्यत्पु सुधीभिर्वाच्यं विवेचितशब्दं दशकर्मटीकायां अस्माभिः ॥

Colophon. इति त्रीसिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्यविरचिते द्वैततत्त्वे वाक्यतत्त्वं समाप्तम् ।

विषयः । मासपक्षाद्युक्तेषु वाक्यविचारमुखेन वाक्यस्य याचार्थकथनम् ।

No. 186. विख्यातविजयः . By सत्पद्मसमाधिक्यदेवः . Substance, Palm-leaf, 14 x 1½ inches. Folia, 108. Lines, 3 on a page. Extent, 1,300 glokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1677. Place of deposit, Kumillā, Paṇḍita Ānandacandra Tarkavāgiṇa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. विज्ञाननिर्गारसिंही निशितनखमुखचुषदैत्येन्द्रवज्रः-  
आभ्यर्चयान्तवेनोच्छ्रितघनरजःकृत्तपन्तिषवनी ।



पातु तां केशराघप्रपदनशशिखायौगपद्यप्रतानि-  
रुद्धाधःपीड्यमानप्रशिक्षितविचलनमध्यममङ्गुलिभ्या ॥

अपि च । इहा सोमिचिमन्तर्गतनिशितमङ्गाशक्तिमुत्तृक्तान्धैर्य-  
स्तृप्तान्धैर्यं तदैव विभुवनविवरोत्सारिभिः शस्त्रजालैः ।  
उत्तृक्तौघतमाङ्गै रजनिचरपतेर्दिकूपतिभ्यो दशभ्य-  
स्त्रीत्रामोदप्रदं यो बलिमुपचूतवान् रामचन्द्रः पुनीताम् ॥

नान्यन्ते स्तब्धधारः । अलमतिविस्तरेण । अये किमिदमपूर्ववस्तुविश्लोकनादुत्थाप्यपरीवाचं  
विगाहमान इव संतप्तोऽग्निः । किञ्चिदुद्धृष्टौघमवलोक्य । अथो प्रवल्ग्वनघटा-  
प्रतिभटदन्तावलपटलघण्टाटोपटङ्कारतिरस्कृतान्यध्वनयो दिग्भिभागा वर्तन्ते ॥

प्रविश्या पारिपाश्विकः । भाव विजयतां विजयतां जगदुत्तरकृतिमत्तया ।

स्तब्धधारः । सारिष विजयसम्भावनाविशेषः प्रसूयताम् ।

पारिपाश्विकः । अथ अलु कुरचेवयावासमाहृतमञ्जीपतिमण्डलमुकुटमाणिक्यभूतैर्भूपतिभि  
भारतायोधनभूविश्लोकनप्रादुर्भूतोदौघमविभावैः संभूय सन्दिग्धा अथदु-  
गुरवो मनोज्ञरमिषाः यत् त्वं मनोज्ञरतया विभुतोऽसि तदुत्साहस्यापि-  
प्रबन्धप्रयोगविधाहतया हतोऽस्माभिर्नासाद्यानुसारिणो मिषो प्रतिपाद-  
यसेति ।

पारिपाश्विकः । तदनुकारी कतमः प्रबन्धोऽनुसन्धीयते सन्धीयप्रतीत्येव ।

स्तब्धधारः । यादृक् समुचितोऽयं समावेशः ।

प्रेक्षावत्परितोषनिस्तुपमहामाणिक्यरत्नाकरः  
प्राक् सत्पूषपपौषकोत्करकद्याश्वोत्सर्गभूषणः ।  
दृष्यचारणचातुरीसमुकरीप्रागज्ज्ञपुण्याकरः  
जीमल्लक्ष्यभूपतेरभिनवस्त्रादृक् प्रबन्धोत्तरः ॥

पारिपाश्विकः । शत्रुमोदं । भाव

आश्रया यस्य राजानस्तस्य वीररसस्य चेत् ।  
प्रबन्धो भूभुजा बहस्तस्मिन्नोपधिकः यमः ॥

किञ्च । यद्यपि सञ्जीवनीयमश्मिन्ना तेनोपनिबद्धानि दृष्टकाशानि वक्ष्यन्नुपगमो ।  
तथापि विशिष्टविशेषैर्विख्यातविजयं आस नाटकं कथ्योत्तमिव सम्भावितं  
भावस्य । इत्यादि ।

End.

राजा । भगवन् युधिष्ठिरैकशरश्च ! किमतः परं प्रियमस्मि ।

आजन्मप्रतिकूलतां प्रथितयन् दुर्व्योधनः साम्प्रतं

प्रत्याशातविभङ्गनिश्चितमतिः शोकाणैवे मञ्जितः ।  
विष्णातो विजयः चित्तो समजनि प्रौढप्रतीपलया-  
दद्यैव हिरदाहवेऽस्मि भवता भद्रासने स्थापितः ॥

तथापीदमस्तु ।

लक्ष्मीनयनरेन्द्रनिर्मलनयैर्निर्मूलितोपलवा  
स्नेह-स्नेन कृतघ्न-दुर्जन-शठैः शून्यास्तु सर्वसङ्गा ।  
अयानं भुवि सत्प्रसङ्गवचनैराविद्यविध्वंसनात्  
चित्तं चन्द्रकलाकिरीटचरणे खेयात् स्थिरं सादृशः ॥  
इदं काव्यं प्रवेत्तुः प्रतिपत्तिरिष्यः सन्तु गोचरप्रसूताः  
श्रीलक्ष्मीं पश्यताञ्च प्रययतु परमाश्चिन्मर्देन्दुचूडः ।  
भूयात् कीर्तिर्धनाश्रितं दमभिनयतां प्रत्यहं नर्तकानां  
आकल्पानां प्रवन्तः स्फुरतु कृतधियां कौमुदीवाननेन्दो ॥  
सर्वे स्वमस्त्विति निष्प्रान्ताः ॥

Colophon. इति श्रीवीरयुतलक्ष्मणमाधिकादेवविरचिते विष्णातविजयनामनाटके परम-  
महोत्सवो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ शुभमस्तु १९०० ।

विषयः । अस्मिन् विष्णातविजयनामनाटके परिस्तुटः कर्णस्य निधनदृष्टानाः । तत्र  
प्रथमेऽङ्के सप्तदेवस्य श्रीलङ्घानयनाय द्वारकाममनं श्रीलङ्घानयनस्य । द्वितीयेऽङ्के कर्णस्य यो-  
र्वाग्विरोधः । तृतीये सप्त कर्णस्य युद्धं मकुलस्य निघट्टस्य । चतुर्थेऽङ्के कर्णस्य पाण्ड-  
वानामुद्योगः । पञ्चमेऽङ्के कर्णस्य युद्धं दुर्योधनस्य । षष्ठेऽङ्के कर्णस्य निधन-  
प्रति धनञ्जयस्य क्रोधः श्रीलङ्घने तस्योपशमनं कर्णनिधनस्य । षष्ठेऽङ्के कर्णनिधनादम-  
न्दितानां पाण्डवानामानन्दप्रकाश इति ।

No. 187. विभक्तित्वम्. Substance, country-made paper, 14 x 5 inches.  
Folia, 38. Lines, 12 on a page. Extent, 1,500 ślokaś. Character, Bengali.  
Date, Sana. 1235. Place of deposit, District Dhākā, Vidgā, Paṇḍita  
Iṣānacandra Smṛtipāñcānana. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।  
प्रथम्य गौरीमल्लाक्षधार्म्यं  
गुरुस्य मोक्षैकनिदानमादौ ।

विभक्तित्वार्थमिदं विचित्रं

तनोति हेतोः कृपया हि धातुः ॥

प्रथमा । व्याकरणं हि शक्तिपादकम् । इत्यादि ।

End.

नामलक्षणं नाम्ना पदेनेति यत्र निर्देशस्तत्र पदेन च समास इति ॥ ० ॥

Colophon.

इति विभक्तितत्वं समाप्तम् ॥ सन १९१५ ।

विषयः । प्रथमादिविभक्तौ नामार्थादिनिरूपणम् ।

No. 188. विरुद्धजागदौघौ । Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 800 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khadāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācarana Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

बीदुर्गा । मणिकुम्भते सर्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेशेऽप्यन्तत्वात् तत्रातिशयात्  
भिधानमसङ्गतमत आह सम्प्रदाय इति + × × सर्वमनित्यं प्रमेयत्वात्  
भूमित्या गन्धवत्त्वादित्यादावसाधारणानुपसंख्यारिणावित्यर्थः अथे सिद्धान्ते  
ननु निश्चितत्वं यदि साध्यवद्भिन्नेऽप्यन्वितं तदानुपसंख्यार्थो व्यापनं इत्या-  
दिनामे सपक्षगतत्वांश्च सार्थकत्वशङ्का विरुध्येत साध्यवद्भिन्नत्वमिथया-  
प्रसिद्धौ वानुपसंख्यारितादशायामतित्याग्रासम्भवादतस्तदनुरोधेन साध्यवत्त्वा-  
वान्वयितया निश्चितत्वं व्याचष्टे ॥ इत्यादि ।

End.

विरुद्धश्लोके बाधस्वरूपासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वात् तत्र कश्चित्कलासम्भ-  
वादाह बाधेति हेतुविशेषणासिद्ध्योर्निरपि कश्चित् साङ्ख्यसम्भवादाशया-  
सिद्ध्योर्निरपि पक्षपरत्वमित्याशयेनाह अन्यसङ्करस्त्विति । ननु विरु-  
द्धहेतौ बाधासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वे तदेवास्तु रूपं कृतं विरोधेनेत्यत  
आह ज्ञानेति ॥

श्रीकालीपदपङ्क्तेशु सततं चेतो मदीयं मम  
कायः क्लेशसङ्घोस्तु तत्र परमे पूजाविधौ सन्ततम् ।  
वाचस्तद्गुणराशिगात्रसलिले मग्नाः सदा सन्तु मे  
सोऽहं तन्मकरन्दसुन्दरसुधां नित्यं पिवेयं मुदा ॥

Colophon. इति विद्वज्जगदीशो समाप्ता । श्रीगुरुं वन्दे नित्यम् ।

विषयः । अनुमानचिन्तामण्यन्तर्गतपेलाभाषीयविद्वदपण्यस्य जगदीशकृता टीका ॥

No. 189. विश्वामित्रसंहिता. Substance, country-made paper, 12 x 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura Vēḍogṛāma, Paṇḍita Venkṛṣṭa, Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः । नमो नमोऽयम् ।

श्रीदेवदास ।

देवदेव जगन्नाथ सर्वेश्वर सकलेश्वर ।

भैरवानन्द चिन्तामण सर्वप्रिय मणेश्वर ।

श्रीप्रेम सर्वसिद्धिः श्याम् केनोपायन भैरव । इत्यादि ।

End. अजर अमर देवि नमोऽस्तुते नमोऽस्तुते स्वाहा ।

नमस्तारं समर्पयामि । इति ब्रह्ममन्त्रं विचारं जपित्वा इत्यादि भगवान्  
श्रीपावनः ॥ • ॥

Colophon. इति विश्वामित्रसंहितायां नामाप्रयोगयोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ • ॥

विषयः । मन्त्रपावनानिर्गुणपद्यम् । विप्रेवरानिर्गुणपद्यम् । प्राक्प्रतिष्ठादिनिर्गुणपद्यम् ।  
मातृकान्यासादिनिर्गुणपद्यम् । प्रयोगादिष्वेति ।

No. 190. विष्णुधर्मोत्तरम्. (काण्डव्याख्यानकम्). Substance, country-made paper, 12 x 7 inches. Folia, 495. Lines, 13 on a page. Extent, 16,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātūā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

प्रथमकाण्डस्य ।

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणं नमस्कृत्य नमस्कृत्य नमोऽस्तुते ।

देवीं परस्मैतौ व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ कृतवर्मा तथा भोजः श्वेतो माद्विष्यतीपतिः ।

कुलिन्दः सर्व्वदमनो मालुरिन्द्वर्धनः ॥

वत्सनाभः सुताक्ष्य नन्दीशो दारमत्पतिः ।

श्रुतिसारस्वितन्त्रा सुख्यो वायुरक्षयः ॥

द्रविडः कुसुमापीडो + + + समरप्रियः ।

शम्भुः किरातराजश्च × × × मन्दिवर्जनः ॥

एते चान्ये च राजानः शतशो बहुदक्षिणः ।

सम्पूर्णचन्द्रयदना नागराजः पुरोरवः ॥

उपासाक्षत्रिरे वक्षं सिंहासनगतं नृपाः ।

बहुभिर्भूमिपालैश्च तथा वक्षेण भूभुजा ॥

शुचिद्विरेण च सभा शोभिता शुशुभे सदा ।

राजानस्ये ततो दृष्ट्वा नृपान् दुर्लभदर्शनान् ॥

ब्रह्मलोकस्थमात्मानममन्यन्ता यशोभृतः ।

जस्यसे प्रणयाद् वाक्यं वक्षं भूरिचक्षदम् ॥

दुर्लभं दर्शनं यत्र नृपिषक्ते मञ्जीषिताम् ।

तस्मात् त्वं राजशार्दूल प्रष्टुमर्हो द्विजोत्तमम् ॥

वैष्णवान् विविधान् धर्मांश्च सरस्वत्यान् सप्तकुञ्जान् ।

इत्येवमुक्तो वक्षस्तु त्यक्त्वा सिंहासनं तदा ॥

वक्षन् प्राञ्जलिं दृष्ट्वा सर्व्वं एव नराधिपः ।

वरासनान् विद्यायाधस्तस्युः प्राञ्जलयस्तदा ॥

वक्ष उवाच ।

भवद्विर्गैपसिंहाश्च लथिता ये द्विजाः सुताः ।

अनुपचार्यं भूपानां जगतो क्षितकाम्यया ॥

भवन्तो वक्तुमर्हन्ति विष्णुधर्मान् सनातनान् ।

तस्मात् × + शुभे नास्ति भवतां दर्शनं नृपैः ॥

नृपय जस्युः ।

उत्तिष्ठ त्वं मञ्जीपाल लल्लकुण्डलमासनम् ।

अवधेऽपि वयन्तस्य विशेषेणार्थिनो नृप ॥

वक्ष ते संशयान् सर्व्वान् जेतुं सत्येव मञ्जुनिः ।

इत्येवमुक्त्वा वक्षन्ते नृपयस्तपसि स्थिताः ॥

मार्कण्डेयमयोचुस्ते ब्रूहि धर्मान् महीपतेः ।  
 वैष्णवान् विविधान् धर्मान् लोका + परायणाः ।  
 तथा पार्श्ववसङ्गस्य संग्रहान् मनसि स्थितान् ॥ इत्यादि ।

### द्वितीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ स्वस्ति प्रजाभ्यः । ॐ शणैशाय नमः ।  
 ॐ गुरवे नमः । ॐ धर्मश्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डं लिख्यते ॥  
 ॐ नारायणं नमस्कृत्य नरैश्चैव नरोत्तमम् ।  
 देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ वक्ष्ये उवाच ।

ॐ षष्ठी भगवता प्रोक्ता विजये भरतस्य मे ।  
 यच्छृत्वा वेष्टि स्वात्मानं ब्रह्मन् विगतकल्मषम् ॥  
 सुष्ठु + च हृदय कथासारसु भागव ।  
 कथाश्च विविधाः प्रोक्तास्तत्प्रसङ्गात् तथा त्वया ॥ इत्यादि ।

### तृतीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।  
 वक्ष्ये उवाच ।  
 किं कर्तव्यं मनुष्येण किं कुर्वन् सुष्ठुमेधते ।  
 अस्मिन् लोके परे चैव केनायाति मद्यत् सुष्ठुम् ॥  
 मार्कण्डेय उवाच ।  
 अनादौ हि ब्रह्मैवेति पुरुषेण विजानता ।  
 देवतापूजनं कार्यं लोकद्वयमभौषता ॥ इत्यादि ।

### End. प्रथमकाण्डस्य ।

एतत् तदुक्तं विजयं मया ते रणाजिरे राघवनन्दनस्य ।  
 श्रोतव्यमेतद्भियमेन पुंसां विज्ञानधर्मार्थयशोऽभिरामम् ॥

### Colophon.

इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेण मार्कण्डेय-वक्ष्यसंवादे श्रीरामचन्द्रभरतसमागमो नाम  
 एकानसप्ततितमोऽध्यायः । १६८ । समाप्तस्यार्थं प्रथमः काण्डः ।

### End. द्वितीयकाण्डस्य ।

धन्विनो रक्षणायां धर्मिणोऽपि वियोजयेत् ।

कार्यं सर्वमसम्भावं तथा तोरणरक्षणम् ॥  
 योजना च तथा कार्या यथा न स्याद् व्यतिक्रमः ।  
 सम्बाधश्च तथा राम न भवेच्च परस्परम् ।  
 तत्रैव सर्वसुक्तं संक्षेपतो भार्गववंशसुख्य ।  
 एतत्तु कृत्वापि नरः स युजे जयत्यवश्यं समुपाजिते च ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वल्गुसंवादे रामं प्रति पुष्करोपाख्याने  
 धनुर्वेदे षष्ठोऽध्यायः । द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

End. तृतीयकाण्डस्य ।

यथेष्टसूक्तिं देवं सर्वकालमध्याचरेत् ।  
 तस्य सर्व्यां तिथिं यस्मान्मन्त्राश्रिते जंगदुगुरोः ॥  
 स सर्वशक्तिर्भगवान् मन्त्रात्मा  
 पूज्यः सदा भक्तिमुपेत्य राजन् ।  
 सम्पूजनं देववरस्य तस्य  
 भक्तिः प्रधाना न हि कालयोगः ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वल्गुसंवादे कालनिश्चयपूजा समाप्ता ॥  
 तृतीयकाण्डः समाप्तः ।

विषयः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वल्गुसंवादे प्रथमकाण्डे कथाप्रस्तावनं नाम  
 प्रथमोऽध्यायः । हिरण्यगर्भोत्पत्तिर्नाम १ योऽध्यायः । वराचप्रादुर्भावो नाम २ । पाताल-  
 वर्णनम् ४ । लोकवर्णनम् ५ । द्वीपविभागवर्णनम् ६ । जम्बूद्वीपवर्णनम् ७ । भारतवर्ष-  
 वर्णनम् ८ । जनपदवर्णनम् ९ । सप्तगिर्युद्धवनदीवर्णनम् १० । हिमवन्तदीवर्णनम् ११ ।  
 कोशलवर्णनम् १२ । अयोध्यावर्णनम् १३ । दक्षिणवर्णनम् १४ । मधुकैटभवनोपाख्यानम् १५ ।  
 धुन्नुमारोपाख्यानम् १६ । समरोपाख्यानम् १७, १८ । गङ्गावर्णनम् १९ । जम्बुकन्योपाख्यानम् २० ।  
 त्रिविक्रमोपाख्यानम् २१ । गङ्गाव्याप्तिर्नाम २२ । अर्जुनोपाख्यानम् २३ । हववधोपाख्यानम् २४ ।  
 दत्तात्रेयोपाख्यानम् २५ । प्रथ्वीप्राक्लोकगमनम् २६ । ब्रह्मलोकगमनम् २७ । चरेर्दर्शनम् २८ ।  
 मण्डलदर्शनम् २९ । आदित्यदर्शनम् ३० । वनदाहो नाम ३१ । वाङ्मामुत्पत्तिर्नाम ३२ ।  
 चरविपर्य्यासो नाम ३३ । कुशिकवरप्रदानम् ३४ । रामोत्पत्तिर्नाम ३५ । रामस्य माहेन्द्ररादेशो  
 नाम ३६ । औत्पातिकं नाम ३७ । शुकशाल्यसंवादः ३८ । स्रष्टाध्यायो नाम ३९ । समुद्रमथने  
 लक्ष्मीसन्मोहनम् ४० । अमृतमद्यनम् ४१ । अमृतविभागो नाम ४२ । राक्षसवृत्तं नाम ४३ ।

साल्ववाक्यं नाम ४४ । भागवतामयुधे साल्वनिष्ठासम् ४५ । साल्वसेनादुर्निमित्तदर्शनम् ४६ ।  
 युधे भागवतामदर्शनम् ४७ । साल्वसैन्यवधो नाम ४८ । साल्ववधो नाम ४९ । अक्षप्राप्ति-  
 नाम ५० । परशुरामोपाख्याने शङ्करगीतासु रामप्रश्नः ५१ । भागवतामयुधे शङ्करगीतासु  
 विष्णुं प्रति शङ्करचिन्तनम् ५२ । रामं प्रति शङ्करगीतासु श्वराक्षप्रादुर्भाविश्चिरण्याचवधो  
 नाम ५३ । चिरण्यकशिपुवधे नरसिंहप्रादुर्भावो नाम ५४ । रामं प्रति शङ्करगीतासु  
 बलिबलने वामनप्रादुर्भावो नाम ५५ । शङ्करगीतासु विभूतिनाम ५६ । भक्तिफलं  
 नाम ५७ । भक्तिलक्षणं नाम ५८ । उपवासफलं नाम ५९ । उपवासविधिनाम ६० । अभि-  
 गमनकालो नाम ६१ । उपादानकरणं नाम ६२ । इत्याकालविधिनाम ६३ । साध्याकालो  
 नाम ६४ । शङ्करगीता समाप्ता ६५ । रामं प्रति शङ्करानुशासनम् ६६ । वैष्णवधनुष्यादुर्भावो  
 नाम ६७ । अय्यनगरदर्शनम् ६८ । वदयादिदर्शनं नाम ६९ । अयःशङ्खदानववधो नाम ७० ।  
 वदयलोचनं ७१ । अर्कादिमाधवर्चनं नाम ७२ । कालसंख्यानम् ७३ । युगान्तवर्णनम् ७४ । अग-  
 द्यवर्णनम् ७५ । कल्पान्तवर्णनम् ७६ । महाकल्पवर्णनम् ७७ । बालप्रभाववर्णनम् ७८ ।  
 पद्मनाभोपाख्यानम् ७९ । यातकालवर्णनम् ८० । कल्पसाहस्यवर्णनम् ८१ । बृहत् ( ? ) निर्देशो  
 नाम ८२ । कालावयवदैवतं नाम ८३ । वद्वर्गनिर्णयो नाम ८४ । पञ्चशुभाशुभनिर्णयो  
 नाम ८५ । प्रतिदेशं पौडाज्ज्ञानं नाम ८६ । प्रतिपुरुषं शुभाशुभनिर्णयो नाम ८७ । पञ्च-  
 चैमखलनिर्देशो नाम ८८ । नवनखवस्त्रानं नाम ८९ । पञ्चर्चपूजाविधिनाम ९० । पञ्चनख-  
 खानविधिनाम ९१ । अग्निकार्यं प्राक्तनोत्तरतन्त्रविधिनाम ९२ । पञ्चपूजाविधानम् ९३ । मण्डल-  
 कल्पना ९४ । पञ्चर्चवाहनमन्त्राध्यायो नाम ९५ । अनुलेपनं नाम ९६ । पञ्चर्चपुण्यदेयाध्यायो  
 नाम ९७ । पञ्चर्चधूपदेयाध्यायो नाम ९८ । पञ्चनखनैवेद्यदेयाध्यायो नाम ९९ । प्रतिपञ्च-  
 र्चदेयादेशो नाम १०० । शोमद्रव्यविभागो नाम १०१ । शोममन्त्रकथनम् १०२ । दक्षिणाविधा-  
 नम् १०३ । प्रति + + आशीर्वादाध्यायो नाम १०४ । पञ्चशान्तिनाम १०५ । पञ्चसम्भवकथ-  
 नम् १०६ । पञ्चर्चादिसम्भवो नाम १०७ । प्रशूद्रवो नाम १०८ । प्रथमपेको नाम १०९ । दात्ता-  
 यक्ष्युत्पत्तिनाम ११० । भृगुवंशकीर्तनं नाम १११ । अत्रिरोवंशकीर्तनं नाम ११२ । अश्विवंशानु-  
 कीर्तनं नाम ११३ । विश्वामित्रवंशानुकीर्तनं नाम ११४ । कश्यपवंशानुकीर्तनं नाम ११५ ।  
 वशिष्ठवंशानुकीर्तनं नाम ११६ । पराशरवंशानुकीर्तनं नाम ११७ । अगस्त्यवंशानुकीर्तनं नाम  
 ११८ । धर्मवंशानुकीर्तनं नाम ११९ । आदित्योत्पत्तिनाम १२० । दिव्यवंशानुकीर्तनं नाम १२१ ।  
 अग्निर्लोचं नाम १२२ । वायुलोचं नाम १२३ । भगवद्दर्शनं नाम १२४ । कालनेमीवधो  
 नाम १२५ । श्वराक्षप्रादुर्भावो नाम १२६ । साधनोत्पत्तिनाम १२७ । कश्यपसर्गो नाम १२८ ।  
 उर्वशीसम्भवो नाम १२९ । उर्वशी-रश्मासंवादो नाम १३० । त्रीङ्गावतारणं नाम १३१ ।  
 चन्द्रोदयवर्णनं नाम १३२ । उर्वशी-पुरुषःसमागमो नाम १३३ । उर्वशीसम्भोगो नाम १३४ ।  
 पुरुषःप्रस्तापो नाम १३५ । वेताम्युत्पत्तिनाम १३६ । पुरुषःसर्गप्राप्तिनाम १३७ । पितृगण-



कीर्तनं १३८ । आद्योत्पत्तिर्नाम १३९ । आद्यविधिः १४० । आद्यहविर्निर्णयः १४१ । आद्यकाष्ठ-  
निर्णयः १४२ । पाचापाचपरीक्षा १४३ । आद्यदेशानुकीर्तनं १४४ । दृढमल्लक्षणं नाम १४५ ।  
दृढोत्तुर्गविधिः १४७ । पुष्करवस्तुपौर्वर्णनं १४८ । रेरावतीवर्णनं १४९ । चिमवद्वर्णनं १५० ।  
महर्ष्याश्रमवर्णनं १५१ । आद्यतनवर्णनं १५२ । अक्षरोजस्तुकीर्णवर्णनं १५३ । पुष्करवस्तुवि-  
दर्शनं १५४ । लघुपञ्चकरणं नाम १५५ । पुष्करवस्तुवर्णनं १५६ । राश्वप्रदाद्वाद्दशीविधिः  
१५७ । प्रकामाद्वाद्दशीविधिः १५८ । शुक्लपञ्चद्वाद्दशीविधिः १५९ । लघुपञ्चद्वाद्दशीविधिः १६० ।  
अवणाद्वाद्दशीप्रशंसा १६१ । अवणाद्वाद्दशीकथामाचक्षांस् १६२ । तिलद्वाद्दशीप्रशंसा १६३ ।  
तिलद्वाद्दशीकथा १६४ । गायत्रीमाचक्षांस् १६५ । दीपदानप्रशंसा १६६ । दीपमाचक्षांस् स्तुति  
कोपाख्यानं १६७ । पुष्याचरणफलं १६८ । उपलीपनफलं १६९ । सात्माचक्षांस् नाम १७० ।  
पुष्यस्तुतपवर्णनं १७१ । प्रादुर्भावस्तुतपवर्णनं १७२ । अमन्तमन्तमाचक्षांस् १७३ । मासमन्तपूजनं  
१७४ । शक्तचरिताख्यानं १७५ । शक्तं प्रति शम्भुरायणीवाक्ये प्रथमं मन्वन्तरं नाम १७६ । शक्तं  
प्रति शम्भुरायण्युपाख्याने द्वितीयमन्वन्तरकथा नाम १७७ । तृतीयमन्वन्तरं नाम १७८ । चतुर्थ-  
मन्वन्तरवर्णनं नाम १७९ । इन्द्रशम्भुरायणीकथायां पञ्चमदैवतमन्वन्तरवर्णनं नाम १८० । षष्ठ-  
मन्वन्तरवर्णनं नाम १८१ । सप्तमदैवतमन्वन्तरं नाम १८२ । अष्टममन्वन्तरवर्णनं नाम १८३ ।  
नवममन्वन्तरवर्णनं नाम १८४ । दशममन्वन्तरवर्णनं नाम १८५ । एकादशद्वादश-त्रयोदश-  
चतुर्दशमन्वन्तरवर्णनं नाम १८६, १८७, १८८, १८९ । अनेकविष्णुप्रादुर्भावो नाम १९० । शक्त-  
शम्भुरायणीकथासमाप्ता १९१ । स्तुतिमाचक्षांस् १९२ । गन्धर्व्यशोभनश्रीकरणं १९३ । गणेश-  
भोजनं १९४ । विष्णुपञ्चरत्नोक्तं १९५ । सत्त्वमाध्याप्रशमनोक्तं १९६ । यक्षोत्पत्तिर्नाम १९७ ।  
क्षेत्रवर्णनं १९८ । अयनोत्पत्तिर्नाम १९९ । प्रवेष्टव्यशानुकीर्तनं २०० । शैलूषपूजावर्णनं २०१ ।  
भरतप्रणयनं नाम २०२ । अनुयायिकं नाम २०३ । भरतनिर्याणं नाम २०४ । प्रयाणकवर्णनं  
नाम २०५ । गङ्गोत्तरी नाम २०६ । राजगृहगमनं नाम २०७ । राजगृहप्रवेशो नाम २०८ ।  
आगच्छिकं नाम २०९ । गन्धर्व्यसभाचोभो नाम २१० । गन्धर्व्यगर्जनं नाम २११ । शैलूषं प्रति  
+ + नृशसनं नाम २१२ । अगस्त्यमाचक्षांस् २१३ । सप्तप्रवर्णनं २१४ । देवताप्रयोजनं नाम २१५ ।  
राक्षसवेनानिर्याणं २१६ । साक्षिराक्षसवधः २१७ । राक्षसपातालप्रवेशो नाम २१८ । वैश्व-  
णाख्यानं २१९ । रावणधरप्रार्थनां २२० । रावणभूषणविजयो नाम २२१ । सूर्यविजयो  
नाम २२२ । यद्योर्विश-चतुर्विंशत्याध्यायी स्तुतिः । विपुरदाक्षवर्णनं २२३ । अन्तकजयः २२४ ।  
मातृवाधाप्रतिषेधो नाम २२५ । लज्जिकापूजा नाम २२६ । अक्षयस्तीर्थमाचक्षांस् २२७ । पद्मो-  
त्पत्तिर्नाम २२८ । पद्मलङ्घनवर्णनं २२९ । पद्मवधप्रतिषेधो नाम २३० । मन्दिवाद्युत्पत्तिः २३१ ।  
देवयज्ञविध्वंसो नाम २३२ । दक्षयज्ञविध्वंसो नाम २३३ । कालदाक्षो (?) नाम २३४ । विष्णु-  
कवचं २३५ । वल्लिरावणसमागमो नाम २३६ । रावणमहापुत्रवद्वर्णनं २३७ । वसन्तवर्णनं २३८ ।

ग्रीष्मवर्षेन २४१ । लवणवधे शत्रुघ्नं प्रति रामानुशासनं २४२ । प्राष्ट-शरद्व-हेमन्तवर्षेन २४३ ।  
 २४४ । २४५ । शत्रुघ्नप्रस्थानं २४६ । लवणवधः २४७ । पुलहवंशवर्षेन २४८ । राजकीर्तनं २४९ ।  
 शक्राभिषेकवर्षेन २५० । गजोत्पत्तिर्नाम २५१ । वानरोत्पत्तिर्नाम २५२ । गजवानरयुद्धं २५३ ।  
 गन्धर्वप्रेषणं २५४ । विरट्टिषीवर्षेन २५५ । २५६ । निशोपभोगवर्षेन २५७ । गन्धर्वसैन्यनिर्याणं  
 २५८ । २५९ । सङ्कुल्लयुद्धं नाम २६० । इन्द्रयुद्धं नाम २६१ । हतौघदिवसयुद्धं नाम २६२ ।  
 चतुर्थदिवसयुद्धं नाम २६३ । पञ्चमदिवसयुद्धं नाम २६४ । षष्ठदिवसयुद्धवर्षेन २६५ । श्रीशैलूप-  
 वधः २६६ । रणभूमिवर्षेन २६७ । गन्धर्वस्त्रीविलासो नाम २६८ ॥ ० ॥ इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु  
 मार्कण्डेय-वज्रसंवादे श्रीरामचन्द्र-भरतसमागमो नाम २६९ अध्यायः ॥ इति प्रथमकाण्डस्य ॥ इति  
 श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डे मार्कण्डेय वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्करगुह्यगमनं नाम प्रथमो-  
 ऽध्यायः ॥ रामं प्रति पुष्करवाक्येषु राजप्रशंसा नाम १ अः । राजलक्षणं नाम २ । साम्प्रत्य-  
 रिकलक्षणं नाम ३ । इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ मन्त्रिलक्षणं ६ । मन्त्रिणीलक्षणं ७ अः । पुरुष-  
 लक्षणं ८ । स्त्रीलक्षणं ९ । क्षत्रिलक्षणं १० । अश्वलक्षणं ११ । चामरलक्षणं १२ । वज्रलक्षणं  
 १३ । भद्रासनलक्षणं १४ । रत्नलक्षणं १५ । आपवायलक्षणं १६ । शङ्खलक्षणं १७ । राज्याभि-  
 षेककालो नाम १८ । मन्त्रनिर्देशो नाम १९ । यज्ञिलक्षणं २० । राज्ञोऽभिषेकविधिः २१ । २२ ।  
 तीर्थफलवर्षेन २३ । २४ । २५ । यद्वर्गसम्पत्तिर्नाम २६ । अमदहाराध्यायो नाम २७ । राज-  
 रत्नाध्यायः २८ । वास्तुविद्या २९ । हस्तदायुर्वेदो नाम ३० । सूरपूजादिमाहात्म्यं ३१ । मातृण-  
 प्रशंसा ३२ । साध्वीमाहात्म्यं ३३ । स्त्रीधर्माध्यायः ३४ । स्त्रीदेवतापूजनाध्यायः ३५ । सावि-  
 त्रपुण्यानम् ३६-४१ । गोमाहात्म्यं ४२ । गयी चिकित्सितं ४३, ४४ । अश्वप्रशंसा ४५ । अश्व-  
 चिकित्सा ४६ । अश्वानां शान्तिकर्माविधानं ४७ । गजप्रशंसा ४८, ४९ । गजानां शान्तिकर्मा-  
 विधिर्नाम ५० । पुरुषप्रशंसा ५१ । बालतन्त्रं नाम ५२ । रोहिणीस्नानं नाम ५३ । पुत्रीया-  
 समीपतं ५४ । पुत्रीयाष्टमीव्रतं ५५ । ५६ । व्रतभिषास्नानं नाम ५७ । आरोग्यद्वितीया नाम  
 ५८ । आरोग्यप्रतिपत्ता ५९ । आरोग्यव्रतं ६० । राजधर्मः ६१ । अनापुरचिन्ता नाम ६२ ।  
 भोज्यकल्पनं नाम ६३ । गन्धयुक्तिर्नाम ६४ । राजधर्माध्यायो नाम ६५ । पुरुषकाराध्यायो  
 नाम ६६ । सामविधिर्नाम ६७ । भेदविधिर्नाम ६८ । दानविधिर्नाम ६९ । उपायनचतुष्टये  
 दृष्टप्रशंसा ७० ॥ ७१, ७२ अध्यायौ न दृष्टौ ॥ प्रायश्चित्ताध्यायः ७३ । रक्षसप्रायश्चित्ताध्यायः  
 ७४ । शौचविधिः ७५ । (७६ अध्यायः खलितः) प्रेतक्रियाध्यायः ७७ । वर्षधर्माध्यायः ८० ।  
 शङ्करधर्माध्यायः ८१ । आपदधर्माध्यायः ८२ । पूर्वप्राज्ञास्नानं नाम ८३ । मूलास्नानं नाम  
 ८४ । संस्काराध्यायः ८५ । ब्रह्मचर्याश्रमाध्यायः ८६ । धर्माध्यायः ८७ । स्नानाध्यायः ८८ ।  
 आचाराध्यायः ८९ । देवकधर्माध्यायः ९० । ९१ । (९२ । ९३ । ९४ अध्यायाः खलिताः) गृहस्थ-  
 धर्माध्यायः ९५ । उत्तिकास्नानं ९६ । शत्रुनाशनकधर्माध्यायः ९७ । स्नानसाधारणं नाम ९८ ।

नक्षत्रज्ञानं नाम ८९ । अभिजित्ज्ञानं नाम १०० । मुष्टिकारकश्रवणाज्ञानं नाम १०१ । जन्मर्च-  
 क्षानं नाम १०२ । वार्धक्यज्ञानं नाम १०३ । दिक्पालज्ञानं नाम १०४ । विनायकज्ञानं नाम  
 १०५ । सचेष्टरक्षानं नाम १०६ । भगवद्विष्णुचतुर्विधपुष्पकपादोदकज्ञानं नाम १०७ । १०८ ।  
 मण्डित्वाध्यायः १०९ । काम्यकलाध्यायः ११० । पापनिश्चयो नाम १११ । गर्भसंक्रान्तिर्नाम ।  
 ( इतः परमध्यायस्य संख्या नास्ति ) भोगदेहवर्णनं नाम । सन्मवाध्यायः । शरीरविषयो नामा-  
 ध्यायः । यममार्गवर्णनम् । निरयमामिवर्णनम् । नरकवर्णनम् । तिथ्यंग्योनिवर्णनम् । नारकि-  
 चिद्गुण (?) वर्णनम् । दुर्गनितरणम् । छच्छ्राध्यायः । ऋग्विधानम् । यजुर्विधानम् । साम-  
 विधिः । अथर्वविधिः । बौद्धतमाज्ञात्मा । पुष्यस्तमाज्ञात्मा । वाणप्रस्थाध्यायः । चतुर्थीयम-  
 वर्णनम् । शान्तिकर्म । अर्चाविकारोपशमनं अग्निविकृतं दृष्टवैकृतं दृष्टिवैकृतं क्षीप्रवैकृतं नामा-  
 ध्यायः । अथादिप्रकृतिवैकृतोपशमनम् । ऋगपत्तिवैकृतम् । अत्यातप्रशमनम् । मण्डलचिन्ताध्यायः ।  
 उपेक्षाध्यायः । इन्द्रजालाध्यायः । षड्गुणाध्यायः । आशुसिकाध्यायः । साम्यत्वरिकाध्यायः ।  
 चातुर्मास्यविधिः । शतध्वजोत्पत्तिः । शतध्वजोत्पत्तिः । इन्द्रध्वजगमनम् । शतस्रवः । भद्रकाष्ठो-  
 पूजा । अश्वमन्त्रः । हवमन्त्रः । ध्वजमन्त्रः । अश्विमन्त्रः । आपमन्त्रः । घृतकामन्त्र—साम्य-  
 त्वराभिषेक, मातृस्य—शकुन—अश्वविद्या—शाखा—जातक—उपकरण—तिथिनक्षत्रप्रकरण—उदयास्त-  
 प्रकरणाध्यायः । याचाधिकार—याचाविधि—साङ्गामिकाध्यायः । इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।  
 चित्रखले प्रथमोऽध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु तृतीये काण्डे शब्दाध्यायः । इति हन्दीविधि-  
 तन्त्रश्रुतिर्नामाध्यायः । इति अभिधानकोशे प्रथम—द्वितीय—तृतीयपरिच्छेदः । इति अभिधान-  
 कोशे क्षीलिङ्गनिर्देशश्चतुर्थः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे पुंवर्गनिर्देशः पञ्चमः परिच्छेदः ।  
 इति अभिधानकोशे नपुंसकविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेष्वष्टाङ्गारा-  
 ध्यायः । इति महाकाव्यलक्षणं प्रक्षेपिकालक्षणम् । सामान्याध्यायः, शयनासनस्थानकाला-  
 ध्यायः, आसीनकाध्यायः, उत्थितस्थानकाध्यायः, आत्रिकाध्यायः, उपाङ्गाभिनयाध्यायः, शला-  
 ध्यायः, + + अभिनयाध्यायः, सामान्याभिनयाध्यायः, प्रचारो नामाध्यायः, नाट्यरसो  
 नामाध्यायः, रङ्गसमुद्राध्यायः, सुद्राध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु तृतीयकाण्डे त्रयस्त्रिंशं  
 समाप्तम् । प्रमाणाध्यायः । चित्रखले सामान्यमानम् । प्रतिमालक्षणम् । रङ्गव्यतिकराध्यायः  
 नर्तनाध्यायः, कूपाध्यायः । इति वज्रनारदसंवादे नासत्य + + निर्मोघम् । इति यम  
 खप (?) निर्मोघं नाम । इति वरुण + + निर्मोघं नाम । इति वज्रवैश्वण + + वर्णनं  
 नाम । इति वज्रध्वज + + वर्णनं नाम । इति वज्रगौरीश्वर + + निर्मोघं नाम ।  
 इति वज्र अग्नि + निर्मोघं नाम । इति वज्र + + निर्मोघं नाम । इति वज्रवायु +  
 निर्मोघं नाम । इति वज्र आकाशनिर्मोघं—वज्रब्रह्म ... .. निर्मोघं—वज्र आदित्य ... ..  
 निर्मोघं—वज्रदेवता ... .. निर्मोघं—वज्रयोमनिर्मोघं—वज्रनरनारायणलक्ष्म + + वर्णनं

नामाध्यायः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने ऋषिंश्वररूपनिर्माण-कपिलरूपनिर्माण-  
वराचरूपनिर्माण-हयशिरोरूपनिर्माण-पद्मरूपनिर्माण-लक्ष्मीरूपनिर्माण-विश्वरूपनिर्माण-  
देवरूपनिर्माणं नामाध्यायः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने प्रासादलक्षण-सर्वतो-  
भद्रप्रासादलक्षण-सामान्यप्रासादलक्षण-दाक्षपरीक्षा-शिलापरीक्षा-इष्टकपरीक्षा नामाध्यायः ।  
इति वज्रलेप-भूमिपरीक्षा-ब्रह्मशिलान्यास-ध्वजविधाननामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे शस्यो-  
द्धारः । इति कालनिर्देशनामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे दीक्षाध्यायः । तीरणाध्यायः । + +  
पञ्चमव्यविधानाध्यायः । शौचाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे अग्निवासाध्यायः । इति आवाहन-  
विधानं नाम । इति श्रीविष्णुबोधनं नाम । इति श्रीविष्णुरावाहनप्रयोजनं नाम । इति  
प्रतिष्ठाध्यायः । इति भोगाहनाध्यायः । इति सान्त्वयेत्याध्यायः । इति तीरथोच्छ्वासविधि-  
नामाध्यायः । इति यात्राविधिनाम । इति कामप्रादुर्भावपूजनम् । इति कार्यारम्भप्रादु-  
र्भावपूजा नाम । इति श्रीकालनियमपूजा समाप्ता ।

इति तृतीयकाण्ड समाप्तः ॥ \* ॥

No. 191. विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् . ( केन्द्रवभट्टकृत-विष्णुनामार्थ-दर्शनाख्य-  
टीका-सहितम् . ) Substance, country-made paper, 14x7. Folia, 32.  
Lines, 10 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date,  
Sm. 1936. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance,  
new. The text in verse, the comm. in prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगोपाक्षाय नमः ।

सर्वेश्वरं नमस्कृत्य निम्वादित्यश्च भक्तितः ।  
संक्षिप्तं क्लृपतेऽस्माभिर्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥  
विशिष्टः सर्वधर्मोभ्यः सर्वधर्मोशिरोमणिः ।  
सर्ववेदेतिहासानां शार्ङ्गोऽयं निगद्यते ॥  
वैशम्पायन उवाचेति स्तुतोक्तिः । इत्यादि ।

End.

एवंभूतस्य धर्मपञ्चपातिनः श्रीलक्ष्मणस्य पुनरसाधारणान् गुणानाञ्च ऋषय  
इति त्रिभिः १३८।१३९।१४०। शास्त्रस्याचार्य्यमनुबन्धवत्तुष्टयं च वदन्  
शास्त्रमुपसंहरति इममिति १४१। पुनर्भोजनीयं तद्वृत्तं च भजनफलं  
च वदतीकरोति विश्वेश्वरमिति । विश्वस्य सर्वस्य ईश्वरं सर्वेश्वरं १४२।

श्रीकेशवपदद्वन्द्वकल्पद्रुमनिवासिना ।

केशवेन कृतं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥

श्रीनिम्बार्कपदाम्बोजसरणीद्वयबुद्धिना ।

उद्धृतः शास्त्रसारोऽयं आकरेभ्यः समासतः ॥

Colophon.

इति श्रीमत्-काश्मीरिकेशवभट्टविरचितं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनं समाप्तम् ।

श्रीराधावक्त्रभाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः । शुभसंवत्

१८३६ । ज्येष्ठ । ८ ।

No. 192. *हन्दावनयमकटीका*. By रामकान्तः. Substance, country-made paper, 18×2½ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 375 *çlokas*. Character, Bengali. Date, Sk. 1734. Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । इह खलु निर्विघ्नाभिलषितसिद्धिकामः कविरयं  
अखिल-कविकुल-सम्मत-निखिल-विघ्नहन्तोत्सारण-कारण-कृष्णनमस्काररूप-  
मङ्गलमयतः समारभते वरदायित्यादि ॥ इत्यादि ।

End. अक्षितानां कीदृशानां लीलाजानां लीलया जीकृया ज्ञातानामुपशानाम् ।  
लजाः पुंभूनि आक्षतमित्यमरः । ज्ञाया स्वर्यप्रिया कानिः प्रतिविम्ब-  
मनातप इति च ॥ \* ॥

Colophon.

इति विश्वम्भरादेवश्रीरामकान्तनिर्मिता ।

हन्दावनयमकाष्ठाकायटीकासमर्थिता ॥

भाके प्रक्षास्याक्षि-क्षितिधर-मञ्जीवत्सरमिते ॥ \* ॥

विषयः । हन्दावनयमकाष्ठास्य मानाङ्ककविलतस्य काव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 193. *वेदान्ततत्त्वबोधः*. Substance, country-made paper, 12½×6½ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent, 600 *çlokas*. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girīndranātha Datta, Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीलक्ष्मणाय नमः ।

यच्चिन्तितो ह्यरति ध्यानमग्रेपसना-

बोधप्रदस्तरुचिकोटिसमप्रभो वै ।

योऽज्ञानवादप्रभवं हि ददाच्च ...

तं श्रीसुदर्शनमर्चं हृदि चिन्तायामि ॥

किं वेदान्ततत्त्वमिति प्रश्ने उत्पद्यते । सार्वं ... नानाकगुणाभिरननाशक्ति-  
जंगतो जन्माद्यभिन्ननिमित्तोपादानकारणं चेतनाचेतनवस्तुस्वाभाविकभेदा-  
भेदसंबन्धादयः परब्रह्मपरमात्मपुरुषोत्तमादिशब्दाभिधेयः श्रीलक्ष्मण एवेति  
सर्ववेदान्तार्थः । इत्यादि ।

End.

इति भगवतः सर्वत्रावस्थितिरेव सर्वभेदव्यपदेशहेतुरित्युक्तं अतो न भेदा-  
भेदव्यपदेशयोर्विरोध इति प्रतिपादितं एवञ्च केवलभेदे केवलाभेदयोः  
शास्त्रविरुद्धत्वेन निरुद्धत्वादिद्वितीयोक्त्या सच्च स्वाभाविकभेदाभेदस्यैवाज्ञी-  
कारो निश्चितो भवति । अन्यथा शास्त्रे संबन्धान्तराभावेन पूर्वोक्तैष्येक-  
तराज्ञीकारे तत्र ससुषोक्तदूषणानां सिद्धान्त एवापातादतो नान्यः पक्षः  
परिच्छेदीतुं शक्यते तस्मादकामैरपि चिदचिदौचराणां स्वाभाविकभेदाभेद-  
मेव संबन्धमज्ञीकृत्य पुनर्विशिष्टत्वाज्ञीकारे गौरवावधोऽप्यनुपपन्नोऽपि स्रष्टव्य-  
दायक्य सातन्त्रसिद्ध्यर्थे इति सिद्धमस्त्विति विस्तरेण ।

Colophon.

इति श्रीसुनत्कुमार-नारदसम्प्रदायप्रवर्तकाद्याचार्य्य-श्रीभगवद्भिरमानन्दानु-  
यायिनां वेदान्ततत्त्वबोधः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । निम्नार्कमतानुसारेण ब्रह्मचोऽद्वयत्वाद्यपेक्षापक्षत्वादिनिरूपकवेदान्तस्य मर्मो  
ह्यटनम् ॥ ० ॥

No. 194. वेदान्ततत्त्वमञ्जरौ . By शङ्कराचार्य्यः . Substance, country-made  
paper, 13 x 1½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1667. Place of deposit, District Medinī-  
pura, Post Office Rādhānagara, grāma Amarapura, Paṇḍita Guru-  
prasanna Vidyārātṇa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीलक्ष्मणाय ।

अथर्चं सच्चिदानन्दमवाक्यमनमोचरम् ।

आत्मानमखिलाधारमाश्रयेऽभीष्टसिद्धये ॥

चत्वारः खलु पुरुषार्था धर्मादयः । तत्र चरमः परमपुरुषार्थोऽविनाशि-  
त्वात् नयाणां प्रकृतिसाध्यत्वेन विनाशित्वात् । न च मुक्तिः प्रकृतिसाध्या,  
विवक्षितविवेकेन साध्याया अविश्वानिष्टनिरूपयास्तस्या ज्ञानैकसाध्यत्वात् ।  
न हि शतशः क्रियमाणेऽपि यत्ने श्रद्धिविषयाविद्यायाः श्रद्धिविषयकज्ञान-  
मन्तरेण नाशो दृष्टः । मुक्तिसाधनज्ञानानु पदार्थज्ञानसाध्यम् । इत्यादि ।

End.

अथ ब्रह्मापि जगदिव न सद्रूपमस्तु अतश्चायातं शून्यवादेनेति चेत् न ।  
यदस्तु नास्तीति व्यपदेशेनापि सिध्यति तत् कथमसद्रूपं । न हि प्रकाशमन्तरा  
नास्तीत्यपि प्रकाशः सम्भवति । अतश्च शून्यवादोऽपि निफलः × × शून्यस्य  
सद्रूपत्वासद्रूपत्वाभ्यां व्याघातः । आद्ये शून्येति मासधेयमात्रेणायातं नल्लक्ष्य-  
भेदेन । द्वितीये शून्यस्यासिद्ध्या तन्मतासिद्धिः । अपि च, कल्पनाधि-  
ष्ठानस्यासद्रूपमेवाधिष्ठानं वाच्यमिति सिद्धं सद्वैतवादेनेति संक्षेपः ।

Colophon.

इति परमहंस श्रीशङ्कराचार्यकृता वेदान्ततत्त्वमञ्जरी समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।  
शक्ते मुनिरसाङ्गेन्दुसंख्याते श्रुतिमासके ।  
लिखितेयं स्वपाठार्थं वेदान्ततत्त्वमञ्जरी ॥

विषयः । पदार्थनिरूपणम् । प्रकृतिनिरूपणम् । शक्तिनिरूपणम् । प्रातीतिक-व्याव-  
हारिक-पारमार्थिकरूपविविधसत्तानिरूपणम् ।

No. 195. वेदान्ततत्त्वार्थनिवेदनम्. By गोविन्दः. Substance, country-  
made paper, 10×3½ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent,  
1,411 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sk. 1710. Place of deposit,  
Benares City, Paṇḍita Vāmanācāryya Cāstrī. Appearance, old. Prose.  
Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।  
सर्वार्थां सर्वकामाप्तिः सर्वज्ञं शृङ्खलता ।  
यज्ज्ञानायत्तमौशनं प्रत्यक्षं कारणं नमः ॥  
गोपाक्षसंक्षिप्तानवीतदोषः  
प्रबोधितः श्रीगुरुक्षणेन ।  
वेदान्ततत्त्वार्थनिवेदनेन  
स्वबोधश्रद्धिं करवाणि सत्सु ॥ इत्यादि ।

End. श्रीमल्लक्ष्मणपण्डितैरभिलक्षितो वेदान्तविद्यापदे ।  
 गोविन्दो बुधनीलकण्ठतनयो भोगावतीशर्भजी ।  
 वेदान्तानुगतं विमत्सरबुधप्रेष्टं प्रवृत्तं व्यधात् ॥

Colophon. इति वेदान्ततात्पर्यनिवेदनमिदं समाप्तम् ॥ शकाब्दः १०१० ।

विषयः । अद्वैतमतमाश्रित्य भाष्यतात्पर्यवर्णनम् ॥

No. 196. वेदान्तरत्नमाला. By अनन्तभट्टः. Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Pailā-deyoyā Maṭha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधासर्वेश्वरौ विजयेताम् । श्रीमद्भगवद्भिन्नाकार्य नमः ।

ब्रह्मादिसर्वचरणं जगतश्चेत्

सुखं मुनीश्वरिण्यैः सज्जनार्थिहारम् ।

कल्याणरूप-गुणमौलमहं भजामि

... .. ॥

आनन्दसंज्ञकमुनिं नियमोक्तिपूर्णं

आचार्यमाद्यमहमाचार्य ईश्वरम् ।

पाञ्चजन्यावतारश्च कृष्णाञ्जापरिपालकम् ।

श्रीश्रीनिवासमाचार्यं भाष्यकारं नमाम्यहम् ॥

वेदान्तरत्नमालाख्यो ग्रन्थस्तेषामनुग्रहात् ।

तदुक्तेनैव मार्गेण क्रियते शास्त्रमानतः ॥

प्रत्यक्चेतन्यतल्लक्षाचेतनाख्यं ततः परम् ।

परब्रह्मादिसंज्ञश्च भण्यतेऽस्मिन् समासतः ॥

साधनादिफलश्चापि तद्विरोधिनिरूपणम् ।

तवादी चेतना ज्ञेया वैष्णवैः साम्प्रदायिकैः ॥ इत्यादि ।

End. वेदान्तमेवं यदिहं जगतश्चेत्

तर्काद्यमेयमभिवन्द्यमजादिदेवैः ।

ध्यातो ह्यनन्तरचेर्निजभावदृष्टं

गोपीपतिं हरिमहं हरणं प्रपद्ये ॥



**Colophon.** इति श्रीभगवत्सन्तुत्तुमारसन्ततिप्रवर्णक-श्रीमद्भगवन्निशानन्दपादसरोजा-  
शितानुगकाश्रीरि-श्रीकेशवभट्टचरणारविन्दानुजेनानन्ताभिधेयेन विरचित-  
वेदान्तसंज्ञासमाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरक्षु । सम्मत १८९१ ।

**विषयः ।** निम्बाकैसतानुसारेण प्रत्यक्चेतन्यादिनिरूपणम् । परब्रह्मादिसंज्ञानिरूपणम् ।  
साधनाफलादिकथनम् । साधनाविरोधिनिरूपणम् ।

**No. 197.** वेदान्तसंज्ञाप्रक्रिया . Substance, country-made paper,  $11\frac{1}{2} \times 5$   
inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character,  
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātua, Babu Girindranātha Datta.  
Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ ... .. पादयुगं गत्वा तच्छ प्रसादतः ।

वेदान्तसंज्ञाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते यथासति ॥

अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्चावे ॥ इति ब्रह्मवचनम् ।

अथाध्यारोपो नाम वस्तुन्यवस्वारोपः अध्यारोपः । वस्तु सच्चिदानन्दात्मकं  
ब्रह्म । अवस्तु अज्ञानादिसकलजगत्समुदायस्वरूपमज्ञाप्रपञ्चः । प्रपञ्चद्वयं  
अज्ञानद्वयं स्वप्नशरीरद्वयं स्थूलशरीरद्वयं शक्तिद्वयं निःशेषद्वयं संशयद्वयं  
असम्भवाद्द्वयं विपरीतभावनाद्वयं प्रज्ञाद्वयं ... ..  
... ..

शब्दद्वयं रसषट्कं नववर्णाः ऐश्वर्यादिषट्कं उत्पत्त्यादिषट्कं नादादिकथं  
इत्येताः संज्ञाः । एताः शास्त्रज्ञैर्वदाहताः प्रत्येकं निरूप्यन्ते । इत्यादि ।

**End.** संश्लेषे गल्लविचरे थक्कण्डनिनादकरणं स नादः । अनुस्वारो विन्दुः नादैक-  
देशः कलित्यर्थं स्थाया संज्ञाद्वितीयब्रह्मप्रतिपादके वेदान्तशास्त्रे ब्रह्मवचन-  
मनुस्मृत्याध्यारोपवशात् संज्ञास्मन्तीति प्रतिपादितं । सम्प्रत्यपवादो निरूप्यते  
अधिष्ठानमात्रपरवशोऽश्वभवाद्स्थायाच्च सर्वप्रपञ्चरहितं ब्रह्माहमस्मीति प्रत्यग-  
भिन्न-ब्रह्मज्ञानात्सुप्तिरिति सिद्धम् ।

**Colophon.** इति वेदान्तसंज्ञाप्रक्रियाप्रकरणं समाप्तम् ॥

**विषयः ।** प्रपञ्चाज्ञान-सूक्ष्मसूक्ष्मशरीर-शक्ति-निःश्रेयस-संशयासम्भावना-विपरीतभावना-प्रज्ञा-समाधीनां द्विप्रकाराणां ब्रह्म-जीव-शरीरावस्थाकरण-कर्म-पुण्यकर्म-पापकर्म-मित्रकर्म-प्रारब्ध-प्रतिबन्ध-सम्बन्ध-ताप-अधिभूतादिकारणगुण-काल-मूर्ति-लघादिप्रपञ्च-लोकवासना-ज्ञान-प्रतिबन्धक-अवनादि-ज्ञानादि-चेलादि-प्राणापान-आय्यादितादात्म्य-एषणा-सुषुप्तादीनां वि-प्रकाराणां वर्तमानप्रतिबन्ध-पुरुषार्थ-शब्द-वर्ण-आयमसाधन-अनुबन्ध-अना-करण-संकल्पादि-वेद-प्रमाण-मैत्र्यादि-भूतप्राप्त-ब्रह्मविदादीनां चतुःप्रकाराणां शोक-ज्ञानेन्द्रिय-शब्दादि-कर्मान्द्रिय-वचनादि-प्राणादि-उपवायुकर्मसूक्ष्मभूत-यम-नियम-भूमिका-प्रलय-धमनिवर्तकदृष्टान्तस्थानीनां पञ्चप्रकाराणां समाधि-भवविकार-कोश-उर्मि-ल्लिङ्ग-अवस्था-शास्त्र-सूत्र-अङ्ग-कर्मप्रमाणानां षट्-प्रकाराणां अवस्था-चैतन्यादि-भूम्यादि-अतलादि-भूमिकादीनां सप्तप्रकाराणां पुरी-प्रकृति-अज्ञादौनामष्टप्रकाराणां नवविधसंसारस्य लिङ्गद्वयाचङ्कारद्वयानन्द-कर्म-सप्त-सुषुप्ति-जाग्र-दात्मवयाणां भूमिका-युक्तिचतुष्टयानां नादिका-नाडीदेवतादशक-अष्टानारङ्ग-मद-षट्पद्मिन्द-अष्टमूर्तिमद-अष्टपाश-सप्तधातु-सप्तयसम-षड्धम-पञ्चलेश-आध्यात्मिकतापवय-सर्गलोकतापवय-पञ्चसप्ततिगुण-रूपषट्क-सर्गचतुष्टय-शब्दद्वय-रसषट्क-नववर्ण-ऐश्वर्यादिषट्क-अपत्यादिषट्क-नादादिजयायाश्च वेदान्तसंज्ञानां कृत्स्नविरूपणम् ॥

No. 198. वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीटीका (मूलसहिता) By नानादीक्षितः । Substance, country-made paper,  $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Folia, 128. Lines, 12 on a page. Extent, 5,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1920. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** मूलस्य । ॐ नमः परमात्मने ।

अहहृदयमानन्दमात्मनं ज्योतिरव्ययम् ।

विनिश्चित्य युतेः साक्षाद् युक्तिसत्ताभिधौयते ॥ इत्यादि ।

**टीकायाः ।** ॐ नमः परमात्मने पुरुषोत्तमाय ।

विशेषं दुष्टिराजं जगदुदयकृतं शारदां सूत्रकारं

वासञ्चाचार्यवर्यं विभुवनविदितं शङ्करं भाष्यकारम् ।

आनन्दान्तःप्रकाशानुभवपदपदं सदगुणं श्रीरुसिचं

वन्दे विद्यानिधानं शमदमनिरतं राघवेन्द्रं यतीन्द्रम् ॥

यच्छिष्यशिष्यसन्दोहव्याघ्रा भारतभूमयः ।

वन्दे तं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमौञ्जरम् ॥

सिद्धान्तमौक्तिकेष्वैप्रकाशाय प्रदीपिका ।

क्रियते परंपर्यौघध्वान्तध्वंसप्रवर्तिनी ॥

शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलमाचरन् निरुपणीयं प्रतिजानीते अदृष्टदयसिति ।  
इत्यादि ।

End.

सुलस्य ।

स्नातं तेन समस्ततीर्थसंज्ञिते सर्व्यापि दत्तावनि-

र्यज्ञानाच्च कृतं सद्यस्मसिद्धिं देवाय सम्पूजिताः ।

संस्काराच्च समुद्भूताः स्तुतिरस्त्रैल्लोकपूज्योऽप्यथै

यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि स्मर्य्यं मनः प्राप्नुयात् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीज्ञानानन्दपूज्यपादशिष्य प्रकाश-

नन्दविरचिता सिद्धान्तमुक्तावली समाप्ता ।

टीकायाः ।

यदज्ञानादिदं भाति यज्ज्ञानाच्च प्रलीयते ।

ब्रह्म + तदर्थं नित्यं नित्यसंमितसुखादयम् ॥

अधिकाश्रुपविशेषमिदं सिद्धान्तदीपिका ।

निर्मिता राजतां शशत् सदानन्दप्रदायिनी ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीप्रकाशनन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीनाका

दीक्षितविरचिता सिद्धान्तमुक्तावलीटीका समाप्ता ।

विषयः । प्रकाशनन्दकृतस्य वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 199. वैद्यनाथपूजाविधिः. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 90 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै । अथ स्कन्दपुराणोक्त वैद्यनाथपूजाविधिः । तत्र  
चतुर्दशीलाभेऽलाभे वा उपवासं कृत्वा सोमवासरे प्रदोषसमये शुक्ल  
वाससी परिधाय सायंसन्ध्यामुपास्य पूजामारभेत् । तत्राचम्य स्निग्धाचनं  
कृत्वा अर्घ्यपात्रं संस्थाप्य गणपत्यादिनानादेवताः संपूज्य ताद्यादिपात्रे

रक्तचन्दनेनाष्टदलपद्मं निर्माय लिङ्गं संस्थाप्य संकल्पं कुर्यात् विष्णुरो-  
मित्यादि आधुरारोम्यपूर्वकचतुर्वर्गफलप्राप्तिकामः सोमवाराधिकरणकप्रदोष  
समये पार्थिववैद्यनाथशिवलिङ्गपूजनमङ्गं करिष्ये इति संकल्प्य पीठपूजां  
कुर्यात् । इत्यादि ।

End.

ममास्तु नित्यमानन्दं प्रसादात् तव शङ्कर ।  
सर्वपापाः क्षयं यान्ति प्रसीद मम शङ्कर ॥  
नमस्तु दस्यवो राज्ञे जनाः सन्तु निरापदः ।  
दुर्भिक्षमारौघन्तापाः शमं यान्ति रक्षतले ॥  
सर्वशस्त्रसम्पत्तिश्च भूयात् शम्भोः प्रसादतः ।  
दुर्गायाश्च चतुर्वर्गप्रदायिन्याः प्रसादतः ॥  
इति स्तुत्वा मातृवाचं कृत्वा संचारमुद्रया ।  
पुण्यमानीय चाश्राय चमस्तेति विमर्शयेत् ॥  
ततो दक्षिणाब्धिर्दं कृत्वा त्राक्ष्यं भोजयित्वा यथाशक्ति ज्विष्यान्नादित्त-  
माचरेत् ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणोक्त-वैद्यनाथपूजापद्धतिः समाप्ता ॥  
सुवर्णं रजतचैव जपपूजादिकर्मसु ।  
एष एव कुशः प्रोक्तो न दर्भो वनसम्भवः ॥  
ॐ उमासहितवैद्यनाथशिवाय नमः ।

विषयः । वैद्यनाथसंग्रह-पार्थिवलिङ्गस्य पूजाविधानम् ।

No. 200. आसम्पूजवृत्तिः . By रङ्गनाथः . Substance, country-made  
paper, 18×3 inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent, 3,200 ślokas.  
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabdhūma,  
Post Office Raghunāthapura, Vēḍogrāma, Paṇḍita Venkaṭa Varadācāryya.  
Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरये नमः ।

नित्यं निजानन्दसद्विनीयं  
एवं विभुं सत्यमतिस्तनूम् ।  
स्वर्गं निरन्तराविलम्बयतीति

प्रत्यक्षमात्मानमजं भजामि ॥

शङ्करं शङ्कराचार्यं केशवं वादरायणम् ।

खड्गभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ॥

सत्यज्ञानानन्दात्मकमद्वितीयं ब्रह्मैव शुद्धसत्त्वप्रधानमाशीपाधिकं सदीश्वर-  
भावं मलिनसत्त्वप्रधानाविद्योपाधिकं जीवभावश्च जगाम । इत्यादि ।

End.

नन्वेवं सातिशयत्वादनारत्मयैश्वर्यस्य स्नातथाचानादृतिबोधकशास्त्रविरो-  
धस्तथाह । अनादृतिः शब्दादनादृतिः शब्दात् । अर्चिरादिमार्गेण ब्रह्मबो-  
ध्यगतस्य सातिशयैश्वर्यत्वेऽपि नादृतिर्भवति । एतेन प्रतिपद्यमाना इमं  
मानवमावर्त्तं नावर्त्तन् इति श्रुतिः । खड्गाभ्यासः शास्त्रसमाप्तिद्योतनार्थः ।  
गुरुणा चरणाभ्योजनरूपया लिखिता मया ।

इति श्रीवासखड्गाणां प्रीत्यै सास्तु जगद्गुरोः ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीशानन्दाश्रमचरणारविन्दसेवापरायणेन  
रत्ननाथेन लिखितायां व्यासखड्गकृतौ चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रीरामः ।  
श्रीमच्छङ्कराचार्येण रचिता व्याख्या श्रीमद्रत्ननाथेन संलिप्य लिखिता ॥

विषयः । संक्षेपात् शङ्करभाष्यानुसारेण व्यासखड्गस्य व्याख्यानम् ।

No. 201. व्रतकालनिष्कर्षः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-  
made paper, 13 x 3 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent, 400  
plokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District  
Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance,  
tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणपतये ।

प्रथम्य कारणं कृष्णं ज्ञानानन्दस्वरूपिणम् ।

व्रतादिकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥

तत्रादौ तिथिनिरूपणम् । इत्यादि ।

End.

चतुर्थ्यङ्गारवारे च अष्टमी च दृश्यते ।

अथ यत् क्रियते पापमथवा पुण्यसङ्घयः ॥

षष्ठिजन्मसङ्ख्याणि प्रतिजन्म तदचयं ॥ इत्युच्यते

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितं व्रतादिकालनिरूपणं समाप्तम् ॥०॥

विषयः । व्रतकालव्यवस्थादिः ।

No. 202. व्रतबोधवृत्तिः. Substance, country-made paper,  $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mohanta Bharata Rāmānāja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नला हृदिस्थं जगदेकरूपं रामं परं ब्रह्म विशुद्धबोधम् ।  
विस्तारशास्त्रवचनानाम्ना बोधाय कुर्वे व्रतबोधवृत्तिम् ॥  
अथ तिथिनिर्णयः । तत्र तिथिर्हिंसा शुद्धा विद्या च एकस्मिन् दिने  
तिथ्यनारसम्बन्धरहिता शुद्धा तद्विपरीता विद्या तत्र शुद्धायामघन्देष्टाद्  
विद्या निर्घोषते । तत्र सामान्यतो वेधमात्र माधवीये ।  
पञ्चदशेऽपि तिथयस्तिथिं पूर्वा तद्योत्तराम् ।  
विभिर्भूतैर्विधानि सामान्योऽयं विधिः स्मृतः ॥  
जेमाद्रिमदनरजादौ तु द्विशुक्लैर्ऽप्युक्तः—  
उदिते दैवतं भागौ पैथं चास्मिन्ने रवौ ।  
द्विशुक्लैर्ऽपि + + सा तिथिर्ऽन्यकव्ययोरिति ॥ इत्यादि ।

End. एवं चकाराणिलशास्त्रदृष्टिः  
कालस्य तत्वं गहनं विलोक्य ।  
संचेपतः संयवहारमात्रं  
यत्किञ्चिदम्यत् परिमाणेऽप्ययम् ॥

Colophon. इति श्रीव्रतबोधनीसंग्रहे वैष्णवकृते सम्यक्वरकृत्यनिरूपणं नाम पञ्चमः  
परिच्छेदः ॥ समाप्तद्वयं ग्रन्थः । ॐ तत्सत् ।

विषयः । तिथिनिरूपणम् । व्रतारम्भकालादिनिरूपणम् । अष्टमहाद्वादशीनिरूपणम् ।  
वैशाखादिष्ठाने फलकथनम् । रामनवम्यादिव्रतकालनिरूपणम् । मासनिरूपणम् । वैशाखादि-  
चैवान्तमासकृत्यनिरूपणम् ।

No. 203. शक्तिवादविरुद्धः . By माधवसिद्धान्तः . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāla, Post Office Kalasakāṭi, Gāḍure, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaraṭna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

आराध्य यां गिरिसुतां वरदां सुधीरे-  
ल्लभं फलं समधिकं प्रथितैरभौष्टात् ।  
संसारसागरतरीं भजनैकपाथीं  
दुर्गां नमामि भवभीतिविनाशनाय ।  
ध्यातः पूतकुलार्थवेन्दुसदृशो यशस्कपाणिः स्वयं  
तद्वंशो नदराजभैरवमहावेगान्यथाकारकः ।  
यो राजेन्द्रकृती तदीयकुलजो विष्णुतविश्वेश्वर-  
सत्पुत्रोऽष्टमिमां करोति विहतिं श्रीमाधवसार्किकः ।  
ढीकां विज्ञानप्रमोदजननीं सिद्धान्तधिकां शुभां  
श्रीमन्माधवनामकेन रचितां यत्नेन धौभिः शुभैः ।  
कावयैः परिस्मृत्य चित्ततरणिं संश्रित्य पारं परं  
धीरो मच्छतु सप्तदशैकुतुकीं सत्शक्तिवादार्थवे ॥  
शिष्यजिज्ञासया हतिं विभजते सङ्कोत इति । अर्थनिष्ठा पदहतिः पदनिष्-  
पिता हतिः हतिः शाब्दबोधोपयिकसम्बन्ध इत्यर्थः ॥ इत्यादि ।

End. लक्ष्यार्थोपस्थितेः स्वातन्त्र्येण हेतुत्वमेव वाच्यमिति तत्र गौरवं स्फुटमेव  
शक्तिपक्षस्यैव इति समवायसम्बन्धे गोलप्रकारकज्ञानशक्तं पदमित्याकारक-  
ज्ञानस्यैवेत्यर्थः । तादृशबोधहेतुत्वात् समवायसम्बन्धेन गोलप्रकारकशाब्द-  
बोधहेतुत्वादित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीमन्माधवसिद्धान्तमाधवसिद्धान्तभट्टाचार्यविरचिता शक्तिवादढीका  
समाप्ता ॥ \* । ० ।

विषयः । गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य शक्तिवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 204. शतदूषणी . By श्रीनिवासदासः . Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakopā, Mohānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमद्रामचन्द्राय नमः ।

श्रीमन्नक्षत्रदेविको गुणनिधि वादीभपञ्चाननः

संसारार्चवतारकश्च कृपया स्नात्प्रपन्नान् जनान् ।

सद्विद्यापगजकभूमिशिखरी पाषण्डनैशोक्षगु- ?

मायावादद्वाग्नि रार्त्तशरणो वर्वर्त्ति सख्योपरि ॥

श्रीश्रीनिवासदासेन मला श्रीवेङ्कटं गुहं ।

मायावादनिरासार्थं क्रियते शतदूषणी ॥

स देव श्रीम्येदमद्य आसीदेकमेवाद्वितीयमित्यत्र आवादिना सजातीय-  
दिभेदशून्यं सम्भावमेवासीदिति सिद्धान्तितम् ॥ इत्यादि ।

End.

अतो ब्रह्मविद्ब्रह्मैवेति श्रुते मुक्तस्य ब्रह्मसाम्यएव स्मारकमित्यलं दिष्टवत-  
मुद्रराधातेनेति ॥

एवं सप्तस्त्रावधि दूषणानि × + + + + न्यायेनदिक्स्माच सुतं ।

× × × × ईषिकायन्यात् विचार्य्ये च पुनः पुनः ।

दूषणानां शतं दत्तं केवलद्वैतदर्शने ॥

Colophon.

इति श्रीमन्नारायणचरणचन्द्रनिहारेकायां वादीभकेशरिणां श्रीमद्वेङ्कटा-  
चार्य्याणां चरणारविन्दमधुपेन श्रीनिवासदासेन रचिता शतदूषणी समाप्ता ॥

विषयः । मायावादनिरासक शतसंख्याकदोषप्रख्यानम् ।

No. 205. शब्दरत्नं ( कलापस्य ) . By श्रीजनार्दनशर्मा . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 89. Lines, 4 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1726. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rāyapurā, grāma Pirijerkādi. Paṇḍita Raghu-nātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

प्रथम्य परमात्मानं श्रीजनार्दनशर्मणा ।

कलापाभ्यः शब्दरत्नं वास्तवीत्यै प्रकाशयते ॥



पुंसि ॥ दृष्टः दृष्टो दृष्टाः । दृष्टं दृष्टो दृष्टान् । दृष्टेण दृष्टाभ्यां दृष्टैः ।  
दृष्टाय दृष्टाभ्यां दृष्टेभ्यः । दृष्टात् दृष्टाभ्यां दृष्टेभ्यः । दृष्टस्य दृष्टयोः  
दृष्टार्था । दृष्टे दृष्टयोः दृष्टेषु । ज्ञे दृष्ट । एवमकारान्तः पुंसि देवादि-  
शब्दोऽपि । पुंसि दारशब्दो भूम्नि देववत् । स्त्रियां देवी नदीवत् । इत्यादि ।

End.

एवमन्यासां । सर्व्वजातिज्ञानवज्जनीघ्नोरपि वाच्यलिङ्गमित्यर्थः ॥ \* ॥ \* ॥

Colophon.

इति शब्दरत्ने चतुर्थपकरणं समाप्तं ॥ ४ ॥ ४ ॥ श्रीभोलानाथदेवशर्मणः  
स्वाचरं पुस्तकक्ष ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १७९६ ॥ श्रीहरिः श्रीगोविन्दः  
श्रीमाधवः श्रीगुरवे नमः ॐ वाग्देव्ये नमः ॥

विषयः । अस्ति शब्दरत्नं नाम एवंविधं पुस्तकान्तरम् । इदम् तस्मादुत्तरम् ।  
सुवर्णानि शब्दान्यत्र साधितरूपाणि विद्यन्ते ।

No. 206. शब्दसाधनं . By रामकान्तः . Substance, foolscap paper,  
14 x 4 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Char-  
acter, Bengali. Date, Sk. 1798. Place of deposit, District Dhākā, Uthuli,  
Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Prose. Generally  
correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।  
नत्वा भवानीश्वरपादपङ्कजं विज्ञाय दुर्गादिकचन्द्रलक्ष्मणं ।  
याज्ञावबोधाय वितन्यते मया श्रीरामकान्तेन तु शब्दसाधनं ॥  
आनन्द्यादेव कार्त्तुं शब्दान् वक्तुं न कीऽप्यर्थं ।  
इत्यत्र कतिचिद्वाच्याः सर्व्वशब्दावबोधये ॥  
शब्दोऽवाच्ययोऽनवययथ । लिङ्गसङ्कारेण विभक्तिज्ञतसंस्कारः साधनम् ।  
इत्यादि ।

End.

इति अकारस्य रत्नं एवं ब्रह्माचष्टे सदित्यादि । अन्येऽपि शिष्टप्रयोगानु-  
सारादूचनीयाः । दिङ्मात्रमेतदुक्तं शब्दानामनन्तलात् ।

Colophon.

इति शब्दसाधनं समाप्तम् ॥ शक १७९८ ॥

विषयः । कान्तन्याकरणानुसारेण नानाविधशब्दानां साधनम् ।

**No. 207. शरभपूजापद्धतिः .** Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ शरभमन्त्रः ।

ॐ देवदेव महाभाग गिरीश गिरिजापते ।

बाहि मां दयया नाथ सन्निदानन्द शान्तम् ॥ इत्यादि ।

**End.** भर्गेन्दुकेवलीबाहौ दत्तपद्मसुरान्वितौ ।

कायद्वयं समालिख्य वक्रोन्दुजायै कचत्वारिंशदक्षरो ममुरिति ॥

**Colophon.** इति श्री आकाशभैरवमन्त्रे उमामहेश्वरसम्पादे शरभपश्चिराजमित्यपूजा पद्धतिः समाप्ता ॥

**विषयः ।** शरभपश्चिराजस्य पूजाप्रकारादिकथनम् ।

**No. 208. शरभेशकवचम् .** Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

ईश्वर उवाच ।

यच्छामि शृणु देवेशि सर्व्वरक्षयमुत्तमम् । इत्यादि ।

**End.** प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोच्चरितं ।

**Colophon.** इति श्री आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे उमामहेश्वरसम्पादे शरभेश कवचं समाप्तम् ।

**विषयः ।** शरभेशकवचम् यन्मूत्रप्रेतादिभ्यो भीतिनिवारणाय ध्रियते ।

No. 209. शालग्रामलक्षणम् वा शिलामाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1662. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rūpagañja, grāma Naora, Paṇḍita Cīvacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

द्वारदेशे समे चक्रे दृश्येते यस्य शोभने ।

वासुदेवः स विज्ञेयः शुक्लाभः सर्वकामदः ॥ १ ॥

प्रद्युम्नः स्रक्षचक्रान् नीलजीतसमन्वितः । (?)

शुशिरदिद्रं वर्तुलं दीर्घचक्रान् तद्भवेत् ॥ २ ॥

द्वे चक्रे एकलघे तु पूर्वभागे तु पुष्कलं ।

सङ्कर्षणः स विज्ञेयो रक्ताभस्यातिशोभनः ॥ ३ ॥ इत्यादि ।

End.

लण्यस्य शिखण्डस्य श्ले चक्रे शुशोभनं ।

शिवदक्ष स विज्ञेयो महासम्पत्फलप्रदः ॥ ४९ ॥

पीताम्बरः स विज्ञेय ऊर्ध्वरेखा तथाङ्गुलः ।

पीताम्बरद्वारदेशी रेखात्रयविभूषितः ॥ ५४ ॥

विष्णुना कथितं सम्यक् शिलामाहात्म्यमुत्तमम् ।

षष्टादशपुराणेभ्यो मन्वादिधर्मशास्त्रतः ॥

साङ्ख्ययोगात् समाख्य वेदवेदाङ्गसम्मतं ।

एतत्ते तु समाख्यातं ब्रह्मन् सत्यं समागतः ॥

यः पठेत् प्रयतो नित्यं शिलामाहात्म्यमुत्तमं ।

महापापानि सर्वाणि कृत्वा कर्म निरन्तरम् ॥

रेचय्यं विलयं यान्ति शालग्रामशिलार्चनात् ।

अचलां त्रियमाप्नोति चिरायुर्विगतज्वरः ॥

अचलं लभते पुण्यं विमुक्तः पापराशिभिः ।

यत् कृत्वा मुनयः सर्वे शालग्रामशिलार्चनम् ॥

सर्वे ते मोक्षमापन्ना विष्णुलोकं गताः शुचम् ॥

Colophon.

इति शालग्रामलक्षणं समाप्तं ॥ ० ॥ शकाब्दाः १६६९ ।

श्रीचन्द्रमणिदेवशर्मणः स्नात्तरभिर्दं स्तुतौपुस्तकञ्चेति ॥

यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ॥ ० ॥

विषयः । वासुदेवादित्यकुम्भरत्नकार-शालग्रामशिलालक्षणम् । षष्ठादशपुराण-सन्वादि-  
प्रणीतधर्मशास्त्रेभ्यः साङ्ख्ययोगाच्च समाख्य प्रथममेतच्छिलामाद्यात्मा भगवता विष्णुना कथित-  
मासीत् । अनन्तरं वेदवेदाङ्गसम्मतमेतं कोऽपि कश्चिदुत्तमार्थं कथयामास ।

No. 210. शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वरवार्त्तिकटीका) (समूला) By भगवदानन्दः.  
Substance, country-made paper,  $13\frac{1}{2} \times 7$  inches. Folia, 1,616. Lines,  
15 on a page. Extent, 65,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ?  
Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātnā. Appearance, fresh. Prose  
and verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

ॐ साञ्जानोद्भूतभेदप्रमुखवङ्गपुण्ड्रितदेवद्वयो ×

शास्त्रादिप्रपञ्चप्रचयपरिचयप्राप्तसंसारपापम् ।

नित्याभ्यासप्रवृत्तप्रवृत्तमतिवृत्तप्राप्तमोक्षप्रभाव-

श्रोत्यप्रत्यर्थासौम्यैर्धुतिकथमकथं धाम कामं प्रपद्ये ॥ (?)

मातर्भतोऽक्षि भवतीमथचास्ये मां

चेतः सरस्वति सुरेश्वरवार्त्तिके मे ।

वाचा सचैव सदनुपपन्नप्रपञ्च

मेकाग्रमक्षु परिहाय पराक्षमर्थम् ॥

जीमह्यासपयोनिधिर्निधिरसौ सत्सङ्गिपङ्क्तिस्सुरन्-

मुक्तानामनवद्यद्द्वयविपुलश्रीश्रोतविद्यामुनिः ।

शान्तिः शान्तिष्ठती दवेति सरितामेकान्तविश्रान्तिभू

भृंयाप्रः सततं मुनीन्द्रमकरदेष्टव्यः शेषे ॥

सम्प्रदायविदामुक्तीरनुद्यत्य प्रवीयते ।

शास्त्रप्रकाशिका सैयं सुरेश्वरवचोऽनुना ॥

इह सखु निखिलाख्यायार्थपरिशोधनार्थं काण्डोपनिषद्भाष्यं व्याचिकीर्तु-

राचार्य्यधिकौर्षितपरिसमाग्रादिपरिपन्थिदुरितनिर्वहणसिद्धये ह्यष्टाचार-

प्रमाणकमिष्टदेवताप्रवृत्तिलक्षणं मङ्गलाचरणं × × × समाचरन्नर्थं +

+ व्याधिष्ठासितभाष्यार्थमुत्तमप्रतिपत्त्यर्थं संक्षिपति । स्वाविद्येत्यादिना ।

इत्यादि ।

**मूलस्य प्रारम्भवाक्य ।** ॐ नमः श्रीदुण्डिराजाय ।

स्वाविद्याविभवप्रसूतविपुलद्वैतप्रपञ्चादित]  
 स्पष्टध्यानितिरोक्षितात्मतयो यं भागशो मन्वते ।  
 निर्भागे सकलाभिधानमननयापारदूरस्थितं  
 वन्दे नन्दितविद्यमव्ययमजं भक्त्या तमेकं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End.

**टीकायाः ।**

श्रीतस्मार्त्तविचारनौरनिवक्षो नीता न योगी दृढं  
 श्लोकप्रत्ययमहापञ्चसुटनरयापाररत्नाकरः ।  
 प्रत्यग्वोधसुदा विभूतिविभवप्रौढा सुसुल्लेकभूः  
 शोयं वार्त्तिकवारिधिविजयते नक्षत्रा (?) चूडामणिः ॥  
 विक्षिता निक्षिता श्रेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ।  
 शास्त्रप्रकाशिकाऽस्माभिरर्पिता पुत्रयोत्तमम् ॥  
 इति वार्त्तिकपीयूषसुरसास्त्रादनेष्टवः ।  
 शास्त्रप्रकाशिकाव्याख्यासमुत्पादं सुसुल्लयः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिवाजकाचार्यश्रीमच्छानन्दपूज्यपादमिथ-श्रीमद्भगवदा-  
 नन्दकृतायां सुरेश्वरवार्त्तिकटीकायां शास्त्रप्रकाशिकायामष्टमोऽध्यायः ॥  
 समाप्तोऽयं सर्ववार्त्तिकप्रत्ययः ॥

End.

**मूलस्य ।** आशैलादुदयात् तथास्तमिरितो भास्वरद्वयशोरग्निभि-  
 र्याप्तं विश्वमनन्धकारमभवद् यस्य + शिष्यैरिदं ।  
 चारा + न गमस्तिभिः प्रतिहतचन्द्रायते भास्वर-  
 स्तस्यै शङ्करभानवे तनुमनोवाग्भिर्नमः स्नात् सदा॥

Colophon.

इति श्रीद्वादशसाध्वीवार्त्तिकामृतमौरितं ।  
 काण्धारण्यकभाष्यस्य शङ्करस्य समाप्तः ॥  
 अष्टमाध्यायवार्त्तिकं समाप्तम् ।

**विषयः ।** काण्ठशास्त्रीयोपनिषदां शङ्करभाष्यस्य सुरेश्वराचार्यकृतं यद्वार्त्तिकं तस्य  
 टीकेयम् अष्टाध्यायात्मकोऽयमतिदृष्टप्रत्ययः ॥

No. 211. शिवगीताटीका (समूला). By कलदिवेङ्कटाद्रिनायकः. Substance, country-made paper,  $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$  inches. Folia, 130. Lines, 12 on a page. Extent, 2,200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ गृहाद्वैतसमर्थने पटुमते र्थस्य प्रनापं सकृत्  
 शुलायैकसचिं (?) सदा विदधते त्यजैषाभेदतः ।  
 यद्द्रव्येषु गच्छेत् कर्मसु तथा जातो विशेषेषु च  
 प्रीडाचकृतयोद्यतैः सच्च निर्यं सम्बन्धमदास्यत ॥ (?)  
 यज्ञीक्षां यवपातिचिं कृतयतः कल्पद्रुमस्याभवत्  
 कल्पः क्षणभरस्यया समभवत् शेषस्य गां विधतः ।  
 शक्तस्याचिमिपात् समस्तदिविपत्सौभाग्यलोपावधौ  
 वल्लिच्छिद्रभरः परस्य मिपतो दारामकामानपि ॥  
 यत्कीर्तिं कल्लसंकुन्दधवलां शुला महेन्द्रादयो  
 ज्ञात्वासात्तानि सन्ततं विदधते लज्जाभरैर्मन्दराः ।  
 शुला देवमुरोर्मलीससमना यद्वैखरी जायते  
 सोऽयं × कदलीशवेङ्कटविभु र्वैर्षिं सज्जोपरि ॥  
 सोऽयं पद्मपुराणस्य षोडशाध्यायनिर्भीताम् ।  
 शिवगीतां शिवप्रीत्या विवेचयति सादरम् । स्तन उवाचेत्यादि ।

End. अस्याधमाश्रयः यद्यपि वजिरेव सन्त्याचयं प्रशस्तं तथापि यदा विहरणा-  
 यज्ञलोपप्रसक्तिः तदा श्रौतस्य विहरणस्य प्रावस्यात् तदनुरोधेन द्वे सन्ध्ये  
 गृहेऽप्यनुष्ठेये इति स्फुटच्छेदं माधवादिपण्येतिदिक् ।

Colophon. इति शिवगीतासूत्रनिबन्धसु गृहाद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरिककल्लदि-  
 वेङ्कटाद्रिनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोडशोऽध्यायः ।  
 इति शिवगीताटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । पद्मपुराणीय शिवगीताया व्याख्यानम् ।

No. 212. शिवतत्त्वसुधानिधिः. Substance, country-made paper,  $11 \times 5$  inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीस्कन्दपुराणान्तर्गतशिवतलसुधानिधिप्रारम्भः । अध्यायसंख्या १० । प्रत्य-  
संख्या १५०० । श्लोकसंख्या १८०० । पत्रसंख्या १२७ ॥ ॐ दुष्टिदराजान्न-  
पूर्णाग्नादिसप्तपरिवारसमेतं श्रीकाशीविद्यनाथं सगुरुचरणारविन्दाभ्यां  
नमोनमः ।

शङ्करेन्द्रगुरुं नत्वा शैवेन्द्रं शिवरूपिणं ।

क्षिणामोक्षरतुष्टार्थं शिवतलसुधानिधिं ॥

यं प्रणम्य सुरेन्द्राद्या भवन्ति सुखशालिनः ।

सर्वविघ्नोपशान्त्यर्थं तं वन्दे शङ्करात्मजं ॥

श्रीरुत उवाच ।

शिवं हरिं विधातारं तत्पत्नीस्तत्सुतान् गुरुन् ।

नत्वा समस्तप्रत्युद्यशान्तिं मङ्गलाय च ॥

वर्षे शृणुध्वं सर्वज्ञाः शिवतलसुधानिधिं ।

नैमीषीयास्तु मुनयः शौनकाद्या मन्त्रधराः ॥

सचावसाने संवृष्टाः स्मृतं पप्रच्छुरादरात् ॥ इत्यादि ।

**End.** एतत् पुण्यं समाख्यानं श्रावयेद्वा शृणोति वा ।

अपुत्री लभते पुत्रं दरिद्रो लभते धनं ॥

ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमप्तिरेषाभिगच्छति ।

सर्वान् कामानवाप्नोति सत्यमेतन्न संशयः ॥ ॐ तत्सत्

**Colophon.** इति श्रीमत्स्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंज्ञितायां अग्निमखण्डे शिव-  
तलसुधानिधौ स्तुतशिवसम्भादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशो-  
ऽध्यायः । अग्निमखण्डस्य पूर्वभागः समाप्तः ॥

**विषयः ।** श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंज्ञितायां शिवतलसुधानिधौ प्रथमोऽध्यायः ।  
सनत्कुमारप्रश्रवणं नाम १ अः । शिवतलनिरूपणं नाम २ अः । मायानिरूपणं नाम ३ अः ।  
जगत्तन्त्रनिरूपणं नाम ४ अः । पञ्चकोशाष्टदुर्गाभरणं नाम ५ अः । जीवन्मुक्तिस्वरूपवर्णनं  
नाम ६ अः । विदेहकौवस्यस्वरूपवर्णनं नाम ७ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे महावाक्यविवरणं  
नाम ८ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे शिवानन्दानुभवो नाम ९ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे  
संसारदूषणं नाम १० अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे सगुणाध्यानयोगनिरूपणं नाम ११ अः ।  
स्कन्दसनत्कुमारसंवादे १२ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे शिवार्चनभक्तमहिमानुवर्णनं  
नाम १३ अः । कार्तिकेयसनत्कुमारसंवादे यद्राज-विक्षप-यद्राध्यायमहिमानुवर्णनं १४ अः ।

१५ अः । भिषाटनवर्णनं नाम १६ अः । महालिङ्गप्रादुर्भावो नाम १७ अः । सुवस्त्राण्यसनत्-  
कुमारसंवादे शिवनामस्मरणदर्शनमहिमानुवर्णनं नाम १८ अः । शिवपूजा-शिवस्तुति-महिमानु-  
वर्णनं नाम १९ अः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतत्त्वमुधा-  
निधौ सूतऋषिसंवादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशोऽध्यायः ।

No. 213. शिवरहस्यम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 46. Lines, 13 on a page. Extent, 1,256 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

विष्णोर्भक्तकुलिशालिखितश्चाष्टश्लोका

दत्तात्रेयधारि + + + द्विदंष्ट्रवर्णम् ।

कर्णान्तरालसितराजितचामरौघ-

संबीजनप्रसृतदानकटं नमामि ॥

सूत उवाच । इत्यादि ।

× × × × ×

End. त्यक्त्वा मानुषमभ्रुवं जनवचो(?) यात्येव शम्भो पदं ।

नारानाथसचोदरा पतिव्रता पादारविन्दार्चन-

द्वारा तुष्टहृदन्तरं पुरन्दरं विचेष्टरं शङ्करं ॥

Colophon. इति श्रीशिवरहस्ये एकादशांशे भक्तिमहिमा नाम पञ्चाशोऽध्यायः । भाद्रपद  
शुक्लतृतीया रविवारे लेखनं समाप्तं । राक्षसनामसम्मतरे ॥ \* ।

विषयः । शिवस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 214. शिवसंहिता . Substance, foolscap paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhi, Post Office Pākūḍe Keḍo-grāma, Paṇḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ तत् सत् अथ शिवसंहिता ।

एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं ।

नान्यत् किञ्चित् वर्तते वक्ष्ये सत्यं । इत्यादि ।



End. मेचे खिला पुचदारादिपूर्णः  
 सङ्गं त्यक्त्वा चान्तरे योगमार्गे ।  
 सिद्धेक्षिणं वीक्ष्य पश्चात् गृहस्थः  
 शौङ्गेत् सो वै समस्तं साधयित्वा ॥

Colophon. इतीश्वरविरचितायां शिवसंदिता समाप्ता ॥ \* ॥

विषयः । प्रथमपटले योगशास्त्रकथनमुत्तेन लयप्रकरणकथनम् । १ ये ज्ञानोपदेशः ।  
 १ ये योगाभ्यासतत्त्वकथनम् । ४ र्थे मुद्राकथनम् । ५ मे साधकलक्षण-प्रतीकोपासनादि-  
 निरूपणश्च

No. 215. शिवसहस्रनामस्तोत्रम् ( सद्भयामलौयम् ) . Substance, country-  
 made paper, 15×3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 200  
 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā,  
 Post Office Demḍā Bārapāḍā, Paṇḍita Ādinātha Tarkabhūṣaṇa. Appear-  
 ance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ महादेवाय नमः ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

केनोपायेन देवेश सर्वदा त्वं प्रसीदसि ।  
 वाञ्छितां सिद्धिमाप्नोति नरो यस्य प्रसादतः ॥  
 तन्मे कथय देवेश यदि मे विद्यते दया ॥

श्रीशिव उवाच ।

शृणु पार्वति वक्ष्यामि मन्त्राणां हितकाम्यया ।  
 महास्तोत्रं महापुण्यं मम वक्त्रविनिर्गतम् ॥  
 सहस्रनामस्तोत्रं मे दुर्लभं देवतैरपि ।  
 विना पूजां विना ध्यानं विनाचारं विना जपम् ॥  
 हृभवे येन कस्याणं तन्मे निगदितं शृणु ॥ इत्यादि ।

End. स्तोत्रं सहस्रनामाख्यं मम वक्त्रविनिर्गतं ।

गोपितव्यं त्वया भद्रे स्वयोनिरिव चापरे ॥

स्तोत्रं नाम समन्ततः प्रतिदिनं भक्त्या पठेन्मानवः

स ह्यद्वाक्पतिसन्निभो वल्लवता देवी स्वयं यशसात् । (?)

सौन्दर्येन च सुर्तिमान् मनसिज ... .. लब्धोपमः

इत्या मत्सुदृशो जवे पवनजघानो लभेच्छरम् ॥

Colophon. इति रत्नयामले चरगौरीसम्वादे शिवसदृशनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥

विषयः । भगवतः शङ्करस्य सदृशनामकथनम् ।

No. 216. शिवसूत्रविमर्शिनी . By श्रीक्षेमराजः . Substance, country-made paper,  $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātūā Mahārājā's Library. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । ॐ गणाधिपतये । ॐ नमः ।

ॐ यद्रः स्रेष्ठश्रवणैः समुदयति यतो यव विश्रान्तिमश्नुते  
यव त्वं यस्या विश्वसुरितमयमियदुयन्मयं विश्वमेतत् ।

स्वाप्सन्द्यानन्ददन्दे ब्रह्मसद्वतमयानुशरस्यन्दतत्वं  
सैतन्यं ब्राह्मरं तद् अयति यदखिले द्वैतभासाद्वयात् ॥

आसमं अप्यमास्तोक्ष्य दत्तोनामिह तत्ततः ।

शिवसूत्रं याकरोमि गुणान्नायविचारतः ॥

End. नरत तरसा संसाराम्बि विश्रानु परे पदे

पदमविचलं नित्यालोकप्रमोदसुनिर्भरे ।

विश्वगत शिष्टप्रोक्तं सूत्रं रत्नस्यसमुज्ज्वलं

प्रसभविलसत् + + + समुत्प्लवदायि तत् ॥

Colophon. इति श्रीशिवसूत्रविमर्शिनी समाप्ता ॥ कृतिर्मेघामाङ्गेश्वरराजानक-श्रीमदभि-  
नवगुणपादपद्मोपजीविनी राजानकश्रीक्षेमराजस्येति शिवम् ॥ श्रीभास्करो  
अयति । ॐ ।

श्रीगोविन्दपदारविन्दमकरन्दः सादृश्याशयाः

संसाराम्बुधिसुत्तरानि सृष्ट्या पश्यन्ति पूर्णं सङ्गः ।

वेदान्तेरवधारयन्ति परमं श्रेयस्यजानि धमं

द्वैतं सप्रसमं विदन्ति विमलां विन्दन्ति चानन्दताम् ॥ ॐ रामः ॐ ।

विषयः । शिवसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 217. শিবাঙ্গৈতরঙ্গিণী . By মহাদেবতীর্থ . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 191. Lines, 8 on a page. Extent, 4,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royail, District Dhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse, Correct.

Beginning. যৌগণেশায় নমঃ ।

নত্বা গুণপদদ্বন্দ্বং ব্রহ্মাধৈরপি পূজিতম্ ।

সংগৃহ্যতে ময়া যজ্ঞাত্ শিবাঙ্গৈতরঙ্গিণী ॥

নানাপুরাণাদাহৃত্য সচিনপরিশুদ্ধয়ে ।

শিববিষ্ণুশিবভেদোঃ চ চিন্ত্যতে শাস্ত্রসম্মতঃ ॥

তত্বাদাবাদিত্যপুরাণে ॐ

শুদ্ধসহটিকসঙ্ক্ৰামং দেবং নিষ্কলমক্ষরম্ ।

কার্ষণ্যং সৰ্ব্বলোকানাম্ সৰ্ব্বলোকমণ্ডে পরম্ ॥ ইত্যাদি ॥

End.

মায়ানিরসনাত্ ধন্যো নশ্বতে চ গুণবচনম্ ।

যদা গুণবচনাতীতৌ ভবতীতি স মুক্তিধাম ॥

তস্মাচ্ছিত্ত্বার্থনং ভাষ্যং সৰ্ব্বোপামিষ দেহিনাম্ ।

লিঙ্গরূপৌ শিবো ভূত্বা বাচ্যে সচরাচরম্ ॥

পুরা ভবদ্বিঃ শ্রুতৌ লিঙ্গরূপৌ কথং শিবঃ ।

তত্সৰ্বং কথিতং বিপ্রা যাযাতথ্যেন সম্প্রতি ॥ \* ।

Colophon.

ইতি যৌগণেশসংস্পৰ্শিত্রাজকাচার্য্য-শৌল-শীমহাদেবতীর্থস্বামিনা বিরচিতায়া  
যৌগৈতরঙ্গিণী নবমস্কন্ধঃ সমাপ্তঃ ॥ শৌল-শৌলঃ ॥ \* ।

বিষয়ঃ । ১ ম ১ য় তরঙ্গখণ্ডঃ শিবপূজাবিধিঃ । শিবপূজামাহাত্ম্যাদিকথনম্ ।

২ তরঙ্গখণ্ডঃ শিবলিঙ্গপূজনবিধিাদিঃ । শিবস্বয়ং মানসিককথনাদিকথনম্ ।

৩ য় তরঙ্গখণ্ডঃ শিবপূজায়া নিত্যলাদিকথনম্ ।

নির্মাণ্যপূজাবিধিাদিঃ । ৪ মে তরঙ্গখণ্ডঃ শিবলিঙ্গাদিকথনম্ । দুর্গাপূজামাহাত্ম্যাদি-

কথনম্ । ৫ তে তরঙ্গখণ্ডঃ শিবলিঙ্গপূজাদিকথনম্ । ৬ মে তরঙ্গখণ্ডঃ শিবলিঙ্গপূজাদিকথনম্ ।

৭ তে তরঙ্গখণ্ডঃ শিবলিঙ্গপূজাদিকথনম্ । ৮ মে তরঙ্গখণ্ডঃ শিবলিঙ্গপূজাদিকথনম্ ।

No. 218. শুদ্ধিকারিকা . By নারায়ণবন্দ্যোপাধ্যায়ঃ . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1774. Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Dharmmadāsa Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. \* Correct.

Beginning. श्रीरामः ।

सर्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलं ।  
 समुदे शुद्धितत्त्वस्य कश्चित् करोति कारिकाम् ॥  
 शुभेद्दिप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।  
 वैश्वः पञ्चदशाहेन शुद्धसु त्रिंशता दिनेः ॥  
 सञ्जात्युक्ताशौचमेतत् पूर्वाशौचस्य कथ्यते ।  
 खण्डाशौचमतो न्यूनं न खण्डे खण्डमिष्यते ॥  
 अथ शौचाशौचयोर्लक्षणम् ।  
 शौचाभावो नचाशौचं वैपरीत्यं नवा तयोः ।  
 योगपद्मविरोधाच्च घटतन्नाशयोर्यथा ॥  
 तस्मात् संस्काररूपत्वं धर्माधर्मवद्विष्यते ।  
 अशौचं विहिते कार्येऽनर्हताप्रतिपादकम् ॥  
 शुद्धिस्तु तादृशे कार्ये योग्यताप्रतिपादिका ॥ इत्यादि ।

End.

अथ पुष्करयोगः ।

पुनर्वसुतारापादा छत्तिकोत्तरफल्गुनी ।  
 पूर्वभाद्रं विशाखा च रविभौमश्रनैश्चराः ॥  
 द्वितीया सप्तमी चैव द्वादशी तिथिरैव च ।  
 एतेषामेकदा योगे भवतीति विपुष्करः ॥  
 + + + + + + + +  
 अन्यत्र पूजाशौचकर्माणी करिष्ये इति विशेषः ।  
 इति सर्वमशौचेऽपि कर्तव्यं । यथा दत्तः —  
 शुद्धकालेऽपि सर्वं स्नतकं परिकीर्तितं ।  
 आपद्यातस्य सर्वस्य स्नतकेऽपि न स्नतकम् ॥  
 मयायां सर्वकालानु पिण्डं दद्याद्विचक्षणः ॥  
 इति वचनात् प्रेतपदोच्छेदेन प्रेतस्य मयायां पिण्डदानं कुर्यात् । यस्य  
 अपिण्डीकरणानं प्रेतपादं न छतं तस्य वर्षात् परं तपस्यं न कार्यं  
 एकादश्यादौ चेत् त्राहं ज्ञायते प्रेतपदोच्छेदेनेति भद्रम् ।

Colophon.

इति श्रीनारायणवन्द्योपाध्यायविरचिता शुद्धिकारिका समाप्ता ॥ ॐ नमो  
 नारायणाय ॥ रामः । शकाब्दाः १७०४ । श्रीमधुसूदनवन्द्योपाध्यायस्य  
 आचरमिदम् ।

**विषयः ।** शौचाशौचयोर्लक्षणम् । स्व्यशौचनिरूपणम् । सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । विदेशस्थाशौचनिरूपणम् । अथान्नासृग्मूत्राक्षारलवणाशिलाशौचसङ्करसङ्गमनाशौचादिव्यवस्थाकथनम् । प्रेतक्रियाद्यधिकारिनिरूपणम् । पुष्करादियोगादिनिरूपणञ्च ॥

**No. 219. शुद्धितत्वकारिका.** By रामभद्रन्यायालङ्कारः. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1714. Place of deposit, District Hugli, Mollāigrāma, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।

सर्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलम् ।

कारिकां शुद्धितल्लस्य वितनोति यथामति ॥

शुद्धेदिप्रो दशाक्षेन इत्यादि ।

**End.** किन्तु एकादश्यादौ चेत् शार्ङ्गं क्रियते तदा प्रेतपदोक्तेन इति शिवं ॥

**Colophon.** इति श्रीरामभद्रन्यायालङ्कारविरचिता शुद्धितल्लकारिका समाप्ता ॥ \* ॥  
शकाब्दाः १७१४ ॥

**विषयः ।** ब्राह्मणचरित्रादीनामशौचव्यवस्थादिकथनम् ।

**No. 220. शुद्धिप्रकाशः.** By श्रीकृष्णशर्मचक्रवर्ती. Substance, country-made paper, 20½×3½ inches. Folia, 26. Lines, 7 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kālīgāñja, grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णरायवचनादित्यलतोऽयम् ।

ज्ञात्वा मतं विविधतन्त्रलतां मुनीनाम् ॥

श्रीकृष्णशर्मलतिभिः क्रियते प्रकाशः ।

शुद्धेः शिशोर्भट्टिति बोधि इति चमच्चम् ॥

अथ निर्गुणाशौचनिर्णयः ॥ तत्र कूर्मपुराणे ।

दशाक्षं प्राङ्मराशौचं सपिण्डेषु विपश्चितः ।

स्वतेषु वायु जातेषु ब्राह्मणानां द्विजोत्तमाः ॥

तथा मनुः । श्रद्धादिभ्यो दशाक्षेन द्वादशाक्षेन भूमिपः ।

वैश्वः पञ्चदशाक्षेन श्रद्धो मासेन श्रद्धाति ॥

मन्त्रपुराणे । शौचाशौचं प्रकुर्वीरन् श्रद्धवद्वर्षसङ्कराः । वर्षसङ्करा अपलष्ट-  
वर्षेन उत्कृष्टवर्षेस्त्रीषु जाता इति वद्वधरः । एतेन जननमरणाशौचे  
प्राक्षणाणां दशाक्षेन शौचं श्रद्धायां मासाशौचं वर्षसङ्कराणामपि मासा-  
शौचं बोद्धव्यं ॥ श्रद्धिस्तावद्विस्तृविहितधर्माधिकारोपपादको धर्मविशेषः ।  
अश्रद्धिस्तु तद्विरोधी धर्मविशेषः । सपिण्डजन्मादिनिमित्तक इति वद्वधरः ।  
तत्र मन्त्रपातकादौ क्षतादिजन्याशौचे चातिव्याप्तिः । तत्र उभयसाधा-  
रणाशौचसूत्राण्यनु स्तनिमित्तव्यधिकरणत्वे सति सन्त्याद्युपयोगविरोधधर्मत्व  
मिति गुरुवः । निमित्तव्यधिकरणत्वं निमित्तसम्बन्धिश्चरीरान्यश्चरीरावच्छिन्ना-  
धिकरणत्वमिति । अतो न पातकिस्यर्शजान्यसंस्कारनिमित्ताधिकरणश्चरीरा-  
नधिकरण्येति व्याप्तिः । नापि मन्त्रपातके क्षते चातिव्याप्तिरिति । इत्यादि ॥

End.

मनु स्तनकान्नादित्यत्र स्तनकानामशौचानामन्यो दिवस इति वा स्तनक-  
स्थानो विनाशो यस्मादिति वा स्तनकस्थानो वा यस्मिन्नित्यर्थः । आद्ये  
स्तनकप्रथमदिनाप्रसिद्धान्तात् निरूपणात् सद्यः शौचदिनासंघः ।  
द्वितीयेऽपि तथा सद्यःशौचे तद्दिन एवाशौचनाशौतृपतिः न तत्परदिने ।  
यतस्तृतीये दशमदिनाद्यसंघः । सद्यःशौचेऽपि तद्दिन एव चौरादितत्कर्म-  
विधावव्याप्तिः । न चैवं स्मार्थेचानेरायश्चकत्वात् स्तनकान्नाद्वितीयेऽशौ-  
चत्वेन अशौचव्यपगम एवोपलक्ष्यतामिति वाच्यं । द्वितीयेऽङ्गि इत्यत्र सुष्णा-  
यंस्य मयाभ्युपगमात् स्तनकान्ना इति कृते सिद्धेऽधिकवैयर्थ्याच्च । अथ कथ-  
मनशौचिनामाद्यश्चादाधिकार इति चेत्तेषां तदर्थं सद्यःशौचाङ्गीकारादि-  
त्यवेति ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीधौतशौचविधिनिर्णयः । श्रीशौचविधिनिर्णयः । श्रीशौचविधिनिर्णयः ।  
सम्पूर्ण इति ॥ \* ॥

विषयः । निर्गुणाशौचनिर्णयः । अज्ञास्यर्शः । जननाज्ञास्यर्शः । अशौचे विधिनिर्णयः ।  
प्राज्ञाशौचम् । विदेशस्थाशौचम् । स्यशौचम् । अशौचसङ्करः । अषष्टदिनदशौचम् । गभे-  
स्वावाशौचम् । सपिण्डाशौचम् । सद्यः शौचादिकथनम् । श्वसत्क्रिया । उदकदानादि-  
कथनम् । अक्षारलवणादिनिरूपणम् । अधिकारिकथनम् । उदकानर्चनिरूपणम् । सद्यः शौचेऽपि  
परदिन एवाशौचादस्य कर्तव्यत्वकथनम् । अन्येऽङ्गिमेवेति विषया वादार्थरीत्या सम्बन्धः ।

No. 221. शुद्धिप्रदीपिका . By कृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper,  $17\frac{1}{2} \times 3$  inches. Folia, 50. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1773. Place of deposit, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीहरिः । अथ गर्भखावाशौचं ।

गर्भखावस्य कालस्तु मासानामष्टमावधि ।

तत्र घन्मासपर्यन्तं माससङ्ख्यं दिनं + + ॥

अधिकं वैदिके कार्ये विप्राणां दिवसेककं ।

शूद्राणां षड्दिनानि स्युः स्तनकानामिदं स्मृतम् ॥

सप्तमाष्टमयोक्तासां स्रजान्युक्तमशौचकं ।

अक्षोराचं सपिण्डानां गर्भखावे भवेत्तथा ॥

गर्भस्य जीवदुत्यक्तौ जन्माक्षे मरणेष्वप्यदः ।

जन्माक्षान्तरमृत्यौ च जीवने नवमादिवत् ॥

जननमरणाशौचे कार्ये स्त्रीपुंसभेदतः ।

कन्यामृत्यौ तेन स्पष्टं सद्यः शौचं भवेत्तथा ॥

बालमृत्यौ तु जन्माक्षं तत्पितृरेव केवलम् ॥

अशौचे दिनमासादिकं सावनमेव ग्राह्यं । तत्र सावनदिनं खर्योदयादपर-  
खर्योदयपर्यन्तं । मासश्च तत्त्रिंशतैवेति । इत्यादि ।

End.

शुक्तिस्तु आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिः । तथाच स्वसमानाधिकरणदुःख-  
प्रागभावासमानकालीनदुःखध्वंसो मोक्षः । अथ स्तनक्रिया । स्तनस्ना-  
नकलेन आरौपात्मकक्रिया स्तनक्रिया तास्तु विविधा भवन्ति आद्या मध्यमा  
उत्तरा च । तत्राद्या दाह्यादिजलायुधादिस्पर्शान्ता । मध्यमा आश्रयाद्यादि-  
सपिण्डीकरणान्ता । पिण्डदेवताकपार्ष्णसाम्यसरिकादय उत्तरा । तत्र  
पूर्वायां परापेक्षया पूर्वाधिकारिणः प्राशस्त्वमतः पूर्वाधिकारिसत्वेऽपि  
पराधिकृताः सिध्यन्ति न तु स्त्रीवादिकृते वा सिद्धा । तेन पूर्वाधि-  
कारिणा पुनः परान्नरदाह्यादिकं न करणीयं । तत्र पूर्वाः सर्वेऽधि-  
कारिणोऽवश्यं कुर्युः ॥

Colophon.

श्रीमद्वन्द्यवटीय-मन्त्रमन्त्रोपाध्याय-श्रीयुनकृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यकृता  
शुद्धिप्रदीपिका समाप्ता ॥

शकेऽग्निपुत्रमुनिचन्द्रमिते दिनेद्ये-  
 युक्तं गते क्षतविधुप्रमितेऽङ्गि जीवे ।  
 श्रीलक्ष्मदेवकृतशुद्धिप्रदीपिकां श्री-  
 वेङ्गादिरामकुसुमो व्यलिखन्मनोज्ञाम् ॥

**विषयः ।** गर्भसावाशौचनिरूपणम् । बालाशौचनिरूपणम् । स्त्र्यशौचनिरूपणम् ।  
 सपिण्डाशौचनिरूपणम् । मातामहादिमरणशौचनिरूपणम् । अग्निविषादिजनितमृत्युविशे-  
 षाशौचनिरूपणम् । पतितस्तनानां वर्षभेदेन प्रायश्चित्तभेदकथनम् । शवानुगमनाशौच-  
 निरूपणम् । अशौचसङ्करव्यवस्था । स्त्रीपुंसयोर्दाहकनिर्देशः । अशौचमध्ये वर्षावर्षाकर्म-  
 निरूपणम् । क्षताशौचव्यवस्थानिरूपणम् । स्तनक्षत्यनिरूपणम् । श्रेतश्राद्धादिनिरूपणम् । अशौ-  
 चानाक्षत्यनिरूपणम् । अथ शृङ्गादिदानव्यवस्था । मासिकादिश्राद्धव्यवस्था । सपिण्डीकरण-  
 व्यवस्था । अथ स्तनक्षत्यानिरूपणम् ॥

No. 222. श्रद्धाञ्जः कृत्यतत्त्वप्रयोगः . By रघुनन्दनभट्टाचार्यः . Substance,  
 country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page.  
 Extent, 225 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of  
 deposit, Royāil District, Dhāka, Babu Yogindramohana Rāya. Appear-  
 ance, tolerable. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य सच्चिदानन्दं श्रद्धानां न्यायवर्तिनां ।

श्रद्धाञ्जःकृत्यतत्त्वञ्च वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

आचार्यकृत्यं । प्रमाणमाङ्गिकतत्त्वेषुसन्नेयं । तत्र प्रयोगः । प्राञ्चो यज्ञो  
 रत्यादि ।

**End.** राजौ एकशय्यायां न शयीयानां अष्टतावपि गर्भयन्त्रेऽपि कामुकौ-  
 मुषयान् ॥ • ॥

**Colophon.** रति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः श्रद्धाञ्जःकृत्यतत्त्वप्रयोगः समाप्तः ॥ • ।  
 शके शराग्रशिरसाप्रमाणे ।

**विषयः ।** श्रद्धानां आङ्गिककृत्यनिरूपणम् । आचमनप्रयोगः । दन्तधावनप्रयोगः ।  
 तर्पणप्रयोगादिः । वैश्वदेवादिवह्निकर्मनिरूपणम् । भोजनविधिः । रात्रिकृत्यादिनिरूपणम् ।



No. 223. शुद्धिसुक्तावली . By महामहोपाध्यायः भीमः . Substance, country-made paper, 15 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 400 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-pura, District Medinipura, Post Office, Rādhānagara; Paṇḍita Guru-prasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो विश्वेश्वराय ।

संसारवासनावन्वष्टाह्वलाब्धिदुरो चरिः ।  
 योगिचित्तसरःकेलिराजसंश्रुताञ्जगत् ॥  
 ईदृशानां हि संश्लेषाग्निगुणानामियं मया ।  
 चतुर्णामपि वर्णानां शुद्धिसुक्तावली कृता ॥  
 व्युत्पत्तिं कुरुतां कण्ठे मन्दानामर्पिता सती ।  
 मनोहरा च मन्वादिवचनादपि भूयिता ॥  
 प्रथमं सामान्येन वर्षेचतुर्थेऽप्यपि श्रौचविधायकं पारिजातकं वचनमाह ।  
 शुभेद् विप्रो दशाचेन द्वादशाचेन भूमिपः ।  
 वैश्वः पञ्चदशाचेन शुभ्रो मासेन शुभ्यति ॥  
 सामान्येनाभिधाय विशेषेण जन्मप्रभृति × × × × पय्यंन-  
 मशौचमाह ।  
 दन्तजातेऽजाते च कृतचूड़े च संस्थिते ।  
 अशुद्धा बान्धवाः सर्वे स्तुतके च तथोच्यते ॥ अस्त्रार्थः ।  
 दन्तजाते बाक्ले अजातदन्ते वा कृतचूड़े कृतोपनयने च संस्थिते सर्वे  
 सपिण्डबान्धवाः समानोदकाद्याशुद्धा अशौचिनो भवन्ति स्तुतके प्रसवे तथा-  
 अशुद्धाः सर्वे इत्यर्थः ॥ इत्यादि ॥

End.

सपिण्डानान् अशौचिनासन्नभोजने न दोष एव भिन्नकुलजानां तदन्नभोजने  
 अशौचमेव अशौचे सति पार्वणश्राद्धादौ पतिते सति अशौचान्ते तस्य  
 कर्त्तव्यता नास्ति एकोदिष्टं यदि अशौचे पतितं तदा अशौचान्तिदिने  
 कर्त्तव्यमित्याह ।  
 देये पितृणां श्रावे तु अशौचं जायते यदि ।  
 अशौचे तु ज्यतीते वै तेषां श्रावं विधीयते ॥  
 शुचीभूतेन दातव्यं या तिथिः प्रतिपद्यते ।  
 सा तिथिस्तस्य कर्त्तव्या नलन्या वै कदाचन ॥

पिष्टाणां त्राजे देये देयकाले यद्यशौचं पतितं तदा तच्छ्राद्धं अशौचे व्यतीते  
कर्तव्यं । तच्छ्राद्धं केन देयमित्याकाङ्क्षायामाह शुचीभूतेनेति । सेव  
तिथिस्तस्य तेन त्राजेन × × × × भवतीत्यर्थः नत्वन्येति पतितत्वेन  
छण्येकादश्यां तिथिविधानमस्मिन्नेव विधीदति ॥

Colophon.

इति काश्चिन्नित्यौयकुलाब्धौ + + मन्त्रोपाध्याय श्रीमदुभौमसूता शुद्धि-  
सुज्ञावली समाप्ता ॥

रवौ दुःखं सुखं सोमे भौमे सत्युर्ध्वे धनम् ।

मानं जनि गुरोर्वारं शुक्ले शुक्लस्यो भवेत् ॥

शनिश्चरे सर्वदोषो नराणां क्षौरकर्मणि ।

शुद्धिसुज्ञावलीं सारां बलिषद्भुवनेश्वरः ॥

विषयः । सर्ववर्णानामशौचव्यवस्था । जननाशौचनिरूपणम् । मृत्युशौचनिरूपणम् ।  
अशौचसाङ्ख्यनिरूपणम् । मृत्युशौचे कार्याणां विधिनियेषकचनश्चेति ।

No. 224. श्यामासपय्याविधिः . By काशीनाथ भट्टाचार्यः . Substance,  
country-made paper, 12×5 inches. Folia, 248. Lines, 9 on a page. Ex-  
tent, 6,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
Boḍiyāgrāma, Post Office Pākudiyā, District Rājasāhi, Paṇḍita Ḡaḍi-  
bhūṣana Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

साष्टाङ्गं नमनं विधाय पदयोर्ध्वं साङ्ख्यवीठे गुरो-

धिमय्याश्चरन्मुले विजयदे मोक्षस्यदे चाद्भुते ।

ज्ञात्वा तन्त्रचर्यं विचार्यं वङ्गभा वन्द्योदितः श्रीयुतः

काशीनाथधरामरः प्रतनुते श्यामासपय्याविधिम् । इत्यादि ।

End.

विष्णोर्नामसङ्ख्यायां विराट्पदेन यत् फलम् ।

तत् फलं लभते मर्त्यः कालीति सकलदुश्चरन् ॥ शिवरक्षस्ये ।

तथापि ते विचारः कः काली कात्यायनीश्वरी ।

काली कालीति कालीति स्मरद्भुवैजयं लभेत् ॥

शक्तेः रूपसन्निभे रसयुते चन्द्रे दिने भास्वरे

मार्गे मासि सितेनरे चरति यौ सार्धं सतां गृहये ।

काशीख्याखिलतन्त्रमन्त्रविदुषामालोच्य सिद्धं मतं  
श्यामाचार्यविधिमुद्भूतं सुकृतवान् सर्वार्थसम्पादकम् ॥

**Colophon.** इति निगमागमविद्याविद्योत्तितश्रीकाशीनाथभट्टाचार्यविरचिते सिद्धान्त  
सारात्मके श्यामासुपर्याविधौ विद्यामाहात्म्यकथनं नाम सप्तमो विभागः  
समाप्तः ॥ ३ ॥ ॐ शुभमस्तु ॥

**विषयः ।** १ मे विभागे प्रातःकृत्यादिविवरणम् । २ ये विभागे अन्तर्यजनादिकथनम् ।  
३ ये विभागे वस्त्रियागादिविवरणम् । ४ ये विभागे मन्त्रापीठपूजादिकथनम् । ५ मे विभागे  
कुलाचारादिविवरणम् । ६ छे विभागे नैमित्तिकार्चनकाम्यसाधनादिनिरूपणम् । ७ मे विभागे  
विद्यामाहात्म्यादिकथनश्चेति ॥

**No. 225.** श्राद्धकालनिरूपणम् . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance,  
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page.  
Extent, 140 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
District Bardhamāna, Dhātigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya.  
Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नमः शिवाय ।  
नला गुणपदद्वन्द्वं तथा देवीं सरस्वतीम् ।  
पार्वणादित्रियाकालं वक्ति श्रीमधुसूदनः ।  
पिण्डान्नाहार्यकं आजं चौथे राजनि शस्यते ॥ इत्यादि ।

**End.** तस्मिन् वर्षे न श्राद्धान्तरं कर्तव्यं । तेनैव च सपिण्डत्वं तेनैवाब्दिकमिष्यते  
इति वचनात् ।

**Colophon.** इति श्रीमधुसूदनवाचस्पति-भट्टाचार्यविरचितं श्राद्धकालनिरूपणं समाप्तम् ॥  
ॐ गुरवे नमः ।

**विषयः ।** पार्वणकालादिनिरूपणम् ॥

**No. 226.** श्राद्धतत्त्वविवृतिः . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, coun-  
try-made paper, 17×3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent,  
1,150 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-  
pura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna  
Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गोपात्राय ।

नत्वा गुरोश्चरषपद्मरज्जं सिद्धं

श्रीकान्तकान्तचरणस्य निधाय चित्ते ।

श्रीकाशिरामसुखती कृतिनां हिताय

सुखादतलविष्टं वितमोति यत्नात् ॥

धृतिशास्त्राम्बुधौ लौकालतवेतुं जगद्गुरुम् ।

विदितं विषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

सकर्मव्यपन्यसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नसम्भावनासि अतः सम्भाविततादृशविघ्न-  
नाशार्थं धन्यकारः परमेश्वरप्रणामरूपमङ्गलं कृतवान् तच्च शिष्यशिष्यार्थ-  
मादौ निबध्नाति प्रथम्येति । सच्चिदानन्दं कर्मधारयसमासाश्रयणात् सत्य-  
ज्ञानसुखरूपमित्यर्थः एतच्च वेदान्तिमते नैयायिकमते तु सन्नौ चिदानन्दो  
ज्ञानसुखे यस्य तं । वेदान्तविरुद्धं वेदान्तशास्त्रप्रकाशितं अनेन कृष्णस्य  
सच्चिदानन्दत्वं स्थिरीकृतं नमस्तल्लक्ष्यं सूचितम् । इत्यादि ॥

End.

उभौ यदि कृतीतौ तु जीवेश प्रपितामहः ।

पिण्डो निष्टुषुयात् पूर्वौ भोजयेत् प्रपितामहम् ॥

निष्टुषुयात् निर्वर्षेत् । विष्णुश्च —

मातामहानामप्येवं श्रावं कुर्याद्विचक्षणः ॥

इत्येवं जीवत्पितृकथाये नानापक्षः । इन्द्रोऽगपरिशिष्टं —

सपिण्डः पितृकृत्येषु अधिकारो न विद्यते ।

न जीवन्ममतिक्रम्य किञ्चिदद्यादिति श्रुतिः ॥

सपिण्डः जीवत्पितृकस्य ।

जीवन्ममतिदद्याद्वा प्रेतायाग्नौदके द्विजः ।

पितुः पितृयो वा दद्यात् स पितेत्यपरा श्रुतिः ॥

Colophon.

( अतःपरं खचितम् ) ।

विषयः ।

रघुनन्दनभट्टाचार्यकृतत्रासतलपत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 227. आद्वप्रकरणम् . By नरोत्तमशर्मा . Substance, country-  
made paper, 13×2½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent,  
500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royail-  
grāma, District Dhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, toler-  
able. Prose. Generally correct.

- Beginning.** ॐ शिवलल्लभायै नमः ।  
 आदौ संज्ञां विनिर्णय्य ततो राशिसूनिर्णयम् ।  
 व्यवस्थानिर्णयं पश्चात् करिष्यामि समाप्तः ॥ इत्यादि ।
- End.** तर्पणात् प्राक् वल्लनिष्पीडनेन पिडलोकात् परासो भवति इत्यादि-  
 ग्रन्थगौरवभयात् लिखितम् ॥ \* ॥
- Colophon.** इति नरोत्तमदेवशर्मणा विरचिते चूर्णके आद्यप्रकरणं समाप्तम् ॥ \* ॥
- विषयः ।** संक्रान्तिव्यवस्थादिनिरूपणमुखेन आद्यादिव्यवस्थाकथनम् ।

**No. 228.** आद्यविवेकव्याख्या . By रामकृष्णतर्कपञ्चाननः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 1,400 *lokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vidyagrāma, Post Office Raghunāthapurā, District Mānabhūma, Paṇḍita Venkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally Correct.

- Beginning.** ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।  
 कृष्णे मनः संप्रवेश्य ज्ञेयकव्यापभोक्तृरि ।  
 व्याख्या आद्यविवेकस्य रामकृष्णेन तन्यते ॥  
 प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गमभिधेयज्ञानं तदर्थमादावभिधेयनिरूपणं प्रतिजानीते ।  
 विलोकोति । यद्यपि सर्व्वैरादौ मङ्गलं क्रियते तथाप्यनेन तद्गुणं ।  
 विद्वद्विरचनिस्ययात् कृतं वा न लिखितं । शिष्यशिष्यार्थलाक्षणनस्य ।  
 प्रकारान्तरेण ज्ञास्यन्तीति । इत्यादि ॥
- End.** य एवं वेत्तीति आद्यविधिज्ञाने आद्यापदेशे आद्यकरणानुमतौ च आद्यफलं  
 भवतीत्यर्थः । गभीरं बहुनुसन्धानज्ञेयार्थकं तन्त्रं स्मृतिशास्त्रं तदेवार्णवः  
 दुष्प्रवेशः तस्य पारदक्षमा तात्पर्य्यज्ञानवता । उक्तास्यता दर्पयता सतां  
 स्मृतिशास्त्रव्युत्तिमतां । आरम्भलोकैः स्पष्टीकृतं ग्रन्थनाम स्पष्टयति आद्य-  
 विवेकेति आद्यविवेकाख्याः संप्रश्न इत्यर्थः ॥ \* ॥
- Colophon.** इति रामकृष्णतर्कपञ्चानन-भट्टाचार्य्यविरचिता आद्यविवेकटीका समाप्ता ॥  
 \* ॥ श्रीकृष्ण प्रसीद ॥
- विषयः ।** संक्षेपेण गृह्यपाण्डितस्य आद्यविवेकाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 229. श्रीसूक्तभाष्यम्. By रामचन्द्रः. Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रुतिकर्त्तायैलक्ष्मीं यो विकासयति हृद्गतः ।

स पायात् सच्चिदानन्दः सूर्यमण्डलगो चरिः । इत्यादि ।

End. अथ पद्यदशौ तां सञ्जावहेति । इत्यस्याख्यातचरा । एतावांस्तु विशेषः ॥

Colophon. इति श्रीसूक्ते द्वितीयो वर्मः ॥ इति श्रीमद्विगीचोद्भूत-रामचन्द्रविरचितं  
वैदिकपाठानुकारि-श्रीसूक्तभाष्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । श्रीसूक्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 230. सङ्केतसारवली. By शिवरामशर्मा. Substance, palm-leaf, 15×1½ inches. Folia, 12. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidya, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālagkārā. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।

प्राचीनतन्त्राष्टवलीक्य यन्त्राद्-

गुरुपदेशं हृदये निधाय ।

सञ्चेपतः श्रीशिवरामशर्मा

सङ्केतसारवलिमातनोति ॥

सप्तविंशतिभैरव्योतिषज्ञं लिखितवायुगम् ।

तदर्कांशो भवेद्राशिर्नवचंचरणाहितः ॥ इत्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । राशिरूपकथनम् । राशीनां कालवलादिकथनम् । कालवेलादिकथनञ्चेति ।

**No. 231. सन्तिप्रसारव्याख्या (सुवन्तपादः) (भावार्थदीपिकानाम्नी).** By महेशपञ्चाननः. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1812. Place of deposit, Dakṣiṇākhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Ārī Gauragaṇānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.** श्रीकृष्णचैतन्यः । ननु षट् इत्यादिचिह्नपदे षकारटकारौ × × × × ककारादिवर्णा न स्थिताः किं ... .. । प्रकृतिप्रत्यये च स्थितम् । इत्यादि ।

**End.** समाप्त एतद्विधानमित्यस्य फलमात्रं च समाप्ते इत्यादि । ननु पञ्चमी चेत्यत्र खरांशपत्या(?) प्रथमकरणं स्वीकृतं तर्हि पञ्चमी भवति कथं सप्तमीत्यत्र व्याचक्षेपवेत्यादि ।

**Colophon.** इति श्रीविद्यार्षावाङ्मज्जीमशेषपञ्चाननविरचितायां सन्तिप्रसारटीकाभावा-  
र्थदीपिकायां सुवन्तपादटीका भावार्थदीपिका समाप्ता ॥ शकाब्दाः १८१९ ।

**विषयः ।** सन्तिप्रसारव्याकरणस्य सुवन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

**No. 232. सन्तिप्रसारटीका (सन्धिपादः) (सारार्थदीपिकानाम्नी).** By गोपालचक्रवर्ती. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 29. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇākhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Ārī Gauragaṇānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीकृष्णचैतन्यः ।

यः सर्वेषां मतमनुसरन् भाति तत्तत्स्वरूपो  
दूरे वाचासपि च मनसां योऽन्तिकस्थोऽपि नित्यम् ।  
यस्माद्विचित्रं जगदपि च स सच्चिदानन्दमूर्ति-  
विचित्रगतिर्जयति निरता सर्वदो माधवः सः ॥  
शम्भोर्ब्रह्मवपुर्विरिञ्चजननी वल्लःस्थलस्या चरे-  
यां सर्वैरपि वन्दिताङ्घ्रियुगला स्तुते लग्नेषं जगत् ।  
बाणी बाह्यमयदेवताखिलमयी सर्वैरगम्यापि या  
मां वन्दे निजभक्तकल्पलतिकां सच्चिन्मयीमम्बिकाम् ॥

आलक्ष्य टिप्पणीसारं विज्ञाय गौरवं मतम् ।

गोपाललघुनृते स्वरिसुदे सारायंदौषिकम् ॥

हृन्दारकहृन्दपरिवन्दितपादारविन्दहृन्दश्रीमन्निपुरचरनमङ्कार एव परम-  
मङ्गलमिति श्रीशिवप्रणामरूपमङ्गलं धन्यशदाचरति शिवमित्यादि ।

End. सखितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । संचितसारव्याकरणस्य सन्निपादव्याख्यानम् ।

No. 233. संचोपन्योतिराकरः . By रामगोविन्दचक्रवर्ती . Substance, palm-leaf, 14×2 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1715. Place of deposit, Vidgā, District Dhākā, Vikramapura, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नवैशाय ।

देवतायाः पदद्वन्द्वं प्रकृतेः पुरुषस्य च ।

श्रीगुरोः पादपद्मस्य नवा श्रीरामलक्षणजः ॥

मूदेवो रामगोविन्दः शिशूनामाशुबुधे ।

शास्त्रं योष्यातिचंचेपात् तनोति न्योतिराकरम् ॥

यद्य दिननिर्णयः ।

रविः सोमः कुजश्चैव बुधो जौवः शितः शनिः ।

एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

End. यावां विपक्षसप्तधात् पुनर्भद्रेष योजयेत् ।

केचिदिष्टं कलावाप्तौ यावा परिसमाप्यते ॥

इति यावाविधिः ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीरामगोविन्दचक्रवर्तिविरचितः अतिचंचोपन्योतिराकरः समाप्तः ॥ \* ॥

वाचेन्द्रव्यो तथा चन्द्रे ब्राह्मेऽतो वै पुनिश्चितम् ।

कालीनायद्दिनेनैव सप्तैकेनैव लिख्यते ॥ \* ॥

विषयः । दिनकथनम् । तिथिनिरूपणम् । पापयोगादिकथनम् । विष्टिभद्रादिकथ-  
नम् । रविग्रहादिकथनम् । विवाहादिविहिततिथ्यादिकथनम् । जलाशयारम्भदिनादि-  
कथनम् । रविचक्रान्यादिनिरूपणम् । पताकीरिष्टादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिनिरूपणम् ।  
भाषाविधादिकथनमेति ॥



**No. 234. सङ्गीतसारसङ्ग्रहः .** Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 43. Lines, 8 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bāngālā. Date, ? Place of deposit, Seyāḍasol, District Bardhamāna, Śrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीराधाश्रय नमः ।

श्रीगीविन्दं प्रणम्यादौ गीतसङ्ग्रहेतवे ।

संक्षेपादव वक्ष्येऽहं सङ्गीतसारसङ्ग्रहम् ॥

अथ सङ्गीतोत्पत्तिमाह ।

पुरा चतुर्णां वेदानां सारमात्राय पद्मभूः ।

इदं पञ्चमं वेदं सङ्गीताख्यमकल्पयत् ॥ इत्यादि ।

**End.**

उत्तमो मध्यमः प्रोक्तो गुणैः कतिपयैरिति ।

गुणयुक्तोऽपि दोषोऽस्तु ज्ञेयते सोऽपि पञ्चधा ॥

अतः परं खण्डितम् ।

**विषयः ।** सङ्गीतोत्पत्तिनिरूपणम् । शूर्वादिनिरूपणम् । रागादिनिरूपणम् । नायक-  
लक्षणादिकथनम् । भाषादिनिरूपणम् । वाद्यादिनिरूपणम् । अतः परं खण्डितम् ।

**No. 235. सत्क्रियासारदीपिका .** By गोपालभट्टः . Substance, foolscap paper, 13×4½ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 2,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm.1949. Place of deposit, Lohajanga, District Dhākā, Vikramapura, Bābu Mukunda Lāla Pāla Candhuri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीराधारमणो जयति ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतां खेयमौचरम् ।

श्रीकृष्णं परमानन्दमनन्याभीष्टदायकम् ॥

वक्ति गृहिद्विजातीनामनन्यानां विशेषतः ।

पद्धतिं तां विवाहादिः सत्क्रियासारदीपिकाम् ॥

श्रीमद्गोपालभट्टोऽयं साधूनामाश्रया भट्टम् ।

भगवद्भक्त्यर्थं भक्तानां वैदिकौ तु या ॥

कृता याप्यनिरुद्धेन भीमभट्टेन या कृता ।

... .. ॥

सङ्हरान्त्यजादीनां गृहस्थभक्तानां पिष्टदेवार्चनादिकं कापि वेदे लोके  
धर्मशास्त्रागमस्मृतिपुराणादौ च नास्ति तेषामेतत्कृत्ये सत्यपि सेवानामो-  
पराधो जायते तत्र प्रथमं अथर्ववेदः श्रीनारायणोपनिषत् प्रमाणमाह ।  
ॐ अथ पुरुषो वै नारायणोऽकामयत इत्यादि ।

End. तदा कर्मकारः पिष्टप्राश्नाय दक्षिणां दद्यात् । अपरप्राश्नार्थेभ्यश्च दक्षिणां  
दद्यात् । तथा काष्ठादिवैष्णवसेवा जीवन्मर्षणश्च कुर्यात् । अथवा अन्य  
आचार्यः । तदा तस्मै दक्षिणां दद्यात् ।

Colophon. इति श्रीसमावर्तनक्रमः समाप्तः ॥ संवत् १८४६ ॥  
किशोरीलालकायस्थ छन्दावननिवासी ॥

विषयः । द्विजगृहादीनां विवाहादिविधिसूत्रप्रयोगादिनिरूपणम् ।

No. 236. सत्सृष्टिसारः . By जानकीरामसार्धभौमः . Substance,  
country-made paper, 10×6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Ex-  
tent, 125 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
Puṭhiyā, District Rājāsāhi; Paṇḍita Guruprasāda Ćiromani. Appearance,  
old. Prose. Correct.

ॐ नमः श्रीलक्ष्माय ।

आनन्दकन्दं दिविपद्विन्द्यं

विवन्द्यं गोविन्दपदारविन्दम् ।

श्रीजानकीराम × सार्धभौमः

समपद्यीत् सत्सृष्टिसारमेतम् ॥

End. अष्टितन्मात् शेषो नास्ति ।

विषयः । तिथि-गोवधप्रायश्चित्तादेर्वैखानानिरूपणम् ।

No. 237. सनत्कुमारसंहिता ( शिवपुराणीया ) . Substance, country-  
made paper, 14×5½ inches. Folia, 101. Lines, 11 on a page. Extent,  
3,500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahā-  
rāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमत्पतये नमः । अथ सनत्कुमारसंहिता लिख्यते ।

प्रपद्ये देवमीशानं सर्वज्ञमपराजितम् ।

सम्भवं सर्वभूतानामनादिं विश्वतोमुखम् ॥

वेदादौ यः स्वरः प्रोक्त उकाराख्यो मन्त्रेश्वरः ।  
 सृजते सर्वभूतानि पञ्चभूतैः सदाशिवः ॥  
 तस्य चिन्ताप्रभावेण ब्रह्मणा विहितं जगत् ।  
 तद्गत्या सम्प्रवक्ष्यामि पुराणं शिवभाषितम् ॥  
 नैमिश्राख्याश्रमपदे पुण्ये पूर्व्यं मनोदिते ।  
 पराशरस्य दायदः श्रीमान् सत्त्ववतीसुतः ॥  
 ब्रह्मर्षिः स च धर्माद्या काले योगविदांवरः ।  
 गुह्यलोकस्य धर्माद्या ब्रह्मचारी तपोनिधिः ॥  
 ऋषिसङ्घैः परित्तः श्रुत्यर्थं शोऽवदत् पुरा ।  
 भारते श्रुतसाक्ष्यां संचितायां कवीश्वरः ॥  
 तेषां सुखोपविष्टानां कथां कथयतां पराम् ।  
 तत्राजगाम धर्माद्या ब्रह्मणस्तनयः शुभः ॥  
 ... .. ।  
 श्रुत्वा ऋषिभिस्तत्र ब्रह्मपुत्री मन्त्रासुनिः ॥  
 लिङ्गार्चनविधिश्चैव देवदेवस्य पूजनम् ।  
 प्रसादस्य च यत् पुण्यं देवदेवस्य धीमतः ॥  
 संवत्सरस्य यत् पुण्यं शिवस्य परमं सुखम् ।  
 श्वावर्त्तनविधिश्चैव पुनरावर्त्तिकं तथा ॥  
 शूर्पानां प्रविभागस्य मन्त्रस्य परमं विधिम् ।  
 ... .. वदस्य तु मन्त्रात्मनः ॥ इत्यादि ।

End.

पितृणां स्मृतिर्द (?) आद्ये पञ्चमानमिदं शुभम् ।  
 दुष्ट + + दुष्कर्मकलि + + + नाशनम् ॥  
 अथ + + श्लोकं श्लोकादे वा समाहितः ।  
 अथवा भक्तियुक्तो वा तस्य प्रीतो भवेत् शिवः ॥  
 ॐ शङ्कर + + + स्पदम् ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं शिवपुराणं समाप्तम् ॥

विषयः । इति श्रीशिवमन्त्रपुराणे चतुर्विंशतिसाक्ष्यां संचितायां सनत्कुमारसंचितायां  
 प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः । सप्तद्वीपवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । चतुर्थोऽध्यायः । भुवन-  
 कोशवर्णनं नाम पञ्चमोऽध्यायः । ब्रह्मगीतोपाख्यानं नाम षष्ठोऽध्यायः । सप्तमोऽध्यायः । ऋषि-  
 मोऽध्यायः । नवमोऽध्यायः । शिववर्णनं दशमोऽध्यायः । एकादशोऽध्यायः । शिवमन्त्रात्मे द्वादशो-

ऽध्यायः । त्रयोदशोऽध्यायः । शिविभीषणसंवादे चतुर्दशोऽध्यायः । लिङ्गभूतो नाम । ( अथ्याय  
संख्या नास्ति ) उप्यदानमाहात्म्यम् । उप्यादिदानसमावेशः । उपवासविधिर्नाम । अष्टमीविधिः ।  
अष्टमीव्रतम् । दानधर्मः । निमोपदेशः । अजनकौर्त्तनं नाम (?) भूतिकौर्त्तनं नाम । लिङ्गा-  
चैनफलकं नाम । दुर्वासोपनिषत् । नाडीसंवादः । दण्डपादिवरदानं नाम । पञ्चायतन-  
वर्णनं नाम । अविमुक्तमाहात्म्यं नाम । मन्दुपाख्यानम् । मन्दुभिषेको नाम । मन्दुपाख्याने  
मन्दिविवादः । नीलकण्ठोपाख्यानम् । विपुरवधोपाख्यानम् । विपुरदासो नाम । ब्राह्मण-  
माहात्म्यम् । योगविधिकथनं नाम । इति श्रीमत्कुमारसंहितां समाप्तम् ।

No. 238. सनत्कुमारसंहिता . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 84. Lines, 5 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ श्रीसनत्कुमारसंहितायां पटलं लिख्यते (?) ।

श्रीसनत्कुमार उवाच ।

भो ब्रह्मन् ब्रह्मतत्त्वज्ञं ब्रह्मज्ञानविशारद ।

नमोऽहं श्रोतुमिच्छामि रक्षस्व परमाद्भुतम् ॥ इत्यादि ।

End. युष्माकं श्रेय संसिद्धिर्भविष्यति न संशयः ॥ ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥ ॥  
संवत् १८९५ ॥

विषयः । अथ पटलाः पञ्च वर्णनो तद्वयथा ॥ १ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां  
श्रीनकसदाशिवसंवादे ११ शः पटलः ॥ १ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसनत्कुमारसंवादे ११ शः  
पटलः ॥ १ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसनकसंवादे ११ शः पटलः ॥ १ ॥ इति श्रीसं. सं.  
११ शः पटलः ॥ १ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥

No. 239. सन्धिटीका (संक्षिप्तसारटीका) . By वंशीवदनः . Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā viā Aṇḍal Āri Muñā i Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो विष्णवेराय ।

रामं नत्वा गुरुं तेषां सतान्मालोक्य यत्नतः ।  
 संक्षिप्तसारटीकायां नवकार्ये प्रकाशयते ॥  
 ग्रन्थारम्भे सकलशिक्षकवाक्यतया विधेयत्वेन परिप्राप्तम् । इत्यादि ।

End.

सर्वमनुकरणेनेति स्वसन्धिः स्वयथा सन्देहः स्यात् । नित्यसन्निर्बलसिद्धि-  
 लात् विकल्पोदाहरणमाह किं धनेन इत्यादि ॥ • ॥

Colophon.

श्रीवंशीवदनं विशिष्टनयनं विद्वज्जनप्रीणनं  
 सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।  
 व्याकारे ऋमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते  
 गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादोऽयमादिर्गतः ॥  
 श्रीराधाकृष्णः ॥ • ॥

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सन्धिपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 240. सभाकौस्तुभः . By रामनारायणमित्रदासः . Substance,  
 country-made paper, 14×4 inches. Folia, 143. Lines, 9 on a page.  
 Extent, 4,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,  
 Royāl, District Dhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, toler-  
 able. Verse. Generally correct.

Beginning.

या शब्दशक्तिवत् वाचकवाच्यरूपा  
 श्योतिर्मयी विगुणया विदधाति सूर्या ।  
 श्रीरामनारायणमित्रदासः  
 सानन्दमुन्मथ्य सुकाव्यसिन्धुम् ।  
 स्फुरत् सभाकौस्तुभमुत्तमं मुदा  
 सतां मुदे स प्रकटीकरोति ॥  
 नानाकाव्यविचारचारुचतुरैर्धौरेकदारैः समम्  
 सत्काव्यानि विचार्य पद्यनिचयैः प्रोद्यत्सभाकौस्तुभः ।  
 विश्वामित्रकुलोद्भवेन सद्यसा समीतिविस्फूर्जित-  
 सेनायुक्ता मया कयापि च चरौ भक्त्या समुन्नीयते ॥  
 आदिष्टोऽस्मि सकलजलधिबिलाबलपितृनाबलये तिलकायमाननिषिद्ध-

भूपालमौलिमालामिलकुटतटनटमणिमरीचिमञ्जरीपुष्पपिञ्जरितमञ्जुपादा-  
 म्भुज दिङ्गीचरालमनीरञ्जोमदोरञ्जवसाचा-देव-गौडराज्यसाध्याभिषिक्तेन  
 करालकलिकालकालकरालकवलितदैत्यदावानलदहमानजगतीपीयूषधा-  
 राधरेष प्रचण्डभुजदण्डचण्डिमाकर्षकुण्डलितकोदण्डचिह्नमानकाण्डप्रकाण्ड-  
 नाण्डवसमुत्थारितवैरिनिकरेष श्रौथ्योदार्थधैर्यदयादालिख्यविनयाद्यनेक-  
 गुणगरिमसमुपचितसत्कौर्तिकपूरपूरपूरिताखिलदिङ्मण्डलेन विचित्रचित्र-  
 गुप्तादिविविधानवद्याविद्याविद्याधरीविद्यारामारोत्तराद्वीर्य-कायस्त्रकुललित-  
 कातिशयसङ्घटयङ्घटयङ्घटयङ्घटयप्रकाशनमित्र-मित्रवर्गसदृशपवित्रविद्यामित्रगो-  
 वप्रवरवङ्गेश्वरीमत्तौघरिनारायणरायसदीश्वरेण यथावत् सामान्यवरा-  
 नवरतनुतिमृतीतिहासपुराणादिसकलशास्त्राख्याविषयचणानुचयपरीक्ष-  
 निपुणा ... .. तेषां भवतीति नीतिप्रवृत्तिसकलशास्त्राणां सार-  
 माकलय्य सभाप्रस्तावोपयोगिमध्वमेकं विरचयेति मङ्गलादिमयूखैः सथा  
 सभाकौस्तुभः समुद्गीयते ॥ इत्यादि

End.

प्राणः प्राण्यन्तामममममं लोकोऽभिधायति ।  
 अन्नप्रसादात् धौक्यं जीवितं प्रतिभा सुखम् ॥  
 तुष्टिः पुष्टिर्बलं मेधा सर्वमन्ने प्रतिष्ठितम् ।  
 लौकिकं कर्म यदुदृष्टौ स्मृतौ यच्च वैदिकम् ॥  
 कर्मापवर्गं यथोक्तं तत्पापघ्ने प्रतिष्ठितम् ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीदर्पनारायणरायसमुद्गीतसभाकौस्तुभे द्रव्यगुणमयूखः समाप्तः ॥ श्रीरक्षु  
 शाकेन्दुनाभसहस्रतुरगै(?)मांसे तुल्याराशिके मत्वा शय्योः पदद्वयं लिपिरियम् ॥

विषयः । मङ्गलादिनिरूपणम् । धर्मादिनिरूपणम् । पातकादिनिरूपणम् । पण्डि-  
 तादिप्रशंसा । गुणप्रशंसा । दुर्जनादीनां निन्दा । याचकनिन्दा । दरिद्रनिन्दा । सृष्टादीनां  
 निन्दा । सदाचारादिनिरूपणम् । उपदेशादिकथनम् । रसादिनिरूपणम् । अलङ्कारनिरू-  
 पणम् । समोसदृशारादिकथनम् । तथा विप्रलम्भसदृशारादिकथनम् । रागिनश्चवादिनिरूपणम् ।  
 अत्युपयोगादिकथनम् । द्रव्यगुणादिनिरूपणचेति ।

No. 241. समयाचारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 18x4 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Pākuḍiyā, District Rājāsāhi, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ परदेवतायै नमः । औदेयुवाच ।  
 भगवन् सर्वदेवेश चित्सरूप सदाशिव ।  
 कथितं सर्वतन्त्रेषु वैपुरं ज्ञानमुत्तमम् ॥  
 शिवशक्त्यात्मकं यत्तु समयाख्यं परात्परम् ।  
 परं ब्रह्मेति विख्यातं सर्वशास्त्रेषु गोपितम् ॥  
 अन्यत् किञ्चित्ततो नास्ति निश्चितं मनसि प्रभो । इत्यादि ।

End.

खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । १ मे पटले नित्यानन्दज्ञानादिकथनम् । २ ये रक्षस्ययोगादिकथनम् ।

३ ये परमाविद्याबौद्धादिकथनम् । ४ र्थे विद्यासाधनादिप्रकारः । ५ मे पूजारक्षसादिकथनम् । ६ छे मुद्रादिकथनम् । ७ मे कुण्डबोमसाधनादिप्रकारः । ८ मे बीजादिसाधनप्रकारः । ९ मे भावनिर्णयश्च । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 242. सर्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम् . Substance, palm-leaf, 10×1½ inches. Folia, 34. Lines, 3 on a page. Extent, 350 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । अथ सर्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम् ।  
 मरणादेरकर्तव्ये संयोगो यस्य नाग्निना ।  
 दाद्याद्भुजंमशौचं स्याद् यस्य वैतानिको विधिः ॥  
 प्रक्षिप्याग्निं खदारेषु परिकल्प्य द्विजं तथा ।  
 प्रविशेत् कार्यवान् ... .. अर्थेन न चिरं कश्चित् ॥  
 रात्रावेव समुत्पन्ने मृते ... .. मृतके ।  
 पूर्वमेव दिनं प्राञ्चं यावन्नैवोदितो रविः ॥  
 उदिते तु यदा सूर्यो नारीणां दृश्यते रजः ।  
 जननं वा विपत्तिर्वा यस्य ... .. शर्वरी ॥ इत्यादि ।

End.

नोपतिष्ठति यः पूर्वां नोपास्ते यस्य पश्चिमात् ।  
 स शुद्रवत् वक्षिष्याय्यः सर्वस्माद् द्विजकर्मणः ॥  
 जलान्तो हि यो विप्रः चालयेच्चरणद्वयम् ।  
 तज्जलं पितृमुखे दद्यात् आत्मानं नरकं व्रजेत् ॥ (?)  
 सन्ध्या येन न विज्ञाता सन्ध्यां येनाप्युपासते ।

जीवन्नेव भवेच्छूद्रो मृतः स चाभिजायते ॥  
 ॐ कारोचारवादीषात् शालग्रामशिलार्चनात् ।  
 ब्राह्मणौगमनाथैव शूद्रश्चाष्टालतां व्रजेत् ॥  
 ... ..  
 सङ्कल्पो नैव कर्त्तव्यो मन्त्रये च कदाचन ॥  
 शूद्रोऽपि लोडुम्बरं पात्रं वारिपूर्णं गुणान्वितम् ।  
 दर्भचयं साधलूनं फलपुष्पसमन्वितम् ।  
 जलाशयारामकूपे संकल्पः पूर्वोद्दिष्टसुखः ॥

Colophon. ( समाप्तिस्त्रवकं वाक्यं नास्ति । )

विषयः । शूद्रोपनयनकालनिरूपणम् । पिण्डदानकाले राजसूत्यायाः कर्त्तव्यनिरूपणम् ।  
 श्राद्धविघ्नप्रमादकथनम् । सपिण्डीकरणत् परं मासिकानामकर्त्तव्यकथनम् । तिलदानविधिः ।  
 सौरावनादिकालनिरूपणम् । पक्षश्राद्धादिविधिः । तिथिविशेषे कुम्भाष्टादिनिषिद्धवस्तुनि-  
 रूपणम् । आचमनादिनिरूपणम् । सौरकर्म्मविधिः । भूम्यादिदाने फलविशेषकथनम् । रवि-  
 संक्रमणादिनिरूपणम् । नवाग्रकालनिरूपणम् । सापिण्डविचारः गोचप्रवरपितृमातृवन्तु-  
 निरूपणम् । पूजाविधानम् । अग्नेर्नामकरणम् । चरणस्नानविधिः । शूद्राणां शालग्रामादि-  
 पूजानिवेधकथनम् । सङ्कल्पपात्रनिर्देशश्चेति ॥

No. 243. सर्वानुक्रमसमीक्षितः . By षड्गुरुशिष्यः . Substance, country-  
 made paper, 10×3 inches. Folia, 102. Lines, 13 on a page. Extent,  
 3,340 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit,  
 Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose.  
 Correct.

Beginning. जीमणेशाय नमः । अथ ऋग्वेदान्त्राये शाकलके सूक्तप्रतीक षट्कषण्णा  
 षड्विदैवतचन्द्रांस्तनुक्रमिष्यामी यद्योपदेशम् । अथेति मङ्गले प्रस्तावे वा  
 ऋगंशबाह्व्याहमेदः । इत्यादि ।

End. ब्राह्मणारण्यकसूत्रमष्टाधतुर्धारण्यकेषु तु । प्रत्यध्यायसमाप्तावपि द्विवचनं  
 दृष्टं वागुदिता भवति भवतीत्यादि ।

Colophon. इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्वानुक्रमसमीक्षितः समाप्ता ॥ शुभमस्तु ।  
 संवत् १८३० ।

विषयः । ऋग्वेदौषसर्वानुक्रमवाक्या ।



**No. 244.** साङ्कर्षकाण्डभाष्यम्. Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Extent, 1,957 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1864. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

एवं द्वादशभिरध्यायेः प्रकृतिविकृतिभेदेन कतिपयान् न्यायान् संशोध्य  
तैरेव न्यायैरितस्ततो विप्रकीर्णान् वेदवाक्यायानैदम्परेण सम्यङ्निष्कृत्य-  
निर्णेतुमेवा चतुरध्याय्यारभ्यते । इत्यादि ।

**End.** जैमिनेर्विमलसूक्तितट्टिन्यां

मग्नमाप श्रुचितां मम चेतः ।

तेन खलुतु पिनाकिपदाने

येन जन्मनिवद्धो न पुनः स्यत् ॥

**Colophon.** इति श्रीसाङ्कर्षे भट्टदीपिकायां श्रीदशरथाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ \* ॥  
संवत् १८६४ ।

**विषयः ।** भाट्टदीपिकायां श्रीसाङ्कर्षकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

**No. 245.** सारावली, By नारायणवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीरामः शरणम् ।

श्रीरामं जगतामीशं प्रणम्य तस्य तुष्टये ।

सारावलीं प्रतनुवे श्रीसुनारायणः सुधीः ॥

हृदिरादैजाराज्ञैचोऽचः । अचः स्थाने आत् रेच् आर् आल् एच् रेच्  
इत्येवे आदेशा हृदिः परिभाष्यन्ते । अ इ उ ण ऋ लृ क ए ओ ङ रे शौ  
च प्रत्याहारार्थोऽयं निर्देशः सेनाजित्यनेन अ इ उ ऋ लृ ए रे शौ शौ  
रेजि × × एवमन्ये । प्रत्याहारेषु च श्रुत्वा दीर्घोऽपि गृह्यते । इत्यादि ।

**End.** धातोस्तु । सुनायिका सुपादिका

त्यतनोस्तु । इहत्या दाक्षिणात्यिका

स्त्रीनियतस्याच । खट्टिका खट्टाका ।

Colophon.

इति श्रीनारायण-वन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तद्वितपादः समाप्तः ॥

No. 246. साहित्यरत्नाकरः. Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā grāma vid̐ Aṇḍāl, Bābu Yatindranātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

खालिङ्ग मादमुदरं पितुरर्ज्जुने  
 वत्सङ्गवर्धवतु वालनजाननो नः ।  
 यत्कुम्भयोर्मिरिचुताकुचपार्श्वभाजोः  
 सन्धं पिपासति गुहक्षिभिराननाम्निः ॥  
 वेयो मे विदधातु शारदशमित्रीभासुरा भासुरा  
 धारासारनिवासकारिमधुरकाचारिणी चारिणी ।  
 मुक्ताभूषणपोषणितलवयीसाधुना साधुना  
 लावण्येन निजेन निर्जितवती रम्भावती भारती ॥  
 नुमः सुमः कर्दमदुर्दमास्तुधिप्रनष्टवेष्टाखिलजन्तुसन्ततिम् ।  
 सोऽयं सप्रतिभादृष्टिकवचप्रोद्गीतपददर्शनी-  
 रत्नसङ्गमयकम्बरो यदनुजो रामाङ्गयः पण्डितः ।  
 तस्मात् पर्वतनाथस्वरिजलधेः श्रीमङ्गमम्बोविय-  
 द्गङ्गासङ्गुषो लसद्गुणमयेयंस्त्रोदयचन्द्रवत् ॥  
 सोऽहं धर्मोद्गोर्गवां विलसितैः कर्तुं रसाञ्जलिया  
 संस्तुतिं समुदस्येयमधुना साहित्यरत्नाकरम् । इत्यादि ।

End.

अथ निजकुलकूटस्थस्य मार्तण्डस्य पुनःपुनर्मण्डलभेदो माभूदित्यभिचम्बानात्म-  
 कस्यामरद्विषदमारवकारवस्यायस्य गूढलाङ्गाम्नीर्यम् । उक्तोदाहरणान्येव  
 सौम्यदोदाहरणानि द्रष्टव्यानि ।  
 एवं सूक्तधियां मार्तमाश्रित्योदाहृतं मया ।  
 माधुर्यौजःप्रसादाच्च सौम्येन समन्विताः ॥  
 गुणाच्चलार एवैते मम सूक्ततरेष्ठितः ।  
 वयं श्वेति वात्यर्थे मनसे रोषते मतम् ॥ \* ॥

**Colophon.** इति श्रीमन्निभुवनपविषचरितगोत्रावतंस-वाराणसीवंशपद्माकरप्रभातभानुना  
पर्यन्तायस्त्रुना सकलकलाविज्ञानवता धर्मसंख्यावता विरचिते श्रीरघुकुल-  
तिलकगुणमणिधामनि साहित्यरत्नाकरनामन्यलङ्कारशाले गुणनिरूपणं नाम  
पञ्चमस्तरङ्गः ॥ अतः परं खण्डितम् ।

**विषयः ।** १ मे तरङ्गे धन्यारम्भसमर्थनादिः । २ ये तरङ्गे वाचकशब्दार्थादिनिरूपणम् ।  
३ ये तरङ्गे लक्ष्यशब्दादिनिरूपणम् । ४ र्थे तरङ्गे व्यञ्जकशब्दार्थादिनिरूपणम् । ५ मे तरङ्गे  
गुणनिरूपणम् ॥

**No. 247. सिद्धिखण्डः (मन्त्रसारौघः) .** By नित्यनाथसिद्धः. Substance,  
country-made paper, 17×6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page.  
Extent, 325 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1876. Place of deposit,  
District Medinipura, Candrakopā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa.  
Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

**Beginning.** श्रीरामाय नमः । अथ गुटिका लिख्यते ।  
सर्वविद्यासाधनं । अथ सकलजनवश्वं चोद ऐकचित्तं मन्त्रं अपि च वीर्यं  
जगत्वार देवदार चन्दन वरको जर पानीसो वाटिण विभूति सौ संयुक्तं कै  
माथे तिलकं करे तो सर्वजन वश्वं चोय । पथरसगको जर पुण्यनचवमो  
लिजे अरण्यद्रवन्तो लोअै अरजोको जर लीजे ॥ इत्यादि ॥

**End.** ॐ नमः श्रूं श्रूं लीं ठः ठः फ ड् खाश्च जहा को चले तदा को यद्  
मन्त्र पढ़ी लेइ । श्रीनित्यनाथो जयति ।

**Colophon.** इति श्रीपार्वतीपुत्र-नित्यनाथ-विरचिते सिद्धिखण्डे मन्त्रसारे अमृतसञ्जी-  
वनीनाम सप्तमं उपदेशः सम्पूर्णः । समाप्तम् । शुभमस्तु मङ्गलं दद्यात् ।  
संवत् १८७६ ।

**विषयः ।** आकर्षणी-वशीकरणी-मोहकारिण्यमृतसञ्चारिण्यादिमन्त्राः । तत्तन्मन्त्रसाध-  
कद्रव्यादिनिरूपणम् ।

**No. 248. सुभाषितम् .** Substance, country-made paper, 7×4½ inches.  
Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara.  
Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mahānta  
Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीमते रामानुजाय नमः ।  
 ध्येयं सदा परिभवद्भ्रमभौष्टदोषं  
 तीर्थास्यदं शिवविरिहिनृतं शरणम् ।  
 भृत्यार्तिचं प्रणतपालभवाब्धिपोतं  
 वन्दे मन्त्रापुरय ते चरणारविन्दम् ॥  
 यतो यतो निवर्तन्ते विमुच्येत ततस्ततः ।  
 एकधर्मो नृणां चेशोकमोक्षभयापहः ॥  
 अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पित्र्ययज्ञश्च तर्पणम् ।  
 देवहोमं वलि × × × पूजनम् ॥ इत्यादि ॥

End.

ताम्बूलं कटुतिक्तमिष्टमधुरं चारं कषायान्वितम्  
 घातघ्नं कफनाशनं क्षमिहरं दुर्मेनि × नाशनम् ।  
 × × × × × कामाग्निचन्दीपनं  
 ताम्बूलस्य त्रयोदश गुणा स्त्रमेऽपि ते दुर्लभाः ॥ (?)  
 × × × × ×  
 त्यक्त्वा सुदुःखजघुरेक्षितराज्यलक्ष्मीम्  
 धर्मिष्ठ आर्यवचसा यदनादरण्यम् ।  
 मायाश्रमं दधितयेक्षितसम्भवावत्  
 वन्दे मन्त्रापुरय ते चरणारविन्दम् ॥

Colophon.

इति श्रीसुभाषितम् सम्पूर्णम् । श्रीमते रामानुजाय नमः । रामः ।

विषयः । नानाविषयकस्तोत्रचक्रः ।

No. 249. सुभाषितसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सुभाषितसारसंग्रहारम् । तवादी मङ्गलम् ।  
 चक्रत्कर्षानिलोद्भूतसिन्दूराद्यक्षितान्वरः ।  
 जयत्यकाले विष्टजन् सन्ध्यामिव गजाननः ॥  
 वामाङ्गीकृतवामाङ्गः कुण्डलीकृतकुण्डलिः ।

- आविरस्तु पुरोवास्तु भूतिभूत्यम्बराम्बरम् । इत्यादि ।
- End. दशमद्वारमार्गेण लक्ष्यं प्राप्य ततः परम् ।  
द्वाविंशत्तलसंयुक्तः परमात्मनि लीयते ।
- Colophon. इति सुभाषितसारसंग्रहः समाप्तः ।
- विषयः । प्रसङ्गोपमानादौकानां सारसंग्रहः ॥
- 

No. 250. सूक्तप्रतीकम् . Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 56. Lines, 15 on a page. Extent, 1,640 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

- Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।  
अग्निमीड इति नवर्षेभ्यः सूक्तस्य विश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः ॥ अग्निर्देवता  
गायत्रीच्छन्दः ॥ इत्यादि ।
- End. तृतीयायास्त्रिदशसु शिष्टानां त्रिष्टुषामनुष्टुप् ।
- Colophon. इति अष्टमाष्टके अष्टमोऽध्यायः ॥ इति दशमं मण्डलम् ।
- विषयः । ऋग्वेदोक्त ऋचां प्रतीकादिनिरूपणम् ।
- 

No. 251. सूर्यपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 156. Lines, 5 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

- Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।  
ॐ श्रीशैलशिखरासीनं भैरवीपतिमीश्वरम् ।  
भैरवं चन्द्रसुकुटं गणगन्धर्वसेवितम् ॥  
पद्मगाभरणोपेतं जटामुकुटमण्डितम् ।  
भस्माङ्गरागधवलं स्वर्यं + + + + ॥  
+ + + + +  
गङ्गाधरं प्रसन्नाख्यं चक्षिताननपङ्कजम् ।  
नन्दिरद्रार्चितं शम्भुं दृष्ट्वा प्रोवाच भैरवी ॥

श्रीदेवुवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानामभयप्रद ।

त्वं शिवः परमेशानखलं विष्णुखलं प्रजापतिः ॥

+ + + +

वद श्रीप्र' दयासिन्धो पञ्चाङ्गं पूर्वसूचितम् ।

देवदेवस्य सूर्यस्य + + + + + ॥ इत्यादि ।

End. अदातयमभक्ताय दातयस्य महासुनिम् ।

मुष्ठातिमुष्ठागोपूषीत्वं सूर्यपञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥

सर्वदा सर्वथा गोप्यं गोपनीयं स्योनिवत् ॥

Colophon. इति श्री ब्रह्मयामले तन्त्रे देवीरहस्ये परमादीपिकायां श्रीभगवत्सूर्यपञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । ब्रह्मयामलतन्त्रीय-देवीरहस्यः नामकम् श्रीसूर्यदेवस्य पटल-पूजापद्धति-सहस्र-नाम-कवच-सवरजाम्बकपञ्चाङ्गम् ।

No. 252. सूर्याष्टवर्गश्रीर्षम्. Substance, country-made paper, 4 × 2 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 35 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥

सूर्याष्टवर्गश्रीर्षे व्याख्यास्यामः ॥ ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीमन्त्रः । आदित्यो-  
देवता चंदाग्रिनारायणयुक्तं बीजम् ॥ इत्यादि ।

End. विकालं जप्त्वा ऋतुगतफलं प्राप्नोति सप्त आदित्यो जपति । स महासूर्यु-  
त्तरति स महासूर्यु उत्तरति य एवं वेद इत्युपनिषत् ॥

Colophon. श्रीसूर्याष्टवर्गश्रीर्षे समाप्तम् ।

विषयः । श्रीसूर्यनारायणस्तुतिः ॥

No. 253. सौरसूक्तम्. Substance, country-made paper, 5 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 88 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

- Beginning.** श्री गणेशाय नमः ॥  
 उदुत्यमिति चयोदशर्चस्य स्तुतस्य कणः प्रकण्ड ऋषिः सूर्योदेवता  
 नवाद्या गायत्रीऽन्याश्चतस्रोऽनुष्टुभः ॥ इत्यादि ।
- End.** सूर्यस्यैव सायुज्यं स्वरूपतां सलोकतामश्नुते । नमः शौनकाय । नमः  
 शौनकाय । सौरः समाप्तः ।
- विषयः ।** भगवत्सूर्यनारायणस्तुतिविषयकं स्तुतम् ।

**No. 254.** स्तुवास्तलहरी . By विश्वनाथचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,300 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Seyāḍasol. Āri Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

- Beginning.** श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।  
 संसारदायानल्लोदल्लोक-  
 बाणाय कारुण्यघनाघनलम् ।  
 प्राप्तस्य कल्याणगुणार्णवस्य  
 वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् ॥  
 मन्दाप्रभोः कीर्तन-न्दत्य गीत-  
 बादिबसाद्यन्मनसो रघेन ।  
 रोमाञ्च-कम्पाद्भुतरङ्ग-भाजो  
 वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् । इत्यादि ।
- End.** नन्दस्त्रुनो कृष्ण गोविन्द इश मयि दिश मयि ।  
 निजकृपया मां जीवय मन्दस्मितसुधया ॥  
 पीतवसन मम कल्य मनो  
 नवनीलनलिनकमनीयतनो ।  
 वल्लवनगरावतंस विभो  
 वल्लभं मासुररीकुण भोः ॥ \* ॥

**Colophon.** समाप्तं स्तुवास्तलहरी ।

**विषयः ।** गुरुदेवाष्टकादिः । गुरुचरणस्मरणष्टकम् । नरोत्तमप्रभोरष्टकम् । लोकनाथ  
 प्रभोरष्टकम् । शचीनन्दनविजयाष्टकम् । स्वरूपविल्लासाष्टकम् । मदनगोपालदेवाष्टकम् ।

অনুরাগবল্লী । রাধিকাখ্যানান্তম্ । রূপচিন্তামবিনি রূপম্ । সঙ্কল্পকল্পদ্রুমকথনম্ ।  
চরতকথান্তকথনম্ । লব্ধলবাदिचेति ।

No. 255. **खेहमालिका**. Substance, English paper, 16×4 inches. Folia, 30. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhākā Paṭuāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ নমো মদেমাং ।

অথ বরষা খেহমাং ।

অমূল্যো হরিদ্রে ত্রে সুখাং মুক্তকরৈকম্ ।

কটুক মধুক রাগা বন্দনং শতপৃথকম্ ॥ ইত্যাদি ।

End. অগ্নিচ কুপতে দীপ্তি সৌখ্য সন্মবিশেষম্ । মদ্রীতকটাকং পুতম্ ॥

Colophon. ইতি খেহমালিকায়াং বালরোগাধিকারঃ ।

সমাপ্তম্যমুদেৎসংস্কৃতীতা খেহমালিকানাম্নী পুস্তিকা ॥ \* ॥

বিষয়ঃ । মানাবিধ পুতনৈছাদিকরষপ্রকারাদিকথনম্ ॥

No. 256. **स्मृतिकल्पद्रुमः** राधावल्लभ कविवर्गीशः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā grāma Dakṣiṇakhaṇḍa, Śrī Gauragunānanda Thākura. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीरामः ।

স্মৃতিকল্পদ্রুমস্থানং ঘনং প্রাক্ততমাদযা

কুপতে কবিবর্গীশো রাধাবল্লভমচংগকঃ ॥

সর্বত্র শুচি তৎকালজীবী পুরুষাদি কর্ম্মাধিকারী হয় । অতএব প্রথমে শুদ্ধি নির্ণয় করিতেছি ।

End. অপর অসমান জাতির তর্পণ না করিবেক । কিন্তু ভীষ্মের তর্পণ করিবেক ॥ \* ॥

Colophon. ইতি বীষ্মকৃত্তমিতনুদ্রুঘ-কবিবর্গীশ-শ্রীরাধাবল্লভমর্মেবিরচিত স্মৃতিকল্পে  
প্রাক্তমস্তরী সমাপ্তা ॥ \* ॥



द्वादशाब्धोद्भवाब्दे मिते भानो गते शुची ।

श्रीमद्द्विजो उमाकान्तशर्मा प्रालिखच्छादमञ्जरी ॥

**विषयः ।** प्रथमा शुद्धिमञ्जरी । तत्र शुद्ध्यादिव्यवस्था । द्वितीया प्रायश्चित्तमञ्जरी । तत्र प्रायश्चित्तादिव्यवस्था । तृतीया तिथिमञ्जरी । तत्र तिथ्यादिव्यवस्था । चतुर्थी श्राद्धमञ्जरी । तत्र श्राद्धव्यवस्थादिचेति ।

**No. 257. स्मृतिसंचेपः .** By नरोत्तमदेवशर्मा . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page: Extent, 140 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Royāil grāma, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable: Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नमः परदेवतायै ।

अज्ञानतिमिरध्वंशि संसारार्णवतारकम् ।

सुक्तिप्रदं पदं यस्य नला संगृह्यते मया ॥

चूर्णेन सुबोधेन नरोत्तमद्विजेन वै ।

कथ्यते स्मृतिसंचेपो गृह्यन्तु द्विजसत्तमाः ॥ अथाशौचसंचेपः । इत्यादि ॥

**End.** कुलटा-पण्डातिरिक्तदुष्कृतकर्मणोऽपि अयाचिताहुतं प्राप्यं ॥ \* ॥

**Colophon.** इति स्मृतिसंचेपेऽशौचव्यवस्था समाप्ता ॥ \* ॥

**विषयः ।** संचेपेणाशौचव्यवस्थादिकथनं ।

**No. 258. स्मृतिसंचेपसारः .** By रमाकान्तचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 375 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāilājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नमो मणेशाय ।

प्रणत्य कालौचरणारविन्दम्

ज्जालाच तलस्य स्मृतेर्विशेषम् ।

बह्यामि पुचस्य सुबोधहेतुम्

संचेपसारं खलु बालबोध्यम् ॥

अथोद्वाचस्मृतिसंचेपसारी निरूप्यते । अथोद्वाचलक्षणं यथा ॥

भार्यात्वसम्पादकपक्षं विवाहः । तद्गृहपक्ष उत्तर्गानन्तरं वरस्य ममेयमिति ज्ञानरूपम् । तस्य समवायविषयताभ्यां सम्बन्धाभ्यां वरकन्ययोः सत्त्वाद् वरकन्ययोर्विवाह इति प्रतीतिरुपपद्यते । तस्य स्वीकाररूपज्ञानविशेषस्य समवायविषयतयोर्भेदाद्वरकन्ययोर्विवाहकर्तृत्वकर्मात्वे । अतएव कन्यापुत्र-विवाहेष्विति संगच्छते । इत्यादि ॥

End.

माद्वयमुपनिपातव्यवस्था । एकतो माह-मातामहौ-तत्पितृ पितामह-प्रपिता-महाः । अन्यतोऽपुत्रा मातामहौभगिनौ तदा तत्पुत्रयोर्म्यतामवलम्ब्य तन्मातामह-प्रमातामह इव प्रमातामहानां प्रत्येकं सन्ततिः पञ्चमौपर्यन्ता वन्मुकन्यादिकाः पञ्च वाचस्पतिना विगोवान्तरिता नोदाह्याः ।

... ..

यदा तु पितामहौधातापि नास्ति तदा तयोर्योग्यतामवलम्ब्य वन्मुपितामह-प्रपितामहानां प्रत्येकं सन्ततिः × × पर्यन्ता वन्मुभगिन्यादयः पञ्च वा विगोवान्तरिता नोदाह्याः ॥

Colophon.

इति मधुसूदनभट्टाचार्याक्षज श्रीरमाकानाचक्रवर्ति-निरूपिते स्मृतिचण्डोप-सारे सम्बन्धः पञ्चविध इत्यादि वन्मुपनिपातान्नाविवेचनं समाप्तम् ॥

विषयः । उदाहृतपक्षम् । तत्र कन्यादानाधिकारिकमकथनम् । कन्याविवाहकालनिरूपणम् । गोत्रनिरूपणम् । कन्योत्सर्गवाक्ये प्रवरानुलोचस्य कर्मावलकथनम् । यजुर्वेदिनां सामगेय-कन्यादानोत्सर्गपूर्वकमग्निस्त्रापनादिविवेचनम् । सपिण्ड-समानोदक-समोत्र समानप्रवर-वाग्व्यभेदात् पञ्चविधसम्बन्धनिरूपणम् ।

No. 259. स्तवविचारः . Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 300 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khadāra-grāma Kurāṇa, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीचरिः पातु ।

स्वले तावत् स्वल्पुत्पन्नं विनष्टं तवस्वं समस्वं देवस्वं ब्रह्मसमित्यादि-प्रतीतिमिदं पदार्थान्तरम् । तच्च दृष्टिनिधामकविशेषेण सुवर्णादिनिष्ठं स्वर्ण-स्वल्मिति प्रत्ययात् निरूपकत्वाच्छ्रविशेष्यताविशेषेण च स्थासिनिष्ठम् । अत्रास्य उपपत्त्यस्य स्वल्मिति प्रत्ययात् । नचैवमस्मिन् एतदुद्भवास्वामिस्वमेतद्व्यपत्ति-ज्जमिति कथं स्यात् निरूपकतासम्बन्धस्य दृष्टानियामकत्वात् । निरूपकता

सम्बन्धस्यापि प्रकृतिवृत्तिनिर्वाणकताभ्युपगमे अस्मिन् पुरुषे एतद्व्यसामि-  
त्वमिति प्रतीवेदुर्ध्वारत्वादिति वाच्यं । इत्यादि ॥

End.

केचित्तु जलप्रक्षेपप्रतिपत्तिरूपिण्डपिण्डयज्ञवत् सूर्यमेव आद्यं क्षीमरूपमेव  
अग्नौ करणक्षीमस्याग्नौत्सर्गादेश्च तदङ्गत्वादित्याह । तदसत् अग्नौत्सर्गस्यैव  
आजलस्य सकलतान्त्रिकसिद्धस्यासति बाधके त्यागानौचित्यादिति दिक् ॥

Colophon.

इति त्यागस्वरूपनिरूपणम् । स्वत्वविचारः समाप्तः ।  
ऐरम्ब-सूर-कमलापति-शङ्करोमा-वाणी-रमाभयवरप्रदकालिकाणाम् ।  
पादांशुजानि सुरदानवसेवितानि कुर्वन्तु शं प्रणमतो मम दैव्यभाजः ॥  
यास्यति जलधरसमयं स्रवापि च समृद्धिर्लघीयसी भविता ।  
तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि ॥  
सुरधर रत्ननसमये मा रण सुरलौमघो मधुरास् ।  
गौरसमेधे रसतनुतां क्लृप्तनुतां क्लृप्तानुरेति ॥

विषयः । स्वत्वस्य विचारः । पुण्यस्वत्वकथनम् । दम्पत्योः पारस्परिकस्वत्वकथनम् । विषया-  
दीनाञ्च स्वत्वकथनं त्यागस्वरूपकौतूहलं च ।

No. 260. स्वधर्मास्तसिन्धुः By श्रीशुकसुधीः . Substance, country-  
made paper. 10×5 inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Extent,  
4,500 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit,  
Hātūā, Koyeladeva Maṭha. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्निष्ठाकार्यं नमः ।

श्रीनिष्ठाकार्यं नमस्कृत्य सम्प्रदायानुसारतः ।

स्वधर्मास्तसिन्धुर्वै क्रियते शास्त्रमानतः ॥

शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैति चार्थापत्त्याख्यानि षट् प्रमाणानि । तच्चार्यापत्त्युप-  
मानयोरनुमाने ऐतिह्यवाक्यस्य चाप्रवचनत्वाच्छब्देऽन्तर्भावः । प्रत्यक्षानुमानयोः  
क्वचिद्विभचारदर्शनेन स्वतन्त्रप्रमाणत्वाभावाच्छब्दानुसारिरांशेन प्रमाणत्वेऽपि  
मुख्यं प्रमाणं शब्दः । अतएव भाष्यकारेण वेदान्तकौस्तुभे वेदैकप्रमाणकं ब्रह्मेति  
सुदृढं स्थापितम् । ब्रह्मप्राप्तायभूतस्वधर्मानिश्चयोऽपि वेदात् तदर्थप्रति-  
पादकाच्च शास्त्रात् कर्तव्यः ।

तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्याकार्यव्यवस्थितौ ।

ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तं कर्म कर्तुमिदार्हसीति भगवद्वचनात् ॥

सुलसुतमया वेदा पञ्चरात्रं यत्परं ।

अथ यत्परं पाञ्च शास्त्रं नान्यदुदृढं पुनरिति भारद्वाजसंज्ञितोक्तेः ॥

अथ यजुःसामाद्यन्वायं भारतं पञ्चरात्रकं ।

सुलसामायणस्य शास्त्रमित्यभिधीयते ॥ इत्यादि ।

इति प्रमाणनिर्णयः । इति सुधर्मोक्तसिन्धौ प्रथमस्तरजः ॥

End.

एवं धर्मैर्मुन्य्याणाम् ... चात्मनिवेदिनाम् ।

मयि संजायते भक्तिः कोऽन्योऽद्योऽस्यावशिष्यते ॥ इति

अर्चितो वन्दितो ध्यातः कीर्तितो वा कुतोऽपि वा ।

विशिष्टैरविशिष्टैश्च सर्वैः प्राप्यो मया युतः ॥

मामपि मन्त्रतां तेषां रक्षस्ये संनियोजय ।

मतिर्भव दयासिन्धो दासोऽस्मि तव केशव ॥

श्रीराधां वक्षिणीं सत्यां गुहं गुरुपरम्पराम् ।

तदङ्गप्रिदासललाभाय भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

Colophon.

श्रीमत्परमवैष्णवाचार्य श्रीमद्भगवत्कृतकुमारसन्ततिप्रवर्तक-श्रीमद्भगवद्भक्तार्क-  
चरणचिन्तक-श्रीशुकसुधीसंस्कृत्यैते सुधर्मोक्तसिन्धौ पञ्चविंशस्तरजः ॥

तत्र भाद्रपुष्का ९ रविवासरे संवत् १८९४ शुभं भवतु श्रीहरिगुरुचरण  
कमलेभ्यो नमः ॥

**विषयः ।** पञ्चविंशतरङ्गात्मकं प्रधानतः श्रीलक्ष्मणस्यैव पूजाप्रवर्तकं वैष्णवं शास्त्रमिदम् ।  
तत्र प्रथमे शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैतिहायैः पञ्चाष्टपट्प्रमाणेषु शब्दात्मकं शास्त्रमेव मुख्यं प्रमाण-  
मिति कथनम् । द्वितीये वेदनिदिध्यासनोपासनलक्षणशब्दगवह्यानात् सभ्यदुःखनिवृत्तिर्भवती-  
त्यस्य प्रमाणकथनं गुरुभक्तिनिर्णयश्च । तृतीये दीक्षायाः प्राप्तालकीर्तनं । शिष्यायाः परीक्षायाश्च  
कालकथनं । अष्टाचरादिमन्त्रकथनं । ललाटादिद्वादशस्थानेषु शङ्खचक्राद्यवयवकतिलकधारण-  
विधिश्च । चतुर्थे पट्साधननिरूपणं । वैराग्यस्य लक्षणकथनं प्रकारकथनञ्च । उपधायाश्रित्य-  
योषपाख्यानच्छेन भक्तिमाहात्म्यकथनञ्च । पञ्चमे भगवद्भजने अधिकारिनिर्णयः । षष्ठे सप्तमे  
च वाङ्माभ्यन्तराचलप्रकारकथनम् । अष्टमे नवमे सुद्रान्यासादिप्रकारनिरूपणम् । पीठादि-  
पूजाविधानञ्च । दशमे वैष्णवस्य कर्तव्यनिरूपणम् । एकादशे वैष्णवस्य लक्षणकथनम् ।  
द्वादशे सदाचारविधेयकथनम् । त्रयोदशे चतुर्दशे च एकादश्यादिव्रतविधिः । एकादशीमा-  
हात्म्यकीर्तनं । एकादश्यादिव्रतानां कालनिर्णयश्च । पञ्चदशे षोडशे च मासलक्षणनिरूपणं ।  
अधिकारिनिरूपणञ्च । सप्तदशात् पञ्चविंशपर्यन्ते वैशाखादि-चैत्रपर्यन्त-द्वादशमासेषु श्रीराम-  
नवमी-जन्माष्टमीप्रभृतिव्रतनिरूपणम् । व्रतानां कालनिरूपणञ्च । तत्र दामोदराष्टकम् ।

अमावस्याकृत्यम् । गोपूजामन्त्रः । यमद्वितीयाकृत्यम् । श्रीकृष्णप्रबोधनादिपूजनविधिः । श्री-  
राधिकोपाख्यानादिकीर्तनश्लोकेति ।

No. 261. **स्वर्गवादः**. Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāla, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।  
अथ दुःखासंभिन्नादिमुखलं स्वर्गलं इत्यादि ।

**End.** प्रेतलविमुक्तिं प्रति चेतुलमित्येक एव कार्यकारणभावो वाच्य इति नव्याः ॥  
इति ॥

**विषयः ।** अथ नयो वादार्थाः सन्ति । स्वर्गवादः प्रतिष्ठावादः सपिण्डीकरणवादश्चेति ।  
यत् सवर्गनिरूपणं । प्रतिष्ठाविध्यादिकथनं । सपिण्डीकरणविध्यादिकथनञ्च ।

No. 262. **हंसदूतटीका**. By श्रीरामशङ्करवन्द्यः. Substance, country-made paper, 12½×3½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākula, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahma Nārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ।  
श्रीराम-गुरु-ताताङ्गिनतः श्रीरामशङ्करः ।  
तनोति हंसदूतस्य टीकां श्रीरामसम्भूदे ॥  
तत्र धीरपरम्यरापरिप्राप्तं मङ्गलमाचरति । दुःकूलमित्यादि । दक्षितचरि-  
ताल्लघुतिचरं दक्षितं मर्दितं च तत् चरिताल्लं चेति दक्षितचरिताल्लं तस्य युतिं  
शोभां चरतीति वाक्ये हृज्जोऽवचने इत्यङ् गुणस्तत् दुःकूलं पट्टवस्त्रं विधापो  
धृतः । भूष्टज्जो धृतिपुष्ट्योः कर्त्तव्य-क्रियाफले भानः । इत्यादि ॥

**End.** सुरारातिज्जीवनिविडघटनारूपसहितः सुरारातेः श्रीकृष्णस्य यत् जीव-  
निविडं जीवतिशयः तस्य घटनारूपेण प्रकाशकरूपेण सहितः पूजितः

अयं प्रबन्धः अद्यात् मल्लतः प्रबन्धः अखिलजगतां वन्द्यः । हितकारिणस्य  
 शौलव्यस्य प्रभोः स्वामिनः अन्तःसाम्नां अन्तःकरणे निविष्टां प्रमोदलक्षरीं  
 सन्तोषलक्षरीं श्रवयतु वर्धयतु । १४२ ।

Colophon. श्रीराममुखातारुद्रिस्मृता श्रीरामशङ्करः ।  
 वन्द्यो व्याख्यातवान् चंद्रदूताख्यं रामसम्बुदे ॥  
 मोक्षाभि श्रीरूपनामा तत्कृतिः प्रेमभक्तिदा ।  
 सा लवणनगरस्थस्य गिरा मया सुबोधिका ॥

विषयः । श्रीरूपगोस्वामिल्लतस्य चंद्रदूताख्यभक्तिरसात्मककाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 263. हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् . ( ब्रह्माण्डपुराणोत्तरखण्डोद्यम् ) Sub-  
 stance, country-made paper, 3½ × 4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page.  
 Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1818. Place of  
 deposit, District Medinīpura, Candrakona, Mahānta Bharata Rāmānuja  
 Dāsa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

अथ अष्टः ।

अथशूकं गिरिं प्राप्य सीताविरहकातरः ।

भवन् किं + + रामस्तुषण्यं शुद्धिं विस्तरम् ॥

श्रीवाक्कीर्तिवाच ।

माशामनुयदेहोऽयं हृदशपि कपीश्वरं ।

हनुमन्तं अगत्सामी वालार्कसमवेजसं ॥

सत्वरश्च समागम्य साष्टाङ्गं प्रक्षिपत्य च ।

कृताञ्जलिपुटो भूत्वा हनुमान् राममवधीत् ॥

हनुमानुवाच ।

धन्योऽस्मि कृतकृत्योऽस्मि + + + + ।

योगिनामप्यगम्यश्च संसारभयनाशनम् ॥ इत्यादि

End.

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय प्रत्यक्षं यः पठेन्नरः ।

ऐहिकासुप्तिकं सोऽपि जायते नापसंशयः ॥

स्वाराध्य + + सम्पत्तिदायकं जपतां वृषां ॥

य इदं पठते नित्यं पाठवेदा समाहितः ।

सर्वान् कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ।

Colophon.

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे उत्तरखण्डे श्रीरामचन्द्रप्रोक्तं हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रं  
सम्पूर्णम् ॥

मात्राचीनं पदभट्टं यदक्षरसमन्वितम् ।

तत्सर्वं ज्ञेयतां देव प्रसीद परमेश्वर ॥

संवत् १८१८ शकाब्द १६८९ ।

विषयः । देवस्य हनुमतः सहस्रनामकीर्तनम् ।

No. 264. हनुमद्गुणः. Substance, country-made paper, 80×3 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solā-purkār. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हनुमद्गुणे लिख्यते ॥

अस्य श्री अनन्ताक्षरप्रलयज्वालाग्निरौद्रस्य वीरहनुमतो असाध्यसाधन-  
अघोरास्त्रसूक्ष्ममन्त्रस्य ॥ इत्यादि ।

End. चिं चिं सर्वमन्त्रार्थसिद्धिं कुरु कुरु साधा ॥

Colophon. इत्यथर्ववेदोक्तं हनुमद्गुणं समाप्तम् ॥ गोदातटविलससुण्डलशपुरे तुला-  
पुरकारीपनामक-विनायकस्यात्मज-पण्डुरङ्गेण लिखितम् ॥ १६९० शके ॥

विषयः । वीरलसाधनं हनुमतो मन्त्रादिकथनम् ।

No. 265. हरिभक्तिसुधोदयः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Royāil, Ragbunāthapura grāma, Babu Gouramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

एकं यज्जनयत्यनेकतनुभृत् शस्यान्यजसं मिथो ।

भिन्नाकारगुणानि कैश्चिदपि वा मोक्षं न सिद्धं जनैः ॥ इत्यादि

End. य इमं शृणुयाद्भक्त्या हरिभक्तिसुधोदयं ।

कथयेत् सर्वपापौघान्मुक्तो मोक्षं स गच्छति ॥

**Colophon.** इति श्रीनारदीयपुराणे हरिभक्तिसुधोदये विंशतितमोऽध्यायः ॥ समाप्त-  
सायं हरिभक्तिसुधोदयः ॥

**विषयः ।** हरिभक्तिमाहात्म्यम् हरिकथावशादिकलकथनञ्च ।

**No. 266. हेमाद्रिटौका .** Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 253. Lines, 10 on a page. Extent, 4,554 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sx. 1704. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीमद्भवन्मै नमः ।

इष्टे कूर्मंतया चतुर्भुजतया दोमेष्वले मन्दरं  
वज्रा चौरसमुद्रमोषधिभृतं निर्मथ्य निष्पादितैः ।  
शानीतैरहृतैर्भिषक्तमतया योषितया पायितैः  
देवानामजरामरलमकरोत्तमै नमो विष्णवे ॥  
हेमाद्रिश्च चतुर्वर्गचिन्तामणिविधायिना ॥ इत्यादि

**End.** स्तोत्रेति । भगवत्परमार्थं । तुभ्यंवाङ्मयं केवलं भगवत्परमार्थं प्रकीर्त्तयति किन्तु  
पूर्वोक्तमपि यथा योजयेत् ॥ स्वच्छानमुपसंहरति समाप्य इति ॥

**Colophon.** इति हेमाद्रिटौकायामायुर्वेदरसायने चाराग्रप्रकरणं समाप्तम् ।  
न निकृपितम् । शकाब्दाः १७०४ ॥

**विषयः ।** हेमाद्रिलक्ष्मणायुर्वेदरसायनाख्य-वैद्यन्यस्य व्याख्यानं ॥



## INDEX OF AUTHORS.

नामानि ।	पन्ने ।
अनन्तदेवः (आपदेवसुतः) ... ..	१३६
अनन्तभट्टः ... ..	५१
अनन्तभट्टः (काश्मीरिकेशवभट्टानुजः) ... ..	१७६
अनन्दज्ञानः (अद्युतानन्दस्य शिष्यः) ... ..	११७
उवटः (वचटपुत्रः) ... ..	११४
कमलाकरभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, रामहृष्य- भट्टस्य पुत्रः) ... ..	४५
कलदिवेङ्कटादिनायकः ... ..	१६०
कविकर्णपूरः ... ..	४६
कालौचरयः ... ..	८२
कालिदासचक्रवर्ती ... ..	८७
काशीनाथः ... ..	११०
काशीनाथभट्टाचार्यः ... ..	२०२
काशीरामवाचस्पतिः ... ..	७१, २०३
कृपारामः ... ..	६२
कृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः (गोपीकान्तभट्टाचार्यस्य पुत्रः) ... ..	५०
कृष्णदेवस्मार्तवागीशः (महामहोपाध्यायः) ... ..	५८, १६६
कृष्णमोहनः ... ..	३१
कृष्णानन्दाचलः (केलासाचलस्य शिष्यः) ... ..	३२
केशवकाश्मीरीभट्टः ... ..	१२२, १७२
केशवतर्कपञ्चाननः ... ..	५८
क्षेमराजः ... ..	१६४
खण्डोरायपण्डितः (काशीराजधर्माधिकारि- नारायणपण्डितात्मजः, नीलकण्ठस्यानुजश्च) ... ..	१०

नामानि ।	पत्रे ।
गदाधरभट्टाचार्यः ... ..	६, १३
शर्माचार्यः ... ..	३७
गोपालचक्रवर्ती ... ..	६०, २०७
गोपालभट्टः ... ..	२०६
गोविन्दः ( गोलकुण्डतनयः ) ... ..	१७५
गोविन्दपण्डितः ... ..	२४
गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः ... ..	८३
चन्द्रशेखरशर्मा ... ..	२८, १०५, १३८
चैतन्यदासगोस्वामी ... ..	४३
जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्यः ... ..	१४२
जनार्दनशर्मा ... ..	१८४
जानकीरामसर्वभौमः ... ..	२१०
ताजकाचार्यः ... ..	११२
दयालशर्मा ( भुदेवशर्माशिष्यः ) ... ..	४७
दामोदरः ... ..	१५७
देवकीनन्दनः ... ..	८५
धनञ्जयः ... ..	३३, ४६
धर्मसंख्यावान् ( वाराणसीवंशोत्पन्नस्य पर्वनाथस्य सन्तः ) ... ..	२१६
नरहरिठकुरः ... ..	१२६
नरहरिशर्मा ... ..	१०३
नरोत्तमशर्मा ... ..	२०४, २२५
नागादीक्षितः ( प्रकाशानन्दस्य शिष्यः ) ... ..	१७८
नारायणः ... ..	६५
नारायणमुनिः ... ..	१२१
नारायणवन्दोपाध्यायः ... ..	१६५, २१७
नाह्निदत्तः ... ..	११५
नित्यनाथसिद्धः ... ..	२१६

नामानि ।

पत्रे ।

नीलकण्ठः	...	...	...	...	...	...	१५६
परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः ( महामहोपाध्यायः )	...	...	...	...	...	...	८१
पुरुषोत्तमपण्डितः	...	...	...	...	...	...	११८
प्रकाशानन्दः ( ज्ञानानन्दस्य शिष्यः )	...	...	...	...	...	...	१७६
प्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामी	...	...	...	...	...	...	५३
भगवदानन्दः ( शुद्धानन्दस्य शिष्यः )	...	...	...	...	...	...	१८८
भगवदानन्दसरस्वती ( स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वती-शिष्यः )	...	...	...	...	...	...	६३
भगवद्गोस्वामी	...	...	...	...	...	...	६४
भरतसेनः ( गौराङ्गमल्लिकात्मजः )	...	...	...	...	...	२१, ३४, १५२	
भवानीशङ्करवन्द्योपाध्यायः	...	...	...	...	...	...	६७
भीमः ( महामहोपाध्यायः )	...	...	...	...	...	...	२०१
भीमसेनाचार्यः	...	...	...	...	...	...	८७
मधुरानाथतर्कवागीशः	...	...	...	...	...	...	८
मधुसूदनवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	८१, १८१, २०३	
महादेवतीर्थस्वामी	...	...	...	...	...	...	१६५
महादेवानन्दसरस्वती ( स्वयंप्रकाशानन्द- सरस्वतीशिष्यः )	...	...	...	...	...	...	६२
महेशपञ्चाननः	...	...	...	...	...	...	६०
महेशपञ्चाननः ( विद्यार्णवात्मजः )	...	...	...	...	...	...	२०७
माधवकविचन्द्रः	...	...	...	...	...	...	१५४
माधवसिद्धान्तः ( महामहोपाध्यायः )	...	...	...	...	...	...	१८३
मोहनानन्दाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१५४
यामुनाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१३
रघुनन्दनभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	७७, २००	
रघुनन्दनवैद्यः	...	...	...	...	...	...	१४६
रघुनाथचक्रवर्ती	...	...	...	...	...	...	८४
रघुवीरवन्द्योपाध्यायः	...	...	...	...	...	...	२६

नामानि ।	पृष्ठे ।
रघुत्तमतर्कशिरोमणिः ... ..	७५
रङ्गनाथः ... ..	१८०
रङ्गराजभट्टकविः ... ..	४४
रत्नभूषणवैद्यः ... ..	२७
रत्नेश्वरवन्द्योपाध्यायः ( रमानाथस्य पुत्रः ) ... ..	५
रमाकान्तचक्रवर्त्ती ( मधुसूदनभट्टाचार्यस्य पुत्रः ) ... ..	२२५
रानेन्द्रशर्मा ( वेदगर्भवंशीय-महामहोपाध्याय- किशोरात्मजः ) ... ..	६६
राधामोहनः ... ..	७६
राधावल्लभकविवागीशः ... ..	२२४
रामकान्तः ... ..	१७३, १८५
रामकृष्णतर्कपञ्चाननः ... ..	२०५
रामकृष्णतर्कवित्तसभट्टाचार्यः ... ..	६७
रामकृष्णशर्मा ... ..	५
रामगोपालशर्मा ... ..	६५
रामगोविन्दचक्रवर्त्ती ... ..	२०८
रामचन्द्रः ( अग्निगोत्रजः ) ... ..	२०६
रामचन्द्रेन्द्रः ... ..	७
रामचरणविद्यावाचस्पतिः ... ..	७२
रामनाथविद्यावाचस्पतिः ... ..	१५८
रामनारायणमित्रः ... ..	२१४
रामभद्रन्यायालङ्कारः ... ..	१६७
राममाणिक्यकविराजः ... ..	२६
रामशङ्करचूडामणिः ... ..	१४
रामशङ्करवन्द्योपाध्यायः ... ..	१२४, २२६
रामानुजाचार्यः ... ..	४५
रामेश्वरसेनः ... ..	१५६

मामानि ।

पचे ।

रुद्रन्यायवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	१०४, १३३
लक्ष्मणमायाकवदेवः	...	...	...	...	...	१६०
वंशीवदनः	...	...	...	...	...	३०, ६५, २१२
वाचस्पतिमिश्रः	...	...	...	...	...	६८
वामनमिश्रः	...	...	...	...	...	२३
विजयरामाचार्यः	...	...	...	...	...	१५६
विज्ञानभिन्नुः	...	...	...	...	...	११८
विद्यार्णवः	...	...	...	...	...	५५, ८६
विद्यासागरः	...	...	...	...	...	२३
विश्वेश्वरतर्काचार्यः ( महामहोपाध्यायः )	...	...	...	...	...	६
विश्वनाथचक्रवर्ती	...	...	...	...	...	२२३
विश्वामित्रः	...	...	...	...	...	४२
विश्वेश्वरभट्टः ( चेदिभट्टात्मजः )	...	...	...	...	...	१३६
वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः	...	...	...	...	...	३, ६६, १५३
शङ्कराचार्यः	...	...	...	...	...	७६, १०७, १७४
शिवरामशर्मा	...	...	...	...	...	२०६
शुकसुधीः ( निम्बार्कशिष्यः )	...	...	...	...	...	२२७
शूलपाणिः ( महामहोपाध्यायः )	...	...	...	...	...	७२
शौनकाचार्यः	...	...	...	...	...	२२
श्रीकान्तभट्टः	...	...	...	...	...	१७
श्रीकृष्णचक्रवर्ती ( नरसिंहात्मजः )	...	...	...	...	...	१६७
श्रीनाथाचार्यचूड़ामणिः ( महामहोपाध्याय	...	...	...	...	...	...
श्रीकराचार्यस्य पुत्रः )	...	...	...	...	...	७३
श्रीनिवासदासः	...	...	...	...	...	१८४
श्रीरामशर्मा	...	...	...	...	...	११२
षड्गुरुशिष्यः	...	...	...	...	...	२१६
सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः	...	...	...	...	...	६४

नामानि ।	पत्रे ।
सच्चिदानन्दयोगी ... ..	७८
सदाशिवभट्टः ( नारायणभट्टस्य पौत्रः, माणिकभट्टस्य पुत्रः ) ... ..	८३
सनातनतर्काचार्यः ... ..	६७
सिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्यः ... ..	१६०
हरिनारायणशर्मा ... ..	१६, ११५
हरिशङ्करद्विजः ... ..	४३
हर्याचार्यः ... ..	५६
हेमाद्रिः ... ..	२३२

D. 2650

31

NOTICES  
OF  
SANSKRIT MSS.  
SECOND SERIES

BY  
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.  
*Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.*

PUBLISHED  
UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF  
BENGAL  
VOLUME III.



CALCUTTA:  
BAPTIST MISSION PRESS.  
1907.

313707





## PREFACE.

There are altogether 366 MSS. described in this volume. The MSS. were examined in various parts of Bengal and in Benares. A new feature of this volume is the description of a large number of Jaina MSS. An analysis of the contents, arranged according to subject-matter, is given below.

*The Vedas.*—The Vedic works in this volume are mostly liturgical. There are, however, commentaries by Sāyana (1) on the Uttarāgrantha of the Sāmavedasamhitā, and (2) on the Sāmavidhāna Brāhmaṇa. The value of the MSS. is enhanced by the fact that they belong to the collection of Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār, a well-known Vedic scholar of Benares. (3) Devatā-brāhmaṇabhāṣya is a commentary on the Devatā-brāhmaṇa or Devatādhyāya, the fifth brāhmaṇa of the Sāmaveda.

Slaughter of animals for sacrificial purposes was a common practice in ancient India. But with the spread of Buddhist and Vaiṣṇava ideas, slaughter of animals was regarded as sinful, and instead of living animals, a section of the Brahmins began to sacrifice animals made of dough. Piṣṭapaśukhaṇḍanam, by Ṭikākāra Śarmā, the son of Garjāra Bhaṭṭa, a worshipper of Kālī, shows the futility of the practice. The author combats the theories of the Vaiṣṇavas of the Mādhva sect. Piṣṭapaśu-Khaṇḍanavākyaṛtha-dīpikā, by Rakṣapāla, is a commentary on the above. Piṣṭapaśu-pratipādaka-Vidhivākya-prakaraṇam is a treatise current among the Mādhva sect. It attempts to find out injunctions from the Vedas against the killing of living animals and for sacrificing their images. Piṣṭapa-ūjjīvanam also relates to the same thing. Unmārgabhañjanam, by Tumbara, the disciple of Timāji Raghunātha, refutes the theories of the Mādhvas in the matter of sacrificing cakes

shaped as animals. The writer speaks of the Mādhvas as treading the wrong path—Unmārga.

The Rudrādhyāya of the white yajurveda is extensively used up to the present day by the followers of that Veda. They think that the Rudra praised in these chapters is the terrific deity Rudra of the tantras; so the Rudra worship is a curious medley of Vedic and Tantric rites. An illustration of this will be found in the Rudrapaddhati, by Viśvanātha, the son of Śambhudeva, and the younger brother of Rāmadeva.

The change of pronunciation from the Samhitā to the Brāhmaṇa was so marked that it attracted the attention of scholars at a very early age. There is a short work entitled Bhāṣikasūtras. The Bhāṣikasūtra-vyākhyā, by Ananta Bhaṭṭa, is a commentary on that ancient work.

It is well known that the sacred fireplaces and sacrificial sheds engaged the attention of the writers of the Kalpasūtras, and that later authors have written many special treatises on these subjects.

Kuṇḍakalpadruma, by Mādhava, composed in 1712, Vikrama Samvat, and 1583 saka, i.e., in 1656 A.D., is noted for the accuracy of mathematical calculations. It has been printed in the Kuṇḍagranthavimṣati.

Kuṇḍamaṇḍapavidhānam treats of sacred fireplaces and sacrificial sheds of the followers of the Atharva Veda only.

The sacrificial altars of the Vedic age had a variety of shapes, and considerable geometrical skill was necessary in the construction of these altars. This also engaged the attention of the early writers of the Kalpasūtras. The portion of these sūtras treating of the construction of altars are known as Śulvasūtras. Kātyāyana has a special treatise on them. Āpastamba, Baudhāyana and Mānava Sūtras have chapters allotted to them. A follower of the Āpastamba śākhā, named Ārya Mādhava, performed many sacrifices and found it difficult to collect from the Bhāṣyas and other commentaries all that was said about altars. So his son, Sundara-

rāja, prepared a special treatise entitled *Śulvapradīpavivaraṇam*. It is complete in six chapters called *Paṭalas*.

Mayūreśa Upādhyāya, the son of Puruṣottama, and the grandson of Gopāla, surnamed Dūpanamogha, belonging to the Maudgalya Gotra, wrote a commentary on a work on the formation of altars, entitled *Vedipaddhati-ṭikā*. The work commented upon seems to be *Vedipaddhati*, and the colophon makes it probable that the commentator was also the author of the work.

Before the compilation of a comprehensive work on Grammar by Pāṇini, the Brāhmins resorted to various shifts to preserve the purity of the pronunciation and grammatical construction of the Vedas. They sometimes counted words ending in particular letters, Visargas, Anusvāras and so on. They counted the number of compound words and words of peculiar construction, and embodied the result of their counting in the form of books, to be memorised. One such work is described in this volume, entitled *Cāturjñānam*, viz., the knowledge of four things: (1) Visarga sandhi; (2) sandhis resulting in diphthongs; (3) words ending in the letter *N*; and (4) the distinction of simple and compound words, throughout the whole of the *R̥gveda*. The extent of the work is 600 ślokas. See p. ३ preface to the *Nirukta*, edited by Ācārya Satyavrata Sāmasramī.

The rest of the works on this subject are liturgical, e.g., *Cayanaprayoga*, on the kindling of sacred-fire; *Pākatantra-kuśaṇḍikāprayoga*, on the use of ordinary 'Homa' in sacrificial cooking; *Taittirīya-homa-paddhati* on the homa according to the black *Yajurveda*; *Yajamāna-patny-anyatarā-sannidhāne Darśa-paurṇamāsa-prayoga* on the question how the fortnightly ceremonies of those who keep up the sacred fire throughout their lives are to be performed in the absence either of the householder or of his wife; *R̥gvedīya-śrāddha-prayoga* treats of the performance of the *Śrāddha* ceremony by the followers of the *R̥gveda*; *Sumantrakṛtyajurvedi-graha-yañāgni-sthāpana-vidhi* treats of the kindling of fire for the purpose

of propitiating the planets by the followers of the yajurveda; *Ahitāgnerdāhāgni-nirṇaya* deals with the question of the kind of sacred fire by which the dead body of a sāgnika brāhmaṇa is to be burnt; *Āpastamba-sūtrokta-saṃskāra-prayoga* treats of sacraments according to the sūtras of Āpastamba; *Apatnī-kādhānāgnihotrādinirṇaya* treats of Agnihotra by one who has no wife; *Sāgnikāpastamba-dāha-vidhi* treats of the cremation of Sāgnika brāhmaṇas according to Āpastamba; *Sāma-vedīya-Saṃskāra-vidhi* treats of the sacraments of the professors of the Sāmaveda. *Vrātya-stoma-paddhati* treats of the process of admitting into the caste system those who have lost their caste by the non-observance of the essential ceremonies. The work was composed by Mādhavācārya, who obtained his livelihood from Balarāma of Benāres. The *Vrātyastoma* was a potent machinery in the hands of the Brahmins for giving powerful warriors and chiefs the status of a kṣatriya.

*Śrautopayogi-kārikā* contains a number of anonymous couplets helpful to the performances of Śrauta sacrifices.

The *Pavamāna* sacrifice is the modification of the *Paurṇamāsa* or full-moon sacrifice of those Brāhmans who keep up a sacred fire.

*Pavamānayantra* treats of the invocation of gods and placing them in the sacred shed.

*Pavamānanyāsa* treats of protecting the person of the worshipper by placing different letters of the *Pavamna*-mantra in different parts of his body.

*Saṃhita-sūtra*, in 150 ślokas, appears to be a short work on pronunciation and sandhi. This is a different work from that described by Weber, in his Berlin Catalogue, p. 9.

*Mūlyādhyāyavivaraṇam* appears to be an amplification by Kāmadeva Dikṣita in anuṣṭubh verses of the *pariśiṣṭa* entitled *Mūlyādhyāya*, belonging most probably to the Kāṇva śākhā of the white yajurveda. It treats of the prices of articles to be used in Vedic sacrifices.

*Upaniṣads*.—Advaya-tāraḥopaniṣat treats of the process of perceiving "self" by means of yoga.

Avadhūtopaniṣat or rightly Turīyātīta Avadhūtopaniṣat seems to develop a higher stage of yogi's progress towards liberation than contemplated in the work of the same name described by Eggeling. It, in fact, concerns itself with the last stage of progress.

Number 23 contains a Bhāṣya commentary on the Ātharvāṇopaniṣat, unknown to Aūfrecht, by Ānandatīrtha, the founder of the Mādhva sect.

Numbers 97 and 98 contain descriptions of two Bhāṣyas on the well-known Chāndogyopaniṣat., (1) by Ānandatīrtha, and (2) by Sāyana.

Number 168 contains a Bhāṣya by Vidyāranya Muni on the Paramahamso-paniṣat, which treats of the renunciation of the world for the acquisition of true knowledge, and which begins with the words अथ योगिनः etc.

Number 196, Bahvṛcōpaniṣat, is the same as Eggeling No. 182 B.

Bilvopaniṣat, No. 271, on the subject of worshipping Śiva by means of the leaves of the Bilva tree, appears to have never been described before.

Vaiśvānaropaniṣat, No. 289, is a brand new discovery.

Śukarabasyopaniṣat, No. 304, appears to be an interloction between Vyāsa and Śuka, and the subject seems to be the mystery of the world.

Number 317 is a Vivaraṇa commentary by Śaṅkara-bhagavat on the Saṃhitopaniṣat or what is called the Aitareya or Bahvṛcōpaniṣat. See Eggeling, p. 117, No. 12. This is not a commentary on the Bahvṛcōpaniṣat mentioned above, for it begins differently.

Gopālottararatāpanīvivṛti is a commentary written in the interests of the followers of Caitanya by four great divines of the sect—Viśveśvara, Janārdhana Bhaṭṭa, Prabodhayati and Jīva Gosvāmī, the last of whom seems to have edited the work.

*Smṛti*.—Āpastamba's Kalpasūtras are represented in this volume by eight works, Nos. 25-30, 149 and 254. The first is anonymous; it is a collection of couplets on the domestic rites by Āpastamba; the second also relates to the same rules; it is composed by Yopana Bhaṭṭa, an inhabitant of the Āndhra country; the third is a liturgical work on the same by an inhabitant of Tālābṛnta; the fourth is by Govardhana Bhaṭṭa, who was surnamed Kavimaṇḍana, the decorator of poets; it treats of the daily duties of Brāhmins; the fifth is by Haradatta, and on the exposition of Dharmasūtras; the sixth is by Siṃha Bhaṭṭa on the peculiar process of performing sacraments according to Āpastamba; the seventh is by Dhūrttasvāmī, but unfortunately it proceeds up to the 6th paṭala of the 11th Praśna, relating to domestic rites.

Rāmāgnicit, commonly called Rāmāṇḍāra, wrote a commentary on the Bhāṣya of Dhūrttasvāmī, on the Āpastamba śrauta sūtras. The MS. described in this volume contains the 9th Praśna only, that on the expiations.

Pitṛmedha Sūtra speaks of the last rites, *i.e.*, cremation of father. The work is attributed to Bharadvāja.

Hārītasṁṛti is the same as the Bṛddha-Hārītasamhitā of the Calcutta collection of Smṛtis. Hārīta is one of the recognised twenty Smṛti authors of the Hindus. But the Vaiṣṇavas of later times have added to his work a complete system of rituals of their own. In the colophon the work is described as the Viśiṣṭa-Dharmaśāstra or a Smṛti work current among the followers of Rāmānuja.

Smṛti-bhūṣaṇa, by Koneri Bhaṭṭa, is a complete digest of Vaiṣṇava rituals of the Mādhva sect. The author's Guru, Keśavārya, made an extensive compilation entitled Sārasaṃgraha. The author makes an abstract of his *guru's* work and describes himself as a descendant of Padma-nābha.

Kṛṣṇāmṛta-mahārṇava and not Kṛṣṇa Karṇāmṛta-mahārṇava, as Aūfrecht says, is an original work by the founder of



the Mādhva sect, treating of the conduct of the followers of that sect.

Padyamālā, by Jayatirtha, treats of the worship of Hari according to the rituals of the Mādhva sect.

Viṣṇutattvaparakāśa, by Vanamālī, who lived at a place 12 miles to the east of Vṛndāvana, is a work on Smṛti for the use of the Vaiṣṇavas of the Mādhva sect.

Viṣṇutattva-vinirṇaya, by the founder of the sect, and its commentary, called Tīkā-vinirṇaya, are to be found in this volume.

Smṛtyarthasāgara, Nos. 359 and 360, by Mallāri Nṛsiṃhācārya, the first treating of Kāla and the second of Āhnikā. This also is a standard work of the Mādhva sect.

Rājadharmā Kaustubha is part of the Smṛti Kaustubha, compiled by Anantadeva, the son of Āpodeva, under the patronage of Baj Bahadur of Malwa.

Tithyarkaprakāśa, by Divākara, of the Bhāradvāja family of Benares. His father was Mahādeva, and his mother, Bālā, the great-grand-daughter of Bhaṭṭa Nārāyaṇa of the Kauśika gotra, who settled at Benares shortly after the downfall of the Nizām Shāhi dynasty of Ahmednagar. The author's son, Vaidyanātha, prepared an index to this work. See No. 132.

Durgotsavaviveka, by Śrīnātha Ācāryacūḍā-maṇi, is unknown to Aūfrecht. It is based on Kālaviveka of Jimūta vāhana.

Nirṇaya-sindhu is a well-known compilation of Smṛti by Kamalākara Bhaṭṭa, made in the early part of the seventeenth century. No. 158 is a description of a commentary on it by Kṛṣṇa Bhaṭṭa, entitled Ratnamālā.

Divyānuṣṭhānapaddhati, by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, the son of Bhaṭṭa Rāmeśvara, treats of the administration of various forms of oaths current in India.

Dattakavidhi, and Putraparigraha-vidhi, are two works on adoption, described in this volume. The first is by

Vācaspati Miśra, and, therefore, of some importance, and the second is anonymous.

Prayogasāra, complete in two Nos. 191 and 192, appears to be a new work, for Aūfrecht mentions many works of the same name, none of which agree with it.

Numbers 228 and 229 treat of the Smṛtis of the Mādhva sect. The first explains the mantras, and second the method of worship.

In modern times, MSS. being rare, the paṇḍits of Bengal cannot and do not study many works on the same subject, but they indulge to a very great extent in dialectical disputations on technical terms of Smṛti. Two such works have been described in this volume, *viz.*, Vivāha-vādārtha, and Śrāddha-vādārtha.

The seven Pākayajñas are treated of in three books, Saptasamsthā-prayoga, Saptapāka-samsthā-prayoga, and Prayogarātniya Saptasamsthā prayoga; the first is by Ananta Dikṣita, the son of Viśvanātha Yajñopaviṭa; the second is by Viśvanātha, born of a family famous for their proficiency in Smṛti, and the third is by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, the famous son of Rāmeśvara.

The consecration of the images of gods is represented by two works, No. 334 by Vāsudeva, and 335 by Mādhavācārya. The consecration of the image of Hanumān is represented in No. 362.

There are two works on Sthālipāka: Nos. 356 and 357. The last is by Kamalākara.

When the study of Smṛti became very elaborate, works were written for the use of non-experts, in the form of collections of Vyavasthās or expert-opinions. The present volume contains two such works, being Nos. 291 and 292; one is by Aniruddha and the other by Rāmanātha. They contain expert opinions on all subjects treated of in ordinary Smṛti works, in fact all subjects in which lay-Hindus might ask questions to learned brāhmins.

Sāpinda-kalpa-latikā, by Saṁlāsiva, whose other name



was Āpodeva, whose father's name was Śrīpati, and whose grandfather's name was Nīlakaṇṭha, and who lived at Devālayapura, is an useful work. It gives in 36 verses a list of all kindreds who participate in the same funeral cake.

Kurukṣetramāhātmya is a compilation of the religious rites peculiar to Kurukṣetra. The author appears to be Harigiri, who derived his knowledge of the holy places at Kurukṣetra and the rites to be performed there, from Rāmācandra Sarasvatī. The work is written in modern Naiyāyika style, as it defines a pilgrim—Saṃyatendriyatve sati tirthābhigamanakāmaḥ.

Vratodyāpanopayogīpadārtha-nirṇaya treats of the articles used in the concluding ceremony of a Vrata, which is performed at stated intervals for several years.

Rāmānuja-mata-khaṇḍanaṃ is a refutation of the theories of Rāmānuja, in the interests of the followers of Smṛti.

Avadhūtāśrama is an anonymous work, giving the denominations of various classes of Sannyāsīs and their respective duties. The householders are enjoined to serve these Sannyāsīs as the supreme God, and thereby gain all the merit of charity, pilgrimage, fast and austerity.

Mukticintāmaṇi, by Gajapati Puruṣottama-deva, a king of Orissa, treats of the religious duties on pilgrimage at Puri. It is a compilation from various sources and has been printed and published from Orissa.

*Grammar.*—The Kātantra system of grammar is represented in this volume by three works; the first is Padāvalī, the second is the Kātantra Pañjī-vyākhyā, a commentary by Rāmakṛṣṇa on the Pañjī by Trilocana Dāsa; and the third is the Kalāpa Vyākaraṇotpatti prastāva. The last gives the following history of the composition of the work.

King Śālivāhana, one of the rulers of the Andhra dynasty, was a Dravidian by race. He had many wives of diverse races. Once on a time he was sporting with his wives in a tank, and throwing water at them. One of the

queens, apparently of Aryan origin, told him, "Modakam dehi," i.e., do not sprinkle me with water. The king without understanding her, sent for some balls of sweetmeat and presented them to her. The queen railed at him for his want of knowledge of Sanskrit, and the humiliated king made up his mind to study that language and requested Sarvavarmācārya to teach him grammar within as short a time as possible. The Ācārya in this extremity worshipped Śiva and got the sūtras from the tail of the peacock belonging to Kārttika. As the peacock's tail is known as Kalāpa, the book was called Kalāpa. It is called Kātantra because it was for a long time the shortest grammar in Sanskrit.

The Saṃkṣipta-sāra school is represented by six works, from Nos. 318 to 323. Of these Nos. 319 and 320 are by Vamśivadana, a celebrated writer of this school; Nos. 321 and 322 by Gopāla Cakravartī, and No. 323 by Rāmeśvara Tarkālankāra.

There are two works on Śikṣā described in this volume; one is a commentary on the Pāṇiniya Śikṣā and the other is a commentary on Piṅgala's Śikṣā, which is based on Pāṇini. The names of the commentators in both cases are absent. The commentator on Piṅgala's Śikṣā says that he has written a commentary on the celebrated Chandah Sūtras of Piṅgala.

Pāṇini's grammar is represented in this collection by three works: (1) Pūrva-pakṣa-samādhānam by Horila; (2) Siddhānta-kaumudī-vilāsa by Bhāskara; and (3) Jñāpakasa-muccaya or a collection of Jñāpakas or indications of general principles from the use of redundant words in the Sūtras, by Puruṣottamadeva, whose commentary on the Paribhāṣā is well known.

The Saupadma school is represented in this volume by two works, (1) Supadma-Ṭikā by Rāmaśaṅkara Tarkapañcānana, and (2) Supadma-makaranda-prakāśa by Viṣṇu Miśra.

The Sārasvata system has been represented in three

works. Raghunātha, the son of Vināyaka, an inhabitant of Hāṭakesapura, wrote a commentary on the Sarasvatī sūtras entitled Laghubhāṣya. There are two MSS. of this Bhāṣya in this collection, yet it is not complete.

Sārasvata bhāṣyam, by Rāmanārāyaṇa Śarmā, is a new commentary on the above Sūtras.

Siddhānta candrikā Vyākhyā, by Lokeśakara, the son of Kṣemaṅkara, was completed in samvat 1741, i.e., 1685 A.D.

*Purāna.*—Vināyaka-māhātmya, also called Gaṇeśa Māhātmya, has been noticed in pp. 1344-45 of the India Office Catalogue. But the opening verse of the present MS. differs from that in the India Office, and the number of chapters are twenty-four in the India Office MS., while the codex under notice contains twenty-two chapters only.

Gopīpremāmṛta forms a part of the Ādityapurāṇa according to Ulwar No. 785, but, according to No. 81, it forms a part of the Āgamapurāṇa. It is an interlocution between Arjuna and Kṛṣṇa and written in imitation of the Bhagavat-gītā.

Caṇḍivādārthamālā is a work on modern dialectics applied to the elucidation of the text of the Devīmāhātmya.

Janmarahasya from the Bhaviṣyapurāṇa is an interlocution between Kṛṣṇa and Nārada, on the various Avatāras of Kṛṣṇa, stress being given to the Kṛṣṇa incarnation.

Mahālakṣmīvratakathā, is the same work as Sanskrit College Catalogue 2. 512, the only difference being that here it has been said to be from the Bhaviṣyapurāṇa, instead of from the Bhaviṣyottara.

Brahmakhaṇḍa, belonging to the Bhaviṣyapurāṇa, gives in the prophetic tone a topographical description of Bengal and the surrounding countries. The topography is very recent as it describes Jessore, Burdwan, Candradvipa, etc.

Jñānacandrodaya, otherwise called Mahābhārata Sāra, was compiled at Benares by Rāmacandra, a Brāhmaṇa. He makes his obeisance to the goddess Mahākālī consecrated by Rāṇī Bhavānī, a powerful Zemindar of Natore, and a

contemporary of Lord Clive. It treats of moral and religious topics culled from the Mahābhārata.

Sitākavaca is an amulet from the Brahmāṇḍapurāṇa. It forms part of an interlocution between Dharaṇī and Śeṣa.

Asura-Khaṇḍa forms a part of the Śaṅkarasaṃhitā of the Skandapurāṇa. It is complete in fifteen chapters. Aūfrecht makes it a part of Saurasaṃhitā. It describes the adventures of Tāraka, the lion-faced demon.

Ayodhyā-Khaṇḍa, a part of the Skandapurāṇa, is complete in ten Adhyāyas. It was spoken at a great sacrifice at Kurukṣetra, by Rāma. The description of Ayodhyā comes in the last chapter.

Dvārakā-Khaṇḍa is a misprint for Dvārakāmāhātmya, a part of the Prahlādasamhitā of the Skandapurāṇa. The present MS. appears to be complete in 46 chapters, while those in the Bodleian Library and India Office have 34 chapters only. The Calcutta Sanskrit College MS., though it professes to be the same as this, appears to be a very different work.

Śaṅkarasaṃhitā is a part of the Skandapurāṇa. No. 227 is a MS. of the Sambhava-kāṇḍa of the Śivarahasyakhaṇḍa of that Samhitā. It is complete in fifty chapters. It deals with the story of Tāraka and the birth of the war-god.

Blūkhaṇḍa is a part of the Skandapurāṇa. The MS. is complete in twenty-four chapters. The colophon says: "Iti Śrīskandapurāṇe Bhūkhaṇḍe Śambhala-grāma-māhātmya" though Śambhalagrāma has been treated of only in the first three chapters.

Viramāhendrakāṇḍa forms a part of the Śivarahasya-khaṇḍa of the Śaṅkarasaṃhitā of the Skandapurāṇa. It is complete in seven chapters.

An incomplete copy of the Setumāhātmya from the Skandapurāṇa contains 35 chapters. For the complete work containing 52 chapters, see India Office Catalogue, pp. 1830-31.

Rṣabhagītā is a panegyric upon Rṣabha, a Rṣi, who is called here the 8th incarnation of Viṣṇu.

Mokṣopāya appears to be an old and dilapidated copy of the Yogavāsīṣṭha Rāmāyaṇa. In the colophons it is called :—

Iti Vālmīkiye Mokṣopāye . . and sometimes ItiMokṣopāye.

Vedastuti-bhāvārthadīpikādīpanam, by Rādhāramaṇa, Dāsa, a follower of Caitanya. In the tenth skandha of the Bhāgavatapurāṇa there is a hymn entitled Śrutistuti or Veda-stuti. Śrīdharaśvāmī commented on the whole of the Bhāgavata, and his commentary is known as the Bhāvārthadīpikā. The present work is a commentary on the Bhāvārthadīpikā on the Śrutistuti hymn.

Rādhāṣṭamīvratakathā is a part of the Bhaviṣyottara-Purāṇa. It is an interlocution between Kṛṣṇa and Nārada.

Rādhāṣṭamīpūjāvidhiḥ and Rādhikājanmarahasyam, Nos. 219 and 252, are both from the Brahmavaivarttapurāṇa.

Rāmarakṣāstotra, the extent of which is 146 śloka only, is commonly styled Mantrarāmāyaṇa. Portions of it are written in Vedic style. The MS. has been noticed in No. 215. It is commented upon by Nīlakaṇṭha, the son of Govindaśūri of the Caturdhara family of Benares. The commentary is called Mantrarahasyaprakāśika noticed in No. 216.

Similarly there is a work called Mantra-kāśī-khaṇḍa, a commentary on which by the same Nīlakaṇṭha is noticed in No. 218. Both the texts were restored by the commentator himself.

There are two new commentaries on the Devīmāhātmya unknown to Aūfrecht; one is by Kevala and the other by Mādhava Śarmā. The last was composed in 1531 Śaka.

Nāgojibhaṭṭa wrote a commentary on the same work, and along with it he wrote a short treatise on the method of using the Devīmāhātmya, under the title of Saptasatī-prayoga, which is noticed in No. 327.

Mahābhāgavatapurāṇa is one of the three claimants for the fourth position among the Mahāpurāṇas; the other two are Śrīmad Bhāgavata and Devī Bhāgavata. It is curious, however, that the name of the fourth purāṇa in the authoritative list of Mahāpurāṇas is Bhāgavata only; and it is difficult to say which of the three claimants is the real Bhāgavata. The MS. under notice appears to be the same as I. O. No. 3547, but it shows varieties of reading.

How unprofitably and uselessly Indian paṇḍits used their time and scholarship, will be apparent from a consideration of No. 296. In the Devīmāhātmya there is a hymn beginning with "Śakrādayaḥ sura gaṇāḥ," which is called the Śakrādistuti. It is a hymn to the Devī. But in the MS. under notice it has been explained as—praising Viṣṇu.

Muralīcandrikāguṇjamālā-Prādurbbhāva, a modern work on Vaiṣṇavism, is said to be a part of the Pātālakhaṇḍa of the Padmapurāṇa, the interlocutors being Brahmā and Nārada. It deals with the meritorious deeds performed by the flute, the Guṇja wreath and others in their previous existences, which enabled them to be so intimate with Kṛṣṇa in their present existence.

*Mīmāṃsā*.—Pūrva-Mīmāṃsā-paribhāṣā, by Kṛṣṇayajvan or Kṛṣṇa Dikṣita, explains sacrificial terms and the uses of objects indicated by them.

Vidhirasāyaṇa, No. 269, should more properly be Vidhirasāyaṇasukhopajīvinī, a commentary on the Vidhirasāyaṇa by the author himself.

*Nyāya*.—Trisūtrī-nibandha-vyākhyā by Śaṅkara Miśra. It is a commentary on Trisūtrī-nibandha, i.e., the commentary by Udayana on the first three Sūtras of Gotama and on subsequent commentaries on them. Thus in the extracts are explained not only the commentary on the three Sūtras by Vācaspati Miśra, but also the Vārttika and the Bhāṣya on them. Śaṅkara says that he is not himself responsible for this work, but the real responsible person is his father, whose words and



explanations he has simply copied. He speaks of three commentaries previous to his own, *viz.*, Prakāśa, Darpaṇa and Udyota. Of these the Prakāśa by Vardhamāna is well known.

Gangeśa, to be distinguished from the writer of the Tattva-Cintāmaṇi, wrote a short work on certain topics of modern Nyāya. Two copies of this work have been described in this volume, one from Dinājpur and the other from Comilla. One is called Lakṣaṇamañjarī and the other Lakṣaṇātattva. But they are substantially one and the same work.

Āloka is the name of a commentary on Gangeśa's Tattvacintāmaṇi by Jayadeva Miśra *alias* Pakṣadhara Miśra. Devanātha wrote an appendix to the Āloka. In the year Laṣaṃ 443 or about 1556 A.D., the work was copied by Rāghava under the orders of Devanātha.

Muktivādārtha is really Muktivāda by Gadādhara.

*Vedānta*.—The works on Vedānta noticed in this volume mostly belong to the Mādhva sect.

Tattvaparakāśikāvivaranaṃ, Tattvavivekaṭikā, and Tattvasaṅkhyānavivaranaṃ are commentaries by Jayatīrtha on works written by or attributed to Ānandatīrtha.

Mandāramañjarī by Vyāsayati is another commentary on Tattvaparakāśikā.

Tattvasudhānidhi is by Ānandatīrtha himself. One of his commentaries on the Brahmasūtras has been named Anuvyākhyāna. A commentary on this, entitled Nyāyasudhā, by Jayatīrtha, will be found in this collection.

Tarkatāṇḍava also belongs to the same sect.

Dvaitaviveka, an anonymous work, treats of a sort of duality which is peculiar to the Mādhva sect.

Vedāntasiddhāntamuktāvalī, by Vanamālī, who has already been mentioned in the Smṛti section, is a compilation of the philosophical tenets of that sect.

Siddhānta Jāhnavī, by Devācārya, belongs to the Nimbārka sect. The Vedāntasūtras were commented upon by

the founder of the sect, Niyamāditya. The name of the commentary is Vedāntapārijāta Saurabha. Śrīnivāsa wrote a commentary on this, entitled Nigada. The Siddhānta Jāhnavi is an abstract of Śrīnivāsa's commentary. The Siddhānta Setukā again is a commentary on the last by Sundara Bhaṭṭa.

Laghusaṃkṣepa-Śārīraka-Kutūhalam by Mahādeva Vedāntin, is a short work on the Advaita School of Vedānta. This is perhaps the second work of the author, the other being his commentary on the Sāṃkhyasūtras.

Ānandalaharīdīpikā, by Raghunandana Cakravartī, is a new commentary on that work, unknown to Aūfrecht. His father was Candramauli Vādindra-Tarkācārya.

*Tantra*.—Kumārītantra. The MS. under notice contains nine Paṭalas only. The first part of the work is called Kālīkalpa.

Tārāpradīpa is a modern tāntrika compilation by Yādava Ācārya Paṇḍita. It is complete in six paṭalas. It belongs to the left-handed school of Tantra, and in one paṭala treats of the six destructive rites.

There is a hymn addressed to Tārīṇī. It contains one thousand, one hundred and eight names, all beginning with *Takāra*. Its recital is credited with conferring emancipation and leading to the knowledge of Brahma. It is said to belong to the last part of the Nilatantra, and curiously enough the tantra is spoken by Kṛṣṇa and not by Śiva. The present MS. No. 129 seems to contain the 33rd paṭala only.

Tṛīca-Bhāskara, by Bhāskararāja, the son of Gambhīrarāja, a wellknown author. It is a tāntrika compilation, the prominent feature of which is a diagram, is used as an amulet for the cure of all diseases. The present MS. seems to be defective in the beginning, while the MS. in the Sanskrit College library is defective towards the end.

Tvaritarudraavidhi treats of the formula "Om namo Rudrāya. Kṣīpraṃ Kāryasiddhirastu." It leads to speedy success. Two works Nos. 137 and 138 treat of this mantra.



Tantrakoṣa is a work on the power and significance of the fifty letters of the Sanskrit alphabet.

Vijavarṇābhidhānaṭīkā, by Gauramohana Bhaṭṭa, is a work of the same nature. Mātrkā Nighaṇṭu by Paramahansa Ācārya is another work of the same class.

Tantramāṇi is a tāntrika compilation by Kāśīsvara. The present MS. contains four paṭalas only.

Tantrarāja by Kāśīrāma Vācaspati is another compilation. Kāśīrāma is well known as a commentator of Raghunandana.

Tantrasārapariśiṣṭam by Yativara is a third compilation. The author mentions Āgamatattvavilāsa which is a very modern work.

Vāñchākālpalatāmanuvidhānam and Vāñchākālpalatāvidhi are works treating of the tāntrika worship of Gaṇeśa. The one is from the Kumārasaṃhitā and the other is from the Ātharvapaṛaḥasya.

Rasamañgala by Gahanānanda Munī treats of the use of mercury, which in Sanskrit is sometimes called "rasa," for medicinal purposes.

Rasakarmamañjarī by Rājārāma Tarkavāgīśa is a work on the six occult practices of the Tāntrikaṣ.

Ṣaṭkarmalakṣaṇa also treats of the same. See page 561 of Rasikamohan's edition of the Tantrasāra.

Śrīvidyāyāḥ Aisvaryādi Svarūpākhyam stotram is from the Śrīkrama.

Śivaśatanāmastotra is from the Mahāliṅgeśvaratantra and Śivasahasranāmastotra is from the Umāyāmala.

Bhairavastavarāja is from the Viśvasāroddhāra, an original tantra. It praises Baṭuka Bhairava.

Gauramohana Vidyālaṅkāra wrote a commentary on the hymn to Bhuvaneśvarī beginning with Ānandamayīm.

Sarvvānandatarāṅgiṇī by Śivanātha Bhaṭṭācārya. Maher in Noakhali is one of the chief seats of Tāntrikism in Bengal. It is said that Sarvvānanda or Sarvvānandanātha had an interview with the great Devī Bhavānī. His descendants

are still living and are spiritual-guides to a great many families in Eastern Bengal. The present work is a sort of biography of Sarvānanda, composed by his son Śivanātha.

Rudrākṣaphalaṃ appears to be a work different from Rudrākṣamāhātmyam, for which see page 621 of the Tantra-sāra, Rasikmohana's edition.

Kāmyayantroddhāra, by Mahāmahopādhyāya Parivrajakācārya, is a collection of Tāntrika diagrams resorted to for votive purposes. The MS. is dated 1297 Śaka, i.e., 1375 A.D. If the statement of the travelling paṇḍit is true, it is one of the oldest MS. written on paper in Bengal. It is also one of the oldest MS. written in Bengali character.

Prthvīvarāha-sṃvāda appears to be a work written in the interest of the Caitanya sect. It relates to the sacredness of Vṛndāvana and professes to form a part of the Ādivarāha tantra.

Nityānuṣṭhānaṃ seems to be the 26th paṭala of the Sanatkumārīya tantra. Like the preceding work it was written in the interest of the Caitanya sect.

Jñānaratnaśa is a work on Tāntrika architecture and sculpture. It professes to be a part of the Aparājita-prcchā.

*Vaiṣṇava Works*:—Kīśorakaumudī is a modern work on Vaiṣṇavism, inculcating the worship of the boy Kṛṣṇa. It is an interlocution between Sanatkumāra and Janaka.

Cittāmodasindhu, a poem by Ṣaṣṭhīdāsa Kavirāja, son of Tarkavāgīśa, written in the interests of the followers of Caitanya, at Gaṅgāpura, in the śaka year 1601.

Caitanya had his greatest opponent at Benares, in Prakāśānanda, a follower of the non-dual theory of Śaṅkara. But Prakāśānanda in the course of a controversy was so charmed with the excellence of Caitanya's theory and Caitanya's bearings upon his opponents that he became a disciple of Caitanya, changed his name into Prabodhānanda Sarasvatī, and wrote several works, one of which is Caitanya-candrāmṛta. A commentary on this work has been noticed in

this volume in number 95. The commentator's name is lost by a lacuna. He seems to have had a cognomen Dāruyantra.

Vaiṣṇavacandrikā is a work giving the rules of conduct of a Vaiṣṇava. It has been compiled from various sources. The author Rāmānanda Nyāyavāgīśa nearly completed the work, one day before his death. The work was subsequently completed by his pupil Vanamālī Vasu.

Sārasaṃgrahadīpikā by Rāmaprasāda Devaśarmā is another work on Vaiṣṇava rituals.

Harismṛtisudhāṅkura is a work containing songs in praise of Kṛṣṇa, attributed in the colophon to Raghunandan the great Smṛti compiler, but in the introduction the author calls himself Gaudavāsī Raghunandana, a Vaiṣṇava born and bred up on the Ganges.

Govindavṛndāvana appears to be a work on Vaiṣṇava tantra. It is based upon Śrīkṛṣṇopaniṣad and composed by Nāgarakṛṣṇadāsa. It deals with the advent of Kṛṣṇa's flute and of Rādhā. It also gives some reason why the images of Kṛṣṇa with a flute in his hand are bent in three places.

*Jyotiṣa* :—Āṅkacūdāmaṇi by Varāhamihira is a short work on the reconstruction of a lost horoscope.

Bhāvārthamañjarī by Acyuta is a commentary on the Jātakapaddhati of Śrīpati. The MS. was copied in Śaka 1571, by Mahādeva. Acyuta describes himself as belonging to Gautama gotra and as Mihirācārya, meaning astrologer. His father was Sāgara Bhaṭṭa and his grandfather Vāmana.

Jyotīrahasya by Harihara Nyāyālaṅkāra has for its epoch the śaka year 1598.

Siddhāntamakaranda, by Makaranda, was composed at Benares. The author in his calculations follows the Sūrya-siddhānta.

The following works noticed in this volume treat of Jyotiṣa as applied to Smṛti, viz., (1) Jyotiṣkaṇikā by Kṛṣṇānanda Cakravartī, composed under the patronage of Vikramāditya, probably the father of Pratāpāditya, who flourished in Akbar's time (The MS. was copied in Śaka 1887); (2)

Jyotiḥsaṃkṣepa by Kṛṣṇadāsa Cakravartī, the son of Rāmacandra Cakravartī, a Vārendra Brahmin of Dinajpur; (3) Jyotiḥsaṃkṣepasāra by Kṛṣṇacandra; (4) Jyotiḥsārasaṃgrahaḥ by Śrīpati; (5) Jyotiḥsāra by Dharmakhāna composed about the year 1777 Samvat = A.D. 1721, and copied in Śaka 1670 = 1748 A.D.; the author Dharmakhāna belonged to the Siṃhavaṃśa of Rādhā.

Āyuhprabodhinī by Rādhākṛṣṇa is on the astrological calculations on the longevity of men.

Sāmudrikacintāmaṇi, by Mādhava Grāmakara, is a work on divination.

Bṛhatsaṃgraha is a compilation of astronomical, astrological and other subjects, by Revatī Śarmā, the son of Devidatta, the son of Caitanyakṛṣṇa, the son of Nārāyaṇa Tripada, belonging to the Śāṇḍilya gotra and professing the Kauthumī sākḥā of the Sāmaveda. Revatīśarmā compares himself to Hanumān and was an inhabitant of Prakhyāyikāpura, otherwise known as Paṇḍitaṭola.

Praśnavidyā by Caṇḍeśvara is a work on divination.

*Erotics*:—Manmatha Saṃhitā is the only book on erotics in this volume. Rati and Madana have been introduced here as interlocutors. The present MS. containing five chapters appears to be the Phālgunamāhātmya of the Saṃhitā.

*Drama*:—There are three dramatic works noticed in this volume. The first is Bhartṛharinirveda by Harihara Upādhyāya, dealing with the renunciation of the world by Rājā Bhartṛhari on the death of his wife Bhānumatī. It is written in the interest of the Śaiva sect, at the festivities in honour of Bhairaveśvara, and Gorakṣanātha comes at the end to pronounce the epilogue. The second is Prabodhodaya, an allegorical representation by Śukleśvaranātha, enacted at the court of Bhagavantarāya of the family of Sagara, who flourished in the 17th century. (See pp. 38, Vol. II., of the Sanskrit College Descriptive Catalogue.) He ordered that the whole performance should be in Sanskrit. The subject-matter of the drama is the dispute between the

professors of various systems of philosophy on the eternity or non-eternity of sound. This may be an imitation of the Vidvanmodataraṅgiṇī by Cirañjīvaśarmā.

The third is a comedy entitled Gaurīdigambaraprahasana, by Śaṅkara Miśra, the commentator of the Vaiśeṣika-sūtras. It was enacted under the orders of Bhavanātha Miśra the father of the author. The drama treats of the marriage of Pārvatī with Śiva.

*Kāvya*:—A number of new commentaries on well-known Kāvya have been described in this volume. Kumārasambhavaṭīkā by Bhagīratha Pīṭamuṇḍi, a Bengali Brāhmaṇa of the Rādhīya distribution; Kāvyaḍarśa-Ṭīkā by Tribhuvanacandra, a paṇḍita belonging to the Jaina religion, on two of the three chapters of the book; Kāvyaaprakāśaṭīkā, by Śrīkṛṣṇa Śarmā, entitled Rasaprakāśa, ends with the fifth chapter; two commentaries on Ghaṭakarpura by Rāmanātha and Devidāsa, and two commentaries on Nalodaya, one by Vāgīś and the other by Rāmanārāyaṇa Siddhānta, composed in Śaka (?) 1635; Padyāvalī-ṭīkā, by a disciple of Dāmodara Gosvāmī, who on his turn was a distant disciple of Śyāmānanda Gosvāmī, who was one of the three leaders of Vaiṣṇavism who ruled the Vaiṣṇava society in the generation succeeding Caitanya.

Nandikeśvarastavavṛtti is a commentary on the Jaina hymn of Nandikeśvara, by Jinavallabha Sūri. The commentary is by Somagaṇi.

Nemicarita is a part of the Triṣaṣṭi-salākā-puruṣa-carita by Hemacandra. It belongs to the eighth Parva of that work and treats of the emancipation of Nemi. It is a Jaina work.

Mahimnastavaṭīkā, by Vācaspati, is a brand new discovery.

No. 26 is a commentary on the Mahimnastava by Madhusūdana Sarasvatī. Śrīkṛṣṇa stotra, No. 310, by Bilva-maṅgala or Līlāśūka, has the same commencement as No. 1198 of Raj. Mittra. But the two works appear to differ in various respects.

Saṅgīta-Rāghunandana with a commentary entitled *Vyaṅgārthacandrikā*, No. 324, is by Viśvanātha Siṃha, who was at once a Brahmin, a Siṃha and a Mahārājādhirāja. The text of the present work was written when Viśvanātha was a kumāra. But the commentary was written when he was a Mahārājādhirāja. In the present work Viśvanātha, who must have flourished within the last two hundred years, attempts to propagate the cult of the combined worship of Sītā and Rāma, following the example of the combined worship of Rādhā and Kṛṣṇa by the followers of Caitanya. He attributes to Rāma and Sītā all those phases of love sport which form so prominent a feature of the worship of Rādhā Kṛṣṇa. The work seems to have been written in imitation of the *Gītagovinda*. From No. 2329 of Rāj. Mitra we know that Candralāta was the founder of this system of combined worship of Rāma and Sītā. Priyadāsa wrote a work on the succession of the teachers of this cult, and Viśvanātha Siṃha was a pupil of Priyadāsa. Jayasiṃha was the father of Viśvanātha. Viśvanātha had for his minister Bhodulal who was an expert in Vedānta. Aufrecht seems to interpret the words *Sītārāmacandrakṛpāpātra* in the colophon of No. 73 Rāj Mittra by saying that Viśvanātha was an officer of *Sītārāmacandra Bāhādur*. But another and a better interpretation is possible. Viśvanātha was a missionary of *Sītārāma* worship, and as such he thought he was an object of special favour of *Sītārāmacandra*. The idea of a Mahārājādhirāja being an officer of a Bahadur does not commend itself.

*Stotravivaranam*, No. 355, is a commentary on a stotra or hymn of Viṣṇu commencing from his feet and ending in his hair. The text is attributed to Śaṅkara and the commentary is by Ānandagiri.

*Hariharasubhāṣitam* is an anthology divided into chapters dealing with training, advice, sojourn in foreign countries, panegyrics of kings, politics, erotics and spiritual excellence.

*Meghadūta Ṭikā* by Divākara-Upādhyāya, appears to be



a commentary of some merit, as it attempts to give the poetical meaning of particular words and phrases.

Yamakabhārata is one of the thirty-seven genuine works of Ānandatīrtha, the founder of the Mādhva system.

Sāra-mañjari, No. 247, a commentary on the Rāghava-Pāṇḍaviya of Kaviraja Paṇḍita, by Jitāmitra, is to be differentiated from the commentary of the same name on the same work described in Eggeling, p. 1442.

Śāntisataka Tīkā by Vidyāvinodācāryacūdāmaṇi is unknown to Aufrecht. Vṛndāvana kāvya is well known. No. 282 describes a commentary on it by Rāmanārāyaṇa, the son of Candrasekhara, written in seven years, from 1655 śaka to 1661 śaka, under the patronage of Rājā Kṛṣṇa Candra of Nadia, the well-known patron of literature. This is unknown to Aufrecht.

Vṛttaratnāvalī, No. 280, by Cirañjīva, is a panegyric on Yaśovanta Siṅha, the Nāyeb dewan of Dacca, under Sujā-uddaula, the Nawab of Bengal. He was an inhabitant of Western Bengal and patronized literature, both Vernacular and Sanskrit, and he was the Dewan who opened the gate closed by Sāyestā Khan at Dacca, because he was equally successful with that renowned Nawab in getting rice sold at eight maunds per rupee. The author is Cirañjīva, the son of Rāghavendra Bhaṭṭācārya Śatābadhana, a pupil of the great Naiyāyika Bhavānanda Siddhāntavāgiśa. Cirañjīva wrote many works both in Nyāya and in Kāvya, one of which is Vidvanmoda-taraṅgiṇī. The panegyric appears to have been composed in śaka 1658 about 1731 A.D., while Yaśovanta's reputation was at its height.

Bhramaragīta No. 209 with its commentary No. 210 are two unique works in which a bee is threatened and coaxed as a messenger from Kṛṣṇa by Rādhā. It describes ten different stages of love in absence. The ten stages are described in ten Anuṣṭubh verses, and ten examples are given in Mālinī. The commentary follows the method of Ujjvala-Nīlamapi.

*Bhāvaśatakam*, a century of verses on the sentiments of love by Nāgarāja. See *Kāvya-mālā*, Part IV., p. 87.

*Kumārapālacarita* or *Kumārapāla-prabandha* was composed from oral tradition in the year samvat 1492 by Jinamaṇḍanaṅaṇi or Upādhyāya.

*Upadeśa-samuccaya*, by Sonaphūla Upādhyāya, the son of Rāmaśekhara, the son of Ananta, the son of Kṛṣṇadeva, the son of Dāmodara, the author of *Darpaṇa*, perhaps the *Saṅgītadarpaṇa*. The MS. is defective in the beginning. The advices given are both on spiritual and temporal subjects.

*Medicine*.—*Rasaratnasāra*, by Narasiṃha Kavirāja, a disciple of Rāmakṛṣṇa, the son of Nilakaṇṭha belonging to the Dākṣiṇātya Vaidika class, is a modern compilation of Hindu medicine, in which metals play an important rôle.

*Vaidyakaśāra* (Śaṅkarākhyā) by Rāmacandra is a short treatise on Hindu medicine. The author says that he received his inspiration from Pārvatī.

*Pathyāpathyanighaṇṭu* is a work on sick-diet. Anonymous.

*Apathyaśamanam*, the cure of diseases produced by indigestible food. It appears to be only a part of a larger work entitled *Bhojanakautūhala*. It was confined to a few physicians and therefore the name *Vaidyavaiśeṣika*.

*Buddhist*.—*Āryavasudhārā* is the only Buddhist book in this volume. It is in the form of a complete *Māhāyāna sūtra*. *Vasudhārā* or *Vasundharā* is still extensively worshipped in Nepal.

*Jaina works*.—*Nirayāvalī Sūtram*, the eighth upāṅga of the Jains, has been edited by S. Warren, Antwerp, 1879. For the contents see *Ind. Ant.*, Vol. XXI, p. 21.

*Oghaniryukti*, the fifth cheda sūtra in Dr. Rājendralal's list (see *Notices*, Vol. III, p. 68), but not included in the list given by Weber in *Ind. Ant.*, Vol. XVII, p. 285A. For a description see p. 79 of Peterson's fourth report on the search for Sanskrit MSS.



Vyavahāra Sūtram is the third chheda sūtra, according to Weber, but according to Dr. Rājendralal, the fourth kalpa-sūtra. For the description see Ind. Ant., Vol. XXI, p. 210.

Thānāṅga-Sūtra-Vṛtti is a commentary on the third Aṅga of the Jainas, by Abhayadeva Sūri. In the MS. under notice the first 55 leaves are missing. The work is divided into ten Adhyayanas.

Sāmayikaṭikāvārttikaṃ appears to contain a Gujrāti and a Sanskrit commentary on the Sāmayika Niryukti which forms the 10th part of the Āvaśyaka Sūtra, the second Mūla Sūtra of the Jainas. See Ind. Ant., Vol. XXI, p. 386.

Pratyākhyānabhāṣyavandanakabhāṣyāvācūrṇī by Soma Sundaragaṇi. The Pratyākhyānasūtra and the Vandana Sūtra are parts of the Āvaśyaka Sūtra, the second Mūla Sūtra of the Jainas. See Ind. Ant., Vol. XXI, p. 389.

Navaliṅga Sūtram appears to be a short treatise on the determination of gender, attributed to Hemacandra. It has a commentary entitled Avacūrī.

Gautamī Sūtram, a work on Jaina ritual and Jaina yoga, in Sanskrit verse.

Gurvāvalīnāma Mahācchandaḥ by Muni Sundara is a paṭṭavālī of the Tapāgaccha.

Vijayatilaka Mahopādhyāya wrote a hymn to Ṛṣabha Jina in imitation of Śatruṅjaya Śṛṅgārahāra. No. 155 is a commentary on it.

Laghusaṃgrahaṇī:—Peterson thinks it to be the same as Saṃgrahaṇīratnaṃ. See Peterson, Vol. III, Index of books.

Praśnottararatnamālā appears to be the same as Peterson Palmleaf, 218. 4. It is a small work in 86 Ślokaś, by Amoghavarṣa Nṛpaṭuṅga of the Rāṣṭrakūṭa dynasty, after his abdication (see Journal Bo. As. Soc., Vol. XX, p. 29). It appears that for a long time the book was attributed to Vimala, a Jaina monk of the Śvetāmbara sect, and it has been so recorded in the MS. under notice.

The Kammapayadi is a work in Prākṛt. The Tīkā No. 49 is by Malayagiri; see Peters, Vol. III, pp. 49-50.

Lokaṇāladvātrīṃśikā, in Prākṛt, contains description of the fourteen worlds in 32 verses.

Lokaṇālikāvācurni is a commentary in Sanskrit on the above. See Peterson No. 61, p. 223, Vol III.

Puṣpamālā according to Weber is a Jaina kathānaka. It is substantially the same as the story of King Śivi and the pigeon. See Weber, p. 1099.

Yoga Śāstram by Hemacandra. The first four out of the twelve prakāśas has been published by Dr. Windisch in the Journal of the German Oriental Society.

Upadeśataraṅgiṇī contains a number of moral stories of the Jains.

Bṛhacchāntītikā has been twice noticed in Nos. 197-198. There is a hymn called Śāntistotra or Śāntistava, attributed to Śānti, perhaps Śāntinātha. The commentary entitled Subodhā was composed by Haṣakīrtti, pupil of Candrakīrtti of the Nāgapuriya Tapāgaccha.

Śatakaṣaṭkalyāṇikanibandhaṣṭavauṇam is a hymn to Mahāvīra giving the story of his life.

## NOTICES OF SANSKRIT MSS. 1894.

**No. 1.** अङ्गचूड़ामणिः By वराहमिहिराचार्यः. Substance Teret leaves, 8 x 1½ inches. Folia 47. Lines 5, on a page. Extent 225 ślokas. Character Bengali. Date, Sk. 1572. Place of deposit, Zilla Medinipur, Post Office Garvetā, grāma Khunverā, Late Pandit Rāmatārāṇa Ćiromaṇi. Appearance old. Generally Añkas. Correct.

### Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

प्रथम्य भानोः पदपङ्कजातं विलोक्य शार्ङ्गं निखिलं तदुक्तं ।  
 श्रीमद्भारुचेण वितन्यतेऽसावङ्गस्य चूडाभणिरङ्गलेशैः ॥  
 प्रथोजनमुखोद्देशमुखेन × × × × × × माह ।  
 विनष्टकोट्याद्वरणप्रवृत्तः शुला शकं मासमपि क्रमेण ।  
 कुजादिषट् खेचरभं × × × × × × ॥ इत्यादि ।

End.

वा । ४ । ४ । ४ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । श्रीः ।  
 इति वराहमिहिराचार्य विरचिताङ्गचुड़ामणिः समाप्तः ।  
 चुड़ामणिमिमं दिव्यमङ्गस्त्वेष गुम्फितं  
 कण्ठेऽर्पयत यत्नेन सुधियोऽमृतमरः स्वयं ॥  
 शुभमस्तु शकाब्दाः १५७२ ।

विषयः । नष्टकोट्युद्धार विषयकोऽयं ग्रन्थः ॥ क्रमेण मासादीनां गणनं ॥

No. 2. अद्यतारकोपनिषत्. Substance country-made paper, 10×3 inches. Folia 2. Lines 12 on a page. Extent 50 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Gorinda Bhattacharya. Appearance old. Prose. Correct.

### Beginning.

अथातोऽद्वयतारकोपनिषदं व्याख्यास्यामः यतयेति चेन्निरुद्धा यन्मादिषड-  
गुणपरिपूर्णां चिन्तस्वरूपोऽहमिति सदा भावयन् । सम्यक् निमित्तलिताच्च-  
किञ्चिदुन्नीलिताच्चोवात्तद्वद्व्या भू... दुपरि सविदानन्दतेजः कूटस्थं परं  
ब्रह्मावलोकयन् । इत्यादि

End. यः स्रुष्टुचारयति, तस्य संसारमोचनं भवति, सर्वजन्मकृतं पापं तत्क्षणा-  
देव नश्यति, सर्वान् कामानवाप्नोति, सर्वपुरुषार्थसिद्धिर्भवति य एवं  
वेदेत्युपनिषत् ।

Colophon. × × × ×

विषयः । योगेनात्मसाक्षात्कारप्रकारकथनम् ।

No. 3. अध्यात्मवहोतरी. Substance country-made paper, 10×4½ in-  
ches. Folia 11. Lines 26 on a page. Extent 330 ślokas. Character  
Nāgara. Date, Sm. 1871. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalā  
cāryya Mahārāja Bāla Candra Sūri. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. राम वेला उल ।

क्या सोवे जठि जग वाउरे अज्जल जल ज्यु आयु घटत है देत पौरिया  
घरिय घाउरे ।

End. आनन्दघन प्रभु तु स्वारे मिलनकुं जाय कयवत लुं कासी । इति पदम् ।

Colophon. इति श्रीआनन्दघनजीकृत अध्यात्मवहोतरी समाप्ता ।  
सम्बत् १८७१ । फाल्गुण सुदि

विषयः । जैनानां आत्मविचार कथनम् ।

No. 4. अन्त्येष्टिप्रयोगः. Substance country-made paper, 8×2 inches.  
Folia 107. Lines 7 on a page. Extent 1498 ślokas. Character Nāgara.  
Date, Sm. 1919. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Ap-  
pearance new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ अस्त्राभावे पालाशविधिर्लिख्यते । स्नानं मद्य × × वस्त्रपरिधानम्,  
आचम्य प्रक्षालनायम्य देशकालौ सङ्कीर्णपसव्यं गोचस्य प्रेतस्य प्रेतत्वमुक्तये  
उत्तमलोकप्राप्तये अस्त्राभावे पालाशविधिना शौर्द्धदेशिककर्मांशं करिष्ये ।

End. गवामङ्गेषु तिष्ठन्ति भुवनानि चतुर्दश ।

यस्मात्तस्माच्छिवं मे स्मादिहलोके परम च ॥

Colophon. इति प्रयोगदर्पणे उत्तरकर्मा समाप्तः । सम्बत् १९१९ ॥

विषयः यजुर्वेदीयानां शौर्द्धदेशिकपद्धतिः ।

**No. 5.** अन्त्येष्टिप्रकाशः By दिवाकरः. Substance country-made paper, 10×3 inches. Folia 25. Lines 11 on a page. Extent 600 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः. श्रीहरिः ॥

अथ वक्तृत्वानां अनादिताग्निना निर्दोषेण मृतानामौर्ध्वदेहिकप्रयोगः,  
जीवावस्थायां सर्वप्रायश्चित्तविधिनाश + भूतः शक्तौ सत्यां पूर्वोक्तानि  
भूयश्चादीनि दानानि दत्तोत्क्रान्तिधेनुं दद्यात् ।

**End.**

विज्ञोक्त्य मेतत्सर्वं × येन तुष्यन्ति सुहृदं,  
तेषां निष्ठा नचैवेह नचासुवापि दृश्यते ।

**Colophon.**

इति श्रीभारद्वाजदिवाकरविरचिते अन्त्येष्टिप्रकाशः समाप्तः ।

विषयः आचक्ष्णायनशास्त्रीयानां अन्त्येष्टिविधिः ।

**No. 6.** अपलौकाधानाग्निहोत्रादिनिर्णयः By शङ्करभट्टः. Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 2. Lines 14 on a page. Extent 60 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

आहिताग्नेर्ज्येष्ठसवर्णपत्नी मृता औताग्निभिर्दग्धया आहिताग्निमग्निभिर्दहन्ति  
यज्ञपात्रैस्त्यग्निपत्रपात्रकरणकदाहेनाहिताग्निशरीरसंस्कारविधा आहिता-  
ग्निपदे लिङ्गस्याविवक्षितत्वात् स्त्रिया अप्याहिताग्निपदेनोक्ताः ।

**End.**

तद्देव पत्न्यग्न्यपत्न्यपरमेव भवति । भारद्वाजस्त्वन्तु पत्नीप्राधान्यपक्षपर-  
मिति सर्वं निरवश्यम् ।

**Colophon.**

इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणपारावारपारीषधुरीष-मीमांसाद्वैतसाम्बाध्याधुरंधर  
श्रीभट्टनारायणाम्नाज भट्टशंकरकृते द्वैतनिर्णये अपलौकाधानाग्निहोत्रादि  
निर्णयः ।

विषयः पत्न्यसले अग्राधानं किमुपायेन कर्तव्यं तन्निर्णयः ।

**No. 7. अपथ्यशमनम् .** Substance country-made paper, 6×4 inches. Folia 3. Lines 15 on a page. Extent 43 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Blatta. Appearance old. Verse. Incorrect.

**Beginning.** अथातोऽपथ्यशमनं व्याख्यास्यामः  
 अपथ्यशमनं वक्ष्ये रोगिणां च परं हितम् ।  
 सुखेन पच्यते येन लाघवं चोपजायते ॥  
 गोप्यतां वैद्यसर्वं ... न प्रकाशं कथंचन ।  
 श्राकं फलं हृन्नाजतामस्य साहिषमोदनम् ॥  
 सर्पिर्वसतिष्ठ मद्योष्णशीतं चाराश्चमयासवपायसस्य ।  
 एतेषां परिपाकं च यथा भवति रोगिणाम् ॥

**End.** उज्ज्वेन पच्यते शीतं शीतेनोष्णं विपच्यते ।  
 एतत्ते कथितं सम्यक् अपथ्यशमनं स्मृतं ।  
 हिताय च गदात्तानां भिषजां जीवनाय च ।  
 कौतूहलं नरेन्द्राणां अपथ्यशमनं स्मृतं ॥

**Colophon.** इति त्रीवैद्यवैद्येषिके ओमदुभोजनकौतूहले अपथ्यशमनं समाप्तम् ।  
 विषयः अपाकस्य परिपाकोपायकथनम् ।

**No. 8. अपराजितास्तुतिः (त्रैलोक्यविजयानाम्नी) विष्णुधर्म्मोत्तरीया.** Substance country-made paper 11×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 90 ślokas. Character Bengali. Date Sk. 1753. Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, grāma Khunverā, Late Pandit Rāmatārāṇa Śiromaṇi. Appearance fresh. Prose and verso. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमोऽपराजितायै ।  
 ॐ नीलोत्पलनिभां देवीं निद्रासुद्रितलोचनाम् ।  
 नीलकुक्षितकेशाद्यां निम्ननाभिं बलिचयाम् ॥  
 नानाभरणधनुर्क्षां चक्रवाकेशं वेष्टिताम् ।  
 वराभयकराग्नोज्ञां प्रवृत्तार्तिविनाशिनीम् ॥  
 पादयोः शृङ्खलापूर्णां वज्रच्छेदनदेवताम् ।  
 स्त्रीणां पीताम्बररोपितां × × × मङ्गविलेपनाम् ॥

पीठशङ्खादृतां देवीं परसैन्यप्रभञ्जिनौम् ।

शङ्खचक्रगदाहेतिभिन्नदस्तां त्रिलोचनाम् ।

ध्यायेदपराजितां देवीं सर्वकामफलप्रदाम् ॥ इत्यादि ।

End.

ॐ भूः स्वाहा । ॐ भुवः स्वाहा । ॐ स्वः स्वाहा । ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा ।

यत एवागतं पापं तत्रैव गच्छतु स्वाहा । ॐ बले स्वाहा । ॐ श्वबले स्वाहा ॥

ॐ अजिते स्वाहा । ॐ अपराजिते स्वाहा । ॐ असिद्धसाधनीं स्वाहा ।

Colophon.

इति विष्णुधर्मोत्तरे तृतीयकाण्डे त्रैलोक्यविजयाऽपराजिता समाप्ता ।

ॐ तत्सत् । शकाब्दाः १७५३ । ४ । १९ ।

विषयः । अपराजितायाः स्तुतिकथनं प्रयोगश्च ॥

No. 9. अमरकोष टीका (नामलिङ्गकौमुदी) By रामकृष्ण . Substance Palm-leaves, 13×2 inches. Folia 116. Lines 5 on a page. Extent 2000 ślokaś. Character Bengali. Date Sk. 1644. Place of deposit, Dinājapura, Babu Giriçacandra Cakravartti (Vakil). Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो लिपिलम्बोदराय ॥

प्रणम्य नन्दतनयं वाच्यं सकलनामभिः ।

तन्यते रामकृष्णेन नामलिङ्गाख्यकौमुदी ।

ग्रन्थारम्भसमये विघ्ननाशाय मङ्गलमाचरति । यस्मैति यस्य सिन्धोगुणा  
अनघा दोषासमुन्निताः, स भगवान् सेव्यतां अर्थादस्माभिः । सेवा भक्ति-  
सादृशंसा एव मङ्गलं प्रकृते च अस्माकं तत्र भवति यावत् ॥

End.

“प्रतिशोध्यप्रसिद्धात् प्रसिद्धं नच वाक्यान्तरे ग्रन्थोपयुक्तत्वाभावः स  
इति वाच्यं ग्रन्थः समाप्त इत्येवान्वयापत्तेः । उच्यते प्रकृते समाप्तिव्यक्ते  
स्तदुपयुक्तयावद्वाक्यकलं इति नान्वयः ॥ समाप्तसामान्यलक्षणानु निष्पन्नं  
यावत् घटकलं यथा यागसमाप्तिः । मन्त्राभारतश्रवणं समाप्तं इति ।

Colophon.

इति श्रीतर्कपञ्चानन भट्टाचार्यविरचिता नामलिङ्गाख्यकौमुदी समाप्ता ।

शक्ते वेदतर्कसूचन्द्रमिमे ... .. लिखे ॥ १९४३ शक ॥

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानं ॥

No. 10. अमरकोषपञ्जिका ( पदचन्द्रिका ) By रुद्रहस्ततिः . Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 220. Lines 12 on a page Extent 5000 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Babu Girīṣa Candra Cakravartī Vakil. Appearance old. Prose. Generally correct.

Beginning.

नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अध्यासो यः सर्वं भुवं ( ईदृश इत्यगवरो वक्षसः ),

अहमिति संविद्विषयः पुरुषः स परं पुरातनो जयति ।

अभीष्टदेवतानमस्काराद्युपनीतमदृष्टं हि विद्वापरनामकसाध्यप्रतिबन्धका-  
धर्मतिरोधानद्वारा प्रारिहितं परिसमापयति इति प्रासादिकमतो  
निष्प्रत्यूहप्रारिहितपरिसमाप्तिहेतु-स्तेष्टदेवतासङ्कीर्णनाद्विगृष्टादृष्ट सुत्पिपाद-  
यिषुः ग्रन्थकारः प्रथमं पद्यं निबद्धव्यं यस्मैति । हे धीराः स भगवान्  
सेव्यतामाराध्यतां इत्यादि ॥

End.

नैष्ठिको राक्षसः द्वाकमपि सुसननं क्लीव इत्यस्य विषयः । इदमोजः इदं  
यशः इतोभयं प्राप्नोति इदं रक्षः परत्वात् क्लीवं शेषमिति । इह ग्रन्थ-  
विस्तारभयात् यल्लिङ्गं नामत्वेनोक्तं तच्छिष्टानां पूर्वोक्तार्थार्थानां महाकवी-  
नासु प्रयोगात् श्रेयं, यथा गोधा पुंस्त्वपि स्त्री पोट्टा नपुंसकेऽपि स्त्रीत्यादिक-  
सूक्ष्मीयमिति ॥

Colophon.

इति महिम्नापनीय कविचक्रवर्ति राजपण्डित पण्डितसर्वभौम कवि  
पण्डितचूडामणि महाचार्य्यं रायमुकुटमणि श्रीमद्रुद्रहस्ततिकृतायाममर-  
कोषपञ्जिकायां पदचन्द्रिकायां छिन्नादिसंयच्छवर्गविवरणं समाप्तम् ॥  
समाप्त्यं अमरपञ्जिकेति ॥०

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानम् ॥

No. 11. अमरसेन वैरसेनकथा . Substance country-made paper, 10×2½ inches. Folia 7. Lines 12 on a page. Extent 280 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācārya Bālacandra Sūri. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

अथ अमरसेन वयरसेनयोः कथा जिनपूजा उपरि प्रारभ्यते मया  
यतो जाय इत्युपनदानं भोगानं कारणं शिवफलं च अह × ×  
भाषायां सुधाए निबद्धुरसेनस्य ।



**End.** तत्र देवलोकसौख्यमनुभूय ततः शुक्ला मनुष्यसौख्यानि भुक्त्वा क्रमेण पृथग्भवे सिद्धिं यास्यतः ।

**Colophon.** इति श्री श्रीमदभयनन्दनचरणकथनकं सम्पूर्णम् ।

**विषयः** जैनधर्ममाहात्म्यकथनप्रसङ्गे अनयोः कथा ।

**No. 12.** अयोध्याखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper, 14×5 inches. Folia 30. Lines 9 on a page. Extent 1000 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura Rājavāṭi. Appearance fresh. Verse. Incorrect.

**Beginning.** ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

शिववद्वाचिनः सर्व्वं मुनयो वेदपारगाः ।  
 निकालज्ञा महात्मानो नैमिषारण्यवाचिनः ॥  
 एतच्चान्यथ बहवः सशिष्या बहवो मताः ।  
 कुरुक्षेत्रे महाक्षेत्रे तत्र द्वादशवार्षिके ।  
 प्रवर्त्तमाने रामस्य क्षितौशस्य महात्मानः ॥  
 इत्यादि ॥

**End.** पुवार्थी लभते पुत्रं धनार्थी धनमाप्नुयात् ।  
 मोक्षार्थी मोक्षमाप्नोति ( भक्तियदि लिखते )  
 ... .. सर्व्वभोगांश्च भुक्त्वा ॥

**Colophon.** इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे दशमोऽध्यायः ॥ ॐ ॥

**विषयः ।** १ अध्याये विष्णुहरिप्रभावादि कथनम् ॥ २, ३ अध्याययोः स्वर्गद्वारमहिमादि-  
 कथनम् ॥ ४ अध्याये चन्द्रद्वारमहिमादि कथनम् ॥ ५ — १० अध्यायेषु अयोध्यामाहात्म्यादि  
 कथनम् ॥

**No. 13** अवधूताश्रमः. Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 110 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātā grāma, Post Office Mehar, Zilla Comilla, Pandit Jagadbāndhu Tarkavāgiṇa. Appearance fresh. Verse. Correct.

**Beginning.** अवधूतानां दशधा संज्ञा दृष्टव्यकरविजये ।  
 तीर्थाश्रमवनारण्यगिरिपर्वतसामराः ।  
 सरस्वती भारती च पुरीति दश कीर्तिताः ॥  
 चिदेषीसङ्गमे तीर्थे तत्त्वमस्यादिलक्षणे ।  
 यः स्नायात् तत्त्वभावेन तीर्थनामा स उच्यते ॥  
 आश्रये ग्रन्थे प्रौढ आश्रापाश्रविर्वर्जितः ।  
 यातायातविनिर्मुक्त सतदाश्रमलक्षणम् ॥  
 सुरम्ये निज्जने देशे वने वासं करोति यः ।  
 आश्रापाश्रविनिर्मुक्तो वननामा स उच्यते ॥ इत्यादि ।

**End.** कुलावधूतस्तत्त्वज्ञो जीवन्मुक्तो नराक्षतिः ।  
 साक्षाद्गारायणं मत्वा गृहस्थस्थं प्रपूजयेत् ॥  
 यत्तेर्दर्शनमात्रेण विमुक्तः सर्वपातकात् ।  
 तीर्थव्रततपोदानसर्वयज्ञफलं लभेत् ॥

**Colophon.** इत्यवधूताश्रमः ।

विषयः । अवधूताश्रमलक्षणकथनं अवधूतानां कर्तव्यनिरूपणम् ।

**No. 14.** अवधूतोपनिषत् . Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 1. Lines 11 on a page. Extent 25 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

**Beginning.** अथ तुरीयातीतावधूतानां कोऽयं मार्गस्तेषां का स्थितिरिति पितामहो भगवन्तं पितरमादिनारायणं परिसमेत्योवाच तमाह भगवन्नाारायणो योऽयमवधूतमार्गस्त्वो लोके दुर्लभतरो न तु बाह्यो यथेको भवति ।

**End.** असंभाष्य परस्वरूपध्यानेन निरात्मत्वमवलम्ब्य साक्षात्निष्ठानुकुलेन सर्वं विस्मृत्य तुरीयातीतावधूतवेषाद्वैतनिष्ठापरः प्रसवात्मकत्वेन देवत्यागं करोति यः सोऽवधूतः स ह्यतल्लभ्यो भवतीत्युपनिषत् ।

**Colophon.** इति तुरीयातीतावधूतोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । तुरीयातीतावधूतस्वरूपकथनम् ।

No. 15. **अशौचनिर्णयः** By श्रीनिवासतर्कवागीश भट्टाचार्य . Substance country-made paper, 12×2½ inches. Folia 17. Lines 6 on a page. Extent 350 glokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, District Dacca, Sonārgā Kṛṣṇapura. Pandit Çarat Candra Bhattācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य पुण्डरीकाक्षं शुद्धये द्विजशुद्धयोः ।  
 श्री श्रीनिवासधीरेण क्रियतेऽशौचनिर्णयः ॥  
 अथ जननाशौचं । तत्रादौ ब्राह्मणशुद्धयोरेवाशौचं वक्तव्यं अधुना अन्येषां  
 प्रचाराभावात् । ब्राह्मणसाक्षिरसो यथा ।  
 गर्भाधानादिसंस्कारैर्युक्तं नियतव्रतैः ।  
 नाध्यापयति नाधीते स ज्ञेयो ब्राह्मणतुल्यः ॥  
 मनुः—शुद्धेद्विप्रो दशाक्षेन द्वादशाक्षेन भूमिपः ।  
 वैश्यः पञ्चदशाक्षेन शूद्रो मासेन शुद्धति ।  
 राजककैवर्त्तादीनामपि शुद्धतुल्यमशौचं यतः शुद्धवर्णसङ्करा इति वचनात् ॥  
 इत्यादि ।

**End.**

अथ दंष्ट्रादिदन्ताशौचं । शस्त्रघातस्तस्य यदि तृतीयदिनाभ्यन्तरे  
 मरणं तदा विराज मशौचं यदि अष्टादूर्द्धं विधत्ते तदा सम्पूर्णशौचं  
 सर्वेषां तादृशी व्यवस्था सर्ववर्णविषया तथाच गीतमः ।  
 शस्त्रघाते अष्टादूर्द्धं यदि स्थान्मरणं क्वचित् ।  
 सम्पूर्णं तत्र कर्तव्यं सर्ववर्णेषु नित्यशः ॥  
 ... ..  
 तथाच व्यासः । दंष्ट्रिणा च हतो यस्तु तस्माशौचं ... .. ।  
 आसन्नमात् विराजं स्नात् दशरात्र मतः परं ॥  
 एतेन आप्रसर्पङ्गकन्दरादीनां पक्ष्यं बोद्धव्यम् ।

**Colophon.**

इति श्रीयुततर्कवागीशभट्टाचार्यश्रीश्रीनिवासरचितशौचनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । ब्राह्मणशुद्धयोर्जनमरणाशौचनिर्णयम् ।

No. 16. अशौचनिर्णयः By भट्टोजीदीक्षितः. Substance country made paper, 9×2½ inches. Folia 7. Lines 10 on a page. Extent 200 çlokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

पराशरः ।

आचतुर्थात् भवेत् खावः पातः पक्षमपहयोः ।

अत ऊर्ध्वं प्रकृतिः स्थादिति । तत्र खावे + य मासवये मातु स्त्रिरार्थं, खावष्टं मासममंस्त्वादिनमाशौचं । चतुर्थे चत्वारि, पक्षमे पक्ष, षष्ठे षट् रत्यर्थः ।

End.

प्रक्रान्तप्रायश्चित्तानां आशौचं नास्ति, प्रष्टतचौलोपनयनादिसंस्कारेषु यज्ञदेवताप्रतिष्ठारामाद्युत्तर्गादिष्वप्येवमिति ।

Colophon.

इति पदवाक्यप्रमाणं श्रीलक्ष्मीधरसूत्रेः सन्नुना भट्टोजीदीक्षितेन विर-  
चिताशौचनिर्णयः समाप्तः ।

विषयः । जननमरणाद्यशौच निर्णयः ॥

No. 17. अशौचनिर्णयः By जीवदेवः. Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 18. Lines 10 on a page. Extent 380 çlokas. Character Nāgara. Date Sm. 1793. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीलक्ष्मं दुःखिराजस्य प्रणम्याशौचनिर्णयः ।

क्रियते जीवदेवेन यथामति समासतः ।

जीर्वाद्ग्रीवाभ्यानाशौचपन्थानास्त्रोच्य सर्वशः ।

संपन्नोऽव कृतः सङ्गिर्द्वैतयोऽयं प्रयत्नतः ॥

End.

छत्सुस्मातलवर्ति — पश्चित्तजनालङ्कारचूडामणि

गौदातीरजनि मुँषोचयमणि नास्त्रापदेवोऽप्यशौः ।

तत्पूनीरिच जीवदेवकृतिनः सङ्क्षेपशक्ते कृता

वाशौचस्य विनिर्णयोऽयमभवत् श्रीलक्ष्मसंतुष्टये ॥

**Colophon.** इति श्रीमत्सकलभूमण्डलमण्डमायमानश्रीमद्दिद्वय्यापदेवद्युतजीवदेवलय-  
सूतिकौस्तुभे आशीचदीधितिः समाप्तः ।  
सम्बत् १७८६ । पौष शुक्लनवमी ।

**विषयः ।** जननमरणाद्यशीच निर्णयः ।

**No. 18.** असगोचपुत्रपरिग्रहपरीक्षा By अहोबल शास्त्री. Sub-  
stance country-made paper, 12×3 inches. Folia 5. Lines 9 on a page.  
Extent 90 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit,  
Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अष्टम्वेदे पञ्चमाहके द्वितीयप्रपाठके परिषदं चरणस्य रेकसो नित्यस्य वाचः  
पतयः स्याम । न शेषो अग्रे अन्यजात + स्वचितानस्य मापयो विदुषः ।

**End.** अत्यन्तसंदिग्धगोचरसंकरसंभावकासगोचपुत्रपरिग्रहोपेक्षापक्ष एव श्रेया नि-  
त्याहः । इति वीतमत्सराः सुधियो विदां कुर्वन् ।

**Colophon.** इत्यसगोचपुत्रपरिग्रहपरीक्षा । अहोबलशास्त्रिविरचितेया ।

**विषयः ।** वेदप्रमाणेन दत्तकविचारः ।

**No. 19.** असुरखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper,  
14×5 inches. Folia 19. Lines 10 on a page. Extent 600 ślokas. Charac-  
ter Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Rājavāti. Ap-  
pearance fresh. Verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीश्रीशिवप्रियं देवं देवानामधिदैवतम् ।

भजेऽहं विघ्नराजं तं विघ्नहन्तारमव्ययम् ।

ऋषय ऊचुः ॥

भगवन् सूत सर्वज्ञ पुराणार्थविशारद ।

शूरस्य सिंहवक्त्रस्य तारकस्य महौजसः ।

अन्येषामपि दैत्यानां उत्पत्तिश्च तथा क्रियाम् ।

विलारेण वदाद्य त्वं शूद्रपुत्रा मन्वन्ती च नः ॥ इत्यादि ।

End.

ग्रहैरेष सिध्वंशेषे तारकेषु तदात्मजे ।  
 वाधिताः पापिभिः सर्व्वे दिवाराचमन्त्रितैः ।  
 इति गदितमशेषं यत्सुखायास्तुराणाम्  
 निखिल उदित इन्द्रे देवपूज्येषु सम्यक् ।  
 तदिदमिदमिदानीमानुपूर्वाभरिचम्  
 व्यपगतकलुषाणां बोद्धुं भृशुरेन्द्राः ॥

Colophon.

इति श्रीस्वच्छपुराणे शङ्करसंहितायां अष्टमखण्डे पञ्चदशोऽध्यायः ॥  
 समाप्तं अष्टमकाण्डम् ॥ ॐ तत्सत् ॥

विषयः । तारकास्तुरादीनामुत्पत्त्यादि वर्णनम् ॥

No. 20. आचाररत्नम् . By लक्ष्मणः Substance country-made paper, 20 x 8 inches. Folia 166. Lines 11 on a page. Extent 4,980 slokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

सिन्दूरारण्यगण्डं विप्रौषतिमिरमार्णखम् ।  
 नतितगुणदण्डं सिद्धीशं गणपतिं वन्दे ॥ १ ॥  
 सतिमिरजगदुद्योतयुमण्यैशङ्करः श्रीमत् ।  
 तज्जपति रामनाम रजनीचराणां + + + धाम ॥ २ ॥  
 नारायणं राजभिरर्चिताग्निं नमामि हृदीव यदीयकीर्तिः ।  
 तेजोऽम्भरात्मं मङ्गलां विभेदं स्वस्यापि कीर्त्यम्भरतस्तमा ॥ ३ ॥  
 विद्याप्रद्योतनोद्योततद्योतीकृतवादिनम् ।  
 पितरं रामकृष्णार्णवं वन्दे खेदभरान्वितम् ॥ ४ ॥  
 स्यादमग्निनिवेशात् उभया प्राप्तासुमासमाख्यातः ।  
 युनदीनिर्मलचिन्तां मातरमैकां संतीं संदा वन्दे ॥ ५ ॥  
 येनोद्भूता स्वस्या कुलप्रतिष्ठा मङ्गलवराचेषं मङ्गीव तोयात् ।  
 मङ्गलं निष्ठाभिससार यस्या दिवाकरं नीमि तमेप्रजाप्यम् ॥ ६ ॥  
 अघीत्य लक्ष्मणाख्येन कमलाकरसोदरात् ।  
 आचाररत्नं सुधिया यथासति वितन्यते ॥ ७ ॥  
 तत्र परिभाषा । इत्यादि ॥

End.

प्राञ्चानुदीयामण्य दासिवात्याम्  
 शालां प्रतीच्याम् मङ्गलीं निबन्ध्याम् ।

आचाररत्नं सुधिया व्यधाधि  
 श्रीरामकृष्णात्मजलक्षणेन ॥  
 निगदितमिह साध्वसाधु वा  
 यद्यनुमतिना प्रविचार्य लक्षणेन ।  
 तदखिलमपचाय दोषदृष्टिं  
 चिरमवलोक्य विशोधयन्तु सन्तः ॥

Colophon. इत्याचाररत्नं समाप्तिमगमत् ।

विषयः । परिभाषाप्रकरणम् । सूत्रपूरीषोत्तरप्रकरणम् । शौचप्रकरणम् । आचमन  
 प्रकरणम् । दन्तधावनप्रकरणम् । गर्भादिप्रकरणम् । प्रातःस्नानप्रकरणम् । स्नानीतरक्त्य  
 तिलकप्रकरणम् । सन्ध्याप्रकरणम् । होमप्रकरणम् । होमोत्तरकर्मस्नानप्रकरणम् । प्रक्षयज्ज-  
 तर्पणप्रकरणम् । देवपूजाप्रकरणम् । वैश्वदेवप्रकरणम् । नित्यश्राद्धप्रकरणम् । भोजनप्रकरणम् ।  
 भोजनीतरक्त्यर्चयनप्रकरणम् । दुःखप्रशान्तिः । अशौचे-कार्याकार्यनिर्णयश्चेति ।

स्तुतिसंयहोऽर्थः ॥

No. 21. आत्मप्रबोध वृत्तीसी . Substance country-made paper, 14 × 6 inches. Folia 2. Lines 16 on a page. Extent 80 ślokaḥ. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. अथ जिनमताश्रित आत्मप्रबोधवृत्तीसी लिख्यते । मङ्गलकथन दोहरा ।  
 श्रीपरमात्म परमपद रचे अनन्त समाय, ताकीं हौं वन्दन करौ जाय  
 जोर सिर नाय । अथ श्रुडात्मा वर्णनं यथा ।

End. दोहा कोय कहै सब आपणौ मतकी करै प्रशंस + + + मताविष  
 सुध वचनरस पाठे नही निरस । श्रावक आपण सौकर दोहादिक् पट  
 तीस ज्ञानसार दधिसारलौ ए आत्म वृत्तीस ।

Colophon. इति आत्मप्रबोध वृत्तीसी सम्पूर्णम् ।

विषयः । जैन आत्मोपदेश कथनम् ।

No. 22. आनन्दरी सिन्धुः . Substance country-made paper, 15 × 7 inches. Folia 22. Lines 9 on a page. Extent 352 ślokaḥ. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Verse. Correct.

- Beginning.** ॐ नमः श्य शानन्दरी सिन्धुलिखिते ।  
 वरधमान जिनवर नमु नमनानन्निध होय, संघ कर शानन्दतनीसाम्  
 लाव्यो सङ्ग कोय । दाल पक्षिणी । तिनकाल तिनसने जी भयरी  
 चम्पानाम जम्बुलामी पूजियो जी भाष सुधरमा साम ।
- End.** रतन चरप वाचक गुहमाहरो हेमनन्द सुखकार, हेमकीरत गुह वन्ध  
 वने कहे × × भनौ सुन श्री सार ।
- Colophon.** इति शानन्दरी सिन्धु सम्पूर्णम् ।
- विषयः । भाषा जिनसुतिः ।
- 

**No. 23.** आथर्वणोपनिषद्भाष्यम्. By शानन्दतीर्थः. Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 6. Lines 10 on a page. Extent 130 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Incorrect.

- Beginning.** श्रीवेद्यासाय नमः, हरिः शोम् ।  
 शानन्दमजरं नित्यमजमचयमश्रुतम् ।  
 अनन्तशक्तिसर्वज्ञं नमस्ये पुरुषोत्तमम् ॥
- End.** प्रीयतां भगवान् मङ्गं प्रेष्ठप्रेष्ठतमः सदा ।  
 मम नित्यं नमाम्येनं परमोदारसद्गुणम् ॥
- Colophon.** इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितं आथर्वणोपनिषद्भाष्यं  
 समाप्तम् ।
- विषयः । साधवमते आथर्वणोपनिषद्भाष्या ।
- 

**No. 24.** शानन्दलहरीदीपिका. By रघुनन्दनचक्रवर्ती. Substance country-made paper, 8×3½ inches. Folia 57. Lines 5 on a page. Extent 600 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura, Pandit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance fresh. Prose incorrect.

- Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।  
 उवायाः मुनिषेनिरीक्ष्य परितः ऽसि प्रतापोद्भवा-  
 प्रावीरुपधरस्य कैटभरिपोः सान्निध्यमयागता ।



अघेसरः सकलशास्त्रविशारदानां  
 श्रीचन्द्रमौलिबद्धभूद्विजवंशमौलिः !  
 यस्मैव कण्ठपदवीमलम्बा वाणी  
 स्थायातिमान महिमान सुरीकरोति ॥  
 श्रीचन्द्रमौलितनयः कविचक्रवर्ती  
 वाणीविनोदरसिको रघुनन्दनोऽयम् ।  
 श्रीशङ्करप्रतिकृतेरिह शङ्करस्य  
 काये दुर्लभविषये विदधाति टीकाम् ॥  
 ... ... शिव इत्यादि । तत्र निर्गुणः सगुणश्चेति शिवो ज्ञेयः सनातनः  
 इत्यादि ।

End. यथा मञ्जीरशोभेति विशेषेण विग्रहवतीति व्यथते मन्त्रस्याक्षररूपा च  
 उभयोरपि ध्यानतः साधकाभौष्टलाभो भवतीति सूचितम् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीमच्चन्द्रमौलिवादीन्द्रतर्काचार्यात्मज श्रीरघुनन्दन-  
 चक्रवर्तिरचितानन्दलक्ष्मीदीपिका समाप्ता ॥

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलक्ष्मी व्याख्यानम् ।

No. 25. आपस्तम्बगृह्यकारिका. Substance country-made paper, 12 x 5  
 inches. Folia 30. Lines 12 on a page. Extent 900 ślokas. Character  
 Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya.  
 Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमहागणपतये नमः ।

हरेः पादाम्बुजं नत्वा कपर्द्यादिभिरीरितम् ।  
 आपस्तम्ब-गार्ह्यकर्म-प्रयोगः प्रवितन्यते ॥

End. सत्योरन्तर्ज्ञानभूतमग्निं निदधाति हि ।

न तस्य चालसं कुर्यात् आत्मनः शुभमिच्छता ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । आपस्तम्बीयानां गृह्यकर्मकथनम् ।

**No. 26.** आपस्तम्बगृह्यसारः. By योपनभट्टः Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 31. Lines 10 on a page. Extent 930 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose incorrect.

**Beginning.** श्रीमच्छेमाय नमः ।

ॐ अथ गार्गाणि कर्माण्युद्यापनपूर्वपञ्चाङ्गःपुण्याद्भ्यु कार्याणि यज्ञोपवीती  
दक्षिणाङ्गाचार्यं कुर्यात् ।

**End.**

आपस्तम्बमुनिप्रणीतमखिलं संगृह्य गृह्यं तथा  
वदस्वामि कपर्दि × × × प्रोक्ता मया कारिका ।  
तत्र स्थानामठति × × तां सुखकरः सर्वप्रयोगकृति  
श्रीयोपनभट्टरिविदुषा संगृह्य सारः कृतः ।

**Colophon.**

इति श्रीमच्छास्त्रोपाध्यायश्रीमदाश्रम योपनभट्टरिविदुषा रचितो गृह्यसारः  
समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेणापस्तम्बसूत्रोक्तगृह्यकर्मकथनम् ।

**No. 27.** आपस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्तिः. By तालवृन्तनिवासी Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 43. Lines 10 on a page. Extent 890 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1776. Place of deposit, Benares, Pandit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Prose. Correct.

**Beginning.** उक्थ्यः षोडशतिराचार्योयामथ । उक्थ्यग्रह स्तुतीयसवनेऽथवा गृह्यत  
इत्युक्थ्यः । तस्य कर्म सर्वमग्निष्टोमवत् । सोमेन यज्ञे ज्योतिष्टोमेनोक्थ्येन  
वृहत्साम्ना द्वादशमतदक्षिणेन पशुमान् भूयासमिति । नित्य इति केचित् ।

**End.**

देवता सर्वप्रायश्चित्तं च प्रजापतिर्देवता तत्र स्त्रीकौ ।  
शास्त्रासुखीयोत्तरवेदिवक्त्रो मध्ये रथादे रैमने तु पूर्वम् ।  
उद्वाप्य पश्चाद्वयनं प्रदिष्टम् ।  
इदं मिष्टानलमभ्याने,  
मान्नेरथायोत्तरवेदिका तु रथादियाने पथिष्ठद्विगुणेष्टिः ।  
मानस्य चाग्नीध्रमतस्तु योजिः ।

**Colophon.**

इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्त्यां तालवृन्तनिवासिकृतायां सोमप्रायश्चित्तानि समा-  
प्तानि । समाप्तः पञ्चदशपञ्चः दशमः पटलः । सम्वत् १७७६ । श्रावण  
छत्थगुरौ ।

विषयः । आपस्तम्ब उक्थ्यग्रन्थव्याख्या ।

No. 28. आपस्तम्बाह्निकम् . By गोवर्द्धनभट्टः Substance country-made paper, 12 × 5 inches. Folia 65. Lines 12 on a page. Extent 1,536 ślokaś. Character Nāgara. Date Sm. 1837. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. ( अथ प्रथमपर्वं नास्ति )

उत्तिष्ठन् गुरोः समीपे यज्ञशर्माञ्च भो इति ब्रुवन् इत्युज्ज्वलायाः पद्यानं  
दक्षिणं वाङ्मं श्रोत्रसमं कृत्वा प्रसार्य ब्राह्मणोऽभिवादयेत् । इति  
गुरुराचार्यः ।

End. अग्न्यगारे गवां गोष्ठे ब्राह्मणानां च सन्निधौ ।

आचारे जपकाले च पादुके परिवर्ज्ययेत् ॥

Colophon. इति कविमण्डन-गोवर्द्धनभट्टकृत आपस्तम्बाह्निकं समाप्तम् । सम्मत १८३७ ।  
वैशाख शुक्लः ।

विषयः । आपस्तम्बमतानुयायिनी दैनिकक्रिया ।

No. 29. आपस्तम्बधर्मसूत्रभाष्यम् . Substance country-made paper, 15 × 5 inches. Folia 169. Lines 10 on a page. Extent 3,056 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।

धर्माणां प्रश्नयोरेषा क्रियते इति एज्ज्वला ॥

अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः । अथशब्द आनन्तर्ये  
वर्तते । अतः शब्दे हेतो । उक्तानि श्रौतानि, गार्हपत्यं च कर्माणि  
तानि च ब्रह्ममाणश्राद्धधर्मानपेक्षन्ते ।

End. सर्वजनेष्वेकान्तसमाहितमार्याणां दत्तं स्वधर्मनिरतानां सम्यग्विनीतानां  
दृष्टानां आत्मवतां अष्टोक्तुपानां अदाभिकामां दत्तसादृश्यं ङ.....त्वमुभौ  
ल्लोकावभिजयति । सर्वजनपदेष्टव्यत्वादि अभिजयति इत्यन्तं गतं स्तौभ्यः  
(अथे किञ्चिदस्ति तत्तु कीदृशत्वेनातिशयास्यद्वयान्न लिखितम्) ।

Colophon. इति श्रीहरदत्तमिश्रविरचितं धर्मप्रश्नव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । आपस्तम्बधर्मसूत्रव्याख्या ।

No. 30. आपस्तम्बसूत्रोक्तसंस्कारप्रयोगः . By सिंहभट्ट . Substance country-made paper, 13×4½ inches. Folia 59. Lines 13 on a page. Extent 1,536 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीहरिः शरणम् ।

महादेवमहं वन्दे गुह्यतां महर्निशम् ।  
सहायं महतां शब्दार्थदुहितुः पतिम् ॥  
पञ्चलग्नवाक्योऽहं नला वार्धौ हरिं विधिम् ।  
प्रयोगपद्धतिं वक्ष्ये सूत्रभाष्यानुसारतः ॥

End. क्षत्रियैर्विकाशीकारिका,—  
लौकिकाग्नावितरोदाहास्तम्भानलद्वयम् ।  
वद्रस्त्रामिमतेनाथ तत्संसर्गविधिं वदेत् ॥ ( इतो नास्ति )

विषयः । आपस्तम्बीयानां संस्कारविधिः ।

No. 31. आद्यप्रबोधिनौ . By राधाकृष्ण . Substance country-made paper, 13×3 inches. Folia 7. Lines 5 on a page. Extent 110 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, Grāma Khunverā, Late Paṇḍit Rāmatāraṇa Ćiromaṇi. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामाय ।

गुरुं रघुपतिं नला परात्मचित्तेतवे ।  
राधाकृष्णो द्विजसूक्ते या X नायुः प्रबोधिनौम् ॥  
तिष्ठन्ति तुङ्गे परमे स्वकीये  
विरोचनाया यदि सप्त खेटाः ।  
तदा प्रदयुः क्रमतो यथा ते ॥  
पिण्डायुर्व्याघ्र + + + + + ॥  
वाक्छेद्ये पञ्चदशदिचन्द्रौ  
+ + + + + ॥  
छिताः सुनीते यदि ते प्रदयुः  
सदा हि पूर्व्यादितवत्पराधैः ॥ इत्यादि ।

**End.** नाक्षत्रं सावनंवायुः प्रथक् कृत्वा विचक्षणः ।  
 एवं शून्यं नगैर्हृत्वा लब्धं ततो द्विधार्पयेत् ॥  
 अष्टसूर्यै रथैकस्मिन्नन्वयुक्ता परेषु तु ।  
 तदाद्युरपरं चीनं सौरं वर्षादिकं भवेत् ॥

**Colophon.** इत्यायुः प्रबोधिन्वासन्नर्दशाध्यायस्तुर्थः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

विषयः । पिण्डायुर्दायाध्यायः प्रथमः । अंशायुर्दायाध्यायो द्वितीयः । दशपञ्चाध्याय-  
 स्तृतीयः । अन्नर्दशाध्यायस्तुर्थः ।

**No. 32.** आर्यवसुधारा . Substance country-made paper, 10×3½ inches. Folia 5. Lines 13 on a page. Extent 150 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri Appearance new. Verse. Correct.

**Beginning.** ऐं नमः ।  
 संसारद्वयदेवस्य प्रत्यक्षं विदिनावहे ।  
 वसुधारे सुधाधारे नमस्तुभ्यं कृपामये ॥  
 एवं मया द्रुतमेकस्मिन् भगवान् कौशाम्यां सदान्तर्यामि विहरति स्म ।

**End.** आयुमानानन्दस्य च भिक्षवस्य च बोधिसत्त्वाः सा च सर्ववर्ती पर्वत  
 सदेवमानुषासुरगन्धर्वश्च लोको भगवतोभाषित सभ्यनन्दप्रति ।

**Colophon.** इति आर्यवसुधारास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । बौद्धवसुधारामाहात्म्यम् ।

**No. 33.** आर्यासप्तशतीटीका “यज्ञार्थदीपनम्”. Substance country-made paper, 12×4 inches. Folia 96. Line 8 on a page. Extent 2,016 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीरामः शरणं मम  
 सर्वं साधुजनाः सदायतच्छ्रद्धा सत्सम्प्रदायादलम्  
 यदुज्ञानाय कणादगौतममतान्यालोच्य गत्वार्थदान् ।  
 वेदान् परिशीलयन्नि रक्षसि स्थानन्दकन्दाकरम्  
 वन्दे तं जगदीश्वरं दयितया सानन्दशक्तिश्रितम् ॥

यत्पादाम्बुजमङ्गभूशृतयो देवाः सदैवान्तरे  
 ध्यायन्ति मलपयन्ति दुःखनिवहं लौलामनुधातिम् ।  
 फुल्लेन्दौवरमिन्ननेवमतसौपुष्पावभासं लस-  
 ज्जौरासं कलयामि चेतसि चिरं चैतन्यमावात्मकम् ॥

End.

नेवविभागमावेश कटाक्षमावेश न निरूपितोऽपि न विलोकितोऽपि ।  
 एकान्तः करणेन सा लघ्यत्यन्तमनुराग(इतो नास्ति) ।

विषयः । गोदावरौपरिसरालङ्कृतपुष्पलक्षितिविराजमान-नीलकण्ठपण्डिततनूष्णवाल-  
 पण्डितात्मज-तिमाजिपण्डिताङ्गानन्तपण्डितकृतगोवर्दनसप्तशती व्याख्यानं ।

( असम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः । )

No. 34. आश्वलायनगृह्यकारिका . Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 41. Lines 9 on a page. Extent 875 ślokaś. Character Nāgara. Date, Sm. 1787. Place of deposit Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीमन्महागणपतये नमः ।

आश्वलायनमाचार्यं नत्वा तद्गृह्यकर्मवासम् ।  
 प्रयोगं वक्षिं केषांचिद् दृष्टिकारादिभाषितम् ॥  
 End. विलोक्य सर्वस्त्वेषां नानाश्रयितानि च ।  
 ज्ञानार्थं याज्ञिकानाम् मयोक्ता गृह्यकारिका ॥  
 × × × × ×  
 उक्तान्यवच कर्माणि शाकल्यवचनोद्भवौत् ।

Colophon.

इत्याश्वलायनगृह्यकारिकायां चतुर्थीध्यायः । सम्बत् १७८७ ।

विषयः । संक्षेपेण आश्वलायनगृह्यखानां व्याख्यानम् ।

No. 35. आश्वलायन सूतिः . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 42. Lines 14 on a page. Extent 1260 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

आश्वलायनमाचार्यं नत्वाष्टकम् मुनीश्वराः ।

द्विजधर्मान् वदाम्नाकं सर्वप्राप्तिकरान् मुने ॥

इति तद्वचनं श्रुत्वा स्वधर्मान् सुनिरव्रवीत् ।  
 लोकस्य च हितार्थाय ब्राह्मणमार्गगतस्य च ॥  
 ज्ञानं संधा अपो होमः स्वाध्यायाभ्यसनं तथा ।  
 माध्याह्निकक्रियाः पक्ष-यज्ञस्य तथिपूजनम् ॥

End. वैकुण्ठे विष्णुपूजार्था युगेनैकेन यत्फलम् ।  
 तदर्शपूर्णमासाभ्यां सकृदाप्नोति वै द्विजः ॥

Colophon. इत्याश्वलायनीये धर्मशास्त्रेऽग्निसंयोगनिर्णयः द्वाविंशोऽध्यायः । इत्याश्व-  
 लायनस्युक्तिः समाप्तिमगमत् ।

विषयः । प्रथमे सदाचारनिर्णयः । द्वितीये स्त्रालीपाकादि सर्वहोमप्रकृतिः । तृतीये  
 गर्भाधानं । चतुर्थे पुंसवनं सीमन्तस्य । पञ्चमे जातकर्म नामकरणस्य । षष्ठे अन्नप्राशनं । सप्तमे  
 चौडम् । अष्टमे उपनयनम् । नवमे वेदव्रतम् । दशमे उपाकर्म उत्सर्जनस्य । एकादशे  
 गोदानम् । द्वादशे विवाहः । त्रयोदशे नाण्डिश्राद्धादि । चतुर्दशे पैलमेधिकपरिभाषा ।  
 पञ्चदशे पैलमेधिकविधिः । षोडशे वर्णधर्मः । सप्तदशे श्राद्धविधिः । अष्टादशे श्राद्ध  
 परिभाषा । जनविंशे तीर्थप्रकरणम् । विंशे प्रायश्चित्तम् । एकविंशे जातिनिर्णयः । द्वाविंशे  
 अग्निसंयोगश्चेति ।

No. 36. आश्वलायनसूत्रोक्तश्राद्धसंकल्पः . Substance country-made  
 paper, 8×3 inches. Folia 5. Lines 10 on a page. Extent 80 ślokaś. Character Nāgara. Date Sm. 1892. Place of deposit, Benares, Paṇḍit  
 Vāmanācārya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सूत्रोक्त श्राद्धसंकल्पो लिख्यते । पवित्रपाणिः प्राणानामस्य देशकालौ श्रुत्वा  
 पुनरवोमार्द्रवसंज्ञकानां विधेयां देवानां प्राचीनावीती ।

End. अथ मे सफलं जन्म इति ब्राह्मणान् जमाय यस्य कृत्येति श्रौतव्यापणम् ।  
 यथाचारं वैश्वदेवं कृत्वा इष्टैः सद्य भुञ्जीत । परेऽङ्गि तपणं कुर्यात् ।

Colophon. इति सूत्रोक्तश्राद्धसंकल्पः समाप्तः । समत् १८८९ । भाद्रपद ११ अगु  
 वासरे तद्दिने समाप्तः ।

विषयः । आश्वलायनशास्त्रीयानां श्राद्धप्रयोगविधिः ।

No. 37. आहिताग्नेर्दाहाग्निर्निर्ययः . By रामभट्ट . Substance country-made paper, 12×4 inches. Folia 21. Lines 10 on a page. Extent 425 çlokas. Character Nāgara. Date Sm. 1870. Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाहिताग्नेर्देवत्योर्दाहाग्निं निर्वेतुं तदुपयोगित्वेन तावत्तयोः कर्माधि-  
कारो विविच्यते । तत्र स्वर्गकामो यजेतेत्यादौ स्वर्गकामपदोपात्तयागमन्य-  
पल्लभोक्तृत्वेन भावनाक्षिप्रयामादिनिर्वर्तकत्वेन च द्विधाधिकारः ।

End.

वृषाब्दे वङ्गले चैत्रे योगिन्याम्बपुरे वसन् ।

होसिद्धभट्टरामेण कृतो दाहाग्निनिर्णयः ॥

आहिताग्नेरिति शेषः ।

पुनश्च, चित्रमान्द्वये श्रावणे उपरपञ्चके ।

ब्रह्मपुरस्थितिं कृत्वा यन्त्रोऽयं सुपरिष्कृतः ॥

Colophon.

इति श्रीमदुहोसिंहोपनामक-भट्टविद्यानाथात्मज-भट्टमुद्रलानुज-भट्टरामभट्टकृत  
शाकल्येनाहिताग्नेर्दाहाग्निनिर्णयः समाप्तः । सम्वत् १८७० ।

विषयः । आहिताग्नेर्दाहाग्निनिर्णयः ।

No. 38. उगादिवृत्तिः By शिवराम . Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 19. Lines 5 on a page. Extent 500 çlokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit Balihāra Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणपतये ॥

प्रथम्य वागीशपदारविन्दं सारस्वतव्याकरणस्य सम्मतम्

अथादिवृत्तिः प्रतिवृद्धि + + + वितन्यते श्रीशिवरामशर्मणा ॥

कृत्वप्रवृत्तिभ्यो धातुभ्य अण्प्रत्ययः स्यात् । करोति कार्यं कारः शिप्तिनि  
कारके । इत्यादि ।

End.

शेषः खण्डितः ।

विषयः सारस्वतीश्रीणादिप्रत्ययकथनम् ॥



**No. 39. उत्तरायणभाष्यम्.** By सायनाचार्यः Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 171. Lines, 11 on a page. Extent, 9,524 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭā. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।  
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युः सं नमामि गणाननम् ॥  
यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।  
निर्मेमे तमहं बन्दे विद्यातीर्थमहेच्चरम् ॥  
तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधत् शुक्ल-महीपतिः ।  
आदिशत् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

**End.** अरिष्टनेमिः । न रिष्टा अरिष्टा अययपूर्वपदप्रकृतिसरत्वं । अरिष्टा  
नेमिर्यस्य स तथोक्तः । वृक्षस्यतिः । तद्वृक्षतोः करपत्नोरिति सुट् तत्तोषौ,  
अमे वनस्पत्यादिवृत्ति पूर्वोत्तरपदयोर्युगपत् प्रकृतिसरत्वं । इत्येकविंशे-  
ऽध्याये प्रथमः अष्टः ।

**Colophon.** इति श्रीमत् सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे उत्तरायण्ये एक-  
विंशोऽध्यायः सम्पूर्णः ।

विषयः । सामवेदान्तगत-उत्तरायण्यव्याख्या ।

**No. 40. उपाकरणप्रयोगः.** Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 1,828 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1882. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
अध्यायानामुपाकर्मे श्रावण्यां श्रवणेन तु ।  
तन्माघे हस्तयुक्तायां पञ्चम्यां वा तदिच्छते ॥

**End.** अपः सृष्ट्वा प्राशस्वितादिहोमशेषं समाप्य ततः (...) प्रीत्यर्थं ब्राह्मणान्  
भोजयेत् । कर्मद्वयं मिदं केचित् लौकिकाग्रौ प्रयुञ्जते ।

**Colophon.** इत्युपाकरणप्रयोगः समाप्तः ।  
सूतकान्ते उपाकर्मे गते मास-चतुष्टये ।  
नवशुक्लोपवीतानि धृत्वा जीर्णानि संत्यजेत् ॥ सम्मत् १८९८ ।

विषयः । आश्वलायनशास्त्रीयानां श्रावण्यां उपाकरणविधिः ?

**No. 41. उन्मार्गभञ्जनम् .** By तुम्बरः Substance, country-made paper, 10×4 inches, Folia, 5. Lines, 15 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1891. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीशेषेशाय नमः ।

देवी वाचामपारा वदनसदनगा खेलेते यत्कटाचा-  
दास्यं तेजःकदम्बमतिघनममलं कोटिचन्द्रप्रभासम् ।  
शान्तं चन्द्रावतंसं तदमितमहिमानन्दमोदककन्दम्  
वन्दे हृत्कारविन्दं हरिहरहरषीभूतपादारविन्दम् ॥

**End.**

गौर्वाणवाङ्मम सुखाग्निरगाद्यदेष्ट  
सो (.) जसा मधुरकोमलकान्तवाक्सा ।  
नारायणस्मरणलालसमानसस्य  
श्रीचम्बकस्य महिमा पदपङ्कजस्य ॥

**Colophon.**

इति श्रीतिमाजिरघुनाचमुपपादपद्माराधकस्तुम्बर (.) छतीन्मार्गभञ्जनं  
समाप्तम् । समाप्तश्चेदं श्रीवचस्पृश्यनवम्याम् । सम्वत् १८९१ ।

विषयः । माधवसतानुयायि पिष्टपद्मस्पृश्यनोन्मार्गभञ्जनम् ।

**No. 42. उपदेशतरङ्गिणी .** Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 60. Lines, 17 on a page. Extent, 3,300 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1740. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose and Verse. Incorrect.

**Beginning.**

श्रीनाभेयः (...) दमेयाः परमारमाः ।  
यद्गामध्यानतः सर्वसिद्धयः, सुः स्वयम्बराः ।  
स श्रीपार्श्वप्रभुर्भूयाद्भक्तानां भुरि (.) तौयः ।  
यस्य प्रभावात् (..) शेषोऽष्टदुःश्रमिपुङ्गवः ॥

**End.**

यथा श्रीभोजेन राजपाटिकां कृत्वा पचाद्वलमानेन सङ्कीर्णमार्गे समुखागतः  
कश्चिद्व्योऽप्रसन्नेतिर्भक्त्यमानोऽपि दुष्टो मातुल्य भवतामसि सौख्यं इत्या-  
ल्लापितः, तत्तत्तेनोक्तं, भो जातस्मर तत्प्रसादात् भविष्यति । राजोक्तं ;  
कथं ज्ञासते, (..) तेनोक्तं मधुरवाण्या । तुष्टेन राज्ञा स्वराजवाहनं  
पामाविपत्य च दत्तम् ।

**Colophon.** इति उपदेशतरङ्गिण्यां धर्मोपदेशः । सम्बत् १७४० ।

विषयः । जैनधर्मोपदेशकथनम् ।

**No. 43.** उपदेशसमुच्चयः By सोनफूल उपाध्याय . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent, 352 ślokaś. Character, Bengali. Date Sk. 1694. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Incorrect.

**Beginning.** आद्यं खण्डितम् ॥

**End.** अपि च, वदन्तोऽन्ये मुक्तिः परमसुखसाक्षात्कृतिरिति ।  
तवेतावन्वन्मादृशं सञ्चतमर्दनं (?) निजमते ।  
न तत्र कृपौशं विनयना समेष्ट्या क्षितितले ।  
परन्तु त्वदास्यं सततमिदं याचे सुखवचम् ॥

**Colophon.** इत्युपदेशसमुच्चये भजनोपदेशो नाम अष्टमोपदेशः ॥

श्रीमद्वर्णकारपण्डितवरोदामोदरोद्भूततः ।  
जातः पण्डितः कृष्णदेव शौचतः पुत्रस्वनन्तः कृतौ ॥  
तत्पुत्री भुवि रामशेखरबुधो ब्रह्मवतारः स्वर्ग ।  
तत्पुत्रोऽत्र कृतौ कविर्विजयते श्रीसोनफूलः सुधीः ॥  
श्रीसोनफूलोपाध्यायकृत उपदेशसमुच्चयग्रन्थः समाप्तः ॥ शक १६८४ ॥

विषयः । प्रथमोपदेशः खण्डितः । २ ये उपदेशे अन्यापदेशकथनम् । ३ । ४ उपदेशयोः सज्जनदुर्जनादिनिरूपणं राजवर्णनञ्च । ५ मे उपदेशे सम्यग्उपदेशकथनम् । ६ छ उपदेशे रसोपदेशकथनम् । ७ मे उपदेशे सद्भावोपदेशकथनम् । ८ मे उपदेशे भजनोपदेशकथनम् ॥

**No. 44.** उभयतोमुखीगोदानप्रयोगः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 80 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अथोभयतोमुखीगोदानप्रयोगः । आसन्नप्रसवां गां ज्ञात्वा दाता शुचिः  
प्राङ्मुख उपविश्य देशकालौ स्मृत्वा अमुकगोनामुकशर्मा सर्वपापक्षय-  
पूर्वकं विष्णुप्रीतिकामः उभयतोमुखीगोदानं करिष्ये ।

End. मतः कर्मोत्तरार्पणं कृत्वा द्वादशब्राह्मणान् पायसान्नेन भोजयित्वा स्वयं पाय-  
सान्नं भक्षयेत् ।

Colophon. इत्याद्यर्च्य-परिमिट-हेमाद्रि-मयूख-चन्द्रिकोद्धृतोभयतोमुखीगीदानप्रयोगः ।  
विषयः । चासन्नप्रसवगीदानविधिः ।

No. 45. ऋषभगीता . Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. पितोवाच । यत्कृतं भवतायुष्मन् ऋषभो निष्परिग्रहः ।  
वभूव योगिनामाद्योऽवतारश्चादमो हरेः ॥  
तद्गुणैश्चि विस्तरैश्चैव स्वरूपं तस्य योगिनः ।  
यच्च कर्मफलसङ्गः सञ्चान्तर्भावमाश्रितः ॥  
किं धर्माभूदसौ तस्य कदाभूदिति वाचना ।  
कथं स परमार्थेति निष्क्रान्तो नाभिसम्भवः ॥

End. एतत्पुण्य-पुरुषस्य समस्तपाप-  
विच्छेददं चरितमस्य संमोदितं ते ।  
शृण्वन्नि ये भवभयं परिमुच्य तेषां,  
निःशेषपापविलयं कुरुते सुरारिः ॥

Colophon. इति ऋषभगीता समाप्तमगमत् ।

विषयः । ऋषभचरित्रकथनव्याजेन ब्रह्मविश्वोपदेशः ।

No. 46. ऋषभजिनस्तुतिः . [Substance, country-made paper, 11 x 4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares, Dīṇmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पद्मिनी पद्ममिय देव परमेश्वरसेधं ।  
जघन्धि पद्म पद्मस्य रसस्य ॥  
वन्दिहि वीर विभुत ।  
सुतनीय जिनवर नमस्तुते नमः ॥

**End.** इय रिसइ जिनवर सिद्धिसरवर सुन्दरिवर सुन्दरो ।  
 सिरि विमलभूषर धवलसिन्धुरखन्धवास पुरन्दरो ।  
 सेवय सभासुर सुनिय भासुर मुख भवासुर गजनो ।  
 मचा सुविद्धि वासन देउ सासन विजई तिलउ निरञ्जनो इति ॥

**Colophon.** इति ऋषभजिनस्तवनं सम्पूर्णम् ! सम्वत् १६५६ ।

विषयः । जैनमते ऋषभदेवस्तुतिः ।

**No. 47. ओघनिर्युक्तिः .** Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 18 on a page. Extent, 780 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Diṅmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीपार्श्वजिनं प्रणम्य अरिहन्ते शब्दिता षडदस, पूष्यो तद्देव दस पूष्यो  
 एकार सङ्ग सुतत्वं धावरे सभ्यसाङ्गय ।

**End.** एसा अ (... ) पूङ्गवि श्रुद्धसङ्गना इत्ता एकारसङ्गिं राचङ्गिं सच्चिय चि  
 रङ्गिं सङ्गद्विया ।

**Colophon.** इति ओघनिर्युक्ति सम्पत्ता ।

विषयः । जैनसाधुसमाचारकथनम् ।

**No. 48. कर्पूरादिस्तवटोका By रामकिशोर .** Substance, country-made paper, 14 × 2 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla. Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.** श्रीकालीजयति ।

नतमूर्ध्वविरिञ्चादि हृन्दारकवरप्रजम् ।

कुशतां भवतां भयं भवानौचरणाभुजम् ॥

काख्या रामकिशोरेण वाखानामवबुद्धये ।

महाकालप्रणीतस्य स्तोत्रस्यार्थः प्रकाश्यते ॥

तत्राद्यस्तोत्रपद्यकेन श्रीमदक्षिणकालिकाया द्वाविंशत्यक्षरमन्त्रसुद्धरन् महा-

कालः स्तौति कर्पूरभित्तिदिना । इत्यादि ।

End.

केलीति । एवं केलिकलया क्रीडाकलया विशिष्टः सम् चिरं चिरकालं  
जीवन्मुक्तो भवति । तथा प्रतिजनुः प्रतिजन्म भोक्ता भवति । प्रतिजनु-  
रिति अनुर्जनः वीक्षयाहेत्ययौभावः । अनुर्जनजननान्नीत्यमरः । इति ।

Colophon.

शमाराध्य पितामहादिविवुधाः सृष्ट्यादिकं कुर्वते  
यां ध्यायन्ति सदैव योगिमिवशा ब्रह्मस्वरूपां पराम् ।  
नत्वाऽज्ञानतमिस्रनाशतरणिं श्रीकालिकां तां द्विज-  
ष्ट्रीकां रामकिशोरनामक इमां तस्याः स्तुते निर्यसे ॥  
मया विरचिता श्लेषा कर्पूरादिप्रबोधिनी ।  
तनोतु सुदमज्ञानां धीमतां वा लपावताम् ॥  
अज्ञानाद्वा प्रसादाद्वा स्वलितं यद् वभूव मे ।  
छतिभिः शोधनीयं तत् त्वया ब्रह्मदर्शिभिः ॥  
इति श्लोचनगोचरीछतब्रह्महरिहरादिगोष्वाण्यण्डुर्लभापास्तसकलकरण-  
हृत्तिशोगिगन्धनगोचरभवानौपदारविन्दकानिर्वचनीयमहिमचिभुवनवि-  
दितसर्वविद्यासन्नाति-श्रीरामकिशोरशर्माविरचिता शिवांशभूतभगवन्महा-  
कालविरचित-श्रीमदक्षिकालिकास्तुतिः कर्पूरादिप्रबोधिनी नाम सभाप्रि-  
पदमारुढा ॥

विषयः । कर्पूरादिस्तव्याख्यानम् ।

No. 49. कर्मप्रकृतिटीका . Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Suri. Benares City. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो वीतरागाय ।

प्रथम्य कर्मद्रुमचक्रनेमिं नमस्कराद्यौशमरिहनेमिं ।

कर्मप्रकृत्याः कियतां पदानां सुखावबोधाय करोमि टीकां ॥

End.

इति विवरजनप्रश्नावकाशमाशङ्क्य पञ्चपापहणप्रयोग्याः पुद्गलवर्णेशः प्र-  
पद्यति ।

Colophon. असम्पूर्णम् ।

विषयः । जैनकर्मप्रकृतियाख्या ।

No. 50. कलापयाकरणीत्यतिप्रस्तावः By वनमालिद्विजः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य शिवया सार्धं शिवं शिवप्रदायकम् ।

ज्ञानदं सर्व्वतत्त्वज्ञं सुरासुरनमस्कृतम् ॥

कलापाख्यं महाशास्त्रं विस्तृतं सर्व्ववर्षेणा ।

कृतः कथं कृतं तेन प्रस्तावमतिमुन्दरम् ।

तमेवाहं प्रवक्ष्यामि बालानामवबुद्धये ॥ इत्यादि ।

End. संक्षेपाद्रचितं किञ्चिद् गुह्यपादप्रसादतः ।

आत्मगुणैर्बुधैः सर्व्वज्ञायताश्च विशेषतः ॥

Colophon. इति श्रीवनमालिद्विजविरचिते कलापयाकरणीत्यतिप्रस्तावे पञ्चमः परि-  
च्छेदः समाप्तः ।

अमामहेशं भुवनैकसारं हंसासनस्थं × × × स्वरूपम् ।

सुधांशुसूर्याग्निसमप्रदीप्तिं गुणवयात्मानमहं भजामि ॥

परात्पर जगद्गन्धो लदीयचरणाम्बुजे ।

स्थानं मे दीयतामन्ने कृपया करुणानिधे ॥

विषयः । आसीत् पुरा शास्त्रवाचनो नाम राजा स कदाचित् महादेव्या सह सरसि  
विहर्तुं गतवान् तत्रासी मन्दिरीं प्रति प्रीतिपरायतो जलोत्सेकं कुर्व्वन्निश्चयजलश्लाघितया  
महादेव्या “मोदकं देहि राजप्रति” पुनः पुनर्वाहृतो बद्धशो मन्दिरीप्रीतिमिच्छन् मोदकं  
दत्तवान् तेन च तथातिनिर्भयमतिनिष्ठुरं निर्भक्षितो राजा सा उदकं देहीति प्रकृतमर्थमननु-  
सरन् नितरां लज्जापरवशो जीवितुमुत्सृष्टमुपचक्रमे तच्च तथाविधमवलोक्य राजानं राज्ञी  
समानीय सर्व्ववर्षाभिधेयं कमपि पण्डितवरं प्रेषितवान् राज्ञः परिशान्तनाथ स च सर्व्ववर्षा  
अचिरैषैव कालेन राजानं व्याकरणसंस्कृतं कर्तुं प्रतिज्ञाय महादेवस्माराधनां कृतवान्  
देवस्य च शम्भोरनुज्ञया कार्तिकेयसाराध्य शिखिवाचनस्य शिखिनां कलापात् व्याकरणं संगृह्य  
राजानमव्यकालेनैव व्याकरणाभिज्ञं कृतवानित्यस्य कलाप इति नाम आसीदिति कथनं ।

No. 51. कवितारत्नाकरः . Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post office Gurvetā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmbridaya Bhaṭṭachāryya. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामः । अथ कवितारत्नाकरः ।

माधवो माधवो वाचि माधवो माधवो हृदि ।  
 स्मरन्नि माधवः सर्व्वं सर्व्वकार्य्येषु माधवम् ॥  
 देवे तीर्थे द्विजे मन्त्रे दैवज्ञे भेषजे गुरौ ।  
 यादृशी भावना यस्य सिद्धिर्भवति तादृशी ॥  
 न माता शपते पुत्रं न दोषं लभते मत्तौ ।  
 न हिंसां कुर्वते साधु न देवः सृष्टिनाशकः ॥  
 न वीजहारिका पृथ्वी न विप्रो देवनाशकः ।  
 न धर्मनाशको राजा न देवः सृष्टिनाशकः ॥  
 जयोऽस्तु पाण्डुपुत्राणां येषां पत्ने जनाईनः ।  
 यतः कृष्णस्ततो धर्मो यतो धर्मस्ततो जयः ॥ इत्यादि ।

End.

मुक्ता राजवदासीत यावद् विकृतिं गतः ।  
 ततः शतपदं गत्वा वामपार्श्वे तु संविद्येत् ॥  
 पिता रक्षति कौमारे भर्ता रक्षति यौवने ।  
 पुत्रस्तु स्वविर काले स्त्रियो नास्ति स्वतन्त्रता ॥  
 पठतो नास्ति सूर्यलं जपतो नास्ति पातकम् ।  
 सर्व्वदा ज्ञप्रविद्यानां विद्या नातिप्रसीदति ॥  
 आसनं चालयेत् दृष्ट्वा पथि नारी विवर्जिता ।  
 आगरणे भयं नास्ति अतिशोभो निवार्य्यते ॥ २१४ ।

इति कवितारत्नाकरः समाप्तः ।

रामचन्द्र तव यादृशी कृपा

बानरेषु न नरेषु तादृशी ।

वार्धके मयि बानराकृतौ

सा कृपा किमधुना न जायते ॥

विषयः । खोकाशलीनां संग्रहः ।



**No. 52.** कातन्त्रपञ्जीव्याख्या . By रामकिशोर शर्मा . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post office Melhar Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavagis. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमः शिवाय ।

भवानीचरणद्वन्द्वनखचन्द्रमरीचयः ।

उद्यन्तो हृदयेऽस्माकं नाशायस्त्रन्तरन्तमः ॥

नत्वा शिवपदं रामकिशोरेण यथासति ।

चिह्नोचनकृता-सन्धौ पञ्जीव्याख्यायते स्फुटम् ॥

तत्रादौ तावत् सकलशिष्टाचारप्राप्तस्य प्रारिक्षितप्रत्यक्षमाग्निप्रतिबन्धक-  
विभ्रष्टसंस्कामनया कृतस्य शिवनमस्काररूपमङ्गलस्य शिष्यशिष्यायै निबन्धनं  
दुर्गसिंघोक्तकातन्त्रप्रष्टिदुर्गपदविवरणरूपचिकीर्षितवस्तुनिर्देशश्च कुर्वन्  
पञ्जिकाकारः श्लोकद्वयं कृतवान् प्रथम्येत्यादि ।

**End.**

तथाच सति तन्निष्ठतादृशभाविप्रतिपत्तिविषयतानुकूलस्तादृशपुरषौयनिबन्ध-  
भाविप्रतिपत्तेर्विशिष्टसाधकत्वाभाववान् यस्तादृशवचनशतकरणकोऽपि पूर्वो-  
क्तभाविस्थापार इत्याद्यन्वयबोधः ।

समाप्तेयं पथी ।

विषयः । चिह्नोचनकृतायाः कातन्त्रीयसन्धिविषयिकाया दृष्टेर्याख्यानम् ।

**No. 53.** काम्ययन्त्रोद्धारः . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1297. Place of deposit, District Dinajpur, Rājārampur Kālāpāda, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācharyya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशामिन्यैः ॥ अथ मातृकायन्त्रम् ॥ केशराद्यमष्टदलं पद्मं  
लिखित्वा कर्षिकायां दधौः इति वीजं लिखेत् इत्यादि ।

**End.**

उदीरितं मन्त्रयन्त्रमेतत् सौभाग्यलक्ष्मीविजयप्रदायि ॥

काश्मीररोचनाष्टाचाद्यगेभमदचन्दनैः ।

विलिखेदेमलेखन्या यन्त्रान्येतानि देशिकः ॥

भूमिष्ठश्च गरस्तश्च दम्भनिष्ठास्तत्तत्तम् ।  
 विभीषणं लङ्घितं मन्त्रो दन्तं जातु न कारयेत् ॥  
 Colophon. इति महाभारतपञ्चाय-सम्पन्न-श्रीपरिभाषाकाचार्येण नानासूत्रादाग-  
 मादाकृतः काम्ययन्त्रोद्धारः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ शकाब्दाः १९८७ ।  
 विषयः । मातृकादिग्रन्थयन्त्रलिखनविधिः ।

No. 54. कार्तिकमाहात्म्यम् (सनत्कुमारसंहितान्तर्गतम्). Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rajvāti. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । श्रवणं श्रोत्रं ।  
 मुनिश्रेष्ठा बालचिन्ताः सर्वलोकहितेभ्यः ।  
 कलौ कलुषचित्तानां लोकानां दीनभाषिणाम् ॥  
 ज्ञानविज्ञानहीनानां मित्रोदरमुपेयिणाम् ।  
 चण्डभक्षुरवुद्धीनां चार्धतत्परमनसाम् ।  
 कथं प्रसन्नो भगवान् भविष्यति जगद्गणः ॥

End. भास्करस्य सुखात् शुभा ततस्तानभिवाच्य च ।  
 ययुः सूर्यस्य निकटे गायन्तो भास्करस्तुतिम् ॥  
 इत्येतत् सर्वमाख्यातं कार्तिकस्य व्रतोत्तमम् ।  
 यत्कृत्वा सर्वपापेभ्यो मुक्तो भवति तत्तत्तथात् ।  
 अतः परं किं वक्ष्यामि तद्गुह्यमेव स्मरम् ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्ये चतुर्नवतितमोऽध्यायः ॥  
 स्कन्दपुराणीय सनत्कुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ \* ॥

विषयः । अथ आदावेव एकप्रतितमोऽध्यायः तमारभ्य चतुर्नवतितमाध्यायं यावत् कार्तिकमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 55. कालमाधव-संहिता-व्याख्या. Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 16. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1903. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रथम (..) द- सांख्यमतमाश्रित्य कालशब्दवाच्यः कश्चिदर्थो नास्तीति  
पूष्यपत्नी (पत्नः) कृतः, वैशेषिकादिमतमाश्रित्य तत्सत्त्वं साधितम् इत्यादि ।

**End.**

प्रसूतेति तदेवं निर्णय्य तमेवायं संग्रहे अनुक्रम्योपसंहरति ईदृशमिति ।

**Colophon.**

इति व्याख्या समाप्ता । सम्बत् १८०६ ।

विषयः । कालमाधवीयव्याख्या ।

**No. 56.** कालमाधवीय-कारिका-व्याख्या . By वैद्यनाथ सूरि . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 740 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गजाननं देवमगजानन्दवर्द्धनम् ।

कालमाधवपद्यानि विवरिष्ये यथामति इत्यादि ॥

**End.**

उपाकर्माणि चोत्तर्गे प्रहबोधो न विद्यते ।

ईदृशं नियमं न्यायशास्त्राभ्यां कर्तुमुद्यमः ॥

**Colophon.**

इति श्रीमद्वैद्यनाथपारावारीणरामचन्द्रभट्टात्मजभट्टवैद्यनाथसूरिकृते काल-  
माधवीयकारिकाव्याख्याने प्रथमं प्रकरणं सम्पूर्णम् ।

विषयः । कालमाधवीय-कारिकाव्याख्या ॥

**No. 57.** काव्यादर्शटीका . By त्रिभुवनचन्द्र . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 57. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1758. Place of deposit, Dinajpur, Babu Giris Candra Cakravartti. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

सर्व्वज्ञं सर्व्वज्ञितं देवं श्रीवर्द्धमानमानम् ।

त्रिभुवनचन्द्रेणैवं विविच्यते दृष्टिगोचरीका ॥

विभोपशमनपुण्यसम्भारभक्तिप्रकर्षं सम्रदायाविच्छेदलक्षणं फलमवलोक्य  
मङ्गलार्थं श्लोकमाह ।

चतुर्मुखसुखाम्भोजवनहंसवधूमसम् ।

मानसे रमतां नित्यं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

चतुर्मुखस्य सुखानि तान्येवाभोजानां वनानि तत्र हंसवधूः पितामह-  
वदनकमलकाननहंसीति रूपकालङ्कारेण ब्रह्मणो विशुद्धत्वात् सरस्वत्या  
तन्मुखप्रसृतत्वादभिजनशुद्धिः प्रदर्शितेति । इत्यादि ॥

End.

प्रकृतमुपपन्नमाह ।

पन्था स एष विवृतः परिणामदृष्ट्या ।

संक्षिप्तविस्तारमनन्तमलङ्कित्याहम् ॥

वाचामति ( ... ... ) ।

× × × × × × ॥

इत्यविषयं विवरीतुमलं विशेषेण अलङ्कित्याहामनन्तपरिमितं विस्तारं  
सुभावाख्यानदिहूपपरिणामदृष्ट्या यः पूर्वोक्तार्थैरपदिष्टः स एव पन्थाः ।

विवरीतुं समारोप-

ख्यावर्तनपठौयसे ।

ॐ नमोवादिर्षिंहाय ।

नमः स्याद्वादवादिने ॥

Colophon.

इत्याचार्य-श्रीवादिर्षिंहामाह्वितेन विभुवनचन्द्रेण विरचितायां दण्ड-  
लङ्कारटीकायां अष्टालङ्कारविभागो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥ ॐ नमः ॥  
शकाब्दा १७५८ ॥

विषयः । दण्डिलतकायादर्शस्य व्याख्यानम् ॥

No. 58. काव्यप्रकाशटीका (रसप्रकाशः) . By श्रीकृष्णशर्मा . Substance,  
country-made paper, 25 × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page.  
Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of  
deposit, Gram Bhadughar, Post Bramhanberia, Zilla Comilla, Paṇḍit  
Amar C. Nyāyaratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः स्नेहदेवतायै ।

सत्यापन्नमनाः शुद्धहृदिन्द्रविलसन्तः ।

सुरारिवां पुरारिवां पायाद्भो हृजिनार्थवान् ॥

रसप्रकाशनामाथं निबन्धः क्रियतेऽधुना ।

काव्यप्रकाशबोधाय श्रीमत् श्रीकृष्णशर्माणा ॥

ननु काव्यस्य धर्मादिचतुर्वर्गसाधनतया तन्निरूपणार्थं सुकुमार × × × ×  
× × × × × पन्थ एव कर्तुं सुचितः न तु × × × मङ्गलमित्या-  
शङ्कामपनेतुं मङ्गलफलं दर्शयन्नेव तत्कारिकामवतारयति धन्यारम्भ  
इत्यादि । इत्यादि ।

End.

अत्रायं भावः प्रतीतिमात्रसारं हि काव्यं न ह्यवाग्निहोमादिवाक्यवत्  
सत्यार्थप्रतिपादनद्वारेण प्रवर्तनार्थं प्रामाण्यमन्विष्यते अतोऽव सत्यासत्यत्व-  
निरूपणमनुपयुक्तमेव तस्यैव ? विषयेषु विधिनिषेधकृत्यनिसिद्धेरित्याक्षां  
विस्तरः ।

Colophon.

इति श्रीश्रीकृष्णशर्माविरचिते रसप्रकाशे पञ्चमोऽध्यायः । एतावन्मात्रं  
श्रीकृष्णशर्माणा विरचितम् । श्रीचरिः ॥

विषयः । काव्यप्रकाशस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. किशोरकौमुदी. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Saptagrām Kṛṣṇapurur Akḍā (Monastery). Appearance, old. Verso. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्णाय नमः ।

जिज्ञासमानो जनको वासुदेवकथाद्भुतम् ।

समष्टच्छत् सुसन्नुष्टो मुनिं कृष्णपरायणम् ॥

सनत्कुमारं भगवन् कथ्यतां मे कृपानिधे ।

गोविन्दस्य यदास्वर्थं वसन्ती गोकुली विभोः ॥ इत्यादि ।

End.

घनश्यामलगोविन्दपादपद्मोद्भूपा विभो ।

कार्ष्णा दुःखसागरं वै तरन्ति तत्र मानिनः ॥

नन्दबालानु गोपालं बालमेकौनयोद्भृशम् ।

चिद्ब्रह्मनानन्दगोविन्दं चिन्तयामः प्रजापतिम् ॥

Colophon.

इति श्रीकिशोरकौमुद्यां ..... ॥ ० ॥

विषयः । गोकुललीलावर्णनम् । प्रेमादिकथनम् । नन्दादीनां परिणामकथनम् । अशक्तानां परिणामकथनम् । ईश्वरस्वरूपनिरूपणम् । नाममाहात्म्यादिकथनम् ॥

**No. 60. कुण्डकल्पद्रुमः.** Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 800 ślokaś. Character, Nāgara. Date, of composition Sk. 1577. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीशिवो जयति ।

शोमित्यक्षरमद्वितीयमन (.) तत्पदं यदनस्थितं ।  
नत्वा (.)ति विभक्तिर्विभक्तमखिलं यस्मिन् पुनर्लीयते ।  
शास्त्रं वीक्ष्य मनुहराम्यस्य सतां श्रीमाधवोऽहं मुदे ।  
निर्मग्न्याङ्गममुद्रमिष्टफलदं श्रीकुण्डकल्पद्रुमम् ॥ इत्यादि ।

**End.**

करे दिङ्मते सायकाच्च नागाः ।  
भूर्भुजौ शून्यमस्योपयः पर्वपूर्वाः ।  
भूजाः स्रजस्रज्जाः स्मृताः चेषिद्वौ ।  
युगाखाणि तुल्यानि तैश्चोत्तमानि ॥

**Colophon.**

रविघनमितवर्षे १०१२ विक्रमान्द प्रयाते ।  
नगनगतिचित्तुल्ये १५०० शककाले प्रष्टमे ।  
अरदि मनुजमाने मन्त्रये तैयगुल्ले ।  
कवितिविद्युतचन्द्रे कुण्डकल्पद्रुमोभूत् ॥

विषयः । यज्ञकुण्डविधानम् ॥

**No. 61. कुण्डमण्डपविधानम् (आद्यवैखण्ड्योक्तम्).** Substance, country made paper, 8×3 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Incorrect.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाद्यवैखण्ड्योक्तकुण्डमण्डपविधानम् लिख्यते उक्तानि वैविध्यानि आद्य-  
वैधिकानि वक्ष्यामः (.) मे शंकुमेकादशाहुलं विधाय शङ्कुसंमितया

रज्जा मण्डलं परिलिख्य यत्र लेख्योः शङ्कयङ्गाया निपतति तत्र शङ्कुं  
निहन्ति सा प्राची इत्यादि ।

End. कुण्डाकारेण मेखलार्द्धेन विभाग दीर्घविस्तृता योन्यः सितादिना रचयेत् ।

Colophon. इत्याद्यवर्णसूचोक्तकुण्डमण्डपविधानम् ।

विषयः । अथर्ववेदीयकुण्डमण्डपविधानम् ।

No. 62. कुण्डलीकवचम् . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीध्यानन्दभैरव्याच ।

अथ वक्ष्ये मन्त्रादेव कुण्डलीकवचं शुभम् ।  
परमानन्दं सिद्धसिद्धहृन्दनिपेक्षितम् ॥  
यद्दृष्ट्वा योगिनः सर्वे धर्माधर्मप्रदर्शकाः ।  
ज्ञानिनां मानिनोऽप्येव विचरन्ति यथा तथा ॥  
सिद्धयोऽप्यनिमाद्याश्च करस्त्राः सर्वदेवताः ।  
एतत् कवचपाठेन देवेन्द्रो योगिराड् भवेत् ॥  
अथ यो योगिनः सर्वे जटिलाः कुलभैरवाः ।  
प्रातःकाले चिवारश्च मध्याह्ने वारयुग्मकम् ॥  
सायाह्ने वारमेकानु पठेत् कवचमेव च ।  
पाठादेव मन्त्रायोगी कुण्डली दर्शनं लभेत् ॥ इत्यादि ।

End. इत्येतत् कवचं देवि कुण्डलिन्याः प्रसिद्धिदम् ।

ये पठन्ति ध्यानयोगे योगमार्गव्यवस्थिताः ॥  
ते यान्ति मोक्षपदवीमैहिके नात्र संशयः ।  
वामा वामकरे धृत्वा सर्वाभीष्टमवाप्नुयात् ॥  
शुद्धे रौप्ये तथा ताप्ते रोपयित्वा प्रपूजयेत् ।  
सर्वदेशे सर्वकाले पठित्वा सिद्धिमाप्नुयात् ।  
स भूयात् कुण्डली पुनः नात्र कार्या विचारणा ॥

Colophon. ॐ इति रुद्रनामले उत्तरखण्डे कुण्डलीशोभनीकवचं समाप्तं ।

विषयः । कुण्डलीशोभः कवचकथनम् ।

No. 63. कुण्डलीशोत्रम्. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 34 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Māhar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

सद्यः कुण्डलीशोत्रं ।

ॐ जन्मोद्धारिणी रक्षिणी च तस्यो वेदादिवीजादिमा ।  
नित्यं चेतसि भाव्यते भुवि कदा मद्वाक्यसङ्घारिणी ।  
मां सातु प्रियदा सदा सविपदं संख्यातमश्रीधरे ।  
धात्री त्वं स्वयमादिदेववनिता दीनातिदीनं परं ॥  
रक्ताभास्तचन्द्रिका लिपिमयी सर्पाकृतिर्निद्रिता ।  
आग्रदक्षसमाश्रिता भगवती त्वं सांख्यलोकान्तरे । (?)  
मां यो दुग्धमक्षय-दोषजडितं वेदादिवाक्यान्वितं ।  
संपाख्यास्तचन्द्रकोटिकिरणे नित्यं शरीरं कुप ॥ इत्यादि ।

End.

कुण्डलीशक्तिमार्गस्थं शोवाष्टकं मन्त्राष्टकम् ।  
यः पठेत् प्रातस्तथाय स योगी भवति ध्रुवम् ॥  
सर्व्वेतेजःसकृपां सामनन्तकोटिविग्रहां ।  
दरिद्रधनदां लक्ष्मीं नारायणमनोरमां ॥  
सदा भावय शम्भो त्वं योगनाथकपण्डितः ।

Colophon. ॐ इति रुद्रनामले उत्तरखण्डे कुण्डलीशोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । कुण्डलीशोभः स्तवनम् ।

No. 64. कुमारपञ्चाचरित्रम्. By जिनमण्डनोपाध्याय. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 85. Lines, 15 on a page. Extent, 1,980 ślokas. Character, Nāgara. Date of composition Sk. 1492. Place of deposit, Benares, Dīpmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Incorrect.



**Beginning.** औबोऽयं विमलसुभावसुभगः सूर्योपलस्यर्द्धया ।  
 धत्ते संगवशादनेकविकृतौ लुप्तप्राप्तरूपस्थितिः ॥  
 यद्वाप्नोति रवेरिवातिसुगुरोः सत्पादसेवाश्रयं ।  
 तज्जातोर्जिततेजसीव कुर्वते धर्मन्धनं भस्मसात् ॥

**End.** प्रबन्धयोजितः श्रीमत्कुमारचरितेतर्यं ।  
 गद्यपद्यैः (...) कश्चित् × × × ।  
 कैश्चित् प्राग्यजनिर्मितैः ? × × × ॥  
 × × × × × × ॥  
 श्रीसोमसुन्दरशिष्येण यथाश्रुतानुसारेण श्रीजिनमण्डनगणिनाश्क १४८९  
 चतु ( ... ) वत्सरे रचितः श्रीजिनमण्डनोपाध्यायैः श्रीकुमारपालप्रबन्धात्  
 यथादृष्टानुसारेण योजितः ।

**Colophon.** इति श्रीकुमारपालचरितं सम्पूर्णम् ।

विषयः । कुमारपालचरित्रवर्णनम् ।

No. 65. कुमारसम्भवटीका . (ललिता) By भगौरथ . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 75. Lines, 8 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1678. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।  
 ब्रह्मबीजां कलाधारे व्याकारेऽपारपञ्चवां ।  
 वार्ष्णे कल्पलतापाटपदार्यवतश्चित्रां ॥  
 यः पौतसुण्डिकुलभूषणमप्रजन्मा ।  
 भाषादिकाव्यनिवचस्य चकार टीकाः ॥  
 स श्रीभगौरथकविल्ललिताभिधाना-  
 मेताच्च मन्दमतिबोधकरौ करोति ॥  
 अस्युत्तरस्यामित्यादि । उत्तरस्यां दिशि उत्तरदेशभूमौ नगाधिराजः  
 पर्वतानां राजा इत्यादि ॥

**End.** केनापि प्रकारेण न दत्ता वाचो वचनानि यथा श्रयने शय्यायामपि  
 यास्तिष्ठन्ति ताः शयनसङ्ख्यः ताभ्यः शयनसङ्ख्यौ इति विग्रहः प्रथमस्याचो  
 मुखविकारयेति विग्रहः ॥

**Colophon.** इति पौतसुष्णीयभगीरथविरचितायां कुमारटीकायां सप्तमः सर्गः  
अष्टमसर्गस्तु भगवत्या जगन्नातुरम्बिकायाः शृङ्गारवर्णनं इति भगवदु-  
पेक्षितसम्प्राभिर्न्याख्यात इति कुमारटीकानौ सम्पूर्णा ॥ शकाब्दा १६०८ ॥

**विषयः ।** कालिदासकृतकुमारसम्भवकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

**No. 66. कुमारौतन्त्रम्.** Substance, country-made paper, 18×4½ inches.  
Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent 300 ślokaś. Character, Bengali,  
Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance.  
old. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

कैलासशिखराचीनं चन्द्रखण्डविराजितं ।

पप्रच्छ परया भक्त्या गौरौ लम्बा दृषध्वजं ॥ इत्यादि ।

**End.**

अप्लायुतं श्मशाने च शूच्यां मारणं भवेत् ।

कालीकल्पमिदं प्रोक्तं गोपयेत् मातृजारवत् ॥

गोपने सर्वसिद्धिः स्नात् प्रकाशे मरणं भुवं ॥

**Colophon.**

इति त्रिकुमारौतन्त्रे परमरक्षस्ये कलियुगवर्णने पूर्वभागे कालीकल्पे नवमः  
पटलः ।

**विषयः ।** १ पटले विद्योद्देशकथनं । २ पटले अन्तर्यामिधिकथनं ॥ ३ पटले वक्षिर्याम-  
कथनं । ४ पटले नैवेद्यनिक्षयादिकथनं । ५ पटले पुच्छरूपविधिकथनं । ६ पटले कुलाचार-  
विधिकथनं । ७ पटले पूजास्थानादिनिरूपणं । ८ पटले आचारविधिकथनं । ९ पटले  
कालीकल्पः ।

**No. 67. कुबज्जेवमाहात्म्यं.** By रामचन्द्रसरस्वती. Substance, country-  
made paper, 10×5 inches. Date Sm. 1888. Place of deposit, Dinajpur,  
Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and  
Verse. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य जगदीशानं तेन यान्तिस्वनामयं ? ।

× × × × × × ।

× × × × × × ।

अथ श्रीमद्रामचन्द्र-सरस्वत्याननावज्युतोत्कटसुगन्धिवाचास्तमयमहासर  
 ष्वता ? श्रीमत्कुरुक्षेत्रेचीयतीर्थवर्णनग्रन्थप्रभञ्जला अनेकपुराणेतिहास-  
 सुगन्धितमहाकमला संसारसागरोत्तितीर्थधिकारिजनहंसमण्डिततटा अल्प-  
 कुल्या ग्रन्थात्मिकानुक्रमणिका हरिगिरिभिस्सरण ? निष्काशये । तवानुबन्ध-  
 चतुष्टये नाम अधिकारिविषयसम्बन्धप्रयोजनानि । तत्राधिकारी संयते  
 न्द्रियले सति तीर्थाभिगमनकामः अज्ञानं वनपर्वणि इत्यादि ।

End.

पूर्वोक्तकालदेशावुच्चार्य पूर्वोक्तप्रमाणकसांगा ? संख्यातवाचिसहस्रवाच्या-  
 मेधजन्यपुण्याहितपरमेस्वरगतानन्तसन्तोषद्वये पूर्वोक्तविशेषः पूर्वोक्तविशे-  
 षणाय सम्प्रददे । इत्यादि पूर्ववत् ॥

Colophon.

इति श्रीकुरुक्षेत्रनामतीर्थमाहात्म्यं समाप्तं । संवत् १८८८ ॥

विषयः । कुरुक्षेत्रमाहात्म्यवर्णनमुखेन तत्ततीर्थ-कर्तव्यकर्मनिचयनिरूपणं ॥

No. 68. छच्छादिविधिः By अनन्तदेव . Substance, country-made paper, 8x4 inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent, 105 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ छच्छादिलक्षणादिसंक्षेपः ॥ याज्ञवल्क्यः ।

एकभक्तो नक्तो तथैवायाचितेन च ।

उपवासेन चैवायं पादच्छः प्रकीर्तितः ॥

End.

अवादि च अनन्तेन छच्छादेर्लक्षणादिकं ।

देवेशः प्रीयतां तेन यस्य ज्ञानमयं तपः ॥

Colophon.

इत्यनन्तदेवीय-छच्छादि-विधिः ।

विषयः । छच्छप्रायश्चित्तविधानम् ।

No. 69. छच्छामृतमहार्णवस्तोत्रम् By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 12x4½ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमद्भवेद्यासाय नमः ।

चर्चितः संस्मृतो ध्यातः कौर्णितः कथितः श्रुतः ।

यो ददात्यस्तत्त्वं हि स मां रक्षतु केशवः ॥

End. श्रीमदानन्दतीर्थाख्यसहस्रकिरणोच्छिता ।

गोततिः सेव्या गौवाणैः सर्व्वदा प्रुद्धिदा भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थविरचितः छण्णास्तसत्तार्णवः सम्पूर्णः ।

विषयः । माध्वसम्प्रदायस्य-वैष्णवानामाचारनिर्णयः ।

No. 70. कोकिलामाहात्म्यम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।

सचानो हृतमासीनं पञ्चकुरिदमादरात् ॥

ऋषय ऊचुः ।

हृत हृत मचाप्रज्ञ हिन्यस्तत्तृहृतसंशयं ।

यत् शृण्वामो वयं सर्व्वे सविस्तरमशेषतः ॥

कोकिलायास्तु माहात्म्यं मचापातकनाशनमित्यादि ।

End. यदास्मरसि मां साधो खेहेन भृगुनन्दन ।

तदाहमागमिष्यामि सत्यमेतत् यदस्मि ते ॥

इदं पवित्रं विमलं विचित्रं सगोपवर्गप्रदमौखरस्य ।

चरित्रमार्थ्यं भृगुनन्दनाय संश्रावयित्वा हि जगाम हृतः ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे कनकाद्रिखण्डे शिवनारदसंवादे कोकिलामाहात्म्ये एकविंशोऽध्यायः ॥

विषयः । १ मे अध्याये शिवनारदसंवादकथनम् ॥ २ ॥ व्रतारम्भकथनम् ॥ ३-४ ॥ कोकिला-  
व्रतीन्सर्गादिकथनम् ॥ ५ ॥ सतीशम्भकथनम् ॥ ६ ॥ दक्षकोपवर्णनम् ॥ ७ ॥ दक्षस्य यज्ञनिश्चयकथनम् ॥  
८ ॥ यज्ञारम्भकथनम् ॥ ९ ॥ दक्षस्य समुद्देगकथनम् ॥ १० ॥ शिववाक्यकथनम् ॥ ११ ॥ सत्या  
दक्षालयगमनम् ॥ १२ ॥ सत्या देहविस्मर्जनम् ॥ १३ ॥ वीरभद्रोत्पत्तिकथनम् ॥ १४ ॥ युद्धोद्देगकथनम् ॥

१५॥ देवपराजयवर्णनम् ॥ १६॥ गोविन्दास्तप्रदानकथनम् ॥ १७॥ यज्ञविध्वंसकथनम् ॥ १८॥ भवस्य  
प्रज्ञापकथनम् ॥ १९॥ सत्या वरदानकथनम् ॥ २०॥ गौरौवरप्रदानकथनम् ॥ २१॥ ब्रह्मणोवर-  
प्रदानकथनम् ॥ २२॥ शतरूपादक्षयो वरप्रदानकथनम् ॥ २३॥ पुनर्दक्षयज्ञारम्भकथनम् ॥  
२४॥ दक्षप्रबोधकथनम् ॥ २५-२६॥ गिरिवाक्यनिश्चयकथनम् ॥ २७॥ वरागमनवर्णनम् ॥ २८॥ उमा-  
महेश्वरोद्वाहवर्णनम् ॥ २९॥ उमामहेश्वरसङ्गमकथनम् ॥ ३०-३१॥ कुमारजन्मादिकथनम् ॥

**No. 71.** क्षेत्रविचारः Substance, country-made paper, 12×4 inches.  
Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 252 ślokas. Character, Nāgara.  
Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahā-  
rāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** वीरं जयसेहर पय पठियं ।  
पथमि जय सुगुर्वं च संजति ।  
ससरणटाखितविराराणु ।  
सुंष्कामि × × × × × × × ×

**End.** यज्ञसंख विगणेरय ।  
गदोविउ चित्तसदस सुलसी य ।  
नरगणसमय गोपुण ।  
विठ्ठर सयटाणि सदसुसंको ।

**Colophon.**  
विषयः । क्षेत्राणां विचारः ।

**No. 72.** क्षेत्रसमासः. Substance, country-made paper, 12×4 inches.  
Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara.  
Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahā-  
rāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** अस्य प्रथमपङ्क्तिः कौटुह्या ।  
जम्मुदीवा उया ।  
सयम्भूयथाय रायसा नाउ ।  
स्येविषसं रिरणा ।  
दीवोदधानो तिरिय लोर ॥

End.

रंगा जीयष कोरील्लकखा । ?

कयाल्ल तीसर सङ्गसा दोन्निसर ।

गूष वन्नद्धिया समथ खेत्त स्सपरि ।

× × × × × इतोनास्ति ।

Colophon.

विषयः । चनाषां वर्षमम् ।

No. 73. गणपतिखण्डं ( विनायकमाहात्म्यं ) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

स्कन्द उवाच ।

शिवरात्रौ महेशान सर्वज्ञसुखदायक ।

आख्यानानि सुपुण्यानि श्रुतानि त्वन्मुष्णाम्बुजात् ॥

विचित्राणि पवित्राणि सर्वार्थशमनानि च ।

येषां श्रवणमात्रेण पलायनो महापदः ॥

अतस्त्वं कृपया ब्रूहि गणेशचरितं मम ।

अवतारान् सेतिहासान् सर्वकामप्रपूरकान् ॥

शरण्यानस्य लोकानां वक्तुमर्हसि शङ्कर ॥ इत्यादि ।

End.

व्यास उवाच ।

शिवेन गर्दितं विप्रा स्कन्दाय प्रच्छते ऽखिलं ।

विनायकीयो महिमा स भवद्भो निवेदितः ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे विनायकमाहात्म्ये शिवस्कन्दसंवादे गणेशावतारवर्णनं नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः ॥

Colophon.

समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ प्रथमाध्याये स्कन्दशङ्करसंवादे वक्रतुण्डावतारवर्णनम् ॥ २ ॥ द्वितीयाध्यायात्  
८ अष्टमाध्यायं यावत् चिन्तामणुपाख्यानम् । ९ नवमाध्याये पार्वतीवरप्रदानकथनम् ॥  
१० दशमाध्याये गजासुरसुक्तिप्रदानकथनम् ॥ ११ एकादशाध्याये गजाननावतारकथनम् ॥  
१२ द्वादशाध्याये सिन्दूरवधादिकथनम् ॥ १३ । १४ त्रयोदशचतुर्दशाध्याययोः विघ्नराजावतार-

कथनम् ॥ १५ पञ्चदशाध्याये वक्त्रालसेनावर्णनम् ॥ १६ । १७ ॥ १८ षोडशसप्तदशाष्टादशाध्याये  
मथुरेशावतारवर्णनम् ॥ १९ अनर्विशाध्याये भृगुसंवादकथनम् ॥ २० विंशाध्याये प्रमदामाधव-  
वर्णनम् ॥ २१ एकविंशाध्याये विद्रुमकलनकथनम् ॥ २२ द्वाविंशाध्याये धूमकेतवतारादिवर्णनम् ॥

**No. 74. गायत्रीकवचं (नौलतन्त्रीयं) .** Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 1. Lines, 9 on a page. Extent, 37 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhyā Raghunāthvāti, Babu Chakrapāni Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीश्रीदुर्गा शरणम् ।

अथ गायत्रीकवचं । अस्य श्रीगायत्रीकवचस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः  
ऋग्यजुःसामाद्यैर्वेदाङ्गन्दांसि ब्रह्मवशप्रणवस्वरूपा गायत्रीदेवता  
ॐ तद्देवीं भर्गं इति गायत्रीकीलकं ब्रह्मलोकप्राप्त्यर्थं जपे विनियोगः ।  
गायत्रीपूर्वतः पातु सावित्री पातु दक्षिणे ।  
ब्रह्मा रक्षतु मे पश्चात् उत्तरे मे सरस्वती ॥ इत्यादि ।

**End.** गोब्राह्मणवधादौ च पातकादतिपातकात् ।  
मुच्यते सर्वपापेभ्यः परं ब्रह्माधिगच्छति ॥

**Colophon.** इति नौलतन्त्रे गायत्रीकवचं सम्पूर्णं ॥

विषयः । गायत्र्याः कवचकथनम् ।

**No. 75. गायत्रीकवचं (आगमसन्दर्भायं) .** Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 58 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Mehar Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

**Beginning.** अथ गायत्रीकवचं ।

श्रीदेव्युवाच ।

ॐ देवदेवमहादेव संसारार्णवतारक ।

गायत्रीकवचं देव ह्रीं पद्या कथय प्रभो ॥

श्रीमहादेव उवाच ।  
 मूलाधारे स्थिता नित्या कुण्डली तत्त्वरूपिणी ।  
 सूक्ष्मातिसूक्ष्मा परमा विषयानुरूपिणी ॥  
 विशुत्पुद्गप्रतीकाशा कुण्डलाकृतिरूपिणी ।  
 परब्रह्मस्वरूपा सा पञ्चाशद्वर्षरूपिणी ॥  
 शिवस्य नर्तकी नित्या परब्रह्म प्रपूजिता ।  
 ब्रह्मणः सैव गायत्री सच्चिदानन्दरूपिणी ॥  
 तद्ब्रह्मावर्तवातीर्य प्राणात्मा नित्यनूतनः ।  
 नित्यं तिष्ठतु सामन्दा कुण्डली तव विग्रहे ॥  
 अतिगोप्यं मन्त्रं पुणं त्रिकोटीतीर्थसंयुतम् ।  
 सर्व्यभ्रमयं देवि सर्व्वदानमयं सदा ॥  
 सर्व्वज्ञानमयं देवि परं ब्रह्ममयं सदा ।  
 कवचं कथयाम्यस्य पार्श्वं प्राणवल्लभे ॥ इत्यादि ।

End.

इदं कवचमञ्जला गायत्रीं प्रजपेत्तु यः ।  
 जप एव स एव स्यान्निरुज्जा न च सिद्धिदः ॥  
 यः पठेत् कवचं देवि सततं शिवसन्निधौ ।  
 सन्निधौ विष्णुदेवस्य कवचं शक्तिसन्निधौ ॥  
 तेजःपुल्लभयो विप्रसक्तृच्छाज्जायते भुवं ॥ ॐ ॥

Colophon.

इत्यात्मसन्दर्भे ज्ञानदर्पणे गायत्रीब्राह्मणसर्व्वसे देवदेवीसंवादे गायत्रीकवचं समाप्तं । श्रीकाली ।

विषयः । गायत्र्याः कवचकथनम् ।

No. 76. गायत्रीविवरणम् By शङ्कराचार्य . Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 46 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares. Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning. अथ सर्व्वदेवतात्मनः सर्व्वशक्तेः सर्व्वविभासकतेजोमयस्य परमात्मनः सर्व्वोत्पत्तिकलत्रोत्पत्तिनाथं सर्व्वोत्पत्तिकब्रह्मप्रतिपादकगायत्रीमन्त्रस्य उपासना-प्रकारः प्रकाशयते तत्र गायत्रीं प्रणवादिनां सप्तव्याहृत्युपेतां शिरःसमेतां सर्व्ववेदमार्तरमिति वदन्ति । इत्यादि ।



- End.** यो देवः सवितास्त्राकं धियोधर्माधिगोचरः ।  
 प्रेरयन्त्य तद्गर्गस्तद्वरेण्यमुपायमे ॥
- Colophon.** इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीमच्छंकराचार्यकृतशायजीविवरणं  
 समाप्तम् ।
- विषयः ।** शायजीव्याख्या ।
- 

**No. 77.** गुर्वावली-नाम-महाकन्दः By मुनिसुन्दर स्वरि . Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 510 ślokas. Character, Nāgara. Date, v. Sam. 1496. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīnmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** श्रीगौतमाय ।  
 जयत्रियं राज जिनेन्द्रचन्द्रमाः ।  
 स वर्द्धमानप्रभुरद्भुतां सतां ।  
 निजाभिधानानुगुणा मुनोति यः ।  
 सुतक्रम प्र ( ... ) त सौख्यमपदः ॥ इत्यादि ।
- End.** श्राद्धाः पत्रगणाश्च ( ... ) तुला बुद्धाश्च सुत्राविकाः ।  
 सर्व्वामौष्टफलप्रदः स जयति श्रीसंघकल्पद्रुमः ।  
 सम्पूर्णश्चेदं श्रीगुर्वावलीनाममहाकन्दः ।

**Colophon.** इति दृष्टतपागच्छ-श्रीगुर्वावली दृष्टती श्रीमुनिसुन्दरस्वरिकृता । संवत्  
 १४९६ आषाढ सुदि ।

---

**No. 78.** गौतमीसूत्रं ( ज्ञानबोधप्रकाशकं ) . Substance, country-made, paper, 8 × 5 inches. Folia, 86. Lines, 9 on a page. Extent, 1,250 ślokas. Character, Nāgara. Date of Comp. v. Sam. 1715? Place of deposit, Calcutta, Ćyāmapukura Viçvakoṣa office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, old. Verse Incorrect.

- Beginning.** शरिङ्गना भगवन् इन्द्रमहिता सिद्धाश्च सिद्धिस्थिताः ।  
 आचार्यजिनशसनीयनितकराः पूज्योपाध्यायकाः ।  
 श्रीसिद्धान्तमुपाठकमुनिवरा रत्नवयाराधकाः ।  
 पद्मैते परमेशिनः प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलं ॥

विवधकुसुदचन्द्रसम्बदुःखापहरं ।  
 विसुवनपतिषेयं धर्मरत्नाकरं च ।  
 स्वपरहितमपारं स्वर्गमोक्षैकहेतुं ।  
 सकलगुणनिधानं तीर्थनाथं भज त्वं ॥  
 अक्षितगिरिसमं स्नात् कञ्चलं सिन्धुपात्रं ।  
 सुरतरुवरशशा लेखनी पञ्चमुखी ।  
 लिखति यदि गृहीत्वा सारदा सञ्चैकालं ।  
 तदपि तव गुणानामौश पारं न याति ॥  
 जिनस्मरणमात्रेण शोकक्लेशभयादिकं ।  
 शक्तिनीग्रहरोगादिदारिद्र्यं विनश्यति ॥  
 सरस्वती मन्त्राभागे वरदे कामरूपिणी ।  
 विश्वरूपा विशालाक्षी देवी या परमेश्वरी ।  
 सरस्वती मया दृष्टा वीणापुष्पकधारिणी ।  
 संसाराच्चनमाकृष्टा देवी या परमेश्वरी ॥  
 ब्राह्मीचन्दनवाहिका भगवती राजमती द्रौपदी ।  
 कौशल्या च सृगावती च सुरलसा सीता सुभद्रा शिवा ॥  
 कुन्ती शीलती नलस्य दयिता चोला प्रभावत्यपि ।  
 पद्मावत्यपि सुन्दरी प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलं ॥  
 मङ्गलं भगवान् वीरो मङ्गलं गौतमप्रभुः ।  
 मङ्गलं स्थूलभद्राया जैनधर्मास्तु मङ्गलं ॥  
 सर्वारिष्टप्रणाशाय सर्वभीष्टार्थदायिने ।  
 सर्वलब्धिनिधानाय गौतमस्वामिने नमः ॥  
 वाष्पेन्दुवस्तुभूवर्षे श्रावणस्य सितेतर ।  
 पठेत् तु सौम्यवारे (.) निभकाष्टपुरे (?) शुभे ॥  
 सुशिष्यपठनार्थं च ज्ञानबोधप्रकाशके ।  
 सुक्तमुक्ता च शालं (?) भारामल्ललिपिलतं ॥  
 मङ्गलं लेखकस्यापि पाठकस्यापिमङ्गलं ।  
 मङ्गलं सर्वलोकानां भूमिभूपतिमङ्गलं ॥  
 यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।  
 यदि मङ्गलमङ्गलं वा मम दोषो न दीयते ॥  
 औरस्तु ॥

विषयः । जैनधर्मप्रशंसासुखेन सिद्धगुणादिकथनम् ॥ धर्मपुण्यगुणद्वारादिकथनम् ॥ साधुगुणादिकथनम् ॥ तपोगुणकथनम् ॥ भाषगुणकथनम् । आचार्यैवाक्यं ॥ बुद्धिद्वारादिकथनम् । भवितव्यताद्वारादिकथनम् ॥ कर्मरेखाकुम्भरभावनीकन्याकथा ॥ आशीर्वादकथनम् ॥ स्वधर्मगुणद्वारादिकथनम् ॥ विवेकचतुर्द्वारादिकथनम् ॥ प्रसाविककथानिरूपणम् ॥ देशादिलक्षणं ॥ कुसङ्गतिद्वारकथनम् ॥ देवतादिद्वारकथनम् । नीचरागगुणद्वारकथनम् ॥ लेखनगुणादिकथनम् ॥

No. 79. गोचप्रवरभास्करः By भट्टोजि . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 144 ślokas Character, Nāgara. Date, SM. 1774. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सप्तर्षयोऽगस्त्यद्वयमासदपत्यश्च गोचम् प्रमिथन्ते गोचाध्वर्युभ्यामुत्कीर्त्यन्त इति प्रवराः समानप्रवरां समानगोचाश्च नोदहेत् इत्यादि ।

End.

श्रीभट्टोजिविरचितो गोचप्रवरनिर्णयः ।

गुणगट्छे दुष्टैः सोऽयमादरेण विभाव्यतां ॥

गोचप्रवरसन्देहतमःप्राप्तचेतसां ।

मोदं तनोतु विदुषां गोचप्रवरभास्करः ॥

Colophon.

समाप्तोऽयं ग्रन्थः संवत् १७७४ वैशाखशुक्लतृतीयायां ।

विषयः । गोचप्रवरकथनम् ।

No. 80. गोपालोत्तरतापनीविरतिः By विश्वेश्वर, जनाईनभट्ट, प्रबोध-यति, And जीवगोस्वामी . Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia, 24. Lines, 12 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit, Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीराधाकृष्णः ।

अथ गोपालतापनीटीका ॥

स्त्रीकारादृष्टजद्विष्यं इति प्राप्तं श्रुतेः शिवः ।

( ... ... ) ककाराज्जलसम्भवः ॥

इत्यादिभिः श्रीमता-गौतमेन भगवता स्वीयतन्त्रस्य प्रमाणता दर्शिता  
... .. गोपालतापन्याख्या श्रुतिरियं स्वप्रतिपाद्यं श्रीकृष्णमेव  
सर्ववेदान्तसम्प्रदाया सर्वोत्तमत्वेन प्रतिपाद्यन्ती नमस्करोति सच्चिदानन्द-  
रूपायेति । कृष्णाय नम इत्यन्वयः कृष्णाय देवकीनन्दनाय इति वक्ष्यो  
देवकीपुत्र इति च ॥ इत्यादि ।

**End.**

अपसंहरति दत्तेति । तदेवं पुण्यतमामुत्तरतापनीरूपां स्तुतिं सम्भूतानां  
कत्तलं दत्वा अन्तर्हितवान् इत्यर्थः ( ... .. )

गान्धर्वीवरगान्धर्व्यगन्धर्व्यरक्षणे ।

दृन्दावनवनौदन्दनन्दिने नन्दतां मनः ॥

विश्वेश्वरकजनाईनभट्टाभ्यां वैदिकाध्याभ्यां तद्वत् ।

प्रबोधयतिना लिखितं चिन्तायित्वातारतम्येन ॥

इत्युत्तरगोपालतापन्या विष्टतिः सम्पूर्णा ॥

**Colophon.**

श्रीसनातनरूपस्य चरणाब्जमुधेनुना ।

पूरिताढीप्पनौ चयं जीवेन सुखबोधिनी ॥

श्रीश्रीनाथाय नमः ॥

विषयः । गोपालोत्तरतापन्या व्याख्यानम् ।

**No. 81.** गोपीप्रेमान्तं . आगमपुराणीयम् Substance, country-made paper, 8×2½ inches. Folia, 5. Lines, 4 on a page. Extent, 32 ślokas Character, Bengali Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः । अजुन उवाच ।

वैलोक्य के भवद्भक्ताः के त्वां जानन्ति मर्माणि ।

केषु वा त्वं सदायत्तः केषु प्रेम तवातुलं ॥

तन्मे वदस्व भगवद्भगतीर्णां गतिप्रद ।

मयि चानुपयो यादृक् × × × परीक्षणं ॥

श्रीभगवान् उवाच ।

न तूया मे प्रियतमो ब्रह्मा बद्धश्च × × × ।

न च लक्ष्मीर्नचाक्षो(?)वा यथा गोपीजनो मम ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीभगवानुवाच ।

रक्षस्यानां रक्षस्यं यद्दुर्लभानाञ्च दुर्लभं ।

तत्ते वदाम्यहं पार्थ शुक्ला मनसि तत् शृणु ॥

गोपीभावेन ये भक्ता मामेव समुपासते ।

तेषु × × × तुष्टोऽस्मि सत्यं सत्यं न संशयः ॥

Colophon.

इति आगमपुराणे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे गोपीप्रेमानन्दं समाप्तं ।

विषयः । गोपीनां भगवद्भक्तधैर्यलक्षणं ।

**No 82. गोविन्दवृन्दावनम्.** Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date BS. 1051. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhya Raghunáthvati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो राधामोचनाय ।

एकदा शङ्करं द्रष्टुं स्वपुत्रं कृष्णतत्परं ।

तस्याग्रमं ययौ प्रीत्या भगवांश्चतुराननः ॥

ददृशे लोकनाथेशं ध्यायन्तश्च जनार्दनं ।

प्रेमवारिसमाकीर्णं रोमाञ्चिततनुदियं ॥

तमुत्थाप्य प्रियं दोर्भ्यां कृष्णभक्तं पितामहः ।

पुलकावलिच्छटाङ्गः सखजे स्नेहविक्रलः ॥

दृष्ट्वा देवो मन्त्राभक्त्या शङ्करस्तु पितामहं ।

तस्याग्रे भगवद्बुद्ध्या दण्डवत् पतितो भुवि ॥

पादार्थमभ्युपकांक्षि रंयाविधि तमर्चयेत् ।

विश्रान्तं सुखमासीनं पप्रच्छ स्वागतं ततः ॥

सन्नुल्लसद्योवाच मन्त्राभागवतः प्रभुः ।

नन्दपुत्रे भगवति कृष्णे वृन्दावनेश्वरे ।

किन्तो भक्तिः समुत्पन्ना सुदृढा प्रेमलक्षणा ॥

धर्माद्यैकामनोक्षेपु कश्चित्ते निष्पृच्छं मनः ।

कश्चित् कीर्तयसे ब्रह्मन् कृष्णनामानि सर्व्वदा ॥

गुरोः कावयिकस्नेहं शुक्ला च स च भाषितम् ।

विनयावनतो भूत्वा शङ्करो वाक्यमब्रवीत् ॥ इत्यादि ॥

End.

श्रीकारं यस्मिंस्तुतं स्मरन्तं तदनन्तरं ।  
 नादविन्दुकलायुतं राधिकाये ततः परं ।  
 हृदयानां मन्त्रादेव्या मन्त्रमष्टाक्षरं विदुः ॥  
 यस्य स्मरणमात्रेण किं न सिध्यति साधनम् ॥  
 इदं स्तोत्रमिदं मन्त्रं यस्य वाचि प्रवर्तते ।  
 वैलोक्यसुन्दरी राधा चित्ते तस्य निरन्तरं ।  
 वाक्चिन्तिं लभते योगी योगिनामपि दुर्लभम् ॥

Colophon.

इति श्रीगोविन्दहृन्दावने श्रीराधाप्रादुर्भावः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।  
 श्रीगुरवे नमः । लिखितं श्रीमहेश्वरघोषविद्यास । पुस्तकमिदं श्रीश्यामदास-  
 सेनतन्त्रया ॥ सन १०५१ ... .. ॥

विषयः । इति श्रीनागरकृष्णदासविलिखित-श्रीकृष्णोपनिषद् ... .. गोविन्दहृन्दावन-  
 रत्नस्य । इति श्रीगोविन्दहृन्दावने वंशीप्रादुर्भावः । इति श्रीगोविन्दहृन्दावने विभङ्गकारणं ।  
 इति श्रीगोविन्दहृन्दावने राधाप्रादुर्भावः ॥

No. 83. गौरौदिगम्बरप्रहसनम् By शङ्करमिश्र . Substance, country-  
 made paper, 12 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokaś.  
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmpur,  
 Paṇḍit Maheshchandra Tarkachūḍāmaṇi. Appearance, old. Prose and  
 verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

दिदीन्दौन्दौदौधधि कठनद्वन्द्वि सुवर्जं ।  
 रश्मिपद्मपद्म रश्मिपद्मपद्मपद्मं ॥  
 स्फुरत् फू फू फू फू फणिपतिफणा-फूतकृतिशतं ।  
 शिवं भूयोभूयः प्रथमनटनायं दिशतु वः ॥

( ... .. ) नाथन्ते स्ववधारः । अलमतिविक्षरेण । आदिष्टोक्ति  
 सकलवस्तुस्वरवल्लयवल्लमानपवित्रकीर्तिना परमपवित्राभिजनेन विनय-  
 सदाचारविवेकेन परमपवित्रेण मिश्रश्रीभवनाथेन, यथा मत्तनूजस्मानः  
 श्रीशङ्करस्याभिनवकृतिगौरौदिगम्बराभिधानं प्रहसनमभिनीयतामिति ।  
 तद्गुण्णिषीमाह्वय सङ्गीतकमाचरामि ॥

End.

गौरौ हस्ते धृत्वा ।  
 तौशेण तन्वि तपसा फलितं भवत्या

मङ्गागधेयफलमण्डुनाविरासीत् ।

अन्योन्यसंघटनमित्यमभूदतस्त्वं

पुत्रंलभस्व दिव्यित्परिषदरेणं ॥

तेन हि,

श्रीमन्तःसन्तु सन्तः सपदि सुमनसां सौमनस्याय यज्ञौ

यत्कर्मणांस्त्रिसन्ध्यं हविरनुदिवसं जुक्तु प्रीतिभाजः ॥

गावश्चाश्वधराश्च प्रचुरमिह पयः किञ्च भुञ्जन्तु नित्यं ।

राजानश्च प्रजासु प्रकृतिषु च सदा नीतिभाजो भवन्तु ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे द्वितीया सिद्धिः ॥

**Colophon.**

इति मञ्जोपाध्याय-श्रीशङ्करमिश्र-विरचितं गौरीदिगम्बरं नाम प्रहसनं  
सम्पूर्णं ॥

विषयः । चाक्षरसप्रधाननिबन्धः शिवपार्श्वत्योः परिणयवर्णनम् ।

**No. 84.** ग्रहपीठसाधनम् By आपदेव . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent, 30 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीवरदं दत्तमहं भक्तजनैर्भक्तमहं, ।

दैवतहन्ते सदयं (...) तमौड़े सदयं ।

**End.**

श्रीवसिष्ठादिवाक्यानुसारां

लसद्वासनां खेदसत्पौढमात्रां ।

चकाराण्य गोविन्दपोद्देकराधैर्वि

नोदितो देव आपाभिधानः (?) ॥

**Colophon.**

इति जनस्थानवासि आपदेवकृतग्रहपीठसाधनम् ।

विषयः । ग्रहाणां पीठकथनम् ।

**No. 85.** ग्रहयागकौमुदी By रामकृष्ण . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 365 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Baliḥar, Rājdhāni Varadākānta Cakravartti. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गोविन्दाय ।

श्रीकृष्णं प्रहृष्टरूपेण सूचयन्तं शुभाशुभं ।

प्रणम्य रामकृष्णेण तन्मते प्रहृष्टकौमुदी ॥

तथाश्विन्यादिनक्षत्रावस्थानेन शुभाशुभसूचकदेशतालं प्रहृष्टं सूचकल-  
सुहृदतादृशादृष्टानुमापकलं तद्बोधय कार्ये जनयितये सच्चकारिन्नामः ।  
न तु सुखदुःखकारकलं इत्यादि ।

**End.**

ॐ कथानश्विन इत्यादि-राजमन्त्रः । ॐ काष्ठादित्यादि-केतुमन्त्रः ।

**Colophon.**

इति श्रीरामकृष्णमहाचार्यकृता प्रहयागकौमुदी समाप्ता ।

विषयः । प्रहयागप्रयोगादिनिर्घणम् ।

**No. 87. घटकपर्पटीका (खण्डिता) By रमानाथ .** Substance, English yellow paper, 6×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata-gram, Post Mepar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavasis. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

नला गुरोः पादरजसिदाख्यं

कामादिसेव्यं विदिविषयं चेतुम् ।

विप्रो रमानाथ इमां तनोमि

ढीकां प्रमत्तां घटकपर्पटीम् ॥

इदानीं श्रीकालिदासस्य प्रसादात् घटकपर्पः कुम्भकारो वाणीशदञ्जल-  
पानान्तरेण मनसि देवतामस्कारं ग्रन्थान्तरे देवतावर्णनञ्च ज्ञत्वा वर्षासु  
तद्वर्णनमारब्धवानिति किं वदन्तीति श्लोकमाह निश्चितमितीत्यादि ।

**End.**

क्षिप्रमित्यादि । कोऽप्यनिर्वचनीयगुणो जनः तानि कान्तामुखाणि सम्प्रति  
वर्षासमये क्षिप्रं शीघ्रं प्रसादयति प्रसन्नानि करोतीत्यर्थः ।

**Colophon.**

( अतः खण्डितं ) ।

विषयः । घटकपर्पटी व्याख्यानम् ।



**No. 88.** घटकपरेरटीका By देवीदास. Substance, country-made paper, 9×8 inches. Folia, 13. Lines, 6 on a page. Extent, 42 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetágrám, Bhāṭṭágrám, Paṇḍit Rámhridaya Bhāṭṭáchāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः शिवादिपदभ्यः ।

शिरौ देविपदाश्लोके सदेदं मम तिष्ठतु ।

देहि मच्चक्षु तज्ज्ञानं येनैषा पूरिता भवेत् ॥

घटकपरेरनामा कश्चित् कविः शरदादौ गवे सति प्राष्टव्यं दृष्ट्वा  
तद्वर्णनमकरोत् तत् किमित्याह निश्चितमित्यादि । तदेकविंशतिस्लोका  
मया व्याख्यायन्ते प्रत्येकेन यथा नीरं जलं तत् ददातीति नीरदः  
दः प्राप्तेत्यनेन अहं कृदचीत्यादिना आहुक् नीरदस्ते नीरदेर्मेघे रूपेण  
आगत्य यं आकाशं निश्चितं व्याप्तं । इत्यादि ।

**End.** तत्र शरीरस्पर्शनमित्यस्योपलक्षणादत्र वाचा अर्थविशेषज्ञानमपि ग्रपथो  
भवति अथवा अत्रापि शरीरस्पर्शं × × × × न विद्यत एव  
तथाहि भाषानुरक्तवनिता सुरतैः सद्यः अयमर्थं जनः ग्रपे × ×  
चितं शरीरस्पर्शनं विद्यते × × × × इति कर्त्तरि विशेषणं भाषा-  
नुरक्तवनिता सुरतैः सद्यः संयोगात् भूषिता एव भवति इति भूषितेति  
विशेषणमुपादानम् ॥

**Colophon.** इति श्रीदेवीदासेन विरचितायां टीकायां घटकपरेराख्यं काव्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः घटकपरेरस्य व्याख्यानम् ॥

**No. 89.** चण्डीवादार्यमाला By कृष्णकान्त. Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 225 śloka. Character, Bengali. Date, SK. 1742. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetagram Khunverá, Late Paṇḍit Śrīpati Bhāṭṭáchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीदुर्गा ।

चण्डीलं किन्नायत् मार्कण्डेयप्रोक्तले सति देवीमाहात्म्यं । देवीमाहात्म्यं  
यथा रुद्रयासले .पठेदारभ्य सावर्णिः सूर्यतनय आदितः समापयेत्  
तस्मान्ते सावर्णिर्भविता मनुः । एकाकी इत्यादि एकादिकिञ्चास्ये

इति आकिन् । सजातीयव्यवहारी बोध्यते तेनाञ्चे सत्यपि न दोष इति  
माधवाचार्य-विद्याविनोद-उद्दीप्तिभट्टाचार्याः । इत्यादि ।

End.

स्वभाववधिरं दद्यान्मानवः सिद्धसन्निभ इति दर्शनात् केचित्तु ब्राह्मणस्यैव  
निन्दा नलन्येषामनन्तरञ्च सद्यं दत्त्वा ब्राह्मणस्तु ब्राह्मण्यादेव जीयत  
इति दर्शनात् ननु तथात्वे कस्यो वर्णा द्विजातिभिरितिवञ्चवचनस्या-  
नर्थक्यादुक्तस्यार्थं ज्ञेयं ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णकान्तदेवशर्मणा संगृहीता चण्डीवादार्थमाला समाप्ता ।  
शकाब्दाः १७४९ । ११ । ११ ॥

विषयः । चण्डीस्वरूपनिर्णयः । द्वितीये सत्यपि वाजिनि एकाकिप्रभृत्यसम्बद्ध  
शब्दानां समर्थनञ्च ।

No. 90. चन्दनवाला चौपाई . Substance, country-made paper, 11 x 4½  
inches. Folia, 10. Lines, 15 on a page. Extent, 1,754 ślokas. Cha-  
racter, Nāgara. Date, Sam 1754. Place of deposit, Benares, Dikmaṇ-  
ḍalācārya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

ऐं नमः ।

दोहा प्रथम जिनोसर  
पयनसी समरी  
श्रीजिनवीर, श्रीजिनशासन  
जय करष पय उपमायी ।

End.

सीतलतनांगु श्रीसंघ  
साक्षि भाषासरस मुनिन्द,  
सुनता गुणता राग  
धन्या सिरि सुषसंपति आनन्द ।

Colophon.

इति चन्दनवाला चौपाई सम्पूर्णम् सम्बत् १७५४. माघमासे शुक्लपक्षे ।

विषयः । चन्दनवालानाम्नाः कस्या अपि जैनधर्मावलम्बिन्याः श्रेष्ठिकन्यायाः कथा ।

No. 91. चयनप्रयोगः . By Substance, country-made paper, 11 x 4½  
inches. Folia, 150. Lines, 12 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Cha-  
racter, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda  
Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** अग्निं वेध्यमानाः । अग्निरितीहकाकृतं स्थाण्डिलमुच्यते तत्संयोगात्  
क्रतुरप्यग्निरित्युच्यते लक्षणया । तं वेध्यमानस्थण्डिलेनाग्निगुणकेन क्रतुना-  
यच्छमाण इत्यर्थः सोमः सोमाङ्गप्रकृतानुत्तरवेद्या नाभ्यामग्निप्रपद्यनं  
विहितं तस्यैव स्तलोको यदुत्तरवेदिनाभिरिति श्रुतेः साग्नित्वे क्रतौ ।

**End.** एके विंश उक्थ इत्यादि पञ्चकाले अश्वत्थमास्रभते पूर्ववत् पत्नी-  
संयाजात पूर्ववदधीनसंततयः ... .. इतो नास्ति ।

**Colophon.** ... ..

विषयः । अथनयागविधिः ।

( असम्पूर्णं ग्रन्थः ) ।

**No. 92. चातुर्ज्ञानम्.** Substance, country-made paper, 10×4½ inches.  
Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 660 ślokaś. Character, Nāgara.  
Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Ap-  
pearance, old. Prose. Incorrect.

**Beginning.** अग्निमीडे सुताः विश्वाधधाना अजोधा इन्द्रताः सोमपा इमा जुष्टा मत्सरा  
इषा हतष्टा यजत्रा इविषो दधानाः शुधाः पञ्चदश . अग्निमीले तु  
विजातो दधाना इन्द्रे योगे चक्षसेमह . धने ये हवते महे यज्ञे सुजिह्वौ  
धियन्त सक्तादश . य एकसर्षपीनां कक्षीवन्तं य क्षैत्रिज इति  
वर्जयित्वा ।

**End.** यथा काममवगच्छा उत्थितं द्वैपदं काये अश्वीनखण्डं न दुर्बलो इति  
दुर्बलो जोध पतन्त्या विस्मर्गेण विश्वामित्रजमदग्नौ इति दक्ष्यन्तमं  
मकारखण्डं नम छणोरल्लोकं कल्पयतु पिंशतु सुसहमिति ।

**Colophon.** इति अष्टमाष्टकचातुर्ज्ञानं समाप्तं ।

विषयः । अश्वेदस्रस्तृप्तादीनां निरूपणम् ।

**No. 93. चित्तामोदसिन्धुः.** By मल्लोदासकविराज . Substance, country-  
made paper, 16×4 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent, 140  
ślokaś. Character, Bengali. Date of composition SK. 1601. Place of  
deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣaṇa. •Appearance, toler-  
able. Verse. Generally correct.

S A. S. B.

Beginning.

ॐ नमः श्रीहृष्याय ।

अखिलभुवननाथं दुःखमातङ्गसिंहं  
 सुखशशिसितपद्मं नित्यमाह्वय्य लब्धं ।  
 अधमविषयचिन्तावह्निमुन्नापराश-  
 ययित सपदि चिन्तामोदसिन्धौ निमज्ज ।

× × × × × ×

End.

किन्त्वस्माभिसिद्धीयावणकमलपदामोदमुग्धा जना ये ।  
 तेषां पादारविन्दे स्थिरतरमधुपै भाव्यमेवाचिरं ॥  
 शके वर्षे धरिणीखरसशशिमिते वैदिको गौडदेशे ।  
 गङ्गापूरे ऽवतीर्णः सुकृतिगणयुते तर्कवागीशपुत्रः ॥  
 चिन्तामोदाख्यकाव्यं हरिमहिममुधाविन्दुसम्पर्कमिष्टं ।  
 षष्ठीदासो विपश्चित्तरत्नतरमनाश्रितश्चास्माकमर्पितः ॥  
 इति षष्ठीदासकविराजविरचितचिन्तामोदसिन्धुः समाप्तः ॥

Colophon.

शके तारकनाशकाननकुण्डत् कन्दर्पकोले दिने ?  
 तारानायकनायके खरकरे कन्याख्यके शोकति ?  
 ... प्रालिख्यसुदुनाथ नामक ...  
 × × × × लोकैककष्टान्तकं ॥

विषयः । लब्धमावाप्ता कथनम् ॥

No. 94. चिन्तामणिपार्श्वनाथकल्प . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 25 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SN. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः श्री ॐ पार्श्वी नमः ।

किञ्चिद् गुरुणा वदनारविन्दा-  
 त्रिशम्य सम्यक् परमार्थसुखैः ।  
 विलिख्यते स्नान्यजनोपहत्यै  
 श्रीपार्श्वचिन्तामणिमन्त्रकल्पः ॥

End.

नह्म संयताने पण्ड कम्पठ एतु संसारे ।  
 परिमिति एति अठे अठ गृणाधीसुधं वन्दे ॥

शनेनवार १०८, अथवा २१ पुत्रादिक्रियानके चिप्यते मर्त्यं अविक्तयो भवति ।

Colophon. इति चिन्तामणिपार्श्वनाथकल्पः सम्पूर्णः . संवत् १९०४ .

विषयः । चिन्तामणिपार्श्वनाथमन्त्रादि-कथनम् ।

No. 95. चैतन्यचन्द्रामृततरङ्गिनी . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dinajpur. Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣana. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. . श्रीगोविन्ददेवो जयति ॥

श्रीमन्नित्यानन्दचैतन्यचन्द्रो

दीनश्रेणिपीयूषचन्द्रो

विद्वद्वन्दस्वन्मानात्मतलो

सलौदार्यात् सेवकाग्रः पुणीतां ॥

अथ सोयं विद्वत्कविद्वन्द्वचरणः प्रबोधानन्दनामा न्यासीन्द्रः श्रीकृष्ण-  
चैतन्यस्य भगवतो मङ्गुमहिमपुङ्गोन्मतः स जयस्त्रिंशत्शतमेन ग्रन्थेन तं  
निजामीष्टपादारविन्दं स्तोचयति तथैकेन पद्येन स्तुवन् सप्रयोजनं  
तस्य प्रादुर्भावं निरूपयति । स्तुमस्तमिति । तं ब्रजपतिकुमारं स्तुमः  
कौडशं चैतन्याकृतिं ।

End. तथापि बालभावात् स्वबाल्यचापस्यादयं मङ्गलक्ष्यो जनो यथा तथा जल्पतु  
तथापि स गौरवरिर्मे प्रसीदतु प्रीणातु कौतुकप्रियत्वात् ईश्वरस्य इति भावः ॥

× × × × × ×

तथा व्याख्यातवानस्मि दास्यन्तोपमानकः ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दस्वरस्वतीविरचितस्य श्रीचैतन्यचन्द्रामृतस्य टीका  
चैतन्यचन्द्रामृततरङ्गिनी समाप्ता ॥

विषयः । प्रबोधानन्दकृतचैतन्यचन्द्रामृतस्य व्याख्यानम् ॥

No. 96. छन्दोदीपः . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 375 ślokas. Character, Bengali. Date of composition, SK. 1700. Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmpur, Paṇḍit Ćyāmāprasanna Vācaspatī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमः शिवाय ।

गौरीशं वाङ्मयं यथे प्रणम्य विदुषां मुदे

हृन्दसां सारमाहृत्य हृन्दोदीपः प्रतन्यते ।

हृन्दोमञ्जरी ।

पद्यं चतुष्पदी तच्च हृत्तं जातिरिति द्विधा ।

हृत्तमक्षरसंख्यातं जातिर्मात्रा कृता भवेत् ।

समसद्वैसमं हृत्तं विषमश्चेति तत्त्रिधा ॥

**End.**

एकैवातिवृत्तिः प्रोक्ता ख्याता क्रौञ्चपदात्तु या ।

यङ्गिण्यक्षरायेका कविभिः कथितोत्कृतिः

हृन्दःशास्त्रे तु विख्यातं सा भुजङ्गविकृम्भितं ।

उक्त्यादिषड्विंशतिसंज्ञकेषु

हृन्दःसु भेदा विधुनेषचन्द्राः

समाहृताः पितृललागसम्पत्ता

सुदं वितन्वन्तु सदा मनीषिणां ॥

**Colophon.**

रति हृन्दोदीपे प्रकीर्णकः प्रकाशः समाग्रसायं हृन्दोदीपः ।

शक्ते शून्याभिसप्तचित्तिपरिगणिते श्रीनवद्वीपनाथं ।

नातं राजेन्द्रदेवं दलितकलिवलं वाजपेयादियगेः ।

नत्वा तस्य द्वितीयः सुत इममलिखं सारमाहृत्य यत्ना-

हृन्दोदीपं प्रतीपं निखिलबुधमनोधान्तराशेरपूर्वं ।

फासुगुनोन्निर्दिष्टदिने प्रारब्धं शृभवत्सरे विधुवेदमिते खीयहृन्दोदीपः

समाप्तः वाजपेयि-श्रीमन्महाराज-राजेन्द्राब्दाः पञ्चाशत्संख्यकाः ॥

विषयः । हृन्दोदिकूपणम् ॥

No. 97. हृन्दोद्योपनिषद्भाष्यम् . By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 8x3 inches. Folia, 48. Lines, 12 on a page. Extent, 1,152 *glokas*. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmañcāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

**Beginning.**

श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्य्येभ्यो नमः ।

अत्युद्भूतविदोषसत्सुखमहाज्ञानैकतानप्रभा

सर्वप्रभिवशक्तिभोगविह्वलसत्सानन्ददिव्याकृतिं,

दृष्टिस्थाननिरोधनित्यनियतिज्ञानप्रकाशादिति  
ध्वान्तामोक्षविमोक्षदं हरिमहं नित्यं सदोपास्यते ॥

End.

ज्ञानन्दतीर्थ इति तु यस्य नाम द्वितीयकं ।  
पूर्णप्रज्ञेन तेनेदं कृतं भाष्यं हरिः प्रियं ॥  
नित्यानन्दो हरिः पूर्णो नित्यं संप्रोयतां मम ।  
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै च विष्णवे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादविरचिते श्रीमद्भान्दोग्योपनिषद्भाष्ये  
अष्टमोऽध्यायः ।

विषयः । भाष्यमते भान्दोग्योपनिषद्भाष्या ।

No. 98. भान्दोग्योपनिषद्भाष्यम् BY सायनाचार्य . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 114. Lines, 11 on a page. Extent, 5,016 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhatta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।  
यं नत्वा कृतकृत्याः सुखं नमसि गजाननं ।  
यस्य निःश्रितं वेदा यो वेदोभ्योऽखिलं जगत् ।  
निर्ममे तमहं वन्दे विश्वतीर्थमज्ञेहरं ।  
तत् कटाक्षेण तद्रूपं दधत्तुक्कमचोपतिः ।  
आदिशत् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ।  
ये पूर्वोत्तरसीमांसे ते व्याख्यायतिसंग्रहान् ।  
छपासुः सायनाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः  
सामवेदार्थमेषोच प्रकाशयति सादरं ।

End.

तनुं विस्तारे भान्दवे लिटि तनिपत्योऽङ्गुलसौत्युपधालोपः किञ्च हे धृष्णो  
श्रुवधर्षण शीलसीम स त्वं वशीव कवचीव आरज असुरान् जदि . अपि  
या अन्तरश्मनि अस्या अन्तरश्मनि अस्या अन्तरश्मन् इति इन्दोगवक्त्रुचानां  
पाठभेदः . इति पञ्चमस्याध्यायस्य एकादशः खण्डः इति काकुभं समाप्तं ।

Colophon.

वेदार्थस्य प्रकाशेन तम. चार्दं निवारयन् ।  
उमर्थाश्चतुरो देयाद्विश्वातीर्थमज्ञेहरः ॥

इति श्रीमत्सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे ब्रह्मसाख्याने  
पञ्चमोऽध्यायः ।

विषयः । ब्रह्माण्डोपनिषद्भाष्या ।

No. 99. जन्मरहस्यं ( भविष्यपुराणीयम् ). Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 82 ślokaś. Character, Bengali. Date, SK. 1,740. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāraṇ Siromani. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नारद उवाच ।

अस्मिन्नेकार्णवे घोरे नष्टे स्थावरजद्रूपे ।

चन्द्रार्के गंगाने नष्टे ज्योतिषि प्रलयं गते ॥

अचिन्त्यभावमव्यक्तं योगनिद्रासुपागतं ।

नारदः परिपश्यन् भगवन्तं जताह्वनं ॥

केषु स्थानेषु द्रष्टव्यो भववत्सलं मया प्रभो ।

तन्मे कथय तत्त्वेन अनुग्राह्यो ह्यहं यदि ॥

श्रीभगवानुवाच ।

अहं ते कथयिष्यामि प्रादुर्भावं महासुने ।

यं पठित्वा द्विजाः सर्वे यास्यन्ति परमां गतिं ॥ इत्यादि ।

End. यः पठेत् प्रातरुत्थाय समं जन्मानुकीर्तनं ।

मर्त्यलोकं परित्यज्य समं लोकं स गच्छति ।

न च मृत्युभयं तस्य यः पठेन्नमकीर्तनम् ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णनारदसंवादे भविष्यपुराणोक्तं जन्मरहस्यं समाप्तं ।

ॐ तत्सत् । शुभमस्तु शकाब्दाः १७४० ।

विषयः । भगवतोऽवतारनिचयकथनमुखेन श्रीकृष्णवतारस्य वृत्तान्तकीर्तनम् ।

No. 100. जलाशयोत्सर्गविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character, Nāgara. Date P Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.



Beginning.

श्रीमणेशाय नमः ।

अथ जलशयोत्सर्गः ।

स चोदगयने माघादिपक्षसु आवण्णर्जनमासेषु वा शुक्लपक्षे द्वितीया-  
द्वितीया-पञ्चमी-सप्तमी-दशमी-त्रयोदशी-पौर्णमासीषु तिथिषु बुधगुरुशुक्र-  
वारेषु रविशोभयोर्वेत्यादि ।

End.

१०००-१०८-५०-२० वा विप्रान् संभोष्य भूयसीं दक्षिणां दत्वा कर्मस्वरापणं  
कृत्वा सुहृद्युतो भुञ्जीत इति ।

Colophon.

इति श्रीमन्नारायणभट्टसुरिस्त्रुनुरामकृष्णात्मजकमलाकरभट्टकृतो जलशयोत्-  
सर्गप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । जलशयानां उत्सर्गविधिः ।

No. 101. ( जातकपद्धतिটীকা ) भावार्थमञ्जरी By अच्युत . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 44 (without 4-32). Lines, 8 on a page. Extent, 1,100 ślokaś. Character, Bengali. Date, SK. 1571. Place of deposit Zilla Midnapur, Post office Garvetā Grām Khuverā, Late Paṇḍit Rāmtaran Śiromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

नमोऽनन्दावनचन्द्राय ।

कमलवदनारुणनयनं परमं परमार्थविदां रघूणां ।

ससलिलजलदश्यामं रामं सललक्षणं वन्दे ॥

श्रीमद्दामनभट्टशेखरमणेः सत्कर्मचारि निधेः

स्त्रुनुराः सागरचन्द्रमाः समजनि प्रख्यातकीर्तिच्छटः ।

नो दोषाकरतामुपैति न जङ्घो नाङ्गे × × लक्ष्यते

पूर्णस्वाकृक्कलाभिरव कमलास्त्रे च दधत्यद्भुतं ॥

व्याख्याताकाव्यसिन्धोरभिनवकवितापद्मिनीनां विकाशे

भास्वानुचैर्नभस्मानतिजव × × × प्राकृतानां कृतानां ।

न्याये व्यासकृतौ कृतौ कृतधियासुचैर्विधाने विधि-

र्भक्तः श्रीरघुनाथपादशुभले श्रीसागरः × × × ॥

भावाभावविचारे जातकविहिते × × × तत् स्त्रुनुराः ।

ज्ञानी श्रीपतिटौकां कुरुते भट्टाचार्यतः श्रीमान् ॥ (?)

श्रीपतिय्याख्यातावच्युतविहितालङ्कृता नवीनापि ।

भावार्थमञ्जरीयं दयित्वा भावार्थविदो-भविता ॥

श्रीमिचिराचार्याच्युतभट्टेन श्रीपतिकृतजातकपद्धतिविवरणमारभ्यत इत्यादि ।

**End.** इदमेव प्रयोजनं ग्रन्थकारेण पूर्वग्रन्थानुसारेणोक्तं किन्तु सप्तवर्गजफले  
रेतत् ज्ञातयं । खोचे रूपं चरणविचितेनित्यादिप्रकारेण ग्रंथं बुद्धा  
अनयोर्दधिकं तदपफलं प्रदः परिपाचयति । ग्रंथाधिक्यं ग्रंथं  
अग्रभाधिक्ये अग्रभमिति ।

इत्थं गौतमगोत्रेण श्रौतश्रुतशर्माणा ।  
कृतं औपतिपद्धत्या चतुर्थीध्यायवर्णनम् ॥

**Colophon.** इति प्रचेष्टकाध्यायविवरणं चतुर्थैः ।  
शकेष्टमाश्वविण्ण्वेन्दौ १५७१ ध्याता कृष्णपदाम्बुजं ।  
ल्लिखेत् श्रीमहादेवेष्टकाद्याश्रुत शर्माणः ॥ ?

विषयः । औपतिभट्टकृतजातकपद्धतेर्विवरणम् ।

**No. 102.** जिनचैत्यनमस्कारः. Substance, country-made paper, 11 x 4 $\frac{1}{2}$  inches. Folia, 2. Lines 11 on a page. Extent, 44 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Verse. Incorrect.

**Beginning.** स (...) न्या देवलोके रविशशिवने अन्नराणां निकाये ।  
नक्षत्राणां निवासे ग्रहगणपटले तारकाणां विमाने ।  
पातालो वा नगेन्द्रे स्फुटमणिकिरणे ध्वस्तशस्त्रान्धकारे,  
श्रीमतीर्थंकराणां प्रतिदिवसमहं तत्र चैत्यानि बन्दे ।

**End.** तेषां श्रीतीर्थयात्राफलमतुलमलं जायते मानवानां  
कार्ये सिद्धिस्तथोच्चैः प्रभृति च सततं चित्तमानन्दकारे ।

**Colophon.** इति श्रीजिनचैत्यनमस्कारः समाप्तः ।

विषयः । जैनतीर्थंकरचैत्यनमस्कारकथनम् ।

**No. 103.** जीवत्पटलककर्त्तव्यनिर्णयः By बालकृष्णभट्ट. Substance, country-made paper, 8 x 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SN. 1785. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीमणेशाय नमः ।

सत्पद्मचक्रादियुतं प्रसन्नं पीताम्बरं कौस्तुभभूषिताङ्गं  
यशोदयाल्लिखितपूर्णदेहं सत्यव्रतं कृष्णमहं भजामि ।

- End.** श्रीबालकृष्णरचितात् जीवत्पिङ्गकनिर्णयात्  
भागीरथीमौलिमालः शम्भुस्तुष्यति सर्व्वदा ।
- Colophon.** इति श्रीमद्रत्नोच्चिमहोदयबालकृष्णमहोदयविरचितो जीवत्पिङ्गकनिर्णय-  
निर्णयः समाप्तः । संवत् १७८५ ।
- विषयः ।** जीवत्पिङ्गकनिर्णयकथनम् ।

**No. 104.** चानरत्नकोशः. Substance, country-made paper, 11 x 8 inches. Folia, 137. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date SM. 1847. Place of deposit, Calcutta, Viçvakoṣa office, Babu Nagendranath Basu. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

- Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
अभिप्रेताद्येसिद्धये पूजितो यः सुरैरपि ।  
सर्व्वविघ्नच्छिदे तस्मै शशाधिपतये नमः ॥  
चतुर्मुखमुखाभोजवनदुर्गवधू र्मम ।  
मानसे रमतां नित्यं सर्व्वशुक्ता सरस्वती ॥

श्रीविश्वकर्मावाच ।

श्वेताच ब्राह्मणी भूमौरक्ता वै चरिया कृता  
पीतवर्णा भवेद्द्वैष्ठा शूद्रा कृष्णानुवर्णिनी । इत्यादि ।

- End.** विंशत्याक्षनकनिष्ठानि ज्येष्ठां तदाश्वर्जना,  
एकमादौ भवेन्मानं चिविधं मानमेव हि ।  
आसनस्थोद्भवा चीणा क्रमेषापि क्रमोद्भवा ।  
छिलासनकेशान्तप्रमाणमेव सम्भवं ।

- Colophon.** इति श्रीअपराजितशुक्लायां प्रतिमाप्रमाणं द्विशताधे नवमस्तु संवत् १८४७ ।

**विषयः ।** भूमिवर्णादितिरूपणम् ॥ मन्त्रापीठलक्षणदिकथनम् ॥ चतुष्प्रकारपीठलक्षण-  
कथनम् ॥ प्रासादमानकरणदितिरूपणम् ॥ वर्जमानाद्यष्टमण्डपनिरूपणम् ॥ मण्डपलक्षणादि-  
कथनम् ॥ द्वारमानादिकथनम् ॥ प्रतिमाप्रमाणादिकथनम् ॥

No. 105. ज्ञापकसमुच्चयः By पुरुषोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 60. Lines, 4 on a page. Extent 500 çlokas. Character, Bengali. Date? Place of deposit, Bhāṇḍārapur, Dist Vagudā, Babu Kāliçaraṇa Cakravartti. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

यद्यत्र परिभाषायां दृष्टिं दृष्टुमुच्यतां ।

पुरुषोत्तम आरेभे स ज्ञापकसमुच्चयं

तरुप्रमन्विधावेतौ सदिति व ततो यस्मादौघः ? × × × × इति

वा वक्तव्ये प्रकरणापकर्षे तरुप्रमपौ स इति ज्ञापयति प्रकर्षार्थमन्तरे-  
षापि कचित् स्वार्थे तरुवस्तीति ।

End.

अ अ इति शास्त्रान्तरे विवृतप्रत्यासत्तिवचनं ज्ञापयति व्याकरण-  
प्रक्रियायामकारस्य विवृतोपदेशः । आकारप्रवृत्तेनार्थ इति ॥

Colophon.

इति श्रीमहामहोपाध्याय-श्रीपुरुषोत्तमदेव-विरचिते ज्ञापकसमुच्चये ऽष्टमो-  
ऽध्यायः ॥ समाप्तश्चेदं पुस्तकम् ॥

विषयः । संक्षेपतः पाणिनीयप्रत्ययादिकथनम् ।

No. 106. ज्योतिष्कशिक्षा By छद्धानन्दचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 70. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date SK. 1687. Place of deposit, Balihār Rājadhāni, Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगुरवे नमः ।

नमामि परमात्मानम् सर्व्वलोकेश्वरेश्वरं ।

अविचिन्त्यमहाशक्तिं भक्तिकारुण्यवारिधिं ॥

असत्यमपि संसारं यद्भक्तिः सत्यतां नयेत् ।

× × × × × ×

हे जना यदि कृपादि संक्षेपाज्ज्ञातुमिच्छथ ।

सुज्योतिष्कशिक्षा यस्मात् गृह्यतां कर्मपावनौ ॥

समास्तोत्रं वदन्मन्यान् कृता श्रीकृष्णशर्मणा ।

सुगमा कल्पवृक्षीनां भविति ज्ञानहेतवे ।

अथ रागिसंज्ञा ॥

मेघ-वृष-मिशुन-कर्कट-सिंहाः ...

... .. इति च राश्यः कथिताः ।

सप्तविंशतिभैर्व्योतिश्चक्रं स्तिमितवायुगं

तदर्कागो भवेद्रागिर्नवर्चचरणाङ्कितः ॥ इत्यादि ।

End.

ॐ क्षमस्तेति प्रत्येकस्थापनक्रमेण विस्तृत्य अष्टिद्रावधारणम् कुर्यात्

इति नवग्रहपूजापद्धतिः ॥ इति ज्योतिष्कशिक्षायामष्टमः परिच्छेदः ॥

ज्योतिःशास्त्रमहाधनानि यज्जगः सन्ति प्रशस्तानि वै

सन्तो मनुजतिमल्पिकामपि वरिष्ठानो गुणपाक्षिणः ।

अभोधौ परिलम्बरत्ननिवहेचास्थेव स्वस्मिधं

यत् कृत्येपि तदेव रत्नममलं लब्ध्वायुपेक्षिते ॥

श्रीविक्रमादित्यचम्पकयष्टिश्रीकृष्णशर्मा चक्रवर्ती ।

चकार यत्नात् सुगमं कृतौनामज्ञप्रबोधार्थमिमं निबन्धं ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णानन्दचक्रवर्तिविरचिता ज्योतिष्कशिक्षा समाप्ता ॥ श्रीकृष्ण-  
गोविन्दशर्माणः पुस्तकमिदं शकाब्दाः १६८७ ॥

विषयः । रागिसंज्ञाकथनम् ॥ रागिनचचविभागकथनम् ॥ राशुदयलग्नमानादि-  
कथनम् ॥ त्रेकानादिकथनम् । नवांशदिकथनम् ॥ दिक्पतिकथनम् ॥ ग्रहाणां शत्रुमित्रादि-  
कथनम् ॥ ग्रहसङ्घारशुभाशुभफलकथनम् ॥ नक्षत्राधिपादिकथनम् ॥ रिष्टिफलादिकथनम् ॥  
योगादिकथनम् ॥ वारवेलाकालवेलादिकथनम् ॥ रखादिशुद्धिकथनम् । कालायशुद्धि-  
कथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् ॥ गर्भाधानविहितनक्षत्रादिकथनम् ॥ पुंसवनादि-  
विहितनक्षत्रकथनम् ॥ बीजवपनादिविहितदिनादिकथनम् ॥ लग्नकथनम् ॥ अभिजित्-  
क्षणकथनम् । उपायोगादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिरूपणम् ॥ वास्वादिनिरूपणम् ॥ रिष्टि-  
भङ्गादिकथनम् । रखादीनां भोग्यवर्षादिकथनम् ॥ नवग्रहपूजादिकथनम् ॥

No. 107. ज्योतिःसंक्षेपः By कृष्णदासशर्मा. Substance, country-  
made paper, 18×3 inches. Folia, 46. Lines, 6 on a page. Extent,  
1,150 ślokaś. Character, Bengali. Date SK. 1725. Place of deposit,  
Balihār Dist Rājāsāhi, Paṇḍit Kālī Candra Bhaṭṭācārya. Appearance,  
tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

यन्मण्डले ब्रह्मणि देवतानि तेजः स्वरूपेण सदा वसन्ति ।

सर्व्वात्मकं कारणमीश्वरं तं मुक्तिप्रदं सूर्य्यमहं नमामि ॥

गुरुं नलेष्टदेवांश्च त्रैकृष्णदासशर्माणा ।

अभ्यासार्थं बालकानां ज्योतिःसंक्षेप उच्यते ।

तत्र प्रथमतो वक्ष्ये वारादीनां स्वरूपकं ।

× × × × × ×

उदयादौदयं भानोर्भाससावनवासराः ।

इति सूर्य्यसिद्धान्तोक्तेन सूर्य्योदयावधि सूर्य्योदयान्तरं यावत् दिनाधि-  
पस्य रेखादेर्भाग्यो दिशराविस्वरूपः षष्टिदण्डात्मकः कालो वार इति ।

End.

अथ याचाप्रत्यागमनं ।

तिथावरिते सुभदे सुचन्द्रे

पापेषु केन्द्राष्टमवर्जितेषु ।

प्राग्ये स्थिरे वा जनिवे सुल्लगे

गृहं विज्ञेत् थाननिवृत्तभूपः ।

शुक्लप्रासरयुक्तो दिनपुरविषयो योऽस्ति सन्ध्याप्रतिष्ठ-

सन्ध्यालप्रासवाचौ द्विजगुरुविवधप्रौतिदः सुप्रतिष्ठः ।

नानाशास्त्रार्थदानप्रथितष्टयुथशास्त्रकवर्त्तित्युपाधि-

वार्निन्द्रः सत्कुलाद्यो जयति पठुवरः त्रैयुतो रामचन्द्रः ॥

सुतसदौयो द्विजकृष्णदासः ।

प्रथम्य पिबोश्चरणारविन्दं

बालावबोधार्थममुं चकार

ग्रन्थं ततो नोपचसन् विज्ञाः ॥

Colophon.

इति त्रैयुतरामचन्द्रचक्रवर्त्ति-तनय-त्रैकृष्णदासशर्मा-विरचितो ज्योतिः-  
संक्षेपः समाप्तः ॥

रामप्राक्सुन्दरेणागृहद्वयनमनोज्ञाक्तुग्माचल्लैके

शाके लेखीनमेनं ध्वटिति सुवटुना तन्म नलाचल्लैके ।

× × × × × × । १७२५ । २ । ५ । २० ॥

विषयः । वारादिकथनम् ॥ वारफलादिकथनम् । वारवेलादिकथनम् । तिथ्यादि-  
निरूपणम् । नक्षत्राधिपादिकथनम् । राश्यादिनिरूपणम् ॥ लग्नादिनिर्णयः । अष्टवर्गादि-  
कथनम् । नक्षत्रशुद्ध्यादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिरूपणम् । शनिराजचक्रादिकथनम् । ग्रहणादि-  
निरूपणम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् । द्विरागमनादिकथनम् । पुंसवन-सौमन्तोष्यन-  
जातकर्म्मोपनयनादिसंस्कारकर्म्मविहितदिनादिनिरूपणम् ॥ याचिकदिनादिकथनम् ॥

**No. 108.** ज्योतिःसंक्षेपसारः (खण्डितः) By कृष्णचन्द्र . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata Grām, Post Mehār, Zilla Comilla. Pandit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमः शिवाय ।

प्रथम्य नव रज्यादीन् कृष्णचन्द्रेण शर्मणा ।

ज्योतिःसंक्षेपसारोऽयं तन्यते बालकप्रियः ॥

अथदिननिर्णयः ।

रविः सोमो मङ्गलश्च बुधो जीवः शनिः ।

रतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

रिछिं भुजङ्गमाकारां केचिदिच्छन्ति स्वरयः ।

भुजङ्गस्य मुखे सत्युर्न तु पुच्छे कदाचन ॥

श्वाने पक्ष्मनाशसु वक्षःस्थाने चतुर्दश ।

क्रोडे चाद्यौ तथा श्रेयः पुच्छे तिष्ठः प्रकौर्मिताः ॥

श्वाने धननाशः स्यादुवक्षःस्थाने महाभयं ॥

( अतः परं खण्डितं । )

विषयः । संक्षेपतो ज्योतिर्वचनसङ्ग्रहः ।

**No. 109.** ज्योतीरहस्यं By हरिहरन्यायालङ्कार . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 46. Lines, 5 on a page. Extent, 640 ślokaś. Character, Bengali. Date SK. 1592. Place of deposit, Dinajpur, Babū Giriçacandra Cakravartti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमस्तारिणे ।

सृष्टिस्थितिप्रलयहेतुरहेतुरीशो

विश्वस्य यत्नमभिवन्द्य श्वगच्छाय ।

ज्योतिःसमुद्रतरणे तरणिं तनोमि ।

ज्योतीरहस्यममलं सुपमञ्च धीरः ॥

ज्योतिर्विदः पुढकरो विनयं विधाय

ब्रीमानञ्च हरिहरः प्रतिपादयामि

× × × × × × ×

कालाङ्कवाणानिभिस्य युक्तः  
 शाको भवेदब्द इत्थं प्रबन्धे ।  
 कालाङ्कवाणानितोपि शुद्ध-  
 सदान्दगुणैरुपेक्षितोच योज्यः ॥ इत्यादि ।

End. अन्तं खण्डितं ॥

विषयः । अब्दाद्यनुगणनम् ॥ अक्षरगणनादिकथनम् ॥ सर्वग्रहाणां स्फुटानयनम् ॥  
 ग्रहाणां भुक्त्यानयनम् ॥ दिवसपञ्चानयनम् ॥ दिनमानाद्यर्थकथनम् ॥ चन्द्रादीनां  
 दिनादिभुक्तिप्रकटनम् ॥ अन्तःपरं खण्डितं ॥

No. 110. ज्योतिःसारसंग्रहः By श्रीपति . Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 280. Lines, 7 on a page. Extent, 6,800 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmapur. Pandit Ćyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ सूर्याय नमः ।

श्रीरासं श्रीपतिं नत्वा श्रीमत्श्रीपतिशर्म्मा ।

क्रियते सुखबोधाय ज्योतिषां सारसंग्रहः ॥

अथ कालपुरुषस्याङ्गविभागः ॥

शीर्षमुखवाङ्मूढयोदराणि कटिवस्तिगुच्छसंज्ञकानि ।

उदजानुजङ्घे चरणवित्ति राशयोऽजाद्याः ॥

अथ मेपादयो यथासंख्यं कालपुरुषस्य शीर्षादयः स्युः वस्तिर्नाभेरधो भागः ।

मेपाद्या इति यदुक्तं तदुपलक्षणं । किन्तु जातकस्य लग्नादेव शीर्षादयः

कल्प्या इति ॥ इत्यादि ।

End. रविबुधशुक्रजौवैः सप्तमः । रविबुधजीवधौरेरष्टमः । रविबुधशुक्रसौरे-  
 र्नवमः । रविजीवशुक्रदृष्टैर्दशमः । भौमबुधजीवशुक्रैरेकादशः । अन्तः-  
 परं खण्डितं ॥

विषयः । कालपुरुषस्याङ्गविभागकथनम् ॥ राशिनिर्णयः ॥ राशिदेवतादिकथनम् ॥  
 सामान्यविशेषादिराशिंज्ञाकथनम् ॥ लग्नमानादिकथनम् ॥ ग्रहभोगकालादिकथनम् ॥  
 पक्षसंज्ञादिकथनम् ॥ जात्यधिपादिकथनम् ॥ अश्वतथोगादिकथनम् ॥ उत्पातादिकथनम् ॥  
 करकचादियोगकथनम् ॥ पापयोगाववादकथनम् ॥ सासदग्धादिकथनम् ॥ सामान्ययोगादि-  
 कथनम् ॥ नक्षत्रनिर्णयः । नक्षत्रदेवतादिकथनम् ॥ ऊर्ध्वमुखपाश्चादिगणकथनम् ॥ भद्राकार-



निर्णयः ॥ योगादिप्रतीकारकथनम् ॥ वारादिकथनम् ॥ शुभयवस्थितिफलादिकथनम् ॥  
 निरंशादिदिननिषेधकथनम् ॥ सलसासास्रगतादिनिषेधकथनम् ॥ कालशुद्धिकथनम् ॥ चिवि-  
 धोत्पाततत्त्वान्यादिकथनम् ॥ सप्तलोत्पातशान्त्यादिकथनम् ॥ राजदर्शनविचारः ।  
 वक्रातिचारादिकथनम् । विवाहनिषेधकालादिकथनम् ॥ यामिवादिषेधकथनम् ॥ चन्द्र-  
 शुद्ध्यादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिर्णयः । जन्मनक्षत्रजन्मतिथिफलं तथा वारादिफलम् ॥  
 सामान्यतो ग्रहशुद्धिकथनम् । अष्टवर्गशुद्ध्यादिकथनम् ॥ जन्मनक्षत्रे ग्रहदर्शनादिनिषेध-  
 कथनम् । उदयास्तादिग्रहणफलं ॥ अल्पादिपतनफलं ॥ उपग्रहादिनिर्णयः । शतपदचक्र-  
 कथनम् ॥ विवाहकालादिकथनम् ॥ योऽकविचारः ॥ अन्नप्राशनचूडोपनयनादिकाह-  
 कथनम् ॥ याचाविहितकालादिकथनम् ॥ छयिकर्मकथनम् ॥ वास्तुप्रकरणम् । शूलोद्धार-  
 कथनम् ॥ दिक्पालपूजाविधिप्रयोगादिकथनम् ॥ कार्तिकादिवर्षज्ञानम् ॥ होराभिजित्फल-  
 कथनम् ॥ अयनांशादिविचारः । सप्तफलकथनम् ॥ शकुनप्रकरणं ॥ जातकप्रकरणं ॥  
 ज्वेनक्षत्रादिफलकथनम् ॥ तुङ्गादिफलकथनम् ॥ सूर्यादिरिष्टिकथनम् ॥ भावफलादि-  
 कथनम् ॥ पञ्चसारासवे योगरिष्टादिकथनम् ॥ आयुर्दशानन्दशादिनिरूपणम् ।

No. 111. ज्योतिःसारः By धर्मखान . Substance, country-made paper, 18 x 3 inches. Folia, 67. Lines, 5 on a page. Extent, 980 śloka. Character, Bengali. Date S.K. 1670. Place of deposit, Dinajpur, Pan-  
 dit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीलक्ष्मणचन्द्रचरणकञ्जमधुव्रताय साधवे  
 नमो जगत् सच्च ? गद वनं नलाजं जगदन्तकं ।  
 पूर्वशास्त्रं समाहृत्य ज्योतिःसारं ब्रवे भुवं  
 आत्मजनातिथलेन प्रेरितोऽव क्रमेण तु ।  
 संक्षेपयवहारार्थं सोऽहं व्याचक्षुमुत्सहे ।

अथ दिनलक्षणं ॥

आदौ वारस्थितिः पश्चात् नक्षत्रं तदनन्तरं ।  
 करणञ्च तथा योगो दिनं स्यात् पञ्चलक्षणम् ॥

End. रोहिणीस्नग्मूलाख्यं तथा भाद्रपदावयं  
 पुष्याश्चोत्तराषाढाफल्गुनी संयुता तथा  
 विक्रये सर्व्ववस्तूनां अनुराधा तथा परा  
 भवन्ति सर्व्वलाभाय श्रीवराहोदितं यथा ॥  
 इति ज्योतिःसारे नवमः परिच्छेदः समाप्तः ।

Colophon. गन्धर्वार्णवसिन्धुनीरजमिते संवत्सरे निर्मले  
भासे माधवसंज्ञके ऋदुधियः सन्तोषदं ज्ञानदं ।  
पुत्रप्रेमभरादिनं व्यरचयत् दम्यं प्रथलात् स्वर्यं ।  
राठाभूषणसिंहवंशप्रभवः श्रीधर्मोत्तानः सुधीः ॥  
शकाब्दाः १६७० ॐ गुरवे नमः ॥

विषयः । १ पः दिन-वार-नक्षत्रादिनिरूपणम् । विष्टादिकथनम् । राश्यादिनिरूपणम् ।  
२ पः वारवेष्टाकालराश्यादिकथनम् । नन्दादित्थिकथनम् । योगादिकथनम् । ३ पः  
ग्रहगोचरादिफलकथनम् । ४ पः नववध्वागममादिदशजातकप्रकरणं । ५, ६, ७ पः  
विवाहादिविहितनक्षत्रादिनिरूपणम् । याचादिनिरूपणम् । ८ पः कृषिकर्मावास्तुप्रकरणं  
९ पः वर्षाधिपादिकथनम् ॥

No. 112. ठाणाङ्ग सूत्रवृत्तिः By अम्भयदेव . Substance, country-made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 262. Lines, 17 on a page. Extent, 11,124 ślokaś. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍālācārya-Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. अस्य प्रथमतः ५५ पत्राणि न सन्ति ।  
यथा द्रयेन्द्रो भावेन्द्रकारणतां प्रतिपद्यते तथा प्रयोगापेक्षायामपि  
तदुपयोगतामासादयत्यवाप्तवाचं न तथा नामस्य (...) न्द्रावित्ययं  
विशेष इति ।

End. तदेवं निगमितमनुगमद्वारांशभूतं सूत्रस्यार्थिकनिर्मुक्तिद्वारं शेषद्वाराणि तु  
सर्वाध्ययनेषु प्रथमाध्ययनवत् अनुगमनीयानीति ।

Colophon. श्रीमदम्भयदेवसूत्रविरचिते सच्चानाख्यतृतीयाङ्गविवरणे दशस्थानकाख्यं  
दशमाध्ययनं समाप्तम् ।

विषयः । ठाणाङ्गसूत्रव्याख्या ।

No. 113. डालसागरः . Substance, country-made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 225. Lines, 10 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Nagara. Date SM. 1846. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍālācārya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. दुष्टा आसायाने ।  
श्रीजिन आदि जिनस्य आदितन उकरतार,  
यगन्नाधरैरमणिकरणउ, वरतावण विवहार ।

End. हरिवंश गायो गुजस पायो ज्ञानबुद्धि प्रकाशनी,  
पापकठोगयोनाढो पूष्य चायो च ।  
कारणपुत्र कलत्र कमला पङ्क्त सुमत सुहाससो,  
पुष्य त्रैगुण स्वरूपं परसागराङ्ग वधमयो !

Colophon. इति श्रीबालसागरहरिवंशप्रबन्धे नवमोधिकारः सम्पूर्णः । संवत् १८३६ ।  
विषयः । हिन्दीभाषया हरिवंशकथनम् ।

No. 115. गकारप्रदीपः सटीकः By सरस्वतीकण्ठाभरण . Substance, country-made paper, 12×3½ inches, Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, post Garvetá, Gram Khunverá, Babu Vaikunṭhanāth Cakravartī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ काली ।

विरिञ्चिनामीशकवीन्द्रमुष्मा  
वामम्बुराशिं यदनुपदेष्ट ।  
सुदुस्तरं गोप्यदवत् तरन्ति  
वामदेवतां तां प्रणमामि नित्यं ॥  
गूढं पञ्चगान्धुताय शब्दाः  
स्वभावसिद्धाः कृतिभिर्युक्ताः ।  
बालावबोधाय सतां सुदे च  
प्रदीपवत्तानि च दर्शयामि ॥  
वर्षीयसां सत्सुखि शासनेषु नये न काये मद्यतामुपेक्षा ।  
भ्रतोक्षमः × × × × प्रकाशं न किं प्रदीपे भवति प्रथमः ॥  
वायौ-गणेशा गुण-गोवि-वाणास्त्रुवीर-वेषौ ध्रुवेषु-घोषाः ।  
माणिक्य-चौचा-ग्रण-शाण-शोषाः सर्कटिषीकाः कण-काण-कोषाः ॥ इत्यादि

End. नत्वा चरणौ सरस्वत्याः कण्ठाभरणः श्रीमान् ।

निजकृतगकारप्रदीपटीकां समाचष्टे ॥

Beginning of पञ्चारम्भे शिष्टपरम्पराप्राप्ततया विभ्रविनाशाय × × × × ×  
Comm: ब्रह्मादीन् शास्त्रवक्तुन् सुवन् प्रत्यकारो वामधिष्ठातृदेवतां प्रणमति  
विरिञ्चितीत्यादि ।

Colophon.

प्रदीपहरणकारं सरस्वतीकण्ठाभरणः श्रीमान् ।

छतिकुलहृदयकुतूबलकलाकलापात् सुखं व्यनक्ति ॥

इति श्रीसरस्वतीकृतो णकार प्रदीपः समाप्तः ॥

इदानीं पूर्वोक्तामुपसंहरति । सरस्वती कण्ठाभरणं यस्य स णकारः  
प्रदीप इव व्यतीकरोति व्यनक्ति विपूर्वादिनञ्धातो लटि रूपं । इति  
श्रीकण्ठाभरणसरस्वतीकृता णकारप्रदीपटीका समाप्ता ॥

विषयः । सूक्ष्मणकारवच्छब्दानां संपदः ।

No. 116. तत्त्वचिन्तामण्यालोकपरिशिष्टं By देवनाथ . Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 143. Lines, 6 on a page. Extent, 4,000 ślokaś. Character Bengali. Date L.S. 443. Place of deposit, Dinajpur Babu Giriśa Candra Cakravarti (Vakil). Appearance, very old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः छण्याय ।

हरविकटजटान्तसुङ्गगङ्गातरङ्ग-

व्यतिकरितभवानीकेशवेणीचिवेणी ।

जनयतु मनसो मे गाङ्गमानस्य गूढं

विपदपनयदीक्षासाक्षिणी सङ्गलानि ॥

देवनाथेन गोविन्दचरणाम्बुजसेविना ।

चिन्तामणौ यदालोके परिशिष्टं तदुच्यते ॥

समाप्तिहेतुतामिति निष्फलाचरणं मा प्रसज्यतामित्युपोद्घात इव सङ्गति-  
रिति कथित् ॥ खल्विति यद्यपि निषेधे वाच्यभूषायां खलु स्यादवधारण  
इत्यभिधानाद्वाक्यालङ्कारशक्तावपि तस्य विशेषस्योपस्थितिं विना नान्वय-  
सम्भवः तथापि ङनादिपदवत् भिन्नैव व्युत्पत्तिरस्येति तत्त्वं वस्तुतः  
कालिकविचारविषयत्वमेवालङ्कारः । न तावदित्यादौ तावत् पदवदिति  
बोद्धव्यं शब्द एवालङ्कार इति कथित् । ननु सकलसम्प्रतिपत्तीनामेकव  
समाधानाभावात् कथं तासामाचारहेतुत्वं किञ्च कस्यचित् काचित्  
संप्रतिपत्तिरपि नैत्यत आह अविप्रतिपत्तिरिति । यद्यपि समाप्तेः  
प्रस्तुतत्वेन तत्परत्वमेवोक्तं, कारणतान्तरस्य सङ्गोन्वयव्यतिरेकगम्यत्वात्  
तथापि विचारस्यापि प्रस्तुतत्वमेव अतएव सादृश्यं प्रमाकरणमित्यादौ

तदेवार्थ इति भावः ॥ वस्तुतः कारणाज्ञानं अभिचारानुपासकं भवत्येति  
बाध इत्यन्यथा व्याचष्टे तवेति ॥

End.

किञ्चाभावाभावत्वं प्रतियोगित्वमज्ञानमेव प्रकारस्तदनन्तरं तद्वन्देहाभावात्  
किञ्चाज्ञातस्याभावस्याप्रकारत्वेऽप्रसिद्धसःध्यकत्वमिति × × × ×  
× × × अभावत्वज्ञानाभावात् अनुमितेराहोचनत्वायोगात् इति  
दिक् । यदपि विशेषणज्ञानत्वेनाधिकरणज्ञानादौर्ना साधारणेन कारणात्ता  
नत्वसाधारण्येति तदपि न, अन्यथयतिरेकेणाधिकरणज्ञानत्वादिनैव हेतु-  
त्वात् । अन्यथाधिकरण्याद्विशेषणकाभावत्वादिविशेषणान्तरविशिष्टवृत्तेरपि  
प्रसङ्गात् । ... .. वस्तुतस्त्विति । अवच्छेदपदव्याप्ति-  
विषयत्वानियतमित्यन्वयः । यथेत्यादि दृष्टान्तः । संयोगावच्छेदको व्याप-  
वच्छेदकश्च इति द्वन्द्वः । अवच्छेदकज्ञानानन्तरमवच्छेदज्ञानात् तद्विषयत्वा-  
नियमतेति भावः । तदवच्छेदकमिति शून्यत्वरूपविशेषणावच्छेदकमित्यर्थः ।  
यद्वा स्थानधिकरणव्याप्तबोधजननकावच्छेदकमित्यर्थः । एवञ्च प्रति-  
योगितावच्छेदकेत्यत्र विरुद्धरूपत्वमिति पाठः ? । अनुद्देशेति दन्तौत्यादौ  
सूक्ष्मत्वेनानुद्देशायामदन्तव्याप्तिरित्यर्थः ॥ व्यवच्छिन्नत्वेन व्याप्तत्वेन तथाच  
यदन्विततवेत्याद्यविकल्पमित्यर्थः ॥

पञ्चपातमनालम्ब्य विलम्बगुणगौरवं ।

देवनाथो यथावस्तु परिशिष्टमचिन्तयत् ॥

Colophon.

स्र सं ४४१ चैव वदि एकादश्यां चन्द्रे मन्दासत्ताठकुर श्रीदेवनाथमन्दाशयानु-  
शासनात् राघवेन लिखितं ॥

विषयः । चिन्तामण्यल्लोकानुक्तपदार्थनिर्वचनम् ॥

No. 117. तत्त्वप्रकाशिकाविवरणम् By जयतीर्थ . Substance, country-  
made paper, 10 × 2½ inches. Folia, 25. Lines, 5 on a page. Extent, 350  
çlokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District  
Gayā, Pandit Çāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीवेदव्यासाय नमः ।

रमाया रमणं नत्वा गुणसाणिक्यमखनं ।

तत्त्वप्रकाशिकान्याख्यां करिष्यामी यथामति ॥

परमात्मनोऽत्यन्तभिन्नस्य सतत्त्विदामन्दाद्यात्मकस्यापि औवस्यानाद्यविद्या-

कामकर्मादिनिमित्तोऽयं परमार्थं स्वान्यथाकारो दुःखाद्यनर्था न परमेश्वर-  
प्रसादादनेऽपगच्छति न चासाक्षात्कृतोऽसौ प्रसीदति न चाविदितस्वरूपः  
शक्यते साक्षात् कर्तुमिति ॥ इत्यादि ।

\* End.

नानन्दः स्वरूपमात्रेण पुरुषार्थ इत्यतो नित्यानन्देति विशेषणं ॥ भोजनं  
भोगश्चान्नभव इति यावत् ।

सदा सुरशिरोरत्नप्रभासुषि नखल्लिषि ।

कमलाकमितुः पादमण्डले रतिरस्तु मे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादार्थविरचित-तत्त्वप्रकाशिकाविवरणं जय-  
तीर्थभिक्षुविरचितं समाप्तं ॥

विषयः । श्रीमदानन्दतीर्थकृतोपाधिलिखितस्य व्याख्यानम् ॥

No. 118. तत्त्वविवेकटीका By जयतीर्थ. Substance, country-made paper, 10 x 2½ inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

प्रणम्य रमणं लक्ष्म्याः पूर्णबोधान् गुरुनपि ।

व्याख्यां तत्त्वविवेकस्य करिष्यामि यथाशक्ति ॥

ननु परमपुरुषादितत्त्वानां विवेकः शास्त्रे

एव कृतस्तत् किमनेन प्रकरणेन ॥ इत्यादि

End.

तथापि परमपुरुषाधीनतथावगतं भवत्येव भीलसाधनमित्येतत् द्वे विषये

वेदितव्ये इत्यादि श्रुतिस्मृत्यमिति हि शब्देन सूचयति ॥

करतलमिलितामलकप्रख्यं यस्याखिलं विश्वं ।

कमलापरिहृष्टममलं बन्दे तं बन्धुपदाब्जम् ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादोदाहृततत्त्वविवरणं जयतीर्थभिक्षुविरचितं  
समाप्तम् ॥

पुरे वाराणसीक्षेत्रे विन्दुमाधवसन्निधौ ।

पीताम्बरेण लिखितं रमामाधवप्रौतये ॥

विषयः । श्रीमदानन्दतीर्थकृततत्त्वविवेकस्य व्याख्यानम् ॥

**No. 119.** तत्त्वसंख्यानविवरणम् By जयतीर्थ. Substance, country-made paper, 9×2 inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Pandit Cāstri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

लक्ष्मीपतेः पदाम्भोजयुगं नत्वा गुरोरपि ।  
करिष्ये तत्त्वसंख्यानव्याख्यानं नातिविस्तरं ॥  
सुसुक्ष्णं खलु परमात्मा जगदुदयादिनिमित्तत्वेनावश्यमवगन्तव्य इति  
सकलशास्त्राणामविप्रतिपन्नोऽर्थः । इत्यादि ॥

**End.**

सकलसत्त्वादेकादशीनत्वात्तद्वस्तु निमित्तमात्रमेव ।  
स्वातन्त्र्येण तु विष्णुरेवाख्येश्वर इति ॥  
पद्मापद्मासनानन्तप्रभृतीदं यदिच्छया ।  
सत्त्वादि लभते देवः प्रीयतां श्रीपतिः स मे ॥

**Colophon.**

इति श्रीमदानन्दतीर्थमहाशयत्वाद्विरचिततत्त्वसंख्यानविवरणं जयतीर्थ-  
भिक्षुकविरचितं समाप्तम् ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वसंख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

**No. 120.** तत्त्वसुधानिधि By आनन्दतीर्थ. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Hatuya, District Chāprā, Bābu Girindranāth Datta. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीहृदयग्रीवाय नमः ॥

अथापरोक्षज्ञानस्वरूपं निरूपयितुं तदुत्पत्तिं प्रथमतः कथयति ।  
यदेवैवं वैराग्यातिशयदृढया भक्तिधुरया  
हरेस्तोपासा किञ्च सपरिवारस्य भवति ॥  
तदा नित्याश्रितोऽपि तु निजमहिम्नैव कमला-  
निलोपेतः साक्षात् क्रियत इह सर्वैरपि हरिः ॥ इत्यादि ।

**End.**

एवमपरोक्षज्ञानस्य मोक्षोत्तरफलं संप्रपद्यं निरूप्य मोक्षाख्यं फलं वदन्नुप-  
संहरति ॥

सोच्चाभिधं फलमुदेत्यपरोक्षभाजा-  
 सारव्यकर्म्मविगमे क्वचित्दन्यथा न ।  
 एवं प्रसन्नहृदयः खड्गश रमेशो  
 सोच्चादिकात्प्रविषये शमयत्वनर्थान् ॥

Colophon. इति बुधवरोपाध्यायोपदर्शितदर्शनाखिलसरणिना तज्जेगानन्दतीर्थमनौपिषा  
 रचितोचितार्थश्रेणिभाजि सुधानिधौ हरिदृशि तरङ्गोयं साङ्गं समुद्रं समेयि-  
 वान् ॥ इति तत्त्वसुधानिधौ अपरोक्षज्ञानतरङ्गः ॥

विषयः । अपरोक्षज्ञानस्वरूपादिनिरूपणम् ॥

No. 121. तन्त्रकोषः . Substance, country-made paper, 8×5 inches.  
 Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 53 ślokas. Character, Nāgara.  
 Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appear-  
 ance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशं मङ्गलानं भारतीमीश्वरं शिवं  
 नत्वा वक्ष्ये मातृकाया निघण्टं बालमुद्धये ।  
 उभ्रुवस्त्वारस्मिद्वृक्षं वेदादिस्मारकोऽथयः ।  
 प्रणवश्च विमर्शोऽपि ऐकारो ज्योतिरादिषः ॥  
 अ. श्रीकणः केशवश्चापि निहन्तिश्च स्त्रादिकः ।  
 अकारोमातृकादिश्च वात इत्यभिधीयते ॥

End. संवत्सको वृत्तिंश्च हृदयान् सुखसंखितः ।  
 अनन्तः परमाद्या च वक्ष्यकायोन्मिसः स्मृतः ॥

Colophon. इति तन्त्रकोषः समाप्तः ॥

विषयः । अक्षरादिवर्णानां यथायथमर्थकथनम् ॥

No. 122. तन्त्रमणिः By काशीश्वरः . Substance, country-made paper,  
 18×4 inches. Folia, 87. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokas.  
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bhāṇḍārpur, District  
 Baguḍā, Paṇḍit Kālīcharana Cakravartī. Appearance, old. Prose and  
 verse. Incorrect



Beginning.

ॐ गुरवे नमः ॥

भजेनुवेक्षं तमसो निहत्यै शम्भोर्जटाजूटतटे निषण्णाम् ।  
 कन्दर्पकोटिद्युतिदेहकान्तिं कासारचंद्रीमिव चन्द्रशेखाम् ॥  
 + + + + +  
 तन्त्रमणिं सद्यत् गुह्यं वक्ति काशीश्वरः सुधीः ।

तत्र गुरुपदसाच्च शिवतन्त्रे ॥

गकारात् ज्ञानसम्पत्तौ रेफोऽपि तत् प्रकाशकः ।  
 अकाराच्छिवतादात्म्यं दद्यादिति गुरुः स्मृतः ॥ इत्यादि ।

End.

वां षट्काय नम इति मन्त्रेण वाच्ये बलिं दद्यात् ।  
 ॐ यां योगिनीभ्यो नम इति मन्त्रेण मध्ये बलिं दद्यात् ।  
 ॐ यां चेषपालाय नम इति अग्निकोषे बलिं दद्यात् ।

Colophon.

इति बलिदानविधिः । इति तन्त्रमणौ सहागोपनीये चतुर्थः पटलः ॥  
 अतः परं खण्डितम् ॥

विषयः । १ पटले गुरुशिष्यलक्षणव्यादिकथनम् ॥ कुलकुलचक्रविचारः ॥ राशिचक्रादि-  
 कथनम् ॥ दीक्षासाक्षादिकरूपम् ॥ साक्षात्संस्कारादिकथनम् ॥ पुरश्चरणादिकथनम् ॥  
 दीक्षाप्रयोगादिकथनम् ॥ सकलमन्त्रगाथवैकथनम् ॥ सामान्यपूजापद्धतिः ॥ १ पटले  
 सकलमन्त्रवैकथनम् ॥ १ पटले तारापूजाप्रयोगादिकथनम् ॥ यन्त्रादिकथनम् ॥  
 ॥ पटले मन्त्रसिद्धेरुपायादिकथनम् ॥ बलिदानविध्यादिकथनम् ॥

No. 123. तन्त्रराजः By काशीरामवाचस्पतिः. Substance, country-  
 made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 180  
 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur.  
 Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācārya. Ap-  
 pearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः सरस्वत्यै ॥

प्रथम्यं स्मृत्वा प्रकृतिं निर्गुणं पुरुषं तथा ।

बीकाशीरामसन्नुते तन्त्रराजं सतां मुदे ॥

तत्र गुरुलक्षणम् ॥

शान्तो दान्तः कुलीनश्च विनीतः शुद्धवेशवान् ।

शुद्धाचारः सुप्रतिष्ठः शुचिर्देहः सुवृत्तिमान् ॥ इत्यादि ।

End. वस्तुतस्तु इदं प्रशंसापरं विचारस्य तु सर्व्ववावश्यकत्वं दुरदृष्टवशात्  
कदाचित् वैरिमन्त्रस्य स्मृतादौ प्राप्तौ तत्तदीयस्य दृष्टत्वादिति तु साम्प्र-  
दायिकाः ॥

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचितः शेषरहितस्तन्त्रराजः समाप्तः ॥

विषयः । गुरुलक्षणकथनम् ॥ शिष्यलक्षणकथनम् ॥ दीक्षाप्रवर्णविधिकथनम् ॥

No. 124 तन्त्रसारपरिशिष्टम् By यतिवर . Substance, country-made  
paper, 17×3 inches, Folia, 83. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokas,  
Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajapur, Rājāram-  
pur, Paṇḍit Īyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, fresh. Verse.  
Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

गुरुगणेशचरित्रशक्तिशङ्करान्

हृदि विचिन्त्य जनजपादिहेतवे ।

तन्त्रसारपरिशिष्टसंज्ञकं

यतिवरेण गतिपरेण तन्यते ॥

तच्च गुरुकथने वृक्षवर्मपुराणम् ॥

तस्माद्गुरोर्व्वंशजातं वयोऽल्पमपि पण्डितं

गुरुं कुर्यात् तु दीक्षायामविचार्य्य गुरोः कुलं

ब्राह्मणो ज्ञानवृद्धो हि कनिष्ठोऽपि गुरुं भवेत् ॥ शत्रुस्य सर्व्वमन्त्रगुरुत्वञ्च ॥

तत्रैव द्वीवाक्यम् ।

वैष्णवानाम् सर्व्वेषामर्चं देवतमेव हि ।

तस्मान् मनोपासकः स्माद्विष्णुदीक्षाविधौ गुरुः ॥ इत्यादि ।

End. अथ घटाग्निलयम् ॥

पूर्व्वार्द्धे दक्षिणार्द्धे च रेखे कुर्यात् विचक्षणः ।

ईशानात् कोणपातञ्च रेखायुग्मं प्रकल्पयेत् ।

वज्रितो वायुकोणान् रेखायुग्मं ततः क्रमात् ॥

अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । वयोऽल्पगुरुकरणम् ॥ दीक्षाकालविचारः ॥ मन्त्रविचारादिकथनम् ॥ वाद्यान्त-  
र्दशसंस्कारादिकथनम् ॥ आगमतत्त्वविलासोक्तदीक्षाविधिः ॥ मन्त्रचैतन्यादिकथनम् ॥ मन्त्रेन्द्रिय-

ज्ञानकथनम् ॥ सप्ताङ्गपुरस्करणकथनम् ॥ ग्रहणव्यवस्थादिकथनम् ॥ कलौ होमनिषेधकथनम् ॥  
 तिथिचक्रयोगादीनां पुरस्करणकथनम् ॥ मिश्रिताचारादिकथनम् ॥ गुरुध्यानकथनम् ॥  
 गायत्रीध्यानादिकथनम् ॥ तान्त्रिकसन्ध्याया नित्यत्वकथनम् ॥ पूजाविशेषकथनम् ॥ अन्तर्यामिदि-  
 कथनम् ॥ सुद्राविशेषकथनम् ॥ तान्त्रिकलिङ्गपूजाकथनम् ॥ काम्यपूजादिकथनम् ॥ दौपा-  
 न्वितापूजाव्यवस्थादिकथनम् ॥ रटन्तीपूजाव्यवस्थाकथनम् ॥ अजपामन्त्रप्रयोगादिकथनम् ॥  
 सौताराधादीनां मन्त्रकथनम् ॥ गुरुस्वीचकवचादिकथनम् ॥ महादुर्गाजयदुर्गादीनां स्तोत्र-  
 कथनम् ॥ ताराष्टकस्य व्याख्यानम् ॥ कवचादिकथनम् ॥

अतः परं खण्डितम् ॥

No. 125. तन्त्रसारसंग्रहः By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 31. Lines, 18 on a page. Extent, 620 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीवेद्याय नमः ॥

अयत्यजभवेशेन्द्रवन्दितः कमलापतिः,

अनन्तविभवानन्दशक्तिज्ञानादिसंगुणः ।

विधिं विधाय स्वर्गादौ तेन प्रष्टोक्तलोचनः,

आरब्धे ( ... ) मोक्षद्विस्तसत्पादपङ्कजः ॥

End.

अथोपदीपोज्झितपूर्वसद्गुणं

सदा विशेषोपगतोत्तररूपम् ।

नमामि नारायणमप्रतीपः

सदाप्रियेभ्यः प्रियमादरेण ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमत्तन्त्रसारसंग्रहे चतुर्थो-  
 ध्यायः समाप्तः ॥

विषयः । माध्वसम्प्रदायाणां पूजादिविधिः ॥

No. 126. तन्त्रसारसंग्रहटीका By नरसिंहाचार्य . Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 48. Lines, 11 on a page. Extent, 1,056 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

11 A. S. B.

सहस्रनामसमस्तमष्टोत्तरसमाकुलम् ॥  
 तारामन्त्रतन्त्रमयं तारकं श्लोकतारकम्  
 मन्त्रविद्यामयं साक्षात् कल्पवृक्षलतामयम् ॥  
 सर्वसन्ततन्त्रसारं सारासारं परात्परम् ।  
 सूत्रात् सूत्रतरं सारं तारिणौत्तराजकम् ॥  
 सिद्धिविद्या सिद्धिमयं सर्वसाक्षात्प्रदायकम् ।  
 वद त्वं कृपया नाथ यदि श्रेयोस्ति मां प्रति ॥ इत्यादि ।

End.

सर्वेषामुदयं जयं जयकरं योगेन्द्रयोगान्नरं  
 सारासारतरं परं स्तुतिपरं कैवल्यधामाकरम् ।  
 यः स्तौति प्रयतः श्रुतिः प्रतिदिनं प्रातर्निशि प्रोक्ष्य  
 स स्यादात्मगणाधिपो विभुरिव श्रीमण्डले संवसेत् ॥  
 तारिण्याः कूटनाम्ना विरचितमखिलं कोटिकोटिप्रधानम्  
 शर्व्वार्थं पाठकाले कुलपतिरतुलां सिद्धिसाम्नोति धीरः ।  
 प्रत्यक्षं प्राञ्चरन्तौ सकलरिपुगणान् तारकं पालयन्तौ  
 मुद्राणां दिव्यमाहाविकशितहृदया ध्यायते कौलपदे ॥  
 लयादात्मोजयुग्मोन्मूलचचिविगलत्प्रमधारा विशाखा  
 पानोन्मूलखण्डोत्तमघटवधिराक्लादचित्तप्रकाशः ।  
 मायावीजस्रवीजप्रभववटुगणास्त्वैकवर्णं विभर्ति  
 त्वं श्रीदेवेन्द्राख्यं कुब कुब सततं मोक्षसन्तोषदात्री ॥

Colophon.

इति श्रीनौलतन्त्रे उत्तरखण्डे सिद्धिविद्याप्रकाशे श्रीकृष्णमुखपङ्कजनिर्गत-  
 तारिणौत्तराकरमन्त्रकूटाष्टोत्तरशतसहस्रनामश्लोचराजकवचन्यासी नाम चतु-  
 र्विंशः पटलः ॥ ॐ श्रीतारा ॥

विषयः । तारायास्त्रकाराष्टोत्तरशतसहस्रनामकथनम् ॥

No. 130. तिथिवादार्थ. Substance, country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent, 1,200 Īlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhrīdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

प्राचीनमते विद्वद्विष्णुसद्वारा प्रारिप्सितपरिषमाग्निं प्रति मन्त्रलस्य चेतुले

निर्विघ्नपुरुषस्यासादेर्मङ्गलाचरणे विघ्नाभावेन ध्वंसाभावात् विघ्नाभावद्वारा  
प्रारिक्षितपरिसमाप्तिं प्रति मङ्गलस्य हेतुलं वाच्यं तच्च निर्विघ्नपुरुषे व्यासादौ  
विघ्नात्यन्ताभावः तस्य व्यापारस्वीकारस्तु चैमिकजन्यतास्वीकारेण सविघ्न-  
पुरुषे विघ्नध्वंसद्वारा इत्यभावपदसुभयपरं आत्मगौरवं प्राचीनमते । नयमते  
विघ्नध्वंसं प्रति मङ्गलस्य हेतुलं तच्च सविघ्नपुरुषे विघ्नध्वंसः निर्विघ्नपुरुष-  
स्थले मङ्गलाचरणरूपकारणसत्वेऽपि ध्वंसस्य कारणविघ्नरूपप्रतियोगिनो-  
ऽभावात् न विघ्नध्वंसः ॥ इत्यादि ।

End.

अमार्कपातश्रवणैर्युक्ता चेत् पौषमाश्रयोः ।

अर्थोदयः स विज्ञेयः कोटिस्त्र्यंशैः समः ॥

इति स्मार्त्ताः । सौरपौषस्यामावस्यायां श्रवणाया अश्वभावात् चान्द्रपौषस्य  
ग्रहः ननु तर्हि चान्द्रमासस्यामावस्यायां श्रवणायाः कथं सम्भवः । उ ।  
यदा फाल्गुणस्य चतुर्थदिवसे चतुर्दशतिथिका श्रवणा तदनन्तरं घनिष्ठा  
समुदायदिनव्यापिनी आमावास्या तदा रवरेकराश्वस्थानं सुघटमिति  
सुधीभिर्भाष्यं । दिवैव योगः शस्त्रोऽयं न तु रात्रौ कदाचन इति स्मार्त्ताः  
अथ योगः दिवैव रात्रौ कदाचन न इत्यन्वयः अथ योगः दिवैव शस्त  
इत्यर्थं × × × रात्रौऽपि अश्वशस्त योगः स्यात् रदानीन्तु अश्वशस्त-  
मपि न भवतीति भावः ॥ ( अतः परं नास्ति ) ।

Colophon.

विषयः । तिथितत्त्वोपवादावल्लोकां सम्यग्विचारः ॥

No. 131. तिथ्यर्कप्रकाशः By दिवाकर . Substance, country-made paper,  
8×4½ inches. Folia 111. Lines, 10 on a page. Extent, 2,800 ślokas.  
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā,  
Paṇḍit Śāstri. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

जानकौनयनपुण्यगोचरं सानिनां नयनयोर्गोचरं ।

नीलमेघवचिरच्छविं सदा भावये मनसि राघवं मुदा ॥

... ..

श्रीरामेश्वरस्वरिखनुरभवन्नारायणाख्यो महान्

येनाकार्यविमुक्तये सुविधिनाविश्वेश्वरस्वार्पणम् ।

तत्पुत्रीयिदुधाधिपः ललितले श्रीशङ्करस्तुतो  
जातोभाटनयेऽतुल्यः द्रष्टुमशः श्रीनीलकण्ठो बुधः ॥  
भारद्वाजकुलेशले समभवत् श्रीबाह्यलक्ष्मिभयः  
साक्षित्याहृतवारिराशिरपरः सर्वस्य ज्ञातः प्रभुः ।  
तत् खलुः प्रबन्धोऽपरो भण्डिरिव श्रीमान्माहादेव इत्या-  
सीद्देवपुरोहितमल्लमतिर्न्यायाध्विपारङ्गतः ॥  
तत्पुत्रेण दिवाकरेण विदुषा श्रीनीलकण्ठप्रभो-  
दौहित्रेण बुधेः सुधारस्य समासाद्यः परेषां कृते ।  
तिथ्यैर्कः क्रियते प्रणम्य पितरं बाह्यां तथामातरं  
श्रीकान्तं तपनं त्रियं पशुपतिं वार्धं महादेवतां ॥  
अथ विभुक्तकर्मानुष्ठानफललक्ष्म्यर्थं तदङ्गत्वेन षोडशतिथीनां निर्णयः  
कृत्यक्षोच्यते । अत्यन्ताप्राप्तप्रापणं च विधिः ॥ इत्यादि ।

End.

कृत्यचिन्तामणौ ब्राह्मे ॥  
नरो दोलनतं दृष्ट्वा गोविन्दं पुत्रपौत्रभं ।  
आसृग्म्यां संयतो भूत्वा गोविन्दस्य पुरं व्रजेदिति ॥  
पौर्णमासी गुह्यवारेण सिद्धा । मन्देन विरुद्धा । योगिन्यत्र वायव्यामिति  
पौर्णमासीनिर्णयः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्दिद्विष्टिरोमणिभारद्वाजमहादेवभट्टात्मजसकलविद्यानिधानदिवा-  
करविरचिते तिथ्यैर्कप्रकाशे षोडशतिथीनां निर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । प्रतिपदादिषकलतिथिकृत्यादिनिरूपणम् ॥

No. 132. तिथ्यैर्कप्रकाशानुक्रमणिका By वैद्यनाथ . Substance, country-  
made paper, 8 × 4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 650  
lokas. Character, Nāgara. Date SM. 1856. Place of deposit, Tikāri,  
District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse.  
Generally correct.

Beginning. अष्टद्विकाल निर्णयः ॥

तत्रेष्टिः पर्वप्रतिपत्त्यौ कार्या ॥ इत्यादि ।

End.

सामान्यो व्रतवर्णनं चिन्ताहितनिकीर्तनं ।

श्रीव्रतेषु विशेषस्तु भविष्यादि निषेधनम् ॥

सङ्ख्या प्रतिनिधीनान् दीपस्थामे व्रतस्य च ।

नैमित्तिकः पुण्यकाल इत्येवं कथितः क्रमः ॥

इत्थं दिवाकरसुतेन कपीयसः श्रीरामानुजेन गुहभक्तिपरायणेन ।

श्रीतातपादरचिते सुजनप्रिये ऽस्मिन् ग्रन्थे क्रमोलिखित एकसुर प्रसादात् ॥

Colophon.

इति दिवाकरस्वरिखन्-वैद्यनाथकृता निथ्यकंप्रकाशनुक्रमशिका समाप्ता ॥ \* ॥

संवत् १८५६ ॥ श्रीः ॥ । ।

विषयः । इत्यादिकालनिरूपणम् । तथा निथ्यकंप्रकाशधृतकृत्याद्यनुष्ठानकथनम् ॥

No. 133. **द्वचभास्करः**. Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 10. Lines, 14 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. अथ धारणमात्रेण रोगनाशनफलकयन्त्रप्रकारः कथ्यते स चोक्तो यन्त्रसार-  
प्रणवं साध्यसमेतं विस्लिष्य षट्कोनकर्षिकामध्ये ॐ श्रीं हंसः सोहं षडूर्णान्  
आलिखेद्य कोणेषु, केशरविलसत्सौरभतुर्वर्णे दलचतुष्टये चापि । इत्यादि ।

End. इत्यादिकन्तु न्यायविद्विद्धितुं शक्यमेवेत्यलं विस्तरेणेति सर्वं शिवं । ...  
... आद्यज्ञापयिकमासि कौलके  
वत्सरे धवलपक्षपक्षतौ ।

भास्करेण द्वच भास्करः कृतो

भास्करावधि स जीवतु क्षितौ ॥

Colophon. इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणपारावारीषधुरीणसर्वतन्त्रसूतन्त्रश्रीमञ्जभीरराज-  
भारतीदौचिताम्रजभास्करराजोद्गीतसूचभास्करः सम्पूर्णतामशमत् ।

विषयः । अथ धारणमात्रेण रोगनाशनफलकयन्त्रप्रकारः । अथ पूजाप्रयोजनतिलकार्थ-  
प्रकारः । अथ ध्यानं । अथ न्यासः । अथ सौराष्ट्राचरणन्त्रं । अथ समस्तयन्त्रोपयोगी यन्त्र-  
सामान्य-विधिः । अथ पौढप्रमाणं । अथ लेख्यान्तराणि । यन्त्राङ्गविशतिकां ।

No. 134. **तैत्तिरीय उत्सर्जनोपाकरणम्**. Substance, country-made paper, 10 x 5 inches. Folia, 7. Lines, 12 on a page. Extent, 1,262 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सुसुखस्य इत्यादि देशकालौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रौढ्यर्थं उत्सर्जनपूर्व  
( ..... ) ध्यायोपाकर्माङ्गभूतं श्रुतिकाष्ठानं करिष्ये ।

अक्षक्रान्ते रथक्रान्ते विष्णुक्रान्ते वसुधारे,

शिरसा धारयिष्यामि रक्षस्य मां पदे पदे ।

End.

ततोपाकरणे उत्सर्जनं करिष्ये । खानादिहोमान् कृत्वा तत्रैव स्वाध्यायं  
विष्टजेत् । उत्पृष्टाः वै वेदाः । ततो जयति ।

Colophon.

इत्युत्सर्जनं । इति तैत्तिरीयानां उत्सर्जनोपाकरणम् ।

विषयः । तैत्तिरीयशाखीयानां यज्ञोपवीतधारणविधिः ।

No. 135. तैत्तिरीयसंहिता-होमपद्धतिः. Substance, country-made paper, 12x5 inches. Folia, 37. Lines, 10 on a page. Extent, 740 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

शोम् । गणानां ला गण, सादनल्लाहा । इपेलोर्जे, पाहि खाहा । १ ।

यज्ञस्य, गमनमसि खाहा । २ । शुद्धं, रक्षस खाहा । ४ ।

End.

प्रत्याकृतिवचं दशंशेन यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत्, पयसाच सुखं  
पूपोदनयज्ञनादि औपचारिकमिति ज्ञातव्यम् । इति ।

Colophon.

विषयः । तैत्तिरीयशाखीयमन्त्रेषु होमविधानम् ।

No. 136. त्रिसूत्रीनिबन्धव्याख्या By शङ्करमिश्र . Substance, country-made paper, 13x2 inches. Folia, 123. Lines, 5 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Babu Giriś Candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो नारायणाय ॥

पितृवाङ्मयां कृत्वा मनसि भवनायस्य कृतिन-

अतुल्यन्योपन्यादशमिच विमोक्तं व्यवहितः ।



तदेतन्मिन् कर्मण्यतिगुणं गौरौपरिवृष्टे

दृढा भक्तिः शक्तिं जनयतु यथा स्थामवहितः ॥

प्रकाशदर्पणोद्यत्कृद्विर्याख्या कृतोन्मत्ता ।

तथापि योजनामावमुद्दिश्याथं समोद्यमः ॥

मातरिति एष टीका व्याचिकीर्षुरहं चे सरसति पुनःपुनस्त्वां नत्वा किमपि  
विज्ञापयामि निवेदयामि तदवेहि जानीहि किं विज्ञापयामि इति  
विज्ञापयामाह समवाक्ये वाङ्मनसयोस्तथा सारमानय यथा एते वाचस्पते-  
र्वचसि न सरसतो न प्रमाद्यत इति मन्वाराधना गौरवितश्रीतिहेतुक्रिया  
विश्वपदार्थस्य न लीखरस्य सा सम्भवतीत्यत आह विधेति ॥ इत्यादि ।

End.

ननु सन्देहो यदि विषयगतो विवक्षितस्तदा वक्तिं प्रतीत्यादि-टीकाविरोध  
इति विषये संशयमपास्य प्रामाण्ये शब्दानुमानयोः संशयमुपपादयति  
उपदेश इति वक्रावपीति प्रामाण्यसंशयस्य विषयसंशयोत्पादकत्वादित्यन्यत् ।  
नन्विति तत्त्वज्ञानमेव न संप्रति व्यवस्थापनस्य फलमत आह एकदेशेति  
नन्वेतदेव कृत इत्यत आह प्रत्यक्षफलेति अनुमानादिव्यति अनुमानं  
छिन्नोपहितं शब्दः शब्दोपहितः प्रत्यक्षेण नोपधायकं किञ्चित् किन्तु  
साक्षादेव विषयमिन्द्रियसन्निकटमित्यतस्तद्भावादिति आकाङ्क्षानिष्ठते-  
र्भावादित्य ... .. विशेषणमाह द्वितीयेति ।

Colophon.

इति महासहोपाध्याय-सन्निवभवनायात्मक-भित्तश्रीशङ्करकृतलिखित-  
निबन्धव्याकारः समाप्तः ।

पित्रायद्भवनाथेन व्याख्यातं तदिहालिखं ।

व्याख्यान गुणदोषाभ्यां सम्बन्धो मत्पितुर्न मे ॥

विषयः । गौतमसूत्रवैयविख्यवैभाष्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 137. त्वरितरुद्रविधिः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 60 śloka. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ त्वरितरुद्रविधिः । तत्र काष्ठः सिद्धास्यति । नाशः, आयुः ।  
लाभः, अर्थः । संशयः, शुभः । लाभः, मोक्षः वशः । वैवादिक्तमेष तिथिषु

द्वितीया-पञ्चमी-सप्तमी-वयोदशी-पञ्चदशी-प्रशस्ताः । नक्षत्रेषु अश्विनी-  
रोहिणी-मृगशिरा-पुष्य-मिथुनरा-ज्येष्ठ-चित्रा-स्वात्यनुराधा-विशाखा-श्रवणा-  
धनिष्ठा-रेवत्यः प्रशस्ताः । अथ प्रयोगः देशकाष्ठौ संकीर्त्य असुकनामा  
असुककामनासिद्ध्यर्थं असुकसङ्ख्यकत्वरितरुद्रजपमङ्गं करिष्ये ।

End.

होमोत्राक्षयमुक्तिश्च पुरस्करणमुत्तमं ।

यदि होमेष्यशक्तः स्नातृ पूजार्था तर्पणेऽपि वा ॥

अपेक्षांशहोमस्य तद्दशांशेन तर्पणं ।

सार्जनं तद्दशांशेन तद्दशांशेन भोजनम् ॥

Colophon.

इति त्वरितरुद्रविधिः ।

विषयः । त्वरितरुद्रपूजादिविधानम् ।

No. 138. त्वरितरुद्रविधिः. Substance, country-made paper, 8 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 16 on a page. Extent, 40 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ त्वरितरुद्रमन्त्रस्याथर्वण ऋषिस्त्वरितरुद्रदेवतानुष्टुप् छन्दः नमः इति  
बीजं अस्त्विति शक्तिः, चिप्रं कार्यसिद्ध्यर्थं विनियोगः ।

End.

दृष्टिकामोजपेक्षचं तिलैर्होमो हृतेन च ।

वस्त्रिपूजा तु कर्तव्या शिवस्य वरुणस्य च ॥

Colophon.

इति त्वरितरुद्रविधिः समाप्तः ।

विषयः । त्वरितरुद्रपूजादिविधानम् ।

No. 139. दत्तकविधिः By वाचस्पतिमिश्रः . Substance, country-made paper, 17 x 4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 195 ślokaś. Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇa-dāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य शम्भुं शङ्कराख्यं लक्ष्मीशं जगतां पतिं ।

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण दत्तके विधिरच्यते ॥

- End.** असुकशोवायामुकदेवशर्मणे तुभ्यमहं सम्प्रददे इति दक्षिणां दद्यात् ॥
- Colophon.** इति महासहोपाध्याय-वाचस्पतिमिश्ररचितं दत्तकपुत्रेष्टियामविधिप्रकरणं समाप्तं ॥ शकाब्दा १७७८
- विषयः ।** दत्तकग्रहणविधिप्रयोगादि-कथनम् ॥

**No. 140.** दशपञ्चवाखानविचारः. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalā-cāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose. Correct.

- Beginning.** अथ दशपञ्चवाखान का विचार लिखे हैं ।  
 तिहां प्रथम चउदेनेमसंभारै,  
 सोइसतरै पञ्चवाखानकरै ।  
 उग्य ए सूवेनमोकार सद्धिय  
 थं सुन्वधीं पञ्चवाखामि ।  
 चउव्विहं पि आचारं ।  
 असनं, पानं, खादमं सादमं ।

**End.** आमार वाङ्मय, तथा अभियञ्च पञ्चवाखानकैविधेयिण ए हि । आमार वाङ्मया, पांचमो बोलय प ( ... ) मारिणं, सो साधुके होय ।

- Colophon.** इति पञ्चवाखानविचारः । संवत् १९०४ ।
- विषयः ।** जैनमते दशविधप्रत्याख्यानव्याख्यानम् ।

**No. 141.** दारुणसप्तकम्. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** ओम् कोपीद्रेकातिथिर्यङ् निखिलपरिचरभारपारप्रभृत-  
 ज्वालामालाप्रदग्धस्मरतनुशकलं त्वामहं सानुवेशं,  
 याचे त्वयादपद्मप्रणिहितमनसं ज्वेष्टि मां यः क्रियाभि-  
 स्तस्य प्राणप्रयाणं परश्चिव ! भवतः शूलभिद्रस्य तूर्णं ।

End. इति गुह्यं महवीर्यं परमं रिपुमाशनं ।  
 भानुवारे समारभ्य मङ्गलान्ने जपेत् सुधीः ॥  
 यत्कृत्यं तन्न कृतं, यदकृत्यं कृत्यवत्तदाचरितं ।  
 उभयोः प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोचरितं ॥

Colophon. इत्याकाशभैरवतन्त्रे उमासहस्ररसंवादे दारणसप्तकं सम्पूर्णं ।  
 विषयः । शिवसहिमवर्णनम् ।

No. 142. दिव्यानुष्ठानपद्धतिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1787. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।  
 अथ तुलादिव्यविधिः ।

तच्च सावष्टम्भाभियोगं यव, न तु शक्तिताभियोगे,  
 तादृक्पणसहस्रन्यूनद्रव्यविवादे च न भवति ।

End. अथ च दिव्यविशेषप्रयुक्तो दत्तः ।  
 निरुद्धे भवितोदायाजनं राज्ञे च तत्समम् ॥  
 इत्यादिविशेषप्रयुक्तदण्डेन समुच्चीयते इत्यादि ज्ञेयम् ।

Colophon. भट्ट रामेश्वरसुतो भट्टोनारायणः सुधीः ।  
 अनुष्ठानसुखार्थेमां कृतवान् दिव्यपद्धतिम् ॥  
 इति श्रीविद्वत्कुटुम्बापिक्व-श्रीरामेश्वरभट्टाक्षज-नारायणभट्टकृता दिव्यानु-  
 स्थानपद्धतिः समाप्ता संवत् १७८७ ।

विषयः शपथविधि-कथनम् ।

No. 143. दुर्गास्त्वविवेकः By श्रीनाथाचार्यचूडामणिः . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapur, Rājārāmapur, Paṇḍit Ćyāmāprasanna Vidyāvācaspati. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. अथ कालविवेकोक्तदुर्गास्त्वविवेकः ।  
 चान्द्रमासे ऽथयुजि साधितं पूर्वं ।

आरोपार्चननिर्गमसमयस्वालोच्यतामधुना ।

तत्र भगवतीपुराणम् ।

कन्यायां कृष्णपक्षे च नवम्यामाद्रभे दिवा ।

नवम्यां बोधयेद्देवीं गौतमादिचनिस्त्रिभिः ॥ इत्यादि ।

End.

तथा तत्रैव नवम्यां पूजां नृत्यगीतादिना जागरणशीला फलमुक्तं ।

सर्वपापविनिर्मुक्तौ दिव्यवेजोमयस्तथा ।

मोदते दुर्गायां सार्धं दुर्गा-लोके महीयते ॥

Colophon.

इति महासहोपाध्याय-श्रीकरात्मज-श्रीश्रीनाथाचार्यचूडामणिकृत-दुर्गास्तव-विवेकः समाप्तः ॥

विषयः । दुर्गास्तवविध्यादि-कथनम् ।

No. 144. देवताब्राह्मणभाष्यम् . Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 220 śloka. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

वागौशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि गजाननम् ॥

यस्य निःशसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।

निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थ-महेश्वरम् ॥

तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधत्तुक्कमहौपतिः ।

आदिशत्सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यातिसङ्ग्रहात् ।

कृपालुः सायनाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥

व्याख्याताष्टम्यजुर्वेदौ सामवेदेऽपि संविता ।

व्याख्याता ब्राह्मणानाम् व्याख्यानं संप्रवर्त्तते ॥

End.

अग्रादिदेवताकर्गाश्याणामपि चन्दसामेतदेवतम् । एता अग्रादि-देवता भवितुं युक्ताः खल्वित्यर्थः ।

Colophon.

इति श्रीदेवताष्टो पञ्चमे ब्राह्मणे द्वितीयः खण्डः ।

विषयः । सामवेदान्तगतदेवताब्राह्मणव्याख्या ।

No. 145. देवीमाहात्म्यटीका ( श्लोकार्थदीपिका ) By केवल . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 140 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbetā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmāhridaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीहरिः शरणम् ॥

या बालिका प्रतिगृहे जननीकुलश्री

यां पद्मसौप्रभंतयः शिवसेविताङ्घ्रिः ।

या जिष्णु-विष्णु-नखिनीभव-भक्ति-तुष्टा

सा मां पुनातु सततं विदशैकमाता ॥

भगवति तव लीला मामनाथं प्रतप्तं

यसति यदि जगत्यां का लदन्या समास्ति ।

अनुदिनमनुभक्तः कर्मपाशावकाश-

लिभुवनवृषलक्ष्मीं लामहं चिन्तायामि ॥

जीवो जीवं प्राह देवप्रभेदात् कस्त्वं विप्रो ब्रूहि तलं व्रतेस्त्वम् ।

जीवोद्वारः कर्मसूत्रादनित्यात् तन्मे मिथ्या वाक्चयं किं प्रष्टव्यम् ॥

अथ किल नत्सुपदेशात् कलुषाकुलः श्रीकेवलः स्तोति ।

ब्रह्मेशविष्णुजननीं वृद्धिस्थित्यन्तकारिणीम् ।

सर्गापवर्गदां नित्यां भजे लिङ्गानुरूपिणीम् ॥

पुण्यान्यनेकानि भवन्ति भूमौ तेषां प्रशस्ताः स्तुतयः श्रभाख्याः ।

सा त्वं स्तुतीनां प्रवरादि चण्डी यस्याः सुपाठात् सकलार्थसिद्धिः ॥

श्रीदुर्गाचरणाभोजं स्मरतामङ्घ्रिसेविना ।

द्विजानाञ्चैव साक्षात्प्रकाशः क्षियते मया ॥

नला विनोदं सकलगुण्यतामपि सन्तोषशीलं ?

श्रीगोपालं प्रणम्य प्रकटितरचनाशालिनं नोमि धीरं ।

ये चान्ये वा सुपुण्या द्विजकुलमुकुटास्तानिहं दण्डपाति

र्युष्माकं पादरेणुः प्रचुरकवण्या रक्षणीयो रसायाम् ॥

चण्डी गुप्तार्थभावायौ शब्दायञ्चापि कुवचित् ।

प्रकाशते पूर्णदीकाकाराज्ञाकारिणानिशम् ॥ इत्यादि ।

End.

इति मार्कण्डेयपुराणे इत्यादि चूर्णकस्य ।

सकृपयोग्यमाहात्म्यादूर्ध्वमासीद् बधादिकं ।

सावर्णिकेऽष्टममन्त्रारे तत्प्रतिपादितम् ॥  
 मार्कण्डेयपुराणेष्व चूर्णकेन सुष्ठुमुक्तः ।  
 व्यवस्थितं श्रीमताच व्यासेन जनरञ्जकम् ॥  
 इत्यग्निं चण्डिकापाठे सर्वधर्मविवर्द्धके ।  
 संशयच्छेदकाः श्लोकाः भवन्तु गुणिनां सुदे ॥  
 यच्च श्रीकनकेश्वरी विजयते तत्पादपद्माश्रये  
 वासो मे बद्धवत्सुरं भगवती मातेव शम्भुप्रिया ।  
 यच्च श्रीयुतकेवल्लेन कृतिना श्रीविप्रपादाम्बुजं  
 नलाशेषि सुदुष्कृतं कुरुत मे मन्दस्य धीराः शिवम् ॥  
 ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य चण्डिकाञ्च भवौभ्यश्च ।  
 कुपुवकठिनारम्भः पिबोर्दुःखाय चाभवत् ॥  
 सतां सुदेर्भकाणाञ्च ज्ञानाय संशयच्छेदे ।  
 श्लोकार्थदौषिका व्याख्या समाप्ता ब्राह्मणाश्रया ॥  
 रससिन्धुशशाङ्कमितेऽतिशुभे  
 शुभ भाद्रपदे सितपक्षयुते ।  
 हरिवाचरतारकपुण्ड्रतिथौ  
 विदमेति समाप्तमतं × × ॥ (?)

Colophon. इति श्रीदेवीमाहात्म्यप्रकाशे श्लोकार्थदौषिका समाप्ता ॥

विषयः । देवीमाहात्म्यगीतापाततो जटिलश्लोकानां व्याख्यानम् ।

No. 146. देवीमाहात्म्यटीका (सुबोधिनौ) By माधवशर्मा. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 170 ślokaś. Character, Bengali. Date Sk. 1531. Place of deposit, Dacca, Sonārgā Kṛiṣṇapura. Paṇḍit Sarat Candra Bhaṭṭā-cāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

प्राक् किल भगवान् वादरायणानेवासी जैमिनिर्महाभारतविषयेषु केषुचित्  
 पदार्थेषु सन्दिहानो मार्कण्डेयमहर्षिमुपगम्याप्राचीत् अथ नायमस्माकं  
 कथाक्षय इति सर्वार्थाभिज्ञानं विन्याचल्लनिष्ठयान् चतुरः पक्षिणः  
 शब्देति मुनिनोपदिष्टोऽसावपि तथाकार्पादिति पुनर्जैमिनिप्रश्नानुरोधात्

मार्कण्डेयभागुरिसंवादात्मकमितिहासमनुयर्णयन्तः पश्चिण् कचुः मार्कण्डेय  
उवाचेति चातुर्भुजी । इदानीं स मनोः कथानन्तरं कोपिकिं मुनिं सम्बोध्य  
कथां कथयति मार्कण्डेय उवाचेति । इत्यादि ।

**End.** एवं प्रकारेण सुरधः देव्या वरं लब्ध्वा सूर्याकान्त समासाद्य सावर्णिर्मेनुर्भविता  
क्षत्रियर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनरावृत्तिः समाप्तिं श्रुत-  
यति तथा स्त्रायादिति चातुर्भुजेन लिखितमिति ॥

**Colophon.** अद्वैताग्निवाणचन्द्रशकेऽकारि सुबोधिनी ।  
सुधियां हृदये साक्षां श्रीमन्माधवशर्मणा ॥

विषयः देवीमाहात्म्याख्यानम् ।

**No. 147.** द्वारकाखण्डम् . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 92. Lines, 9 on a page. Extent, 2,800 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥  
श्रीशौनक उवाच ।  
कथं कृतं युगे तस्मिन् रौद्रे वै कलिसंज्ञके ।  
वज्रपापण्डसङ्क्षौर्णे प्राप्सुमो मधुसूदनम् ॥  
युगवये व्यतिक्रान्ते धर्माचारपरिहृता ।  
प्राप्ते कलियुगे धीरे क्व विष्णुर्भगवानिति ॥ इत्यादि ।

**End.** कृत्वा पापसङ्खानि कलौ कीटिशतैरपि ।  
मुच्यते सर्वपापेभ्यस्तद्विष्णोः पदमभ्युयात् ॥  
मदर्शनेन किं पुण्यं किंवा देवि मदर्थमात् ।  
केवलं गोमतीं खाला कृष्णं हृष्टा लभेन्नरः ॥

**Colophon.** इति श्रीस्कन्दपुराणे प्रजादसंज्ञितार्यां द्वारकामाहात्म्ये पट्चत्वारिंशत्तमो-  
ऽध्यायः । समाप्तश्चायं पन्थः ॥

विषयः । १ ऋषिप्रश्न कथनम् । २ दुर्व्यासस्य आनयनकथनम् । ३ दक्षिणोदुःख-  
मोक्षथादिकथनम् । ४ । ५. गोमतीचक्रतीर्थोत्पत्तिकथनम् । ६ । ७. द्वारकामाहात्म्यकथनम् ।  
८. समुद्रगोमतीमाहात्म्यकथनम् । ९. दक्षिणोमाहात्म्यकथनम् । १०. विष्णुपादोदकमाहा-  
त्म्यम् । ११ । १२. मयसरोवरमाहात्म्यादिकथनम् । १३ । १४. नदीमाहात्म्यादिकथनम् ।



१५ सिद्धेश्वरमाहात्म्यम् । १६ तीर्थकथनम् । १७ । १८ देवशावादिपरिवारकथनम् ।  
 १९ । २० । २१ लष्ठापूजाप्रयोगविधिफलादिकथनम् । २२ वक्त्रविमर्शनीदर्शनफलकथनम् ।  
 २३ । २४ । २५ शङ्खोदारमाहात्म्यादिकथनम् । २६ पिण्डारकधर्मपञ्चतीर्थमाहात्म्या-  
 कथनम् । २७ । २८ । २९ । ३० द्वादशीमाहात्म्यादिकथनम् । ३१ तीर्थक्षेत्रदर्शनफलादि-  
 कथनम् । ३२ देवतीर्थयात्रादिकथनम् । ३३ द्वारकादर्शनफलकथनम् । ३४ । ३५ द्वारका-  
 भिक्षादिकथनम् । ३६ वज्रलेपपापहरादिकथनम् । ३७ । ३८ वज्रदानचन्द्रप्रबोधादिकथनम् ।  
 ३९ । ४० । ४१ । ४२ । ४३ । ४४ । ४५ । ४६ द्वारकामाहात्म्यादि कथनम् ॥

No. 148. द्वैतविवेकः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 110 śloka. Character. Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Mohār, Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbāndhu Tarkavāgīśa. Appearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ईश्वरेणापि जीवेन सृष्टं द्वैतं विविच्यते ।  
 विवेके सति जीवेन द्वयो बन्धः स्फुटीभवेत् ॥  
 मायानु प्रकृतिं विद्यान्मायिनानु मद्देशम् ।  
 स मायौ सृजतौत्याहुः श्वेताश्वतरशास्त्रिनः ॥  
 आत्मा वा इदमद्येभूत् स ऐश्वर्यं सृष्ट्वा इति ।  
 सकल्पेनासृजलोकान् स एतामिति बाह्वृचः ॥ इत्यादि ।

End. दर्शनादर्शने हित्वा स्वयं केवलरूपतः ।  
 यस्मिन्नस्ति स तु ब्रह्मन् ब्रह्म न ब्रह्मवित् स्वयम् ॥  
 जीवन्मुक्तिः पराकाष्ठा जीवद्वैतविवर्जनात् ।  
 लभ्यतेऽसावतोवेदमौल्यद्वैताद्विवेचिनम् ॥

Colophon. इति श्रीद्वैतविवेकः समाप्तः ।

विषयः । द्वैतमत-स्थापनम् ।

No. 149. धूर्तभाष्य (११ प्रश्न) आपस्तम्बव्याख्यानम् . Substance, country-made paper, 9×4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 1,540 śloka. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

13 A. S. B.

- Beginning.** प्रवर्ग्यसंभरणं कुर्वन् अमावस्यायां पौर्णमास्यां व्यापूर्यमानपक्षेति  
नीष्पि तुल्यविकल्पानि पूर्वं प्रातरारभ्य प्रह्वये इति प्रवर्ग्यः ।
- End.** यथं नादृतमुत्पतितमिति यथा सुराया अपि न शर्म्याणीति हरन्ति तदेवं  
वयं वदेत्ता उपगम हृत्यभ्यासलेनेत्यर्थः ।
- Colophon.** इति धूर्तस्वामिविरचितापक्षमभाष्ये एकादशप्रश्ने षष्ठः पटलः ।
- विषयः । आपक्षमप्रवर्ग्यसूचभाष्यम् ।

**No. 150.** नन्दिकेश्वरस्तवदत्ति . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 25. Lines, 15 on a page. Extent, 1,500 śloka. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

- Beginning.** बह्वयतु बह्वमानः श्रोत्रिज्ञानवचिवाचको वाचं ।  
विश्ववसतकतिचतुरं चतुराणां ( ... ) चो यस्य ॥  
अथंयुगलं जिनवक्रभस्वरौन्द्रकवे चरितपणके ।  
संलिप्तपुगमं किञ्चिद्वाख्यानं वितनोम्यहम् ॥
- End.** इत्यत्र यन्दे इत्यन्तं मङ्गलमिति गाथायैः ।  
साधुसोमगणौशेनाङ्गोमेनार्थप्रबोधिनी ।  
मन्दोच्चरस्ववे चक्षे इतिविश्वप्रमोदिनी ॥

**Colophon.** ... ..

विषयः । नन्दिकेश्वरस्तवदत्ति ।

**No. 151.** नलोदयकाव्यटीका ( यमकप्रकाशिका ) . By वागीशः Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 52. Lines, 9 on a page. Extent, 2,000 śloka. Character, Bengali. Date Sk. 1687. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣana. Appearance, old. Prose. Incorrect.

- Beginning.** ॐ नमोगणेशाय ।  
नमो गणेशाय गुणातिगात्रने  
जनेष्वनुजोशहशा गुणसूत्रे ।  
समोदयोत्यस्य वनस्ययशिया  
तिथानुषे नित्यपुण्यसकृपिणे ॥

अस्ति सर्वमिदं वेदे समेदे वाक्प्रपञ्चनं ।

अथैवौ श्रीमान् कालिदासनामा कविः प्रारिथितकाव्यकरणे विप्लवध्वंसा-  
दिकमभिलषन् नारायणस्मरणरूपमङ्गलमादौ स्तोकचतुष्टयेन निबध्नाति  
हृदयेत्यादि । हे हृदय मानस यतो वासुदेवात् निजगत् भुवनत्रयं त्वं  
ततो मा गाः नैव गच्छ वस्तुतः श्रीलक्ष्मं परित्यज्य कुत्रापि मा याचौति  
अभिप्रायः ॥

End.

पुरोहितादिभिश्च वाङ्मातैः सर्वैः समं बुभुजेतरास्मिति ग्रन्थसमुदायार्थः ॥

Colophon.

इति नक्षोदयटीकायां वागीशविरचितायां यमकप्रकाशिकायां चतुर्था-  
स्त्रासविवरणं समाप्तं । समाप्तार्थाय ग्रन्थः ॥ ... ..

श्रीरामनाथ-नरनाथविराजितायां ।

यन्नावनौ जयति नौरिय काव्यसिन्धोः ॥

व्याख्येयमुल्लसितसर्वैर्गुणानुरुद्धा ।

वागीश चित्तं ? विरचितास्मिन् मङ्गलाय ॥ श्रीलक्ष्मणचन्द्रशर्माः स्वाक्षर-  
मिदं ॥ शकाब्दाः १६८७ ।

विषयः । कालिदासकृतनक्षोदयकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 152. नक्षोदय टीका. By रामनारायण सिद्धान्त. Substance, country-made paper, 13½×3 inches. Folia, 34. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś. Character, Bengali. Date of writing Sk. 1715. Date of composition Sk. 1635. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Gram, Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामाय नमः ।

वामे भागे ऋणुरुरवं नूपुरं रत्नकाञ्ची

सालङ्कारः कृत चरमिजः कौतुकाद् दक्षिणेन ।

भूतिर्भोग्याभरणमजिनं सुभु किं वेति चार्था

स्वातुर्थाऽपि शशिप्रभमुखं लानशङ्कः शिवोऽप्यात् ॥

हृदय इत्यनेन स्त्रीकेन कविरिष्टदेवतां नमस्यति । हे हृदय यादवतः

यदुक्कलोद्भवात् पृथगीतमात् सकाशात् सदा मा गाः किंविश्रुतात् दुराच-  
दायाः पापादव्या दवतः द्वाग्निः अरिसमुदयात् निजगत् अयत ।

दायादौ सुतबान्धवावित्यभिधानं । इत्यादि ।

**End.** नलेन । अनायता द्युनिरचितेन नलेन सा प्रसिद्धा सम्पत् सम्यक्तिः  
 अपूरि पूरिता यथा पूर्वमासीत् तथा कृता इत्यर्थः सदा अर्थ नलः अन्मदाः  
 उद्भूतं मन्त्रोक्तो यस्मात् स न महामहर्षि मन्त्रोक्तवां महान् उत्सवो यत्र  
 तां सम्पदं अद्याह त्यक्तवान् अद्याह त्यागे आत्मनेपदार्थं यत्रः करणीयः ।  
 वाणरासर्गचन्द्रान्दे निःश्रुता कूटबोधिनी ।  
 रामनारायणसुखात् सुखाय पठतःमित्यं ॥

**Colophon.** समाप्तं नलोदयटिप्पणी ॥ शकाब्दाः १७१५ ।

विषयः । नलोदयस्य व्याख्यानम् । ग्रन्थकारविषये ऽस्ति संशयः यतः प्रथमोऽंशे  
 इत्यादित्यद्वयविरचितायां नलोदयटीकायां प्रथमः । द्वितीये नास्ति पुष्पिका तृतीय-चतुर्थयोस्तु  
 रामनारायणसिद्धान्तकूटबोधिन्यां नलोदये तृतीयः — ० चतुर्थः ।

**No. 153.** नवल्लिङ्गसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 1,503 śloka. Character, Nāgara. Date Sm. 1203. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** अर्चम् ॥

पुलिङ्गं क ट ण य प भ म य र थ स खेत्तमिम न लौकिलिव्, न, नभो-  
 य औदः किर्भावे ख कर्त्तरिच कः स्यात् ।

**End.** निःशेषनामलिङ्गानुशासनान्यभिसमीक्ष्य संश्लेषात् आचार्य्यहेमचन्द्रः समास्त्र  
 तदनुशासनानि लिङ्गाणां ।

**Colophon.** इति नवल्लिङ्गसूत्राणि समाप्तानि । संवत् १२०३ । पौषवदि वयोदशी ।  
 विषयः । लिङ्गविचारः ।

**No. 154.** नवल्लिङ्गानुशासनावचुरिम् . Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 6. Lines, 17 on a page. Extent, 1,540 śloka. Character, Nāgara. Date, Sm. 1503. Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** अर्चम् ॥

क, ट, ण, य, प, भ, म, य, र, षम्, इत्येतदन्तं च पुलिङ्गं स्यात्, कादयो-

कारान्ता गच्छन्ते स्थितिं प्रथक् सन्निर्देशात्, नामेति वक्ष्यमाणमिदं  
सम्बध्यते । कान्तः श्वनेकः ।

End. अथ यदुक्तं लिङ्गश्लेषं तद्गुणं द्रष्टव्यं । तेन कठानां धर्मः आम्नायः  
काठकं कालापकं इत्यादि ।

Colophon. इति लिङ्गनुशासनावचुरि समाप्तम् ।

विषयः । नवलिङ्गानुशासनव्याख्या ।

No. 155. नाभेयस्तवावचूर्णिः . Substance, country-made paper, 12×4½  
inches. Folia, 3. Lines, 21 on a page. Extent, 270 ślokaś. Character,  
Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares. Dikmaṇḍalācāryya  
Mahārājā Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नमः श्रीसूर्येश्वरायः ।

श्रीविजयतिष्ठकमदोपाध्यायविहितस्यानेकविचारसार-श्रीशुद्धयष्टकारणा-  
रानुकार-श्रीजटभदेवस्तोत्रस्यान्तराधीं विधीयते पूर्वं विमलपञ्चसामिनिं  
नाभेयं ममस्कृत्य तस्मैव भगवतः पादपद्मरजः सेवासुदानमित्यादि ।

End. जीवाधकक्षेण तस्य मङ्गलविजयतिष्ठको यस्य सः पक्षे कविनाम  
निष्कलङ्कं इति ।

Colophon. इति नाभेयस्तवावचूर्णि समाप्तं । संवत् १६५९ ।

विषयः । जैमिने जटभदेवस्तोत्रव्याख्या ।

No. 156. नित्यानुष्ठानम् . Substance, country-made paper, 15×5 in-  
ches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 270 ślokaś. Character,  
Bengali. Date ? Place of deposit, District Medinipur Ayodhyā  
Raghunāthvāti, Post Chandrakonā, Babu Chakrapāṇi Rāya. Appearance,  
old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ॥

एकदा यमुनातीरे सदासीनं जगद्गुरुं ।

नारदः प्रणिपत्याह देवदेवं सदाशिवम् ॥

श्रीनारद उवाच ।

द्विदेव महादेव सर्वज्ञ जगदीश्वर ।  
 भगवत्कर्मतत्त्वज्ञ ह्यमन्त्रविदां वर ॥  
 ह्यमन्त्रा मया कृत्वा त्वत्तो ये च पितुः पराः ।  
 ते सर्वे साधिता यत्नान्तराज्ञादयो मया ॥  
 ब्रह्मवर्षसहस्रेभ्यु शाकम्बूलफलाग्निना ।  
 शुष्कपर्शाम्बुवाग्वादिभोजिना च निरन्तरं ॥  
 स्त्रीणां मन्दशैनालपयर्जिना भूमिशायिना ।  
 कामादिषड्गुणान् जित्वा वाग्नेन्द्रियं निगम्य च ॥  
 क्षमन्त्यमनसा नित्यं ह्यव्यथानपरायणः ।  
 विकालस्नाननियतः शौचाचारपरायणः ॥  
 एवमादिगैर्युक्तो ब्रह्मवर्षशतानि च ।  
 संसाध्य मन्त्रान् प्रत्येकं निर्वेदं गतवानहम् ॥  
 न पुरस्सरैः कश्चिद् विनाष्टादशभिर्मनुः ।  
 केनापि साधितः क्वापि मया दृष्टो हि भूतले ॥  
 कलौ किल भविष्यन्ति नराः पापपरायणाः ।  
 सत्पादुष्का मन्दभाष्या मन्दप्रज्ञाः कुमेधसाः ॥  
 इत्यं चिन्ताकुलो देव त्वामहं शरणं गतः ।  
 तदुपायं कश्चिदथ कलिकालोचितं वद ॥  
 येनाज्ञसां गमिष्यन्ति तव शोकं नराः प्रभो ।  
 भगवन् केन मन्त्रेण संसारोत्तारणं वक्षाम् ॥  
 तन्ममाचक्ष्व यत्नेन सर्वलोकहिते रतः । इत्यादि ॥

End.

इति ते सर्वमाख्यातं नैतिकं चरितं चरैः ।  
 पापिनोपि विमुच्यन्ते श्रवणाद् यस्मै नारद ॥

श्रीनारद उवाच ।

धन्योऽस्यनुग्रहीतोऽस्मि त्वया देव न संशयः ।  
 चरेदैनन्दिनी लीला यतो मङ्गं प्रकाशिता ॥

× × × × × × ।  
 × × × × × × ॥

Colophon.

इति श्रीधनन्तुमारोपतन्त्रे श्रीधनन्तुमाराम्बरीपद्मनादे नित्यानुष्ठाने

श्रीलक्ष्मणसुगन्धमन्त्रप्रकाशकः षट्त्रिंशत्पटलः ॥

कः सन्दर्भः पुरजयिना कश्च कर्णस्य जना

नयाः क्लृप्तं विघटयति कः कः प्रियः कामिनीनां ।

कः सन्नतो भवति समये भूषणं किं कुचानां

किं वा दुःखं भवति मच्चतां मानपूजापचारः ॥

विषयः । श्रीलक्ष्मणस्य दैनन्दिनीश्रीलक्ष्मीकीर्तनमेव क्लृप्तकलुषनाशनमिति कथनम् ॥

**No. 157. निर्यावली सूत्रम् .** Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 43. Lines, 11 on a page. Extent, 1,075 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

नमः श्रीवीतरामाय ॥

तेषां कालेषां तेषां समयेषां रायगिरे नानं नगरे शोषा । विद्मगुणसिद्ध  
एवं इ ए वन्न उ अक्षीमवण पायवे, पुङ्गवि सिद्धा पट्टये ।

**End.**

निरया वलीया अवाज्ञाणं एगोयुधच्छन्मपल्लवग्रा, पल्लव द्विवेषु उदि-  
स्तानि तल्ल वल्लसुवमे सुदस दस उदेषमापल्लमवगोरायस उदेषम ।  
निरयावलीयासुरच्छन्मो समानो ।

**Colophon.**

निरयावलीसूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । जैनधर्मोपदेशकथनम् ।

**No. 158. निर्यायसिन्धु टीका ( रत्नमाला )** By लक्ष्मणभट्ट . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 334. Lines, 9 on a page. Extent, 8,500 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍit Castrī. Appearance, fresh, Prose. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ॥

आदलक्षणं परिष्कृतं ब्राह्मणेति । एतच्च तर्पणवारणाय । तच्च विप्र-  
स्त्रीकाराभावात् । न तु त्यागाभावात् । इन्द्र ऊर्ध्वो अक्षर इति वदुद्रथ-

देवतासंयोगेन यागस्य तत्रापि कल्पनीयत्वात् । न समेत्यभिलापस्तु नास्ति  
आचाराभावात् । यत्रैव यागाग्निहोत्रादौ तदाचारस्तत्रैव तन्मूलतया श्रुतिः  
कल्प्यते न सर्वत्र ॥ इत्यादि ।

End. नित्यकर्मां सन्ध्याबन्धनं गायत्रीजपादि । तथा—

कौपीनाच्छादनं वस्त्रं कन्यां सितनिवारिणीं

अक्षमालाञ्च गृह्णीयाद्वैश्वं दण्डमत्रयं ।

माधुकरमयैकानां परशंसः समाचरेदिति ॥

इष्टे प्राक् कर्तव्यतया आद्यादिकन्तु प्रतिजानीते अथेति एतच्च विशेष-  
व्यांदि निबन्धेष्वतिविस्तृतमिति तत एव न्यूनाऽतिरिक्तं निश्चेतव्यमित्यु-  
परम्यते ॥ \* ॥

Colophon. इति छन्दोभट्टविरचिता रत्नमाला ॥ \* ॥

विषयः । निर्णयसिन्धोर्वाङ्मनम् ॥

No. 159. नीतिमञ्जरौ . Substance, country-made paper, 14 x 5 inches.  
Folia, 100. Lines, 9 on a page. Extent, 2,700 ślokaś. Character, Nāgara,  
Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Apperance, old.  
Prose. Correct.

Beginning. दिवाकरं प्रथम्यादौ सुकुन्दञ्च द्विवेदिनं,  
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं स्मृतिज्ञं दीक्षितं प्रभुं ।  
तस्य नम्रा युवा यक्षा युवधर्मोत्पद्युद्दिमान्,  
एकादशप्रकारेभ्यु संहितापाठतत्परः ॥  
वसंश्च श्रीमदानन्दे सुरभूसुरमण्डिते,  
तेनेयं रचिता यस्मात् तन्नाम युवदीपिका ।  
विलोक्य संहितामध्य इतिहासान् पुरातनान् ।  
कृतवैधर्मसंगुता श्लोकेर्बद्धा सुबुद्धिदा ॥

End. ये जनाः भिन्नबुद्धयः वो युष्माकं आकृतिः सङ्कल्पो व्यवसायो वा समाना  
एकविधा अस्तु, तथा वो युष्माकं हृदयानि भिन्नबुद्धियुक्तानि समाना-  
समानानि एकविधानि सन्तु । तथा वो युष्माकं मनोऽन्ताः करणं तदपि  
समानमस्तु प्रत्येकविवक्षया एकवचनं, यथा वो युष्माकं सुसदः शोभन-  
साहित्यं अस्ति भवति तथा समानमस्त्विति ।



**Colophon.** इति नीतिमञ्जर्यामष्टमाष्टकः समाप्तः ।

**विषयः ।** See Rāj Metra, vol. x, p. 283, No. 4183.

**No. 160.** नेमिचरित्रम् By हेमचन्द्र व्याचार्य . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 108. Lines, 17 on a page. Extent, 4,320 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Beuares, Dikmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance old. Prose. Correct.

**Beginning.** ॐ नमो विद्यनाथाय जन्मतो ब्रह्मचारिणे ।

कर्मवञ्चो वनच्छेदनेनये ऽरिहनेनये ।

शोभनेमेरुर्द्धतः कृष्णविष्णोरामस्य तच्छरीरिणः ।

जरासन्धं प्रतिहरेद्वरितं कौर्मेयिष्यते ॥

**End.** द्वाविंशोर्ध्वत्रयं च नवमः श्राद्धेभ्यः शीरपाणि-

स्य देरिष्येत्यनलमक्षया कीर्तिता पर्वण्यौच ॥

चत्वारोपि प्रवचनदिशः सम्यग्दिशं यथा ।

नेमौ कौऽपि क्षुतिपथमवे विष्णुयोगं विलोकया ॥

**Colophon.** इत्याचार्य-हेमचन्द्रविरचिते विषष्टे ब्रह्माकाशपुराणपरिते मन्त्राकाये  
अष्टपर्वणि ब्रह्मदेवस्वर्गमन्त्रं नाम नेमिनिर्वाणपाण्डयनिर्वाणवर्णनं नाम  
द्वादशः सर्गः ।

**विषयः ।** नेमिनःचरित्रवर्णनम् ।

**No. 161.** न्यायसूत्रा ( ब्रह्मसूत्रानुयाय्यान् टीका ) By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 8×4½ inches. Folia 1,354. Lines, 9 on a page. Extent, 27,000 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, Dist. Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

**Beginning.** प्रथमपञ्चमं नास्ति तेन चतुर्थपञ्चप्रारम्भवाक्यं लिखितं ।

तर्हि धर्मादसिद्धिः स्यात् । तस्य प्रमाणात्तरामोचरत्वात् । मैवं चसुख्यथा-  
दृष्ट्या धर्मादेरपि वेदादिवेदलादित्याशय इत्यादि ॥

**End.** यथा भगवत् स्वरूपविज्ञानं पुरुषार्थसाधनं तथा स्वरूपविज्ञानमपीत्यत-  
स्तदाविष्णुव्याज । यथेति । यस्य वायोर्देवस्य वेदवचने वल्लित्यादौ

अलं दिव्यानि अद्भुतानि वीचि रूपाणि उदितानि अमुना वायुना कौटुम्भं  
 तस्य मूलरूपं कथं भूतानि च वीचि रूपाणि इत्यत उक्तं वरिथेत्यादि ।  
 यस्य तन्मूलरूपं यदवच्छाद्यकं दर्शितज्ञानरूपं च दृशोरोपादिकात्  
 सुप्रत्ययः । अनेन वायुशब्दो वल्लवाची अथ गत्यर्थः गत्यर्थाद्यावगत्यर्थाः ।  
 तत अनवच्छाची मुखेति वायुरिति । किञ्च भर्गो भरणगमनयोः छत् ।  
 दुक्तञ् करणे गच्छुमतौ आभ्यां अमुन् प्रत्ययोरित् । इदमपि वायुशब्द-  
 व्याख्यानं वा गतिगन्धनयोरित्यतः छवापादिति खान्दिषाद्युभयतन् इति  
 तन् । अनेकार्यत्वादातुनां वातिभरणे वर्तते । अपि च मच्चत् श्रेष्ठं वयः  
 + + + इत्यस्मादुन् ॥ न केवलं मूलरूपमेव किन्तु, यस्यावतारेषु  
 निहितं रूपं + + + प्रथमकं प्रथमं रूपं रामविषयाणि वचांसि मूल-  
 रामायणादीनि रामवचांसि तेषां नयं नीयते शिष्येषु प्रवर्त्यन्ते अनेनेति ।  
 ररक्षित्यच् । यस्य द्वितीयं वपुः शब्दः शब्दः शतनावाची प्रसिद्धः तस्मिन्  
 कर्मण्युपपदे चै चये इत्यस्मादातोऽपसर्गे क इति कः । उपपदतकारस्य  
 लोपः खान्दसः पुल्लिङ्गद्वयानुसारेण अमुन्वाप्रत्ययः किमिदिति नपुंसक  
 सेवेदं रिपुशतनाचकारोत्यर्थः । यस्य तृतीयं वपुः शतनाधुः । मधुशब्दः  
 मुखवाची । मधुशौरस्तनः पिता इति प्रयोगात् । वशब्दः शास्त्रार्थ  
 परम्परया तोयवाची + + + + + स्वरित्यव चाकार लोपः । भगवत्  
 स्वरूपप्रतिपादनेनैव ग्रन्थोपचारः । इत्याशयवान् । नित्यापरोक्षं भगवन्तं  
 सम्बोध्य स्तौति निःशेषेति । भूतिः महालक्ष्मीः ॥ वचनप्रखनमाहा  
 जयतीर्थास्त्रभिचुषा रचिता ।

प्रीयतां हृदये सदये कमलामङ्गलेन पुष्पेण ।

अनुवाख्यास्तनाम्नोः समुत्पन्ना विनिर्माणा ॥

इत्थं न्यायसुधासन्निर्विषयैः सेयतां सदा ॥ \* ॥ इति श्रीमत् पूर्णप्रमति  
 भगवत्पादसुहृदेननुवाख्यानस्य प्रगुणजयतीर्थास्त्रयतिना छतायां टीकायां  
 विषमपदवाक्यार्थविहती चतुर्थेऽध्यायेऽस्मिन् अरमचरणः पर्यवसितः ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्यानुवाख्यानस्य टीकायां  
 श्रीमज्जयतीर्थास्त्राचार्यविरचितायां न्यायसुधायां चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थः  
 पादः ॥ \* ॥ रामलक्ष्मणवेद्यापाय मङ्गलम् ॥ \* ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृत-शङ्खस्त्वानुवाख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

No. 162. पञ्चाङ्गकयङ्गयज्ञपद्धतिः By कृष्णानन्द . Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa Siromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामचन्द्राय ॥ अथाभिषेक विधिः ।

प्रागुदका × × × × × × × × × पताकाभि-  
रलङ्कृते नानासुगन्धिना सुरभीकृते चन्द्रातपपरिभूषिते मण्डलद्वयं कार्यं  
एकमभिषेकमण्डलं अपरं प्रहमण्डलम् । तत्राभिषेकमण्डलं × × ×  
× × चतुर्ध्वजसमन्वितं भूपतिचक्रपरिमिताक्षतमवसङ्गुक्तमुडौञ्च रत्न-  
पीत-नील-श्वेत-धूम्रान् गृहीत्वा तेनैवाभिषेकमण्डलं निष्कास्य पञ्चवर्ष-  
गुण्डिकया पूर्ववत् प्रहमण्डलं × × × × × उत्तराभिमुखीकृत्य  
भूपतिमुखपदेशं मन्त्रवर्गपुरःसरं शङ्खचूर्णादिध्वनिमङ्गलध्वनिवेदध्वनिभिः  
सह संस्थितं येताम्बरधरं साक्षं सोष्णीयं × × × × × ×  
× × × × + + यथाशक्त्युपचारैः पूजयेत् ॥ इत्यादि ।

End.

यथा ब्रह्मयामले ।

नानाभक्तिविशेषैश्च तथा मिष्टान्नपानकैः ।  
सदुक्तलिङ्गिनी विप्रान् भोजयित्वा तु तोषयेत् ॥  
एवं सर्वप्रकारेण कृतं यस्याभिषेचनं ।  
सदादि तस्य पुंसस्य पदपौष्टा न जायते ।  
यच्चास्तुष्टा न कुर्वन्ति दुष्टरिष्टादिचेष्टितम् ॥

Colophon. इति कृष्णानन्दविरचिता यामलौक्यपञ्चाङ्गकयङ्गयज्ञपद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । ऋष्याभिषेचनकविधिकथनं तत्र पञ्चाङ्गप्रवृत्ताविधिकथनम् ।

No. 163. पथ्यापथ्य-निघण्टुः . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

त्रैलोक्येशाय नमः ॥

अथ पथ्यापथ्यनिघण्टुर्लिख्यते ।

श्रितो रजःसल्लतमांसि विधे निर्माति पाति क्षिपति स्त्रियं यः ।

अशेषद्वन्द्वारकद्वन्द्वः पादादपायान्मनुजान् स ईशः ॥

आलोक्य वैद्यतन्त्राणि यन्मादेष निबध्यते ।

याधितानां चिकित्सायै पथ्यापथ्यविनिश्चयः ॥

भिवक् सर्वेषु रोगेषु निर्दिष्टानि यथातथं ।

निदानपथ्यापथ्यानि जीवि यत्नेन चिन्तयेत् ॥

End. क्रोधं विषदाध्यक्षनं ज्वराय ताम्बूलमायासमपि प्रघातं ।

अथ च सन्ध्यं क्षयं च सन्ध्यं संस्तेदनं तद्विविधानि तानि ।

निद्राभयं धूपकटुक्षुधां च विषातुं नैव भजेत् कदाचित् ॥

Colophon. इति विषरोगे पथ्यापथ्यसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । रोगप्रस्थानां पथ्यापथ्यनिरूपणम् ।

No. 164. पदावली. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Dist. Rājsahi, Paṇḍit Kālicandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य नीरदाभासं रामं ज्ञानैकविद्यहं ।

पदावलीं प्रवक्ष्यामि बालानां बोधदेतवे ॥

सिद्धोदयः समाप्तायः । सिद्धः खलु वर्णानां समाप्तायो वेदिरयः । न

पुनरन्यथोपदेह्य इत्यर्थः ॥

End. एकवर्गं इति किं तत्र वर्गं इति किं भर्तृन् . अष्टनादित्येव भेत्ता ।

Colophon. इति पदावलीं हत्तौ सन्धौ पञ्चमः पादः । अतः परं खण्डितं ।

विषयः । संचेषण कान्त्योपपदादिनिरूपणम् ।

No. 165. पद्यमाला By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 123 ślokas. Character, Nagārā. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगुरुभ्यो नमः । हरिः श्रीम् ॥

प्रणम्य श्रोपतिं सर्वान् गुणंश्चापि त्रयीम्यत्तं ।

यथामति हरिः पूजाविधिं वैष्णवसंमतम् ।

आदौ देवगृहे न्यस्य कलशान् पञ्च-घण्टकान्,

आहरेत् तुलसीं दुर्वां पुष्पाणि चाक्षतानि च ॥

End.

प्रसादतो विरोधाद्वा हरिः पूजा न चेद्भवेत् ।

पठनात् पद्यमालायाः हरिः पूजाफलं लभेत् ॥

Colophon.

इति श्रीमच्छायनीयमुनीन्द्रविरचिता पद्यमाला समाप्तिसप्तम् ।

विषयः । साध्वसम्प्रदायस्थानां पूजाप्रकारः ।

No. 166. पद्यावली-टीका . Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 77. Lines, 12 on a page. Extent, 1,800 śloka. Character, Bengali. Date Sk. 1723. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍita Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगोपीनाथो जयति ॥

नयाभ्योदकलेखरः कटितटे घनद्वीपात्सरो

यंश्रीवादनतत्परो वज्ररमाचेतोहरः सुन्दरः ।

× × × × × × × × ।

श्रीरूपगोखामिपदारविन्दं वन्देऽभिर्द्वीपजनेकबन्धु ।

यस्यानुकम्पालवसाहसेन व्याख्यामिमां कर्तुमर्हं प्रयतः ॥

End.

कोप्यनीर्घ्वचनीयः श्रीकृष्णो मदभीक्षितमभिदद्यात् मादृशानां अभिष्ठाप-  
पूरकः स एवेति भावः । पादौ वन्दे तुरीयांशे मैत्रे प्रत्यक्षपर्वते इति  
भेदिनी ॥

शाके कालायनमुनिरणनीनायसंख्ये शुभेयं ।

टीका विद्वज्जनहृदयप्रसादादिनौनामधेया ॥

पद्यावल्यां वजनगरकृतायस्थितेनापि केन ।

श्रीमदामोदरचरणलपाभाजनेन यथायि ॥

× × × × × × × ×

श्रीश्रीमद्वैष्णवराजसभासभाजितगुणगणैकपूर्वनिधीनां श्री श्रीमत् श्यामा-  
नन्दगोखामिपादानां शिष्योपशिष्यभूतान्वये गृहीतदीक्षस्य ब्राह्मणकृष्णोद्भूत-

वैष्णववरस्य श्रीश्रीमदामोदराभिषेकामिचरणस्य शिष्येण कृतेषा व्याख्या-  
पूर्तिं गता ।

Colophon. श्रीवृन्दावनधामतोऽलेखि चरमाद्यश्लेषा ।

विषयः । पद्यावस्था व्याख्यानं ।

No. 167. परब्रह्मज्ञानसूक्तं . Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 120 ślokaś. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. दृष्टव्यं इत्येकादशर्चे द्वितीयं सूक्तं आङ्गिरसस्य दृष्टव्येरायं नवमी जगती-  
शिष्टा दश विष्टुभः अनेन सूक्तेन अष्टभिः परमपुरुषार्थसाधनं परब्रह्मज्ञानं  
सुतवान् । अतस्त्वेवमिदं । उक्तं हि दृष्टदेवतायां ।  
सुच्योतिः परमं ब्रह्म योगाद्यत् समुपाश्रुते ।  
तज्ज्ञानमभितुष्टाव सूक्तेनाय दृष्टव्यतिरिति ॥ इत्यादि ।

End. अचामेकः पोषमास्ते पुपुष्यान् शीतगर्भनेत्यादि निरुक्तानुसारेणाद्यौऽभ्य-  
धाधि । एवं दृष्टव्यतिवेदितवेदार्थज्ञानं तुष्टाव । इत्यष्टमस्य द्वितीये  
चतुर्विंशो वर्गः ।

Colophon. वेदार्थस्य प्रकाशेन तमोच्चार्यं निवारयन् ।  
उमर्थास्तुरो देवादिद्यातीर्थमचेष्टरः ।  
श्रीपरब्रह्मज्ञानसूक्तं समाप्तं ।

विषयः । ब्रह्मविद्याकथनं ।

No. 168. परमहंसोपनिषद् भाष्यम्. Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia 12. Lines, 13 on a page. Extent, 320 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. अथ जीवन्मुक्त्युपकारिणं विद्वत्सत्याशं निरूपयामः । विद्वत्सत्यासथ  
परमहंसोपनिषदि प्रतिपादितः । तच्छोपनिषदनूय व्याख्यास्यामः ।  
वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा हतहत्याः स्फुल्लं नमामि गजाननम् ॥  
 यस्तु निःश्रुतिं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।  
 निर्भमे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमचेष्टरम् ॥  
 तवादौ विद्वत्संज्ञास्योग्यं प्रज्ञमवतारयति । अथ योगिनामिति ।

End. आहतिः शास्त्रार्थसमाप्तार्था ।  
 जीवन्मुक्तिविवेकिन वत्सं चार्हं निवारयन् ।  
 पुमर्थमखिलं देयाद्विद्यातीर्थमचेष्टरः ॥

Colophon. इति विद्यारण्यकृतं भाष्यं ।  
 विषयः । अथर्ववेदीयपरमहंसोपनिषद्भाष्या ।

No. 169. पवमानयन्त्रं. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।  
 अथ पवमानयन्त्रदेवताप्रारम्भः । तत्र कोषदेवताः । प्रथमकोषे ब्रह्मणे नम  
 इति ब्रह्माणं आवाहयामि, पूजाक्रमः, ब्रह्मणे नमः ब्रह्माणं ।  
 End. अग्निं द्रुतं दृष्टीमचे इति अग्नये अग्निं । मधुनः परापरेति, जैर्हृत्ये निर्वर्तति  
 वायो शतं इति वायवे वायुं, तमोशानं इति ईशाने ईशानं, श्रीरक्ष ।

Colophon. + + + + + ।  
 विषयः । पवमानचोमे मण्डले देवतास्थापनविधिः ।

No. 170. पवमानन्यासः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।  
 आचम्यप्राणानायम्य देशकालौ सुला मम समस्तपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वर-  
 प्रीत्यर्थं पवमानन्यासात्पूर्वकं पवमानानुष्ठानमहं करिष्ये ।

**End.** विष्णोः कर्माणि पश्यन्, नेत्रयोः, तद्विष्णोरित्यस्त्राय फट् । भुर्भुवः स्वरिति दिग्बन्धः । अथ देवपूजामारभेत् ।

**Colophon.** रत्नं पुस्तकं लिखितं गर्दे उपनामकरधुवौरग्रमंषा स्वार्यं परार्यं चेति ।  
विषयः । ऋग्वेदान्तर्गतपवमानमन्त्रेषु न्यासकथनम् ।

**No. 171.** पाकतन्त्रकुशखिकाप्रयोगः . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folio, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** सूत्रानुसारिमधुपर्कप्रयोगः ।  
सूत्रव्याख्यां पुरा कृत्वा देवभट्टेन धीमता ।  
अथर्वे पाकतन्त्रस्य प्रयोगोद्य वितन्यते ॥

**End.** वैदिकानां चितार्थाय प्रयोगोऽयं मया कृतः ।  
कौशिकालेन तुल्यन्तु सञ्चयन्तु सुखेन हि ॥

**Colophon.** इति पाकतन्त्रे शान्तिप्रयोगः ।  
विषयः । अथर्ववेदीय-ग्रन्थकर्मप्रकृतिभूतकुशखिका ।

**No. 172.** पाणिनीयशिक्षाविवरणम् . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1832. Place of deposit, Tikāri, Zilla Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** त्रैलोक्येशाय नमः ॥  
पातु वो निकषपादा मतिचेष्टः सरस्वती ।  
प्राज्ञेतरपरिच्छेदं वचसैव करोति या ॥  
ब्रह्मः-कल्प-निवृत्तानि विद्वतानौह स्वरिभिः ।  
शिक्षालविद्वता यस्मात् तस्मात् तां विद्वदोऽयम् ॥  
अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि । अथेत्ययमानन्तर्यो वेदाध्ययनस्यान्तरमङ्गपाठः ॥  
इत्यादि ।

**End.** खर्गादीनि परिमितकाललाभोत्पत्तिं शक्यन्ते ।  
मीचाश्चान्तु अपरिमितकालायच्छिन्नं सुखरूपमित्यर्थः ॥



**Colophon.** इति त्रीपाशिनौयशिक्षा-व्याख्या समाप्ता ॥ \* ॥

संवत् १८३२ ॥

विषयः । पाशिनौय शिक्षायाव्याख्यानम् ॥

**No. 173.** पार्थिवशिवकवचं ( उन्मत्तभैरवीतन्त्रोक्तं ). Substance, country-made paper, 10×2½ inches. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent, 36 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāp Candra Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

**Beginning.** ॐ नमः शिवाय । अथ पार्थिवशिवकवचं ।

देवुवाच ।

देवदेव महादेव विरूपाक्ष विश्वोत्तम ।

हृदया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महात्मनः ।

कवचं दुर्द्धमं तस्य शीतुमिच्छामि धाम्नातम् ॥

श्रीरश्मि उवाच ।

देवेशि शृणु चार्वङ्गि जगदाशि मनोरमे ।

कवचं तस्य गिरिजे त्रिषु लोकेषु गोपितं ।

तव शोचान्मया देवि कथितं कवचं श्रुतं ।

अप्रकाशं परं गुह्यं साधकाभीष्टदायकं ॥

कवचस्य ऋषिदत्तभैरवोऽनुष्टुप्चन्द्रः पार्थिवशिवो देवता सर्वकामार्थ-

सिद्धये विनियोगः ॥ इत्यादि ।

**End.** कवचं धारयेद् यस्तु साधको दक्षिणे भुजे ।

देवा मनुष्या गन्धर्वा वज्रास्तास्य न संशयः ॥

कवचं शिरसा यस्तु धारयेद् यतमानधः ।

करस्तास्य देवेशि शक्तिमाद्यष्टसिद्धयः ॥

काम्यस्तुत्ययने देवि पूजयेत् पार्थिवं शिवं ।

तत्रैव प्रपठेद् देवि फलाथी फलभाग् भवेत् ॥

**Colophon.** इत्युन्मत्तभैरवीतन्त्रे देवीश्वरसंवादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तं ॥ ॐ तत् सत् ॥

विषयः । पार्थिवशिवकवचस्य माहात्म्यादिकीर्तनम् ।

No. 174. पाश्चात्यवैदिककुलपत्रिका . Substance, country-made paper, 20×4 inches. Folio, 123. Lines, 6 on a page. Extent, 2,460 ślokaś. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Benares, Paṇḍit Cāmbhu Candra Vidyāsāgara. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

पाशाङ्कुशसुधाग्लानं विध्वंसत जयद्रुजाः (?) ।

विघ्नं निघ्नन्तु नो भक्तनिघ्नविघ्नपते भुञ्जाः ॥

देवेन्द्रोपेन्द्रचन्द्राद्यैर्वन्द्यां हन्दारकैर्मुञ्जः ।

गिरौन्द्रनन्दिनीं वन्द्यो सच्चिदानन्दरूपिणीम् ॥

रविशशिदक्षनाचः कोपविध्वंसदक्षः

प्रद्युम्नशूरविपक्षः स्यान्नुत्तैकरक्षः

प्रमथदनुजरक्षः प्रेतवेताललयक्ष-

प्रभृतिदमनदक्षः पातु नः सर्वभक्षः ॥

वन्दे शौनकादराक्षुनिवरं श्रेष्ठं वशिष्ठं तथा

शशिष्ठं श्रुतिमण्डितं वरभरद्वाजं यशोभाजनं

सावर्षिष्ठं सुवर्णतः श्रुतिगुणं पश्यैव ते वन्दिताः ॥

End.

इति रामकान्तस्य . तदुधातुः श्रीकण्ठस्य यथा—

श्रीकण्ठकः परिणिनाय × × ×

× × × जननस्य महाधनस्य

श्रीयुक्त रामनवसिंहसमाह्वयस्य

श्रीशारिणीं गुणवशाकलितां तनूजां ॥ इति श्रीकण्ठस्य ।

Colophon.

... ..

विषयः । वज्रीवपाश्चात्यवैदिकानामागमनकालनिर्णयस्योपां वंशपरम्पराकथनश्च ।

No. 175. पिष्टमेधसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folio, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 250 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1804. Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथातः पिष्टमेधिकं दक्षनं पुरुषो ( . . )स्य प्रियतमेति विज्ञायत ।

आहितताग्रेर्भरणसंशये प्राचीनावीती दक्षनदेशं जोषयते ॥

**End.** अथातः पैलमेधिकं दहनं, अथातः पैलमेधिकमपरेसुरयात उत्तरं नवम्यो  
(.)छायाभिष्टकाः प्रतिदिशमयाजन्तां द्वाहः षट्. हरिः श्रीम् ।

**Colophon.** भारद्वाजस्त्रवे पिळमेधस्त्रवं सम्पूर्णम् । संवत् १८०४ ।

विषयः । आपस्तम्बशास्त्रीयानां पितुरन्नेष्टिक्रियाकथनम् ॥

**No. 176.** पिष्टपशूज्जीवनम्. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folio, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.** श्रीरामचन्द्राय नमः ।  
ॐ श्रीमदानन्दतीर्थाख्यं हृदयाभोजविष्टरम् ।  
श्रीनन्दनन्दनं वन्दे नन्दनानन्ददायिनम् ॥

**End.** अग्निहोमीयदेवताकपशूदेयकमाह्वानं विधीयते इति चेत् अत्रापि पिष्ट-  
पशूदेयकं करणं विधीयते इति ब्रूम इति न कोऽपि शङ्काकलङ्कः  
( इतो नास्ति ) ।

**Colophon.** — — — — —

विषयः । साध्वमते पिष्टपशूविधानम् ।

**No. 177.** पिष्टपशुप्रतिपादकविधिवाक्यप्रकरणम्. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 16. Lines, 16 on a page. Extent, 640 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** मोक्षधर्मेण यज्ञप्रकरणे पिष्टपशुप्रतिपादकानि विधिवाक्यानि ।  
एषोष्माभिर्नै दृष्टः स कथं त्वं द्रष्टुमर्हसि ।  
नारायणो मन्त्रोद्भूतं विश्वं क्व च्यवत्यभूत् ॥

**End.** न च पुरोडाश एवाचोच्यते न पश्चात्कारसिद्धिरिति वाच्यम् । तत्र पशु-  
पदप्रयोगात्. न चायमर्थवादः, सिद्ध-श्रवणात्, अतएव न लक्षणा,  
विधौ लक्षणायोगात्. अत्र बहुवक्तव्यमस्ति विस्तरभित्ता नोच्यत इत्यल-  
मिति विस्तरेण ।

Colophon. — — — — —

विषयः । माध्वमतानुयायी पिष्टपद्मप्रतिपादकविधिव्याख्यसंघः ॥

No. 178. पिष्टपद्मखण्डनम् . By टीकाकारशर्मा . Substance, country-made paper,  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Folio, 19. Lines 5 on a page. Extent, 228 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. सिंहस्यासिमुखनिर्भयवरान् वक्षे दधानां शिवां  
दक्षोष्ठाधरयोः क्रमेण जगतां धार्मिं तथा वामतः ।  
स्त्वन्वे सर्पधरां गलङ्गधिरया सर्वाङ्गरागोन्मलां  
दिग्मलां मनुजाकृतिं च दशभिर्धे( . )र्युतां कालिकाम् ॥

End. अष्टिसाधर्मतापय्योद्भूतस्त्रकुलोत्पन्नप्रपञ्चतकेन यद्वर्त्मपालप्रभालम्बितचन्द्रि-  
( . )कालिकापादपद्मपरायण( . )व्यापनोद्बोधितशक्तेन्द्रवर्यहृत्पद्माङ्गादेन गङ्गा-  
नीरनीर( . . )तुलित( . . )भुक्तुडिभौषणामकभट्टोद्यमज्जार्भट्टोद्भवेन टीका-  
कारशर्मणा कृतः पिष्टपद्मखण्डनाख्योऽयं ग्रन्थः समाप्तः ।

Colophon. — — — — —

विषयः । माध्वमते अग्निहोमादौ साक्षात् पद्मखण्डनसविधेयं किन्तु पिष्टपद्मखण्डनमेव  
कर्तव्यं ; तद्विषयप्रमाणानुक्तान्तरिन् ग्रन्थे ।

No. 179. पिष्टपद्मखण्डनवाक्यार्थदीपिका . By रत्नपाल . Substance, country-made paper,  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Folio, 19. Lines, 10 on a page. Extent, 175 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमच्छेसाय नमः ।

प्रज्ञादं शङ्करं नत्वा परमानन्दं दयाकरम् ।

× × + × ×

ग्रन्थसमाप्ति-ग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकदूरितप्रशमनाय समुचितस्नेहदेवता-  
लक्षणरूपं मङ्गलाचरणं शिष्यशिष्यायै व्याख्यातश्रोतृणां प्रसङ्गतो ग्रन्थतो  
मङ्गलाय च निबध्नाति सिंहस्यामित्यादि ।

End. परमानन्दसन्दोषतुष्टये दीपिका मया ।

रत्नपालेन रचिता कुवे( . . ) यथा पुरा ॥

**Colophon.** इति पिष्टपशुमण्डनवाक्यार्थदीपिकासमाप्तिमगम् । फासुणे लक्ष्मण  
शिवरात्री ।

**विषयः ।** पिष्टपशुमण्डनवाक्या ॥

**No. 180.** पुण्यलक्ष्मीसम्बादः . Substance, country-made paper;  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Folio, 4. Lines, 18 on a page. Extent, 160 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** अथ पुण्यलक्ष्मीसम्बादो लिख्यते ।  
अङ्गदेशे मङ्गादेशे कनकाख्यं पुरोक्तम् ।  
कनकसिंहो राजाभूत् बभूवा कनकावती ॥

**End.** सुन्दरं धर्मकर्तव्यं दयानुलं निनोदितम् ।  
विश्ववन्द्यं विख्यातं दानशीलतप ( .. ) ॥

**Colophon.** इति श्रीपुण्यलक्ष्मीविवादहृदयः समाप्तः ।

**विषयः ।** जैनधर्मसाक्षात्कर्तव्यम् ।

**No. 181.** पुचदस्तोत्रम् . Substance, country-made paper,  $11 \times 2$  inches. Folio, 1. Lines, 6 on a page. Extent, 9 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Grām Khunverā, Paṇḍit Hārān Chandra Tarkavāgisā. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीरामाय नमः ।  
श्रीरक्षर उवाच ।  
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रामस्य परमात्मनः ।  
स्त्रीर्षं द्वादशनाम्ना च पुचदं वाञ्छितप्रदम् ॥  
जानकीवल्लभः श्रीशः कौशल्यानन्दवर्धनः ।  
रावणारिः शरध्वंसी दयालुः सेतुबन्धकृत् ॥  
चनूस्त्वप्रीतिकर्ता च सुप्रीवेशः सतां पतिः ।  
रामो दाशरथिश्चैव ह्येतद्द्वादशनामकम् ॥  
इमं स्त्रीर्षं मङ्गापुण्यं यः पठेद्भारवेत् सदा ।

फलं तस्य प्रवक्ष्यामि शृणु देवि वरानने ॥  
 अपुत्रो लभते पुत्रं गुर्विषो जनयेत् सुतम् ।  
 मृतवत्सा च या नारी जीववत्सा भवेद्भूवम् ॥  
 पठेद्वा पाठयेद्वापि चिकालं नियतः शूचिः ।  
 संवत्सरस्य मध्ये तु पुत्रवान् नात्रसंशयः ॥  
 न प्रकाशं न देयञ्च गोपनीयं प्रयत्नतः ।  
 देयं शिष्याय भङ्गाय वैष्णवाय विशेषतः ॥

Colophon. इति श्रीरामतापनीये उग्रमहेश्वरसंवादे पुत्रदक्षोक्तं समाप्तम् ॥

No. 182. पुत्रप्रतिग्रहविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folio, 3. Lines, 11 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ दत्तकविधिमाह । शौनकः ।  
 ब्राह्मणानां सपिण्डेषु कर्त्तव्यः पुत्रसंप्रदः ।  
 तदभावेऽसपिण्डे वा अन्यत्र तु न कारयेत् ॥  
 सविद्याणां सजातौ वा गुरुगोत्रसोऽपि वा ।  
 वैश्यानां वैश्यजातिषु शूद्राणां शूद्रजातिषु ॥

End. यद्येवं कञ्चौरसः पुत्र उत्पाद्यते ततोऽयमाग्रे प्रभवतीति वस्त्राह बौधा-  
 यन इति ।

Colophon. इति पुत्रप्रतिग्रहविधिः ।

विषयः । दत्तकग्रहणविचारः ॥

No. 183. पुण्यमाला . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 9. Lines, 19 on a page. Extent, 720 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahā-rāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. सिद्धम्, कर्ममविग्रहमकलहमस( . . )रं  
 पदमामि शुगदपेचलपयमणेपयासनं वीरम् ॥

End. आव जिम सासनमि( . . ) आवय धम्मो  
 अयमि विष्णु( . ) इ, ताव । परिभृज एषा भव्ये हिंसया सुवक्त्रि ।

Colophon. पुष्कसालासम्भवा ।

विषयः । जिनस्तुतिः ॥

No. 184. पूर्वपक्षसमाधानम् . By हेरिलशर्मा . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folio, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,700 ślokas. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Tikāri, Diṭṭ. Gayā, Paṇḍita Častri. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्कृत्य शिवं चामं गणनायकसंयुतम् ।  
लभन्ते यत् प्रसादेन लोकाः सर्वसमीरयम् ॥  
पुरा रामसभायां ये व्याहताः मम सन्निधौ  
पूर्वपक्षाः हताः लोकैः पण्डितानां समाधयः  
लिख्यन्ते ते मया यत्नैरपकाराय धीमतां  
जावाणां सुगमैः पद्यैः श्रीमहोरिलशर्मेणा ॥

End.

तस्मात् पूर्वपरविरोधो दुष्यतिहः भाष्यपरिशौलनशालिनो विवेचयन्तु  
सुधियः ॥

विषयः । महाभाष्यस्य पूर्वपक्षकथनं तत्समाधानम् ॥

No. 185. पूर्वमीमांसापरिभाषा . By कृष्णयज्वा . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 27. Lines, 9 on a page. Extent, 459 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa, Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

सूर्यनारायणं वन्दे देवीं विप्रसुन्दरीम् ।

गुरुनक्षितार्थांश्च निरन्तरमक्षं भजे ॥ १ ॥

बालानां शास्त्रविद्वार्थलेशबोधाय धीमताम् ।

मीमांसापरिभाषेयं क्रियते कृष्णयज्जना ॥ २ ॥

इह खलु महर्षिणा जैमिनिना द्वादशलक्षणां पूर्वमीमांसायां धर्माधर्मा-  
वेवानुष्ठानोपयोगितया विचारितौ तत्र वेदबोधितेष्टसाधनताको धर्मः ।

End.

पुरोडाशस्य प्रयाजशेषेणाभिघारणं ततः पयसोऽभिघारणमिति सुख्यपाठ-

क्रमादाभिधारणक्रमः । इत्येवं द्रुत्यर्थपाठस्थानमुष्कार्यप्रवृत्तिक्रमेरेव कर्मा-  
नुष्ठानम् । अन्यथानुष्ठाने वैगुणमित्यलम् ।

Colophon. इति श्रीकृष्णयज्वलता पूर्वमीमांसापरिभाषा सम्पूर्णा ।

विषयः । जैमिनिस्त्वचोक्तकर्माणां संचेषेण विनियोगकथनम् ॥

No. 186. पृथ्वीवराहसंवादः . ( आदिवाराह्यैः ) Substance, country-  
made paper, 8×3 inches. Folio, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 250  
çlokas. Character, Bengali, Date ? Place of deposit, Zilla Midna-  
pur, Post Garvetā, Grām Telivani, Paṇḍit Nīlkumar Gosvāmi. Appear-  
ance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । आदिवाराहतन्त्रे ।

प्रश्नित्वाच ।

अननाकोटिब्रह्माण्डं सद्वाङ्माभ्यन्तरस्थितम् ।

विष्णोः स्थानं परं तेषां प्रधानप्रियमुत्तमम् ॥

मत्परं नास्ति कृष्णस्य प्रियस्थानमद्योत्तमम् ।

तदहं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व त्वपानिधे ॥

श्रीवराह उवाच ।

गुह्याद्गुह्यतमं हृदयं परमानन्दकारणम् ।

अत्यद्भुतं रक्षस्थानां रक्षस्थं परमं शिवम् ॥

... ..

सात्त्वतां स्थानसूक्ष्मं विष्णोरेकान्तवत्तमम् ।

नित्यदृन्दावनं नाम ब्रह्माण्डोपरि संस्थितम् ॥

End.

गौरं चतुर्भुजं विष्णुं शङ्खचक्रगदायुधम् ।

किरीटकुण्डलायैश्च शोभितं वनमालिनम् ॥

पूर्वद्वारे द्वारपालं गौरं विष्णुं प्रकीर्तितम् ।

कृष्णवर्णं चतुर्बाहुं शङ्खचक्रादिभूषितम् ।

दक्षिणद्वारपालश्च श्रीविष्णुं कृष्णवर्णकम् ॥

Colophon. इति आदिवाराहतन्त्रे श्रीवराहपृथ्वीसंवादे श्रीमद्भोविन्दल्लोलायं परि-  
पूर्णाव्यतं समाप्तम् ॥

विषयः । दृन्दावनस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ॥



**No. 187. प्रतिष्ठामयूखः .** By नीलकण्ठभट्ट . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folio, 49. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Nāgara. Date S.M. 1898. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

**Beginning.**

ऋषिंश्चो जयति ।

महो महत्सुमारार्थं जलौत्सर्गमथोक्तवान् ।

प्रतिष्ठाः सर्वदेवानां नीलकण्ठो वदत्यसौ ॥

तत्र विष्णुधर्मोत्तरे ।

**End.**

कर्तुराज्ञः प्रजानाञ्च शान्तिर्भवतु सर्वदा ।

अस्माकं शिष्यिनाञ्चैव सुप्रोतो भव सर्वदा ॥

**Colophon.**

इति विद्यामिवंशरायतंसमीमञ्चाराजधिराजपूजितचरणकमल-मीमांसक-  
मङ्गरभट्टाजभट्टनीलकण्ठकवे प्रतिष्ठामयूखेऽष्टमः समाप्तः । संवत्  
१८९८ ॥

विषयः । सर्वप्रतिष्ठाकथनम् ।

**No. 188. प्रत्यङ्गिरास्तोत्रम् .** Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folio, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunvera, Paṇḍit Harān Chandra Tarkavāgiśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

**Beginning.**

त्रीगणेशाय नमः । अथ प्रत्यङ्गिरास्तोत्रं लिख्यते ।

यो मे इत्यादिमन्त्राणां प्रत्यङ्गिरा ऋषिः जगतीच्छन्दः इन्द्रादयो देवता  
आद्वारचार्थं पाठे विनियोगः ।

यो मे पूर्वमतः पद्मा पापमेकेन कर्मणा । ?

इन्द्रादिदेशो राजा तं जम्भयतु जम्भयतु स्तम्भयतु मारयतु कलिं तच्छे  
प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शुभं मम शान्तिस्त्वय्यनं इन्द्राय नमः ।

इन्द्रो मे देवः सुप्रोतो वरदो भवतु ॥ इतिपूर्व्ये ॥ यो मे आग्नेये अग्निस्तं  
भापयतु शापयतु मारयतु कलिं तस्मै प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शुभं

मम शान्तिस्त्वय्यनं अग्नेये नमः ॥ इत्यादि ॥

**End.**

पुण्येषु रत्नवर्षेषु ध्यायेत् प्रत्यङ्गिरां पराम् ।

वर्षादूर्ध्वमङ्गं मेधं × × × विधिवद्व्यस्तम् ॥

मरीचलाजलवधै वैषेण मरणं भवेत् ।  
 मन्त्रासङ्कटरोगे च न भयं विद्यते क्वचित् ॥  
 प्रेतपिण्डं समागम्य गोलोकं कारयेत् ततः ।  
 साध्यामात्रां + + कृत्वा श्चुमायावी पुनस्त्रीम् ?  
 जीवतन्त्रं निधायैव चिताग्नौ प्रक्षिपेत् ततः ।  
 एकायुतं जपं कृत्वा विराजि मारणं रिपोः ॥  
 मन्त्राज्वरो भवेत् तप्तं तापस्य च शलाक + ।  
 + + द्वारे क्षिपेत् तस्य + + + मारणं ध्रुवम् ॥

Colophon. इति श्रीप्रत्यङ्गिरासोपनिषद् सम्युक्तम् ।

विषयः । प्रत्यङ्गिरासवचनम् ॥

No. 189. प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्यावधूयिः . By सोमसुन्दरसूरि .  
 Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folio, 11. Lines, 23 on a  
 page. Extent 1,012 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of  
 deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance,  
 old. Prose. Correct.

Beginning. सिद्धिसूरिगुरुभ्यो नमः ।

वन्दे इति वन्दनीयान् सर्वान् सर्वज्ञान् स्वान् । दश इति । दश-  
 विकानि नैवेद्यकौ चयादिरूपाणि यव द्वारे तदश्विकम् ।

End. श्रीशिवशक्तप्रत्याख्याननिर्मुक्तिद्वयादिभ्योऽवगन्तव्या । प्रधानफलमाह पल्ल-  
 वगुणमा । इति ।

Colophon. श्रीसोमसुन्दरसूरिविरचिता प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्यधोरवधूयिः ।  
 श्रीशिवशक्तकवित्तः कृता संचिन्ता ।

विषयः । प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्याख्या ॥

No. 190. प्रबोधोदयनाटकम् . By शुक्लेश्वरनाथ . Substance, country-  
 made paper, 12×5 inches. Folio 62. Lines, 11 on a page. Extent,  
 2,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date S.K. 1823. Place of deposit,  
 Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose and  
 Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

ज्ञातं (ज्ञानं) दशसुनीन्द्रनिवर्त्तैर्निर्लेष्मकं यत् सदा  
कर्ता तर्कविस्त्रासिभिर्निर्गदितो मायागुणैः संयुतः ।  
मीमांसारसिकैस्तु कर्मपुरुषः सांख्यैः प्रकृत्यान्वितो  
भूयाच्छर्मकरं विशिष्यमतिदं तच्छब्दरूपं महः ॥

× × × × नान्यन्ते सूत्रधारः ॥ आर्यैश्च श्रीमत् प्रचण्डदोर्दण्ड × ×  
× × श्रीमद्दीक्षीर? वंशायतंसेन श्रीमद्दाराजभगवन्तरायदेवेन आदि-  
छोऽस्मि, सकलशास्त्रविषयकज्ञानप्रागसम्भ्रमाज्ञां गीर्वाणवाण्यैव व्यवहार-  
माचरतां पाषाणं प्रवेष्टेनानुरक्त्यामियं परिषदिति ॥ नटी । यद्यपि  
वेद एवायं पुत्रवचनेनार्थसिद्धिसन्देशावकाशस्तथापि दुष्प्राप्ये वस्तुनि  
विज्ञाप्यन्ता एव प्रभवोऽनुचरैः, प्राय एव तादृशः प्रबन्ध इति ॥ सूत्रधारः ।  
आर्यैःतीते बल्लभरे काले न कर्पणोचरीकृतंभवत्या × × × × × भारद्वाज-  
वंशप्रथितमहाजनक्रियादिसम्पादितयशोऽनुरागिणा तद्वंशकरीरेण श्रीशक्तो-  
चरनाथेन रचितं प्रबोधोदयनाटकमिति ... .. क्षत्रिकाकाशगुणशब्दरूपेण  
याचुतं । नटी । आर्यपुत्रकस्यायं क्रोधबल्लोचनरूपिताचरस्य शब्दा-  
दुत्तरः ॥ सूत्रधारः । आर्यैः भगवतादाक्रान्तापन्नशब्दनित्यतावयवपञ्चात-  
क्रोधच्छटाघूर्णितारपितनयनावलोकनसन्नासितसमस्तसभासत्सभाजः शिष्या-  
क्रान्तोभयपाशंको नैषाधिक इत एवाभिवर्त्तते । तस्मात् नोचितमस्य समीपे  
स्थानमिति निष्क्रान्ताः सर्वे । प्रस्तावना ॥

End.

पण्डितपुरुषः । यद्येवं तर्हि साम्प्रतमेव भवदुक्तिशब्दात् अवकाशमनुमिता  
श्रुता एतद्व्यावदातता ॥ आ राजन् आहो प्रभातकल्पेयं रजनैति  
तथा हि ।

लज्जानघमुखी विभाति सुरतानेक्षोर्ध्वमिं सारिका-  
वज्रोद्धारितभाकल्लय्य रक्षसि प्रोक्तं प्रियोऽयं प्रियां  
वेदान् विप्रमुखी × × × प्रति × वन्द्यन्ते × × × ×  
गायन्ते द्विजसत्तमाः सुरधुनी × × × विद्याधराः ॥ भवतु श्रीमद्भिरपि  
गम्यतां स्त्रैस्त्रैः शिविरायेति महाराजाज्ञया गताः सर्वे ॥ यदोऽहः  
समाप्तथायं यन्मः । अग्रिलेकुगजदुर्मिमितेऽब्दे? १८९० ... गुह्यवाचरे लेखि  
इदं पुस्तकम् ॥

विषयः । महाराजभगवन्तरायस्य-सभायां समागत-वैयाकरण-मीमांसक-नेत्याधिक-तान्त्रि-  
कादीनां पूर्वपक्षविद्वान्तादिकथनम् ॥

**No. 191. प्रयोगसारः .** Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 99. Lines, 18 on a page. Extent, 3960 ślokas. Character, Nāgra. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

मज्जनं तथा सामं शिवं संधारमोचनं,  
स्वाच्छलायनमाचार्यं मातरं पितरं तथा ।  
विद्येश्वरं गुहं वापि प्रक्षिपत्य यथाक्रमं,  
प्रयोगसारं कुरुते मन्दानां कर्मसिद्धये ।

**End.**

गोपवासदित्यप्रधानदेवतास्तत् पाकयज्ञोक्तदेवताः द्रष्टव्याः । इति  
स्वाच्छीपाकप्रयोगः ।

**Colophon.**

इति गर्भाधानप्रवृत्ति-स्वाच्छीपाकान्तप्रयोगः ( ... ... ) इति प्रयोगसारं  
गर्भाधानादिस्वाच्छीपाकान्तप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेन गर्भाधानादि-स्वाच्छीपाकान्तप्रयोगकथनम् ।

**No. 192. प्रयोगसारः .** Substance, country-made paper, 8×4½ inches. Folia, 204. Lines, 10 on a page. Extent, 3,060 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, very old. Prose and verse. Correct.

**Beginning.**

( अस्य प्रथमतः सप्तश्लोकाः विलुप्ताः । )

प्रत्यक्षं देवतायान्तु श्रीमं कुर्याद्विचक्षणः ।  
तस्य नाम गृहीत्वाय त्रैयतामिति भाषये ।

**End.**

अनेन यथाविभवं गणाद्यादिवानमारोहयेत् । यानेन प्रथमनियमः

×	×	×	×	×	×
+	×	×	×	×	+
×	×	× रोहयेत् । ( इतो नास्ति । )			

Colophon. — — — — —

विषयः । सर्वविधसंस्कारकथनम् ।

No. 193. प्रश्नविद्या . By चण्डेश्वर . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17 Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1744. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post, Garveta gram Khunvera, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. नत्वा कृष्णपदारविन्दगुणं सर्वार्थसिद्धिप्रदं ।  
कल्याणं कलिकल्पवृक्षकरं पैलोक्षपूज्यं किञ्च ॥  
श्रीचण्डेश्वरशर्मणा वज्रविधं शास्त्रार्थमास्त्रोच्य च ।  
प्रश्ने लग्नवस्त्रावस्त्रं पञ्चवशात् तत्त्वार्थमात्मन्यते ॥  
दीप्तः सुतुके खचरः सुनीची दीनो विरश्मिर्मुपितो निरक्तः ।  
प्रपौडितो श्रीमचराभिभूतः सुखो निजचेवमनुप्रयातः ॥ इत्यादि

End. श्रीगन्धं शरत्तं तुलामलयजं वेलाद्रकं पूगकं  
दिग्भं लङ्घुकपर्येषूनखरं लौचास्तवः स्यात् क्षमाः ।  
लाक्षा स्याद्रजनी च चिकु जिरकं तौलं मरीचं निधौ  
गोधूमान् पक्षिवीजकं न्युतिपुटे वाग्देवता मे वद ॥ (?)  
कृत्वाष्टकोष्ठकं देवि गणयित्वा पुनः पुनः ।  
ये शक्तितश्च कथयेत् द्रव्यं नास्ति न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीनामवन्दाद्यध्यायः सप्तविंशतितमः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।  
श्रीचण्डेश्वरशर्मणा लिखितं । शकाब्दाः १७४४ ।

विषयः । भावफलकथनं । पञ्चस्वरूपनिरूपणं । भावज्ञानकथनं । भवफलचिन्तनं ।  
लाभाभानिर्देशनं । गर्भादिचिन्तनं पथिकसमागमनिरूपणं । देशान्तरगतस्य मरणादिचिन्तनं ।  
पदलाभनिरूपणं । स्वगयाचौख्यादिचिन्तनं । मरण-भोजन-दण्डित्व-मोक्ष-नौ-रोग-दिना-  
फलदिचिन्तनं । फलपाककालनिर्णयनं । कुतुमशकटिकाध्यायो नाम वन्दाद्यध्यायश्च ।

No. 194. “प्रश्नोत्तररत्नमाला”. By सितपटगुरु . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 3 on a page. Extent 36 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya, Māharāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** प्रणिपत्य जिनवरं प्रश्नोत्तरमालिकां वक्ष्ये,  
नागनरामरबन्धुं देवं देवाधिपं प्रथमं ।
- End.** रचिता सितपटगुण्या विमला विमलेव रत्नमालेव,  
प्रश्नोत्तरमालेयं कण्ठगतं कं न भूयति ।
- Colophon.** इति प्रश्नोत्तररत्नमाला सम्पूर्णा ।
- विषयः । जैनगुरुशिष्यसंवादः ।

**No. 195.** प्रायश्चित्तसारसंग्रहः . By आनन्द चन्द्र . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page, Extent, 750 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍita Kṛṣṇadāś Smṛtibhusana. Appearance, fresh. Prose and Verse. Correct.

- Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।  
प्रथम्य पार्श्वतीनाथं प्रायश्चित्तौ च सारकं ।  
आनन्दचन्द्रो विप्रेन्द्रः कुरुते बालबोधकं ॥  
पापक्षयमाचसाधनं प्रायश्चित्तं इत्यादि ॥
- End.** मासोपवासव्रतं पञ्चदशधेनुसमं पक्षोपवासव्रतं सार्द्धसप्तधेनुसमं सर्व्वत्र  
प्रमाणानु प्रायश्चित्तविवेकादौ द्रष्टव्यं ॥
- Colophon.** इति श्रीआनन्दचन्द्रकृत-प्रायश्चित्तसारसंग्रहः समाप्तः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तलक्षणं । बालनादिना प्रायश्चित्तज्ञापककथनं ॥ शृङ्गवधादिप्रायश्चित्त-  
कथनं ॥ गोवधस्त्रीवधादिप्रायश्चित्तकथनं ॥ अश्वच्छन्मचणप्रायश्चित्तकथनं ॥ अगम्यागमनादि-  
प्रायश्चित्तकथनं ॥

**No. 196.** वङ्गचोपनिषत् . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 30 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** शोम् देवो अकाश आसीत् सैव जनपदं उपपद्यत कामकलेति  
विज्ञायते शृङ्गारकलेति विज्ञायते तस्या एव ब्रह्मा अजौजनत्  
विष्णुरजौजनत् सर्वे मरुतगणा अजौजनत् ।

**End.** ऋचोच्चये परमे व्योमन् यस्मिन् देवा अधिविशे निषेदुः यस्तत्र वेद  
किञ्चा करिष्यति य इत्तद्विदुस्त इमे समासत इत्युपनिषत् ।

**Colophon.** इति ऋचोपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । ब्रह्मविद्याकथनम् ।

**No. 197.** बृहच्छान्तिटोका (सुबोध) . By हर्षकीर्त्तिसूरि . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 14 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** नमो जिनैभ्यः ।

श्रीपार्श्वं सर्वसिद्ध्यर्थं श्रुत्वा सर्व्वामरेः स्तुतं,  
व्याख्याशान्तिस्तवस्यैषा सुबोधा म्रियते मया ।  
तत्र पूर्वं अस्य स्तवस्रोत्पत्तिर्लिख्यते ।

**End.** इति सुष्टु आद्यं ब्रूते इति स्वाद्या नागपुरीयतपोमणराजा श्रीचन्द्र-  
कीर्त्तिसूरिरवस्तुविषय्यहर्षकीर्त्तिसूरिरकार्यदिमाटीका । विरचितमद्रस-  
( .... ) आद्यच्छ्लोः प्रदत्त × × × शान्तिजिनमुपसत्ते × × ×  
विंशिता बृहच्छान्तिः ॥

**Colophon.** इति बृहच्छान्तिटोका सम्पूर्णा ।

विषयः । जैनमतानुयायिबृहच्छान्तियाख्या ।

**No. 198.** बृहच्छान्तिवृत्तिः . By हर्षकीर्त्तिसूरि . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Suri. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** अथ बृहच्छान्तिवृत्तिर्लिख्यते ।

शान्तिः शान्तिर्वृहच्छान्तिः छच्छाक्रान्तिसमुच्छयी,  
यस्यासाद्य × × वापद्रल सिंहासनं समत् ।  
श्रीशान्तिं शान्तिकर्तारं हर्षकृतिगुणाकरं,  
नमस्कृत्य बृहच्छान्तो वृत्तिरेषा विधीयते ।

**End.** पुनः शशिवोपशमो भवतु शशिवस्य चकल्याणस्याविद्यादेवपशमः  
चयो भवतु, पुनः शिवं कल्याणं महत्त्वं भवतु इति सुष्टु आह, ब्रूते  
इति स्थाप्ता ।

**Colophon.** नागपूरीयतपोगहराजा श्रीचन्द्रकीर्तिस्वरिवरसच्चिद्वर्धकीर्तिस्वरि-  
कार्पौर्दिमां टीकां । इति श्रीबृहच्छान्तिना स्तोत्ररुचिः ।

विषयः । जैनबृहच्छान्तिस्तोत्रव्याख्या ।

**No. 199.** छहत् संग्रहः. By रेवतीशर्मा . Substance, country-  
made paper, 9×5 inches. Folia, 89. Lines, 29 on a page. Extent,  
çlokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1900. Place of deposit, Belsārā,  
Hanumān Tewari. Appearance, new. Verse. Generally correct.

**Beginning.** बीगणेशाय नमः ।

आदौ विनायकं नत्वा सारदां भारतीं सदा  
रामं कृष्णञ्च गोविन्दं नत्वा भास्करादिप्रधानं नव ।  
दीर्घसंप्रसङ्गं वक्ष्येऽहं रेवतीशर्मां हिजः ।  
चातुर्वर्ण्यं द्विजादीनां सर्वकामार्थसिद्धये ॥  
अद्यात्तः संप्रवक्ष्यामि चक्रं मातङ्गनायकं ।  
येन विज्ञानमात्रेण याचायुजे जयो भवेत् ।

**End.** विद्वत्सभा विराजन्ते यथा तारा निशि स्मृता ।

गणको यदि आयाति सप्तद्वीपे रविवर्धया ॥  
यत् यत् जन्मकृतं पुण्यं पापञ्च शुभाशुभं ।  
तत् सर्वं प्रकटोद्गमनं यस्य स्रग्गस्य पविका ॥  
इति श्रुतिःशास्त्रवर्धनं ॥

श्रीशास्त्रिण्यगोचरामितशितदेवलं प्रवरचयं

शाखा कौशुमसूत्र × सामवेद × × कीर्तिता

नाम्ना नारायणविपद इति विभुः पृथ्वीजजाश्चादिकं । ?

श्रुतिर्वित् तिलकं मान्यो × × × भूयतां ।

तत् स्तुतयेतन्यकृष्णः । तत् पुत्रो देवीदत्तः तत् पुत्रो रेवतीशर्माचनूमान्  
प्रख्यायिकापुरे पण्डितटोलेतिख्याता ।



**Colophon.** इति श्रीवैतलीशर्माकृते बृहत्संप्रद्वे नारायणवर्णनं, विश्वावर्णनं, वैयाकरण-  
वर्णनं, ज्योतिःशास्त्रवर्णनं, रेततीशर्माणो गोचवासवर्णनं, स्वपुरवर्णनं नाम  
षोडशोऽध्यायः सम्पूर्णः ॥ संवत् १८०० ॥

**विषयः ।** १ अध्यायचक्रप्रकरणं । २ वास्तुप्रकरणं । ३ ज्ञातकप्रकरणं । ४ ग्रहण-  
प्रकरणं । ५ प्रश्नप्रकरणं । ६ तिथिनिर्णयप्रकरणं । ७ अक्षौचनिर्णयप्रकरणं । ८ रविगुणां-  
दिशान्तिप्रकरणं । ९ ज्वरादिशान्तिप्रकरणं । १० दत्तात्रेयप्रकरणं । ११ ग्रहणमाहाकथनं ।  
१२ सरीज्याल्लिकादिकथनं । १३ अर्जुनगीता । १४ ब्रह्मनिकपथं । १५ चंपकपञ्चरिका-  
कथनं । १६ ज्योतिःशास्त्रादिवर्णनं अन्यकर्तृगोचरंशादिवर्णनं ॥

**No. 200. ब्रह्मखण्डं ।** Substance, country-made paper, 11×6  
inches. Folia, 450. Lines, 25 on a page. Extent, 5,500 ślokas. Charac-  
ter, Bengali. Date ? Place of deposit, Calcutta Viśvakoṣa Office,  
Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Generally correct.

**Beginning.** कुमारिकाखण्डमध्ये राज्ये च भरतस्य च ।  
पञ्चविंशद्वैकशतं देशानां मुनिसत्तमाः ।  
पञ्चदशपत्तनानां शतं वेलाकुलस्य च ।  
पामाणां परिसंख्या च ब्रह्मखण्डेषु कियते  
देशस्तु आज्ञाज्ञोऽनूपः साधारण इति विधा ॥

**End.** चेदकिं पाममुख्यस्य स्वर्गभूमौ भविष्यति ।  
यत्रनपामनिकटे सरपुरादिजास्यदं ॥  
वारवयं लुण्ठनं हि पामस्य यवनैर्दिजाः ।  
कर्तव्यस्य कलेः सन्ध्या द्विशताब्दे स्थिते मृधा ॥  
चौकियपामनांशं हि रुद्रवर्षसञ्चखगे ।  
प्राप्नुयति शीतला रोगै र्वैद्यन्ते जन्तुभिः सद्य ॥  
शीतलाभयभीत्या च केचिच्च पामवाधिनः ।  
नेपालप्राक्तभूमिश्च यास्यान्नि च ततः कलौ ॥

**Colophon.** इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे स्वर्गभूमिवर्णने सप्तपञ्चाशत्तमः सर्गः ॥ अतःपरं  
किञ्चित् खण्डितं ।

**विषयः ।** १ पौष्टदेशमध्ये गौडदेशवर्णनं ॥ २ वरेन्द्रदेशवर्णनं ॥ ३ नीलतिदेशादि-  
वर्णनं ॥ ४ नारिखण्डदेशादिवर्णनं ॥ ५ वरादेशवर्णनं ॥ ६ । ७ वर्द्धमानदेशवर्णनमुत्तेन

विद्यासुन्दरयो रूपवर्णनं ॥ ८ । ९ । विन्धुपार्श्वस्थितदेशादिवर्णनं ॥ १० । ११ यशोरदेश-  
वर्णनं ॥ १२ । १३ चन्द्रदीपविवरणं ॥ १४ । १५ चोटुल्लदेशविवरणं ॥ १६ । १७  
आसामदेशवर्णनं ॥ १८ । १९ वरदयोगदेशवर्णनं ॥ २० कौकटान्तर्गतवृक्षदेशविवरणं ॥  
२१ । २२ कौकटान्तर्वर्ति-वृक्षदेश-विवरणं ॥ २३ । २४ २५ २६ २७ २८ मगधदेश-  
विवरणं २९ । ३० । ३१ भोजदेशविवरणं ॥ ३२ राजगृहवर्णनं ॥ ३३ । ३४  
जरासन्धदेशवर्णनं ॥ ३५ । ३६ । ३७ गयाप्रदेशविवरणं ॥ ३८ ३९ विशालदेशान्त-  
र्वर्तिदीर्घद्वारदेशविवरणं ॥ ४० ४१ । ४२ चम्पादेशविवरणं ॥ ४३ चम्पापुरवर्णनं ॥  
४४ । ४५ । ४६ मिथिलादेशवर्णनं ॥ ४७ । ४८ तीरभूक्तिदेशविवरणं ॥ ४९ । ५० ।  
५१ काशीमाहात्म्यकथनमुखेन काशीप्रदेशविवरणं ॥ ५२ । ५३ काशीसारोद्धारलेख  
माहात्म्यादिकथनं । ५४ ५५ काशीमाहात्म्यविशेषरमाहात्म्यादिकथनं । ५६ काशी  
माहात्म्यतद्देशतादीनां माहात्म्यकथनं ॥ ५७ मध्यदेशान्तर्वर्तिस्वर्गभूप्रदेशवर्णनं ॥

No. 201. ब्रह्मानन्दः । Substance, country-made paper, 14×3 in-  
ches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character,  
Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Upalātāgram Post Mehar,  
Zilla Comilla, Paṇḍit Jagabandhu Tarkavāgiśa. Appearance, fresh.  
Verse. Generally correct.

Beginning. ब्रह्मानन्दं प्रवक्ष्यामि ज्ञाते तस्मिन्नप्येषतः ।  
ऐहिकसुखिकानर्थव्रतं हिला सुखायते ॥  
ब्रह्मवित् परमाप्नोति शोकं तरति चात्मवित् ।  
रघो ब्रह्मरसं लब्धवानन्दो भवति नान्यथा ॥  
प्रतिष्ठां विन्दते स्वस्मिन् यदा स्यादथ सोऽभयः ।  
कुरुतेऽस्मिन्ननारं चेदथ तस्य भयं भवेत् ॥  
वायुः सूर्यो वज्रिन्द्रो मृत्युर्जन्मान्तरेऽनारं ।  
लला धर्मं विजानन्तोऽस्माद्भूला चरन्ति हि ॥  
इत्यादि ।

End. निरुपाधौ ब्रह्मतत्त्वे भासमाने स्वयंप्रभे ।  
अद्वैते विपुटौ नास्ति भूमानन्दोऽत उच्यते ॥  
ब्रह्मानन्दाभिधे द्रव्ये पञ्चमोऽध्याय ईरितः ।  
विषयानन्द एतेन द्वारेणान्प्रविशन्तां ॥  
पायादरिजरोनेन ब्रह्मानन्देन सर्वदा ।

## Colophon.

पायाश्च प्राणिनः सर्वान् स्थापितान् शुद्धमानसान् ॥

इति श्रीब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

शक्ते वेदरसाद्रिचन्द्रगणिते पञ्चानने तारणे

बौधायने युगयौतवे निजगुरोः पादारविन्दद्वयं । (?)

ध्यात्वा हृत्सरसीरुहे श्रुतिशिरः औपहृदश्लाघकेऽ-

लिखि श्रीवनमालिनामवटुना स्रज्ज्ञानसन्दीपकः ॥

विषयः । इति श्री ब्रह्मानन्दे योगानन्दो नाम प्रथमोऽध्यायः ।

” ” आत्मानन्दो नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

” ” अद्वैतानन्दो नाम तृतीयोऽध्यायः ।

” ” ब्रह्मानन्दाभिधे घन्ये चतुर्थोऽध्याय इति ।

” ” विद्यानन्दस्तदुत्पत्तिपर्याप्तोऽभ्यास ईश्वरतां ॥

” ” इति श्रीब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

No. 202. ब्रह्मानन्दः (सटीकः) टीका . By रामकृष्ण . Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia, 39. Lines, 16 on a page. Extent, 950 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajārāmpura, Pandit Maheśācandra Tarkacūḍāmaṇi. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Generally correct.

Beginning. मूलस्य ब्रह्मानन्दं प्रयच्छामि ज्ञाते तस्मिन्नशेषतः ।  
 शेषिकासुष्मिकानर्थान्तं चित्वा सुखायते ॥  
 ब्रह्मवित् परमाप्नोति शोकं तरति चात्मवित् ।  
 रघो ब्रह्मरसं लब्धवानन्दो भवति नान्यथा ॥ इत्यादि

टीकायाः नत्वा श्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यमुनीश्वरो ।  
 ब्रह्मानन्दाभिधं घन्यं व्याकुर्वे बोधघिदये ॥

End. मूलस्य ब्रह्मानन्दाभिधे घन्ये पञ्चमोऽध्याय इतिः  
 विषयानन्द एतेन हारेणान्तःप्रविशतां ॥  
 प्रीत्यादिरिचरोऽनेन ब्रह्मानन्देन सर्वदा  
 पायाश्च प्राणिनः सर्वान् स्थापितान् शुद्धमानसान् ॥  
 इति श्रीविषयानन्दे पञ्चमोऽध्यायः ॥  
 श्रीश्रीतात्प्रासादो नमः ॥

टीकायाः फलितमाह निरुपाधीति त्रिपुटीभानाभावाद्भूमानन्दोऽयं इत्युच्यते  
इत्यर्थः । इदानीं ग्रन्थमुपसंहरति ब्रह्मानन्देति । इदानीं ग्रन्थसमाप्तौ  
अभेदेन हरिहरं स्मरन् प्रार्थयति प्रीयादिति ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यभूमिवर्य-  
किङ्करेण रामकृष्णायनेन विदुषा विरचितायां ब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम  
पञ्चमोऽध्यायः ॥ इति श्रीब्रह्मानन्दनामकग्रन्थः समाप्तः ॥

विषयः । १ अध्याये योगानन्दनिरूपणं ॥ २ अध्याये आत्मानन्दनिरूपणं ३ अध्याये  
अद्वैतानन्दनिरूपणं ॥ ४ अध्याये विद्यानन्दनिरूपणं ५ अध्याये विषयानन्दनिरूपणं ॥

No. 203. भर्तृहरिनिर्व्वेदनाटकं . By हरिहरोपाध्याय . Substance,  
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent,  
325 ślokaś. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Dināj-  
pura, Paṇḍit Kṛiṣṇadāśa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose  
and verse. Correct.

श्री ब्रह्मवेनमः ।

Beginning. श्रेत्यायादव्य सृष्ट्वा रजनिकरकलाजाह्वी चोपनीता ।

यथाज्ञोत्तापभीता पद्मपि न जटाजूटतोऽधः प्रपेदे

× × × × ×

× × × + ×

नान्यन्ते स्तवधारः । अलमतिविस्तरेण भो भोक्तिभूयनतश्चप्रभृतिवैजस्य  
भूतस्य भगवतो भूतपते भैरवेश्चरस्य यावायां सुलभाः सामाजिकाः  
श्रीहरिहरप्रणीतेन भर्तृहरिनिर्व्वेदनाम्ना शान्तिरसप्रधानकेन नाटकेनो-  
पासितुमीक्षामहे तत्र भवन्तः सावधाना भवन्तु ॥

End. गोरक्षः । तथापीदमस्तु

साधोः सिध्यतु कार्यस्यद्यतु चिरं राजा प्रजारक्षणात्

लक्ष्मी रक्षतु पक्षपातमधुरा भूयादुदारात्मनां

लक्ष्मीपापनमार्गनादय सुहृत्सायां सदृशार्पणा-

दस्मिन् शारिहरे परीक्षितगुणा ज्ञीयातु गीर्गौरवं ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे ॥

Colophon. इति पञ्चमोऽङ्कः ॥ इति श्री हरिहरोपाध्यायकृत-भर्तृहरिनिर्व्वेदनामक-  
नाटकं समाप्तं ॥

विषयः । सप्रियाथा भानुमत्या मृत्युशयणेन निर्विघ्नस्य भर्तृहरिनानकस्य राज्ञो ज्ञान-  
प्राप्तिकथनं ॥

No. 204. भावशतकम् . By नामराज . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Extent, 225 clokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, District Gayā, Paṇḍit Mahavīraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

अथं कचिन् कचिदतीव शिवेतराभं ।

कापि प्रफुल्लनयपल्लवसम्भिकाशं ।

तत्रं कचिन् कचन शीतलमस्तुतेजः

केवल्यसंस्तुतिपथानुगतं सुदैव ॥

End.

सोयं दुर्जयदोर्भूजद्वजनितप्रौढप्रतापानल-

ज्वालाजालखिलीकृताग्निगरः श्रीनागराजो जयौ ॥

Colophon.

इति श्रीनागराजविरचितं भावशतकं सम्पूर्णं ॥

विषयः । भावादिनिरूपणं ॥

No. 205. भाषिकसूत्रव्याख्या . By अनन्तभट्ट . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent, 230 clokas. Character. Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

वन्दे विष्णुं महानन्दं भक्तकल्पमहोदधं ।

यच्छायासंश्रितैर्लभ्यं नरैरर्थचतुष्टयं ॥

कुपिताक्षिफणाच्छायां समीकृत्य परं सुखं ।

सेवन्ते तत् पदं धीरास्तमनन्तं भजेन्वचं ॥

End.

वचनप्रसूनमालाननाख्येन स्वरिणा रचिता,

प्रियतां हृदये सद्ये कमलामक्षिणेन पुरषेण ।

Colophon.

इति श्रीमत्प्रथमशास्त्रिणागदेवभट्टाक्षजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचितं

भाषिकसूत्रव्याख्यां समाप्तं ।

विषयः । शतपथब्राह्मणशरसंस्कारकभाषिकसूत्रव्याख्या ।

No. 206. भूवनेश्वरीस्तवटीका . By गौरमोहनविद्यालङ्कार . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 130 ślokaś. Character Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta gram Medrā, Babu Parbaticarāṇ Bhaṭṭācāryya. Appearance, old, Prose. Generally Correct.

Beginning

ॐ नमो भूवनेश्वर्यै ॥

कालीपादसुगं रस्यं ध्यात्वा श्रीगौरमोहनः ।

टीकां तनोति विमलां धीरेरेषा प्रगच्छताम् ॥

सन्त्यज वक्ष्यो दोषा गुणलेशो न विद्यते ।

तथापि गच्छतां कला बालके मयि तेष्टव्याम् ॥

अथ सर्वविद्याप्रधानाया भूवनेश्वर्यां स्वस्वार्थसुबोधाय व्याख्यायते,  
अद्यानन्दमयीमित्यादि अथ पूजाधनन्तरं आनन्दमयीं नित्यानन्दविशिष्टां  
साक्षात् शब्दब्रह्मस्वरूपिणीं पूर्वेब्रह्मस्वरूपिणीमिति च पाठान्तरं  
जगत्कारणमम्बिकां जगतां ब्रह्मादीनां कारणं बीजं अम्बिकां जगन्मातरं  
अथवा अम्बिकानाम्बीं अर्चं ईदं स्तुतिं करोमीत्यादि ।

End.

श्रुतिस्तुरचितपाकमित्यादि, श्रुत्या स्तुरचितमिव पाकं निष्पन्नं यच्च तदेतत्  
सोऽयं धीमतां बुद्धिशालिनां मध्ये इह जगति यो मर्त्यः सनुष्यः  
आर्द्रान्तरात्मा आर्द्रो द्रवीभूतोऽन्तरात्मा यस्य स्नेहयुक्तः सन् नित्यं पठति  
स जनः × × × × विभूतीतां अक्षयपदं  
यथा स्यात् तथा भवति श्रुतिस्तुरचितपाकमिति च पाठान्तरं ।

Colophon.

इत्युपेन्द्र भट्टवंशोद्भवश्रीगौरमोहनविद्यालङ्कारभट्टाचार्यविरचिता श्रीमद्-  
भूवनेश्वरी-स्तवटीका समाप्ता । शकाब्दा १७६४ ।

विषयः । भूवनेश्वरी स्वस्व व्याख्यानं ।

No. 207. भूखण्डं (स्फुटपुराणीयं) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of Deposit, Dinājpura Rājvādi. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरक्षैव नरोत्तमं ।

देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयसुदीरयेत् ॥

चिदशानां यथाविष्णुसौम्यानां तीर्थरादिव ।

तथा जयति भूषण्डे शम्भुलयां उत्तमः ॥

स्कन्द उवाच ।

End. नन्दिग्रामस्य मातात्मां चरेष्वेव द्विजोत्तम ।

कथितञ्च मया पुण्यं शम्भुलयां शिलासये ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे भूषण्डे शम्भुलयां समाप्तम् ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ । २ । ३ अध्याये शम्भुलयां कथनेन यथावेवं रत्नाभकथनं ॥  
४ अर्ककुण्डमहिमवर्णनं ॥ ५ दशरथमेधवर्णनं ॥ ६ पिशाचमोचनं ॥ ७ एकान्तिवर्णनं ॥  
८ श्ववनीश्वरवर्णनेन यज्ञदत्तमोचनिरूपणं ॥ ९ यमतीर्थवर्णनं ॥ १० । ११ प्रयागवर्णनं ॥  
१२ । १३ भविष्यशृङ्गावर्णनं ॥ १४ गोमतीतीर्थवर्णनं ॥ १५ देवाकुण्डवर्णनं ॥ १६  
गोपालमातावर्णनं ॥ १७ । १८ मोक्षतीर्थवर्णनं ॥ १९ चक्रतीर्थ-वर्णनं ॥ २० गुप्ततीर्थ-  
वर्णनं ॥ २१ गयावर्णनं ॥ २२ । २३ । २४ कूपादिवर्णनं ॥

No. 208. भैरवस्तवराजः. ( विश्वसारोद्धारौघः ) Substance, country-made paper, 16 x 3½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent, 72 *lokas*. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā Ayodhyā Raghunāthvāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. अथ वटूकस्तोत्रं ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।

शङ्करं परिपश्यन् पार्वती परमेश्वरं ॥

श्रीपार्वत्युवाच ।

भगवन् सर्वधर्मांश्च सर्वशालागमादिषु ।

आपदुद्धारकं मन्त्रं सर्वसिद्धिप्रदं त्वया ॥

श्रीभगवानुवाच ।

शृणु देवि मयामन्त्रमापदुद्धारहेतुकं ।

सर्वदुःखप्रशमनं सर्वशुचिनिवर्धनं ॥ इत्यादि ।

End. एतत् शृत्वा ततो देवो मामाष्टशतमुत्तमं ।

भैरवाय प्रहृष्टाभूत् क्षणैव महेश्वरो ॥

Colophon. इति विज्ञसारीदारे आपदुद्वारकल्पे भैरवस्तवराजः समाप्तः ।

विषयः । वटुकभैरवस्य सप्तकथनं ॥

No. 209. अमरगौतं. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines 4 on a page. Extent, 25 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

अथ प्रजल्पः ।

Beginning. अस्त्वेष्यामदयुजा यन्निरस्तरणं भद्रया प्रियस्या  
कौमल्लोद्गारः प्रजल्पः स तु कौर्त्तितः ।? यथा ।  
मधुप कितव दन्तो मा स्युर्मात्रिं सपत्न्याः  
कुचविच्छित्तमालाकुङ्कुमश्लुभिर्नः,  
वदतु मधुपतिस्तन्मनिनीनां प्रसादं  
यदुसदधि विदुम्यं यस्य दूतस्तमौहक् ॥

अथ सुजल्पः ।

End. यत्तार्जवात् सगामोर्ध्वं सदैव्यं सद्यचापलं  
लत्कण्डक्ष हरिः स्पृष्टः स सुजल्पो निगद्यते ॥ यथा-  
अपिवत् मधु पूर्य्यामर्ध्वपुषोधनास्ते ?  
स्मरति स पिङ्गेवान् सौम्यदन्तं गोपान्  
कचिदपि स कथां नः किंकरौनां गृहीते,  
भुजमगुदसुगन्धं दूर्ध्वाधास्यत् कदा नु ॥

Colophon. × × × ×

विषयः । सोदाहरणप्रजल्पादिसुजल्पान्तच्छब्दानुक्तानि ।

No. 210. अमरगौतयाख्या. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines, 15 on a page. Extent, 305 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

अथ चित्रजल्पः ।

Beginning. प्रेष्ठस्य सुहृदालोके गूढरोषातिवृत्तिभितः ।  
भूरिभूरमथो जल्पो यस्मिन्नेतत्कथितो यमः ॥



चित्रजलो दशाङ्गोऽथ प्रजल्पः परिजल्पितं ।  
 विजलो जल्पसंजल्पा चित्रजलोऽतिजल्पितं ॥  
 आजल्पः प्रतिजल्पश्च सुजल्पश्चेति कौर्त्तितः ।  
 एष भस्मरगीताङ्गो दशमे प्रकटीकृतः ।  
 असंख्यभाववैचित्र्य-चमत्कृतिसुदुस्तः ॥

End. अथ प्रथमचरणे आर्जवं । द्वितीये स्तम्भज्ञानुपस्थापनेन ग्राभीर्यं । तृतीये,  
 दैन्यं । चतुर्थे, चापल्लवुत्कण्डा च । अथ चित्रजल्पपलनमाधुर्यवयोत्-  
 कण्डया कृष्ण एव भस्मररूपेण तत्रागत इत्येवमप्युपचीया आङ्गः ॥

Colophon. इति भस्मरगीतव्याख्या .

विषयः । अज्जलनीलमन्युत्तराया भस्मरगीतव्याख्या ।

No. 212. मण्डपदक्षिणद्वारनिर्णयः . By नारायणदेव . Substance,  
 country-made paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page.  
 Extent, 120 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit,  
 Bibihāṭi. Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new.  
 Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीराशोनिधिमध्यगे सुलक्षिते चिन्तामणेराज्ये ।  
 गीर्वाणद्रुमवाटिकापरिहृते चित्ताष्टकेनाह्वये ।  
 वैदूर्याष्टदलाम्बुजे जनकजायुक्ते वृक्षत् तारकं,  
 सानन्दं तदुपास्यते परतरं रामाभिधानं ममः ।

End. यद्वा मयाच लिखितं सदृशसद्वा  
 ग्रन्थान् विज्ञोक्त्य विविधान् स्मृतानुरूपं ।  
 माध्यन्दिनीयविवृधा ह्यवलोक्त्य तत्र  
 दीने मयि प्रदत्त भुवमाश्रितोऽर्थः ।

Colophon. श्रीमच्छङ्करयजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीयशास्त्राध्यायि-देवोपाभिधनारायणसूत्रि-  
 कृतो दक्षिणद्वारनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । मण्डपदक्षिणद्वारे यजुर्वेदीयोभयोः शाखयोः कस्या यद्यर्थं इति सन्देहे  
 तन्निर्णयम् ।

**No. 213.** मन्त्रकाशीखण्डटीका (मन्त्ररहस्यप्रकाशिका) . By नीलकण्ठ . Substance, country-made paper, 14×4½ inches. Folia 17. Lines, 13 on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** विश्वेशं माधवं दुष्टिं दृष्ट्वापि च भैरवं ।  
वन्दे काशीं गुह्यं मन्त्रं भवानीं मन्त्रिर्षिकां ॥  
प्रवेरयमिति द्वादशैव सूक्तं । अथ बृहदेवतावृ-  
त्तिश्चासं प्रवेस्य मन्त्रेण शकटायनः ।  
यास्त्रो द्रौघनमैन्द्रं वा वैश्वदेवन्तु शौनवः ॥

**End.** ततो लब्धज्ञानेनानारब्धकार्याणि काश्यां कृतान्यपि पुण्यानि पापानि च  
नश्यन्ति इतरे तु पुण्यपापे उत्तरोत्तरा भोगेन क्षपयित्वा कैवल्यमनुते ।  
तदेवं काश्यां तनुत्यजो जन्तुमाचक्ष्य श्रुतिस्मृतिन्यायैः परमानन्द-  
प्राप्तिं प्रवेति सिद्धम् ॥

**Colophon.** इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमय्यादाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंस-गोविन्दसूरि-  
खनोनीलकण्ठस्य कृतिः सोऽतमन्त्रकाशीखण्डव्याख्या रहस्यप्रकाशिकाख्या  
समाप्तिमगमत् ।

विषयः वेदस्य काशीविषयकमन्त्राणां व्याख्या .

**No. 214.** तन्त्रसारोक्तमन्त्रमुक्तावलीविधिः Substance, yellow  
foolscap paper, 6×3 inches. Folia, 24. Lines, 6 on a page. Extent, 575  
ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām  
Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance,  
fresh. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः शिवाय ।

अथ तन्त्रसारोक्तमन्त्रमुक्तावलीविधिः ।

तत्र प्रथमं भूवनेश्वरीमन्त्राः । ह्रीं ऐं क्रौं ऐं ऐं ह्रीं त्र्यौं । स्वां ह्रीं  
क्रौं ॥ अथान्नपूर्णा मन्त्राः ह्रीं नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा ।  
ॐ नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा । ॐ नमो भगवति माहेश्वरि  
अन्नपूर्णे स्वाहा । ॐ नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा । ॐ ह्रीं  
नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा । ह्रीं त्र्यौं नमो भगवति माहेश्वरि  
अन्नपूर्णे स्वाहा ॥ इत्यादि ।

End. अथादर्शनमन्त्राः । ॐ ह्रं फट् कालि कालि मां वशीकृतं त्वं ह्यदय  
देव मापश्यतु मादति ह्रं फट् स्वाहा । कस्मिन्नि अमुकस्य मनः कथं  
कथं ॐ फट् ।

Colophon. इति तन्त्रसारोक्तमन्त्राः । ॐ नमो गुरवे ।

विषयः भुवनेश्वरीमन्त्राः । अन्नपूर्णामन्त्राः । विपुरामन्त्राः । अद्वैतामन्त्राः ।  
महिषमर्दिनीमन्त्राः । अथदुर्गामन्त्राः । श्रीमन्त्राः । हरिद्रागणेशमन्त्राः । सूर्यमन्त्राः ।  
अग्निमन्त्राः । विष्णुमन्त्राः । रामचन्द्रमन्त्राः । वासुदेवमन्त्राः । शक्तिमन्त्राः । वराहमन्त्राः ।  
कृष्णमन्त्राः । शिवमन्त्राः । शैवपाञ्चमन्त्राः । भैरवमन्त्राः । भद्रकात्यादीनां मन्त्राः ।  
वीरसाधनादिमन्त्राः । मारणवशीकरणोपादनादिमन्त्राः ॥ अदर्शनमन्त्राचेति कतिपय-  
मन्त्राणां सङ्ग्रहः ।

No. 215. मन्तरामायणम्. Substance, country-made paper, 14 × 4½ inches. Folia, 43. Lines, 2 on a page. Extent, 146 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhatta. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. शिरो मे राघवः पातु भास्वं दशरथात्मजः ।  
कौशलेयो दशौ पातु विश्वामित्रप्रियः कुतू ॥ १ ।  
प्राणं पातु मन्मथता सुखं श्रीमिवित्तुघ्नः,  
जिह्वां विश्वामित्रिः पातु कण्ठं भरतवन्दितः । २ ।  
स्तनौ दिव्यायुधः पातु भुजौ भद्रेशकामुकः  
करो श्रीतापतिः पातु हृदयं जामदग्न्यजित् । ३ ।  
मथं पातु शरध्वंघी नाभिं जाम्बवदाशयः,  
सुप्तोदशः कटिं पातु संक्षिप्ती जनूमत्प्रभुः । ४ ।  
जानुनी श्वेतुलत् पातु जङ्घे दशमुखान्तकः ।  
पादौ विभीषणजीदः पातु रामोच्छिन्नं वपुः । ५ ।

End. नावा न लोदः प्रदिशः प्रथिव्याः स्खलिभिरतिदुर्गामि विश्वा,  
स्वां प्रजां वृचदुक्थो महिलावयेष्वदधद्वापरेषु ।

Colophon. × × × × ×

विषयः । प्रथमतो रामरक्षास्तोत्रं ततो वेदस्थरामविषयकमन्त्राः ।

Nó. 216. मन्तरामायणव्याख्या (मन्तरहस्यप्रकाशिका). By नीलकण्ठ . Substance, country-made paper, 11 x 2½ inches. Folia, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,545 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. रामायणं द्रुमं नौमि रामरक्षा नवाङ्कुरं ।  
गायत्री वीजसाम्राज्यं मूलं मोची मञ्चाफलं ॥  
अथ रामरक्षायाः रामायणद्रुमाङ्कुरलं स्पष्टमवगम्यते, तत्स्थानां राघ-  
वादिपदानां क्रमेषु रामायणार्थसूचकत्वात्, तस्याः गायत्रीवीजलं वेद-  
मूललं षोडशोपनिषत्तन्म रामायणस्यापि तदुभयं सिध्यति ।

End. लक्ष्मणार्थपरतां गिरामिमां लक्ष्मणार्थपुरेष्वेव दर्शितां ।  
साङ्गवेदपदवाक्यमानवित् कोपि वीक्ष्य मुमतिः प्रमोदतां ॥  
श्रीरामरक्षाव्याख्यानं मन्तरामायणाभिधं ।  
व्याख्यानरायन्तरेषु प्रीयतां कश्चानिधिः ॥  
दर्शितः सीतयाध्वार्यं वेदारण्ये निरध्वनिः ।  
सन्तो विपुल × × × याख्यभाष्यानुयायिनः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-पदवाक्यप्रमाणमर्थोदाधुरन्तरचतुर्दशशतसं-गोविन्दस्मरि-  
स्त्रनोः श्रीनीलकण्ठस्य कृतिः खोदितमन्तरामायणव्याख्या मन्तरहस्य-  
प्रकाशिकाया समाप्तिमगमत् ॥

विषयः । मन्तरामायणव्याख्या .

No. 217. मन्त्राभिधानं . By यदुनन्दनभट्टाचार्य . Substance, country-made paper, 14 x 4½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 180 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Kālāpāḍā, P. O. Rājārapura, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीरामः ॥  
प्रणम्यादौ मञ्चामायां खट्विस्त्रित्यन्तकारिणीं ।  
मन्त्राभिधानं ज्ञियते यदुनन्दनमर्षेण ॥ ॐ कारः ।  
ॐ कारं वरुणं तारं वामनं ? हंसः कारणं ।  
मन्त्राद्यः प्रणवः सत्यं विन्दुशक्तिस्त्रिदैवतं ॥ इत्यादि  
End. ॐ मोधाख्योऽहं तनुवच्च मल्लदो रिपुसंश्रकः ।

वौषट् । नेत्रयुग्मं तथा वौषट् शत्रुदैवतमेव च ।

षट् । शस्त्रास्त्रौ षट् श्टिका स्त्रादज्ञानोत्तरवाचकः ॥

Colophon. इति यदुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं मन्त्राभिधानं समाप्तं ॥

विषयः । ॐ कारस्य देवताकथनं । तथा अकारादिमाहकावर्णादीनां देवतायंकथनं ।

No. 218. मन्दारमञ्जरी (तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या). By व्यास-यति . Substance, country-made paper, 15×4 inches. Folia 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीवेद्यासाय नमः ।

लक्ष्मीकरतलाभोजलालनीयपदाम्बुजं  
प्रणमामि जयघोषं देवताचक्रवर्तिनं ॥  
श्रीमदानन्दतीर्थार्यचरणाम्बुजं स्पर्शं  
शिवेन्द्रादिशिरोभूषामादरादभिवाद्ये ॥

End. जयघोषपदाभोजनखदीधितिचन्द्रिकां  
मनश्चक्रीरं संसारसंतप्तं सततं पिव ॥

Colophon. इति श्रीलक्ष्मीनारायणाख्यनिकुलतिलकादधीतमाध्यशास्त्रमतेन व्यास-  
यतिना विरचिता मन्दारमञ्जरी तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । माध्यतत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या ।

No. 219. मन्मथसंहिता. Substances, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Calcutta Visvakoṣa Office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

एकदा सुखमासीनं मन्मथं जगतां पतिं ।  
रतिः पप्रच्छ धर्मिष्ठा सर्वलोकहितेरता ॥  
किमनन्तरं संसारे तन्मे वद सुरोत्तम ।

End. धनधान्यधरायुक्तो यशस्यो ज्ञानसंयुतः ।  
तपस्यो राज्यपुण्यश्च संहिताश्रवणाद्भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीमन्मयसंहितायां फागुणमाहात्म्ये पञ्चमोऽध्यायः समाप्तस्तथा ग्रन्थः ॥

विषयः । रतिमदनसम्भाषणमुखेन मैथुनप्रकारभेदकाञ्चाकाञ्चादिनिरूपणं ॥

No. 220. महाभागवतपुराणं. Substance, country-made paper, 13 x 4½ inches. Folia, 178. Lines, 10 on a page. Extent, 5300 çlokas. Character, Bengali. Date of writing S.K. 1734. Place of deposit, Upalatāgrām Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkāvagīṣ. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो दुर्गायै ।

यामाराध्य विरिष्टिरस्य जगतः खडा हरिः पालकः  
संज्ञतां गिरिप्रः स्वयं समभवत्तोया च या योगिभिः ॥  
यामास्यां प्रकृतिं वदन्ति सुनयनत्वार्थविज्ञाः परां  
तां देवीं प्रथमामि विन्ध्यजननीं स्वर्गापवर्गप्रदां ॥  
एकदा नैमिषारण्ये शौनकाद्या महापुंसैः ।  
पप्रच्छुर्मुनिगार्हृत्वं सूतं वेदविदांवरं ॥  
व्यासशिष्य महाप्राज्ञ सर्ववेदविदां वर ।  
पुराणं साम्प्रतं ब्रूहि स्वर्गमोक्षसुखप्रदं ॥

सूत उवाच ।

यदुक्तं श्रीमच्छेनेन नारदाय महात्मने ।  
पुराणं परमं गुह्यं महाभागवताकृतं ॥  
यदाह भगवान् व्यासः त्रयया भक्तिशालिने ।  
स्वयं जैमिनये पूर्वं पुनस्तदु वो ब्रवीम्यहं ॥ इत्यादि ।

End.

य इदं परमाख्यानं श्रावयेद् द्विजसन्निधौ ।  
सद्भक्त्या जैमिने तस्य पापं नश्यति तत्क्षणात् ॥  
अप्यनेकशतं कोटिजन्मान्तरमुसृजितं ।  
एतदन्यथ मुने पापं मोक्षमवाप्नुयात् ॥ ?

Colophon.

इति श्रीमहाभागवते महापुराणे शकाशीतितमोऽध्यायः समाप्तः श्रीर  
चैषस्य विंशद्विषये भृगुवाचरे छण्णपचीयचतुर्दश्यानिधौ पठदण्डसमये  
समाप्तेयं पुस्तिका । श्रीधनश्यामशर्माः साक्षरम् । शकातीताब्दाः । १७२४ ।

विषयः । इति श्रीमहाभागवते महापुराणे महाभागवतप्रकाशनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।  
 इति श्रीमहाभागवते महापुराणे द्वितीयोऽध्यायः । २ । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ ।  
 इति श्रीजायासत्यग्निप्रवेशः । ९ इति श्री— १० । ११ । १२ । १३ । १४ । इति  
 श्रीमहाभागवते महापुराणे श्रीभगवत्गीताख्यपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे शिवनारद-  
 संवादे । १५ । इति श्रीपार्ष्वतीहिमाल्यसंवादे । १६ । इति श्रीभगवत्गीताख्य-  
 निषत्सु । १७ । इति श्रीशिवनारदसंवादे । १८ । इति श्रीभगवत्गीतासमाप्तिर्नाम ।  
 १९ । इति श्री— २० । २१ । २२ । २३ । २४ । २५ । २६ । २७ । २८ । २९ । इति  
 श्रीकार्तिकेयजन्मकथनं नाम । ३० । इति श्रीतारकासुरसंवादे कार्तिकेयसमागमो नाम  
 ३१ । इति श्री— ३२ । इति श्रीतारकवधो नाम । ३३ ३४ । इति श्री— ३५ । ३६ । इति  
 श्रीमहाकालीदर्शने । ३७ । इति श्री— ३८ । इति श्रीकालीप्रसन्नसमाप्तिर्नाम । ३९ । इति  
 श्रीशिवगानप्रसन्नो नाम । ४० । इति श्रीवामनोपाख्याने । ४१ । इति श्रीशिवसच्चरनाम-  
 स्तोत्रं समाप्तं । ४२ । इति श्री— ४३ । ४४ । इति श्रीगङ्गामाहात्म्ये । ४५ । ४६ । इति श्री— ४७ ।  
 श्रीगङ्गामाहात्म्ये । ४८ । ४९ । इति श्रीकामाख्यामहात्म्यं नाम । ५० । इति श्री— ५१ ।  
 इति श्रीकामाख्यामहात्म्यं नाम । ५२ । इति श्रीतुलसीमाहात्म्यं नाम । ५३ । इति  
 श्रीवद्राजमाहात्म्यं नाम । ५४ । इति श्रीमहाभागवते महापुराणे एकाशीतितमो-  
 ऽध्यायः । ५५ ।

No. 221. महाभारतसारः, (ज्ञानचन्द्रोदयः). By रामचन्द्र . Substance, country-made paper, 12×3½ inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ॥

दृष्टिराजं प्रणम्यादावन्नपूर्णां सुरेश्वरीं ।  
 विश्वेश्वरं विश्ववन्द्यं कालभैरवमेव च ॥  
 दण्डपाणिं महादेवौमाद्यामारारुध भक्तिः ।  
 अविमुक्ते महाच्छेने जन्तूनां मुक्तिदायके ॥  
 महाराजश्रीभवान्या स्थापितां परदेवतां ।  
 महाकालीं महामायां महादेवीपरिस्थिताम् ॥  
 क्रियते रामचन्द्रेण श्रीमता ब्राह्मणेन वै ।  
 महाभारतसारीऽयं ज्ञानचन्द्रोदयाभिधः ॥

दैवसंकीर्तनं पूज्यं ततो धर्मप्रशंसनं ।

+ + + + ॥

ततश्च मानसं तीर्थं संसारकूपवर्जनं ।

भारतस्थमिदं सर्व्वं ग्रन्थोऽस्मिन् लिख्यते मया ॥ इत्यादि ।

End.

प्रभवाद्वृताद्भूतेः सलिलस्य च तेजसः ।

परिप्रचान् सुनीनाश्च तीर्थाणां पुण्यता कृता ॥

तस्मात् भोमेषु तीर्थेषु मानसेषु च नित्यशः ।

अभयेषु च यः स्नाति स याति परमां गतिं ॥

Colophon.

इति श्रीमहाभारते मानसतीर्थवर्णनं । अतः परं खण्डितं ।

विषयः । दैवसंकीर्तन । धर्मप्रशंसनं । धनवैराग्यकथनं । स्त्रीवैराग्यकथनं । स्त्रीसंभाव  
निरूपणं । श्लोकापनोदनकथनं । दानधर्मसौचधर्मादिनिरूपणं । शिवभक्तिकथनं । गङ्गामानस-  
तीर्थमाहात्म्यकथनं ॥

No. 222. महालक्ष्मीव्रतकथा ( भविष्यपुराणोक्ता ) . Substance,  
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent,  
145 ślokaś. Character, Bengali. Date S. K. 1709. Place of deposit,  
Dacca Sonārgāṣṭh Kṛṣṇapura, Paṇḍit Śaratcandra Bhaṭṭācāryya. Ap-  
pearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्ण उवाच ।

ऋषु राजन् कथां दिव्यां सर्व्वपापप्रवाशिनीं ।

यां युत्वा लभते चायुर्धर्मपुत्र युधिष्ठिर ॥

युधिष्ठिर उवाच ।

सख्यानलभपुत्रायुःसर्व्वैश्वर्य्यसुखप्रदं ।

व्रतमेकं समाचल्य विचार्य्य पुरुषोत्तम ॥

श्रीकृष्ण उवाच ।

दुष्कारहृदयेन परिव्राजे चिपिष्ठये ।

एतदेव कृतस्मादौ देवेन्द्रं प्राञ्च नारदः ॥

End.

व्रतमिदमथ चक्रे नारदेनोपदिष्टं

सुरपतिरपि यस्माद् वाञ्छितार्थं लभे ।

तमपि कुरु तदेतद्वर्ण्यमानो यथास्मा-

दभिमतस्तुष्टिदिः पुत्रपौत्रादिष्टदिः ॥



Colophon. इति भविष्यपुराणोक्तमहालक्ष्मीव्रतकथा समाप्ता ।

शुभमस्तु शकान्दाः । १७०६ ।

विषयः । महालक्ष्मीव्रतानुष्ठानफलकथनम् ।

No. 223. "महावीरचरित्रस्य बालबोधः". Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 7. Lines, 17 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1762. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. दुरियवयसमीरं मोक्षपङ्कानीरं  
पथमिय जिमवीरं + + + + ।  
महवीरं भवत पङ्क्तिकुलंभस्स सुखानुकूलं  
धरिय + + सखलं किञ्चि किञ्चेमि + + लं ॥

End. हे जिम सदा सदा तुभने बालच जल्यो  
तनद्वारापगना हि विषय सुसदा प्रथम कुञ्जो ॥

Colophon. इति श्रीमहावीरचरित्रस्य बालबोधः समाप्तः । संवत् १८६९ ।

विषयः । गुर्जरभाषायां महावीरचरित्रवर्णनम् ।

No. 224. महाशान्तिकल्पः. Substance, country-made paper, 8 x 3 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 112 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ महाशान्तिकल्पः ।

ॐ महाशान्तिं प्रवक्ष्यामि यां प्राप्य महर्तौ त्रियं ।  
ब्राह्मणः क्षत्रियो वापि वैश्यो वा + + सर्जति ॥

End. एतद्ब्रह्माणामातिथ्यं कुर्यात् संवत्सरादपि ।  
आरोग्यबलसंपन्नो जीवेच्च शरदां शतम् ॥

Colophon. इति महाशान्तिवन्दे पूर्वार्धे समाप्तम् ।

विषयः । महाशान्तिविधिः ।

No. 225. महिम्नः सप्तटीका ( कौमुदीनाम्नी ) By वाचस्पति . Substance, country-made paper, 13×3½ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbeta, Gram Bhaṭṭagrāma, Rāmahṛidaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीदुर्गायै नमः ।

प्रथम्य गिरिजानाथं संसाराधोनिधौ वरं ।  
 व्याख्यां महिम्नः श्लोकस्य करवाणि यद्यामति ॥  
 निदन्मनःकुसुदिनौ × × भर्तृसमासिता ।  
 वाचस्पतिहता व्याख्याकौमुदस्य सदा सुदे ॥  
 तिष्ठन्ति यदि सञ्ज्ञासिद्धता व्याख्याः परात्परं ।  
 तासां सारं समाह्वय द्विधेदानौ प्रतन्यते ॥  
 महिम्न इत्यादि । इत्यादि ।

End.

कुसुमदशनेत्यादि — टीकाकारैरुद्धतमपि व्याख्यायते शिशुशशधरो-  
 ऽर्जुचन्द्रो मौलौ यस्य गुरुर्नृपान् निजोऽसाधारणो महिमा यस्य तस्य  
 देवस्य दासः सेवकः सर्वेषां गन्धर्वाणां राजा सिद्धेति पाठे सिद्धानां  
 गन्धर्वाणाञ्च राजा सिद्धस्यासौ गन्धर्वराजश्चेति वा कुसुमदशनः पुण्यदन्तो  
 नाम यस्य स यत्तादृशो यः सोऽस्य देवदेवस्य रोषात् भ्रष्ट एव  
 दिव्यादपि दिव्यं अस्य महिम्नः श्लवनमिदमकार्षीदिति ।

Colophon.

इति महिम्नः श्लोकटीका समाप्ता ।  
 नानावेदपुराणशास्त्रजनितज्ञानाद् दृढप्रत्यय-  
 सत्त्वात् वै हरितो हरस्य च मिथो भेदानभिज्ञो यदा ।  
 तदैकोक्त्या कृतिकुसुमदन्तोऽपि च महान्  
 कृतं शर्वस्यैव श्लवनमिदममीघं परमदं ॥  
 श्रीदुर्गा । लिपिरियं श्रीशङ्कराचार्यदेवशर्मणः पुस्तिका च ।  
 बाल्मीकिः सनकः सनन्दनमुनिर्वासी वशिष्ठो भृगु-  
 जावालिर्जम्भदग्निजङ्गमनका गर्गस्तथा गौतमः ।

मान्वाता नृपतिस्तथैव सगरो वैष्णो दिलीपो नलः

पुष्पो धर्मस्ततो ययातिनञ्जयो कुर्वन् ते मङ्गलम् ॥

विषयः । शिवमहिमस्तोत्र-व्याख्यानं ।

No. 226. महिमःस्तुति-टीका By मधुसूदनसरस्वती . Substance country-made paper, 16×2 inches. Folia, 65. Lines, 4 on a page. Extent, 1000 ślokaś. Character, Bengali. Date S.K. 1629. Place of deposit, Dinājpurā, Babu Girīśacandra Cakravartī, Pleader. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो हरिहराभ्याम् ॥

विद्येश्वरं गुहं नला महिमास्तुतेरयं ।

पूर्वाचार्यकृतव्याख्यासंग्रहः क्रियते मया ।

कश्चित् किल गन्धर्वराजः + + + शिव निर्माख्यलङ्कनेन मत्पुण्य-  
चौरस्य चमत्कारनादिका सर्वापि शक्तिर्विनश्यति इत्यभिप्रायेण राज्ञा  
शिवनिर्माख्यं पथि निशितं ॥ इत्यादि ।

End.

इधं श्रीमद्गुरोः पादपद्मं नला कृता मया ।

+ + + + +

भूतिभूषितदेवाय द्विजराजेन राजते ॥

एकात्मने नमो नित्यं हरये च चराय च ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीविद्येश्वरचरणारविन्दमधुव्रत-श्रीमधु-  
सूदनसरस्वतीविरचिता महिमास्तुतिय्याख्या समाप्ता ॥ श्रीरक्ष ।  
शकाब्दा १६१८ ॥

विषयः । महिमाः स्तुतियाख्यानं ॥

No. 227. मातृकानिर्घण्टुः By आचार्य . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgarā. Date ? Place of deposit, Tīkāri, District Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीनृसिंहं गणेशानं भारतीमौखरीं शिवां ।

नला वक्ष्ये मातृकाया निघण्टुं बाह्यबोधये ॥ ?

End.

मन्दी च परमात्मा च सम्बन्धकतान्मकौ ।  
 वल्लकायो ऽचयो व्यापी ऋषिंश्च चार्णकः स्मृतः ॥  
 मातृकाया निघण्टोऽयं कण्ठपीठे निधाप्यतां ।  
 विस्फोटनाय मन्त्राणां सलिले पण्डिता जनाः ॥  
 शरीरे सर्वमन्त्राणामुदाराय सुबुद्धिभिः ।

Colophon.

इति श्रीमद्देशिकमण्डलीमुकुटमाणिक्योपमपरमहंस-श्रीमदाचार्यविरचितो  
 मातृकानिघण्टुः समाप्तः ॥

विषयः । मातृकाबीजादिरूपणं ॥

No. 228. माध्वमन्त्रार्थमञ्जरौ By नारायण . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 98. Lines, 10 on a page. Extent, 3200 çlokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1689. Place of deposit, Tikāri, Paṇḍit Vāmācāri Śhastri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीमदानन्दविज्ञानतीर्थतीर्थो जगद्गुरुः ।  
 श्रीमदानन्दतीर्थार्यः समीर्यतु मे मनः ॥  
 येनावतीर्थं भुवि सर्वपुराणवेद-  
 सङ्गारतादिनिगमान् वक्तुं विचार्य ॥  
 सङ्गच्छस्वगदितैः सुनयैस्तदीय-  
 तात्पर्यमिर्षयपरिग्रहं यथायि ॥  
 निजनिजग्रन्थेनिजग्रन्थे च तत्र सः ?  
 मानं स्तुतानि जपाच्च मिजपाच्च च तैः खलान् ।  
 तेषामर्थं निजैः श्लोके लेशेनानुवदन् प्रभुः ।  
 तत्रैव चरमेऽध्याये स्वयं व्याख्यानमस्तु ॥  
 यदीयवाक्तरङ्गाणां विप्रयो विदुषां गिरः ॥  
 जयति श्रीधरावासो जयतीर्थपयोनिधिः ।  
 वेदव्यासगुरोः पादपद्मपोतावलम्बनात् ॥  
 तरिष्यामि निरातङ्गो गहनं स्तुतपागरं ।  
 स्तुतानि तानि गहनार्थयुतान्यपीह  
 श्रीपूर्वबोधकवचोदितशुद्धबुद्धिः ।

प्रीत्यै हरेरथ गुरोरपि वैश्वनाथि-

नारायणः प्रविष्टोति यथामनीषं ॥

अज्ञानाद्वा प्रमादाद्वा यच्च + + + चापलं

तद्भक्तकथासिन्धु + + + गुरुर्मम ॥ इत्यादि ।

End.

प्राणातिरिक्तमदतानु एकोनपञ्चाशत्संक्षोपेतत्वात् यतिलमनुपपन्नं  
यद्वा निर्धारणे पठौ जात्यभिप्रायेष्टिकवचनं । ततश्च + + +  
देवानां मध्ये अस्मान् ये वर्धयन्ति ते एत एव । सर्वेषु देवेषु  
+ + + श्रेष्ठांस्तेष्वपि सर्व्वाधिकारिणां ज्ञानादिदानेनातिष्ठदिकरा  
ये मुख्यप्राणरूपा मदतस्तो यूयं नः अस्मान् स्वस्तिभिः परममङ्गलप्रदानैः  
सदा पालयतेत्यर्थः ॥ \* ॥

Colophon.

इति नारायणेनेह गुरुपूजार्थमुजुता ।

शुतिकल्पतरोर्भूयान्माध्वमन्त्रार्थमञ्जरी ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

संवत् १९८८ ॥

विषयः । मन्त्राभारततात्पर्यप्रतिपादकस्तुतादीनां व्याख्यानं तथा प्रश्नादिमाध्वमनीय-  
स्तुतादीनां व्याख्यानञ्च ॥

No. 229. माध्वानां पूजापद्धतिः By सत्यबोधार्थशिष्य . Substance,  
country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page.  
Extent, 432 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit,  
Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose.  
Correct.

Beginning.

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

प्रणम्य रमणं लक्ष्मणः पूर्वबोधदिसङ्कल्पम् ।

यथामति हरिः पूजापद्धतिः क्रियते मया ॥

वेदव्यासोक्तिमालोच्य पूर्णप्रज्ञेन यत्नतः ।

तन्त्रसारे तु तत्सर्वं मया संगृह्यतेऽधुना ॥

End.

सत्यबोधार्थशिष्येण संगृहीतेयमादरात् ।

पूजायाः पद्धतिं कुर्यात् प्रीत्यै माध्वमाध्वयोः ॥

Colophon. इति पूजापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । माध्वमते वैष्णवाणां पूजाविधिः ।

No. 230. मासनिर्णयः By भट्टोजि दीक्षित . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent, 578 çlokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1778. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमहागणाधिपतये नमः ॥  
 श्रीम् । चैवशुक्लप्रतिपदि वत्सरारम्भः ।  
 तत्र शौदयिकौ तिथिर्ग्राह्या,  
 चैत्रे मासि जगद्गङ्गा समर्पणं प्रथमेऽहनि ।  
 शुक्लपक्षे समग्रं तु तदा सूर्योदये सतीति ॥ हेमाद्रौ श्रद्धोक्तेः । इत्यादि ॥

End. क्षमासोमेन भौमेन रविणा गुरुणा तथा ।  
 योगोयं पद्मको नाम सूर्य्यपर्व्वशताधिकः ॥ इति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीभट्टोजिदीक्षितविरचितो मासनिर्णयः । संवत् १७७८ ।  
 मगधदेशान्तर्गतपट्टनपाने लिखितम् ।

विषयः । मासतिथ्यादीनाम् निर्णयः ।

No. 231. माहेश्वरकवचम् . Substance, country-made paper, 16×3½ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 84 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāṭi Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

राजोवाच ।

अहंन्यासं यदुक्तं भो महेशाक्षरसंयुतं ।  
 विधानं कीदृशनाम्न कर्त्तव्यं केन हेतुना ।  
 तददक्ष महाप्राज्ञ विस्तरेण समाधत्तः ॥

भृगुसवाच ।

माधेशं कवचं राजन् देवैरपि सुदुर्लभं ।

यः करोति स्त्रगावेषु च पूतात्मा भवेन्नरः ॥ इत्यादि ।

End.

तस्मान्माधेश्वरं नाम कवचं सुरगणार्चितं ।

श्रीतथ्यं पठितं नित्यं सततं भावुकप्रदं ॥

माधेशं कवचश्चेतत् सर्वव्याधिविनाशकं ।

यः करोति नरो नित्यं स ब्रजेत शाङ्करं पुरम् ॥

Colophon.

इति शकुन्तलाभरतभृगुसंवादे कर्मविपाके माधेश्वरकवचं समाप्तं ॥

विषयः । माधेश्वरस्य कवचकथनम् ॥

No. 232. सुक्तिचिन्तामणिः By गजपतिपुरुषोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 46. Lines, 8 on a page. Extent, 860 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri, District Gaya, Paṇḍit Mahāvīraprasād Misra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीगजपतिाय नमः ॥

नीलाद्रौ ततदर्शिभ्यो दातुमर्थेचतुष्टयं ।

अथ × नैवपदवीं × × × स्तं चरिं नमः ॥

वायुपुराणे,—

End.

शृङ्गं पर्युषितं वापि नीतं वा दूरदेशतः ।

दुर्जनेनापि संस्पृष्टं सर्वथैवाघनाशनं ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीगजपतिपुरुषोत्तमदेवेन संगृह्य विरचितो सुक्तिचिन्तामणिर्नाम  
ग्रन्थः समाप्तः ।

विषयः । पुरुषोत्तममाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 233. सुक्तिवादार्थः By गदाधरः . Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Garvotā Grām Telivani, Paṇḍit Bagavatīcharaṇa Smṛtitīrtha. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रयोजनमुद्दिश्यैव पुमांसस्तदुपाये प्रवर्तते स्मृतः शास्त्रस्य प्रथमतः प्रयोजनं दर्शयन्ति शास्त्रकृतः, तच्च स्मृतः प्रयोजनं सुखं तद्भोगो दुःखाभावश्च तत्तद्व्यवस्थेच्छाधीनेच्छाविषयत्वं न तु प्रयोजनान्तरजनकत्वे सति प्रयोजनत्वं सुख-साक्षात्काररूपभोगं प्रति विषयतया जनके सुखेऽन्तः गौणप्रयोजनत्वं अन्येच्छाधीनेच्छाविषयत्वञ्च भोजनादेशवत् सुखादिरूपफलानुसन्धानादेवेत्यादि ॥

End.

उत्तरवाक्यस्येनापि वाकारेण पूर्वकल्पव्यवच्छेदसाक्षित्यस्य उत्तरकल्पे, उत्तरकल्पव्यवच्छेदसाक्षित्यस्यापि पूर्वकल्पे बोध इति व्युत्पत्तेः त्रीणिभिर्धनेन यदैवा इत्यादावपि त्रीणादौ यवासाक्षित्यबोधस्यापि व्युत्पत्तिरिति दत्त्वात् इत्यन्वय विस्तरः ।

Colophon.

इति गदाधरभट्टाचार्यविरचितमुक्तिवादाद्यः सम्पूर्णः ॥ श्रीश्रीरामः शरणं ।

विषयः । साधुव्यादिभेदेन मुक्तिर्निरूपयम् ॥

No. 234. मुमुर्षुस्तल्लत्यादिपद्धतिः By शङ्कर भस्मा . Substance, palm leaves, 10x1½ inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 500 glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Grām Bhādu-ghar, Post Brāhmanberia, Zilla Comilla, Paṇḍit Amara Candra Nyāya-ratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

नलेनं हृत्यनिष्ठानां मुदे शङ्करभस्मा ।  
मुमुर्षुस्तल्लत्यादिपद्धतिः सव्यवस्थिका ॥  
तन्यते तु व्यवस्थादावनुल्लस्य निदेशनं ।  
स्नानानुसारिणी ज्ञेया विद्वद्भिरपि तादृशैः ॥

तत्रादौ मुमुर्षुत्वं ।

शुद्धितले चरितः ।

शुद्धाग्नेन तु भुक्तेन उद्भवेन यो सतः ।

स वै खरत्नमुद्रत्वं शुद्धलक्षाधिगच्छति ॥ इत्यादि ।

End.

विष्णुधर्मोत्तरे ।

यस्मिन्पयोगि यद्द्रव्यं देवं तस्मैव तद्भवेत् ॥



यचोदिश पाचसमीचे दानं तच तन्नामगोचोचारणपूर्वकं प्रतिप्रचीतुर्बले  
जलं दद्यात् सौकारात् पूर्वं दत्त्वा ।

**Colophon.** ( अतःपरं खण्डितं ) ।

विषयः । अतस्य सुसुषोऽथ कर्तव्यनिरूपणम् । तत्रादौ सुसुषुक्तम् । अतसंस्कारविधानम् ।  
सहस्रमनव्यवस्था-पर्यन्तरदाहविधिकथनम् । अशौचान्दिनकृत्यादिनिरूपणम् । दानपद्धतिः ।

**No. 235.** सुरलौचन्द्रिकागुञ्जमालाप्रादुर्भावः . Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 55 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakona, Grām Ayodhyā Raghunāthvāṭi, Baba Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

**Beginning.** श्रीराधाकृष्णार्था नमः ॥

यस्य स्मरणमात्रेण नरो याति निरापदं ।

श्रीकृष्णे लभते भक्तिं तं नमामि जगद्गुरुं ॥

श्रीनारद उवाच ।

सुरलो केन तपसा प्राप्ता कृष्णं जगत्पतिं ।

या करोति सदा कृष्णमुखाभोरुच्युम्बनम् ॥ इत्यादि ।

**End.**

इत्येतत्कथितं पुत्र तत्त्वं परमशोभनं ।

गोपनीयं प्रयत्नेन न देयं यस्य कस्यचित् ॥

सर्वारिहप्रशमनं जगदानन्दकारणं ।

सर्वसम्पत्करं तत्त्वं प्रेमभक्तिप्रदायकम् ॥

एतज्जानाति यस्तत्त्वं जीवन्मुक्तो भवेच्च सः ।

यस्मिन् मृष्टे विलिखितमेतत् तिष्ठति नित्यशः ।

तत्र कृष्णो जगन्नाथः सर्वदुःखनिवारकः ॥

तत् तस्य मननादेव शोकातीतो भवेन्नरः ।

अष्टनयविमुक्तोऽसौ भक्तानां प्रवरो भवेत् ॥

**Colophon.** इति पद्मपुराणे पातालखण्डे ब्रह्मनारदसंवादे सुरलौचन्द्रिकागुञ्जमालाप्रादुर्भावः पञ्चषष्टितमोऽध्यायः ॥

विषयः । वंशीचन्द्रिकागुञ्जमालानां कृष्णप्रापणतपस्यादि-कथनम् ॥

No. 236. मूल्याध्यायविवरणम् By कामदेवदीक्षित . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

प्रथम्य विद्वानां हि मुनिं कात्यायनं मतः ।  
दीक्षितान् वासुदेवांश्च गुरुन् नत्वा सरस्वतीम् ॥ १ ॥  
क्षितार्थं याज्ञिकानाञ्च मूल्याध्यायस्य काङ्क्षितम् ।  
अलतत्वात्पराचार्यैर्वाङ्मनं क्रियते मया ॥ २ ॥

End.

व्याख्यानः कामदेवेन मूल्याध्यायः सतां प्रियः ।  
तवत्येन प्रयासेन प्रीयतां परमेश्वरः ॥

Colophon. इति श्रीदीक्षितकामदेववृत्तं मूल्याध्यायविवरणं समाप्तम् ।

विषयः । यज्ञीयद्रव्यानां सूत्रनिरूपणं ॥

No. 237. मेघदूतटीका By दिवाकर उपाध्याय . Substance, palm leaf, 11×1½ inches. Folia, 95. Lines, 4 on a page. Extent, 1200 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girishā-candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

कश्चिदिति ॥

कश्चित् यत्नः रामगिर्याश्रमेषु वसतिं चक्रे इत्यन्वयः । तत्र आश्रमेष्विति  
वङ्गवचनात् इत्यतः परिधमस्यैकच धृतिं वदन्त्येति ध्वनितं । इत्यादि ।

End.

एवमनेन प्रकारेण दुःखं कथयद्वाशिषं ददाति ते तव चक्षमावमपि  
विद्युता नायिकया विच्छेदो माभूत् मा भविष्यति कालशामान्ये लुङ्  
× × × × इति ॥ \* ॥

Colophon.

इति श्रीदिवाकरोपाध्यायवृत्ता मेघदूतटीका समाप्ता ॥ \* ॥

विषयः । कालिदासवृत्तमेघदूतकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 238. मोक्षोपायः. Substance, Teḍet leaf, 14×2. Folia, 110. Lines, 5 on a page. Extent, 2750 ślokaś. Character, Maithili. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmatāraṇa Śiromaṇi. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ( १-२ पदं नास्ति ) ।

हृष्टरोमा मेघातेजा विश्वामित्रोऽभ्यभाषत ।

सदृशं राजशार्दूलं तदैवैतन्मञ्जीतले ॥

मन्वावंशप्रसूतस्य वशिष्टवंशवर्तिनः ।

× × × × × × ॥

तस्य विघ्नकरा घोरा राज्ञसा मम संचिताः ।

जातुमर्हसि मामार्त्तं शरणागतमर्चिनम् ॥

तवास्ति तनयः श्रीमान् दण्डशार्दूलविक्रमः ।

× × × सदृशो वीर्य्यं रामो रक्षोविदारणः ॥

तं पुत्रं राजशार्दूलं रामं सत्यपराक्रमं ।

काकपक्षधरं शूरं श्रेष्ठं मे दातुमर्हसि ॥

× × × × × × ।

कृतस्त्रमकृतार्त्तं वा मेनं शृण्वन्ति राज्ञसाः ॥

वाल्मीकिव्याच ।

सखा वशिष्ठे भुवन्ति रामभृत्यजनान् नृपः ।

कथं कौटक् स्थितो राम इति श्रुत्वा दुःखिमान् ॥

जना उचुः ।

रामो राजीवपत्राक्षो यतः प्रभृति चागतः ।

स विप्रसौख्यैवावायुस्ततः प्रभृति दुर्भनाः ॥

यत्नान् प्रार्थयन्त्यास्त्राकं निजव्यापारमाह्निकं ।

सायमस्त्रानयदनः करोति न करोति च ॥

किं सम्पदा किं विपदा किं मेहेन किमौचितेः ।

सर्व्वमेवासदित्युक्ता तुष्टीमेवावतिष्ठते ॥

× × × × × × ।

ईदृशः स्यान्महासत्वः क इवास्मिन् मञ्जीतले ।

प्राकृतं व्यवहारे तं यो निवेशयितुं क्षमः ॥

विश्वामित्र उवाच ।

एवमेतत् तं महाप्राज्ञा भवन्तो रघुनन्दनं ।  
 इक्षानयन्तु त्वरिता हरिषं हरिषा एव ॥  
 एष मोक्षो रघुपतेर्नापद्यो नापि चागतः ।  
 विवेकवैराग्यकृतो बोध एष महोदयः ॥  
 रतस्मिन् त्वान्विते युक्त्या मोक्षे स रघुनन्दनः ।  
 विश्वामित्रेणैव पदे तस्मिन् वयमिवोत्तमे ॥  
 × × × × × × ।  
 एवं मुनीन्द्रे भुवति पितुः पादाभिवन्दनं ।  
 कर्मसंभ्राजनामाद्य रासः कमललोचनः ॥  
 × × × × ।

दशरथ उवाच ।

पुत्र प्राप्नोतिवैकल्यं कल्याणानाद्य भाजनं ।  
 जडवज्जी × × × × खेदो × × × दीयताम् ॥  
 नृदविप्रमुग्धप्रोक्तं त्वादयोऽनानुतिष्ठता ।  
 पदमासाद्यते पुण्यं × × × मनुष्यावता ॥  
 × × × × × × ।

वशिष्ठ उवाच ।

राजपुत्र महाबाहो शूरस्त्वं विजितास्त्रया ।  
 दुष्टच्छेदा दुरारम्भा × × × विषया × × ॥  
 किं × × × × × × × योग्ये व्यामोहसागरे ।  
 विनिमज्जसि कपोलवज्जले आद्यशालिनि ॥

विश्वामित्र उवाच ।

किं निष्ठाः के च ते केन कियन्तः कारयेऽर्धवे ।  
 आधयः प्रतिलुप्यन्ति × × × × × × × ॥  
 यथाभिसप्तमाशु त्वं ब्रूहि प्राप्स्यसि राघव ।  
 सर्वं एव पुनर्येन भेत्स्यन्ति × × नाधयः ।  
 इत्युत्तमस्य × × × रघुवंशवत्सु  
 रारभ्यवाक्यमुचितायं विल्लासमेवं ।

तत्याज खेदमभिगर्जति वारिवाहे

वर्ची यथा लनुमिताभिमतार्थसिद्धिः ॥

इति वाल्मीकीये मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्तिप्रतिपादको नाम  
प्रथमः सर्गः ॥ इत्यादि ।

End.

बभ्रुवुक्ते मन्त्राक्षेपु शिखरेषु मञ्जीभृतां ।

बद्धवो बान्धवाः सिन्धाः किं तानपि न शोचसि ॥

Colophon.

( अतःपरं खण्डितम् ) ।

विषयः । इति मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्तिप्रतिपादनं । जगदोपप्रकाशनं ।  
इति मोक्षोपाये मुमुक्षुव्यवहारप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्तिप्रकरणार्थमिर्देशः । इति मोक्षोपाये  
वैराग्यप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्तिप्रकरणे मोक्षोपाख्यानं । इति मोक्षोपाये खण्डुपाख्यानं ।  
इति मोक्षोपाये वाल्मीकीये उत्तिप्रकरणं । इति स्थितिप्रकरणे भोमायुपाख्यानं । इति वाल्मी-  
कीये मोक्षोपाये कथमाथाः । इति वाल्मीकीये मोक्षोपाये × × × × प्रकरणे  
जनकोपाख्यानं । ( अतःपरं खण्डितम् ) ।

No. 239. यजमानपत्न्यन्यतरासन्निधाने दर्शपौर्णमासप्रयोगः By वैद्यनाथ-  
मिश्र . Substance, country-made paper, 10 × 4½ inches. Folia, 5. Lines,  
9 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place  
of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance,  
old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

नित्यनैमित्तिके यावच्छक्यं न्यायमनुस्मरन् ।

वैद्यनाथः प्रतनुते यद्वादीनामभावतः ॥

End.

बाधमानमार्तिष्यं बह्वीय इति वचनात् पूर्वमाध्यर्थं पश्चाद् याजमाना-  
दिकं, यत्र कर्मणां सन्निपातस्तत्र यथासामर्थ्यं, अन्यो विशेष एकाध्यर्थ-  
प्रयोमादुद्देश्य इति ।

Colophon.

इति वैद्यनाथमिश्रोद्गीतन्यायप्राप्ते यजमानपत्न्यन्यतरासन्निधाने दर्शपौर्ण-  
मासप्रयोगः ।

विषयः । उभयोर्मध्ये अन्यतरस्याभावे दर्शादिविधि-कथनम् ।

No. 240. यमकभारतम् By आनन्दतीर्थ । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीवेदशास्त्राय नमः ।

आयेत्तं परमानन्दं यन्मायापतिमयदपरमानन्दं  
उच्छिद्यतपरमानन्दं पत्याद्याद्यात्मः सदैव परमानन्दम् । ?

End. इति नारायणनामा वक्तृतीयसुपूजितः  
सुरायणनामा पूर्वगुणैरधिकपूर्णः ।  
ज्ञानोपसृक्तिभिः स्रष्टव्यपूर्णः ।

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितं यमकभारतं ।  
विषयः । माध्वमते श्रीकृष्णसुतिः ॥

No. 241. यात्राप्रयोगतत्त्वम् । By हरिशङ्कर . Substance, country-made paper, 14 x 2½ inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpurā, Babu Girīsacandra Cakravartti, Pleader. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुरवन्दितं ।  
यात्राप्रयोगतत्त्वस्य वक्ति श्रीहरिशङ्करः ॥  
प्रमाणं तत्र यात्रायां पुराणेषु प्रतिष्ठितम् ।

End. यात्राकारणभूतस्य पुरुषस्य च भूपतेः ।  
दुष्टान् यज्ञांस्तु विज्ञाय यज्ञशान्तिं समारम्भेत् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे जैमिन्त्युपनिषत्वादे पुरुषोत्तमसाक्षात्पञ्चविंशत्यध्याये-  
रद्योत्यतितदुत्पातशान्तिकथनम् ॥ \* ॥ इति यात्राप्रमाणं ॥

विषयः । नामापुराणवचनप्रमाणेन भगवतो रथयात्रादि-प्रयोगकथनम् ॥

No. 242. योगशास्त्रम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent, 360 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City. Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālaçaṇḍra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. नमो दुर्बारागादिवैरिवारनिवारिणे ।  
 अर्हते योगनाथाय महावीराय नाथिणे ।  
 पद्मगे च सुरेन्द्रे च कौशिके पादसंस्पर्शि ।  
 निर्विशेषमनस्त्राय श्रीवीरस्वामिने नमः ॥

End. ब्राह्मे मुद्गरं चोत्तिष्ठन् परमेष्ठित्वातिं पठन् ।  
 किं धर्मः किंकुलस्थाग्निं किंव्रतोऽप्यीति च स्मरन् ।

Colophon. ( अक्षय्यपूर्णायम् । )

विषयः । जैनचर्ययोगकथनम् ।

No. 243. रकारादिरामसहस्रनामस्तोत्रम् (ब्रह्मयामनीयम्) . Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date S. K. 1757. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmātārāṇa Śiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ॥

श्रीदेवुवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानुपचकारक ।  
 त्वत्तः श्रुता मया पूर्वं मन्त्राणां शतकोटयः ॥  
 तन्त्राणि तन्त्रजालानि सरस्वत्यानि यानि च ।  
 तानि तानि महासिद्धिकल्पितानि शुभानि च ॥  
 × × × × × × × × ।

श्रीदेवुवाच ।

प्राणनाथ शिव शम्भो कवचानिधिगङ्कर ।  
 श्रीरामतत्त्वजिज्ञासा जायते परमेश्वर ॥  
 रक्षस्य रामचन्द्रस्य रकाराक्षरपूर्वकं ।  
 नामसाक्षकं ब्रूहि यद्यहं तव वक्षभा ॥ रत्यादि ।

End. श्रीरामचन्द्रः त्रितपारिजातः समस्तकल्याणगुणामिरामः ।  
 सीतामुष्णामोजनिचक्षुरिष्टुर्निरन्तरं मङ्गलमातनोति ॥  
 नौलाम्बुजश्यामलकोमलार्द्रं सीतासमारोपितवामभागं ।  
 पाणौ महासायकचापचापं नमामि रामं रघुवंशनाथम् ॥  
 श्रीहरिः ॐ हरिः ॐ हरिः रां रां हरिः स्त्रीं स्त्रीं श्रीं स्त्राया ।

Colophon. इति श्रीब्रह्मयामले छट्टिप्रमंथायां उमामहेश्वरसंवादे रकारादिसप्तसनाम-  
 स्तोत्रं सम्पूर्णं ॥ ॐ तत्सत् । लिपिरियं श्रीरामतारणदेवशर्मणः ।  
 शकाब्दाः १७५७ । ५ । १२ ।

विषयः । श्रीरामस्य रकारादिसप्तसनामकथनम् ॥

No. 244. रसमङ्गलः By गङ्गनानन्दमुनि . Substance, country-made paper, 6×13 inches. Folia, 17. Lines, 18 on page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1733. Place of deposit, Tīkāri, Baith-bigha, Dist. Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād Misra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्री ने य मः न शि न्यां ॥ ?

विधिरेष समाख्यातः सर्वशास्त्रेषु दुर्लभः ।  
 तत्रादौ कथ्यते सम्यग्रसादेरभिधानकम् ॥  
 वैद्यानां धन्यस्तथैवं तदेवतभिधीयते ।  
 रसः स्फुटो रसेन्द्रस्य पारदः शिवसेवकः ॥  
 शम्भुबीजं रसानाथ नामान्येतानि शास्त्रवित् । इत्यादि ।

End. यन्नं तस्य यथा यच्च लिख्यते तत् सुबोधतः ॥

Colophon. इति श्रीपरादर्शकप्रायनाथबीगङ्गनानन्दमुनिविरचिते रसमङ्गले विषयशोधनो-  
 नाम जनविंशतिः पटलः ।

अद्यातः संप्रवक्ष्यामि तुल्यसंस्कारमुत्तमं

आदौ तुल्यं समादाय × × × ×

यामद्वयात् समुद्भूतं शुद्धिमायाति निश्चितं

कुण्डयन्नं यथा यच्च लिख्यते तत् सुबोधतः ॥

इदं कुण्डयन्नं ॥ \* ॥ १ श्री रा र्श क ण ध ग ना न्द नि विचि र मं

वी त्य स्त्रा ना ना विं ति द लः २० ॥ शुभमस्तु संवत् १७३९ ॥



विषयः । १ पठनी रसपर्यायकथनपूर्वकरससंस्कारकथनम् । २ शृङ्गारसघातुगुणकथनम् ।  
३ । ४ चन्द्रसूर्यालयाग्निसंवरणपाशकथनत्रादिकथनम् । ५ रसजाराणादिकथनम् । ६ रस-  
शोधनादिकथनम् । ७ । ८ रसमारणादिकथनम् । ९ रसजागरणवन्धनादिकथनम् । १० । ११  
चन्द्रशोधनादिकथनम् । १२ रसशोधनमारणकथनम् । त्रयोदशद्विंशपटलपर्यन्तं खण्डितं ।  
१९ विषयशोधनकथनम् । २० तुल्यसंस्कारकथनम् ।

No. 245. रसकर्ममञ्जरी By राजारामतर्कवागीश. Substance,  
country-made paper, 13×4 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Ex-  
tent, 650 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bali-  
hār, Dist. Rajsahi, Paṇḍit Kālicandra Bhattachāryya. Appearance, toler-  
able. Verse and Prose. Generally correct.

Beginning. प्रथमपत्रं नास्ति द्वितीयपत्रप्रारम्भवाक्यम् ।  
षट्कर्मोद्देवताः प्रोक्ताः कर्मादौ ताः प्रपूजयेत् ।  
काली भद्रकाली । इत्यादि ।

End. शिरो मुच १ हृदयं मुच १ उदरं मुच १ कटिं मुच १ उरं मुच १  
गावाणि मुच १ ... ॐ ॐ ॐ ॐ फट् अमुक्तस्य सर्वज्ञं नाशय स्वाहा  
इति मन्त्रेण पथिकां लेखयित्वा कुमारीकल्पितस्त्र्येण वेष्टयित्वा अरिषः  
शिरसि बन्धयेत् \* ॥

Colophon. इति श्रीराजारामतर्कवागीशभट्टाचार्यविरचितायां रसकर्ममञ्जर्यां शान्ति-  
विधिकथनं नाम द्वितीयः पटलः ॥ \* ॥  
अन्तःपरं खण्डितं ।

विषयः । १ मारणोच्चाटनादिकर्मणां कालादिनियमेन सामान्यविधिकथनम् । २ पठनी  
अम्बकादिप्रयोगनिरूपणशान्तिविधिकथनम् ॥

No. 246. रसरत्नमाला, By नरसिंह कविराज. Substance, country-  
made paper, 6×13 inches. Folia, 70. Lines, 18 on a page. Extent,  
1400 slokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1732. Place of deposit  
Tikāri, Baithbighā, District Gayā. Paṇḍit Mahāvīrprasād Mīra. Ap-  
pearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ॥

इशमनीशं कारणमकारणं व्यक्तमव्यक्तं ।  
 आदिमनादिं शाश्वतमशाश्वतं गोपमप्युतं वन्दे ॥  
 कनकरजतमुक्तावज्जवैदूर्यहरी-  
 मंरकतरुचरैः पद्ममाणिक्यमुष्णैः ।  
 विशदगुणकदम्बैर्गुणितारलमाच्छा-  
 विबुधनिवन्धच्छा रामलक्ष्मणप्रसादात् ॥  
 अद्यातः सम्प्रवक्ष्यामि रसलौहादिसंस्कृतिं ।  
 यदिज्ञानेन भिषजो न मुञ्चन्ति चिकित्सते ॥

End.

कानिं चिरस्थितं देवं सम्राजपथमावात् सर्व्वेभ्यो हन्ति किं वञ्चना ।  
 + + + । सुनिरचितशास्त्रपारं गत्वा सारं ततः समुद्रुत्य निबन्ध-  
 नाभ्यानामुपलभ्ये × को × षट्कर्मा इत्यन्तसारलौचं ॥  
 तन्नाथेभ्यो विनिर्णय्य नरसिंहेन समुद्यैः ।  
 गूढवाक्यविषं त्यक्त्वा रत्नमाच्छा समुद्रुता ॥  
 लौचमलौचचडिता मालेयं रत्नपूरिता तरणिः ।  
 × × × × × × ॥  
 यद्यपीयं न हि भवेत् पुराणभिषजः प्रिया ।  
 तथापि नववैद्यानामानुज्ज्वलं करिष्यति ॥ \* ॥

Colophon.

इति दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायनीलकण्ठभट्टाक्षररामलक्ष्मणभट्ट-परिवारक  
 श्रीनरसिंहकविराजविरचितारसरत्नमाच्छा समाप्ता ।

शुभमस्तु संवत् १७३९ ॥

विषयः । रसशोधनादिकथनम् । रसकर्पूर-रससिन्दूरादि-कथनम् । रसवन्धनादि-  
 कथनम् । रसमारणादि-कथनम् । अधमारणादिकथनम् । सर्षादिमारणकथनम् । रत्नगिरि-  
 ज्वरपद्माननादिरसकथनम् । प्रतापलक्ष्मणरसादिकथनम् । महोदधिकनकसुन्दरादिसकल-  
 रसकथनम् । पञ्चाक्षपपंटीकथनम् । विजयपपंटीकथनम् । अग्निमुल्लौहादिकथनम् ।  
 पञ्चाक्षतवटीकथनम् । ऊताशादिवटीकथनम् । राजयक्षादिकित्साकथनम् । कासादि-  
 चिकित्साकथनम् । स्वरभेदचिकित्साकथनम् । मूर्च्छादिकित्साकथनम् । वातव्याधिचिकित्सा ।  
 आमवातचिकित्सानिरूपणम् । उदावर्तचिकित्सा । गुल्मादिकित्सा । शोथादिकित्सा-  
 निरूपणम् । कुष्ठदिकित्साकथनम् । स्त्रीरोगादिकित्सा । साध्यसाधनपरिमाणविधिकथनम् ।  
 खालीपाक-पुडनादिविधिकथनम् । अमृतसारलौहादिकथनम् ॥

No. 247. सारमञ्जरी (राघवपाण्डवीय टीका). By जितामित्र. Substance, country-made paper, 12 x 2½ inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 1500 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1749. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Bhaṭṭāgrām, Paṇḍit Rāmhṛdaya Bhaṭṭāchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीरामः ॥

विद्वविध्वंसशूरं तत्कन्दमानन्दसंदतेः ।  
सुरारिखरणाभोजमन्त्रिकाया अपि सुमः ॥  
टीकायां वितता व्याख्या इत्यालोच्य समासतः ।  
जितामित्रेण धीरेण क्रियते सारमञ्जरी ॥  
कर्तव्यविद्वज्ज्ञानयोगिमतदैवतां नमस्कृत्यैव दृष्टिगुणलेन प्रथमं प्रज्ञाणं  
प्रथमप्राच । स्तेति । इत्यादि ।

End.

श्रीराणां नानराणां विघर्जनं प्रस्थापनं पक्षे कृष्णविघर्जनं तीर्थभूयात्  
उपाध्यायरूपात् कवेः वाक्कीर्तिः कुम्भभूयोऽगस्त्याय × × × × ×  
पक्षे कवेरिति कुम्भभूयो विशेषणं । त्रिया । स रामः भरतसम्भन्धिन्या  
त्रिया शुद्धः पक्षे × × × × तत्काव्यकारयितुः राज्ञोऽर्थेव ।

Colophon.

इति श्रीराघवपाण्डवीयटीकायां सारमञ्जर्यां श्रीजितामित्र-कृतायां त्रयो-  
दशः सर्गः समाप्तः । शकाब्दाः १७४९ ।

कान्ते कथं कमलकोरकपुष्पमेतद्-  
वक्रस्थितं समधुपं न तव प्रफुल्लं ।  
सिन्दूरपूरकिरणे सति भालदेये  
शङ्के समीपमुच्चन्द्रमधूषणमग्रम् ॥

काकः कृष्णः पिकः कृष्णो न भेदः पिककाकयोः ।

वचने पुनरायाते काकः काकः पिकः पिकः ॥

श्रीश्रीश्रीतारामाभ्यां नमोनमः ।

विषयः । राघवपाण्डवीयकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 248. राजधर्मकौस्तुभः. By अनन्तदेव. Substance, country-made paper, 10 x 4 inches. Folia, 29, Lines, 11 on a page. Extent, 720 slokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीमच्छेशाय नमः ॥

उपनिषदधिगतं रूपं मुनयो मनसा भजन्यरूपं यत् ।

कुर्वन् दृतोत्कटको × विजय × मन्त्रो जयति ।

यशःकपूरेण सर्वांशाः परिपूरयन्,

लज्जाजलनिधौ सर्वांश्च योक्षिपद्भुपतौ परान् ॥

End.

अथ यजमानो गवादिदक्षिणा । आचार्याय अन्येभ्यश्च भूयर्षी दक्षिणा  
दत्त्वा यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयित्वा परमेष्ठारपणं कुर्यात् । इति  
सत्त्वेपप्रचलार्चाविधिः ।

Colophon.

इति श्रीमन्महाराजाधिराज-श्रीवाज्जवाहुर-खपराज्ञाप्रहसनापदेवसुता-  
नन्तदेवविदुषा कृते राजधर्मकौस्तुभे पूर्णपद्धतिगोचरद्वितीयदीधितेः  
पूर्वार्द्धं समाप्तम् ।

विषयः । जलाशयोत्सर्गकथनम् ।

No. 249. राधाष्टमीपूजाविधिः ( ब्रह्मवैवर्तपुराणीयः ). Substance,  
country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page.  
Extent, 750 slokas. Character, Bengali. Date P Place of deposit,  
Zilla Midnapur, Post Candrakona, Ayodhya, Raghunātha-vāṭi, Babu  
Cakrapāni Rāya. Appearance, old. Generally correct.

Beginning.

श्रीनारायणाय नमः ।

अथ राधाष्टमीपूजाविधिः ।

तवादी खलिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् । श्रीविष्णुरेवं तत्सदृशं माद्रमासि  
शुक्ले पक्षेऽष्टम्यानिधौ अमुकगोत्रः श्रीअमुकदेवशर्मा श्रीराधाकृष्णपादान्  
अर्चयिष्ये इति सङ्कल्प्य यज्जायत इति पठेत् ॥ इत्यादि ।

End.

प्रथमावरणे देवकन्या, द्वितीयद्वारे किङ्किनी, तृतीये लवङ्गी, चतुर्थे काम-  
धेनुः, पञ्चमे मन्दारदलसूरी रत्नसिंहासने प्रद्युम्नः, × × × सप्तमे मुनिगण-  
सहितः लक्ष्मणर्षी विष्णुः, दक्षिणे चन्द्रकुण्डः । इति सप्तावरणं समाप्तम् ।

Colophon.

इति ब्रह्मवैवर्ते महापुराणे प्रकृतिलक्ष्णे श्रीराधिकापूजापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । श्रीराधायाः पूजाविधानकथनम् ।

No. 250. राधाष्टमीव्रतकथा (भविष्योत्तरीया). Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 140 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1708. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunātha-vāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो राधायै ॥

श्रीशौनक उवाच ।

आराधनानां सर्वेषां विष्णोराधनं परं ।

ततोऽप्यधिकमस्थान्याराधनं चेद्वदस्व मे ॥

श्रीसुत उवाच ।

प्रपुष्पं मुनयः सर्वे व्रतमेतत् सुगोपितं ।

कृष्णनारदसंवादे यच्छुत्वा भक्तिमान् भवेत् ॥

श्रीनारद उवाच ।

श्रुताः सर्वावतारास्ते कृष्णविष्णो मनात्मनः ।

राधिकायाः सदादेव्याः प्रादुर्भावं वदस्व मे ॥ इत्यादि ।

End.

सुत उवाच ।

श्रुतेतत् कृष्णवचनं नारदो मुनिमहात्मनः ।

चकारैतद्भक्तं भक्त्या वैष्णवाद्यापशिष्या ॥

अथ दामोदरं श्रुत्वा राधया सचितं मुदा ।

प्रणम्य दण्डवद्भूमौ यथौ × × × × मुनिः ॥

Colophon.

इति श्रीभविष्योत्तरे श्रीकृष्णनारदसंवादे श्रीराधाष्टमीव्रतकथा समाप्ता ।

ॐ नमो राधिकायै । शक० १७०८ ।

विषयः । श्रीराधाष्टमीव्रतकरणे फलकथनम् । श्रीराधाया जन्मादिविवरणकथनम् ।

No. 251. राधास्तोत्रम् (उद्धास्त्रायतन्त्रोक्तम्). Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 1. Lines, 8 on a page. Extent, 16 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Telivāni, Paṇḍit Nilkamal Gosvāmī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीराधिकायै नमः ।

अथ राधास्तोत्रम् ।

शिव उवाच ।

ॐ नमस्ते परमेशानि ब्रह्मरूपधराय्ये ।  
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां प्राणश्रीः परमेश्वरि ॥  
 राधा करोतु कुशलं दारादिषु धनादिषु ।  
 यस्याः पादसरोजस्य देवा मौलिसमुद्रताः ।  
 अमौल्यसमुधाराभिसूयन्त्येव न संशयः ॥  
 इन्द्रादिदिविषुदुन्दुबन्दिनं पादपङ्कजं ।  
 यस्याः कक्षसमूचेन निर्जितं चामरं तथा ।  
 तां नमामि हरेः कान्तां स्मेराननसरोरुहाम् ॥ इत्यादि ।

End.

एतत् स्तोत्रं पठेद् यस्तु सर्वपापप्रणाशनं ।  
 तस्य मुक्तिः करुणता सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥  
 महार्णवे महारणे सिंहायात्रभयानके ।  
 वारमेकं पठेद् यस्तु तस्य भीतिर्न जायते ॥  
 × × × × × × ।  
 पुनरुद्विक्तरं स्तोत्रं धनद्विक्तरं तथा ।  
 न प्रकाशयिष्ये देवि न देयं यस्य कक्षचित् ॥

Colophon.

इति ऊर्ध्वान्नाये महातन्त्रराजे परमरहस्ये शिवशिवासंवादे श्रीराधास्तोत्रं समाप्तं ॥

विषयः । श्रीराधायाः स्तुतिकथनं तस्य फलकथनञ्च ।

No. 252. राधिकाजन्मरहस्यम् ( ब्रह्मवैवर्ततीयम् ). Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 80 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunātha-vāṭī. Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ कथा ।

शौनक उवाच ।

अनेन केन तपसा सर्वकामार्थसाधनं ।  
 गुह्याद्गुह्यतरं नाम राधिकाया व्रतं × × × ॥

सर्वतन्त्रेषु मन्त्रेषु गोपनीयं मन्त्रास्तुने ।  
तत् सर्वं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व मयि प्रभो ॥ इत्यादि ।

End.

पूजयेद्गन्धपुष्पाभ्यां धूपदीपविधानतः ।  
मिष्टान्नं चौर + + + नैवेद्यं विविधानि च ॥  
मधुपर्कसाक्षमनं वस्त्रालङ्कारभोजनैः ।  
+ + + + + सर्वं श्रद्धया कामचारतः ॥

Colophon.

इति ब्रह्मवैवर्ते मन्त्रापुराणे श्रीराधिकाया जन्मरहस्यं सम्पूर्णं ।

ॐ गुरवे नमः ।

शक्ते मुनियोगयोगेन्द्रगण्ये  
पुण्ये तथा फाल्गुणपूर्णिमास्यां ।  
बैलोक्यभाग्योदयपुण्यहेतुः  
प्रभुः शचीनन्दन आबिरासीत् ॥

विषयः । राधाष्टमीव्रतयोगे श्रीराधाया जन्मादिविषयककथने फलकथनं ॥

No. 253. श्रीरामसहस्रनामस्तोत्रं (सहस्रनामस्तोत्रं) Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 225 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Babu Vaikunṭhanāth Cakravartī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

नमः श्रीमते रामानुजाय ।

कैलाशशिखरे रम्ये नानाधातुविचित्रिते ।  
नानाद्रुमसमाकीर्णे नानापक्षिगणादृते ॥  
नानापुष्पलतागुल्मवेष्टिते प्रमथादृते ।  
देवदानवगन्धर्वकिन्नरैरुपशोभिते ॥  
मन्दमारुतसंवीते पार्ष्वतीपरमेष्ठिनौ ।  
उपविष्टौ कथां चक्रे शशदेव मुदान्वितौ ॥  
भक्त्या शम्भुं प्रणम्याथ पार्ष्वती परिश्रुति ॥

पार्ष्वत्युवाच ।

देवदेव महेशान सर्व्यागमविशारद ।

लमेव शरणं नाथ त्राहि मां दुःखसागरात् ।

नाम्नां सचक्षं रामस्य वृद्धि मे प्रमथाधिप ॥ इत्यादि ।

End. रामेति रामचन्द्रेति रामभद्रेति वा स्मरन् ।

मरी न क्षिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विन्दति ॥

Colophon. इति श्रीवद्व्यासजे हरगौरीसंवादे श्रीरामसचक्षनामकोचं सम्पूर्णं ॥

विषयः । श्रीरामस्य सचक्षनामकथनं ॥

No. 254. रामाख्यारे नवमःप्रश्नः. Substance, country-made paper, 12x5 inches. Folia, 80. Lines, 11 on a page. Extent, 1930 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. उक्ता चविर्यज्ञाः, चय चविर्यज्ञा उक्ताः पूर्व्यं श्रीरामस्यपि पश्यन्मत्वात् उक्तप्रायेति चविर्यज्ञा इत्यविद्येयोक्तेः तेषु प्रायश्चित्तमवश्यमपि दैवान् काकोऽपि इत्यादि ।

End. सर्व्वेधां सचप्रयोगं चाचवनीय एव उपदेशस्त्वैकैकया व्याहृत्यैकैकस्मिन्नग्री पूर्व्ववदोमं कुञ्जयादिति द्विवृत्तिपाठः प्रथपरिसमाप्त्यर्थः ।

Colophon. समाप्तः प्रश्नः ।

विषयः । आपस्तम्बप्रायश्चित्तसूत्रभाष्यवृत्तिः ।

No. 255. रामानुजमतखण्डनम्. Substance, country-made paper, 12x5 inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent, 240 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bahuvallbaha Cattarji, Pātālesvar, Benares city. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. जयति श्रीतन्मार्कः स्मार्तधर्मावबोधयः ।

सत्पुत्राणि वक्ष्यमानः पापपञ्चान्तनाशकः ॥

इदानीं वक्ष्यो मुग्धा जना रामानुजीयानां दक्षमत्याचारं चायिच्छीक्य नैर्विप्रसूयाः सन्तः शास्त्रसम्मतमपि स्वकुलधर्ममपचाय तन्मार्गे प्रविशन्ति स च मार्गः भुक्तिमृत्यादिद्वन्द्वविधुरोऽत्यन्तनीचजात्युद्धूतपुत्र-प्रवर्त्तित इति तत्र प्रविष्टा वर्षात्रमधर्माधिकारमुक्ता भवन्तीतीत्यादि ॥



End. तदा द्विजैः सर्वजगदितार्थं  
 सद्भर्त्तरचाकरपचमेतत् ।  
 प्रकाशितं तस्य विलोकनेन  
 रामानुजीयाश्रयिता बभूवुः ॥  
 निश्चयराधोवदनाः स्वीकृत्य  
 विश्वाय पापण्डमतं निरुद्धं  
 लौकृत्य सर्वं द्विजभाषितं ततो  
 गतास्त्रिदण्डादय इत्यमेतत् ॥

Colophon. श्रीरामानुजीय-मत-खण्डनम् ।

विषयः । रामानुजाचार्य-प्रवर्तितमतखण्डनम् ।

No. 256. रुद्रपद्धतिः . By विश्वनाथ देव . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 550 slokas. Character-Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमहागणपतये नमः ।

जयति जगति रामो जानकीजानिरेको  
 दशरथकुलदीपः सविदानन्दकपः  
 दशमुखमुखशब्दोदविष्णुदेवदत्तो  
 भृगुकुलतिलको × × ज्ञानहानिप्रवीनः ।

End. अन्तारं यजमानेन इ + × × रुद्रा × × × ति मन्त्रेण  
 देवदक्षिणहस्तो अपनिवेदनं ततः पीठदेवताविमर्शनादिकं कुर्यात् ।

Colophon. इति श्रीमन्मध्यन्दिनीयशम्भुदेवतनयरामदेवानुजविश्वनाथदेवविरचितायां  
 रुद्रपद्धतौ आपकृत्य रुद्रविधानाख्यं द्वितीयप्रकरणं समाप्तम् ।

विषयः । रुद्रानुष्ठानम् ।

No. 257. रुद्राक्षफलं . Substance, country-made paper, 11×8 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 30 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ परमदेवतायै नमः ।

ईश्वर उवाच ।

वद्राक्षस्य फलं वक्ष्ये विषु लोकेषु विश्रुतं ।  
 लालं सन्दर्शनात् पुण्यं स्पर्शनात् कीदृशस्यते ॥  
 दशकीदिसमं पुण्यं धारणाक्षभते नरः ।  
 दशकीदिसहस्राणि दशकीदिसतानि च ॥  
 अपित्वा तु लभेत् पुण्यं नात्र कार्या विचारणा ॥  
 वक्षो वाची तथा कण्ठे वृद्धिं वद्राक्षधारणात् ।  
 अवध्यः सर्वभूतानां वद्रवद् विचरेद् भुवि ॥  
 देवाद्युराणां सर्वेषां वन्दनीयो यथा शिवः ।  
 उच्छिद्यो वा विकर्मस्यो युक्तो वा सर्वपातकैः ॥  
 मुच्यते सर्वपापेभ्यो वद्राक्षधारणाद्नरः ॥  
 वद्राक्षकण्डमाशित्य चापि वा धियते यदि ।  
 शीघ्रं वद्रलमाप्नोति किं पुनर्मानवाद्यः ॥ इत्यादि ।

End.

अतः परं मुखाधिक्यं वद्राक्षं लभते यदि ।  
 फलमेतद्वृक्षं देवि लभते नात्र संशयः ॥  
 विना मन्त्रेण यो धत्ते वद्राक्षं भुवि मानवः ।  
 स याति × × × × ×  
 अतः परं चण्डिनं ) ॥

Colophon.

विषयः । वद्राक्षधारणेन फलादि कथनम् ।

No. 258. लक्ष्मणमञ्जरौ . By गङ्गेश . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 95 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girishchandra Cakravarti. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

नत्वा गुरुपदाङ्गोजं परं ब्रह्मरूपकं ।  
 क्रियते लक्ष्मणमञ्जरौ गङ्गेशेन च धीमता ॥

नियन्त्रितविषयादवशेष्यत्वं पारिशेष्यत्वं । क्रियारम्भकक्षादिचिह्नचरम-  
कालपर्यन्तक्षणकालापन्नत्वं वर्तमानत्वं ॥

End. पदार्थानां साधने शक्तिवीर्यता । एकवक्त्राविलम्बितोच्चारितत्वं समिधि-  
मत्वं । बाधविरहस्य योग्यता । समाप्तस्यायं ग्रन्थः ॥ \* ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । समवायादिसम्बन्धनिरूपणं । धातुविभक्त्यादिकथनं । करणाधिकरणादिकथनं ॥  
आकाङ्क्षायोग्यतादिनिरूपणं ॥

No. 259. लक्षणातत्वं. By मङ्गेश . Substance, country-made paper,  
15×8 inches. Folia 3. Lines, 6 on a page. Extent, 60 slokas.  
Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post  
Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīsa. Appearance,  
fresh. Prose. Generally incorrect.

Beginning. ॐ नमोगणेशाय । ॐ सरस्वत्यै नमः ।  
नला गुरुपदद्वन्द्वं परं ब्रह्मरूपकं ।  
क्रियते लक्षणातत्वं मङ्गेशेन सुधीमता ॥

No. 260. लक्ष्मणोक्तकारिका . By नारायणभट्ट. Substance, country-made  
paper, 8×3 inches. Folia 2. Lines, 11 on a page. Extent, 34 slokas.  
Character, Nāgara. Date Śamvat 1783. Place of deposit, Bibihāṭi,  
Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ लक्ष्मणोक्तकारिका  
वैश्वसं पुसा × × × हलाचार्यसद्विज्ञः ।  
कुम्भीर × सचार्यल्लिक् भद्रं मन्तं प्र × × द्विशेत् ॥

Colophon. सर्वकर्मसमाप्तिं च विप्राशीर्वचनानि च,  
अयुतात् ये ग्रन्थस्ये दद्रादौ वासमण्डपे ॥  
संकेतशारङ्गाख्येण भट्टनारायणेन च ॥

End. इति अरुणोपनामकनारायणभट्टकृतः संचयतो ग्रन्थभागः समाप्तः  
संवत् १७८६ .

विषयः । ग्रन्थभागविधिकथनम् .

No. 261. लघुसंचयपञ्चाशैरककृतूहणम् . By महादेव . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 460 slokas Character, Nāgara. Date Samvat 1766. Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. इत्थं समन्वयस्योक्त्या वाक्यतो अष्टगोचरः ।  
जातोपि बोधमानेन भेदकेन निषीयते ॥  
मज्जत्यष्टाव्यसु शिलास्तरनीत्यादि वाक्यतः ।  
जाताबुद्धिर्यथा वाङ्मादितबुद्धिस्तथात्मनि ॥  
प्रत्यक्षो मम संसारो वाक्यमात्रं विमुक्ततां ।  
यथं वाक्यापरिज्ञाने दुर्निवारान्धवाध्यता ॥  
मम कर्तृत्वभोगुले आद्य कर्मविधिमैदान् ।  
वेदानामिर्विशेषत्वमाहुः सत्प्रतिपक्षवत् ॥

End. धनेन बन्धुभिर्दारेः किन्नो यत्नं मरिष्यसि ।  
गुचां प्रविष्टमात्मानं विजानीषि ह्यतेःपुरा ॥  
धनशूलं दमो दण्डं अर्थशूलं बलक्षमे ।  
कामशूलं वयोरूपं मोक्षशूलमुपरमः ॥

Colophon. वेदानिनामहादेवशर्मणा निर्मितेऽद्भूते,  
द्वतीयलघुसंचयपञ्चाशैरककृतूहणे ।  
संवत् १७६६ पौष शुक्लपक्षे ।

विषयः । ग्रन्थविशोदयकथनं ।

No. 262. "लघुसंयह्याटीका" . Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 175 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍālācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** सकलवाचकोपाध्यायेभ्यो नमः ।  
 प्रणम्य परयाभक्त्या जिनेन्द्रचरणाम्बुजं ।  
 लघुसंपन्नपौडीकां करिष्येवं सुदाम्बरं ॥ इत्यादि ।
- End.** तिथौ दृष्टयः प्रातः × × ते कोथः षोडशदण्डकेषु तिथौ दृष्टयो  
 भवन्तीत्यर्थः । दशमं दृष्टिद्वारं व्याख्यातलसमुच्चयार्थः ॥ ( इतो नास्ति . )
- Colophon.** — — — — —
- विषयः । जैनसिद्धान्तसारलघुसंपन्नपौड्याख्या ।

**No. 263.** लोकयालदाविंशिका . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** जिनं दधमं विनाजं लोथं पुरंतु जस्य मरणे चिं ।  
 उक्तं जिथीनन्तभवे तस्य सख्यं किमपि भुषं ॥
- End.** इययर्द्धिचिय वपिय सं वड्डिया  
 लोमसार सुवल्लभ सख्यस्य कितिय  
 नच जयच जहा उमच्छ इच डिचं ॥

**Colophon.** इति लोकयाल दाविंशिका ।

विषयः । जैनमते चतुर्दशलोकानां वर्णनम् ।

**No. 264.** लोकनालिकावचूर्णिः . Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 13 on a page. Extent, 160 ślokaś. Character, Nāgara. Date Samvat 1651. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** श्रीगुरुभ्योनमः ।  
 श्रीजिन सम्यक् शुद्धभावदर्शनं विना जी × × सं चतुर्दशरज्जात्मक-  
 लोकं पूरयन् अष्टविधपुद्गलपरावर्ते यात की × × तस्य लोकस्य  
 स्वरूपं किमपि भवे ।

End. इह षट्पञ्चाशत्संज्ञिरूपैः प्रदर्शितः स च व × × तस्य वर्गीकृतः स × × तस्य बुद्ध्या सर्व्यतः समचतुरस्रीकृतः । स च लोकस्य तस्य सारस्वरूपं उपलब्धं ज्ञात्वा तथा यतत इह न भ्रमन्ति दशमित्यर्थः ।

Colophon. इति लोकनालिकाविंशत्यक्षरैः ।

विषयः । लोकनालिकायाख्या ।

No. 265. वाङ्मोकल्पलतामनुविधानम्. Substance, country-made paper, 12×6 ½ inches. Folia, 2. Lines, 16 on a page. Extent, 52 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पार्वत्युवाच ।

भगवन् सर्वमन्त्राद्य भवता मे प्रकीर्तिताः ।  
तव विद्या गणेशस्य वाङ्मोकल्पलता मनुः ॥ १ ॥  
रुचिः कृत्या देव संगुप्तो न प्रकाशितः ।  
इदानीं श्रोतुमिच्छामि सर्वलोकहिताय वै ॥ २ ॥

End. अस्यार्थं साधयेत्तु के चवर्गं वशमानयेत् ।  
किमयं यत्नोक्तेन सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

Colophon. इति कुमारसंहितायां वाङ्मोकल्पलतामनुविधानं दशमः पटलः ।

विषयः । गणेशार्चनविधानं ।

No. 266. वाङ्मोकल्पलताविधिः. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 125 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. अस्य श्रीविद्यागणपतिमहामन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिर्हृदयिरनुष्टुप् छन्दः श्रीमहा-  
विद्यागणपतिर्देवता ऐं वीजं क्लींमन्त्रः श्री कौलिकं मम चतुर्विधपुरोधार्य-  
सिद्ध्यर्थं वाङ्मोकल्पलतायाः पूर्वं षोडशश्लोकात्मनोऽपि विनियोगः ।

End. आवर्तनचये लक्ष्मीः पञ्चाष्टमौ जगद्गण ।  
 दशाष्टमौ शिवादीनां देवानां शक्तिभाग्भवेत् ॥  
 लक्षाष्टमौ सार्वभौमो हरिद्रोऽपि भवेन्नरः ।  
 नार्थवादीघर्षणश्च वसिष्ठस्य वचो यथा ॥

Colophon. इत्याथर्वणरक्षस्ये वाङ्मङ्गलपञ्चताविधिसुतुथैः पर्यायः ॥

विषयः । महाविद्यागणपतेः पूजादिविधानं ,

No. 267. वास्तुप्रदीप. Substance, country-made paper,  $9 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent, 400 slokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1572. Place of deposit, Calcutta, Visvakoṣa office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

विद्वद्भाषिकसङ्गतोक्तिरचनैर्यद्वास्तुविद्यायता  
 मानन्दाभिगमो भवेन्मुनिमतः सज्जोतिरुद्योतितः ।  
 तत् सम्प्रत्यपि वास्तुदेवसुधिया वास्तु प्रदीपाभिधो  
 ज्योतिर्वेदविदां विधौयत इति प्रत्यक्षदृग्बुद्धये ॥

End. श्रीम्येऽर्थलाभः शिवमेऽर्थसिद्धि  
 प्राप्ते पुनर्प्राप्तस्तथैव ।  
 प्राप्तेऽथवा यच्च पतङ्गच्छनुः  
 पीडाकरोददिवशाद् द्वयोस्तु ॥  
 यच्चानिष्टफलः सौरिस्तत्र पूज्यः प्रयत्नतः ।  
 ज्ञेयभात् ज्ञेयं × × देशभात् देशकर्माकं ॥  
 करान्निघ्नैः १५७९ प्रमिते शकाब्दे लिखे सिते चन्द्रदिने दशम्यां  
 वास्तुप्रदीपो रचितः स्वबुद्ध्या श्रीवासुदेवेन सगद्भिर्जन ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीवासुदेवपण्डितविरचितो वास्तुप्रदीपः समाप्तिसमस्त ॥

विषयः । गृह्यादिनिर्माणविधिकथनं तथा गृहद्वारादीनां फलकथनं ॥

**No. 268. वास्तुशान्तिपद्धतिः.** Substance, country-made paper, 8×8 inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent, 600 slokas. Character. Nāgara. Date Samvat 1834. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वास्तुपद्धतिः ।

मत्वा गुरुं शयपतिं वास्तुपद्मपद्धतिः ।

नानानिवन्धानालोक्य यथामतिरिचोष्यते ॥

तत्रादौ वास्तुफलं मात्स्ये ॥

**End.** अथकाये मांसवधिरूपि × × × × × × × × × अथ  
निधिवधामसूकरादिमांसवधतिरिक्तानि मांसानि पाश्चाणि, यथामन्त्राग्ने  
विप्राश्च मापभक्तम् ।

**Colophon.** इति अविद्यादीनां पौराणवास्तुशान्तिप्रयोगः । संवत् १८३४ ।

विषयः । वास्तुनां शान्तिप्रयोगकथनम् ॥

**No. 269. विधिरसायनम्.** Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 720 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa, Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** अद्वाद्य योगकलया हृदयाल्लकोपं

धन्यैश्चिरादपि यथावधि गृह्यमाणः ।

यः प्रसूतव्यविरतं परिपूर्णरूपः

स मे समादिशतु शाश्वतिकं सुकुन्दः ॥

जन्मस्थे सल्यं समस्तजगतां दृष्ट्वैव लौक्यायितं

यस्मिन्नापतते भवस्थिरमन्त्रापाशचयः प्राणिनां,

तद्गङ्गादिभिरप्यगम्यविभवं विश्वाधिकं शाश्वतं

धाम्नं ब्रह्मरसालसूक्तसिकं पश्येयमनन्दशां ।

यत् कुमारिलमतानुसारिणा निर्मितं विधिरसायनं मया,

यद्यरूपमनतिस्फुटाग्र्यं तत् सुखायगतमे विविष्यते ।

**End.** इति कथ्यते, तदेतत् सर्वं दशमे ऐन्द्रवायव × × × ध्रुवचनादादितः  
( इतो नास्ति ) ।



Colophon. × × × × × × ×

विषयः । कुमारिलभट्टमतानुसारतोमीमांसादर्शनव्याख्या ।

( असम्पूर्णोपनिषद् )

No. 271. विष्णोपनिषद्. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent, 40 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ओम् अथ वामदेवः परमेष्ठरं सृष्टिश्चित्तिलयकारणमुमासदितं स्रग्भिरसा प्रणम्येतीदोवाच । अधोहि भगवन् सर्वं विद्यां सर्वं रक्षस्वरिढां सदा सद्भिः पूज्यमानां निगूढां ।

End. ओम् सद्य नावतु, सद्यनो भुनक्तु । सद्यधोय्यं करवावहे तेजस्विनावधीत-मस्तु माविद्विषावहे । ओम् शान्तिः शान्तिः शान्तिः ।

Colophon. इति विष्णोपनिषद् समाप्ता ।

विषयः । विष्णवेन शिवार्चनविधिकथनं ।

No. 272. विवाहवादायः । Substance, country-made paper, 12×8 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 84 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. अथ विवाहवादायः । चरमसंस्कारानुकूलव्यापारी विवाहः । अत्र चरमलं स्नायच्छेदकशरीरावच्छिन्नसाधिकरणलसंस्कारप्रागभावसमानकासीनलं तेन न नामकरणादावतिव्याप्तिः । अत्र आन्यदीयसंस्कारसादायासम्भववारणार्थं साधिकरणवृत्त्यन्तं । अवच्छिन्नाननिवेशाच्च जन्मान्तरीयसंस्कारसादाय नाव्याप्तिः । इत्यादि ।

End. स्वरूपसता विवाहजन्यतारूपविशेषपरचित्तेन विवाहजन्यतावच्छेदकी-भूतसंस्कारनिष्ठविलक्षणधर्म्येण विशेषणत्वेन स्त्रीकारवाचककलेनेत्यर्थः । ब्राह्मणवृत्त्यागानन्तरं तादृशप्रवृत्त्यमेव विवाह इति चेन्न तादृशज्ञानासमर्थ-वास्तुकादेर्विवाहेऽव्याप्तिरिति ।

Colophon. इति विवाहवादायः समाप्तः ।

विषयः । विवाहस्य तात्पर्यप्रदकथनपुरःसरं सम्यगर्थप्रकाशनं ।

No. 273. विष्णुतत्त्वनिर्णयटीकाविवरणम् ॥ Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 85. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri Fort, Paṇḍit Śāstri. Appearance, very old. Prose. Incorrect:

Beginning.

श्रीवेद्याचाय नमः ॥

योद्येतत् सकलं जगत् प्रकृतिमुपादाय रजसा ।

यजति तदनुप्रविश्य सकलं सत्त्वेन संरक्षति ॥

यो श्रीदं सकलं गुणेन तमसा संदर्शुमुद्योतते ।

तं क्रीडादिगुणं परं प्रियतमं वन्दे त्रिधासंयुतं ॥

सञ्जनाभौष्टमज्ञानविनाशायकरोद्गुहः ।

भाष्येदं तमसं मध्याचाय्ये वन्दे गुहं परं ॥

श्रीमज्जयतीर्थपूज्यचरणो घन्यादौ मङ्गलमाचरति विन्यसेति ॥ अर्चं

रमायणं वन्द इत्यर्थः घन्याश्च वाग्यापारख्यापेक्षितत्वात् तस्य वन्दन-

स्यावश्यकतयात् पार्श्वेन वन्दने स्नातन्तापसीतिः स्नात् तदर्थं

रमावलभमित्युक्तं ।

End.

अतएव रजतत्वविशिष्टस्य रजतस्य स्वरूपावारोप इति रजतत्वं तत्र सुखं  
नवीपचारिकमिति प्रसिद्धमितिभावः । प्रादुभावस्योत्पत्तिशब्दार्थत्वं  
गोष्ठाहस्येत्याह प्रादुभावं इति ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्य विष्णुतत्त्वनिर्णयस्य  
टीकायाविवरणं द्वितीयः परिच्छेदः ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृतविष्णुतत्त्वनिर्णयस्य टीकाया व्याख्यानं ।

No. 274. विष्णुतत्त्वप्रकाशः Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 85. Lines, 11 on a page. Extent, 2,800 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri Fort, Paṇḍit Vāmācāri Śāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्णाय नमः ॥

श्रीवैष्णोयुगे यदङ्गिकमलं संधातुकामा सदा  
 यस्माज्जां शिरसा वसन्ति विवुधा ब्रह्मेशक्रादयः  
 योगेश मनसाव्ययानि यमजं संशोधितेमानिशं  
 गोप्यावद्व अलूखले तिवशोऽव्यक्तोमुकुन्दोऽपि सः ।  
 श्रीव्यासं भारुक्तं वन्दे मयि मर्दनदीप्तिनं ।  
 जयाष्टं तान्त्रिकाचार्यं तथान्यान् सालतां वरान् ॥  
 पादाब्जं श्रीगुरोर्नला श्रावये वनमाश्लिना ।  
 विष्णुतल्पप्रकाशोऽयं प्रीतये कमलापतेः ॥  
 इह निखिल श्रुतिस्मृतौतिहासपुराणानि तात्पर्यमिषायकोपक्रमदि-  
 क्षिप्नोपेतानि सप्तशराबाणपुनर्भवमिच्छतां पुंसां ध्येयं ज्ञेयं रमापतिभैक-  
 मत्येनामनन्ति । इत्यादि ॥

End.

वर्षे वर्षे मन्त्रादिव परानारौ पतिव्रता शिवरात्रौ मन्त्रादेवं नित्यं भक्त्या  
 प्रपूजयेदिति वीष्णुश्रुतेर्नेदं व्रतं नित्यमिति चेन्न अथपि शिवरात्रौ शिव  
 पूजयेत्ता न तु व्रतमित्यनित्यमेव व्रतमिति ॥ \* ।  
 प्रकाशे विष्णुतलस्य रक्षिते वनमाश्लिना ।  
 परिच्छेदो द्वितीयोऽयं समाप्तश्चाश्रुतेष्वप्या ॥ \* ॥  
 श्रीगोविन्दविचारभूषितभूवो हृन्दावनात् प्राग् दिशि  
 क्रोशानां विष्णुगे पुरे द्विजवरा अवैर्भरद्वाजनाः  
 श्रीसज्जमुचो वसन्ति सुकुले तेषां प्रसूतेन वै  
 पुरुषः श्रीवन्माश्लिना विरचितो विष्णुप्रकाशोमुदा ॥  
 × × × × × ×  
 क्रियास्तुवैभवं वाचामधराशेष शोधनं ॥

Colophon.

विषयः । १ परिच्छेदे श्रुतिस्मृतौतिहासपुराणवचनादिभिः शिवादिनो विष्णोर्भेदकथनेन  
 तन्माहात्म्यादिकथनं ॥ २ परिच्छेदे सर्वदेवेषु विष्णोरात्राधनौपलकथनेन पञ्चरात्रविधानादि-  
 कथनं ॥ विप्राणां विपुण्ड्रधारणे दोषकथनं ॥ एकादशीश्राद्धे दोषकथनं ॥ शिवरात्रिदत्ता-  
 नित्यलकथनेन तस्मिन् वैष्णवायामनधिकारकथनं ॥

No. 275. विष्णुतत्त्वविनिर्णयः. Substance, country-made paper,  $10 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Extent, 400 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

सदा गणैकविशेषं समतीतचराचरं ।

नारायणं सदाबन्धे निर्दोषाशेषसद्गुणम् ॥

विशेषणानि यानि च कथितानि सद्गुणभिः ।

साधयिष्यामि मान्देव तस्मात् सज्जनसंविदे ॥

End.

स्रतन्त्रायास्तिलेशाय निर्दोषगुणरूपिणे ।

प्रेमसे मे सुप्रणाय नमो नारायणाय ते ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमद्विष्णुतत्त्वविनिर्णये  
तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ।

विषयः । भाष्यमते विष्णोर्गोपार्थनिर्णयकथनम् ॥

No. 276. विष्णुसहस्रनाम (कुलानन्दसंहितायं) । Substance, country-made paper,  $15 \times 8\frac{1}{2}$  inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 200 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāran Siro-maṇi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । श्रीदेव्युवाच ।

भगवन् सर्वसत्त्वाद्य भवता मे प्रकाशिताः ।

चतुःषष्टिश्च तन्त्राणि सादृश्यामुत्तमानि च ॥

कक्षापदं कक्षाचारं तथान्यत् कुञ्जिकामतं ।

नामान्तरश्च बीजाख्यं तोतस्वं तोतस्वोत्तरं ॥

... ..

भवतोक्तानि मे देव सर्वज्ञानमयानि च ॥

विष्णोर्नामसहस्रं मया पृष्टं मुहुर्मुहुः ।

न कथ्यते कथं देव अगच्छोत्तप्रदायकं ॥ इत्यादि ।

End.

इतीदं कथितं देवि विष्णोर्नामसहस्रकं ।

अथ सदाशिव योभो यतः सर्वप्रवर्णकौ ॥

× × × × × ×

सामेय विद्या मनसि कला शङ्करमागता ।

सर्वं हतमशेषेण शङ्कराय न्यवेदयत् ॥

तच्छुला परमप्रीतो देवो देवीश्च ममने ।

रक्षस्यंकथितं सर्वं भैरवि प्राणवक्त्रभे ॥

Colophon.

इति कुलानन्दसंहितायां चत्वारिंशत्साहस्रां भैरवभैरवीसंवादे महा-  
प्रकृतिनिवृत्तं श्रीविष्णोर्नामसहस्रं समाप्तं ॥ ॐ नमः ॥ लिपिरियं  
श्रीरामतारणशर्माः । वीरभूमौ सिद्धिग्रामे त्वरया यत्नेन लिखितंमिदं ।  
शकाब्दाः १०७८ चैष्ठ्य १९ दिवसे ।

विषयः । श्रीविष्णोः सहस्रनाम कथनं ।

No. 277. विष्णुसहस्रनामभाष्यं । Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 50. Line, 8 on a page. Extent, 1,200 slokas, Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Zilla Midnapur. Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāraṇ Śiromapi. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

सच्चिदानन्दरूपाय कृष्णायस्तिष्ठकारिणे ।

ममो वेदान्तवेद्याय गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥

कृष्णदेपायनं व्यासं सर्वलोकहितैरतं ॥

वेदान्तभास्करं वन्दे समाधिनिष्ठयं मुनिं ॥

सहस्रदूतैः पुरुषोत्तमस्य

सहस्रनेत्राननपादवाचोः ।

सहस्रनामस्मरणं प्रशस्तं

निश्चये जन्मजरादिशान्तये ॥

श्रीवैशम्पायनो जनमेजयमुवाच । श्रुत्वाधर्मानित्यादि ॥ इत्यादि ।

End.

इमं स्तवमित्यादिना सहस्रश्लाघाश्लेन भगवता कृष्णदेपायनेन साक्षात्-  
रायणेन कृतमिति सर्वैरर्थिभिः सादरं पठितव्यं सर्वेष्वसिद्धये  
इति दर्शयति ।

प्रमादात् कुर्वता कर्म प्रप्यवेताध्वरेषु यत् ।  
 स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णः स्यादिति स्मृतिः ॥  
 आदरेण यथा स्तौति धनवन्तं यथेष्टया ।  
 तच्चाचेद्विचक्षणारं को न मुच्येत बन्धनादिति ॥  
 सचखनामसम्बन्धित्याख्या सर्व्वगुणावन्ता ।  
 दुतिस्मृतिन्यायसूत्रा रचिता चरिपादयोः ॥  
 चक्रायुधस्य नामानि सदा सर्व्वत्र कौर्त्तयेत् ।  
 नाशौचं कौर्त्तने तस्य स पवित्रकरो यतः ॥  
 सचखनामव्याख्येयं ब्रह्मज्ञानप्रदीपिका ।  
 शङ्कराचार्य्यभगवत् पादाचार्य्येण निर्मिता ॥

Colophon.

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीशङ्करभगवत्कृतौ श्रीविष्णोः सचख-  
 नामभाष्यं सम्पूर्णं । शुभमस्तु शकाब्दाः १७७८ ।

विषय । श्रीविष्णोः सचखनामव्याख्यानं ।

No. 278. बीजवर्णाभिधानटीका . BY गौरमोहनभट्टः . Substance, country-made paper, 14x4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 110 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Medrā, Babu Pārvati Carapa Bhaṭṭāchāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परदेवतायै ।

आदौ प्रथमतः बीजवर्णानां बीजानिच वर्णाश्च ते × × ×  
 × × × × × स्फुटं व्यक्तं यथा स्यात् तथा उच्यते  
 कथ्यते तत्र × × × ग्रन्थं प्रवर्त्तयेत् प्रवर्त्तयतीत्यर्थः तु अने  
 यस्य स त्वनाः अथ आदौ यस्य घोऽद्यादिः त्वनोऽद्यादिश्च न पूर्व्वभाक्  
 पूर्व्वं न भजतीत्यर्थः । प्रतिज्ञावचनानन्तरं सामान्याचरनामाद्यष्टवर्ग-  
 लक्षणमाह वर्णोऽचरमित्यादि वर्णाद्यर्णान्चतुष्टयं सामान्याचरे स्मरादि-  
 द्वयं स्मराचरे ककारादिमकारपर्य्यन्तं पञ्च पञ्च भूला वर्गाः स्फुः परं  
 यादिवान्चतुष्टयं शादिहान्चतुष्टयञ्च क्रमेण वर्गद्वयं स्यात् । इत्यादि ।

End.

मायाया बीजत्वेन कामबीजं वा कामादीनां वर्णतया तत् साचचर्य्यात्  
 मायाया स्तुतीयस्मरलपाठाच्च परन्तु गुरुपदेशवचनान्तरैकवाक्यत्वेन

तात्पर्यमवगत्य श्ववर्णनं अन्यथा “लक्ष्मीः परा × × × योनि-  
युता च शक्ति” इति शोडशाः परापदेन वा न परावीजं मायावीजं वा  
प्राज्ञं इत्यत्र न नियामकः स्यात् ।

Colophon. इत्युपेन्द्रभट्टवंशीययोगैरमोहनभट्टरचिता बीजवर्णाभिधानटीका समाप्ता ।

विषयः । बीजवर्णाभिधानस्य व्याख्यानं ।

No. 279. वीरमाहेन्द्रकाण्डं. Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 370 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpurā Rāj Vātī. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

अथ वाचं निशम्यायं स्कन्दस्यां गुणोदितं ।

बीज्येनं कवचादह्म निष्ठेत्याह तदा दिवाः ॥

End.

गत्वा तु मधुना तात जित्वा सर्वाभिमानं ज्ञात्वा ।

यत्ना तं सङ्गृह्णाभिः प्रापयिष्यामि ते ऽम्बिकं ॥

निशम्यैवं वचः प्रोक्तं सुपुत्रेण तदा सुरः ।

सन्तुष्टो विसृज्यैर्न वनायासुरनायकः ॥ \* ॥

Colophon. इति बीरमाहेन्द्रपुराणे शङ्करसंवितायां शिवरचस्यखण्डे वीरमाहेन्द्रकाण्डे  
सप्तमोऽध्यायः ॥ \* ॥ वीरमाहेन्द्रकाण्डं समाप्तं ॥

विषयः । असुरादीनां वीरत्वप्रकटनं ।

No. 280. उत्तरजावली. By चिरंजीव. Substance, country-made paper, 18 × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 187 slokas. Character, Nāgara. Date Śaka 1653. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. तमोगुणविनाशिनो सकलकामसूयोतनो ।

धरातलविहारिणो जडसमाजविद्वेषिणो ॥

कलानिधिसहायिनो लसदलोलसौदामिनो ।

मदन्तरवल्ग्विनी भवतु कापि कादम्बिनी ॥ १ ॥





No. 282. वृन्दावनकाव्यटीका . By रामनारायण . Substance, country-made paper, 13×3½ inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 250 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhr̥daya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीदुर्गायै नमः ।

नत्वा नन्दव्रजानन्दपरं गोपालरूपिणं ।

परमानन्दसन्दोषकरं गोपधरं हरिं ॥

यमकल्लोपचिन्तार्थपताकाखान्द्रशेखरिः । (?)

रामनारायणः श्रीमान् जयेत् यष्टीकथाकरोत् ।

वृन्दावनाख्यकाव्यार्थं स्फुटं मालाङ्गभाषितं ॥

रामनारायणो याज्ञो बुधैर्न दोषचिन्तया ।

नहि सर्वार्थैवित् कश्चित् जायते मानुषोभुवि ॥

मालाङ्गनामा कविः श्रीकृष्णस्य वृन्दावनलीलां विविधयुक्तकल्लोपवर्णनेन प्रकाशयन् वृन्दावनाख्यकाव्यनामतया निदर्शनीकृत्य काव्यविप्लविनाशन-रूपतया तन्मुखवन्धतयाच प्रथमं कृष्णरतिकूपमङ्गलमाह । वरदायेति । इत्यादि ।

End.

स प्रसिद्धो हली वल्लरामः तं प्रसिद्धं पीतवाससं श्रीकृष्णं इति वचनमाह कथितवान् कुन्तेत्याह पञ्चमतां गोपानां × × × × गृहे हली कीदृक् आसतनेवः दीर्घचक्षुः तं कीदृशं कंसासुरादनुद्विग्नं अशङ्कितमिति यावत् पुनः कीदृक् किं कुर्वन् वा हसितानां विमलतया दशने-र्दन्तैर्लाजानां (खर) इति प्रसिद्धानां जायां कान्तिं किरन्निव क्षिपन्निव कीदृशानां सचलीलाजानां लीलया सचजानानां ॥

Colophon.

वाणपञ्चरसचन्द्रमिश्रिते

कृष्णचन्द्रपरचान्द्रशेखरिः ।

कलासु तर्कैर्नृमिते शकाब्दे

श्रीरामनारायण देवशर्मा ॥

टीकां समुद्घुष्य करोति यत्ने-

राषाढमासस्य सुदा समघां ।

श्रीरामनारायण देवशर्मा

काव्यार्थमालोभ्य करोति यत्ने ॥

नचाच दोषः कविभिर्विस्तृतः ।

सन्तःसन्तां जीवनमात्रं × × ॥ त्रीदुर्गा ॥

विषयः । साम्प्रदायिकश्रीकृष्णलीलासप्तविन्दामकायस्य व्याख्यानं ॥

No. 283. वेदस्तुतिभावार्यदीपिकादीपनं By राधारमणदास. Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 700 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।

श्रीचैतन्यं नृसिंहं सुरारिं

विद्वद्भ्यं श्रीधरं भक्तमुख्यं ।

मित्रं चन्द्रं गोकुलोपाधिकं

नला कुर्वे व्याकृतिं व्याकृतेषां ॥

राधारमणदासेन राधारमणसेविना ।

श्रुतिस्तुतेः सामिटीकाव्याख्यानं त्रियते ऽद्भुतं ॥ इत्यादि ।

End.

उपनिषद्भिर्नीराजिते पदाम्बुजे यस्य तं, कर्मिणो भजनेन भोगप्रदं, नमस्य योगप्रदं, “इदमि बुद्धियोगं तं येन मामुपशान्ति” । इति गीताश्लोः ॥

गीतार्थनीपास्तस्य पुनः श्रुत्यर्थसम्भवं ।

राधारमणदासोऽयं व्याख्यानमकरोन्मुदा ॥

कृष्णगीतान्दमिषेण राधारमणदासेन दीपिकादीपनं कृतं ॥

Colophon.

इति श्रीभागवते दशमस्कन्धे श्रुतिस्तुतौ भावार्यदीपिकादीपने सप्ताशीति-  
तमोऽध्यायः ॥

विषयः ।

सामिहित-भागवतदशमस्कन्धोप-श्रुतिस्तुतिव्याख्याया भावार्यदीपिकाया  
व्याख्यानं ।

No. 284. वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावली By वनमाजी. Substance, country-made paper, 9×4½ inches. Folia, 146. Lines, 12 on a page. Extent, 4,500 slokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1873. Place of deposit, Tīkāri, District Gayā, Paṇḍit Vāmācārī. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** प्रथमपत्रं नास्ति तेन द्वितीयपत्रप्रारम्भो लिखितः ॥  
तदर्थं विचारविधेर्विषयादिकं न सम्भवति अतः सम्भवति, तदर्थं विषयी-  
भूतत्रयं जीव एव उतान्यदिति । यदि प्रत्यग्भूतो जीवस्तदा तस्य निश्चित-  
त्वेन विषयाभावादनारम्भनीयं शास्त्रं यद्यन्यद्भूतं तदा तस्यानिश्चितत्वेन  
विषयसम्भवाच्छास्त्रमारम्भनीयमिति ॥ इत्यादि

**End.** कृतनिगमविभागं योगिभिः सेविताङ्गं  
धृतमुनिवरवेशं वास्तुदेवांशमौषधं ।  
यतिगुरुमण्डपं श्रीमदानन्दतीर्थं  
मतिनिधियतीर्थं आसनीशं च वन्दे ॥  
श्रीगोविन्दविचारभूषितभूषो हन्दावनात् प्राग्दिशि  
श्रीशानां विद्युगे सुभुविषे विप्रा भरद्वाजजाः ।  
श्रीसद्गच्छसुषो वसन्ति सुकुले तेषां सुजातेन वै  
वर्णिश्रीवनमास्तिना श्रुतिनये दृष्टिः समाप्ता कृता ॥

**Colophon.** इति श्रीवनमास्तिविरचितायां वेदान्तसिद्धान्तसुक्तावल्यां चतुर्थाध्यायस्य  
चतुर्थः पादः ॥ ग्रन्थस्तु संवत् १८७१ ॥

विषयः । जीवप्रकृतिरूपं ॥ जीवप्रकृतिरूपेदशाने सुक्तिरित्याद्युपन्यासेन सुक्ति  
स्वरूपादिनिरूपणं ॥

No. 285. वेदिपद्धतिटीका By मयूरेश . Substance, country-made  
paper, 10 × 3 inches. Folia, 20. Lines, 13 on a page. Extent, 520  
slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi,  
Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
दुष्टिं विश्वेश्वरं विष्णुं नत्वा ऐशिककाशिकां ।  
मयूरेशः प्रकुरुते वेदिपद्धतिकाशिकां ॥ टीकामिति शेषः ॥

**End.** यथामति कृता व्याख्या सुबोधाय वेदिपद्धतेः ।  
विचार्य्यं साध्वसाध्वं शोधनीयं प्रयत्नतः ॥

**Colophon.** इति श्रीसौन्दर्यगोचान्वयदूषनमीधेतुपनामकगोपालोपाध्यायसुतपुत्रपौतमो-  
पाध्यायकृत मयूरेश्वरोपाध्यायविरचिता संहिता वेदिपद्धतिटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । यज्ञवेदिनिर्माणपद्धतियाख्या ।

No. 286. वैद्यकसारः (शंकराख्यः) By रामचन्द्र . Substance, country-made paper, 6×5 inches. Folia, 9. Lines, 15 on a page. Extent, 180 slokas. Character, Nāgara. Date Saka 1725. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

स्वास्थ्यं लोके शरणममलं देववैद्याधिपौ तो ।  
 रोगघ्नो भवति हृष्या वाचि मां रोगघ्नौ ॥  
 तस्मै दद्यादभयमिति तं वैद्यधन्वनरिलं ।  
 नत्वा रामोऽखिलसुखकरं शंकराख्यं प्रचक्ष्ये ॥  
 दूतः प्रभो हृदयकलना नाडिकारोगलक्ष्य ।  
 मलं दाधो यमनविमलं खेदं खेदं च ॥

End.

मायनो शतशृङ्गशैलशिखरे श्रीचण्डिका संस्कृतैः ।  
 लोके वैद्यकसंज्ञकैः सुललितैर्दत्तैर्विचित्रैः शतैः ॥  
 भक्तानां मदनाशनाय विमलस्तुत्या मया प्रार्थिता ।  
 दत्तं शास्त्रमिदं युतन्तु यशसा श्रीशंकराख्यं शुभं ॥

Colophon.

इति रामचन्द्रविरचिते शंकराख्यवैद्यकसारः समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेण साधारणरोगाणां उपशमोपायकथनं ।

No. 287. वैयासिकन्यायमाला, सटीका, (वेदान्ताधिकरणमाला) By भारतीतैर्थमुनि । Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia, 76. Lines, 12 on a page. Extent, 3,000 slokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1814. Place of deposit, Tīkāri, District Gaya, Paṇḍit Vāmācārī Śāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

प्रथम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थैर्हृदिपथं ।  
 वैयासिकी न्यायमाला लोकेः संगृह्यते मया ॥  
 एको विषयसन्देहपूर्वपक्षावभासकः ।  
 श्लोकोऽपरस्तु सिद्धान्तवादी सङ्गतयः स्फुटाः ॥  
 शास्त्रेऽध्याये तथापादे न्यायसङ्गतयलिङ्गा ।  
 शास्त्रादिविषये ज्ञाते तत्तत् सङ्गति रक्ष्यताम् ॥ इत्यादि ।

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणं । इत्यादि ॥

प्रारोक्षितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नेन परिसमाप्तये ।

× × × प्रणम्येति व्यासेन प्रोक्ता वैयासिकौ × वेदान्तवाक्यार्थ-  
निर्णायकान्यधिकरणानि न्यायाख्योपमानुक्रमेण पथनं भामा ॥ इत्यादि ।

End.

खट्वायप्रकृतत्वेन खट्वता नास्ति योगिनाम् ।

स्वाराग्यमौषेभोगाय ददौ मुक्तिञ्च विद्यया ॥

ईश्वरो ह्युपासनया तोषितस्तेषां भोगमावसिञ्चये

स्वाराग्यं ददौ, मुक्तिञ्च तत्तविद्योत्पादनेन ददौ ।

तस्मात् जगत्खटौ स्वातन्त्र्यामवेऽपि भोगमोक्षयोस्तेषां स्वातन्त्र्यमस्ति ॥

Colophon.

इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीभारतीतीर्थमुनिप्रणीतायां  
वैयासिकन्यायभामाचार्या चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ समाप्ता वेदान्ताधि-  
करणभामा ॥ संवत् १८१४ ॥ \* ॥

विषयः । श्लोकेन ब्रह्मसूत्रस्याधिकरणादिनिरूपणं । निरूपिताधिकरणस्य व्याख्यानञ्च ॥

No. 288. वैश्वदेवप्रयोगः By दुर्गा. Substance, country-made<sup>o</sup>  
paper, 10×4 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 35 slokas.  
Character Nāgara. Date Samvat 1855. Place of deposit, Bibihāṭi,  
Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वैश्वदेवप्रयोगः ।

पञ्चमहायज्ञानाद्यान् वैश्वदेवमिति कर्मनामधेयं, एतच्च पञ्चमहायज्ञस्यान-  
ष्टयभूतमिति चरदत्तः, तन्न प्रकरणभेदात् संज्ञाभेदः; यथा, तत् तथाचै-  
तदिति सुदर्शनाचार्यः । इत्यादि ।

End.

तच्च श्लोकः ।

द्वाविकं द्वौच चतुरः प्रत्येकं तु त्रयं दश ।

प्रसङ्गेनैकमेकं तत् परिषिद्धेद्वस्त्रीनिज ॥ इति ।

Colophon.

इति वैश्वदेवपञ्चमहायज्ञानां प्रयोगो दशपुत्रिदुष्टविरचितः समाप्तः ।  
संवत् १८५५ । पौषवदि ।

विषयः । वैश्वदेवविधिः ।

No. 289. वैश्वानरोपनिषद् . Substance, country-made paper, 9 x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent, 65 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīsa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ वैश्वानरः प्रपद्ये ज्ञातवेदा मम शान्तिं प्रयच्छतु । दारेषु पुत्रेषु धनेषु  
हस्त्यश्वरथमनुष्येषु गोषु घामेषु नगरेषु स सप्तार्चिः सप्तजिह्वः सद्भिमुखः  
स श्रुवधारी सर्वदेवानां सुखं स सर्वभुक् स विष्णुः स ब्रह्मस्वरूपस्य शुक्ल-  
भास्वररूपस्य शान्तिं करोति । इत्यादि

End. एतदुपनिषद्धीयानः सर्वान् कामानवाप्नोति सर्वान् पापान् नाशयति  
ब्रह्मपत्यायाः पूतो भवति सुरापानात् पूतो भवति दीर्घासुराप्नोति  
धनधान्येन सख्यो भवति सर्वे वशतामाप्नोति । ॐ तत् सत् ।

Colophon. इति वैश्वानरोपनिषत् समाप्ता ।

No. 290. वैष्णवचन्द्रिका . By रामानन्द and वनमाळी । Substance, country-made paper, 11 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page, Extent, 130 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit. Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīsa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. संसारार्थमज्जमानपुरुषबाणाय गोलोकतो ।  
आविर्भूत इह स्वर्गं सुपरमे हृन्दावने लीलया ॥  
श्रीकृष्णः सह राधया परिचरे नैन्दादिभिर्यः कलेः ।  
सन्धौ मद्धृदये सदा निवसतात् कारणमालम्ब्य सः ॥  
श्रीराधाकृष्णयोरौ सखरूपप्रदर्शनं ।  
कारणज्ञावतारे तत् प्रापणे भक्तिलक्षणं ॥  
भक्तानां लक्षणं पश्चात् प्रह्लादिप्रभेदतः ।  
पुराणादिकशास्त्रेभ्यस्तन्त्रसारादिसंपञ्चात् ॥  
समुद्धृत्य मतात् कृत्वात् संचेपात् तद्विविच्यते ।  
न्यायवागीशविष्णोराश्रीरामानन्दशर्मा ॥ इत्यादि ।

End. देवान् पितॄन् विप्रमणान् प्रथम्य  
प्रातः समुत्थाय गुरोः पदार्चनं ।

ध्यात्वा हृदयार्चयन्नाम कौर्त्तयन्

सानन्दचित्तोविहरत् चित्तौ गृही ॥

घर्मान्मेषान् परिहाय वैष्णवस्त्यक्तायमः शब्दनाथ नाथं ।

गोलोकनाथं सच्च राधया हृदा विभाव्य दास्यं परतोऽस्य याति सः ॥

स्तुत्योः प्राग्दिवसे समान्निभममत् स्तुत्वावशिष्टः श्रिया

रामानन्दविपश्चिता तदनु तच्छात्रेण यत्नादयं ।

ग्रन्थः श्रीवनमालिनामवस्तुना कार्थ्याऽवशिष्टस्ततो

द्वाभ्यां वैष्णवचन्द्रिकास्ततमयी सम्पूर्णा मागता ॥

विषयः । वैष्णवकर्त्तव्यक्रियाकलापनिरूपणम् ।

No. 291. व्यवस्थार्चसंग्रहः By अनिरुद्ध . Substance, palm leaves, 13×2 inches. Folia, 108. Lines, 5 on a page. Extent, 1,700 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Giria Candra Cakravartti, Pleader. Appearance, very old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

प्रणम्य पुण्डरीकाक्षं पूर्वार्चार्थप्रवर्तिताः ।

व्याख्या मन्वादिशास्त्राणां समालोच्य विविच्यते ॥

विष्णुहिरनिरुद्धेन स्वर्वाधविभवावधि ।

बोधार्थमल्पबुद्धीनां प्रबुधानाञ्च × × × ॥

मनुः ॥

जातदन्तेऽनुजाते च कृतचूडे च संस्थिते ।

अशुद्धा बान्धवाः सर्वे स्तनके च तथोच्यते ॥

जातदन्तादनुपयाज्जातोऽनुजातदन्त इत्यर्थः ॥

End.

अन्तं खण्डितं ।

विषयः । जननमरणायशौचव्यवस्थाकथनं । श्राद्धविधिकथनं । तदधिकारिनिरूपणञ्च ॥

No. 292. व्यवस्थासारसंग्रहः By रामनाथ . Substance, palm leaves 15×1½ inches. Folia, 84. Lines, 2 on a page. Extent, 750 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgisa Appearance, old, Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गुरवे नमः ।

नला लव्यपदद्वन्द्वं श्रीरामनाथशर्मणा ।

क्रियते ऽतिप्रयत्नेन व्यवस्थासारसंग्रहः ॥

अथ सामान्यतः सर्वेतिथिव्यवस्था । यद्यपि रात्र्यादिपर्युदस्त × ×  
 कालोऽपि कर्मयोग्यस्तथापि मुख्यकाललाभे प्रशस्तत्वात् च एव नियामकः ।  
 मुख्यकालस्तु देवकृत्ये विधाविभक्तदिनस्य पूर्वाह्नः । मनुष्यकृत्ये मध्याह्नः ।  
 पितृकृत्येऽपराह्नः । तिथेः पूज्यकालापेक्षा तु विधेयकर्मण्येव निषिद्धकर्मणि  
 तु तिथिमात्रापेक्षा यत्र तु उभयदिने कर्मकाले तिथिस्ताभोऽलाभो वा तत्र  
 तत्तिथिविहितं पूजादिकं कुत्र कर्तव्यमिति सन्देहे युग्मादिना व्यवस्था ।  
 इत्यादि ।

End.

परचक्रोपघातां च ।

यथा शस्त्रप्रचाराणां कवचं विनिवारणम् ।

तथा देवोपघातानां शान्तिर्भवति वारणं ॥

शान्तिधर्मद्वारा ऐहिकानिष्ठस्य ललितनिष्ठनिरितिदर्शनान्मलमायेऽशौचे  
 च सस्ययनं कार्यम् ।

शूद्राग्रं शूद्रसम्पर्कं शूद्रेण च सहासनं ।

शूद्रविद्यागमः कथिज्जलनमपि तापयेत् ॥

पितृश्राद्धे तु शूद्राणां यो भुङ्क्ते श्राद्धपात्रमसः ।

सुरापी मत्तघातो च पितृदेवार्चनान्दुवचिः ॥

तावदुभवति शूद्राग्रं यावन्न स्पृशति द्विजः ।

द्विजानां करसंस्पर्शात्तद्ग्नं हरिष्यते ॥ हरये नमः ।

Colophon.

अतः परं खण्डितत्वात् समाप्तिस्त्वचकं वाक्यं नास्ति ।

विषयः । व्यवस्थासारसंग्रहेऽस्मिन् सन्ति केचन जटिलव्यवस्थानां संग्रहाः तत्र प्रथमे  
 तिथिव्यवस्था सा पुनर्युग्मायुग्मभेदेन द्विविधा । संक्रान्तिव्यवस्था अशौचव्यवस्था सपिण्डीकरणादि-  
 व्यवस्था शान्तिकर्मव्यवस्था च ।

No. 293. व्यवहारसूत्रं . Substance, country-made paper, 12 × 5 in-  
 ches. Folia, 46. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 slokas. Character,  
 Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya  
 Mahārāja Bālacandra Suri. Appearance, old. Verse. Correct.



Beginning.

श्रीशान्तिजिनाय नमः ।

ओ भिक्षु मानियं परिहाय ठाणं  
परिसेविता आलोएज्जा अपल्लित  
विथं श्लोएमाणस्समानियं पल्लित्वियं  
आलोच माणस्सदो मानियं ।

End.

साङ्गमिय वेयायचं करेमाणे समणे निग्गखो मच्चानिज्जे मच्चपज्जवसाणे  
भवइ ।

Colophon.

ववहारस्स दससो उदसो सम्मतो । व्यवहारस्सं समाप्तम् ।

विषयः । जैनपाधूनां व्यवहारकथनम् ।

No. 294. ब्रतोद्यापनोपयोगिपदार्थनिर्णयः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page. Extent, 380 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमहाकाली महाकाली महाघरस्वतीभ्यो नमः । श्रीसीतारामचन्द्राभ्यां  
नमः । अथ ब्रतोद्यापनविषये किञ्चिदुच्यते, ततोद्यापनं नाम तत्तद्भूते  
परिपूर्णे अपूर्णेषां कल्पोक्तं चयनदानश्राद्धभोजनरूपः कर्मविशेषः ।

End.

गीतायामपि ।

यत् करोषि यदश्राप्ति यज्जपोषि ददासि यत् ।

यत्तपस्यसि कौन्तेय तत् कुरुष्व मदपेक्षम् ।

Colophon.

इति ब्रतोद्यापनोपयोगिविषयः समाप्तः ।

विषयः । ब्रतोद्यापनोपयोगिपदार्थकथनम् ।

No. 295. ब्राह्मस्तोमपद्धतिः By माधवाचार्यः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 100 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

नमस्कृत्याम्बिकां पूर्वान् ग्रन्थानाल्लोच्य यत्नतः ।

ब्राह्मणोक्तस्य सरणिं कुरुते माधवोऽधुना ।

ब्राह्मण्येनात्र पतितसावित्रीको गृह्यते ॥

End.

प्रभूणां वल्लभामाणां मुदे तत्त्वज्ञौविकः ।

माधवः प्राकरोत् काश्यां ब्राह्मणोक्तस्य पद्धतिम् ॥

Colophon.

इति माधवाचार्यैश्वर्यप्रणीता ब्राह्मणोक्तसरणिः समाप्तिमगमत् ॥

विषयः । ब्राह्मणां संस्कारविधिः ।

No. 296. शक्रादिमाहात्म्यस्य विष्णुपक्षे व्याख्यानम् . Substance, country-made paper, 20×3 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent, 132 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Grām Bhadughar, Post Brāhmanberia, Comilla, Paṇḍit Amarcandra Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीगुरुर्ग । ॐ नमः कृष्णाय ।

तस्मिन् दुरात्मनि अतिवीर्ये कंसासुरे सैन्ये च देव्या कृष्णेन निहत्य सति शक्रादयः तां पाळकं कृष्णं तुष्टुवुः । देव्या इति दिवधातोर्विजौगिषा-  
र्थाद्व्यञ्जनान्ना × × × देव्यः प्रस्तावात् कंसेन जेतुमिष्टः स वासावधेति  
देव्या हतौघैकवचने अधातोःरित्याकारलोपः धातोरित्यत्रोपलक्षणात्  
आकारो वासुदेवः स्यादित्येकाक्षरलोपः । तासि तायु सन्तानपाळनयोः  
तायनौति किप् यवोर्व्यञ्जन इति यलोपः । इत्यादि ।

End.

यद्वा भद्रं कर्तुं शीलमस्मेति भद्रकाली रक्षतेऽनुतिरिति । अन्नार्चिता  
अन्नार्चनं प्राप्तः अन्नार्चितं अयत इति किप् अन्नार्धानमन्नार्चितं तदयते-  
र्गैत्यर्थत्वात् अयधातोः किप् यलोपश्च सा असुरान्तकारी × × ×  
× × × × × अनधातोः किप् सम्भूतं प्राप्तः देवी क्रीडावान्  
देवशरीरिभ्यः गोपगोपीरूपेण शरीराण्युपय कृत्वलोपे पञ्चमी जगज्य-  
क्षितैषिणी क्षितैषिणीभाव एवमादित्वाद्नु कचिदधिकारात् दृढिनलोपा-  
भावः तद्विद्यते यस्य इन् प्रत्ययः जगज्यक्षितैष्यावान् पुनश्च गौरीदे-  
वासा पुनर्गौरीदेवपरिग्रहणेन असदीप्तादानयोरसनं अः किप् भावे,  
सम्भूता पूर्ववत् उत्पत्तिं प्राप्तः उपकारिणी उपकारित्वान् उपकारि-  
णीभाव एवमादित्वाद्नु कचिदधिकाराद्दृढिनलोपाभावः ।

**Colophon.** इति शक्रादिमाहात्म्यीयविष्णुपञ्चयाख्यानं सम्पूर्णं ।

विषयः । देवीमाहात्म्यीयशक्रादिमाहात्म्यस्य विष्णुपञ्चे याख्यानं ।

**No. 297. शङ्करसंहिता.** Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 59. Lines, 10 on a page. Extent, 1,100 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur Rajbādi. Appearance, new. Verse. Generally correct.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।

ॐ कारनिष्ठयं देवं गजवज्रं चतुर्भुजं ।

विरिञ्चितमङ्गं वन्दे सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

सुमुखधैकदन्तस्य कपिलो गणकर्मकः ।

× × × × × ॥

षोडशैतानि नामानि यः पठेत् शृणुयादपि ।

विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा

संघामे सर्वकार्येषु विघ्नस्तस्य न जायते ॥

**End.** स्तुत उवाच ।

अयम् स भवाख्यस्तु कान्तो वेदार्थसम्पत्तिः ।

कथितः श्रेयसामेव निदानं विदुषां सतां ॥ \* ।

**Colophon.** इति श्रीस्कन्दपुराणे शङ्करसंहितायां शिवरहस्यखण्डे सभवाकाण्डे पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ सभवाकाण्डं समाप्तं ॥

विषयः । १ स्तुतमुनिसंवादकथनं ॥ २ ग्रन्थमानकथनं । ३ तृतीयाध्यायात् पञ्चाशत्तमाध्यायं यावत् तारकासुरोपाख्यानवर्णनेन कुमारोत्पत्तिवर्णनादि ।

**No. 298. शतकल्याणस्तवनम्.** Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 3. Lines, 12 on a page. Extent, 72 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍālācāryya Mahārāja Bālacandra Suri. Appearance, new. Verse. Incorrect.

**Beginning.** श्रीजिनाय नमः ।

दुरिष रय समीरं मोक्षपङ्कोदनीरं ।

पणमिष जिन्नवीरं पिप्प्लियाणरुवीरं ॥

भवभङ्गपङ्क्तिं स्यात्कुलं × × लं ।  
चरितमिदं सख्यं कि × × किते निमूलम् ॥

End.

एवं वीरजिने सने सयत्तमं मोहान्वविधंसनं  
भयं भोरुकेह सोह जनयम् दोषाय कच्छेयणम् ।  
सोऽं अं कुशलानुवन्तिकुशलं पत्तोमिकिञ्चित् शो जा  
वजानिजवक्त्रदि (..) सया पाय पणामि तुह ॥

Colophon.

इति महावीर शतकपटकल्याणिकनिबन्धं स्तवनं समाप्तं ।

विषयः । सातुरन्यमाहर्गर्भं गमनम् । गर्भः । अन्ध । दौष्ट । केवलज्ञानम् । निर्वाणम् ।

No. 299. शब्दवादः .

Substance, yellow paper, 12×3 inches.

Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent, 9 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṣa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

इति शब्दो हि द्विविधः । लिङ्गार्थाविर्भावकः पदार्थाविर्भावकश्च ।  
लिङ्गार्थाविर्भावकः पदार्थाविर्भावकश्चेति शब्दस्यानुकरणविषय एव प्रयोगः  
स्वाभावात् लिङ्गः स्वरूपार्थस्याभिधायको लिङ्गार्थाविर्भावकः । पदप्रति  
पाद्यसंख्यानवितविशेष्योभूतशब्दस्वरूपार्थस्याभिधायकः पदार्थाविर्भावकः यथा  
वृत्तेति ॥ इत्यादि ।

End.

एवमेवेति शब्दाभावोपि भूयलायामित्यादौ तदध्याहारात् शब्दस्याभिधेय-  
शून्यत्वं कल्पं यत् तेनाध्याहारस्तत्र लक्षणया स्वरूपोपस्थापने  
प्रथमेवेतिदिक् । इति शब्दवादः समाप्तः इति ।

Colophon.

श्रीकालीचरणोपानो भक्तिरस्तु सदा मम ।

विषयः । लिङ्गार्थाविर्भावकलपदार्थाविर्भावकलप्रकाशकप्रकृतिप्रत्ययादिना शब्दानां स्वरूपलनिरूपणम् ।

No. 300. श्रान्तिशतकटीका By विद्याविनोदचार्थचूडामणिः .

Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1676. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

**Beginning.** आदौ पञ्चदशं नास्ति । इदानीमात्मनः प्राणित्यं निन्दयन् ऐश्वर्यं कटाक्ष-  
यति क्लृप्तेति । ते क्षीणैर्भुजः राजानः नयमपि विद्वांसः क्षीणैर्भुजः  
इत्यादि ।

**End.** तेषामावश्यकता जन्मजरारवियोगं मरणं दृष्ट्वा स्थितस्य चासौ नोत्पद्यते  
न जायते यतःजन्म उत्पत्तिः जरा वार्द्ध्यं वियोगः दृष्टविच्छेदः मरणं  
दशाविशेषः समाहारद्वन्द्वः सर्वद्वन्द्वो विभाषयैकवद्भवतीति ॥ \*

**Colophon.** इति श्रीविद्याविनोदचार्य्यचूडामणिकृतशान्तिशतकटीकायां चतुर्थ-  
परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ शक १६०६ ॥

विषयः । शान्तिशतकस्य व्याख्यानं ।

**No. 301.** शिक्षाभाष्यं or शिक्षाप्रकाशः. Substance, country-made  
paper, 15×5 inches. Folio, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 180 slokas.  
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Gobinda  
Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** ज्योतिर्भाकरणं ब्रह्मदः कल्पशिखानिर्दिष्टतया ।  
नेचास्यपादो नः कर्षावस्य तं सततं नुमः ॥  
व्याख्याय पितृलाचार्य्यसूत्राणादौ यथायथं ।  
शिखां तदीयां व्याख्यास्ये पाणिनीयानुसारिणीं ॥

**End.** स्वर्गे याप्नोति वा । द्विवचनं शिखाध्यायसमाप्त्यर्थं । विकृतिब्रह्मस्य ×  
× × समसपरवर्जं एतं अर्थसमा अर्थे इत्यधिकृत्य अपरवर्जं ×  
× × औप्याविति लक्षणस्त्वत् ।

**Colophon.** इति शिक्षाप्रकाशः समाप्तः ।

विषयः । वर्णानामुच्चारणप्रकारकथनम् ।

**No. 302.** शिवशतनामस्तोत्रं (महालिङ्गेश्वरशतस्तोत्रं). Substance, coun-  
try-made paper, 10×2½ inches. Folio, 6. Lines, 6 on a page. Extent,  
75 slokas. Character, Bengali. Date, S.K. 1776. Place of deposit,  
Zilla Midnapur, Post Garveta, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārānchandra  
Tarkavāgīsa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामः ।

ॐ स्वस्व श्रीशिवशतनाममहास्रोतस्य श्रीनारद ऋषिरनुष्टुप्छन्दः श्रीसदा-  
शिवो देवता ॐ नमः शिवायेति महावीजं ह्रीं शक्तिः नमः कौलिकं  
मम सर्व्वाभौष्टसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः । इत्यादि ।

End.

रतज्ज्ञानं महेशानि पापखे मा वदेत् कश्चित् ।

सूषाय भक्तिचीनाय दुष्टाय सुदुरात्मने ॥

शिवभक्तिविचीनाय शक्तिनिन्दापराय च ।

न प्रकाशं महादेवि प्रकाशाब्धिवद्धा भवेत् ॥

शिष्याय भक्तियुक्ताय शिवविष्णुपराय च ।

शतनाममहास्रोतं तथै देवं महेश्वरि ॥

Colophon.

इति महालिङ्गेश्वरतन्त्रे श्रीशिवपार्ष्णीसम्वादे शिवस्य शतनामस्रोतं  
समाप्तं ॥ ॐ तत् सत् ॥

यद्दत्तं परिधत्तं मावाचीनच्च यद् भवेत् ।

पूर्णं भवतु तत् सर्व्वं तत्प्रसादान्महेश्वरः ॥

शकाब्दाः १७७६ । ११ । १८ । लिपिरियं श्रीरामतारणशर्माः ॥

विषय । श्रीमहादेवस्य स्तुतिकथनं ।

No. 303. शिवसहस्रनामस्रोतं ( उमायामनीयं ) . Substance, country-  
made paper, 16×4 inches. Folio, 3. Lines, 10 on a page. Extent,  
120 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla  
Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāraṇa  
Siromapī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्री श्री ॐ नमः शिवाय ।

देव्याय ।

ॐ देव देव महादेव ज्ञानसिन्धो कृपामय ।

यत्ते नामानि गुह्यानि पवित्राणि शुभानि च ।

तन्मे कथय मे देव यदि चेत्तौऽस्मि मां प्रति ॥

श्रीशिव उवाच ।

तानि ते कीर्त्तयिष्यामि भुक्तिमुक्तिकराणि च ।

गोप्यानि सर्व्वतन्त्रेषु न दद्यामि प्रथमजने ॥ इत्यादि ।

End.

क्रूररोगा घोरसत्ता अलक्ष्मीः कालकौशकाः ।  
 पठनाद् यस्य नश्यन्ति साधकस्य न संग्रहः ॥  
 वारभेकस्य योऽधीयादस्य मेघफलं लभेत् ।  
 जपे होमे तथा दाने यदि देवार्चने तथा ॥

Colophon.

इति अमायामले हरगौरौसंवादे परमशिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तं ।  
 ॐ नत् सत् ।

विषय । शिवस्य सहस्रनामस्तुतिकथनं ॥

**No. 304.** शुकरहस्तोपनिषत् . Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folio, 3. Lines, 12 on a page. Extent, 100 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** अथातो रचस्योपनिषद् व्याख्यास्यामः । देवर्षयो ब्रह्माणं संपूज्य प्रणिपत्य  
 पप्रच्छुः भगवद्ब्रह्माकं रचस्योपनिषद् ब्रुहि इति सोऽब्रवीत् ।

पुरा व्यासो महातेजाः सर्व्ववेदतपोनिधिः ।  
 प्रणिपत्य शिवं साम्बं कृताञ्जलिश्वाच च ॥

End.

पुत्रेण सहितः प्रीत्या परानन्दमुपेयिषान् ।  
 यो रचस्योपनिषदमधीते गुर्वनुपेदात् ॥  
 सर्व्वपापविनिर्मुक्तः साक्षात् कैवल्यमश्नुते ॥

इत्युपनिषत् ॥

Colophon.

इति शुकरहस्तोपनिषत् समाप्ता ।

विषय । व्यासश्रुतसंवादमभिसुखीकृत्य ब्रह्मविद्योपदेशः ।

**No. 305.** शुद्धिदौमिकाप्रकाशः By विष्णुदासदत्त . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 86. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1635. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācārya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

क्षिप्रमात्रं कमलया वन्दे कमलशयिनं ।

हरिं हेन्ना प्रसक्तस्य तुल्यं मरकताङ्गुलः ॥

नभोनदीकोकनदं जनानां ।

नेत्रापस्त्योरपचारकाञ्चनं ॥

सरोजशोभाकरकान्तिमण्डलं ।

दिवापतेर्मण्डलमाश्रयामि ॥

शिष्टानामयमाचारो यदभिमतदेवतानमस्कारपुरःसरमभिमतार्थेचिह्निं  
वाञ्छन्ति तदयमपि मञ्जीष्मापनीयाचार्यश्रीश्रीनिवासो ज्योतिःशास्त्रस्य  
स्वर्यकर्तृकलात् पञ्चराजलाघ सभासदाद्याश्रीर्वाद्याजेन रविं सुवज्राच्च  
लब्धेति । इत्यादि ।

End.

अधुना सप्रत्यस्यान्यग्रन्याहुपादेयलमाच । सुविस्तारदिति । अतिविस्तार-  
ज्योतिर्ग्रन्थात् श्रीश्रीनिवासनाम्नाचार्येण उद्धृतां संक्षेपेण गृहीतां इमां  
गृहिदीपिकां सुशिक्षिता अभियुक्ताः शिष्या विधत्तु भारयन्तु । × ×  
× × × × × × × × × × × ×  
तथाचि दृष्टज्जातके जातकविचार एव । अथ ग्रन्थे तु सर्वकर्मविधानं  
संक्षिप्योक्तमिति ।

कृतूच्छाद्वा कविचार्दतो वा  
मिष्याद्ययस्तुतिगोचराद्वा ।  
वितन्यमानां कवयः कृतिं मे  
चेतःप्रदानेन पविचयध्वं ॥

Colophon.

इति श्रीविष्णुदासदत्तकृतायां दीपिकाप्रकाशाख्यायां याचादिनिर्णयो  
नामाष्टमोऽध्यायः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

रसकालभूभूषण्ये शकाब्दे चापगे रवौ ।

लिखिता पुस्तिका क्षोपा भूवनेश्वरशर्मणा ॥

विषयः । श्रीनिवासकृतगृहिदीपिकाया व्याख्यानं ।

No. 306. सुत्वप्रदीपविवरणं By सुन्दरराज. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 825 slokas. Character, Nāgari. Date, Samvat 1817. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

आपस्तम्बेन योयं अरचि भगवता गृह्यसंज्ञोगभीरः,  
प्रज्ञाथे तस्य भाष्यप्रभृतिषु कथितं विद्वत्तं वीक्ष्य कृत्स्नं ।



संचिष्योद्बोधनार्थं कुशिककुलनिधिर्माधवार्यस्य यदुः,  
 पुनः शुल्वप्रदीपं विवरणमधुना सुन्दरो निर्मिमौते ॥  
 विचारयोगान् व्याख्यास्यामः, विचारो विचरणं, चतुरश्रदिरूपेण भूमेः  
 करणं, तस्य योगाः उपायाः ।

End.

पूर्वेषां कृतत्वात् व्यञ्जितश्चेत्तत् बोधायनेन । अथमेधः प्राप्तयेत् आचार  
 अर्धविधामभ्यसेत् ? नेतरदाद्रियते । आदितयेदाहरेत् आहृत्य कृतान्नात्  
 प्रत्याददीतेति ॥

Colophon.

इति सुन्दरराजोये शुल्वविवरणे शुल्वप्रदीपे षष्ठः पटलः शुभमस्तु  
 संवत् १८१७ माघशुक्लप्रतिपदि-गुरौ जयरामेण लिखितं ।

विषयः । आपलम्बविनिर्मितशुल्वसूत्रव्याख्या ।

No. 307. ऋग्वेदीयश्राद्धप्रयोगः. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 190 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ओम् आचम्य पवित्रचक्षितः प्राणानायम्य पवित्रं ते वित्तं प्रक्षयस्यते  
 प्रभूमांषाणि पर्येषि विञ्चतः । अतस्त तनूनं तदामो अश्रुते, कृताश्च रदश्च-  
 नस्तत् समाश्रत अर्द्धकेशी ।

End.

वषट् ते वाच आल्लपोमि तन्मे जुषस्व × × × पविष्टहव्यं वर्धन्तु त्वाष्टु-  
 तरोमिरो मं यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ।

Colophon.

इति श्राद्धयज्ञप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । ऋग्वेदीयश्राद्धकथनम् ।

No. 308. श्राद्धवादाद्यैः. Substance, country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent, 800 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1800. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Ramhṛdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्येत्यादि मङ्गलाचरणविशेषविचारस्तु प्रायश्चित्तवादाद्यैः अनुसन्धेयः ।  
 पार्व्यादिश्राद्धतत्त्वं पार्व्यादिप्रतिपादकस्मृतिवचनस्य तात्पर्यविषयीभूतार्थं  
 वक्ति निरूपयतीत्यर्थः । ननु पार्व्यस्य स्वशब्देन निर्देशः आभ्युदयिकादेः  
 कथं आदिपदेन निर्देशः । ज । सकलश्राद्धमध्ये पार्व्यस्य प्रधानत्व-  
 ज्ञापनार्थं पार्व्यस्य स्वशब्देन निर्देशः । अन्येषामपि आदिपदेन तेन  
 पार्व्यः प्रकृतिः अन्यो विकृतिः यद्यपि तु श्राद्धकरणसुक्तं तत्र पार्व्यं कर्तव्य  
 मितिभावः । इत्यादि ।

**End.**

अथ केचित् एकोद्दिष्टं नान्यद्वारा कारयितव्यमित्यवापि गोवर्जितरत्नेन  
 विशेषणीयमित्युक्तावपि न कदाचित् समोवायेति विशेषणात् समोचै-  
 कोद्दिष्टं × अगोवर्जद्वारा, मातामहादेरेकोद्दिष्टं अगोवर्जद्वारापि  
 करणीयमित्याहुः । अपरेतु वचने समोवायेति विशेषणं × × वपि एकोद्दिष्टं  
 नान्यद्वारा कारयितव्यमित्यवापि गोवर्जितरत्नेन विशेषणीयमिति स्मार्त्त-  
 व्याख्याने सामान्यैकोद्दिष्टनिवेशात् मातामहादेरेकोद्दिष्टमपि अगोवर्जद्वारा  
 न कार्यमित्याहुः वस्तुतस्तु पूर्वमतं समोचीनं वचनबलादिति गुणचरणाः  
 पार्व्यादिश्राद्धस्तु गोवर्जागोवर्जद्वारा कर्तव्यमित्युभयमतसिद्धं ॥

**Colophon.**

इति श्राद्धवादायः समाप्तः । शकाब्दाः १८०० तारिख १० श्रावण ।

विषयः । श्राद्धतत्त्वोपवादावलीनां सम्यग्विचारः ।

**No. 309.** श्रीकृष्णकवचं. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent, 70 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā, Raghunathvāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ रामः । अथ कृष्णकवचं ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ कवचं यत् प्रकाशितं ।

त्रैलोक्यमङ्गलं नाम कृपया कथय प्रभो ॥

सनत्कुमार उवाच ।

ऽऽहु वक्ष्यामि विप्रेन्द्र कवचं परमाद्भुतं ।

नारायणेन कथितं कृपया शृणु पुरा ॥

ब्रह्मणा कथितं मद्यं परं खेच्छाद् वदामि ते ।  
 अति गुह्यतरं तत्त्वं ब्रह्ममन्त्रौघविप्रचं ॥ इत्यादि ।  
 कवचस्य प्रसादेन जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ।  
 जैलोक्यं लोभयत्येव जैलोक्यविजयी भवेत् ॥  
 इदं कवचमज्ञात्वा भजेद् यः पुण्योत्तमं ।  
 शतलक्षप्रज्ञोऽपि न मन्त्रः सिद्धिदायकः ॥

End.

Colophon. इति सनत्कुमारतन्त्रे जैलोक्यमङ्गलं श्रीलक्ष्मणकवचं समाप्तं ॥  
 विषयः । श्रीलक्ष्मण कवचं ॥

No. 310. श्रीलक्ष्मणस्तोत्रं. Substance, country-made paper, 16x4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 300 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Telivani. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगोपालाय नमः ।

यं वेद वेदविदपि प्रियमुन्दिराया  
 यन्नाभिनीरवचनभैरवो न धाता ।  
 गोपालवाल्मिलना वनमालिनं न  
 गोधूलिधूपरशरीरमरीरमना ॥  
 कनककमलभालः केशिकंसादिकाः  
 समरभूषि करालः प्रेमवापीमरालः ।  
 अशिलभुवनपालः पुण्यवक्त्रोप्रबालः  
 शिव भवतु विभूत्यै नन्दगोपालवालः ॥ इत्यादि ।

End.

अद्वैतवैशिष्ट्यैकैवपास्याः  
 क्षानन्दसिंहासनलब्धदीप्ताः ।  
 अठेन केनापि वयं शठेन  
 दासीलता गोपवधूविठेन ॥  
 न वयं कवयो न तार्किका  
 न च वेदान्तितान्त्रपारगाः ।  
 न च वादनिरासकाः परं  
 कपटाभौक्तिकशोरकिङ्कराः ॥

अथे मनो दुराचार विषयानुपसेवसे ।

गोविन्दे परमानन्दे सुकुन्दे किं न लौघसे ॥

**Colophon.** इति वैष्णवचूडामणिसङ्ग्रहमहोपाध्यायश्रीविल्वमङ्गलभूदेववरविरचितं  
श्रीलक्ष्मणस्तोत्रं समाप्तं ॥

**विषयः ।** श्रीलक्ष्मणस्तुतिकथनं ।

**No. 311.** श्रीविद्याया ऐश्वर्यादिस्वरूपाख्यं स्तोत्रं . Substance, country-made yellow paper, 12×3 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Extent, 120 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīsa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

ॐ नमः परमदेवतायै ।

ऐश्वर्यं श्रुत्यैश्वर्यं शशधरस्तुतं वीजमत्यन्तगुह्यं  
जङ्गोवा सूर्यो वा यदि जपति जनः प्रत्यक्षं श्रुद्वेताः ।  
जिह्वापे तस्य वाणी गिरति च सदा शेषमध्ये च लक्ष्मी-  
धिरक्षीवन्मृतः स भवति सत्सत्ता लत्प्रसादाद् भवानि ॥ (?)  
प्रचण्डाख्यं मातयैस्तुतिसहितं वैष्णवी अर्कयुक्तं  
सुगुप्तं मन्त्रेण सदि स्तुति कथितं पुण्यवान् श्रुद्वेताः । (?)  
धरण्यां धन्योपि प्रवसति च सदा कामिनी कामसङ्गा  
स दीर्घायुः श्रीमान् विभुवनविजयी सौख्यमोक्षं लभेत् ॥ इत्यादि ।

**End.**

मनस्वं कक्षाणि लभसि परमात्मा परतरा ।  
जगत्प्राप्नो मातस्त्वमसि गगनं त्वं ऊतवचः ॥  
धरिणी त्वं दुर्गे धरणिधरकन्ये वनमयी- ।  
स्तुतिः का ते मातस्त्रिभुवनमक्षिणी सुन्दरि परे ॥  
महापुण्ये कन्ये धरणिधरकन्ये मनुमये ।  
जगद्वन्द्ये सन्धे सकलगुणहीने गुणमये ॥  
अथे तारे सारे शरद्दयहारोष्णलकरे ।  
लपपारावारे मयि वितर दीनेऽस्तमपि ॥

**Colophon.** इति श्रीकृष्णे श्रीश्रीविद्याया ऐश्वर्यादिस्वरूपाख्यं स्तोत्रं समाप्तं ।

**विषयः ।** श्रीविद्याया ऐश्वर्यादिस्वरूपाख्यं ।

**No. 312.** श्रीसूक्तन्यासः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 1. Lines, 16 on a page. Extent, 40 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ श्रीसूक्तन्यासो लिख्यते श्रीम् बिष्णुवर्णमिति पञ्चदश × × सूक्तस्य  
श्रीदेवता कर्दमानन्दचिह्नीतेन्द्रासुता ऋषयः आद्यास्त्रिंशोऽनुष्टुभः, ततः  
एकाप्रसारपंक्तिः ।

**End.**

आनन्दकर्दमश्चैव चिह्नीत × × ऋ विद्युताः ऋषयः ते ऋषयः पुत्राः त्वं  
श्रीदेवी × × × देवता । श्रीवर्चस्व इति श्रीसूक्तन्यासः समाप्तः ।

**Colophon.**

× × × × ×

विषयः । लक्ष्मीसूक्तमन्त्रन्यासः ।

**No. 313.** श्रौतपथयोगिकारिका. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 252 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ॥

अग्निहोत्रं मुनिश्रेष्ठ यस्मिन् देशे प्रवर्तते ।  
दशयोजनविस्तीर्णं काशीक्षेत्रं तदुच्यते ॥

**End.**

कुलालचक्रघटितं आसुरं स्पर्शयं स्मृतं ।  
तदेव चक्रघटितं खाल्यादि खलु देवतं ॥

**Colophon.**

इति श्रौतपथयोगिकारिका समाप्ता ।

विषयः । श्रौतकर्मण्युपयोगिपदार्थकथनम् ।

**No. 314.** घटकर्मलक्षणं. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 50 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavagīsa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ षट्कर्म्मलक्षणं । शारदायां ।  
 अथाभिधास्ये तन्त्रेऽग्निं सस्यक् षट्कर्म्मलक्षणं ।  
 सर्वतन्त्रानुसारिण प्रयोगफलसिद्धिदं ॥  
 शान्तिवश्यस्तन्त्रानि विद्देशोच्चाटनस्तथा ।  
 सारणं तानि शंसन्ति षट्कर्म्माणि मनोधिणः ॥  
 स्वदेवतादिक्पालादौ न ज्ञात्वा कर्म्माणि साधयेत् ।  
 रतौ-वाणी-रमा-ज्येष्ठा-दुर्गा-काली यथाक्रमान् ॥  
 षट्कर्म्मदेवताः प्रोक्ताः कर्म्मादौ कर्म्मसिद्धये ॥ इत्यादि ।

End.

सर्वकार्येषु सौवर्णं क्रूरे स्यात् प्रेतकर्पटं ।  
 भिन्नं शान्तिके प्रोक्तं पञ्चगव्यन्तु वश्यके ॥  
 सर्वकार्येषु गन्धः स्यात् क्रूरे चाष्टविधानि च ।  
 शान्तिके लेखनीं दूर्वां वश्यादौ शिखिपुष्पिका ॥  
 गृहेषु शान्तिकर्म स्यात् वश्यस्य चण्डिकागृहे ।  
 देवालयेषु सर्वाणि श्रमशाने क्रूरकर्म्म च ॥  
 सर्वार्थाः प्रथमे यामे शान्तिकर्म्म समारभेत् ।  
 तदा शान्तिं लभेज्जीमान् सत्यं हि सुरवन्दिते ॥

Colophon. रति षट्कर्म्मलक्षणं समाप्तं ।

वियधः । तान्त्रिकप्रसिद्धशान्तिवश्यादिषट्कर्म्मणाम् लक्षणनिरूपणं तेषां देवतादिनिर्देशः  
 तेषां प्रयोगक्रमश्च ।

No. 315. धम्मवत्तिश्राद्धनिर्णयः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 30 slokas. Character, Nagari. Date ? Place of deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

अथधम्मवत्तिश्राद्धनिर्णयः ।

तानि च अस्मानुद्भूतान्तिव्यतिपातमहालयाः ।  
 अन्वेष्टयं च पूर्वेषुः पणवत्यः प्रकीर्तिताः ।

End.

अथ तर्पणं, अष्टकान्वष्टिका पूर्वेषुः श्राद्धेषु षोडशदिनव्यापिमहालयेषु  
 श्राद्धानो इतरवादीसंपाते तु श्राद्धेनैव तर्पणनिर्णयः अन्यत् सर्वमन्यतो  
 ऽवगम्यमिति संक्षेपः ।

Colophon. × × × × ×

विषयः । षष्ठवतिशब्दविधिः ।

**No. 316.** संहितासूत्रं. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 150 slokas. Character, Nāgari. Date, Samvat 1855. Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** वयनूनं वादो अर्थं गनानूनं असाभिभिमदतः गनानो यज्ञं आगन्नामारि-  
घ्न्यता आनो अद्य स मनस इति षट्पदकाले गनान्दसखरेष । नान्या-  
युवत् । एतं ते सोमं तु विजातविप्रः वस्त्रेव भद्रा विरक्षिने वस्त्रिणे चत्वारि  
अतत्तं मकारेण चतुर्थे अकारयज्ञं ।

**End.** विशां लुहिरसि मानुषीणां अन्यत्र मानुषाणां . सेनाजुषां न्यूवतुः ।

**Colophon.** इति संहितासूत्रं समाप्तं संवत् १८५५ ।

विषयः । संहितासूत्राणि विस्तारेण उक्तानि ।

**No. 317.** संहितोपनिषद्विवरणं. Substance, country-made paper, 16×5 inches. Folia, 61. Lines, 11 on a page. Extent, 2100 slokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.** एषपन्था इत्याद्या ब्रह्मचर्यान्वयोपनिषत् तस्या इदं विवरणं अल्पप्रम्यं  
सुखावबोधार्थमारभ्यते । उपनिषदित्युपनिषद्व्यस्य सदेः क्विन्नास्य विवरण-  
मत्यवसादनार्थस्य रूपमाचक्षते । विशेषेण उपनिषद्व्यवस्थान्तिविद्या,  
तादर्थ्यात् प्रत्योक्त्युपनिषत् ।

**End.** अद्यान्तेवासित्वविशेषणात् संयत्सरवासिनोऽर्थप्राप्तं शिष्यत्वं इति, तथापि  
प्रवक्तुरशिष्यस्यैव नित्यप्राप्तिसुधाच । यो बालं विज्ञातुं स्थान्मेधाविने  
तपस्विने वेतौत्येवं आचार्याः विद्याप्रवक्तारो मन्यन्ते द्विवचनं त्वशेषोप-  
निषत्समाप्तिदर्शनार्थं ।

**Colophon.** इति श्रीमच्छंकरभगवत्कृतौ संहितोपनिषद्विवरणं समाप्तं ।

विषयः । संहितोपनिषद्ग्राह्या ।

No. 318. संक्षिप्तसारे छन्दन्टिप्पनी. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent, 800 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1742. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāncandra Tarkavāgiśa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

शतःशकारकरषमायच्छदिति सिद्धये ।

च्छधातुकादिरस्य स्यादच्छादेशः परे × × ॥

तवातीति न कर्तव्यं गोष्ठ इत्यथ दूषणात् ।

तिष्ठनीति तदा न स्याद् यदि च स्यात्तकारवान् ॥

शाला × × × × ष्वानः शीले विज्ञेय एव दिक् ॥

दिशिति यद्यथ ष्वानः जतः स्यात् तदा ष्विः शानः स्यादीदित्यथ  
लिङ्गदतिदिष्टस्यापि प्रत्ययस्यादित्यर्थः । इत्यादि ।

End.

मध्या । मध्यस्य तत् दिनश्चेति कर्मधारय इति ननु वर्णस्य वर्णेनेत्यथ  
अवयववृत्तिमुदाहरणयोः समासावयवमेव निराकरिष्यति । तत् कथमेत-  
दिति तत्रैव व्याख्यास्यामः । × × तैश्च पूर्वार्त् पातात् अस्मिन्नेव  
प्रत्यय इति न प्रत्यय इत्यर्थः । शाने । एकानि जन्नादित्यन्तोऽस्म कथं  
नानुवर्तते सन्निहितत्वात् । इत्यादि ।

Colophon.

समाप्तेयं छन्दन्टिप्पनी । श्रीश्रीरामः शरणं । बीदुर्गा ॥ शकाब्दा १७४९  
तारिक ९ प भाद्र ।

विषयः । संक्षिप्तसारीछन्दन्प्रकरणव्याख्याया व्याख्यानं ।

No. 319. संक्षिप्तसारे व्याकरणादर्शे सुवन्तपादविवरणं By वंशीवदन .  
Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 32. Lines, 6 on a  
page. Extent, 850 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1243. Place  
of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit  
Sripati Bhaṭṭāchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीराधाकृष्णाय नमो जयति ।

श्रीरामं जलदग्धामं जितकामं तनूयिया ।

रत्नचिन्तामनीनं ज्ञानसुद्राकरं भजे ॥



कथं ॥ शतुः शकारकणमित्युद्दिष्टि सिद्धये  
 षष्ठ्यातुर्कादिरस्य स्यादृष्टादेशः परे श्रिति ।  
 तच्चातीति न कर्तव्यं गोष्ठ इत्यत्र दूषणात्  
 तिष्ठतीति तदा न स्याद् यदि च स्यात्तुकारवान् ॥ इत्यादि ।

End.

सादौ । आदित्यः कलादिति कवे प्रथमं सन्धिकाव्याभावे षष्ठाभिरित्यत्र  
 भिष् एषादेशः स्यात् प्रसिद्धास्तु अत्र षष्ठ्य परत्वान् × × × ×  
 स्थाने आदिधानाभावे षष्ठाभिरिति न स्यादित्यपि दोषमाहः । तत्र यद्यत्र  
 × × स्थानी स्यात्तदा × × पौत्येके इत्यनेन साद्येतिपदं न स्यात्  
 किन्तु साद्येतीति । अथ । प्रियाष्टाभिति ङीकायां नास्तीप्रकृतिदीर्घा-  
 दिति तु निषेधः ।

Colophon.

इति वंशोवदनकविचन्द्रविरचिते व्याकारणादर्शे सुवन्नपादविवरणी नाम  
 षष्ठः किरणः ।

चिन्त्यं प्रसादसुख्य पुस्तिकेयं सुसङ्गता ।  
 लता श्रीकविचन्द्रेण वंशोवदनशर्माया ।  
 शकाब्देऽनलवेदमिषमिमिते मासे तथाषाष्टके ।  
 पक्षे चापितु लण्यके शुभतिथौ वारे तथा भूमिजे ॥  
 नत्वा राघवपादपद्मयुगलं श्रीजानकीसेवितं ।  
 ग्रन्थं संलिखति क्रमेण सुकृतौ श्रीरामचन्द्रः सुधीः ॥

विषयः । संचिन्तसारोयसुवन्नपादव्याख्याया व्याख्यानं ।

No. 320. संचिन्तसारोयकारकपादटिप्पणी By वंशोवदन . Substance,  
 country-made paper, 13×3 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page.  
 Extent, 800 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1748. Place of  
 deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit  
 Sripati Bhaṭṭāchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

× × × × × कल्पद्रुमकल्पजल्पनं ।  
 × × दूर्वादलश्यामं श्रीरामं प्रणमाम्यहं ॥

क्रिया सर्वकारकाणां निरूपिका ।

प्रहतौ च निहतौ च कारकाणां य ईश्वरः ।

अप्रयुक्तः प्रयुक्तोवा स कर्ता नाम कारकं ॥

इतीश्वरत्वेन च प्रधानत्वात् कर्तुः प्रथमं लक्षणमाह विभक्तिविभजनोपाय-  
तया कर्तादिलक्षणानां व्याकरणाङ्गलमित्यादि ।

End.

अतएव यत् × × × × × भावकर्मणोरात्मने इति कश्चिद्गुणवे  
तत्त्वपिकरप्रसादादेव । अनुदा × × आत्मनेपदमित्यतस्तवानुदत्तिरिति ॥

श्रीवंशीषदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं ।

सूते राघवतो सती सतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयं ॥

व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते ।

गोयीचन्द्रकृते च तद्विरचिते पादो गतः पञ्चमः ॥

शकाब्दाः १०४८ ।

विषयः । गोयीचन्द्रकृतकारकटीकाया व्याख्यानम् ॥

No. 321. संचित्तसारकारकपादटिप्पणी ( सारार्थदीपिका ) By गोपाल-  
चक्रवर्ती. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 34.  
Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 slokas. Character, Bengali. Date  
S.K. 1747. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāma  
Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance fresh.  
Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो रामाय ।

क्रिया ॥ ननु प्रकृतिप्रत्ययादिविभागपरिकल्पनया शब्दशासनं व्याकरणं ।  
तदभिन्नत्वात् कथं क्रियामुल्लेखप्रयोजकादेर्याकरणत्वं अचोच्यते सुप्रत्यय-  
नादिधायकं लक्षणं विशास्यमानं कर्तादिसंज्ञां विना न सम्भवतीति  
तद्विन्नत्वात् कर्तादिलक्षणानामपि व्याकरणत्वं एवं सत्यधिकारप्राप्तस्य  
नान्न एव कर्तादिसंज्ञां विदधत् कर्तृधौनव्यापारत्वात् कारकाणां कर्तुः  
प्राधान्यमतस्तत्त्वज्ञानमेव प्रथममभिदधाति । क्रियानिमित्तं कारकमिति ।  
इत्यादि ॥

End.

पठौ । कश्चित्पदोपादानात् अर्थान्तरे च परे इत्याद्यर्थं सप्रम्यादिविषये  
लक्षणाभावाद् व्यवस्थापको विधिरयं वाच्यः ॥

गोयीचन्द्रकथामुधामतितरामासाद्य यलाचिरा

दालोक्ताशिलटिप्पणीं गुर्वसतं सस्यमविभा × × × ॥

श्रीलक्ष्मीकविचन्द्रपादकमलध्यानेकतानो × × ।

कारकटिप्पणीं कृतिमुदे गोपालवन्द्यः सुधीः ॥

Colophon.

इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दानन्दित × × × × श्रीगोपाल-  
चक्रवर्तिरिवचितायां सारार्थदौपिकायां कारकटिप्पणी समाप्ता ।

श्रीश्रीजाने दयाधाने चरणालयगे तव ।

श्रीचलधरकृतिना लिपिरया समर्पिता ॥

शकाब्दाः १७४७ ॥

विषयः । कारकटीकायाः व्याख्यानं ॥

No. 322. संचिप्रसारटिप्पणी (सारार्थदौपिका) (तिङन्तपादस्य). Sub-  
stance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 99. Lines, 8 on a page.  
Extent, 2150 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1743. Place of  
deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāma Khunverā, Paṇḍit Harāṇa  
Candra Tarkavāgiṣa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

यस्मिन्नसञ्जगदिदं सदिवायुभाति ।

भोगीव × सकलपदितोपि × ॥

यस्यदुग्धैः क्षमिव चिन्मय एक एतत् ।

तस्मै नमोऽर्जुनमयाय सहेस्वराय ॥

सकलविषयव्यापकत्वात् सम्भिपादमभिधाय पदशासनं व्याकरणमिति  
श्रवणात् सकलपादानां धातुसूत्रकत्वात् धातुप्रत्ययसारभमाणखिडो वाक्य  
समापकत्वेन प्राधान्यात् तिङन्तमेवाभिदधत् वर्तमानकालस्य पुरोवर्तितया  
सान्निध्यात् तिङ्शब्देनाख्यातत्वप्रसिद्धा लङादयो व्यपदिश्यन्ते इति मन्वा-  
नयेति वर्तमानकालीन-लट्-लृट्-लृणमाह । धातोरित्यादि । इत्यादि ॥

End.

यस्य × × × × × कर्त्तरि विहितो × × कर्म  
कर्त्तरि भवत्येवेति पूर्वं × × × × × कर्मकर्त्तरि  
कर्तृत्वस्य विद्यमानत्वादिति भावः ।

विशेषविज्ञानपरा मत्सरा (?)

व्याख्यानमेतत् कल्यण्णु सन्ततं ।

मया पुनस्तेषु कृतोऽयमञ्जलि

ईदृशं वचोमेष्टुविभाव्य सामकं ॥ (?)

श्रीमद्भिः कविचन्द्रपादकमलैराचार्यपञ्चानने-  
 रन्धेर्वा यदवाचि कुचचिदथो विश्वाविनोदेन च ॥  
 तत् सर्वं कल्यन्तु निमलधियः सन्तोऽव संक्षेपतो  
 यत्तन्वद्विरतं मयेदमखिलं गृह्णन्तु साराधिनिः ॥  
 युक्तं नोक्तमिदं पूर्वैरितीपांकलुषं वचः ।  
 को हि शब्दान्धुधेः पारममादेकं विनेश्वरं ॥

**Colophon.**

इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दनिःस्यन्दमानमकरन्दमधुव्रतमयघट्टवन्द्यघटीय-  
 कुलप्रसूत श्रीगोपालचक्रवर्तिविरचितायां सारार्थदीपिकायां द्वितीय-  
 स्तिष्ठन्तपादः समाप्तः × × × × × × ×  
 शकाब्दा १७४१ ।

विषयः । संक्षिप्तसारौयतिष्ठन्तप्रकरणव्याख्याया व्याख्यानं ।

**No. 323.** संक्षिप्तसारसुवन्तटीकादीधितिः By रामेश्वरतर्काङ्गार. Sub-  
 stance, country-made paper, 15×3 inches. Folio, 24. Lines, 11 on a  
 page. Extent, 1000 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of  
 deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāma Khunverā, Late 'Paṇḍit  
 Sripati Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

ॐ नमो गणेशाय ।

लुक् ॥ अथास्य सकलविषयव्यापकत्वात् ग्रन्थादौ करणं युक्तमिति चेन्न  
 स्वतन्त्रोर्निर्णयानुमशक्यत्वादिति केचित्, वयन्तु कारकपादे नाम्नः कर्वादि  
 संज्ञाविधानपूर्वकं प्रथमादिसप्तविभक्तौनां प्रथमपुरुषादेश्च विधानमुक्त  
 मित्यादि ।

**End.**

सहाष्टाभिर्वर्जते इति नन्वत्र संख्यानवृत्तिनात् कथं बज्रवचनं अतएव  
 समासे पूजार्थस्वतिवर्जमित्यस्य प्रत्युदाहरणमेव दर्शयिष्यति । ७ । एक-  
 शेषात् बज्रवचनमिति गुरवः तथाच चतुर्विंशत्यधिकशतमित्यर्थं अपरं  
 आचार्येष्टिप्यन्यादौ बोध्यं ।

**Colophon.**

इति श्रीरामेश्वरतर्काङ्गारकृता सुवन्तटीकादीधितिः समाप्ता ॥

विषयः । संक्षिप्तसारौयसुवन्तप्रकरणव्याख्याया व्याख्यानं ॥

No. 324. सङ्गीतरघुनन्दनः By रत्नाथसिंह (खल्लतटोकासहितः). Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 52. Lines, 13 on a page. Extent, 1900 ślokas. Character, Nāgarī. Date ? Place of deposit, Tīkāri Rāṇiganja, District Gayā, Paṇḍit Raghunātha Tripāṭhī. Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

**Beginning.**

श्रीजानकौवल्लभाय नमः ॥

मूलस्य । रामप्रेमपयोधिवर्द्धनविधुः शृङ्गारसारास्यदं  
संसारार्णवपारतारणतरि मांयातमोदोपिका ।  
विद्युद्वा सुखद्वन्द्ववर्णकरी कादम्बिनी काण्यसौ  
मधुत् कुङ्कुमि वासिनीविजयतां श्रीजानकौ सर्वदा ॥  
श्रीसीतेविम्ब रिपुगजसिंहो जयसिंहो राजसिंहोस्ति ।  
तनुते तस्य तनुजो घन्यं सङ्गीतरघुनन्दनाख्यं ॥ इत्यादि ॥

**टोकायाः ।**

श्रीगणपतये नमः ॥

बन्धे तत् पदकमलं यस्य मकरन्दं पुनाति जगदखिलं ।

× × × × × × × ॥

नत्वा गौरीशपादाङ्गं डोका यद्वाथैचन्द्रिका ।

श्रीरामरासरसिकविमोदाय विधीयते ॥

**End.**

मूलस्य । सप्तमी सौता सङ्गीतेक्षणसुखितशिरः × × स्त्री ।  
विश्वनाथ × × निन्द्यते समदमदन × × \* ॥  
इति श्रीमन्महाराजकुमार-श्रीविश्वनाथसिंहविरचिते सङ्गीतरघुनन्दने श्री-  
जानकौरघुनन्दनयोगानन्दवर्णनं नामैकादशः सर्गः ॥  
अतः परं खण्डितं ।

टोकायाः । श्रीजानकौरघुनन्दनस्य परमदिव्यरासवर्णनरसासवं निपीय कथनानर्चसपि-  
विरचवर्णनं करोमीति ॥ \* ।

**Colophon.**

इति सिद्धि-श्रीमन्महाराजाधिराजविश्वनाथसिंहकृतायां यद्वाथैचन्द्रिका-  
ख्यटोकायामैकादशः सर्गः ॥ अतः परं खण्डितं ।

विषयः । १ सर्गे मङ्गलाचरणं ॥ २ रामचन्द्रस्य शृङ्गारासवर्णनं ॥ ३ रामचन्द्रस्य वसन्त-  
रासवर्णनं ॥ ४ जानक्यन्तार्धानवर्णनं ॥ ५ कामवसन्तिकागमनवर्णनं ॥ ६ चारुशीलाकृत-  
मानानुनयवर्णनं ॥ ७ जानकीसमागमवर्णनं ॥ ८ जानकीभूषणविधानवर्णनं ॥ ९ दोलावर्णनं ॥  
१० चर्वाङ्गशोभावर्णनं ॥ ११ सर्गे जानकौरघुनन्दनसम्मीलनानन्दजनितव्यादिवर्णनं ॥

**No. 325.** सन्देहदोलावलीप्रकरणम् [मागधी]. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Nāgari. Date, Samvat 1594. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya, Mahārāja Balacandra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

**Beginning.** पद्विस्मियपण्य जयं जसुं, चिरचोरमडरमाझामो,  
सयनागयं वनजदत्तं नमो जिनेसरं वीरं ।

**End.** इयकयं वयसंयपयपयूतरमयरयं समावेन लिखियं,  
जगपवरागमजिनवज्जसूरिसिसेण ।

**Colophon.** इति सन्देहदोलावली प्रकरणं । संवत् १६९४. आश्विन सुदि दशमी ॥  
विषयः । आत्मोपदेशच्छेन आत्मसन्देहकथनम् ।

**No. 326.** संन्यासिव्यासपूजा. Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance old. Verse. Correct.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।  
आषाढ्यां पौर्णमास्यां प्रातःस्नानं कृत्वा चौरं विधाय स्नानं कृत्वा मध्याह्ने  
स्नानं कुर्यात्, सन्ध्यां विधाय व्यासपूजास्थानं गच्छेत् ।

**End.** निवसन्तु सुखेनाव गमिष्यामः कृतार्थतां,  
यथा शक्तिश्च शूद्राणां गमिष्यामी वयं सुदा ॥  
यज्ञेन यज्ञमयजमिति परेद्युर्विसर्जनं ॐ तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

**Colophon.** इति व्यासपूजा समाप्ता ।

विषयः । संन्यासिनां गुहपादुकापूजनम् ।

**No. 327.** सप्तशतीप्रयोगः By नागोजीभट्ट. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgar. Date Samvat 1810. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Incorrect.

**Beginning.** सा सविधि ब्राह्मणे उच्यते यः क्लमयेत पुनर्न प्रत्याजायेयमिती × ×  
पुनर्भूयसमिहृत्य तदानुसन्धेयोऽस्या मन्त्र उक्तः रानिं प्रपद्ये पुनर्भूमयो

भक्त्यां × × × हस्तां युवतिं कुमारिणीमादित्यचतुषे वातः प्राणाय  
 सोमो × × × इधियै शरीरमिति । अस्म्य रात्रौ जपमावात् सिद्धिः  
 अस्म्यफलं × × × ज्ञानं परं सकलं तु मोक्ष इति तत्रैवोक्तं अथश्च  
 देवौविषयो मन्त्रः ।

End. अथ रत्नसूत्रयस्य चयोऽध्यायाः × × × । तत्तत्कात्यायनीतन्त्रविरो-  
 धादिति ध्येयं । अथ निष्कदक्षिणा दरिद्राणां चतुःसुवर्णदक्षिणा  
 समर्थानां ॥

Colophon. इति श्रीशिवभट्टसूतो नागोजीभट्टले मार्कण्डेयपुराणान्तर्गत-सप्तशतौष्याख्यान-  
 चण्डीस्तोत्रप्रयोगविधिः । संवत् १८१० ।

विषयः । चण्डीपाठक्रमकथनं देवौष्ठजादियाख्यानञ्च ॥

No. 328. सप्तसंस्थाप्रयोगः By अनन्तदौक्षितः . Substance, country-  
 made paper, 10×4 inches. Folia, 42. Lines, 10 on a page. Extent, 840  
 slokas. Character, Nāgar. Date ? Place of deposit, Benares City,  
 Bibihāṭi, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमामि पार्श्वतः कृतं भक्तानां सिद्धिदायकं ।

क्रियते उपकाराया वशिष्ठा सप्तसंज्ञका ॥

श्रवणाकर्माद्या इत्यर्थः । इदानीं श्रवणाकर्माद्याः सप्तावशिष्टा उच्यन्ते ।

End. हस्तिकादिषु काम्यश्रावणं हस्तिकारमतेनाष्टमीश्रावणवत् सर्वं कार्यं । यद्वा-  
 श्रौतकोत्तरीत्या हस्तिश्रावणवत् इत्यष्टकाविह्वलितश्रावणप्रयोगः ।

Colophon. इति श्रीसद्युज्जोषवीताभिधान-श्रीविश्वनाथसूनुना दौक्षिताननेन सर्वोप-  
 कारायावशिष्टसमन्तकश्रवणाकर्माद्यपाकसंस्थाप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । श्रवणाकर्मादिसप्तपाकयज्ञसंस्थाकथनम् ।

No. 329. सप्तपाकसंस्थाप्रयोगः ( प्रयोगसारौष्यः ) By विश्वनाथ . Sub-  
 stance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page.  
 Extent, 460 slokas. Character, Nāgari. Date Samvat. 1908. Place of  
 deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance,  
 new. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

इदानीमवशिष्टाः सप्तपाकसंस्था उच्यन्ते । आसां × × × ×  
 × × × रताः काव्या नवेत्युक्तं प्राक् प्रायश्चित्तप्रकरणे × × ×  
 स्थास्त्रीपाके प्रमाणमप्युदाहृतं तत्र ।

**End.**

आद्यं समाप्त पवित्रं ग्रन्थं विश्वस्य शुचिदेशे लिपिदाचम्य तद्वरेव वगै-  
 वयस्य तिलतर्पणं कुर्यात् । अनुमन्त्रादिष्विष्टप्राशनान्तसर्वमन्त्रेषु  
 अनूचः ज्ञेयः ।

**Colophon.**

इति अतिरिचिप्रवणाकर्मादिसप्तपाकयज्ञसंस्थाप्रयोगः ।

इति श्रीमत् स्मार्तसंश्लेषज्ञानश्रीविद्यनाथकवे प्रयोगसाराख्ये सप्त-  
 पाकसंस्थाप्रयोगः समाप्तः । संवत् १८०८ वैशाखकृष्णद्वय्याम् ।

विषयः । संक्षेपेण श्रवणादिसप्तपाकयज्ञसंस्थाकथनम् ।

No. 330. सप्तसंस्थाप्रयोगः ( प्रयोगरत्नीयः ) By नारायणभट्ट . Sub-  
 stance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page.  
 Extent, 400 slokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1777. Place of  
 deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old.  
 Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

आश्वलायनमाचार्यं प्रणम्य पितरं गुरुं,  
 भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधीः,  
 पञ्चविंशतिसंस्कारेषूत्कृष्टा दशसंस्कृतीः  
 पाकयज्ञान् सप्त शिष्टान् व्यक्ति शिष्टेष्टतुष्टये ।

**End.**

कृतिकादिषु काम्यश्राद्धं इतिकारमत्वेन अष्टमीश्राद्धवत्सर्वं कार्यं, यद्वा-  
 शौनकोक्तरीत्या द्वाविंशद्वत् ।

**Colophon.**

इति रामेश्वरभट्टसुतनारायणभट्टकवे प्रयोगरले अष्टकाविकृतिश्राद्धप्रयोगः ।

इति सप्तसंस्थाप्रयोगः समाप्तः । संवत् १७७७. कार्तिककृष्णैकादशी ।

विषयः । द्विजातीनां सप्तविधसंस्कारकथनम् ।



No. 331. समन्तकयजुर्वेदिग्रहयज्ञाग्निस्थापनविधिः ( कपिलपञ्चरात्रोक्तः ).

By बृहद्दशिशु. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folio, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1725. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa Śiromaṇi. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

अथ बृहद्दशिशुप्रणीतकपिलपञ्चरात्रोक्तसमन्ताग्निस्थापनसहितग्रहयज्ञपद्धति  
लिख्यते । तत्र ग्रहदोष-नराधिप-प्रवल्गुशु-दुःसङ्करोमादिनिमित्तं निरव-  
काशशान्तिकं मन्त्रमासादिसमयाग्राह्यावपि कार्यं । स्त्रीपुत्रादिरूपकाम्य-  
सावकाशकर्मणि मन्त्रमासादौतरशुक्कालोऽपेक्षितः । तत्र रविषोमबुध-  
दृष्टस्मृतिश्रुतवासरेषु चिदानुराधास्तृगशिरोरेवतीपुष्याश्विनीदृष्टारोहिण्यु-  
त्तराष्वेषु चन्द्रतारानुकूले शुभलगे वैधृति-व्यतीपात-विष्टि-रिक्तातिथि-  
निरंशादिरूपप्रतिकूलसमयेतरस्मिन् काले यज्ञमारभेत । इत्यादि ।

End.

एवं ग्रहविग्रानपि भोजनादिना परितोष्य स्वयमपि  
शान्तैः सद्यः सानन्दं भुक्त्वा सानन्दं विहरेदिति ॥

Colophon.

इति कपिलपञ्चरात्रोक्तबृहद्दशिशुप्रणीतसमन्तकयजुर्वेदिग्रहयज्ञाग्निस्थापन-  
विधिः समाप्तः । लिखितं श्रीरामलोकचन्ददेवशर्मणा आत्मनाः पाठार्थं ।  
शकाब्दाः । १७५५ । १० । ५ ।

विषयः । यजुर्वेदिनां अग्निस्थापनग्रहयज्ञविधिकथनं ॥

No. 332. सरस्वतीसूत्रटीका ( लघुभाष्यं ). Substance, country-made paper, 15×6 inches. Folia, 127. Lines, 15 on a page. Extent, 5715 ślokas. Character, Nāgara. Date, S.M. 1858. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

उभये स्रः, अकारादय एकारादयश्च स्रसंज्ञाः स्मृः । संज्ञाप्रदेश इयं  
× × × × इत्यादयः । अथ उभयग्रहणं किमर्थं, अकारादीनां  
एकारादीनां हानुद्वयेव लब्धत्वात् । उच्यते ।

End.

अन्योक्तैः कर्मण्युक्त्यादिशब्देन विधानात् प्रथमा कारकविभक्तिर्भवतीदं च

धार्मिकल्लदाशयं विवरितुं प्रकरणान्ते श्रीसरस्वत्या × × प्रथमेति सूत्रं  
कृतमिति दिक् ।

Colophon.

ज्ञातकेशपुरस्थाथौ विनायकसुतोऽकरोत् ।

रघुनाथाभिधोव्याख्या × × यथामति ॥

इति कारकप्रकरणं । संवत् १८५६ कार्तिककृष्णपक्षे ।

विषयः । सारसूत्रव्याख्या ।

No. 333. सरस्वतौसूत्रटीका (लघुभाष्यम्) . Substance, country-made paper, 15×6 inches. Folia, 25. Lines, 15 on a page. Extent, 875 slokas. Character, Nāgara. Date, S.M. 1898. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीरघुनाथाय नमः ।

समासश्चान्वये नाम्नां, अथ योगवधे, समास इत्याद्यौ योगः । संज्ञाधि-  
कारश्चायं, अन्वयाच्चेयं संज्ञा, समानि एकौभूतानि पदानि अथवा आसते  
यस्मिन् आधारि × × × । अथवा । इत्यादि ।

End.

इत्यस्य वेदान्तशास्त्रकारणयोरेक एव सिद्धान्त इति दिक् ॥

ज्ञातकेशपुरस्थाथौ विनायकसुतोऽकरोत्,

रघुनाथाभिधोव्याख्यां सप्तमानाश्चैव नागरः ॥

Colophon.

इति सरस्वतौसूत्रविवरणे लघुभाष्याख्ये रघुनाथकृतौ पूर्वोक्तं समाप्तं ।  
संवत् १८९८ चैव कृष्णपक्षे ।

विषयः । सारसूत्रव्याख्या ।

No. 334. सर्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः By वासुदेव . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 160. Lines, 4 on a page. Extent, 1280 ślokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1908. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ स्वावरविष्णुशिवादिप्रतिष्ठोच्यते ।

तत्रादौ मूर्तिनिर्माणप्रकारः । हत्यरत्नाकरे । इत्यादि ।

End.

अन्यतरकुण्डाग्निनामो आचार्यकुण्डादग्निरग्नयः ।

आचार्यकुण्डाग्निर्मावत् समाप्तिं विशेषतो रक्षणीय इति ॥

Colophon.

इति वासुदेवकृतायां प्रयोगमालायां विष्णुप्रतिष्ठादिचर्चदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः ।

संवत् १९०८ ।

विषयः । सर्वदेवानां प्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 335. सर्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः By माधवाचार्यः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 127. Lines, 9 on a page. Extent, 2032 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1911. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

दीगणेशाय नमः ।

उदगधने माघादिपञ्चसु मासेषु शुक्लपक्षे चतुर्थी-पञ्ची-नवमी-चतुर्दशी-  
त्यतिरिक्तासुबुधगुप्त मङ्गलान्यतमस्मिन् वारे भोमभिन्नसर्व्ववादेषु वा  
अश्विनीरोहिणीमृगशिरसस्तुष्योत्तराश्विनासात्यनुराधाश्रवणाज्येष्ठासूक्ष्मनिष्ठा  
रेवत्याद्यन्यतमस्मिन् नक्षत्रे सुलग्ने प्रतिष्ठा कार्या ।

End.

स्थिरलक्ष्मी-कौर्म्मिलाम-शत्रुपराजय-सर्व्वपापनिरसन-विष्णादिलोकप्राप्तये  
विष्णुर्म्मिप्रतिष्ठां करिष्ये ।

Colophon.

सर्व्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः समाप्तः । संवत् १९११ ।

विषयः । सर्व्वदेवप्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 336. सर्व्वानन्दतरङ्गिणी By शिवनाथभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 16. Lines, 6 on a page. Extent, 500 slokas. Character, Bengali. Date, Sam. 1256. Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīṣ. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

नला त्रीमुपपादानं तनोति गुहकिङ्करः

त्रीसर्व्वानन्दनाथस्य सर्व्वानन्दतरङ्गिणी ॥

स्वप्नं तेजसायाख्यूनं विविधं शिवभाषितं ।

प्रह्लादने गुहः स्वप्नं सर्व्वकारणकारणं ॥ (?)

शिवशक्त्यात्मकं ब्रह्म चंस इत्युत्तरद्वयं ।  
 तद्रूपं योगिभिर्ध्येयं चन्द्रे पक्षद्वयं यथा ॥  
 ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानसूक्तिं ।  
 द्वन्द्वान्तीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिसुखं ॥  
 एकं नि × × × सचलं सर्वदा सात्त्विकभूतं ।  
 भावातीतं चिगुणरहितं सद्गुरुं नं नमामि ॥ इत्यादि ।

End.

अत एव हि शान्तानां सुरापानं प्रशस्तकं ।

कथं निन्दसि नो दण्डिन् विचार्य शरणं तज ॥

Colophon.

इति श्रीसर्वानन्दात्मज-श्रीशिवनाथभट्टाचार्यविरचिता सर्वानन्दतरङ्गिणी-  
 समाप्ता ॥ मन १२५६ ।

विषयः । सर्वानन्दनाथस्य मेहारावाक्यस्य साक्षात्कृतभगवन्नीचरणयुगलेतिदृष्टवर्णनं ।  
 कदाचौ प्रादुरासीदिति नास्ति निश्चयः परन्तु मेहारे राज्यं कुर्वन्ति दासाभिधे राजानि  
 सर्वानन्द आसीदित्येवात्र दूयते ।

No. 337. साम्प्रिकापस्तम्बदाहविधिः. By बालकृष्णः Son of आपदेवः .  
 Substance, country-made paper, 12×8 inches. Folia, 21. Lines, 7 on  
 a page. Extent, 315 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of  
 deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old.  
 Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामं मोक्षिनी राजपितरं मातरं तथा ।

आपदेवं गुरुं चापि प्रणिपत्य यथाक्रमम् ॥

आपस्तम्बमुनिं नत्वा दृष्ट्वा तत्सूत्रवार्तिकं ।

निबन्धांश्च तथाचारं शिष्टानां चैवपद्धतीः ॥

End.

सुतेन आपदेवस्य बालकृष्णेण स्वरिषा ।

प्रन्यानेकानालोक्य कृताङ्गान्तेष्टिपद्धतिः ॥

Colophon.

इति श्रीमदापदेवसूतबालकृष्णरचितः-

साम्प्रिकापस्तम्बतदाहविधिः समाप्तः ॥

विषयः । साम्प्रिकापस्तम्बीयसूतदाहनविधानम् ।

No. 338. सामवेदीयसंस्कारपद्धतिः By वीरेश्वर. Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 147. Lines, 8 on a page. Extent, 2352 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1879. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ।

देवादित्यकुले जातः × × शैलोक्यसंसदि

पद्धतिं विदधे श्रीमान् श्रीमद्वीरेश्वरः स्वयं ।

End.

गौरी पद्मा शची मेधा सावित्री विजया जया ।

देवसेना स्वधा स्वाहा मातरौ लोकमातरः ॥

धृतिः पुष्टिस्तथा तुष्टिस्तथा मे कुलदेवता ।

इतिगणपतिसंस्तुतमाष्टपूजा ।

Colophon.

श्रीकृष्णाय नमः । संवत् १८७९ ।

विषयः । सामवेदीयानां संस्कारविधिः ।

No. 339. सामायकटीकावार्तिकं (माधवी-संस्कृत-गुर्जरभाषासु). Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 21. Lines, 22 on a page. Extent, 1386 slokas. Character, Nāgara. Date 1827. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीवैतरणाय नमः ।

परिक्कमामि भनो इयिया वचिया ए विरचसा ए अथ × × ।

ते अथ गमणे ठास गमने चक्कमने पाणे गमणे विजगमने चरिदुगमणे ॥

इत्यादि ।

End.

समाधिध्यानकै वि × × × स्वचारो मरण होय वडरि जिन गुण सम्पविचो लभभूमं कछिये ।

जिनेश्वर देवका जुगुनसे केवलदर्शन अथ केवलज्ञान तिहि कीन्हारे प्राप्ति होय ।

Colophon.

इति श्रीशङ्खानुसारध्यानास्तं भयानां मुक्तिदं सामयिकं सर्वकर्मलयायं शास्त्रमङ्गलं दिक्षु इति । संवत् १८२७ फागुणसुदि ।

विषयः । जैनमते सामायकसमाध्यवस्था नाम व्याख्या ।

No. 340. सामुद्रिकचिन्तामणिः By माधवः. Substance, country-made paper, 6×13 inches. Folia, 102. Lines, 18 on a page. Extent, 2500 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri, Baith Bighā, District Gayā, Paṇḍit Mahāvīrā 'prasād Missra. Appearance tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. आद्यं खण्डितं ।

End. भोजनकाले यद्य मध्यवृत्तवाचनं दन्तिनं वा पश्येत् सोऽपि सद्यो मरिष्यति ।  
 प्रकीर्णकेशां नग्नां वा स्त्रियं वा पाशधारिणीं ।  
 पश्येत् भोजनकाले यः सोऽपि सद्यो मरिष्यति ॥  
 भुक्ष्यमानस्तदात्मीयमग्निरग्रेण पश्यति ।  
 यः स मृत्युमवाप्नोति सद्य एव न संशयः ॥  
 इति कालगतं बुद्ध्या वाद्याभ्यन्तरलक्षणैः ।  
 कुर्यान्निःश्रेयसे यत्नं यावदेव परिचयं ॥  
 सर्वं शरीरिणां साध्यं शरीरं खलु दुर्लभं ।  
 तत् कालवचनेनैव कृत्वा देवं प्रतिष्ठितं ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीबीषामकरोपनामक-माधवल्लवे सामुद्रिकचिन्तामणौ तृतीयोऽध्यायः ॥  
 शुभमस्तु ॥

विषयः । लौपचामात्रिकशुभाशुभलक्षणयादिकथनं । रिष्टरिष्टफलादिकथनं ॥

No. 341. सापिण्ड्यकल्पलतिका By अपोदेवापरनामकश्रीसदाशिवदेव . Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 40 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1943. Place of deposit, Bibihāsi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमद्गणाननघट्टाननशुक्लशिवौ च  
 श्रीविठ्ठलं निजगुरुं गुणमेव मत्वा,  
 सापिण्ड्यकल्पलतिकां तनुवे विचिचां  
 देवः सदाशिव इमां शिष्टबोधनाय ॥

End. पद्मप्रखलैः पद्मेन संख्यकैः

अखलता कल्पलता मदीया ।

अध्यापकाध्यैलजनाय नित्यं

दद्यादभीष्टानि परःशतानि ॥

Colophon. इति श्रीमद्देवालयपुरवासि-श्रीनीलकण्ठस्वरिखनुश्रीश्रीपतिखनु × ×  
अपोदेवापरनामधेयेन श्रीसदाशिवदेवेन रचिता सापिण्ड्यकल्पलतिका  
समाप्ता । संवत् १८४६ ।

विषयः । सापिण्ड्यव्याख्या ।

No. 342. सामविधानब्राह्मणभाष्यम् By माधव . Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 41. Lines, 11 on a page. Extent, 1640 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. मागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।  
यं नत्वा कृतकृत्याः क्षुर्क्षं नमामि गजाननम् ॥  
यस्य निःश्रुतं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत्, ।  
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थम् महेश्वरं ॥

End. इदं शिष्येषु प्रयोक्तव्यं । य एतानि दातुं न शक्नुयात् स शुश्रूषया अल्पधन-  
प्रदानेन च उपार्थाय तीर्थयित्वा तेनानुज्ञातः सन् उक्तविधानेन सामानि  
प्रयुज्जानो यं कामं कामयितव्यफलविशेषं कामयते तमाप्नोति । अथास-  
खण्डः इति तृतीयाध्याये नवमः खण्डः ।

Colophon. इति श्रीमत् सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे तृतीये साम-  
विधानाख्ये ब्राह्मणे तृतीयोऽध्यायः समाप्तार्थं धन्यः ।

विषयः । सामवेदान्तगतसामविधानब्राह्मणव्याख्या ।

No. 343. सारसंयद्धदीपिका By रामप्रसाददेवशर्मा . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 62. Lines, 8 on a page. Ex-  
tent, 1500 slokas. Character, Bengali. Date, S.K. 1741. Place of  
deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunathvāṭī,  
Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally  
correct.

Beginning.

ॐ नमो गोपीजनवल्लभाय ।

वन्दे गुरुपदद्वन्द्वं सङ्गसारस्थितं परं ।  
 यस्य विज्ञानमात्रेण सूक्ष्मावर्तयेच्छ्रुतिं ॥  
 वर्त्तापीडाभिरामं न्दगमदतिष्ठकं कृष्णलालान्तगण्डं ।  
 कङ्कालं कम्बुकण्डं क्षितस्तुभगमुखं स्वाधरे न्यस्तवेणुम् ।  
 श्यामं शान्तं विभक्तं रविकरवसनं भूषितं वैजयन्त्या  
 वन्दे हृन्दावनस्थं युवतिशतद्वतं ब्रह्म गोपास्तवेशम् ॥  
 प्रह्लादनारदपराशरपुण्डरीक  
 व्यासाम्बरीषशुकशौनकभीष्मदान्त्याम् ।  
 हयमातुद × × × फादगुणादीन्  
 पुष्पाभिमान् परमभागवतान् नमामि ॥  
 ब्राह्मणेभ्योनमो नित्यं वैष्णवेभ्यश्च सादरं ।  
 येषां पादरजो नित्यं बाञ्छन्ति विबुधाः सदा ॥  
 बाञ्छाकल्पतरुभ्यश्च कृपासिन्धुभ्य एव च ।  
 पतितानां पावनेभ्यो वैष्णवेभ्यो नमो नमः ॥  
 इदं सारसंप्रज्ञश्च दीपिकां दीपकपिकां ।  
 अज्ञानानां क्षितायां तन्यते रामशर्मणा ॥  
 दीक्षाद्यनन्यभक्तिश्च निरूप्यते यथासति ।  
 सुकवीनां पदद्वन्द्वे प्रणम्य च सुहृदुक्तः ॥ इत्यादि

End.

श्रीमद् गोविन्दधूर्तस्तु सदीक्षाक्रमतोऽन्वचं ।  
 कृष्ण ब्राह्मसुश्रुतादिनिशान्तं पादसेवनं ।  
 विहाय सर्वान् देवादीन् कृष्ण नारायणार्चनं ॥  
 सख्यं कृष्ण जगन्नाथे श्रीकृष्णे परमात्मनि ।  
 अर्चं ममेति सन्त्यज्य तस्मिन्नात्मनिवेदममिति । ११९० ।

श्रीगोतायां ।

सर्वधर्मान् परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज ।  
 अर्चं त्वां सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुक ॥ ११९१ ॥

श्रीएकादशे च ।

अज्ञायैवं गुणान् दोषान् मयादिष्टानपि सकान् ।  
 धर्मान् सन्त्यज्य यः सर्वान् मां भजेत् स च सत्तमः ॥



**Colophon.** इति श्रीमद्गोकुलानन्दपदारविन्दसधूप-श्रीलखीरामप्रसाददेवशर्मणा विर-  
चिता सारसंग्रहदीपिका समाप्ता ॥

ॐ हरये नमः ।

पतितः सल्लितो वार्त्ताः जुल्वा वा विवशो गृह्यन् ।

हरये नमः इत्युत्सृज्यते घोरकिल्बिषात् ॥

अयं ग्रन्थः श्रीकृष्णचरणेऽर्पितोऽस्तु शकब्दाः १७४१ । ७ । २६ ।

मार्गशौर्षेऽसिते पक्षे द्वादश्याञ्च कुजेऽहनि ।

समाप्तोऽभूत् ग्रन्थोऽयं राधाकृष्णप्रसादतः ॥

विषयः । आदौ श्रीगुण्यदिवन्दना । दीक्षाविधिः । गुह्यलक्षणं । दीक्षामाचाक्षां ।  
देवतान्तरदीक्षा । श्रीकृष्णोपासनामाचाक्षां । प्रकृतिमाचाक्षां । विष्णुमन्त्रोपासकमाचाक्षां ।  
सञ्ज्ञासिल्लक्षणं । श्रीकृष्णगुणकीर्तनं । सञ्ज्ञाप्रसङ्गादिवर्णनं । विष्णुमन्त्रमाचाक्षां । भक्तलक्षणं ।  
नामभजनं । वैष्णवमाचाक्षां । कृष्णनामयुत्पत्तिः । जज्ञलक्षणं । ललितादिदीक्षामाचक्षणा-  
वरणपूजाविधिः । वल्लदेवध्यानं । सञ्ज्ञाप्रसादमाचाक्षां । प्रदक्षिणविधिः । प्रवासप्राश्ननाविधिः ।  
कृष्णाचैनप्रसिद्धपुण्यनिर्णयः । तुलसीपंथमाचाक्षां । तुलसीचयनकालनिरूपणं । तुलसीचयन-  
मन्त्राः । तुलसीरोपणमाचाक्षां । तुलसीवनपूजनविधिः । करवीरपुण्यमाचाक्षां । राधा-  
लक्ष्मी-सावित्री-दुर्गा-सरस्वती-प्रभृतिप्रकृत्युत्पत्तिः । विभूति-गोश्लोक-हन्दावनवर्णनं । प्रणव-  
माचाक्षां । ध्यान-ब्राह्मणब्रह्मदान-नामाङ्कधारणमाचाक्षादिकथनं । वैष्णवश्राद्धविधिकथनं ।  
श्राद्धपूर्वदिनकृत्यनिरूपणं । पाचदानविधिकथनं । शालग्राममाचाक्षाकीर्तनं । एकादशीव्रत-  
कथनं । अनन्यभक्तिलक्षणनिरूपणम् ॥

**No. 344.** सारसूतभाव्यम् By रामनारायणशर्मा. Substance, coun-  
try-made paper, 18×4 inches. Folia, 113. Lines, 5 on a page. Extent,  
2,250 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1741. Place of deposit,  
Bhānderpur, District Boguḍā, Paṇḍit Kālīśaraṇa Cakravartī. Appearance,  
tolerable. Prose. Generally correct.

**Beginning.** ॐ जमो गणेशाय ॥

छपासूतधुनौ यस्य जगत्सन्तर्पयन्त्यपि ।

सधुनीव सदा भाति भजे श्रीगुरुपद्मम् ॥

प्रणम्य श्रीरामचन्द्रमहोदयेन्द्रनाथकं ।

आरंभ विशदीकर्तुं श्रौसारसूतभाष्यकं ॥

× × × × ×

सिद्धिं प्रापु र्यं × × साधवं मुनिसत्तमाः ।

सारसूतानि सूत्राणि नत्वा तं विदुषोम्यहं ॥

दृढमादिरादेदौ ? । यस्यादिराकारादिर्भवति तद्वृद्धसंज्ञकं स्यात् ।

इत्यादि ॥

End.

ठाकुरो वंस् वा न स्यात् अर्थान्नित्यमेवास्य यथा नदीवाचकानां । उन्मत्त-  
मङ्गं देवेनायं धनवान् उन्मत्तयमुनं देवे स्थितः । ऋह्यार्थात् किं × ×  
× × × × × । एकविंशतिभारद्वाजं कृतं ॥

Colophon.

इति श्रीरामनारायणशर्माविद्वते सारसूतलुद्धभाष्ये नामप्रकरणे चतुर्थः  
पादः ॥ × × × × × ।

अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । सारसूतभाष्यस्य व्याख्यानं ॥

No. 345. सिद्धान्तकौमुदीविज्ञासः By भास्कर . Substance, country-  
made paper, 9 × 4½ inches. Folia, 278. Lines, 9 on a page. Extent,  
5500 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri  
Fort, Paṇḍit Bābācārī Sāstrī. Appearance, tolerable. Prose. Gene-  
rally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कौमुदीविज्ञासोलिख्यते ।

धातुर्लोकाभावश्चनौमुद्याज्जैर्दीर्घिर्विष्णोर्लीचनैः शङ्करस्य ।

सूत्रिस्त्वय्याप्तप्रगात्रेयकाया सीरौ माया कापि पायादपायात् ॥

मुनिविज्ञानसुधामयकौमुद्यामण्यपेतदोषायां ।

विद्वन्मानसकमलं भास्करकृतितः प्रसोदमादधां ।

वसयति शाब्दिकरसिकं कौमुद्यां किल मनोरमा कलिता ।

तद्वद्विद्वत्तमं रमयिष्यति मे विलास इह किं नो × × × ।

ग्रन्थारम्भे विद्वद्विषातासु कृतं शास्त्रप्रवक्तृचार्य्यपाणिनिकात्यायनपतञ्जलि-  
नमस्काररूपं मङ्गलं शिष्यशिक्षाये निवर्धन् सूत्रवार्तिकभाष्याणां सर्व्वतो  
विभावितलोकोत्तः × × × × × सिद्धान्तकौमुदीत्यन्वर्थेन  
नाम्ना प्रतिपाद्यं विशिष्टग्रन्थं ध्वनयन् । इत्यादि ॥

End. याग्न्यायाज्येत्वययीभावस्यावयीभावसेत्वययसंज्ञाविधानं यथं स्यादिति  
कौ × × × × × ॥

अतःपरं खण्डितम् ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । सिद्धान्तकौमुद्या व्याख्यानम् ॥

No. 346. सिद्धान्तचन्द्रिकाव्याख्या (तत्त्वदीपिका). By लोकेशकर.  
Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 102. Lines, 8 on  
a page. Extent, 1428 slokas. Character, Nāgara. Date of composition,  
Śaka 1741. Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance,  
old. Prose. Correct.

Beginning. प्रथम्य जगतां नाथं सचेष्टं सत्त्वमयं,  
सिद्धान्तचन्द्रिकाव्याख्या मितये तत्त्वदीपिका ॥  
प्रारम्भितनिरन्तरपरिसमाप्तये विहितं मङ्गलं, शिष्यशिष्यायै निबध्नन्  
चिकीर्षितं प्रतिजानीते ॥ नमस्कृत्य इत्यादिना ॥

End. एवञ्चतद्व्येतृणां कार्यसिद्धिः स्यादिति ध्वनितं ।  
लोकेशकरसंज्ञेन श्रीचेमङ्गरच्छनुना  
सुदे भूपदुमाशम्भो विद्विता तत्त्वदीपिका ॥  
चन्द्रवैद्वयभूमिसंयुते वत्सरे नभसि मासि शोभने  
शुक्लपक्षदशमौतिशायिष्यं दीपिकाविबुधदीपिका तथा ॥

Colophon. इति लोकेशकरविरचिता सिद्धान्तचन्द्रिकाव्याख्याने तत्त्वदीपिका सम्पूर्णा ॥

विषयः । सिद्धान्तचन्द्रिकाव्याख्या ॥

No. 347. सिद्धान्तजाह्नवी By श्रीदेवाचार्य. Substance, country-made  
paper, 12×6 inches. Folia, 78. Lines, 4 on a page. Extent, 900 slokas.  
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Hatwa Kailadeo's  
Maṭha. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णविवारिणे नमः ॥  
नियमेन यदानन्दो जगद्भासयते ऽखिलं ।  
तमहं नियमानन्दं वन्दे कृष्णं जगद्गुरुं ॥

इह खलु सकलविश्वहेतुर्निरवधिकषणा × × × श्रीवासुदेव-  
विषयकजिज्ञासावतां शास्त्रविचारसमर्थानां सुसुक्ष्मां तद्भावापत्तिरूप-  
मोक्षोपलब्धये सर्व्ववेदार्थमध्यायचतुष्टयात्मकं शारीरकमीमांसाख्यं वेदान्त-  
सूत्रं सूत्रयामास तत्र सुसुक्ष्मनोद्दिष्टीर्यथा श्रीपुरुषोत्तमसंज्ञया ऽनादि-  
वेदान्तसन्ततिं सनातनीमपि कलौ नष्टासुङ्गुतं अवनितलावतीर्णो भगवान्  
सुदर्शनावतारो नियमानन्दाख्य आद्याचार्य्यो वेदान्तपारिजातसौरभाख्य-  
घन्यरचनया वाक्यार्थरूपेण व्याचकार तदपि भगवांश्चैरीनिवासचार्य्यो  
निगदं वभाषे तस्यातिमग्नौराशयत्वेनोक्तलक्षणाधिकारिकत्वेन च मन्द-  
मतौनां निखिलवेदान्तार्थजिज्ञासूनां शिथिलप्रयत्नानां अवगाहनार्थत्वेन  
प्रवृत्त्यनर्थत्वात् वेदामुपकारार्थं मितान्तररूपां सिद्धान्तजाऋव्याख्यां सूत्रहृतिं  
समारभे । हरिः ॐ अथातो ब्रह्मजिज्ञासा अवाश शब्द आनन्त्यार्थः  
× × × × × । इत्यादि ॥

End.

तथाहि यतो वा इमांश्च भूतानि जायन्ते इति यच्छब्देन जगत्कारणमुपक्रम्य  
तद्विजिज्ञासस्य चेति वाक्यशेषेण तस्य जगत्कारणस्य × × ×  
परामर्श इत्युक्तं × × × किञ्चाद्याचार्य्यचरैः वेदान्तपारिजातसौरभ-  
पठितवाक्यचतुष्टयस्यैतन्मूलभूतस्य श्रीनिवासचरैर्भगवद्भिः वेदान्तकौस्तुभे  
तद्भाष्ये निगदं भाषितत्वात् अथापि सूत्रव्याख्यानमुखेनास्माभिरपि व्याख्यात-  
प्रायत्वेन पौनरुक्त्यापातदोषाच्च नेष्टव्याख्यार्थं × × × सूत्रव्याख्यैव  
कृतार्थत्वात् ।

श्रीनिवासपदार्थोक्तस्मरणोद्गुडगुडिनां ।

संक्षिप्तार्थं सुसुक्ष्मां परमानन्दलब्धये

कावण्णसिन्धोचरणान्मुजं सुदध्यायेन्मुसुक्तुः सततं सुमङ्गलं,

नरेत संसारमपारवारिधिं लभेत स्थानन्दमननाकम् सुधीः ॥

Colophon.

इति श्रीसमत्कुमारसन्ततिपदाश्रितश्रीभगवन्नियमानन्दाचार्य्यपदपङ्कजमक-  
रन्दभृङ्गवीदेवाचार्य्यविरचितायां सिद्धान्तजाऋव्यां शारीरकमीमांसा-  
व्याख्यायां चतुःसूत्रीव्याख्यानं नाम प्रथमस्तरः समाप्तः ॥

विषयः । शारीरकमीमांसायाः व्याख्यानम् ॥

**No. 348.** सिद्धान्तमकरन्दः. By मकरन्दः. Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 23. Lines, 13 on a page. Extent, 700 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1815. Place of deposit, Belsaḍa, District Chapra, Paṇḍit Hanumān Tewari. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीसूर्यसिद्धान्तमतेन सम्यक् विज्ञोपकाराय गुरोः प्रसादाम् ।

तिथ्यादियन्त्रं वितनोमि काश्यां ध्यानन्दकन्दोमकरन्दनामा ॥

सिद्धान्तमकरन्दे तिथिकन्दे काश्यां वारादौ धनम् इत्यादि ॥

**End.**

अङ्गे दिनमानस्तु योग एतदनन्तरं

सूर्यराशौषडिक्का × × × × ।

दृश्यते च तदाचन्द्रः प्रायः प्रोक्तं मनीषिभिः ॥

**Colophon.**

इति श्रीमकरन्दः सम्पूर्णः ॥ संवत् १८१५ ।

विषयः । गणितसुखेन नक्षत्रसौरभक्त्यनम् । योगगुणादिकथनम् । योगसौरभक्त्यनम् ।  
ग्रहणां अंशकभेदकथनम् । रव्यादिफलकथनम् ॥

**No. 349.** सिद्धान्तसेतुका By सुन्दरभट्ट. Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 78. Lines, 12 on a page. Extent, 1,800 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Kailadcoā Maṭh, Hatwa, District Saran. Appearance new. Prose. Incorrect.

**Beginning.**

श्रीमन्नित्यकुञ्जविचारिराधाकृष्णौ विजयेतेतमाम् ॥

शास्त्रा बुद्धेर्यस्य विश्वस्य हेतुः कर्माध्यक्षः सर्वभूतान्तरात्मा ।

देवाचार्यस्य देवस्य रूपं भगं नित्यं चिन्तयेत्सं वरेण्यं ॥

इह खल्वनादिवेदान्तसम्प्रदायं प्रवर्तयितुं सकलविश्वजन्मादिकारणमोक्ष-

प्रदायसुक्तोपसर्ववेदान्तवेद्याखिलशक्ति × × × × भगवान् सुदर्शनो

नियमानन्दाभिध आचार्यरूपेणावतितस्त्वावतीर्णः × × × ×

भगवान् कुरुणासागरः श्रीदेवाचार्यरूपो ज्वाविर्भूत्वा विस्तृतं सर्ववेदान्त-

शास्त्रं संक्षेपेण प्रकाशयितुं समस्तवेदान्तसारभूतां मितयाख्यासिद्धान्त-

जाह्नव्याख्यां शास्त्रीरकमीमांसास्त्ववलिं प्रणीतवान् । तस्य च यथामति

पदयोजनामात्रं व्याख्यानं मितालं सिद्धान्तसेतुकाभिधं अङ्गसा तदर्थोप-

लब्धये समारभ्यते । श्रीगोविन्दप्रसादकामेन तच्च तावद्विकीर्तयन्त्य-  
निर्विघ्नसमाप्तये श्रीभगवदाचार्यवन्दनरूपं मङ्गलमाचरति । नित्यमेवेति ॥

End.

हि शब्दोऽवधारणाऽयोग्यवच्छेदार्थं यस्मादेवं तस्मान्मुमुक्षोः सततं ब्रह्म-  
भूतस्य श्रीमाधवस्य पादारविन्दचिन्तामौलान्तरं × × × श्राव्य-  
निर्गलितोऽर्थः । तथाच सूत्रकारः ।

आलोच सर्वशस्त्रानि विचार्य च पुनः पुनः ।

इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणः सदा ॥ इति ।

वेदान्ताभ्यनुगौयमानमष्टिमस्रकौप्रतिष्ठो हि यो

ध्यानाभ्यासविनिश्चयेन मनसा साक्षात् कृतो मोक्षदः ।

तं देवं कमलाभिजातपदं गोपीकटाचार्यितम् ।

गोपालं शरणं ब्रजामि सततं वंशीकरं सद्गुरुम् ॥

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमारसन्ततिपदाश्रितबीदेवाचार्यविरचितसिद्धान्तजालवी-  
टीकायां सुन्दरभट्टविरचितायां सिद्धान्तसितुकायां प्रथमतः रङ्गमय्यादा  
समाप्ता ॥ \* ॥

विषयः । श्रीदेवाचार्यकृत-सिद्धान्तजालवीत्याख्यायाः शरीरकमीमांसाद्वयेत्याख्यानम् ॥

No. 350. सौताकवचम्. Substance, country-made paper, 11×8 inches. Folia, 1. Lines, 8 on a page. Extent, 18 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāṇa Candra Tarkavāgīsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीरामाय नमः ॥ ॐ नमः सीतायै ॥

चरणुवाच ।

देवदेवकृपासिन्धो कृपयानुग्रहान्मयि ।

सीतायाः कवचं पुण्यं पावतां पापनाशनम् ॥

ॐ ध्यात्वा चम्पकवर्णां कोमलाङ्गिः सरोरुचाम् ।

वालातपाभवसनां करभप्रतिभोरुकाम् ॥

पूर्णचन्द्राभवदनां नीलकुक्षितकुण्डलाम् ।

सण्कटहृत्सौन्दर्यां विलसत्करपद्माम् ॥

सर्वसद्गुणसम्पन्नां चैकभ्रमलसत्कुचाम् ।

वाक्पदानुजम्बितमुखां करपद्महस्ताम् ॥

किरीटहारकेयूरसुखभूषणभूषिताम् ।  
 रत्नचिह्नसुनगतां देवस्त्रीगणसेविताम् ॥  
 श्रीरामवामभागव्यां तप्तचामीकरप्रभाम् ।  
 सीतायाश्च पठेत् पुण्यं कवचं पापनाशनम् ॥

End.

श्रीसीताकवचस्यास्य शेषश्लोकाद्विद्वत्तः ।  
 ब्रह्मोक्तिरमुदुप् खन्दी देवता श्रीसीताजनकात्मजा ।  
 सीतारामप्रौढार्थं जपे विनियोगः ॥  
 ॐ सीता रक्षतु सुखानं नयने जानकी मम ।  
 उदरं पातु कौशल्यातनयप्रेमसी सदा ।  
 उरु रक्षतु मे नित्यं रामपत्नी दृढव्रता ।  
 देवी पातु च सर्वार्थं मम पङ्कजलोचना ॥  
 देत्यदानवभूतेभ्यः पातु मां राघवप्रिया ।  
 राजरोगभयेभ्यो मां पादौ पङ्कजधारिणी ॥  
 प्रयाणकाले सीताया यः पठेत् कवचं परम् ।  
 सुख्यते सर्वपापेभ्यो भुक्तिं मुक्तिश्च वर्धते ॥  
 अथमेधायुतफलं लभते च पठेन्नरः ।  
 नित्यं भक्त्या पठेद् यस्तु तस्य सीताप्रसौदति ॥  
 × × × × × ।  
 राज्यलाभश्च भवति रामे भक्तिश्च निश्चला ॥  
 इतीदं कवचं गुह्यं सायं प्रातः पठेन्नरः ।  
 तस्य भक्तिः सन्धिः स्यादायुः कीर्तिश्च वर्धताम् ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणोक्तधरणीशेषसंवादे सीताकवचं समाप्तम् ॥

ॐ तत् सत् ॥

विषयः । — — — — —

No. 351. सुगङ्गाकूटजम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 56. Lines, 13 on a page. Extent, 2240 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandrasuri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. बुभुक्षि भति उद्विजा बन्धनं परिजानिया,  
 किमाह बन्धनं वीरे, किम्वा जानन्ति उदर ।

चित्तपन्तमचित्तं वा हरिभिर्भक्त कि + मवि,  
 अस्सं वा अनुजानादं एवं दुक्खं न सुचति ॥

End.

इच्छामिषं भनो सुभूतं अतिथं  
 उभूता मातो धन्यतो पञ्चमद्वयदयं,  
 सपडिद्धमणं समानं वीथं खय गडं अत्रं ।

Colophon.

विषयः ।

No. 352. सुपद्मटीका (शाङ्करौ) By रामशङ्कर . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent, 1,300 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Rājārāmapura, Dinajpur, Paṇḍit Śyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

नत्वा दुर्गापदद्वन्द्वं ज्ञानमोक्षप्रदायकं ।  
 मित्रादिमतमाहोष्य ज्येष्ठभाटमनं तथा ॥  
 तर्कपञ्चाननोपाधिर्द्विजवीरामशङ्करः ।  
 सुपद्मस्य तनुं टीकां कुरुते नाम शाङ्करौ ॥  
 ग्रन्थादित्यात् प्रथमं प्रथाममभिधीयते प्रणम्येति पद्मनाभः एतान्  
 प्रणम्य भाषायां खल्लणं खल्लं व्याख्य प्रवीति ॥ इत्यादि ।

End.

अनं खण्डितं ॥ मध्यस्थ खण्डितं ॥

विषयः । सुपद्मव्याकरणस्य संचेपतो व्याख्यानं ॥

No. 353. सुपद्ममकरन्दप्रकाशः By विष्णुमिश्र . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 202. Lines, 10 on a page. Extent, 11,000 slokas. Character, Bengali. Date, Śaka 1741. Place of deposit, Rājārāmpur, Dinajpur, Paṇḍit Śyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः गणेशाय ।

गौरीचरणसरोजं स्फुरदनुरागधजामि भक्तेषु ।  
 आसायास्मिन्नानससखिलाभौटं जनोऽभ्येति ॥



यस्याः प्रसादमासाद्य वाचस्पतिवचस्विता ।

अशेषजननीमाद्यां भारतीमानती स्मितां ॥

दुरुचं पद्मनाभस्य वचनं विदधोमि यत् ।

चक्षुमर्चन्ति तत्पुनो यूयमत्र परीक्षकाः ॥

अथैवाशेषविशेषपदेषु विधानान्तजन्तुसन्तानोपचिकीर्षया व्याकरणं चिकीर्षुः परमकार्षिको ग्रन्थकृत् सकलश्रिष्टाचारानुमितवेदप्रामाण्यात् प्रत्यूच्यवृत्तवारणकारणं प्रणीय अगौष्टदेवतप्रणतिस्त्रक्षणे मङ्गलं शिष्यान् शिष्ययिष्यन् तत्सुसम्बन्धपद्यमादौ निबध्नाति प्रणम्येत्यादि । अस्यार्थः दीव्यन्तीति देवाः प्रतिनियतविश्वव्यापाराः प्राप्तमाद्यात्म्याः इत्यादि ।

End.

अस्, अस्मात्, अतस्, विविडात्, आत्, एन आच्, साच्चि, कलस सु, अस् चिचसात् भाव, वदादयाः सप्रविशत्प्रत्यया अवयवसंज्ञकाः इत्यर्थः शिवमेतत्सर्वं ।

Colophon.

इति सुपद्ममकरन्दप्रकाशे विंशतितमो विन्दः ॥

गाढध्यानानिमग्नपिष्टपसमुद्यारैकशिल्पं गुणः

प्रत्यक्षाश्चिह्नदेवतामयवपुर्मिवप्रलुप्राशुभः ।

धीरवीर्युतबिष्णुमिश्ररचितां श्रीपूर्वरासेन्दुर-

होकां ग्लौडुतिसिन्धुचन्द्रमणिते शाके लिखत् पाश्चात् ॥

विषयः । पद्मनाभकृतसुपद्मव्याकरणस्य व्याख्यानं ॥

No. 354. 'सेतुमाहात्म्य'. Substance, country-made paper, 14x5 inches. Folia, 89. Lines, 9 on a page. Extent, 2,800 slokas. Character, Bengali. Date? Place of deposit, Dinajpur, Rājibāṭi. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

नैमिषारण्यनिकुल्या मुनयः शौनकादयः ।

अष्टाङ्गयोगनिरताः सत्वज्ञानैकतत्पराः ॥

सुसुचवो महात्मानो निर्ममा ब्रह्मवादिनः ।

धर्मज्ञाः मानवचिताः सत्यव्रतपरायणाः ॥

कथयन्तोमहापुण्यां कथां पापप्रणाशिनीं ।

भुक्तिमुक्तेष्वपायश्च जिज्ञासन्तः परस्परं । इत्यादि ।

End.

सूत उवाच ।

युष्माकमेवं कथितं शृगालस्य कपेरपि ।  
 पापादिमोक्षार्थं विप्रा धनुःकोटिमिमञ्जनात् ।  
 भक्त्या यमिममध्यायं शृणोति पठतेऽपि वा ।  
 खानजं फलमाप्नोति धनुःकोटौ स मानवः ।  
 योगिहृन्दैरसुखभां मुक्तिं प्राप्याश्रु विन्दति ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणे सेतुसाक्षात्ते धनुःकोटिप्रशंसायां शृगालवानरमोक्षण  
 पद्यविंशोऽध्यायः ॥

विषयः । १ अध्याये सूतमुनीश्वरसम्वादः ॥ २ श्रीरामसेतुबन्धमाज्ञात्मादिकथनम् ॥  
 ३ चक्रतीर्थप्रशंसा । ४ । ५ अलङ्कृषाविधूसशापमोक्षणम् ॥ ६ मन्दिषासुरसैन्यवधादि-  
 कथनम् ॥ ७ मन्दिषासुरवधकथनम् ॥ ८ वरदातीर्थप्रशंसासुखेन सुदर्शनस्य वेतासुखप्राप्ति-  
 कथनम् ॥ ९ सुदर्शनसुकर्मोक्षार्थं ॥ १० शम्भुमादनप्रशंसासुखेन पापविनाशप्रभावकथनम् ॥  
 ११ सीतासरःप्रशंसासुखेन इन्द्रस्य ब्रह्महत्यामोक्षणनिरूपणम् ॥ १२ मङ्गलतीर्थप्रशंसा-  
 कथनेन मगोजयासुखीनाशकथनम् ॥ १३ अमृतवापिप्रशंसाकथनेन अगस्त्यधातुविमो-  
 क्षणम् ॥ १४ ब्रह्मकुण्डप्रशंसादिकथनम् ॥ १५ धनूस्तकुण्डप्रशंसासुखेन धर्मपुत्रस्य शतपुत्र-  
 प्राप्तिकथनम् ॥ १६ अगस्त्यतीर्थप्रशंसासुखेन कुक्षीवदुद्वाहोद्योगवर्णनम् ॥ १७ कक्षीवती  
 विवाहनिष्पत्तिकथनम् ॥ १८ रामतीर्थमाज्ञात्मादिकथनम् ॥ १९ लक्ष्मणतीर्थमाज्ञात्मादि-  
 कथनम् ॥ २० जटातीर्थप्रशंसादिकथनम् ॥ २१ लक्ष्मीतीर्थप्रशंसासुखेन धर्मपुत्रस्य सम्यग्दान-  
 कथनम् ॥ २२ अग्नितीर्थमाज्ञात्मादि कथनेन पिशाचमोक्षणनिरूपणम् ॥ २३ सूर्यस्य  
 चिररूपयपाणिप्राप्तिकथनम् ॥ २४ शिवतीर्थमाज्ञात्मादिकथनेन भैरवस्य ब्रह्महत्यामोक्षणम् ॥  
 २५ शङ्खतीर्थमाज्ञात्मादिकथनम् ॥ २६ मङ्गायमुनागयासाक्षात्मादिकथनम् ॥ २७ कोटितीर्थ-  
 प्रशंसासुखेन कृष्णस्य मातुलवधदोषशान्तिकथनम् ॥ २८ । २९ । ३० धनुःकोटिमाज्ञात्मादि-  
 कथनम् ॥ ३१ अश्वत्थान्नःसुप्तमारणदोषशान्तिकथनम् ॥ ३२ धर्मगुप्तोन्मादमोक्षणम् ॥ ३३ ।  
 ३४ शृगालवानरसम्वादेन सुमतेर्महापातकमोक्षणम् ॥ ३५ शृगालवानरमोक्षणम् ॥

No. 355. स्तोत्रविवरणं ( विष्णोःपादादिकेशान्तस्तुतिविवरणम् ) . By  
 आनन्दगिरि. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 10.  
 Lines, 11 on a page. Extent, 320 slokas. Character, Nāgara. Date ?  
 Place of deposit, Benares City, Pandit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance,  
 new. Prose and verse. Correct.

**Beginning.** यद्विशुद्धं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दमद्वयम् ।  
 तदेवाहं परं तत्त्वं स शिवः स परो हरिः ॥  
 अक्षमस्मि परं ब्रह्म निश्चितं चित्तं चिन्त्यताम् ।  
 चिद्रूपत्वादसंगत्वादवाध्यत्वात् प्रथमतः ॥  
 अच्युतानन्द गोविन्द सच्चिदानन्द शश्वतः ।  
 सचेतोरसतां नित्यं लब्ध्वास्वरण्याम्बुजे ॥  
 संसारसर्पपरिदृष्टविनष्टदृष्टेः  
 सञ्जीवनाय कृपया परयोपपन्नं ।  
 ब्रह्मावबोधपरमौषधमुद्बुधैर्न  
 तं शंकरं परतरं नियतं नमामि ॥

**End.** भगवत्पादौघमिदं स्तोत्रं यः पठति शृणोति वा  
 स सकामश्चेत् विष्णुस्तोत्रं व्रजति  
 निष्कामश्चेत् से आत्मनि ज्ञानं ज्ञेयं ब्रह्माप्नोति ।  
 धानामज्ञानं तस्य विनाशेन अकैवदाभाति अथ भक्तानामेवाधिकारः ॥

**Colophon.** इति श्रीमच्छंकराचार्यैकतस्तोत्रविवरणं आतन्द्रगिरीयं समाप्तं ।  
 विषयः । श्रीमत् शंकराचार्यैकतविष्णुस्तोत्रस्थानन्दगिरिकृतविवरणम् ।

**No. 356.** स्थालीपाकप्रयोगः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 110 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.** आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य श्रुतिधौ समोपातदुरितजयद्वारा  
 श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पौर्णमासस्थालीपाकेन यज्ञे । दर्शे तु दर्शस्थालीपाकेन  
 यज्ञे । इति संकल्पयेत् । अग्निं प्रज्वाल्य ध्यात्वा + + + गौतमी  
 वामदेवो ऽग्निस्त्रिष्टुप् अग्निस्तृप्तिध्याने विनियोगः ।

**End.** सोमं च मे स्वरस्य मे यज्ञोपचते नमस्य, यत्ते न्यूनं तस्मै त उपय × ×  
 तस्मै ते नमः स्तुति च × × अनेन पौर्णमासस्थालीपाकेन श्रीअग्निष्टु-  
 परमेश्वरः प्रीयतां ।

**Colophon.** इति दर्शस्थालीपाकः ।

विषयः । दर्शपौर्णमाससीमप्रकारः ॥

**No. 357.** स्थालीपाकप्रयोगः (प्रयोगरत्नम्). By कमलाकरभट्ट. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 65. Lines, 8 on a page. Extent, 1040 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1910. Place of deposit, Bibihāt, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकरसंश्रितः ।

श्रीरामं पितरं नत्वा संस्कारान् यत्ति साम्प्रतं ॥ भौतमः । इत्यादि ।

**End.**

ततो ब्रह्मणे धन्यस्मै वा दक्षिणां कृतशेषं वा सच्चिरणं वा कृत्वा यस्य  
सुत्येत्युक्ता श्रीपरमेश्वरार्पणमस्तु ।

**Colophon.**

इति जगद्गुरुनारायणभट्टस्वरामकृष्णभट्टात्मज-श्रीकमलाकरभट्टकृत-  
स्थालीपाकः प्रयोगः ॥ पौषवदि शनौ । संवत् १९१० ।

**No. 358.** स्मृतिभूषणः. By कोनेरि. Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 58. Lines, 9 on a page. Extent, 1044 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1905. Place of deposit, Bibihāti, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

**Beginning.**

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

श्रीवैकटं गिरिद्रोणिवासशङ्खदगाधरं ।

कामदं सर्वलोकानां श्रीनिवासं भजे ऽनिशं ॥

**End.**

विचार्य धर्मशास्त्राणि सारमादाय केवलं

श्रीकेशवार्थगुह्यभिः कृतो यः सारसंग्रहः

उद्गतं सारभूतायै शुभा गुह्यसुखाम्बुजात्

पद्मनाभकुलोत्पन्नस्मरौषामनुवर्तिना ॥

कोनेरिनाम्ना तदंशजातेनामलबुदिना

मन्दानां सुखप्रोषाय कृतो ऽयं स्मृतिभूषणः ।

**Colophon.** इति श्रीपद्मनाभ-कुलोत्पन्नकेश्याचार्यतनुजेन कोनेरिनाम्नाहतः स्मृतिभूषणः  
समाप्तः ।

**विषयः ।** माध्वसत्वे स्मृतिसारसंग्रहः ।

**No. 359.** स्मृत्यर्थसागरः ( कालतरङ्ग ) . By नृसिंहाचार्य . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 93. Lines, 6 on a page. Extent, 930 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीम् कालाशौचाश्रितकानां वै वस्तुशुद्धेश्च निर्णयः ।

चत्वारस्तु तरङ्गाष्टाः प्रोच्यते ऽत्र क्रमान्वयात् ॥

तत्रादौ कालस्य सर्वधर्मसाधारणत्वात् निर्णयः क्रियते ॥

**End.**

तत्र चन्दनेन सप्त व्यासकुसुमं वा प्राञ्जः । फासगुनलम्बद्वितीया चातुर्मास-

द्वितीया अगध्यायः । फासगुनामावास्या इति चाष्टगुणमासः ।

**Colophon.** इति कृष्णारिन्दसिंहाचार्यकृतः प्रथमः कालतरङ्गः ।

**विषयः ।** कालनिर्णयः ।

**No. 360.** स्मृत्यर्थसागरः . ( व्याजिकतरङ्ग ) By कृष्णारिन्दसिंह . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 71. Lines, 10 on a page. Extent, 1500 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari Fort, Paṇḍit Bābācāri Śāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सदाचारानुसृत्यनुसारिणाञ्जिकमुच्यते । प्रत्यहं रात्रिः पश्चिमभागे  
पङ्कटिकालात्मके प्राञ्चे मुखेन षड्भ्य नारायणादिनामस्मरणं कृत्वा  
शयनादुत्थाय सम्यक् भूमिं प्रार्थयेत् ॥ इत्यादि ॥

**End.**

मन्त्रतस्तन्त्रतश्चिद्रे देशकालार्चवस्तुतः ।

सर्वं करोति निष्किद्रमनुसंकीर्णं तवेति ॥

यामनं प्रति शुक्राचार्योक्तिः ॥

स्मर्तव्यः सततं विष्णुर्विष्णुर्नो न जातुचित् ।

सर्वं विधिनिष्ठेषाः स्मृतयोरेव कृत्स्नराः ॥

Colophon.

इति श्रीमदाचार्योक्तेश्च ॥

इति षष्ठारिन्दसिंहेन कृते स्मृत्यर्थसागरे ।

स्वादाङ्गिकतरङ्गो ऽयं श्रीमध्वपतितुष्टिः ॥

विषयः । द्विजानामाङ्गिककृत्यकथनं ॥ शयनभोजनकालादिनिरूपणश्च ॥

No. 361. स्वरूपाख्यस्तोत्रटीका ( आनन्दोद्दीपिनी ) By ब्रह्मानन्दसरस्वती .  
Substance, country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 10. Lines, 7 on  
a page. Extent, 300 slokas. Character, Bengali. Date, Śaka 1754.  
Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Grām Khunverā, Late  
Paṇḍit Śrīpati Bhāṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीरामः ।

ब्रह्मानन्दमयीं ब्राह्मीं विगुणानिर्गुणात्मिकां ।

यन्दे तां नीलकुङ्कुमरलिषाऽसितविभाशिनीं ॥

संचिन्त्य कृष्णाङ्गिस्वरोरुहामलं संगृह्य वेदागमव्यासवाक्यं ।

चिन्ताय तन्मन्त्रजपार्थिनां सुदा कुर्व्ये स्फुटानन्दकलास्वरूपां ॥

आनन्दोद्दीपनी टीका स्वरूपाख्यस्तोत्राय च ।

मनोरमेष सुधिया ब्रह्मानन्देन भण्यते ॥ इत्यादि ।

End.

कुरङ्गाचीत्यादि । कुरङ्गाचीष्टन्दं श्रीरत्नसूचः तं साधकं अनुसरति  
अनुगच्छति तस्य कुर्वेत्प्रतिनिधिः श्रीश्रीपतिरपि वशगो भवति तस्य  
रिपुः कारागारं कलयति गच्छति चकाराद् यमास्तयश्च गच्छति तत्  
केलिकलया लताकुतुकलौलया च स्तयं जीवन्मुक्तः भवस्य शिवस्य  
प्रतिनिधिः सदृशो भवति तत् कीदृक् प्रेम्णा रवेन तरलमित्यर्थः ।

भवेयं चे मातस्त्व जननि दासार्चनरतः

कुक्कुरा कः सद्यः समुचितकुक्कुराचार × × × ।

तथा × × स्तुभुं भवजलनिधिप्राचनिकरं ।

समिच्छेन्मोक्षं यत् तवचरणध्यामप्रकरणात् ॥ ?

Colophon.

इति ब्रह्मानन्दसरस्वतीकृता स्वरूपाख्यस्तोत्रस्यानन्दोद्दीपिनी टीका समाप्ता ॥

शकाब्दा १७५४ ।

विषयः । फेत्कारिणीतन्त्रोक्तस्य प्रकृतेः स्वरूपनिरूपकस्तोत्रस्य व्याख्यानं ॥

No. 362. **हनुमत्प्रतिष्ठा**, Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent, 60 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1843. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीहनुमत्प्रतिष्ठा ।

हनुमते नम इति नाममात्र विशेषः ।

ग्रामान्ते ग्रामसीमान्तेहनुमन्तो महावक्त्राः

पश्चिमाभिमुखं स्थित्वा रचायं तु सुखार्थिना । इत्यादि ।

End.

दक्षिणादानेन आचार्यादींस्तोषयित्वा ।

संकल्प्य यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

Colophon.

इति प्रकारान्तरेण हनुमत्प्रतिष्ठा । संवत् १८४३ ।

विययः । हनुमत् प्रतिष्ठाविधिः ।

No. 363. **हरिस्तुतिसुधाङ्कुरः** By रघुनन्दन . Substance country-made paper, 18×3 inches. Folia 43. Lines, 5 on a page. Extent, 1,400 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Paṇḍit Kṛṣṇapada Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

शब्दब्रह्मस्वरूपं कथयति कपिलो जैमिनिः कर्ध्वरूपं

मित्यं विज्ञानरूपं परमसुखमयं व्यासमुखा वदन्ति ।

यो जाह्नवीनिकट × × जन्मवासः

यः श्रीचरेश्वरसैवकदासदासः ।

यो गौडवासिरघुनन्दननामधेयः

स श्रीहरिस्तुतिसुधाङ्कुरमातनोति ॥

× × × तदुक्तं सङ्गीतदासोदरे ॥

सङ्गीतं सुकविलक्ष्णं सरस्वत्याः सनदयं ।

एकमापातसधुरमन्यदालोचनाविधिः ।

तवापीश्वरसङ्गीतकविले प्रवचार्थेदे । तदुक्तं तत्र ।

भगवत् कीर्तनं नाम सद्यः कलिसल्लापहमित्यादि ।

End.

पतितपावन दुरितनाशन कठिनचक्षुस्त्वचेतन ।

समनुतारय विषयसागरपतितश्रीरघुनन्दनं ॥

हृद्वा कान्तिकसात्मजं शिशुतरं विज्ञातुमेवं सुदा  
कस्यायं वचनं करोति कुतुकात् किंकर्षुमङ्गागतं ।  
आकानं परिकुर्वतोर्निवसतोः सौवर्णभिन्नासने  
यद्वाक्येन शिवाशिवारमणयोस्तद्वाक्यपावं भव ।

Colophon. इति बन्दाघटीयहरिहरभट्टाचार्यादाजबौरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः  
श्रीहरिस्तुतिस्तुभाङ्कुरः सम्पूर्णः ॥

विषयः । नानारागरागिणीनिरूपणमुखेन हरिविषयकसङ्गीतनिरूपणं ॥

No. 364. हरिहरस्तुभाषितं. Substance country-made paper, 18×6 inches. Folia, 100. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1904. Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शणेशाय ।

पायाज्जायापयोजातजन्मनो मन्मनो सुदा ।  
शारदा पारदासारतुङ्गभावव्यधारिणौ ॥  
गोविन्दाख्यानवीथूपल्लवैरिवसितीकृता ।  
यासादिवदनाम्बोजधमर्यै भारती भजे ॥

End. समाधाय धियां धारां निराकारां विदम्बरे ।

आख्यानमाहुचि भातरात्रमोक्षमधोक्षं ॥  
लक्ष्मीमाधवयोः स्वनोरनूनोऽयं गिरां गुणैः ।  
सुभाषितानां संक्षेपः प्रेक्षावद्धिः परीक्ष्यतां ॥  
× × × × × × × × ।  
ब्रह्मास्त्रादसुखावस्थातमनसां मोक्षोपु सांसारिकाः ।  
स्वर्गाख्यजनिसादिनोऽपि कुपरीपाका वराका इव ॥

Colophon. इति श्रीहरिहरस्तुभाषिते परमार्थप्रकरणं ॥ श्रीश्रीनाथाय नमः ।

विषयः । प्रत्यक्षतो मङ्गलाचरणम् ॥ विनयीपदेशकथनम् ॥ सुहृदुपदेशकथनम् ॥ प्रवासोप-  
पदेशकथनम् ॥ राजप्रशस्तिकथनम् ॥ राजनीतिप्रकरणम् ॥ समयनिरूपणम् ॥ शृङ्गारवर्णनम् ॥  
नायकनायिकोपदेशकथनम् ॥ प्रकीर्णप्रकरणम् ॥ परमार्थप्रकरणम् ॥



No. 365. 'हारीतस्तुतिः' रामानुजमतानुयायिनी. Substance, country-made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page. Extent 320 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1904. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalacarya, Mahārāja Bālacandrasūri, Appearance new. Verse. Correct.

Beginning. यस्य द्विरदयक्ताद्याः पारयथाः परमशतं ।

विभ्रं निभ्रन्तु सततं विष्वक्सेनं तमाशये ॥

ॐ अम्बरीषस्तु तं गत्वा हारीतस्याश्रमं नृपाः ।

वयन्दे तं मन्त्रात्मानं बालार्कसदृशप्रभं ॥

संस्पृष्टकुशलोऽनेन पूजितः परमासने ।

उपविष्टस्ततो विप्रमुवाच नृपमन्दनः ॥

अम्बरीष उवाच ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्ववेदविदांवर ।

शृण्वामि त्वां मन्त्राभागे परमं धर्ममव्ययं ॥

कथं वर्षाश्रमायां नित्यनैमित्तिकी क्रिया ।

कर्त्तव्या मुनिशार्दूल नारीषाश्च नरस्य च ॥

स्नानपञ्चोपपरशोः कथं मोक्षपदस्य च ।

तत्प्राप्तिसाधनं ब्रह्मन् वक्तुमर्हसि सुमतम् ॥

एवमुक्त्वा स विप्रविस्मयेन राजपिशा तदा ।

उवाच परमप्रीत्या नमस्कृत्या जनार्दनं ॥

हारीत उवाच ।

शृणुराजन् प्रवक्ष्यामि सर्ववेदोपहृष्टितं ।

यदुक्तं ब्रह्मणा पूर्वं शृण्वतो मम भूतले ॥

End.

यस्त्विदं शृणुयाद्भक्त्या नित्यं विष्णोश्च सन्निधौ ।

अश्वमेधसञ्चयस्य फलं प्राप्नोत्यर्श्वशरं ॥

हारीतमेतच्छास्त्रान्तु परमं धर्मसंज्ञितं ।

आज्ञोक्त्यै पूजयेद्दिव्यं परमैकानामश्रुते ॥

एतच्छ्रुत्वा म्बरीषस्तु हारीतोक्तं नृपोत्तमः ।

वयन्दे परया भक्त्या तन्महिं वैष्णवोत्तमः ॥

वैशिष्टं परमैकान्यमेतच्छास्त्रं समाव्ययं ।

भारद्वाजादयः सर्वे नृपाश्च जनकादयः ॥

योगिनः सनकाद्यश्च नारदाद्या मध्वर्यः ।  
 विशिष्टाद्या वैष्णवाश्च विष्णुक्सेनादयः सुराः ॥  
 एतच्छास्त्रानुसारेण पूजयामासुरीश्वरं ।  
 परमं वैष्णवं शास्त्रं एतद्वैष्णवमुत्तमं ॥  
 ज्ञालेव परमेकान्मो पूजयेद्विष्णुमीश्वरं ।

**Colophon.** इति श्रीहारीतस्मृतौ विशिष्टधर्मशास्त्रे हत्याधिकारो नामाष्टमोऽध्यायः ।  
 संवत् १८०४ ।

विषयः । प्रथमाध्याये—वैष्णवधर्मप्रतिपादनं, आचारप्रायश्चित्तं । पञ्चसंस्कारप्रतिपादनञ्च ।  
 द्वितीये—पञ्चसंस्कारविधानम् । तृतीये—मानादेवमन्त्रविधानम् । चतुर्थे—आचारकथनं  
 नित्यपूजाविधिश्च । पञ्चमे—नैमित्तिकपूजाविधिः । षष्ठे—मद्योक्त्यविधिः प्रायश्चित्तानिच ।  
 सप्तमे—मानाविधोक्त्यविधिः । अष्टमे—प्रकीर्णकम् ।

**No. 366. 'हेमदण्डकं'.** Substance country-made paper, 14×4 inches. Folia, 61. Lines, 5 on a page. Extent, 1000 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Pandit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Verse. Correct.

**Beginning.** योभुव अक्षय अमूरतो अनहारीचिद्रूप ।  
 अज अविनाशो असरपदपूर्णानन्दरूप ॥

**End.** शरदशशीथी प्रगटीजिन पौषपञ्चावतिस ।  
 अरतरमच्छमौ जिनलाभस्वरिससराज ॥  
 तामसौस गणिसणिसधि रत्नराजतसुसौस् ।  
 ज्ञानसारसुनिकीमो हेमदण्डकसुजगौस् ॥

**Colophon.** इति हेमदण्डकं सम्पूर्णम् ।

विषयः । जैनज्ञानोपदेशः ।

# INDEX.

नामानि ।	पृष्ठे ।
अच्युतः ( मिहिराचार्यः ) ... ..	६६
अनन्तः ... ..	२५
अनन्तदोक्षितः ... ..	२१५
अनन्तदेवः ( आपोदेवात्मजः ) ... ..	१६२
अनन्तदेवः ( द्विवेद्यज्ञवात्मजः ) ( विश्वेशपुरवासी ) ... ..	४१, १८४
अनन्तपण्डितः ( नीलकण्ठपण्डितस्य प्रपौत्रः बालपण्डितस्य पौत्रः तिमाजिपण्डितस्य पुत्रः ) ... ..	२०
अनन्तभट्टः ( प्रथमशाखिनागदेवभट्टात्मजः ) ... ..	१३३
अनिरुद्धः ... ..	१६१
अभयदेवः ... ..	७२
अमरसेनः ... ..	७
अष्टोवज्रशास्त्री ... ..	११
आचार्यः ( देशिकमण्डलीमुकुटमाणिक्योपमपरमहंसः ) ... ..	१४७
आनन्दगिरिः ... ..	२३४
आनन्दघनजी ... ..	२
आनन्दचन्द्रः ... ..	१२६
आनन्दतीर्थः ... १४, ४१, ६०, ७६, ७७, ८१, १०६, १५८, १७८, १८०	
आपोदेवः ... ..	११, ५३, २२०
उद्धवः ( द्विवेदी ) ... ..	१८४
उदीचिभट्टाचार्यः ... ..	५६
उपेन्द्रभट्टः ... ..	१३४, १८३
ऋषभदेवः ... ..	१०१
कमलाकरभट्टः ( जगद्गुरुनारायणभट्टस्य पुत्रोरामकृष्णभट्टस्य पुत्रः ) ... ..	१२, २३६
कामदेवदोक्षितः ... ..	१५४
काशीरामवाचस्पतिः ... ..	७६

नामानि ।	पृष्ठे ।
काशीश्वरः ... ..	७८
कुमारपालः ... ..	३६
कृष्णकान्तः ... ..	५५
कृष्णगोविन्दः ... ..	६७
कृष्णचन्द्रः ... ..	६८
कृष्णदासशर्मा ( रामचन्द्रचक्रवर्त्तिपुत्रः ) ... ..	६७
कृष्णदेव चौहानः ... ..	२५
कृष्णभट्टः ... ..	१०३
कृष्णयज्वा ... ..	११६
कृष्णानन्दः ... ..	१०७
केवलः ... ..	६४
केशवाचार्यः ... ..	२३७
कोनेरिः ( पद्मनाभकुलोत्पन्नकेशवाचार्यपुत्रः ) ... ..	२३१
कौशाम्बौ ... ..	१६
कामदौश्वरः ... ..	२१०
क्षेमश्वरः ... ..	२२७
गङ्गेशः ... ..	१७०, १७१
गङ्गपतिपुरुषोत्तमदेवः ... ..	१५१
गदाधरः ... ..	१५१
गङ्गानन्दमुनिः ( परादर्शकप्राणनाथः ) ... ..	१६०
गोपालचक्रवर्त्ती ... ..	२१०
गोपालोपाध्यायः ... ..	१८७
गोपीचन्द्रः ... ..	२१०
गोवर्द्धनभट्टः ... ..	१७
गोविन्दसूरिः ( पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरन्धरचतुर्द्धरवंशवतंसः ) ... ..	१४०
गौरमोहनभट्टः ( विद्यालङ्कारः ) उपेन्द्रभट्टवंशोद्भवः ) ... ..	१३४, १८२
घटकर्परः ... ..	५४, ५५

नामानि ।							पत्रे ।
घनश्यामशर्मा ...	...	...	...	...	...	...	१४२
चण्डेश्वरः ...	...	...	...	...	...	...	१२५
चन्दनवाला ( श्रेष्ठिकन्या ) ( जैनधर्मावलम्बिनी )	...	...	...	...	...	...	५६
चन्द्रकौर्त्तिस्वरिः ( नागपुरीयतपोगणराजा )	...	...	...	...	...	...	१२७, १२८
चन्द्रभौलिवादीन्द्रतर्काचार्यः ...	...	...	...	...	...	...	१५
चन्द्रिका ...	...	...	...	...	...	...	२६
चिरञ्जीवः ( शतावधानभट्टाचार्यात्मजः )	...	...	...	...	...	...	१८३
चैतन्यहृष्यः ...	...	...	...	...	...	...	१२८
छलारिन्दसिंहः ...	...	...	...	...	...	...	२३७
जनार्दनभट्ट ...	...	...	...	...	...	...	४६
जम्बोरराजभारती ...	...	...	...	...	...	...	८७
जयतीर्थः ( आचार्यः ) ( प्रगुहः )	...	...	...	...	...	...	१०५
जयतीर्थः ( भिक्तः ) ( आनन्दतीर्थशिष्यः )	...	...	...	...	...	...	७५, ७७, ७८
जयतीर्थः ( मुनीन्द्रः )	...	...	...	...	...	...	१०८, १४८, १८७
जयरामः ...	...	...	...	...	...	...	२०१
जितामित्रः ...	...	...	...	...	...	...	१६३
जिनमण्डनगणिः ...	...	...	...	...	...	...	३६
जिनमण्डनोपाध्यायः ...	...	...	...	...	...	...	३८
जीवगोखामी ...	...	...	...	...	...	...	४६
जीवदेवः ( आपोदेवात्मजः )	...	...	...	...	...	...	११
टीकाकारशर्मा ...	...	...	...	...	...	...	११६
टुण्डिः ...	...	...	...	...	...	...	१८६
तालवृन्तः ...	...	...	...	...	...	...	१६
तिमाजिपण्डितः ...	...	...	...	...	...	...	२०
तिमाजिरघुनाथः ...	...	...	...	...	...	...	२४
तीर्थनाथः ...	...	...	...	...	...	...	४८
तुम्बरः ( तिमाजिरघुनाथगुरुपादपद्वाराधकः )	...	...	...	...	...	...	२५

नामानि ।	पन्ने ।
त्रिभुवनचन्द्रः ( वादिसिंहापरनामकः )	३३
त्रिलोचनः	३१
दयही	३४
दर्पणकारः	२५
दामोदरः	२५
दामोदरस्वामी	११०
दिवाकरः ( महादेवभट्टपुत्रः )	८५
दिवाकरः	१२
दिवाकर उपाध्यायः	१५४
दुर्गसिंहः	३१
देवनाथः	७४
देवाचार्यः ( सनत्कुमारसन्ततिपदाश्रितःनियमानन्दाचार्यपदपञ्च- मकरन्दमधुव्रतः )	२२८, २३०
देवीदत्तः	१२८
देवीदासः	५५
धर्मखानः	७१
धूर्तस्वामी	६८
नरनाथः	६६
नरसिंहकविराजः ( दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायनीलकण्ठभट्ट- स्तस्य पुत्रोरामकृष्णभट्टस्तस्य परिचारकः )	१६१
नरसिंहाचार्यः	८१
नागदेवभट्टः ( प्रथमशाखी )	१३३
नागराजः	१३३
नागोजिभट्टः ( शिवभट्टपुत्रः )	२१५
नारायणः	१२८
नारायणः ( विश्वनाथात्मजः )	१४८
नारायणः ( रामेश्वरसूरिपुत्रः )	८५

नामानि ।	पन्ने ।
नारायणसूरिः ( माध्यन्दिनीयशाखाध्यायिदेवोपाभिधः ) ... ..	१३७
नारायणभट्टः ( रामेश्वरभट्टपुत्रः ) ... ..	२१६
नारायणभट्टः ( जगद्गुरुः ) ... ..	२३६
नारायणभट्ट ( अरङ्गोपनामकः ) ... ..	१७१
नियमानन्दाचार्यः ... ..	२२८
नीलकण्ठः ( चतुर्द्धरवंशावतंसगोविन्दसूरिपुत्रः ) ... ..	१३८, १४०
नीलकण्ठपण्डितः ( गोदावरौपरिसरालङ्कृतपुण्यस्तम्भस्थितिविराजमानः )	२०
नीलकण्ठभट्टः ( शङ्करस्य पुत्रः ) ... ..	८६, १२१
नीलकण्ठभट्टः ( दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायः ) ... ..	१६२
नृसिंहाचार्यः ( कृष्णादिः ) ... ..	२३७
पद्मनाभः ... ..	२३७
पिङ्गलाचार्यः ... ..	१६७
पुरुषोत्तमदेवः ... ..	६६
पुरुषोत्तमोपाध्यायः ... ..	१८७
पूर्णप्रज्ञः ... ..	१४६
पूर्णबोधः ... ..	१४८, १४९
प्रख्यायिकापुरं ... ..	१२८
प्रबोध-यतिः ... ..	४६
प्रबोधानन्दसरस्वती ... ..	५६
बलरामः ( प्रभुः ) ... ..	१६४
बर्द्धमानः ... ..	३३
बालकृष्णः ( आपोदेवपुत्रः ) ... ..	२२०
बालकृष्णः ( भारद्वाजकुलोत्पन्नः ) ... ..	८६
बालकृष्णभट्टः ... ..	६४
बालपण्डितः ... ..	२०
बुक्कामहोपतिः ... ..	२३
बृहदशिशुः ... ..	११७

नामानि ।

पृष्ठे ।

दृहस्यतिः ( महीन्तापनीयः, कविचक्रवर्त्ती, राजपण्डितः, पण्डित-  
सार्वभौमः, कविपण्डितचूडामणिः, रायमुकुटमणिः,  
महाचार्यः ) ... .. ६

नक्षपुरं ... .. २२

नक्षानन्दसरस्वती ... .. २३८

भगवन्तरायदेवः ... .. १२३

भगोरथः ( पीतमुखिकुलोत्पन्नः ) ... .. ३६

भट्टनारायणः ( पदवाक्यप्रमाणपारावारधुरीणमीमांसाद्वैतसाम्बाण्य  
धुरन्धरः ) ... .. ३

भट्टोजिः ... .. ३६

भट्टोजिदीक्षितः ( लक्ष्मीधरसरिपुत्रः ) ... .. १०, १५०

भवनाथमिश्रः ... .. ८६

भवानौ ( राजौ ) ... .. १४३

भारतीतीर्थमुनिः ( परमहंसपरिब्राजकाचार्यः ) ... .. १८८

भारतीतीर्थविद्यारण्यः ... .. १३९

भास्करः ... .. २२६

भास्करराजः ( जम्बीरराजभारतीदीक्षितात्मजः ) ... .. ८७

भुवनेश्वरशर्मा ... .. २००

मकरन्दः ... .. २२६

मधुसूदनसरस्वती ... .. १४७

मयूखः ... .. २६

मयूरेशः ( दूषणमोघेत्युपनामकगोपालोपाध्यायपुत्रपुरुषोत्तमोपा-  
ध्यायात्मजः ) ... .. १८७

महादेवः ... .. १७२

महादेवभट्टः ( विद्वच्छिरोमणिः, भारद्वाजः, बालकृष्णस्य पुत्रः ) ... .. ८६

महेन्द्रघोषः ... .. ५२

माधवः ( ग्रामकरोपनामकः ) ... .. २२२



नामानि ।							पृष्ठे ।
माधवशर्मा	...	...	...	...	...	...	६५
माधवाचार्यः	...	...	...	...	...	...	५६, १८३, २२३
सुद्वलभट्टः	...	...	...	...	...	...	२२
मुनिसुन्दरसूरिः	...	...	...	...	...	...	८७
यतिवरः	...	...	...	...	...	...	८०
यदुनन्दनभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१४०
यशोवन्तसिंहः	...	...	...	...	...	...	१८८
यादवाचार्यः	...	...	...	...	...	...	८२
योपनभट्टः ( महामहोपाध्यायः ) ( चाम्पः )	...	...	...	...	...	...	१६
रत्नपालः	...	...	...	...	...	...	११६
रघुनन्दनः ( वन्द्यघटीय हरिहरभट्टाचार्यात्मजः )	...	...	...	...	...	...	२३६
रघुनन्दनचक्रवर्ती ( महामहोपाध्यायश्चोषचन्द्रमौलिवादीन्द्रतर्काचार्य- पुत्रः )	...	...	...	...	...	...	१४
रघुनाथः ( छाटकेशपुरस्थायी ) ( विनायकसुतः )	...	...	...	...	...	...	२१८
रघुपतिः	...	...	...	...	...	...	१८
रघुवीरशर्मा ( गह्वरे, इत्युपनामकः )	...	...	...	...	...	...	११२
रमानाथः	...	...	...	...	...	...	५४
राज्ञोजिभट्टः	...	...	...	...	...	...	६५
राजारामतर्कावागीशः	...	...	...	...	...	...	१६१
राजेन्द्रदेवः ( नवदोपनाथः, वाणपेयी )	...	...	...	...	...	...	६०
राधाकृष्णः	...	...	...	...	...	...	१८
राधारमणदासः	...	...	...	...	...	...	१८६
रामकान्तः	...	...	...	...	...	...	११४
रामकिशोरः ( सर्वविद्यासन्ततिः )	...	...	...	...	...	...	२७, ३१
रामकृष्णः ( भारतीतीर्थविद्यारण्यभूमिवर्यकिङ्करः )	...	...	...	...	...	...	५, १३, ५३, १३१
रामकृष्णः	...	...	...	...	...	...	१२
रामकृष्णभट्टः ( दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायनीलकण्ठभट्टपुत्रः )	...	...	...	...	...	...	१६२

नामानि ।	पृष्ठे ।
रामकृष्णभट्टः ( जगद्गुरुनारायणभट्टपुत्रः ) ... ..	२२६
रामचन्द्रः ... ..	१४३, १८८
रामचन्द्रचक्रवर्ती ... ..	६८
रामचन्द्रभट्टः ... ..	३३
रामचन्द्रसरस्वती ... ..	४०
रामतारणशर्मा ( वीरमूक्यन्तर्गत सिउड़ियामनिवासौ ) ... ..	१८१, १८८
रामदेवः ... ..	१७६
रामनरसिंहः ... ..	११४
रामनाथः ... ..	६६, १६१
रामनारायणः ( चन्द्रशेखरपुत्रः ) ... ..	१८५
रामनारायणशर्मा ... ..	२२५
रामनारायणसिद्धान्तः ... ..	६६
रामप्रसाददेवशर्मा ... ..	२२३
रामभट्टः ( होसिकोपनामकः, भट्टविश्वनाथात्मजः, भट्टमुद्गलानुजः ) ... ..	२२
रामणोचनदेवशर्मा ... ..	२१७
रामशङ्करः ... ..	२४२
रामशेखरः ... ..	२५
रामानन्दन्यायवागीशः ... ..	१६०
रामानुजः ( दिवाकरपुत्रः ) ... ..	८७
रामेश्वरः ... ..	२३३
रामेश्वरतर्कालङ्कारः ... ..	२१२
रामेश्वरभट्टः ... ..	२१६
रामेश्वरसूरिः ... ..	८५
रुद्रस्वामी ... ..	१८
रेवतीशर्मा ( प्रख्यायिकापुरीयपण्डितटोलानिवासौ, नारायणस्य प्रपौत्रः, चैतन्यकृष्णस्य पौत्रः, देवीदत्तस्य पुत्रः ) ... ..	१२८
लक्ष्मणः ( रामकृष्णात्मजः, दिवाकरानुजः, अस्य माता उमादेवी ) ... ..	१२

नामानि	पक्षे ।
लक्ष्मीधरसूरिः ... ..	१०
लक्ष्मीनारायणः ( यतिकुलतिलकः ) ... ..	१४१
लोकेश्वरः ( क्षेमद्वरपुत्रः ) ... ..	२२७
वनमाली ( वर्णी ) ... ..	१८७
वनमालीवसुः ( रामानन्दन्यायवागीशच्छात्रः ) ... ..	२८, १७६, १६०
वररसेनः ... ..	७
वरदत्तः ... ..	५३
वराहमिहिराचार्यः ... ..	१
वंशीवदनः ( कविचन्द्रः, अस्वमाता रायमती ) ... ..	२०८, २०६
वागीशः ... ..	६८
वाचस्पतिः ... ..	१४६
वाचस्पतिमिश्रः ( महामहोपाध्यायः ) ... ..	६०
वासुदेवः ... ..	१७५, २१८
विक्रमादित्यः ... ..	६७
विजयतिलकः ( महोपाध्यायः ) ... ..	१०१
विद्याविनोदः ... ..	५६
विद्याविनोदाचार्यचूडामणिः ... ..	१६६
विमल ( सितपटगुरुः ) ... ..	१२५
विव्ममङ्गलभूदेवः ... ..	२०४
विश्वनाथः ... ..	२१५
विश्वनाथदेवः ( शम्भुदेवपुत्रः, रामदेवानुजः ) ... ..	१६६
विश्वनाथभट्टः ( होसिक्रोपनामकः ) ... ..	२२
विश्वनाथसिंहः ( महाराजाधिराजः ) ... ..	२१३
विश्वेश्वरः ... ..	४६
विष्णुदासदत्तः ... ..	१६६
विष्णुमिश्रः ... ..	२३२
वीरेश्वरः ... ..	२२१



नामानि ।	पृष्ठे ।
सदानन्दतीर्थः ... ..	८२
सदाशिवदेवः ( व्यापोदेवापरनामकः ) ... ..	२२१
सनत्कुमारः ... ..	२२८
सरपुरा ( यवनग्रामसमीपे ) ... ..	१२६
सरस्वतीकण्ठाभरणः ... ..	७३
सर्वानन्दनाथः ( मेहरारवास्तव्यः ) ... ..	२२०
सायनाचार्यः ... ..	२३, ६१
सिंहभट्टः ... ..	१८
सुन्दरभट्टः ... ..	२२६
सुन्दरराजः ( कुशिककुलनिधिर्माधवार्यस्य यष्टुः पुत्रः ) ... ..	२००
सोनमुखोपाध्यायः ( दर्पणकारस्य पुत्रो दामोदरस्तस्य पुत्रः कृष्णदेव- औहत्तस्तस्य पुत्रोऽनन्तस्तस्य पुत्रोरामशेखरस्तस्य पुत्रः )	२५
सोमसुन्दरसूरिः ... ..	३६, १२२
हरदत्तः ... ..	१८६
हरदत्तमिश्रः ... ..	१७
हरनाथशर्मा ... ..	११०
हरिश्चन्द्रः ... ..	१५८
हरिहरन्यायालङ्कारः ... ..	६६
हरिहरोपाध्यायः ... ..	१३२
हर्यकौर्त्तिसूरिः ( चन्द्रकौर्त्तिसूरिशिष्यः ) ... ..	१२७, १२८
हलधरशर्मा ... ..	१२४
हेमचन्द्र व्याचार्यः ... ..	१०५
हेमाद्रिः ... ..	२६
होरिशर्मा ... ..	११६



## APPENDIX.

### NEW MANUSCRIPTS IN NEPAL.

In 1897, I visited the Darbar Library of H. E. the Maharaja of Nepal, which then contained about 4,000 MSS. both on palm leaf and paper. I was, at an interview with the then Prime Minister and Commander-in-Chief, Sir Bir Sham Sher Jang Bahadur, informed that all possible efforts were being made to complete the Library by collecting all other MSS. available in Nepal. A subsequent visit in 1898 resulted in an account being given by me of the entire collection in an Extra volume of the "Notices of the Sanskrit MSS." entitled "A Catalogue of Palm-leaf and selected paper MSS. belonging to the Darbar Library, Nepal." A notice of about 100 MSS. added to the Library in 1897-1898 will be found on pp. 89-98 of this Report.

The present Prime Minister, Sir Chander Sham Sher Jang Bahadur Rāṇā, an able and energetic statesman and a great lover of lore, has, by his laudable and indefatigable zeal, added some more MSS. since 1898, and the Nepal Darbar has sent through the Government of India a list of this subsequent collection.

The collection contains 279 manuscripts of which three are Tibetan. A complete collection of the Kah-gur and of the Tang-gur is to be found among the additions. The Sanskrit manuscripts belong both to Buddhists and to Brahminists. One of these manuscripts, a copy of the Pañca-Rakṣā, was copied in Nepal, Samvat 86, *i.e.*, 916 A.D. Two works, Catuspīṭhāloka and Sarvavajrodaka, are dated in letter numerals: these belong to the eleventh century. Two manuscripts are dated in Nepal Samvat 315, *i.e.*, 1195 A.D. One was copied during the reign of Kāmadeva, but without

seeing the manuscript it is difficult to determine which of the kings bearing this name is referred to. Some of the Buddhist and Tāntric works mentioned in this list are extremely rare.

The Pramāṇabhāṣya Pramāṇavārtika, in one manuscript, appear to be commentaries on Pramāṇasamuccaya by Dinnaga, for which so much unsuccessful search has already been made. Several copies of the Buddhacarita Kāvya are mentioned, but it is impossible to say whether they are complete.

The list has been copied for the Press by Pandit Govind Lal Bannerji, Board of Examiners, Calcutta.



## BRAHMIN AND BUDDHIST.

*A list of Sanskrit Works recently added to the  
Durbar Library, Nepal.*

क्रमसारमहातन्त्रम् [श्रुत्यात्माव्ययते वसौ ज्यैष्ठ्ये मासे सिते पक्षे सम्पूर्णं मंगलदिने]							१
क्रमवेधसंहिता	...	...	...	...	...	...	१
ब्रह्मण्य व्यष्टपञ्चिका	...	...	...	...	...	...	१
कुलार्णवतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
ललितविस्तरः	...	...	...	...	...	...	१
दशभूमिस्वरः	...	...	...	...	...	...	१
बोधिचर्यावतारः	...	...	...	...	...	...	१
लोकेश्वरपाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
गण्डव्यूहः	...	...	...	...	...	...	१
सद्ब्रह्मपुण्डरीकम्	...	...	...	...	...	...	१
जातकमाला	...	...	...	...	...	...	१
देवप्रतिमापूजणम्	...	...	...	...	...	...	१
सुद्धजपार्णवतन्त्रम् (?)	...	...	...	...	...	...	१
मनुष्यजातकम् [समरसिंहकुमारविरचितम्— सं १८६७ आश्विन सुदि ६ रोज ५]							१
संगीतसारः	...	...	...	...	...	...	१
नित्यप्रयोगरत्नाकरः	...	...	...	...	...	...	१
तद्धितकोषः [भवदेवकृतः]	...	...	सं १८४४	...	...	...	१
सारावली	...	...	...	...	...	...	१
तारिणीपारिजातः	...	...	...	...	...	...	१
कुञ्जिकातन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१

शैवसर्वस्वसारः [विश्वनाथविरचितः] ...	ने सं ८४८	...	...	१
वैद्यसारचिकित्सा [मुतादीकृता (?) ] ...	...	...	...	१
रससारः [गोविन्दविरचितः] ...	...	...	...	१
श्रीमत्सारः ...	ने सं ८४०	...	...	१
अष्टसाहसिका ...	ने सं ८६३	...	...	१
लङ्कावतारः ...	ने सं ८६६	...	...	१
ललितविस्तरः ...	,, ८६४	...	...	१
समाधिराजः ...	,, ८६७	...	...	१
गुह्यसमाधिः ...	,, ८६४	...	...	१
दशभूमेश्वरः ...	,, ८६७	...	...	१
सुवर्णप्रभा ...	,, ८६७	...	...	१
तथागतगुह्यकम् ...	,, ८६७	...	...	१
गण्डव्यूहः ...	,, ८६६	...	...	१
गुणकारगण्डव्यूहः ...	...	...	...	१
कारगण्डव्यूहः ...	,, ७८८	...	...	१
लोकेश्वरप्रतकम् ...	,, ८४४	...	...	१
क्रियासंग्रहः ...	...	...	...	१
अपरमिता (?) ...	...	...	...	१
मध्यमशास्त्रव्याख्यानम् ...	...	...	...	१
अवदानमाला ...	...	...	...	१
व्रतावदानम् ...	...	...	...	१
वृहत्धारणीसंग्रहः ...	...	...	...	१
स्तोत्रसंग्रहः ...	...	...	...	१
तारामूलबोधः ...	...	...	...	१
महाप्रलयगिराः प्रथमः पादः ...	,, ...	...	...	१
समन्तभद्रमहाप्रणिधानम् ...	...	...	...	१
प्रज्ञापारमितामूलहृदयं ...	...	...	...	१
अश्वघोषबोधिसत्त्वः ...	...	...	...	१

वृहज्जातकमात्रा ...	...	...	...	...	...	१
गुह्यातिगुह्यं ...	...	...	...	...	...	१
चैत्यव्रतानुशंसा ...	...	...	...	...	...	१
सप्तशती प्रज्ञापारमिता ...	...	...	...	...	...	१
वधवाराहोरहस्यम् ...	...	...	...	...	...	१
सुभाषितसंग्रहः ...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्नासूत्रशास्त्रम् ...	...	...	...	...	...	१
योगिनीजालतन्त्रम् ...	...	...	...	...	...	१
स्वयम्भूचैत्यप्रणिधानं ...	...	...	...	...	...	१
तीर्थमाहात्म्यम् ...	...	...	...	...	...	१
धर्म्मसंग्रहः ...	...	...	...	...	...	१
सूर्यशतकम् ...	...	...	...	...	...	१
शतवर्णविवरणम् ...	...	...	...	...	...	१
कुण्डलावदानम् ...	...	...	...	...	...	१
अष्टश्लोकदेशना ...	...	...	...	...	...	१
महासंवर्त्तनकाव्यम् ...	...	...	...	...	...	१
बोधिचर्यावतारानुशंसा ...	...	...	...	...	...	१
वीतश्लोकः ...	...	...	...	...	...	१
अज्ञातशत्रुः ...	...	...	...	...	...	१
सुवर्णकुमारावदानम् ...	...	...	...	...	...	१
शकमेड(?)प्रकाशः ...	...	...	...	...	...	१
विश्वभद्रबोधिसत्त्वः ...	...	...	...	...	...	१
कपोतावदानम् (?)... ...	...	...	...	...	...	१
क्रमदौपिका ...	...	...	...	...	...	१
पूजाखंडम् ...	...	...	...	...	...	१
नित्याङ्गिकतिलकम् ...	...	...	...	...	...	१
गीतायाः शाङ्करभाष्यम् ...	...	...	...	...	...	१
छात्यमहार्यवः ...	...	...	...	...	...	१

सर्धनमाला	...	...	...	...	...	...	१
लक्ष्मोमविधिः	...	...	...	...	...	...	१
यजुर्वेदः	...	...	...	...	...	...	१
ब्राह्मणसर्वस्वम्	...	...	...	...	...	...	१
दुर्गतिपरिशोधनम्	...	...	...	ने सं ७६४	...	...	१
जातकमाला	...	...	...	,, ६६५	...	...	१
मेघसूत्रम्	...	...	...	,, ७५६	...	...	१
शृङ्गमेरौ व्यवदानम्	...	...	...	...	...	...	१
कपिश्रावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
वसुन्धरावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
धौमवदानम्	...	...	...	...	...	...	१
उपोषधावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
वसुसत्त्वपाराजिका [अब्दे नेचग्रन्थयोमैकसंख्ये भाद्रपदे]	...	...	...	...	...	...	१
मंजुश्रीपाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
पिण्डपाचावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
बुद्धोक्तसंसारामयः	...	...	...	...	...	...	१
चतुष्पौठतंत्रस्य योगीश्वरविधिः (?)	...	...	...	...	...	...	१
वसुन्धराकल्पः	...	...	...	...	...	...	१
नागार्जुनकृत-धर्मशास्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
सद्धर्मपाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
वसन्ततिलकम्	...	...	...	...	...	...	१
महापारशुभार्णकारः	...	...	...	...	...	...	१
द्वाविंशतिकावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
कालचक्रम्	...	...	...	...	...	...	१
तारापाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
डाकार्यवः	...	...	...	...	...	...	१
पञ्चविंशतिका	...	...	...	...	...	...	१
दिव्यावदानम्	...	...	...	...	...	...	१

व्रतावदानमात्रा	...	...	...	...	...	...	१
जातकमात्रा	...	...	...	...	...	...	१
पिण्डपात्रावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
समाधिराजः	...	...	...	...	...	...	१
बोधिचर्यावतारः	...	...	...	...	...	...	१
सिद्धसूत्रम्	...	...	...	...	...	...	१
क्रियासमुच्चयः	...	...	...	...	...	...	१
सुभाषितरत्नाकरः	...	...	...	...	...	...	१
बुद्धचरित्रकाव्यम्	...	...	...	...	...	...	१
अभिधर्मकोषः	...	...	...	...	...	...	१
अवदानशतकम्	...	...	...	...	...	...	१
विनयसूत्रम्	...	...	...	...	...	...	१
गुह्यसमाजः	...	...	...	...	...	...	१
अष्टोकावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
अभिधानोत्तरः	...	...	...	...	...	...	१
वसन्तरायाः कथा	...	...	...	...	...	...	१
मंजुश्रीज्ञानतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
हैहयतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
दानरत्नाकरः	...	...	...	...	...	...	१
संमोहनतन्त्रम् [विमलप्रबोधविरचितम्]	...	...	...	...	...	...	१
कालीकूलक्रमाचरणम् ( तद्वत् )	...	...	...	...	...	...	१
संपुटोद्भवमहातन्त्रराजः	...	...	...	ने सं ७७८	...	...	१
वसन्ततिलकम्	...	...	...	...	...	...	१
साधनसमुच्चयः	...	...	...	...	...	...	१
कारणव्यूहः	...	...	...	...	...	...	१
हारावली तन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१

## तालपत्रे — ग्रन्थाः ।

जयद्रथयामलम् ...	...	...	...	...	...	१
भारतं ( विराटपर्व ) ...	...	...	...	...	...	१
भगवतौसुदयोपालाश्वराजः ...	...	...	...	...	...	१
उष्णोषविजयो-नामधारणी [राजलक्ष्मी कामदेवराज्य]	...	...	...	...	...	१
चतुष्पौठनिबन्धः ...	...	...	...	...	...	१
अष्टसाहसिका ...	...	...	...	...	...	१
द्वाविंशतिकावदानम् ...	...	...	...	...	...	१
जातकमाणा ...	...	...	...	...	...	१
वज्रावली तन्त्रम् ...	...	...	...	...	...	१
तत्त्वदर्शकम् ...	...	...	...	...	...	१
पद्मलक्ष्मणम् ...	...	...	...	...	...	१
संमनचक्रः (?) ...	...	...	...	...	...	१
शुकुन्दलदेवपुत्रः ...	...	...	...	...	...	१
सर्वैददातिअवदानम् ...	...	...	...	...	...	१
महासंवर्त्तनकथा ...	...	...	...	...	...	१
हरिश्चन्द्रोपाख्यानम् ...	...	...	...	...	...	१
महाकौलज्ञाननिर्णयः ...	...	...	...	...	...	१
दुर्गतिपरिशोधनम् ...	...	...	...	...	...	१
कामशास्त्रम् ...	...	...	...	...	...	१
गौतमोपाख्यानः ...	...	...	...	...	...	१
आदिक्रमविधिः ...	...	...	...	...	...	१
वेणीसंहारनाटकम् ...	...	...	...	...	...	१
कल्याणकामधेनुः ...	...	...	...	...	...	१
गणेशस्तत्त्वराजः ...	...	...	...	...	...	१
चिकित्सा ...	...	...	...	...	...	१
नागानन्दनाटकम् ...	...	...	...	...	...	१

कन्यासाधनविधिः	...	...	...	...	...	१
संशयपरिच्छेदः	...	...	...	...	...	१
देवप्रतिमापूज्यम्	...	...	...	...	...	१
पारमेश्वरमतम्	...	...	...	...	...	१
समयविचारः	...	...	...	...	...	१
योगरत्नमाला	...	...	...	...	...	१
तत्त्वज्ञानसिद्धिपञ्जिका [पण्डितभिक्षुवीर्यश्रीमिश्रविरचिता शशाङ्क- विन्दुवीर्येन्द्रे ? माघेऽसितभूतिथौ—मिथुने दशम्यां	...	...	...	...	...	१
बुद्धचरित्रमहाकाव्यम्	...	...	...	...	...	१
अनन्तया प्रसमर्थनम् (?)	...	...	...	...	...	१
पाकविधिः	...	...	...	...	...	१
तिथिनिर्णयः	...	...	...	...	...	१
श्वरतन्त्रस्य टीका	...	...	...	...	...	१
महाभारतम्	...	...	...	...	...	१
सप्तकुमारिकावदानम्	...	...	...	...	...	१
सिद्धवीरमहातन्त्रम् (?)	...	...	...	...	...	१
अमरकोषटीका	...	...	...	...	...	१
स्तूपलक्षणकारिकाविवेचनम्	...	...	...	...	...	१
उद्धर्तनविधानम्	...	...	...	...	...	१
प्रज्ञोपायविनिश्चयः	...	...	...	...	...	१
मितपदा पञ्जिका [महामण्डलाचार्यविरचिता, ने, आ पू १ चैत्र कृष्ण सं १३ (?) वैशाखदिने २२]	...	...	...	...	...	१
योगावरसाधनम्	...	...	...	...	...	१
वासवदत्ता	...	...	...	...	...	१
अमरकोषः	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्ना [ने ३६ फागुनशुक्ल १ • रोजे]	...	...	...	...	...	१
चण्डी	...	...	...	...	...	१
द्वैतनिर्णयः	...	...	...	...	...	१

व्यवहाराध्यायः	...	...	...	...	...	...	१
ब्रह्मयामलः	...	...	...	...	...	...	१
भागवतम्	...	...	...	...	...	...	१
चिकित्सा	...	...	...	...	...	...	१
कामन्दकीयनीतिसारः	...	...	...	...	...	...	१
नैषधकाव्यम्	...	...	...	...	...	...	१
मृत्युञ्जययोगशास्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
शतपथः	...	...	...	...	...	...	१
लयसारः	...	...	...	...	...	...	१
प्रमाणभाष्यप्रमाणवार्तिके	...	...	...	...	...	...	१
यट्चक्रं	...	...	...	...	...	...	१
तदेव	...	...	...	...	...	...	१
पूजापद्धतिः	...	...	...	...	...	...	१
पिङ्गलामतवन्धम्	...	ने सं २८५ चैत्र शुक्ल १५	...	...	...	...	१
सम्भृतिसमुच्चयः [श्रीगणेशविष्णवे ने सं ४८१ माघ शुक्ल]	...	...	...	...	...	...	१
निष्ठाङ्गिकतिलकम्	...	ने, सं ५१५	...	...	...	...	१
सङ्गीतालोकः	...	ने, सं ३१५	...	...	...	...	१
मतसारः	...	...	...	...	...	...	१
वामकेश्वरदीपिका	...	...	...	...	...	...	१
पूजाप्रदीपप्रतिष्ठाविधानम्	...	ने सं २१५	...	...	...	...	१
ब्रह्मोक्तसंहिता	...	...	...	...	...	...	१
अष्टसाहस्रिका	...	...	...	...	...	...	१
योगशतकं नाम वैद्यशास्त्रम् [नागार्जुनकृतं ने, सं ४५२]	...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्ना	...	...	...	ने सं ५०७	...	...	१
ध्वन्यालोकटीका	...	...	...	...	...	...	१
चन्द्रपरिभाषापाठ टीका	...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्ना	...	...	...	...	...	...	१
त्रिपुरसुन्दरीपद्धतिः	...	...	...	...	...	...	१



चतुष्पैठालोकः [श्रीकल्याणवर्मविरचितः सं अलर भाद्र]	...	...	...	...	...	...	१
षट्क्रमः ...	...	...	...	...	...	...	१
सर्व्ववृद्धोदकम्	...	...	...	...	...	...	१
चण्डोपाठः	...	...	...	...	...	...	१
पद्मनाभसंग्रहः	...	...	...	...	...	...	१
नित्यक्रिया	...	...	...	...	...	...	१
वामकेश्वरः	...	...	...	...	...	...	१
नानाविषयविधिः	...	...	...	...	...	...	१
आख्यानविचारः	...	...	...	...	...	...	१
दशतत्त्वसंग्रहः	...	...	...	...	...	...	१
रुद्रयामले देवीप्रशंसा	...	...	...	...	...	...	१
वचयोगिनौसाधनम्	...	...	...	...	...	...	१
कालज्ञानम्	...	...	...	...	...	...	१
श्रीवराहस्य विवाहखण्डम्	...	...	...	...	...	...	१
कालगुणोत्तरः	...	...	...	...	...	...	१
शिवधर्मः	...	...	...	...	...	...	१
खण्डखाद्यम्	...	...	...	...	...	...	१
सम्भृतिसारः	...	...	...	...	...	...	१
विद्यापूजाकल्पलता	...	...	...	...	...	...	१
ज्योतिष सारावली	...	...	...	...	...	...	१
कातन्त्रे दुर्गसिंहविवरणम्	...	...	...	...	...	...	१
सम्भृतेः स्थापनम्	...	...	...	...	...	...	१
वास्तुशास्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
वैष्णवामृतसीरोद्धारः	...	...	...	...	...	...	१
धातुपाठवृत्तिः	...	...	...	...	...	...	१
सिद्धमार्गप्रकाशिका	...	...	...	...	...	...	१
बध्नावली	...	...	...	...	...	...	१
चर्याचर्यटिका	...	...	...	...	...	...	१

पद्मीवत्याः पञ्जिका [महापण्डितवचनपादकता ने, ६१७]	...	...	...	...	...	...	१
माघकाव्यम्	...	...	...	...	...	...	१
तीर्थवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	...	१
प्रबोधचन्द्रोदयटीका	...	...	...	...	...	...	१
रत्नावलीनाटिका	...	...	...	...	...	...	१
कर्पूरमञ्जरी	...	...	...	...	...	...	१
हिरण्यपारिजात	...	...	...	...	...	...	१
अमृतकर्णिका	...	...	...	...	...	...	१
नीलतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
वधपिण्ड (१) द्वितीयः कल्पः	...	...	...	...	...	...	१
ताराकल्पः	...	...	...	...	...	...	१
हयग्रीवकल्पः	...	...	...	...	...	...	१
वसुपादुका	...	...	...	...	...	...	१
पद्मिनी (१)	...	...	...	...	...	...	१
लक्ष्मणपारोक्ष्यम्	...	...	...	...	...	...	१
कल्पद्रुमावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
तलवकारोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
ज्ञानोदयग्रन्थमाला	...	...	...	...	...	...	१
भास्करप्रकाशः	...	...	...	...	...	...	१
संस्कृतभाष्यम्	...	...	...	...	...	...	१
प्रश्नोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
वियोगवैराग्यशतकम्	...	...	...	...	...	...	१
वाजसनेयोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
सत्यार्थप्रकाशः	...	...	...	...	...	...	१
सूचीपत्रम्	...	...	...	...	...	...	१
संस्कारविधिः	...	...	...	...	...	...	१
वेदप्रकाशः	...	...	...	...	...	...	१
शङ्कराचार्यः	...	...	...	...	...	...	१

कठोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
आर्यधर्मज्ञो	...	...	...	...	...	...	१
मुण्डकोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
आर्याश्रवणी	...	...	...	...	...	...	१
सरलार्थसंहिता	...	...	...	...	...	...	१
यजुर्वेदभाष्यम्	...	...	...	...	...	...	१
योगवाशिष्ठः	...	...	...	...	...	...	१
स्वरोदयसारः	...	...	...	...	...	...	१

## भोटे ग्रन्थ ।

कह्लर	...	...	...	...	...	...	१०४
लेग्लर	...	...	...	...	...	...	२२४
सेरवे डांपा	...	...	...	...	...	...	१





12/35

Central Archaeological Library,  
NEW DELHI.

23556  
Call No. 091.4912 / HAR

Author—Haraprasada, Castvi, M

Title—Noties of Sanskrit M.S.S.  
Vol - II - III

Borrower No.	Date of Issue	Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY  
GOVT. OF INDIA  
Department of Archaeology  
NEW DELHI.

Please help us to keep the book  
clean and moving.